

تېر زەفرە

منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

مەۋلود ئىبراھىم ھەسەن

بۆدابهزاندنی چۆرمها کتیب:سهردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پهراي دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربي ، فارسي)

تیر نه خۆره

کۆمهڵیک نه فسانه وو حیکایه تی جۆراو جۆری
فۆلکلۆری نۆ کورده وارییه

به رگی یه که م

به شی سی یه م

مه ولود ئیبراهیم حه سه ن

سه ره رشتی کۆکردنه وه ی کردووه و

پیشه کی و په راویزی بۆ نووسیوه

بەدرخان

ناوی کتیب: تیرنەخۆرە

بابەت: ھەکاھەت و ئەفسانە

دانەر: مەولود ئیبراھیم ھەسەن

تایپ: ھاوتا ھیوا

دیزاین و بەرگ: خەلیل ھیدایەت مام شیخ

تیراژ: ٧٥٠ دانە

نرخ: (٦٠٠٠) دینارە

لە بەرپۆش بەرایەتی گشتی کتیبخانە گشتییەکان ژمارەیی سپاردن

(١٨٦٢) سالی ٢٠٠٨ ی پێدراوە.

شوێنی چاپ: چاپخانەیی رۆژمەلات / مەولێر

بەدرخان

لە بلاوکراوەکانی دەزگای چاپ و بلاوکردنەوهی

ئەم پىرۇزىيە بىرىتىيە لە :

ئەنستىتۇتى كەلەپوور
ھەولير ۲۰۰۶

۱- ھىلگەى نامى، بەرگى يەكەم، بەشى يەكەم -

۲- ھىلگە نامى، بەرگى يەكەم، بەشى دووہم-

دەزگای بەدرخان
ھەولير ۲۰۰۸

۲- تىرنەخۆرە، بەرگى يەكەم، بەشى سى يەم -

۴- زياتر لە عەشقىك، بەرگى دووہم، بەشى يەكەم

وانه‌ی به‌کرده‌وه!

سالی ۲۰۰۶ (به‌شی یه‌که‌م و به‌شی دووهم) ی (به‌رگی یه‌که‌م) ی (هیلکه‌ی نامی) له (ئینستیوتی که‌له‌پوری کوردستان. هه‌ولێن) به‌ ژماره‌ (۸ و ۷) زنجیره‌ی کتێبه‌ چاپکراوه‌کانی ئه‌م نێوه‌نده‌ که‌وتنه‌ بازار، ئیستاش ئه‌وا (به‌شی یه‌که‌م) ی (به‌رگی دووهم) ی (تێر نه‌خۆره‌) ی ئه‌وه‌تا له‌به‌ر ده‌ستی خۆینده‌وارانی خۆشه‌ویست، ئه‌م سێ به‌شه‌ به‌ره‌می پڕۆژه‌ی کارکردنی دووسالی خۆیندنی (۲۰۰۱ و ۲۰۰۲) و (۲۰۰۲ و ۲۰۰۳) خۆیندنی قۆناغی دووهم و سییه‌می قوتابیانی به‌شی زمانی کوردی کۆلیژی ئادابی ئه‌وسایه‌ که‌ ئیستا بووه‌ته‌ کۆلیژی زمان، که‌ ده‌لێن: (پڕۆژه‌!!) و مه‌زانه‌ ئه‌م پڕۆژه‌یه‌، پڕۆژه‌ی به‌شی زمان و کۆلیژو زانکۆ و حکومه‌ته‌!!، واته‌ به‌رنامه‌ و پلانی بۆ دارناوه‌ و پسیپۆر و لیژنه‌ی بۆ ئاماده‌کراوه‌ و پاره‌ و خه‌رجی پتویستی خراوه‌ته‌ به‌رده‌ست! نانه‌خێر. به‌لکه‌ کارکردنی له‌ خۆوه‌ی مامۆستا و قوتابیانی دوو قۆناغی باسکراوه‌، هه‌یج ده‌ستگرتن و یارمه‌تی دانێکی فهرمی له‌گه‌ڵ دانیه‌: هه‌ر چۆنێک کارکراو و به‌ره‌مه‌که‌ له‌ چ ئاستێک دابی!! ئه‌وا سێ به‌شی به‌رگی یه‌که‌م و دووهمی هه‌کایه‌ته‌کان که‌وتنه‌ نێو کتێبخانه‌ی فۆلکلۆری کوردی و جیگای خۆیان کردۆته‌وه‌، به‌شی یه‌که‌می (به‌رگی سییه‌م) یش که‌ بریتیه‌ له‌ بابته‌ی هه‌موو جۆر، نه‌ویش له‌گه‌ڵ ئه‌م به‌شه‌ هاوکات بلۆده‌کرێته‌وه‌. هه‌ر چواربه‌ش پێکه‌وه‌ له‌سه‌ر یه‌ک زۆر هه‌کایه‌ت و بابته‌ی هه‌مه‌جۆریان له‌ نێوچوون رزگارکردو نۆربابه‌تی نه‌وازه‌شیان بۆ یه‌که‌م جار گه‌یاندیه‌ چاپ و بلۆکرده‌وه‌ و خسته‌ به‌رده‌ستی خۆینده‌وارو لیکۆله‌ره‌وان. که‌ ئه‌گه‌ر به‌ ووردی بخویندرێته‌وه‌، ئه‌وا نرخ‌ی پاسته‌قینه‌ی خۆیان ده‌رده‌خه‌ن.

وه‌ک ده‌بینن ئه‌م (چواربه‌شه‌) به‌ره‌می دووسالی خۆیندن و ته‌نیا دوو قۆناغی به‌شی زمانی کوردیه‌: نه‌ویش به‌بێ به‌رنامه‌ و له‌خۆه‌!!

باشه!!! ئەگەر بە شێوەیەکی فەرمی هەموو بەشە کوردییەکانی زانکۆکانی کوردستان و پەیمانگەکان سالانە وەک ئەرکی وانەی بە کردەوه، هەموو سالی و هەموو بەشەکان و هەموو قۆناغەکان لەسەر بەرنامەیەکی دارێژراودا بەرھەمی فۆلکلۆری و کلتووری کوردەواریان کۆبکردایەوه، ئیستاهەر خوا دەیزانی چ بەرھەمێکی زۆر و چ بابەتێکی هەمەجۆر خۆیان لە نیو بەرگ و بەشە جیا جیاکاندا دەدۆزیووە کە دەبوون بە کەرەستەیەکی لە بن نەهاتووی خاوبۆ لیکۆلێنەوێ زۆر لایەنی ژبانی کردەواریمان. کە لە راستیدا ئەگەر زۆریش درەنگە، کە ئەم بە فەرمی کردنی کۆکردنەوێ فۆلکلۆر و کلتوری کوردەواری لە نیو بەشە کوردییەکان دەبواوە هەر لە گەڵ دامەزرانی بەشی کوردی لە زانکۆی بەغدا و دوا جار سلیمانی و زانکۆکانی تر ئەم (وانەی بە کردەوه) بە شێک بواوە لە ئەرکی سالانە قوتابیانی بەشی زمانی کوردی، خۆ ئەگەر لە دواي راپەرینی سالی ۱۹۹۱ ییش ئەمە کرابوایە. هەر باشتر بوو، سەیر کە لە ئەم پەنجای سالی رابردوو دەتوانرا چ کاریک بکەیت؟! بەم کارنەکردن و بەم هەموو گۆپان و وێرانیە بەسەر کوردستاندا هاتوو، تۆ سەیر دەکەیت چ دەریایەکی بەرھەممان لێ فەوتاو، کە قەرەبوو کردنەوێ کاریک نیە بکەیت، ئاخەر هەر ناوچەیەکی وێرانکراو و هەر گوندێک تێکدراو و هەر پیرەمێردوو پیرەژنێک کۆچی کردبێ، لە گەڵ وێرانکردن و تێکدان و مردنی هەریەک لە مانە بە شێک لە فۆلکلۆر و زانیارییانە لە نیو چوون!!! بەلام، گرنگ ئەوێە کە چیت دەستەو ئەژنۆ بە دیار ئەو لە نیو چوو - انە دانەنیشن و قەرەبووی رابردوو بە کارکردنی داھاتوو بکەینتەوه، هەر ئیستا درەنگە و درەنگیش نیە!!! لایەنە پەيوەندی دارەکان پێویستە لە سەریان (وانەی بە کردەوه) لە تەك خۆیندنی تیۆری بخەنە نیو بەرنامەی خۆیندنی سالانە هەموو قۆناغ و هەموو بەشە کوردییەکانی زانکۆ پەیمانگەکانی کوردستان کە سالانە بە بەرنامەیەکی زانستی و بە کەرەستە پێویست مامۆستا و قوتابیانی ئەرکی فەرمی سالانە خۆیان جێبەجێ بکەن و لێژنە ی ریکخستن و چاپ و بلاوکردنەوێ بۆ دابنەری و بکەیت بە بەرنامە

سالانەى داھاتوو. ئەگەر لەسەرەتاوہ ئەمە کرابوایە ئیستا چ بەرھەمىكى زۆرو زەوہندو بەنرخمان لەبەر دەست دەبوو! کە ئەمە نەکراوہ هیچ!! باشە ئەگەر ھەر ئیستا دەستمان پێکەرد، پاش دە سالى تر چ بەرھەمىك کۆدەبێتەوہو چ کارىك دەکړئ؟!.

بەو ھىوايەى لە داھاتوويەكى نزىکدا ئەم (وانەى بە کردەوہ) لەبەشەکانى زمانى کوردی بچیتە نێو بەرنامەى سالانەى خویندن و ئەم کارانە بگريتهوہ:-

۱- کۆکردنەوہى فۆلکلۆرى کوردەواری لە ھەموو ناوچەکانى کوردستان و بە ھەموو زاروبىزارەکان و ھەموو بەشەکانى فۆلکلۆر بگريتهوہ.

۲- باسکردن و وێنە گرتنى ھەموو کەرەستەو کلتوورى کوردەواری لە ھەموو ناوچەکان و بە ھەموو شێوہەکان.

۳- نووسين و کۆکردنەوہو ساغکردنەوہى ناو و مێژووى ھەموو گوندو چياو دۆل و ئەشکەوت و کانى و مەزارو ھەموو شوینە جوگرافىيەکانى کوردستان.

با (خەپەك)* مان لە كارنەكهوئ !!

ئەفسانە بەقەد ئەوێ وەك ناوێ پۆك دەوڵە مەندە و پەر لە گەوهری یەكدانە،
ئاواش وەك (زمان) پەر پەر لە وشە و ناو ئیدویم و رستە و وێنە بئ وێنە،
هەر لە بەر گرنگی زمانەكەشە و پتووست دەكات فۆلكلۆر بە گشتی و ئەفسانە و
هەكایەت بە تاییەت بە زمانی كوردی و بە شێوە زارەكی خۆی كۆبكرتەو و
دەسكاری نەكرت، نە زاروبنزارەكی بگۆرئ و نە بە وەرگێراویش بۆ یەكەمجار
بلاوكرتەو، چونكە ئەگەر یەكەمجار بە زمانی كوردی و ئەو زاروبنزارە
پێی دەگێردرتەو، كۆبكرتەو ئەو سەرمايە زمانەكە دەپارێزئۆ لە نێو
ناچئ، بەلام! ئەگەر هەر لە سەرەتاوە جاری یەكەمی بلاوكردەوێ دەقەكە
وەرگێردرايە سەر زمانێكی تر! ئەو بەشە گرینگە كە ی زمان دەوێرئۆ و
ناوێ پۆكەكی دەمێنێتەو، كە هەندێجار ناوێ پۆكیش پەيوەستە بە زمانی
دەرپرێنەو. تا ئێستا زۆر جار پویداو ئەفسانە و هەكایەتی كوردی
كۆكراونەتەو و وەرگێردراونەتە سەر زمانێكی تر و دەقە پەسەنەكەیان - ئێستا -
لە بەر دەست دانێ!

بۆ میلەتێكی وەكو ئێمە كە زیاتر لە هەزار سالێ لە چوار لاوێ زمانەكەمان
قەدەغە و ناشرین دەكرئ و رێگە ی گەشە كردنی لێگراو، كۆكردنەوێ فۆلكلۆر
بە گشتی و هەكایەت و ئەفسانە بە تاییەتی كارێكە دەبێت بە شێوەیەكی رێك
و ئەكادیمیانه بكرئ چونكە ئەگەر دەقی نووسراوی كۆنمان كەمەو لە ئاستی
نەبوون دایە، ئەو فۆلكلۆر ریشە ی كۆینییەكی خۆی پاراستوو و زۆر وشە و

---

* خەپەك: خەپەك، خەپە. بە بئ ئەم ئەفسانە، خەپەك ئەو خەپە یەكە (داو، بەن، پەت) ی شەو
رۆژی ئاڵاوە بە بادان و هەلكردەوێ ئەم بەن و داوێ لە سەر خەپەك شەو رۆژ دێن و دەچن و
پەرەمێردیش میری (خەپەك) و سوپان و وەستانی بە دەست ئەو. خەپەك واتە زەمەن! كە
هەندێجار بە فەلەك و جەرخ و فەلەكیش ناو دەبردئ، زانیانی فەلەكناسی دەتوانن سوود لەم بابەتە
ئەفسانەییانە وەرگیرن، چ وەك بابەت، چ وەك ناو.

ناو ئىدىيۇم و دەستەواژە و يىنەي كۆنى لەگەل خۆيدا ھەلگرتوۋە
گە ياندوۋىيە تە رۆزگارى ئەمەت!

لە گولبۇزىكى كورت و سەرپىيى ئەم بەرگەي تىرنەخۆرە چەند ناۋىكى
ناۋازە مان كەوتەبەر چاۋكە دەكرى بە ھەموو زانستەكانى وشە ناسى و
زمانناسى لىيان بىكۆلدريئەۋە، ئەۋا جگە لە پىكھاتەۋ لىيگدان و دارزتنىان،
ناۋەپۇك و ماناكانىشيان بابەتى گرنگى لىكۆلئىنەۋە بەدۋا داچوونى! بى
نمونه:-

- داۋدانگ : ناۋى كوپىكە كە بە شىۋەيەكى سىروشتى لە دايك نەبوۋە.
- پست: ناۋى - كوپ - گەنجە.
- رەعبۇم : ناۋى كوپە.
- كەپۇ: ناۋى مندالە (من لە بىرمە كە مندال بوم لە گوند سەگىكمان
ھەبو ناۋى (كەپۇ) بو!
- لىرە كەپۇ ناۋى كوپە.
- دوگنەچارە: ناۋى كچىكى ناشىرىنە، كچى زىدايىكى كچە جوانەكەيە،
بەقەد ئەۋەى ناشىرىنە، كىردەۋەكانىشى ناپىك و ناپەسندن.
- خوييار: ناۋى پياۋە.
- رۆزمار: ناۋى كچە.
- خاكمار : ناۋى كوپە.
- قرانى گاۋر: ناۋى شارە.
- ئەحمەد ۋەى خپ: ناۋى كوپە.

ئەم ناۋانە جگە لەۋەى لە نىۋ ئەفسانە و ھەكايەتەكان ناۋى كەسانىكن پىيان
دەناسرىنەۋە، لە دروستكرىد و لىكدان و داپشتن و ھەلگرتنى ماناش. گونجاۋ
شيان بىكەسەكان، ناۋلىتان لە ئەفسانە بە تايىت و فۆلكلور بە گشتى بى
لايەن نىە! ناۋىش ئەركى خۆى ھەيە، ئەمانە چەند ناۋىكى بە ژمارە كەمى

كه سه كانن، نه گهر له نيو نه فسانه دا ناوی (ديو) و (پهري) و (بالنده) و (ناژه) و
 (بهسته زمان) هكان و ناوی (شوین) و (گوند) و (شار) و (چیا) و (رویان) و (باغ)
 و (نەشكوت) و (دارستان) و (بیابان) هكان كۆبكه ینه وه، نهوا خه زمانه یه کی
 دهوله مهندي ناوی كۆنی زمانی كوردی تۆمار ده كه ین، كه بۆ خۆی به شیکه له
 كه رهسته ی كۆن و بئ وینه و گرنگی زمانه كه مان، كه نه گهر به زانستی
 وشه ناسی و (ناو) ناسی لییان بكۆلینه وه، نهوا نهوا نوانه هه ریه كه و
 ده گه پیتته وه سه رده میکی میژوویی و هه ریمیکی جوگرافی و باوه پتیکی نایینی
 میله ته كه مان، كه زۆر جار وشه و ناوو دهسته وازه كان مانای نایینی، نایینی
 جیا جیا له نيو خۆیاندا هه لده گرن. بۆ نمونه: نه گهر له دوو جیگای جیا، یان
 به دوو شیوه ی جیا باسی (گیا) كراو گوترا (نهم گیایه خۆپسكه) نهوا له نيو
 نهم پسته یه دا فهلسه فه یه كه هه یه، كه هیز ده دات به شته كان خۆیان، واته گیا
 كه هه ر بۆ خۆی و له خۆوه پسكاوه! و هیزی بوون و مانی له خودی خۆی
 دایه. خۆ نه گهر گوترا: ((نهم گیایه خوا كرده)) نهوا لیتره له م پسته یه دا
 فهلسه فه كه ده گۆپئ و هیز له گیاكه ده سیئتته وه و گیاكه ده كات به نمونه و
 هیزی به خودا- واته نهوه خودایه گیای دروست كرده وه و كردوویه تی به شت،
 گیاكه ش نیشانه یه کی بچووكی بوون و هیزی خودایه له نيو نهم جیهانه پپ
 (شت)ه، واته گیاكه شته بۆ سه لمندنی بوونی خودا. نهك بۆ بوونی خودی
 خۆی لیتره گیا (خود) یکی بئ خوده و به (خودا)یه! تۆ له (گیای بئ خودا) و
 (خودای به گیا) گه پئ!! سه یری (خود)ی زمان بکه و بیینه و بزانه چ زمانیکی
 خاوه ن (خود)ه و چ خودیکی به هیزه له ده ربیرینی پسته ی پشت له یه كه و پپ
 (باوه پ) و (بئ باوه پ) و پراوپر له (فلهسه فه)، فلهسه فه ی (جوانی ده ربیرین) و
 (ته واو ده ربیرین). له سه ره تادا (وشه) بوو! وشه له نيو (نه فسانه) دا بوو،
 نه فسانه پراوپر بوو له (فلهسه فه) فلهسه فه باوه پبوو، باوه پ به رده وام له
 (گۆپان) بوو، گۆپان به هیزی پپ هیزی وشه بوو، وشه له نيو (زمان) دابوو،
 زمان به ره می بیكانه و تایبه تی (مرۆف) بوو، له سه ره تادا مرۆف بوو، (سه ره تا)

بی سهره تاو (زهمان) بوو، لهو سهره تای بی سهره تاو زهمانه. با نیستا له جوانیه کانی (ناو) لیتانه وه بگوږینه وه بۆ ماناکانی ده برپین، نهو ده برپینانه ی پړاو پړن له جوانییه کانی فلسفه وه زانست، فلسفه وه زانستی نیو زمان. سهیری نه وینه یه بکه (کابرایه ک ده می به رووباریوه نابوو، رووبار هه مووی ده هاته نیو ده می کابرا! که چی کابرا هیشتا هر هاوار ده کات خنکام له تینان) نه ری نهو کابرایه کابرایه کی کابرایه؟! رووبار به هه موو رووباری خوږیه وه هه لده لوښی و هیشتا هر تینووه! یا نه وه تا (کابرا) و (رووبار) و (تینویتی) و (تیر ناو نه بوون) هیمان بۆ شت و روودای تر؟! نه گهر لیتره کابرا تیر ناو نابی! بابزانین نهو له برسان مردووه هیمای شتیکه؟ (که یشتنه ناشه کی، ناش ده گه پړاو گه نمی ده کرده نارد، ته مه شای کرد به حوت ژنان ناردیان ده کرده هه ویر، به حه وتانیش هه ویریان ده کرده نان، به حه وتی تر ده یانبرژاند، حه وتیش ده یانکرده پړوو نه یاندايه کابرای، که چی کابرا هیشتا هر هاوار ده کات، له برسان مردم!) نه ری نهو کابرا تیر نه خوږیه، نه ویش کابرایه کی کابرایه! یان نه ویه (کابرا) و (برسیه تی) و (تیر نه خواردن) نه وانیش هیمان بۆ که س و پړوداوو حاله تی تر؟! نه ری نیستا تۆ ده توانی چاو به ده وروبه رو ولات دنیای خوت نمونه بۆ نه و هیمای نه فسانه ییانه بدوږینه وه؟.

نه گهر (کابرای تینوو) به رووبار بری ناشکی و (کابرای برسی) به ناشه کی تیر نه خوات و دواچار نه مانه له نیو ده قی نه فسانه حاله ته کان ده گډپن و خزمه تی نامانجه کانی پالنه وان ده کهن! بابزانین په ری: نهو په رییه ناسک و جوانه، خاوه نی چ (بال)یکه، بالی فرین! نایا بالی په ری بالی خوږیه تی به جهسته یه وه نووساوه و بالی بالنده ناسایه؟ یان (بال)یکه به رگ ناسا له بهر ده کری و له بهر ده کریته وه؟ (په ری خوږی رووتکرده وه و جل و بهرگ و باله کانی له وی داننا) نه ری نهو باله زیه نی نیمة بۆ کوږ ده بات؟ نه ری نهو باله بالی جهسته ییه؟ یان بالیکی ده سترکرده و بهر هه می زانسته؟ په ری ناسک و جوانیش، په رییه یان!

کچه کچیکی جوان و ناسکه و خاوه نی (بالی فرین) یا پاستر (نامرازی فرین) ه وه که نه وهی ئیستا مرقۆ، مرقۆ تاک به زۆر شیوه ته نیا و تاک له ئاسمان ده فری و که دیته وه سه ر زه ویش (بالی فرین) نامرازی فرین له بهر خۆیدا ده که نی! ئایا نه و بالی فرینه ی په ری، هه ر خه یالکی له میژینه ی پیشینه ی مرقۆه! یان نه وه ته نه و بالی په رییه! نه و بالی فرین، نامرازی فرینه به ره می زانستی رۆژانیکی زوی مرقۆایه تییه؟ ئایا مرقۆ له رابردو بێ زانست بووه؟ ئایا رابردو مانای نه زانی و بێ به ره می زانستی مرقۆ ده دات؟ یان رابردووش زانست و به ره می خۆی هه بووه؟ به ئی! رابردو زانستی خۆی هه بووه و (بالی فرین) یش نامرازیکی فرین و به ره میکی نه و زانسته یه! نه گه ر ئیستا - بال- ه که بۆ خۆی له بهر ده ست نیه! نه وه تا ده نگ و باسی نه و (بال)ه له نیو نه فسانه و له وینه و نه خشه کۆنه کاندایه و. نه مه ش پزگای نه وه مان بۆ خوش ده کات که بلین: بالی په ری به ره میکی زانستییه و خودی باله که نه ماوه، به لام، له نیو نه فسانه و به شیوازی نه فسانه یی باس ده کری.

نه گه ر په ری به بال ده فری و ده نیشیته وه! نه ی نه م ده نگ له کودیله کردنه چییه؟ (په ره نه سیحربازه که کودیله ی پر کرد له ده نگه ی خۆی و کچه کان بانگیان ده کردو کودیله وه لامی ده دایه وه) باشه نه مه ش هه ر ته نیا خه یاله؟ یا نه وه ته هونه رو زانستیکه و نامیری ده نگ هه لگرتن و تۆمارکردن و قسه کردنی داهیناوه! ئایا نه وه هه ر کودیله ی کودیله یه و پر ده نگ کراوه؟ یا نه وه ته نامیریکی ده ستکرده و وه هه ر نامیریکی تری زانستی توانای ده نگ تۆمارکردن و وه لامدانه وه و قسه کردنی هه بووه: ئایا په ره ژنی سیحرباز! ناکاته مرقۆیکی زانا، ئایا سیحربه جوریک له جورده کان - زانست- نیه؟ بازانستیکی ره شیش بیت، وه که ده لین. که په ره ژن مرقۆه و سیحربش زانسته! نه ی که واته په ره ژنه که زانا نیه! باشه که زانا بی، نه سته مه بتوانی نامیریکی قسه کردن دروست بکات؟

باشه نه وا کوديله، کوديله يه و پر له دهنګ کراوه، کي پر له دهنګي کړدوه؟
 پيره ژنه سيجريازکه! واز له م پيره ژنه سيجريازه بيته، دهی نه و پيره ميړده به و
 خه په ک بادانه چي دهکات؟! (پيره ميړد دوو خه په کی رهش و سپی لاسو،
 بايد دهان، به ودهش شه و رڼ دهگه را. پاله وان داوی له پيره ميړد کړد خه په کی
 شه وی پابگری و لينه گه پی بيته رڼ هه تا نه و ده چي کاره کانی خوی ده کاو
 دهگه پيته وه! له سر خواستی پاله وان خه په کی شه وی راگرت و لينه گه را بيته
 رڼ تاوه کو پاله وان کاره کانی خوی ته واو کړدوه گه پايه وه! که پاله وان
 گه پايه وه، پيره ميړد گووتی! بوی هينده دواکه وتی؟ نيستا نو يژي نيوه پويه!)
 نه وهی ليره گرنگه پيره ميړد خه په کی شه و باناداو شه و پاده گری! به لام وه ک
 دواچار له قسه ی پيره ميړد درده که وی. که پو له پاله وان دهکات و ده لی:
 ((دواکه وتی نيستا نيوه پويه)) نه وه ناشکرا ده بی، که پيره ميړد ناوچه یی و هر
 ب پاله وان شه و له و جیگایه پاده گری، که پاله وان پتويستی پي ته تی! دنا له
 راستيدا زه من پاناوه ستی، نه وه تا که پاله وان کاره کی ته واو دهکات و
 پيره ميړد خه په کی شه وی ده خاته وه کار، ده بينی نه و له میژده شه و کوتايی
 هاتوه و رڼ بووه ته نيوه پو.

نه ری نه وه پيره ميړد خاوه نی چ هیزیکه، که ده توانی (شه و) پابگری؟! نه ری به
 راستی شه و پاده گری، یا نه وه تا نیحساسی شه و راگرتن لای پاله وان دروست
 دهکات! نه ری به راست نه وه پيره ميړده خه په ک باناداو شه و پاده گری، یان
 نه وه تا زه من راوه ستاوه؟ نه ری نه م کاره کاریکی فله کی و فیزیاییه؟ یان
 نیحساسی پاله وان وه ک فله ک پاوه ستاوه؟ یان زه من له ناوه وهی پاله وان
 پاوه ستاوه؟.

باشه! نه وه زانسته کانی فله کی و پاراسایکولوژین له واقعیدا کار ده که ن؟ یان
 نه وه تا (زمان)ی نه فسانه یه له (خه یال)دا (زانست) به ره م دینتی؟! نه ری نه وه
 هر به ته نیا خه یالی نه فسانه یه شه وی راگرتووه؟ یان نه وه تا زانستی

دهستکردی مرقه وهك كه رهسته له بێن چوووه دهنگ و باسهكهى له نێو
ئهفسانه دا ماوه تهوه؟ باشه ئهوه زمانه زانست له نێو ئهفسانه دا (نه مر)
دهكات؟ يان ئهوه ئهفسانهيه له ڕىگای زمانهوه زانست دادههێنى؟! .

دواچار ئهفسانه زه مینه یهكى پڕ له بابته وهه ربابتهى چاوه پێى چه ندين
لێكۆله ره بۆ ئهوهى هه ر لێكۆله ره وه له روى پسپۆپى خۆى لێى بکۆلێته وه،
ئهفسانه ڕێك وهك ئه م (كهونه) ه وایه، به شێكى به ردهسته وه به رچاوه و ناسراوه و
زانراوه، به شێكى له مه وداى خه یال و وینا کردن دایه، به شى گه ورده ش چاوه پێى
دوا رۆژه، دوا رۆژى زانست و زانین و گه پان. گه پانى مرقه، مرقه ی زانا به دواى
ئه و زانست و نه یێنانه ی كه خۆى داهێنه ریه تی، گه پان به دواى ئهفسانه داو
گه پان بۆ ئه وه ی (خه پهك) له گه پ نه كه وى؟! گه پانى خه پهك كاركرنه ! له هه ر
بوارێكدا كارمان نه كرد، خه پهكى ئه و بواره مان له كار خستوه. كه واته با
كاربكه یین تا خه پهكمان له كار نه كه وى.

مه ولود ئیبراهیم هه سه ن

٢٠٠٨/٨/٢٢

هه ولیئیر

ئەفسانەى ((دوئىت و خرس))

كۆكردنەوئى: ھەئال مەھمەد ەلى

گىرپانەوئى: كامەران لەتيف عزيز

(بەشتوئەزەى ھەلى)

پۆزىك لە پۆزان چەن دوئىتىك و چەن ئەرا چىلك ھاوردن وەختى چىلك كەن و تىنەو يەككە لەليان میندە جىيە و كەفدە دەس خرسىگ، خرسە گىش بىردەى خەدەى ناو مغارىك و كوچگىگ گەورا نەدە قەييەو تە دوئىتەگە نەواد چەند مدەىگ وەپى چەد دوئىتەگە بوو دە خاوەن سى بەچكە خرس لەلى. پۆزىك تىد شوانىك لەورە وپىكەد دوئىتەگە چىردەى و ھاواركەد مەن دوئىت فلانە كەسم لەى ئاوايە بچو خەوەر بىيە مالى باوگم بىوش دوئىتەگەدان مايە و ھانا و ئەى مغارە و خرس بىرەى سەى بان دەرەم بکەن و كەل و پەل ئەوان بارم چونكە كەل و پەل نى يە وەرەم، شوانەگەش چەت خەوەر دەدە مالى باوگ دوئىتەگە، ئەوانىش وە ئەسپە و ئەراى دەرچەن، تىن ئەرا دەر مغارەگە و ھەرچى تەقەلا كەن نىتوئىن كوچكەگە لاوەن و دوئىتەگە دەرەكەن، ئىجا ھىوچ ئەرايان نەكرىا، ژنەگە ووتە بەچكەگانى ئەى كوچكە لاوەن تابچەم خاوان ئەرا دان بارم، ئەوانىش پالانە نە كەچكەگە ولاوانەى يو داىگيان شىدە دەيشت، كەل و پەل كەنەوئەرى و سوار ئەسپى كەن و تىرنەى ئەرا مالى. نىزىكەى خۆراو خرسەگە ھات ئەرا نىزىك ئاوايى و ھاوار كرد بابا دەو ژنەگەم ئەرا ناو بەچكەگان، ژنەگەيش نەچى ئەرا لای، خرسەگىش بانگ ژنەكەى كرد و ووت باباد منالەگان بەش بکەن ئەویش چى ئەرا لای، خرسەگە لە سى منالەگە يەكىگى بىرد و ئەرا خۆى يەكىگى دا ژنەگەى و يەكەگەى تریان كردە جفتى كوتە و كوئىگى ئەرا خۆى و منالەگە چى ژنەگەيش ئەو منالەى كە كەفتىودە وەر بەشى كوشتەى ووت ئەى بەمىندەوئەى بووتگمان بىردەو.

– بىرەكەى ئەم ئەفسانەى لە نىو ھەموو مىللەتە تاندا ھەىە.

((پیاو و شیریک))

دارستانیک ئه بی شیریک ساحیبیه تی، هرکس برپا داری لی ببرئ، شیرکه ده یخوات. رۆژیک کابرایه که سه رما زوری پی ده گه نی و ده پوات داری لی دینی شیرکه مۆله تی ده داتی که داری لی ببرئ، پی ی ده لی ئه م نیوه پویه میوانی منی. کاتیک که نان ده خۆن کابرا لووت قرچ ده کات، شیرکه که ده لی یان ده تخۆم یان پاستیم پی بلی بۆ لووت قرچ کرد؟ ئه ویش پاستی خۆی پی ده لی و ده لیت بۆنی ده مت هات. شیرکه که سه ری بۆ داده نی و ده لی به و ته وری ده ستت به هه موو قه وەتت ته وریک بده به سه رما، کابرا ناچار ده بیت ته وری که ی لی ده دات و زامداری ده کات جی ی ده هیلی و ده پوات. پاش سالتیک کابرا بۆ دار برین ده پوات بۆ دارستانه که، شیرکه که پی ی ده لی بی سهیری سه رم بکه بزان زهنگی پتویه، کابراش سهیری ده کات و ده لی نه خیر، شیرکه که ده لیت جیگای ته وری که نه ماوه به لام جیگای قسه ناخۆشه کهت هه رماوه له دلم، بۆیه په لاماری کابرا ده دات و ده یخوات.

- له م حیکایه تی گیاندارانه وه په ندی کوردی دروست بووه.
که ده لی: ساریژ ده بی جیگای خه نجه ران، چا نابیته وه جی که سه ران.

((باوک و کچیک))

کابرایه که هه بوو هر کاتیک که سیك بهاتایه ته خوازینی که که ی، مه رجیکی بۆ ئه و که سه دانابوو، مه رجه که ش ئه وه بوو ده پیرسی ((ئاو وه ختی ده کولی ده لیچی؟)) چه نه ها که س هاتن نه یانزانی وه لامی مه رجه که بده نه وه. پۆژیک که که ی دلی له کۆریک ده چی و ده لی بیره خوازینیم کۆره که ش ده لی مه رچی باوکت قورسه، که که مه رجه که نازانی، بۆیه پۆژیک خۆی ده کات به نه خۆش، ده لی بابه تا نه مرده پیم بلی ئه وه چی یه با نه بی به داخ له دلمدا، بابه ش

دهلئى باشه كچم نه وه دهلئى ((نه گهر ئاوى باران نه كه مه بنى دار نه وا داريش پوژئيك له پوژان خۆمى پى نه ده كولان)). كچه كاش وه لام ده دا به كوړه و كوړه كاش ديت يو خوازبينى، بابكه كاش مه رجه كى پى دهلئى، كوړه كاش دهلئى نذر ئاسانه نه وه يه دهلئيت نه گهر خۆم نه بوومايه به باران و دارم سه وز نه كړدايه نه وا داريش خۆمى نه ده كولان، باوكه كاش دهلئيت نه گهر پوژئيك له پوژان قسه ي خۆم لاي كچه كى خۆم نه كړدايه ئاوهام به سر نه ده هات بپو كچه كه مت پيرؤزت بيت.

– نه گهر دزو خاوهن مال يه ك بن، گاي له كوني ده به نه ده رى.

((چاره نوويس))

وهخت خوى پوژيك بوود مالگي له دووير ئاوى مال خسنه. پوژيك كوړ پاشا چد كول له لىان گرت دويند ژنه گه يان مناليان بيبه و دويتيگه، چاره نوويس تواد چاره ي بنوويسند له بان تويل دويتيگه نوويسند نه ي دويتيگه بووده ژن كوړ پاشا، كوړگه كاش پوژيك فرسه ت له لى تيردو مناله گه دزدو زگى دپ دوو خه ده ي بان سلگوان، دالگ مناله گه دويند مناله گى له بان سلگوان كهفتي چد تيرده ي و به ده ي دختر و زگى دويرنده و تيرده وهى. له دواى مده يگ دويتيگه گه وړه بوود و چد دار بارد، په فبقه گاني چنه و خوى وه تهنيا منده جيبه و چيلگه گى قورسه له وهخته كوړ پاشا تيد نه دا شكار بكوشد دويتيگه دوينده ي شهرمى تيد و چده گز داريك. كوړ پاشا تيد له سايكى داره گه نه سپه گى به سته ده و هلازيبه، دم و چه وى پوى له عاسمان بوود تكه يك له عسر دويتيگه كه فده بان دم و چه و كوړ پاشا كوړ پاشايش هيوش بنياده مى، بنياده م زاي به وه خوار هيوچ وه پيد نيكه م، دويتيگه كاش هيوشد بيويش وه شيرماده رم وه په نچ درم هيوچ وه پيد نيكه م، كوړ پاشايش وه عد ده ده پى، دويتيگه كاش تيد خوار، كوړگه كاش سوار نه سپه گى كه دو به ده وهى نه را مال خويان،

کوږگه هیو شده دایگی دویت خسیگ هاورده بوه دهی حه مام و بشورهی و کهل و پهل جوان بکه وه وهری، دایگه گیش وه قسهی کوږه گی که د. دویت که له مالیان کار نه رایان که د، کوږه که دلی چده لی و هیوشده دایگی نهی دویته خوازم نه را خۆم و قسه تی خۆمه، دایگه که ش هیو شید کوږه که م نه یه عه یبه جوڅا عالم قه شمیری وه پیمانکه ن و هیو شن کوږپاشا دویت گاو انیک هاوردیه، کوږگه ییش وه قسهی دایگی نیکه دو دویت که نه را خۆی خواز د، ده هۆل و زوپنا نه رای تیرد و زه ماوه ند نه رای که د: له ناخر وهخت چنه غورقه و کوږه که دیند زگ دویت که شون ته قل هاپیه و کوږه که هیوشد نه یه چه س زگت له واپی هاتیبه دویت که ش هیوشد وهخت خۆی وه منالی دز بردیه سه م و له واپیم کردیه و فرهم دایه سه بان سلکوان، کوږه گیش هیوشده پی نه وه من بیم له واپید کردم تا قسه مت تو نه را من نه ود، ناخری هه ربی.

— نه م جوږه حیکایه ته یه نه وه ده سه لمینی که قه ده ر ره تنابیت وه.

((پیاویگ))

روژیک پیاویگ چد نه را بان ناو کزکز دانیشد فره قه حر دار بیبه چوینکه نان نه یرد سووه نه را مناله گانی. له و بهر ناوه که وه خریسگ خۆی کردیه سه نایه میگ تید نه را لای پیاوه که و هیوشده پی نه یه براگه م چه نه ی چنه ساله مینه ی تو که م، له ژیر زه وی نه رات گهر دم تو هاید ه بان زه یو، بچوو منالگانت بار له ی مال مننه بکه ن و بخۆن. پیاوه گیش چه و نه را مال تا منالگانی بارد، دایگ منالگان قه بول نه کرد منالگان وهل خۆیه و بوهد، وه پی نه یه چه نیگه نه را خویشگت نه ها نیبه سه ئیره، ئیسه هیوشد خویشگ دیزم، خۆت بچوو ئیمه وهل ده و نیتین. پیاوه گیش چد نه را لای خرسه که و، خرسه گیش ده سستی گرد و خه ده ی بان شان و به ده یی، وه ناوچنه چوه لیگه و به ده یی و به ده ی ناو مغاریگ و به یری نه دا قه ی قاپیه که یه و تا پیاوه که نه واد و خویشی ده رچد و چد مینه ی نایه م که د بارد بخۆ ده ی، پیاوه که دوا ی نه وه خرسه که چدوه ناو خانیکه که ردت، کهل و پهل و سه ر نایه م دیند له و ناوه که فته.

خرسه‌گه تّیده و قابییه‌گه ده‌ده لاهویشد بوون ئایم زاده تّید له مالگه‌م و هیوشد چاخذ کردم نه‌خوردم یه‌سه له داخت مردم، پیاوه‌گه‌یش چده ناوکه نویگ و خۆی شارده‌و، خرسه‌گیش هات بان که نوئیگه لاوردو خولمانه‌وه‌ی و قه‌ب گرده لی، پیاوه‌گه‌یش وت نه‌کردم وه قه‌ول ژنه‌گه‌م سه‌ریکه قورپنی قنگه‌گه‌م.

((پیاو و ژنیگ))

پیاویگ بیه پوژی دوو بار چیلگ تّیردو فروشده‌ی دوو قران ئه‌رای که‌د، جه‌میه و که‌د و وه‌ده‌س ژنه‌گه‌ی تّیده ده‌ی هیوشد نه‌ک ژنه‌گه‌ خه‌رجی بکه‌د، پیاوه‌گه‌ قه‌رانه‌گان جه‌مه‌و که‌د و که‌ده‌ی چوار قه‌ران و خه‌ده‌ی ناو جل خه‌ری و خه‌ده‌ی ناو خانیی چوئیگ هیوشد ئه‌ی خانیه‌ کۆن و پیسه‌ که‌س نی‌ تّیده تی و جله‌گه‌ بووه‌د. پوژیک پیاو ده‌لالیگ تّید و هیوشدکی پالان کۆنه‌ی جل خه‌ردیرد بفروشیده‌ی، ژن پیاوه‌گه‌یش تّید و هیوشد خالو من جل تّوانه‌ دیرم فروشمه‌ی دوو قران بیه پیم ده‌مه‌ی پید، ده‌لالگه‌یش دوو قران ده‌ده‌پی و پالانه‌گه‌ به‌د که‌ خۆی چوار چوار قران هانا و پالانه‌گه‌ پیاوه‌گه‌ی نایه‌سه‌ ناوی له‌ ترس ژنه‌گه‌ی خۆی. پیاو ژنه‌گه‌ تّیده‌و، ژنه‌گه‌ی چده‌ پیرییه‌ و هوشیده‌ پی پیاوه‌گه‌ جله‌ تّوانه‌گه‌ فروشتمه‌ی و دامه‌ی دوو قران، پیاوه‌گه‌یش واد تّیده ده‌یشته‌ و هه‌ر ده‌ده‌ مل سه‌ره‌و هه‌ر هیوشده‌ نه‌هات هات نه‌هات هات، چد مال‌ه‌گان که‌ردد تا ده‌لالگه‌ بدوینده‌و، ویدوینده‌وه‌ی و ده‌لالگه‌ ئه‌دا خۆی چی یه‌.

((به به ده رویش))

پوژی به به ده رویشی پی که فده ناو قه ورستان و چد له نزیك قه ورگ دانیشند و خه فد، گوش ته کند هه رده نگ ئای ئای تید، به به ده رویشه گیش چده بان قه وره گه و توولی کیشده قه وره گه و هیوشد وه هوکم سلیمان پیغمبر ئای قه وره بگریده و بزائم نه یه چهس هه ر ئای ئایه سی، له دواى لیدانی تووله گه قه وره گه کریده و دیندیبه کوپ جوانیگه هانا و قه وره گه، به به ده رویشه گیش وه توپره گه هیوشدیبه چده هه ر هاوارکه یو توپره گیش هیوشد ته ماشای ئای ماره بکه پوژی سی وه خته خوینم خۆدو وه دوچک دده لیم، به به ده رویشه گیش هیوشیده پی راستی دلت بیوشه پیم تا پژگارت بکه م، کوپره گیش هیوشد به له وه بمرم پوژی دوو نه فهر هات ئه را لام ووت مال ئه و دویته ها کام لا تاباین بخوازینه یی منیش منال بیم باس دویته گه وه خراو کردم و ووت ئای دویته خراوه نه چنه ده ورپیه و، ئای ماره نه فس ئه و دویته سه هه ر عه زاوم دت، ئیسه دویته گه پیر بیه و ها مال که فته، به به ده رویشه گیش هیوشد مالیان ها کام لا تا بچم ئه دا لای تا عه فوت بکه د، کوپره گیش په قم ماله گیان دده پی و هیوشد هه ر خۆی و دایگه سی هانا و مال. به به ده رویشیش ئیواره له فه قیدی تیده و چد ئه دا لای مالیان و دویته گیش تیده ده یشت هیوشد خالۆچه تواید، ئه بییش هیوشد نیتوام بهس جی بییه نه پیم شه و له ی تارمه داننه بخه فم، دویته گیش وه دایگی هیوشد، دایگی پازی بوود و له تارمه گیان جی ئه دای خه نه و تا بخه فد، ئیجا نان ئه رای تیرن تا بخۆد ئه بییش هیوشد نان نیتۆم من مه رام دیدم، دویته گیش هیوشد نانه گت بخۆ جۆ جا مه رامه گت حاسل بوود بهس به کی هاتی ئه وه نه وود، به به ده رویشیش هیوشد منیش هه ر ئه و ئه وه هاتمه، دویته گه پازی نیود، به به ده رویش هیوشد عافی بکه، دویته گیش هیوشد منیش مه رام دیرم، مه رامه گه میش ئه وه سه بووه دویتی چوارده سالان ئیجا عافی که م، به به ده رویشیش ووت وه هوکم سلیمان پیغمبر ئای دویته بوود ده دویتی چوارده سالان، دویته گیش جایه له و بوودو هیوشد ئه وه من عافی کردم و ئه و زالمه له لای لاچت که عه زاوی دده. به به ده رویشیش تیده و چد ئه رای لای

قه وره گه و گوش ته کند دویند ئای ئای کوپره گه نه مایه، ووته پی نیسه ماره گه
عه زاوت دهد، کوپره گه ش ووت ماره گه هاتیه سی جار سه لام له لیم کردو چی
بجوو خودا عافت بکه و له وای پزگارم کردیت له ی عه زاوه.

- ئه م حیکایه تانه ته نیا (دویت و خرس و به به ده رویش) پره گه زی ئه فسانه یان
تیدایه، له دویت و خرس کچه له ورچه که مندالی ده بی و له به به ده رویشیش،
به به ده رویش ده چپته ناو گۆپ- وانا ئه و دنیا و قسه له گه ل مردوو ده کات،
ده نا حیکایه ته کانی تر حیکایه تی گیاندارانن و پهن و حیکمه تن.

مه ته ل

۱. به رخی سپیبه و شه کی سووره و می ی پره شه ؟ ((توپک))
۲. کاله کیکم هه به دوانزه لوزه، لوزیکی تاله هه رکه سی بیخوا یان که ره
یان مناله ؟ ((مانگی پره مه زان))
۳. ته له ناوه زیته چیه نیچیر ده رچوو سه گ پییوه بوه ؟ ((فیرعه ون))
۴. دنیا ها به لووتیه وه ؟ ((قه له م))
۵. دنیای پی ده چی ؟ ((گویی))

ژن ههيه و ژنوكهش ههيه!

كلكر دهنه وهی: نازم فازل محهمه د

گيرانه وهی: مام علي

هه بو نه بو كهس له خوا گه وره تر نه بو سوارتيكي په ش دهم و چاو پيچراو له شار
پيدا بو، هر شه ويك ده هاته شار له ده رگاي ماتيكي دها هركه س ده هاته ده ري
دهي كوشت وه كهس نه يده زاني له بهر چي نه و كه سه ي كوشتووه. پوژيک سره ي
ماتيک هات كه ناوي حه سن بو، کاتيک پياوي خاوه ن مال زاني نوره ي نه و هاتووه.
نه ویش خوي ناماده کرد بۆ به ههنگار بوونه وهی نه و سواره چونکه ده يزاني
ده يکوي، کاتيک سواره كه هات و له ده رگاي دا بيني خاوه ن مال پياويكي زور
تونوتوله زور دلي خوش بو پي گوت: و ره پشتم سوار به! کاتيک كه سوار بو
به كسر سواره كه به ره و ده شت به ريگوت به و شه وه کاتيک گه يشته نه شكه وتيک،
به كابر اي گوت دابه زه. کاتيک دابه زي پي گوت: سري نه م ولاغم بۆ بگره.
نه ویش دابه زي سري ولاغه كي گرت. پي گوت: لي ره پابوه سته ئيستا ديمه وه
کاتيک پوي به ره و نه شگه وته كه كه زور تاريک بو پاش ماوه يه ك بيني هاته وه
سريكي به ده سته وه يه، کاتيک نزيك به وه ده موچاي کرده وه كابر اي بيني
نافره تيكي زور جوان و ناسكه. كابر اي ((حه سن)) پرسيا ري لي کرد پي گوت: تو
چي بۆ چي هه موو شه ويك زه لاميك ده كوژي؟ نه ویش گوتي: من حوت برام هه بو
هه موويان نه م ديوه كوشتويانيه تي من بريارم دا كه توله ي براكانم بکه مه وه و نه و
ديوه بکوژم. به لام له م شاره كهس نه بو سري نه م ولاغم بۆ بگر، هر كات له
ده رگاي ماتيک دها پياويك ده رگاي ده کرده وه يان جلي خوي له به ردا بو يان
پيلاوي له ي دا نه بو، منيش له داخان ده مكوشت. وه من بريارم دا هر كه سيك
بتواني و ده كو پياويكي ئازا و گورجوگول شه ويته ده ره وه له ده رگا نه و سري
نه م ولاغم بۆ من بگر، نه و سري پي ده كه م به لام وادياره به قسمه تي تو بووم
له به ر ئازايي خوت هر له وي شوي پي ده كات. پاش ماوه يه ك كوپنكيان ده بيت و
كورشه كه گه وره ده بيت و ده بيت به وه زير. پوژيک له گه ل پاشادا له كوشك
ده رده چن کاتيک پاشا نافره تيک ده بينيت پياوه كي خوي كوشتووه سري لي
کريوته وه کريويه تي به پرد بۆ نه وه ي كابر ايه كي قول به سريدا به پيته وه چونکه

پیاوه قوله که داوای لی کردووه نه م کاره بکات نه و ده بخوازی کاتیک پاشا نه م
 پووداوه ده بینئ ده لیت و وزیر من و سه فیه ده که م تاوه کو ده گه پیمه وه هرچی
 ژنی شار هیه بیان گوژ نه گه نه م کاره جیبه جی نه که ی نه و له ملت ده دم.
 داوای پویشتنی پاشا و وزیر زقر خه مبار بوو که چۆن نه م بریاره جیبه جی بکات
 چونکه ده بیت دایکی خوی و ژنی پاشاش بکوژی باوکی و دایکی له ته م نه ی پیریدا
 بوون باوکی ههستی به نارهستی و خه مباری کوپه که ی کرد لیتی پرسسی کوپم
 بۆچی و خه مباری چی بووه به باوکت بلی: کوپه که ش و اتا ((وه زین)) فرمانی
 پاشای بۆ باوکی گوت: کوپم خه مبار مه به و هیچ ئافره تیک مه کوژه تاوه کو پاشا
 دیته وه نه و کاته ی هاته وه من بیه بۆ لای پاشا. کاتیک هاته وه بینئ و وزیر فره رمانی
 پاشای به جی نه هیتاوه زقر توپه بوو بانگی و وزیر ی کرد فرمانی دا له سهری بدهن.
 به لام و وزیر گوتی پاشا باوکم ده یه وی له باره ی نه م کاره قسه ت له گه ل بکات. پاشا
 گوتی: باوکت بهینه کاتیک ((باوکه پیره که ی)) هیتا که و ته گفتوگو له گه ل پاشا و
 چۆنیه تی پوودانی هاوسه ریتی خوی و دایکی و وزیر ی بۆ گتیریه وه باوکی و وزیر.
 پاشای سارد کرده وه له م کاره پیتی گوت: جه نابی پاشا نابیت نه م کاره بکه ی
 چونکه ژن هیه و ژتوچکه ش هیه بۆی پاشا بریاری دا له و وزیر و سه رجه م ژنی
 نه و شار خۆش بیت به موی نازایه تی دایکی و وزیر وه که چۆن که له ژنیک بووه.

- کورد گوتویه تی: شیر له لانی هاته ده ری چ نیر چ می.

سیۆیک

هه بوو نه بوو که س له خوا گه وره تر نه بوو کابرایه ک هه بوو زقر له خوا ترس و
 ده ست پاک و دین دار بوو، پۆژیک له سه ر جوگه یه ک دانیشتبوو له خوار
 په زیکه وه سیۆیک به جوگه که دا هاته خواره وه و خواردی کاتیک سیۆه که ی خوارد

گوتی بابچم بۆ لای باغه وانه که ی بۆ نه وه ی گه ردم ئازا کات. باغه وانیش له
 کابرایه کی و ده گه پا که کچه که ی بداتی کچی باغه وان زقر جوان و ناسک و بی
 خه وش بوو کاتیک کابرای له خوا ترس به باغه وانی گوت من سیۆیکم له خواری
 باغه که ی نیه وه خواردووه هاتووم گه ردم ئازا بکه جا چۆن گه ردم ئازا
 ده که ی؟ کابرای باغه وان له م هه له باشتری بۆ ریک نه که وتبوو پیتی گوت: من
 به مه رجیک گه ردم ئازا ده که م که هه وت سال باغه وانیم بکه ی له ماوه ی نه و

حهوت ساله دا تهنه يه كه ميوه ي نه خوارد بوو. پوژنك پياويك ليبي پرسى توو پيم
 بلي كام هه نار شيرنه گوتى: من نازانم چونكه من نه م خواردووه. ههوت سال
 ته واو بوو باغه وان گوتى: به م رجيك گهر دن نازا ده كه م كچيكى كه پ و لال و بي
 چاو و بي پيم هه يه بيخوازي. نه و يش له به ترسى خوا به و برياره پازى بوو
 كاتيك چووه ژووده وه بو لاي بووك بينى كه نه كويزه و نه شهله و نه كه پ و لاله
 واتا نافره تيكي زور جوان بوو، به لام باوكى له به ر نه وه دهى گوت كه پ و لال
 چونكه نه قسه ي له گه ل كه س نه كر دبوو نه كه سى بينى بوو.

- چاك بكه ! چاك دپته رپت.

پياوه تى!

هه بوو نه بوو كه س له خوا گه وره تر نه بوو كا براه كه بريار ده دات بگه پي تاكو يه كيك
 ببينته وه خه تى نه بي پاش گه پانتيكي زور پوژنك پياويك ده بينيت كه له
 دووكانيكدا دانيشتووه زور پاك و خاوينه و كه وا و چاكه تيكي له به ردا بوو له گه ل
 جووتيك پيلاوى باينجاني و جه م دانسيه كي له ندهنى له سه ردا بوو، كا براه گوتى
 هه بيت و نه بيت له م پياوه بي خه فته ترم ده ست ناكه وي با برقم پرسى يارى لي
 ده كه م كاتيك پرسى ياره له كا براه دووكاندار ده كات له سه ر كورسيه كه دانيشتووه
 ده ليت كه سى وه كو من خه تى نيه نه م شه و ميوانداريم بكه من به سه رها تى خوم
 بوتو باس ده كه م. كاتيك نيواره ده چنه وه مالى كا براه دووكاندار، كا براه دووكاندار
 باس به سه رها تى خوى ده كات ده ليت من خيزانه كه م ناموزاي خومه و زور يه كترمان
 خوش ده ويست و بريارمان دابوو به يه كترى له دواى يه كترى ته ركى دونيا بكه ين.
 چوم بو به جى هينانى فريزه ي هه ج كاتيك هه جم كرد گه پامه وه به ره و مال چه ند
 قوناغيكي كه م مابوو بگه ريمه وه مال هه واليان پيدام كه خيزانه كه م مربووه، به لام
 من زور خه فته تبار بووم چونكه بريارم دابوو به خيزانه كه م له دواى نه و ته ركى
 دونيا بكه م بيرم كرده وه چى بكه م باشترين ريگه م هه لپژارد نه وه بوو كه خوم له
 پياوه تى بخه م. كاتيك نه م كارم كرد و گه پامه وه مال بينيم خيزانه كه م نه مربووه
 ماوه ! نيتر زور كارى تيكردم پاش ماوه يه كه خيزانه كه م ليبي پرسىم بوچى وه ك

جاران نیت له گه لم کاتیک پټم گوت من خوم له پټناوی نه و چیم به سر خوم هیناوه
خیزانه که م نه م قسه ی بیست گوتی چاره م ده که ی باشه دنا به جیت ده هیلم. من
بیری زورم کرده وه باشتړین پټگای له به رده ستم دابو نه وه بوو که له کاره که ری
خومان ماره ی بکه م به هینمنی نه ویش پازی بوو که ماره ی بکه م له و کاره که ره.
کابرای میوان گوتی که واته تو که وره ترین خه فته ت هیه و که س وه کو تو ی به سر
نه هاتووه. وانا من له تو به هله تیگه یشتم.

مامره قونده

هه بوو نه بوو که س له خوا که وره تر نه بوو مامریکی قونده هه بوو له گوندیک
سالانه جووچه له ی هله د هینا، پټویه کی فیل باز فیر بوو بوو جووچه له کانی
ده خوارد. پټوی پټش نه وه ی جووچه له کان بخوات ده یگوت گورانیست بؤ ده لیم
گورانیست که ی نه وه بوو ده ی گوت مامره قونده ی قرمزی ده تخوم بویه عیدزی؟
پوژانه پټوی مامره قونده ی ده بیینی نه م گورانیست ی دووباره ده کرده وه. مامره
قونده زور بیزار بوو پوژیک مام هومری پاوچی به لای مامره قونده دا تپه پی
بیینی مامره قونده زور بیزاره مام هومر پرسى بوقی بیزاری مامره قونده
قسه که ی بؤ مام هومر گپرایه وه، مام هومریش گوتی: من له و کنده خوم
ده شارمه وه کاتیک پټوی هات گورانی بؤ گوتی تو ش بلای سره ی منه گورانیست بؤ
بلیم. تو ش بلای مام هومری له کندی به خوی و توله ی چه ندی که وله پټوی
یان به چه ندی! کاتیک پټوی هات بؤ لای مامره قونده قسه که ی چه ند پوژه ی
دووباره کرده وه مامره قونده گوتی ئینجا سره ی منه. پټوی پټوی پټگای پی
داو مامره قونده گوتی: مام هومری له کندی به خوی و توله ی چه ندی که وله
پټوی یان به چه ندی، پټوی گوپی له م قسه ی مامره قونده بوو په لاماری مامره
قونده ی دا به لام مام هومر زووتر خوی ناماده کرد بوو که یشته پټوی
که رتوپه رتیا ن کرد به مجوره مامره قونده له ده سنی پټوی پرکاری بوو.

- حیکایه تی ژن هیه و ژتو که ش هیه، به زوری شیوه ی تر ده گپدریت ه وه و
ده یخنه پال سولتان مامود و حه س نه مه مندی. (سیوټک) و
(پیاو ته تی) یش حیکایه تی حکمت نامیزن، به لام مامره قونده چیرلوی
گیاندارانه و تایبه ته به مندان.

دنگه هه ناره

کۆکردنه وهی: بهختیار ره ئووف

له یه کێک له لادی یه کانی کوردستان، که که وتبووه ناوچه یه کی شاخوی بهرز سروشتی نه و دی یه زۆر دلگیر و خه م په وێن بوو، له هه موو لایه که وه سروشت ده وریدا بوو، کوپێکی لاو ژیا نی له و دی یه دا به سه ر ده برد، و کچیکی هاو ته مه نی خۆی خۆش ده ویت، که عاشقی کچیکی بالا به رزی جوان چاوانی رهش بالای له چنار ده چوو، له دی یه که ی خۆیان بوو، ته مه نی هه ر له ته مه نی کوره که ده چوو.

هه ول و مانده یوونی نه و کوپه بۆ نه وه بوو، که بگاته خۆشه ویسته که ی و ژیا نیکی ئاسایی به سه ر به رن، دوا ی چه ندين چاوه پوانی مه ی نه تیه ک تووشی هات، توانی خۆشه ویسته که ی به یینی و ژیا نیکی به خته وه ر دروست بکه ن. ژیا نیان له ژیا نی دوو په پووله ده چوو که له و دی یه دا به سه ریا ن ده برد، سروشتی و پا زا وه یی دی یه که به ده میانه وه پی ده که نی. دوا ی دوو سال کچیکی جوانیا ن ده بیته له سه ر داوا ی دایکی ناوی ده نی ن (هه نار) خۆشه ویستی دایک و باوکی بۆ هه نار هینده زۆره که شه وان له سه ر سینگی دایک و باوکی ده یا ن خه واند، هه رگیز نه یا ن ده هیشته له سه ر زه وی بخه وی شه وان له دیا ر نا زا ره کانی تا کو به یا نی لایه لایه یا ن بۆ ده کرد، به لام پۆزگا ر چیه ر پێگه ی به م خۆشه ویستیه نا دا ت دایکی هه نار تووشی نه خۆشه یه کی کوشنده ده بیته، دوا جا ر ما ئئاوا ی له هه نار و باوکی هه نار ده کا ت بۆ یه کجا ری چاوانی لێک ده نیته، ئای له و پۆزگا ره سه خته ی که با لی په شی کیشا به سه ریا نا، فرمی سک له چاوانی باوکی له پێژنه ی بارا ن زیاتر نه ها ته خواره وه، به سه ر لاشه ی خێزانه که ی دا، هه نا ریش که با وه شی له باوکی دا بوو ها واری ده کرد...

ئاخۆ دایه گیان سه فه ر بۆ کو ی؟

مردن بۆ کو ی؟

ته نیا مان جی مه هیله .

پۆڭگار به بى به زه يانه لىكى داپراندن، باوكى هه نار له پىناو به خىو كردنى هه نار بىرى له زىانىكى تر كردهوه، بۆ ئه وهى هه نار به خىو بكات هه رچهند، كه ئه م بپياره بۆ باوكى هه نار سهخت بوو چونكه نهى ده توانى داىكى هه نار له بىر بكات به لام به ناچارى ئه م بپيارهى دا له پىناو هه نار.

ژنىكى ترى هىنا له زپداىكى هه نار (مناللىكى تريان ده بىت دىكنه چال) باوكى دنكه هه نار هه كه، هه نارى زۆر خوڤ ده وىت هه ر بۆيه ش پىى ده لى (دنكه هه نار) به لام ئه و كچهى كه له زپداىكى هه نار هه كچهىكى زۆر ناشرىن و له خوڤباى ده بىت. زپداىكى زۆر پقى له دنكه هه نار ده بۆوه چونكه ده دنكه هه نار زۆر جوانتر بوو له كچه كهى باوكىشى دنكهى هه نار هه خوڤتر ده وىست له بهر ئه وهى داىكى نه ما بوو، پۆڭچىيان باوه ژنه كهى له گه ل كچه كهى و دنكه هه نار چوونه سه ر كانى بۆ خوڤوشتن له ناكاو كچه كهى و دنكه هه نار چوونه سه ر كانى و شانكه يان ئاو بردى تا گه يشته به رده مى ئه شكه و تىك، باوه ژنه كهى دلى نه هات كچه كهى خۆى بنىرى بۆ ئه شكه و ته كه تاكو شانكه به ينىته وه، دنكه هه نار هه نارد دنكه هه نار چووه ناو ئه شكه و ته كه و ته ماشاى كرد له ناو ه شكه و ته كهى دىوىكى گه وده هه يه كه واپاى له سه ر شانى داناوه، دنكه هه نار داواى لىكرد كه و شانكه كهى بداته وه، به لام دىوه كه گوتى: نات ده مه وه تاكو چهند پرسىارىكت لىنه كه م، ئىنجا دت ده مه وه، ده دنكه هه نار زۆر به ژىرانه وه لامى پرسىاره كانى داوه، دىوه كه گوتى: من جوانترم ياخود داىكت؟ ده دنكه هه نار گوتى: تۆ جوانترى. دىوه كه گوتى: ته ماشاى سه رم بكه بزانه سه رى من خاوىتره يان ئى داىكت؟ گوتى ئى تو پاشان دىوه كه زۆر دلخۆش بوو باشه ئىستا من ده نووم، چهند ئاوى دى هه ريه كهى به رهنگى، ئه گه ر ئاوى سه پى هات بانگم مه كه، ئه گه ر شىن هات بانگم مه كه، ئه گه ر سوور هات بانگم مه كه، ئه گه ر په ش هات بانگم مه كه، ئه گه ر زهرد هات ئىنجا بانگم بكه؟ پاشان دىوه كه نووست ده دنكه هه نار به ديار ئاوه كان دانىشت ئاوى (سه پى، شىن، سوور، په ش) هات بانگى نه كرد پاشان ئاوى زهرد هات (هه نار) به په له بانگى دىوه كهى كرد تاكو زوو ده ربازى بىت، دىوه كه ش هه ستاو ده سىتى گرت و كرديه نىو ئاوه زه رده كه و ده رى هىنا، ته ماشاى كرد هه موو جله كانى بووه به زىر پاشان دىوه كه به پتى كرد و ده دنكه هه نار به دلخۆشى به ره و مال به پى

كهوت دواى نه‌وهى باوه‌ژنه‌كه‌ى دهنكه هه‌نارى دى زۆرى پى ناخۆش بوو له
 دهنكه هه‌نارى پرسى گوتى نه‌مانه‌ت له‌كوژى هه‌ناوه؟ دهنكه هه‌نار بۆى گه‌رانه‌وه
 كه‌وا كاتى بۆ شانه‌كه چۆته نه‌شكه‌وته‌كه ديوپكى لى بووه نه‌و شتانه‌ى پيداوه ،
 باوه‌ژنه‌كه‌ى هه‌ستا كچه‌كه‌ى نارد بۆ نه‌شكه‌وت، كچه‌كه‌ى چووه نه‌شكه‌وته‌كه‌و
 چووه لای ديوه‌كه. ديوه‌كه‌ش هه‌مان پرسىارى كه له دهنكه هه‌ناره‌ى كردبوو له
 (ديكنه چال)ى كچى باوه‌ژنه‌كه‌ى هه‌نار كرد، به‌لام نه‌م به‌شيوه‌يه‌كى تروه‌لامى
 دايه‌وه، بۆيه ديوه‌كه پى گوت من دهنوم كاتى ئاوه‌كان هاتن به ناگام بینه و
 به‌س نه‌كه‌ر ئاوى سپی هات بانگم مه‌كه په‌ش هات بانگم بكه؟ ديكنه چال
 چاوه‌پى ده‌كات تاكو ئاوى سپی ده‌پوات ئاوى سوور ده‌پوات ئاوى زه‌رد ده‌پوات
 دواتر ئاوى په‌ش دیت به‌په‌له بانگى ديوه‌كه ده‌كات، ديوه‌كه‌ش ده‌ستى ده‌گریت
 ده‌یخاته ناو ئاوه په‌شه‌كه و كاتى ده‌رى هه‌نا ته‌ماشای كرد هه‌موو جه‌سته‌ى
 په‌ش بوو په‌لێكى ناشرین له ناوچه‌وانى دا به‌ديار كه‌وتوه، كاتى گه‌رايه‌وه مال
 داىكى بىنى زياتر پقى له (هه‌نار) گرت و پكابه‌رى ده‌كرد. پاش ماوه‌يه‌ك پۆژى
 به‌رێكه‌وت كوپی پاشا له‌سه‌ر كانى دهنكه هه‌ناره ده‌بىنى ده‌چیتته دلێوه و
 عاشقى ده‌بیت كوپی پاشا له‌گه‌ل باوكى ده‌چنه داواى دهنكه هه‌نار. باوكى هه‌نار
 پازى ده‌بیت كه شو به‌كوپی پاشا بكات، باوه‌ژنه‌كه‌ى زۆرى پیناخۆش بوو كه
 شو به‌كوپه‌پاشا بكات، بۆيه برىارى دا پیلانێك دژى (هه‌نار) دا بنیت. برىارى دا
 له جیگه‌ى دهنكه هه‌نار كچه‌كه‌ى خۆى بداته كوپه‌پاشا، پۆژى ئاهه‌نگه‌كه هات
 باوه‌ژنه‌كه‌ى دهنكه هه‌ناره‌ى شارده‌وه و كچه‌كه‌ى خۆى له جیگه‌ى كردە بووك و
 تارای سپی به‌سه‌ريا پۆشى، پاشان زاوا هات و بووكى برد كاتى گه‌راوه مال
 تارای له‌سه‌ر بووك لا‌بردو ته‌ماشای كرد نه‌مه دهنكه هه‌ناره نى یه، بۆيه به‌په‌له
 چووه مالى باوكى دهنكه هه‌ناره و گوتى: كوانى دهنكه هه‌ناره؟ باوكیشى زۆرى
 پى سه‌یر بوو كوپه‌ چیت له دهنكه هه‌ناره كردووه؟ كوپی پاشاش ديكنه چاله‌ى
 له‌گه‌ل بوو گوتى: نه‌مه‌تان له جیگه‌ى هه‌نار داوه‌ته من، باوكى هه‌نار كاتى ديكنه
 چاله‌ى بىنى زانى خه‌زانه‌كه‌ى پلانى داناهه، داواى كرد ئیستا دهنكه هه‌ناره
 بگه‌ریتیتوه نه‌كه‌ر نا ده‌يكوژیت باوه‌ژنه‌كه‌ش له‌ترسا هه‌نارى هه‌نا ده‌ره‌وه له‌و
 جیگایه‌ى كه شارده‌بوویه ده‌رى كرد و هه‌ناى بۆ لای باوكى. باوكى هه‌نارى
 پێشكه‌ش كرد به‌كوپی پاشا و كوپه‌پاشاش له‌گه‌ل خۆى برديه‌وه بۆ مالى

خۆيان. باوكىشى بېرىدى دا ژنه كەي و دىكنه چالەي دەر كىرد له مال و بېرىدا به تەنيا بژى نەك له گەل ئەو كەسە خراپانە به لام دواي چەند ماوە يەك دەنكە هەنارە داواي له باوكى كىرد كە لىيان خوشبى. باوكىشى دلى هەنارى نەشكاند و خىزانە كەي و دىكنه چالەي گە پانده وه بۆ مال باوە ژنه كەش له گول دىكنه چالە زۆر داواي لىيور دىيان له دەنكە هەنار كىردو داوايان كىرد كە لىيان بېه خشى، دنكە هەنارەش به چاوى سۆزە وه لىيان خوش بوو.

- بېرى ئەم ئەفسانە يە زۆر كۆنە، گىژرانه وه كەي تازە يە.

لاچە قنگە

پاشايەك هەبوو له دىيەك سى ژنى هەبوو، ئەو سى ژنه مندالىيان نە دەبوو، پۆژىك شىخىك هاتە مالىيان وتى كوا مندالەكانتان، ژنه كان وتيان مندالمان نيه، شىخەكە وتى باشە مادام مندالتان نابىت هانى ئەو سى سىو بىخون، ئەگەر بىخون به تەواي ئەوه (خوا) يەكى مندالتىكان پى دە به خشىت ژنى يەكەم سىو هەكە دەخوات، ژنى دووهم به هەمان شىو به لام ژنى بچووك خەرىكى كار بوو كەرتىك سىو ئەخوات و كەرتەكەى ترى مرىشكىك ئەببات ژنه كە به دواي مرىشكەكە ئەكە وىت به لام ناتوانىت بىگىرىت، پاش ماوە يەك هەر سى ژن سىكان دەبىت، هەر يەكەيان كۆپىكان دەبىت، به لام ژنى بچووك مندالەكەى تەواو نابىت، لەبەر ئەوهى كەرتىك سىو نەخوارد، ژنى يەكەم كۆپەكەى ناوى (محمەد) بوو، ژنى دووهم كۆپەكەى ناوى (ئەحمەد) ژنى بچووك ناو كۆپەكەى دەنەت (لاچە قنگە)، پاشان كۆپەكان گەوره دەبن، محەمەد و ئەحمەد زۆر يەكترىان خوش دەويست، به لام زۆر پقيان له لاچە قنگە بوو، لاچە قنگە هېوايەتى به خىو كىردى ناژەل بوو، پۆژىك باوكيان بانگيان دەكات دەلى كۆپم دەمە وىت وەسپە تىكان بۆ بكەم قەت نەچن بۆ چىاي پەش چونكە دۆژمى لى يە، كۆپەكان وتيان باش، پاش ماوە يەك ئەحمەد و محەمەد بوو هەرق لىيان وتيان هەر دەبى بچىن بۆ ئەم چىايە بزانين چى لى يە هەردووكيان بە پى كەوتن چوون بۆ چىاكە، سەريان كىرد دىوئىكى زۆر گەوره لى يە له ناو ئەشكە و تىكە، دىو هەكە زانى ئەوانە كۆپى پاشان هەردووكيانى به سته وه ئەسپەكايانى به سته وه، ئەم نوو كۆپە زۆريان برسى بوو خەرىك بوو دەمردن لاچە قنگە زانى براكانى چوونە تە ئەم چىايە، ئەويش چوو به دواياندا كە چوو له گەل

خوی نازده له کانی برد مریشک و عه له شیش و قاز و... هتد، له دووره وه دیوه که که سهیری کرد وای زانی نه مه هه موو له شکری پاشایه، نه ویش پشتاو پشت راکرد بۆ دواوه راست له چیا که که وته خواره وه و مرد، لاهه قنگه که چوو براکانی بینی زور به زهیی پتیا ناته وه هه ربووکیا نی کرده وه له گه له نه سپه کانیان که ریخته وه له پنگا نه حمه د و محمه د چونکه رقیان له لاهه قنگه ده بووه وه، وتیان با بیکوژین بۆ نه وهی لای باوکمان نه لیت من نازادیا نم کرووه، نه وانیش هه لسان... به لیدانی بیریک، لاهه قنگه یان خسته ناوی ته نها سه ری نه بیت، نه حمه د و محمه د ریشتن له پاشان مریشک و قازه کان به دهنوک لاهه قنگه یان له ناو بیره که دهره ینا، به به رده می گانییه که ده مو چاویان ده شوش، لاهه قنگه که یشته لایان، نه وانیش سه رسام بوون وتیان چۆن له ناو نه و بیره هاته دهره وه، نه مجاره چوون به په تیک له سه ر داریک به ستیا نه وه، نه حمه د و محمه د چونه وه بۆمال، به هه مان شیوه قاز و مریشکه کان به دهنوک په ته که یان پچراند نه حمه د و محمه د که چونه وه پاشای باوکیان که زانی به سه لامه تی... که پاونه ته وه نا هه نگیکی که وره ی بۆیان سازکرد، وتیان باوه دیوه که ی دوژمنت نیمه کوشتان، باوکیان زور خو شحال بوو له دوایدا لاهه قنگه که پایوه بۆ لای باوکی سه رو سه ربرده ی هه موو به ته واوی بۆ گتیراوه، پاشای باوکی به کوپه کانی گوت ئیوه درۆتان له گه له مندا کردوه، لاهه قنگه ی کرد به پاشا له جیگای خوی دانا کوپه کانی تری کرد به به رده سته لاهه قنگه.

- له م دوو نه فسانه یه باس له (باوه ژن) و (زپ برا) ده کات له یه که میان زپ دایک - باوه ژن - که چه ناشیرینه گتله که ی خوی ده پارێزی و دنکه هه نار ده خاته به رده م - دیو - و له کوپی پاشای ده شارێته وه، له نه فسانه ی دوو م براکان که ترسنۆک و بێ توانان چاکه و نازییه تی - لا که رتکی - برایان ده شارنه وه و هه ولی له نیو بردنیشی ده دهن.

په گه زی نه فسانه له م دوو ده قه بوونی دیو و له ئاو هه لیتانی که که کان و جوانتر بوونی دنکه هه نار و ناشیرینتر بوونی - دیکنه چال - ه و هه روه ها سیو خواردن و مندال بوون و له وه ش نه فسانه تر به خواردنی که رته سیۆیک ژنی سییه مندالیک نیوه و لا که رتکی ده بی، به لام لا که رتکی نازا و ژیر.

پاسته و خواره

کۆکردنه و هی: نۆزان صدیق

په‌ریخان حسین

زه‌ریفه شک

پۆژێک له پۆزان دوو برا هه‌بوون یه‌کیان ناوی (پاست) بوو یه‌کیان ناوی (خوار) بوو. خواره و پاسته پۆژێک نۆز برسیان بوو به‌لام هه‌چیان نه‌بوو بیهۆن. هه‌ستان یه‌ک دوو نانیاں په‌یدا کردو پۆیشتن بۆ ئیش هه‌تا بووه پێش نیویان برسیان بوو پاسته به‌ خواره‌ی گوت: وه‌ره‌ با نانی تۆ بخۆین خواره‌ش نا با نانی تۆ بخۆین نانه‌که‌یان خواردو پۆیشتن گه‌یشتنه‌ ده‌و زێ له‌وێ پاسته‌ گوتیه‌ خواره‌ با نان بخۆین خواره‌ گوتیه‌ پاسته‌ قه‌ت نانت نادهمێ پاسته‌ گوتی: ئاخ‌ر زۆرم برسیه‌ ئه‌دی نانی منت نه‌خوارد؟ خواره‌ش گوتی نه‌دایێ و له‌ ئاوه‌که‌یداو په‌په‌وه‌ پاسته‌ی به‌جێ هێشت و ده‌و زێ و ده‌و زێ پۆیشت تا گه‌یشته‌ شوینێک ئاشیکێ لێ بوو، خواره‌ چوه‌ ناو ئاشه‌که‌ له‌ ناو که‌ونه‌ ئاشه‌که‌ خۆی له‌ ژێر هه‌ندێ نوین مات کرد و دیتی شێرێک و پویه‌ک و گورگه‌ک له‌وێ بوون به‌ ئه‌مری خودا به‌ قسه‌ هاتن. شێره‌که‌ و گورگه‌که‌ له‌ یه‌کتر به‌جواب هاتن، له‌ شێره‌که‌یان پرسى بۆ ئه‌وها قه‌له‌و بووی ئه‌ویش گوتی: له‌ خۆشی ئه‌وه‌ قه‌له‌و بوومه‌ ئه‌و گرده‌ت دیتیه‌ پۆژێ ده‌چم له‌سه‌ر پارده‌ده‌مه‌وه‌ و سێ کوپه‌ زێڕی له‌ بنه‌ هه‌ر له‌به‌ر ئه‌مه‌ قه‌له‌و بوومه‌. له‌ پویه‌یان پرسى ئه‌ی تۆ بۆ وا قه‌له‌و بووی؟ گوتی: بۆیه‌ من وا قه‌له‌و بوومه‌ چونکه‌ کونه‌کم دیتیه‌وه‌ تاكو نیویانێ ده‌چمه‌ ژێره‌وه‌ ده‌رده‌دم و پاشان ده‌چم تێی ده‌که‌مه‌وه‌ ئه‌دی گورگ تۆ بۆ وا لاواز بووی گوتی: کو لاواز نه‌بم پیاو خراپه‌ک (سى) سه‌ر حه‌یوانی هه‌یه‌ پۆژێ هه‌تا ئیوارێ لێی ده‌نوی و سه‌گه‌کی په‌شى پێیه‌ قه‌ت ناهێلێ مه‌په‌کان بخۆم بۆیه‌ له‌ داخان لاواز بوومه‌. به‌یانی پۆژ بوو خواره‌ له‌ دوو پویه‌که‌ پۆیشت کاتێ پویه‌که‌ گه‌یشته‌ شوینێ مه‌به‌ست پویه‌که‌ چوه‌ ناو کونه‌که‌ وه‌ر زێڕی هه‌لداو ئه‌ویش هه‌ر هه‌لی گرت‌وه‌ که‌ پویه‌که‌ هاته‌ ده‌رێ و خواره‌ پارچه‌ که‌رپوچیکێ بۆ هاویشتوو ریوی ده‌رپه‌ری و پۆیشت. پۆژێکیان پاشای شار نه‌خۆشیه‌ک ده‌گری و به‌ هه‌چ ده‌رمانێک چاک نابێته‌وه‌ بۆیه‌ پاسته‌ ده‌چیته‌ لای شوانه‌که‌ داوی لێ ده‌کات که‌ ئه‌و سه‌گه‌ په‌شه‌ی هه‌یه‌تی پێی بفرۆشی ده‌لێی ئه‌وه‌نده‌ی ئه‌و سه‌گه‌ زێرت ده‌ده‌مێ بۆیه‌ شوانه‌که‌ش سه‌گه‌که‌ی به‌ زێر پێی ده‌فرۆشی به‌لام پاسته‌ به‌ شوانه‌که‌ ده‌لێ

سه‌گه‌کم بۆ سه‌رپرې و خوینه‌که‌شم بۆ بگری شوانه‌که‌ش سه‌گه‌که‌ی سه‌رپرې و خوینه‌که‌ی بۆ گرت.

پاشان پوژتکیان دیسان چووه لای شوانه‌که بۆ نه‌وه‌ی مه‌په‌کی پی بفرۆشی بۆیه مه‌رێکی په‌شی لی کړې و نه‌ویشی بۆ سه‌رپرې و خوینه‌که‌ی لیگرت. راسته‌ش خوینه‌کانی تیکه‌ل کړیو چووه لای پاشای گونده‌که که هه‌موو له‌شی گړو بوو-وو له‌و گونده ده‌ژبا که سی‌ره‌که‌ی لی‌وو گوتی وهرن نه‌من بکتورم چاکت ده‌که‌مه‌وه‌پاسته چوو ده‌رمانه‌که‌ی بریوو ده‌ستیکی لی‌داو تفرتکی فپئ دا نه‌و جاره حه‌وت ده‌ستی تری لی‌داو به‌ته‌واوی تفری لی‌ فپندا و پیستیکی جوان دروست بووه‌وه و پاشا گوتیه‌پاسته چت ده‌وئ بۆت ده‌که‌م به‌رامبه‌ر به‌وه‌ی که منت پزگار کرد و چاکت کړمه‌وه له‌و نه‌خوشیه. نه‌ویش گوتی: هیچم ناوئ ته‌نها ده‌مه‌وئ خانویه‌کم بۆ له‌سه‌ر نه‌م گرده دروست بکه‌ن پاشاش خانویه‌کی بۆ دروست کرد و به‌خوش‌حالی‌وه داواکه‌ی قبول کړد مالیکي ته‌واوی بۆ داناو کچه‌که‌ی خوشی لی‌ ماره کرد، ینجا پاسته که‌وته ناو ژبانیکي زور خوش ماوه‌یه‌کی پی‌چوو دبتي پوژتکیان خواره ده‌هاته‌وه و به‌ دیار که‌وت که چاوی به‌ پاسته‌ی برای که‌وت سه‌ری سوپما وتی ها پاسته به‌چی ده‌وله‌م‌ند بووی به‌ دوو نانه‌که‌ی سه‌ر زئ وتی له‌ کوئ نه‌و دوو نانه‌م به‌ده‌ست که‌وتوو خواره گه‌پاوه ناو کونه ناشه‌که دیسان شیر و پړسوی و گورگ هاتنه‌وه بۆ لای خواره شیرکه‌ه و پړویه‌که نه‌ونده لاواز بوون هیزیان لی‌ برابوو شیرکه‌ه له‌ پړویه‌که‌ی پرسى نه‌وه بۆ و لاواز بووی رړویه‌که هاته وه‌لام و گوتی: چۆن لاواز نه‌بم کاتئ چووم زړه‌که ده‌رده‌م پیاو خراپیک له‌وئ بوو هه‌موو زړه‌که‌ی برد و که هاته‌ ده‌رئ که‌رپوچیکي تی‌ گرتم منیش پام کرد. پړویه‌که له‌ شیرکه‌ه‌ی پرسى نه‌ی تۆ بۆ و لاواز بووی؟ گوتی: منیش به‌هه‌مان شیوه نه‌و گرده‌ی که له‌سه‌ری پارم ده‌داوه زړپي له‌ناو بوو پیاو خراپیک خانویه‌کی له‌سه‌ر گرده‌که دروست کرد و هه‌رسئ کوپه زړه‌که‌م که‌وتوته ژوورئ، له‌ گورگیان پرسى نه‌ی تۆ چۆن و قه‌له‌و بووی گورگه‌که‌ش گوتی بۆ قه‌له‌و نه‌بم کاتئ شوانه‌که خه‌وی لی‌ که‌وتبوو سه‌گه په‌شه‌که‌ش سه‌رپا بوو هه‌موو مه‌رې و ماله‌که‌م خوارد. گوتی: ده‌با بزنانین که‌س لی‌ره نییه‌ خوی شار‌دبیت‌وه و گوئی له‌ قسه‌کانمان بووی کاتئ چوون ده‌بینن که خواره له‌بن کومه‌لی‌ نوین خوی مات کړیوو بۆیه هه‌ر سیکیان په‌لاماریان داو خواره‌یان شه‌ق و په‌ق کرد.

— کیشه له‌ نیوان دوو هیزی خپرو شه‌په‌ دواچار خپر سه‌رده‌که‌وئ.

خال و خړك

هه‌بوو نه‌بوو پياوونكى فەقير هه‌بوو پۆژانه ده‌گه‌را به‌دواى نيش و كار كاتيك كه ده‌غلودانى په‌يدا ده‌كرد گه‌نمە‌كه‌ى ده‌برد بۆ ئاش لىتى ده‌كرد به‌لام ئارده‌كه نه‌ده‌بووه نان ته‌نها ژنه‌كه‌ى ده‌يكرده په‌پۆكه پۆژتيكيان پياوه‌كه به‌ژنه‌كه‌ى ده‌لى: ئه‌رى ژنى بۆ من ئه‌و گه‌نمە جوانه ده‌كه‌م به‌ئارد كه‌چى نانى لى نايى و ته‌نها ده‌بيتە په‌پۆكه؟ ژنه‌كه‌ش گوتى: ئاخ‌ر كا‌برا چيت پى بلّيم هه‌موو پۆژى خوشكت دى و ئارده‌كه‌ى ده‌بيژى و بيژاريه‌كه‌ى بۆخۆى ده‌بات و كه‌په‌كه‌كه‌ش بۆ ئيمه به‌جى دىلى كا‌براش گوتى: ئى خوشكم ده‌ردت له‌ گيانم پياوه فەقيرە‌كه پۆژتك چوو دوو ماري په‌شى گرت و له‌ ناو توره‌گه‌يه‌كى دانا و برديه‌ كن خوشكه‌كه‌ى سه‌لامى لى كرد و ئه‌ويش وه‌لامى دا‌به‌وه‌و خوشكه‌كه‌ى كه‌ره‌كه‌ى بۆ به‌ستايه‌وه توره‌گه‌كه‌ى له‌ كه‌ره‌كه‌ى كرده‌وه ته‌ماشاي كرد ماره‌كه‌ به‌ ئه‌مري خوا بوو به‌هيزاره‌يه‌كى په‌ش ژنه‌كه‌ گوتى برام بۆ ئه‌و هيزاره‌ت بۆ من هيتاوه؟ ئه‌ويش گوتى: ئه‌و هيزاره نه‌بوو به‌لام با بيت به‌هيزاره گوتى: ئه‌دى چ بوو؟ گوتى: دوو ماري په‌ش بوو بۆ ئه‌وه‌ى پيت وه‌دات و يه‌كه‌و سه‌ر بتكوژى. گوتى: بۆ برام؟ گوتى: ئه‌ى بۆ تۆ هه‌موو پۆژتك دىي ئارده‌كه ده‌بيژى و كه‌په‌كه‌كه‌ بۆ ئيمه به‌جى دىلى؟ ئه‌ويش گوتى: بۆيه واده‌كه‌م تاكو تۆ تينگه‌ى ئه‌ويش گوتى له‌ چ بگه‌م له‌وه‌ى كه ژنه‌كه‌ت دۆستى هه‌يه له‌به‌ره‌ه‌ندى ئه‌و قسانه ده‌كات گوتى: ئه‌ى خوشكم چى ليتيگه‌م گوتى ئه‌تو خړكى ببه بۆ مالى خۆتان ئه‌وكات چاره‌ى ده‌كه‌ين خړك ئىواړى چوو ديتى خاړۆژنى له‌گه‌ل دۆستى ده‌هات و ده‌چوو خړك گوتى: خاړۆژن. گوتى: هۆ گوتى: ده‌لّين چاكه‌ك له‌ فرانه جّيه پى ده‌لّين چاكى (پۆشى) گوتى: ئه‌وه‌ى مرازي حاسل ببى ده‌نگيكي ليتوه دى ئه‌وه‌ى مرازي حاسل نه‌بى ده‌نگى ليتوه نايى. سه‌بينى زوو پۆى چوو سه‌ر چاكى خۆى له‌بن پۆشى نايه ژنه‌كه‌ گوتى: هۆ چاكى له‌بن پۆشى مرازم حاسل بكه هه‌تا ئىواړى هه‌ردووكيان كۆره بن ده‌ست له‌ كلكى گا بگرن خاړۆژن چۆوه ئه‌ويش پيش خاړۆژنى غارى داو چوو له‌ى خاړى گوتى: خاړه زوويه. خاړى خه‌ريكى جۆتكردن بوو گوتى كلكى گا بگره هه‌تاكو ژنه‌كه‌ت واززانى دوعايه‌كه‌ى قبول بووه و واززانى تۆ كۆره بووى كاتى ژنه‌كه‌ گه‌راپه‌وه له‌ ده‌ركه‌ى خړك هاوارى كرد ها خاړۆژن چيمان ليته‌كه‌ى من و خاړم كۆره بووينه؟ ژنه‌كه‌ش ده‌ستى هه‌ردووكيانى گرت و بردى له‌ناو ئاگردانى دانان گاسى دۆسته‌كه‌ى كرد و گوتى: هه‌ردووكيان كۆره بوونه خاړۆژن مريشكى بۆ دۆسته‌كه‌ى سه‌رپى و سۆرى كرده‌وه و ئه‌وجا مه‌قريبه‌ك دۆشاوى بۆ كرد له‌و كاته‌ش دۆسته‌كه‌ى

نووستبوو خرك گاسی خاروژنی کرد گوتی: خاروژن بمبه دهست به ئاو دهگه ییتم
 خاروژنی بردی تا خاروژنی هاته وه هه موو جه په کانی بهرداوه و ئاوه که ی پژاند
 گوتی: خاروژن بمبه وه ژووړی نه و جاره گوتی: خاروژن تینیمه ئه یش دهستی دا
 جه په کان به لام هیچیان ئاوی تیدا نه بوو بویه گوتی: وا دهچم ئاو دینم تا کو
 خاروژنی گه پایه وه مه قریه دوشاوه گه رمه که ی له سر ده می دۆسته که ی کرد و
 کوشتی، خاروژنی هاته وه و چوو له لای خرك و ئاوه که ی دایى چوو بۆ کن
 دۆسته که ی وتی: ههسته دوشاوی بخۆ سارد ده بیته وه که زانی مردیه کورسیه کی
 هینا له ناو قه دی دۆسته که ی خست له گه ل خاکه ناس و پیمه په ی هه لگرت و بۆ
 نه وه ی بچی دۆسته که ی بشاریته وه مه یته که ی دانا و گه یشتی مه یته که ی پاکیشا و
 هه تا بووه به یانی مه یته که ی هه لگرت و له سر پوشه که ی فری داو به یانی خه لک
 خړبوونه وه کردیه هات و هاوار که سیك کوژایه له سر گوڤه ک فریدرایه گوتی:
 خاروژن منیش ببه مادام پیاوړیک کوژایه به لام خرك گورینگى له سهرى خاروژنی
 قیت کرده وه نه وانیش ده لاین کى کوشتى نه ویش ده لى نه وه که سه کوشتیتى که
 گورینگى له سهر سهرى قیت بویته وه نه وانیش ته ماشا ده که ن ده بینن ژنه که
 گورینگى قیت بویته وه له بهر نه وه خاروژنه که ی ده کوژن خرك ده بیته به وانی
 خارى خارى گوتى: نه و پشيله نه کوژى دواى ناگره که ده کوژیته وه به یانی خرك
 هه ستا و پشيله که ی کوشت و ناگره که ش کوژایه وه چوو ده ری دیتی له دوور دوور
 بریسکه ی ناگره که ده سووتا گوتى کاتى چووم بینیم (نۆ) دیو نووستوونه
 پیره ژنیکی لیبوو که ناگرى ده کرده وه و مه نجه رنکی گه وره ی له سر دانا بوو هه موو
 به شه رنکی تیابوو نه ویش گوتى هه نده که ناگره بده یه نه ویش گوتى: نه گه ر
 مه نجه له که ده یینه خواری و دایه وه سهرى نه مجا که رتیک پۆلیه ت ده ده می نه گه ر
 نا دیوه کان هه رده ستنه وه و شوق و په قت ده که ن. نه ویش هه ستا و پیره ژنى
 هاویشته ناو مه نجه له که و مه نجه له که ی هینایه خواری که پو و لئوى هه ر نۆ دیوى
 برى و بردى ناگریشى برد به یانی هه ستا و خارى گوتى: کا پشيله که نه ویش گوتى
 لیما و و کوشتم چونکه ناگره که ی کوژانده وه. نه و نۆ دیوه ی که له سهر کانی بوون
 هه موو پوژى کچیکى ده خوارد کاتى خه لک چوون بۆ سهر کانیه که وتیان ده بی کى
 نه و نۆ دیوه ی کوشتیبى گوتیان هه بی و نه بی یان خركه یان خاره له خاره یان
 پرسى وتی: من نه م کوشتووه له خرکیان پرسى گوتى: نه من بووم. گوتیان ده بی
 پونى بکه یه وه نه ویش چوو تووره گه که ی هینا و پووی کرد و هه ر نۆ که پو و لئوى
 دیوه کانی تیدا بوو خه لکه که گوتیان خرك چیت ده وى ده تده ینى نه ویش گوتى

تەنھا ژەنەكەى بۆ خارم بېتىن و خانوويەكى بۆ دوست بىكەن ئەوجا خىرك چۆۋە و
خارى بەجى ھىشت.

داو دانگ

پۇتتىك لە پۇژان خوشك و برايك ھەبوون بەتەنھا ئەژيان برايكە ھەموو پۇژى
دەچوۋە پاۋ بۆ ئەۋەى خوشكەكەى پى بژىەن پۇژى گەيشتە ئەشكەوتىكى چۆل و
ھۆل لە دلى خۇيدا گوتى: وا باشە خوشكەكەم بېتەم ئىرە. كە چۆۋە مال گوتى:
خوشك بەيانى دەتەم بۆ شوپىننىك كە زۆر چۆل و خۆشە بۆ ئەۋەى كەس زەفەرت
پى نەبا خوشكەكەى برد و پۇتتىك خوشكەكەى گوتى لە نالە نالنىك دەبىت كە لەناو
چالنىك دەنگەكە دەھات ئەۋىش سەرى شۆرش كىردەۋە و گوتى: تۆككى گوتى:
منىش مەۋم ئەگەر دەرم بېتى ئەۋىش گوتى: باشە كاتى دەرى ھىنا دىتى ئەمە
دېۋە دېۋەكە گوتى كەكە دەرمانەك لە فلان شوپنە بېھىتە بىدى چاك دەبەۋە
چونكە من برىندارم ئەۋىش چوۋ بۆى ھىنا و دەرمانەكەى دابى خوشكەكەى لەگەل
دېۋەكە دەستى خۇيان تىكەل كىردىۋە بەشەۋ خۆى دەشاردەۋە و بە پۇژى
لەگەل كەكە پايدان دەبۋارد، ماۋەيەكى پىچوۋ خوشكەكەى زگى بوۋ كوپەكى بوۋ،
براكەى نەيزانى بوۋ دېۋەكە فىللىكى دامەزاند و بە كەكەى گوت: مەترسە ئىستا
من فىللىك دەۋزەۋە دېۋەكە چوۋ مەلەكەى لەسەر پى براكەى دانا و كوپەكە
لەكاتى گەپانەۋىدا دىتى مندالنىك لەسەر پىگا فرى دراۋە بۆيە ھەلى گرتەۋە و
بردىۋە مالى بە خوشكەكەى گوت: دەبى بەخىۋى بىكەى خوشكەكەشى گەۋرەى
كىردىۋە ناۋايان نا داۋدانگ ئىتر كەكە و دېۋەكە لەبەر كوپەكە پىيان نەدەكرا قسە
بىكەن، پۇژىكىان كەكە بە كوپە بچوۋكەكەى گوت بۆ بەردىكىمان بۆ بېتە چوار
پەنگ چوار پەنجەش پان بى مندالەش خۆى شارەۋە و ھەستى خۆى لە
قسەكانى دايكى و دېۋەكە پاگرت دېۋەكە بە كەكەى دەگوت: كاتى براكەت
ھاتەۋە ئەۋە ناۋاننى خۆم دەكەمە دويىشك و دەچمە ناۋ پىلاۋەكەى پىيۋە دەدەم و
لەۋكاتە دا مندالەكە گەپاۋە و گوتى: بەردەكە نەبوۋ ئەۋىش گوتيان نەبوۋ نەبوۋ!
كاتى خارى ھاتەۋە و مندالەكە لەكن پىلاۋەكەى دانىشت خالى ھەستا لەپى بكا
مندالەكە گوتى: ھا خارە دويىشك خارىشى دويىكەكەى دەرىنا و بە پىلاۋەكەى
لىنى داۋ برىندارى كىرد دېۋەكەش بەدەرمان خۆى چاك كىردەۋە بەيانى دويىارە
براكەى پۇشستەۋە بۆ پاۋى ئەۋجارە تەكپىرى دىكەيان دانا و دېۋەكە گوتى: خۆم
دەكەمە مارەك لەسەر دەرگا بەسەرى و دەدەم و تاكو بىرى كاتى براكەى ھاتەۋە

مال منداله که گوتی: خاله گیان ده بی له سهر شانتم دانئی دایکیشی دهیگوت: لئی گه پئی ماندیه خاریشی دئی نه شکاند هه مدیسان کاره که یان سهری نه گرت: نه و جاره دیسان دیوه هاته وه گوتی: نه و جاره ته کیبریکی تر ده که ین دیسان گوتیان منداله که برۆ به ردیمان بۆ بیته دور په رنگ دور په نجه پان بی هه م دیسان منداله که خۆی مات کرد دیوه که گوتی: به یانی که براكه ت چووه راو خۆم ده که مه باشوکه سهری هه لده گرم و ده یکوژم. منداله که گوئی له قسه کانیاں بوو دیسان هاته وه گوتی: به رده که نه بوو گوتیان: نه بوو نه بوو! بۆ به یانی منداله که گوتی: خاله له گه لت دیمه راوی سوار ی سهر ملت ده بم. خوشکه که ی گوتی: هه ر ته یریکتان کوشت په پ و باله که م بۆ بیته وه ده یکه مه بالیف گوتی: خاره خۆش برۆ باشوکه خۆی مات کردیه. خالیشی باشوکه که ی کوشت و گوتی په پ و باله که ی بۆ خوشکم ده به ینه وه نه ویش گوتی: نا خاله گیان نه گه ر نه مه بیه ینه وه وه کو خۆی لی ده کاته وه و ده بیته وه دیو نه ویش نه یده زانی چیه گوتی: وه ختی خۆی دیو یک به خوشکت فیتر بیوو تا کو ژگی لی بوو منیش له وم منداله که هه موو سهر و سه ربورده که ی بۆ خالی گیرا وه خالی گوتی: نه ی چی لی بکه ین گوتی: با بیکوژین که گه رانه وه خوشکه که ی کوشت و له بن عه ردیان ناو ژنیک ی بۆ خالی هینا و مندالیکیان بوو گوتی: من چیت ره گه ل تۆ ناگو نجیم چونکه من له دیوانم ئیت ره به جتی هیشت و چووه ناو قه ومی خۆی.

- باسی قوناغی گزپانی مرۆ ده کات له رووی جه سته یی و عه قله وه.

پاشایه ک ژنی نه ده هینا

پاشایه ک هه بوو ژنی نه ده هینا، پۆژیکیان گوتیان کچیک هه یه ناوی سوژی چاو شینه گه له ک جوانه. پاشاش له گه لیان چووه داخوازی که دیتی زۆر جوانه ماره ی کرد و کاتی جل و شتی کرد چوو بووکی بیینی دیتی کچه که گۆرا بوو زپ داکی سوژی چاوشینی کچی خۆی دابوو، خه لک قسه یان پی ده گوت چونکه ناشیرن بوو بووک. کچه که زۆر خه فته ی ده خوارد پۆژیک له بهر خوا پارایه وه گوتی خوا به بمکه یه ماینه کی سۆر بۆ نه وه ی زاوا بیته سهر پشتم به نه مری خودا کچه که بوو ماینیکی سۆر زاوا گوتی ده بی ئیلا و بیلا سوار ی نه و ماینه سۆرم بکه نه نه ونده گوتیان نابی دوا یی سواریان کرد له ناو گۆمه قورپو یک به ری داوه نه و جاره ش له ناو گۆمه ک فری دی داو بووک گه یشته جی. نه و جاره کچه که گوتی: خوا به بمکه یه کو تره ک له سهر سوانی مالی زاوا بۆ نه وه ی پۆژی دوو جار زاوا ببینم به نه مری خودا

بوو به کۆتر، بووک زگی بووکاتی ژانی هاتی مندالی بیی گوتی ژانم ژانی کوپانه
 گوشتی کۆتر دهرمانه نیلا دهبی ئەو کۆترهه بۆ سهربرین به لام له کاتی سهر برین
 نابێ خوین بپژێ له کاتی سهربرینی دلۆپه خوینیک کهوته سهر عهردی و بوو به دار
 سیۆیک کاتی پاشا چوو به داره که بهردهوام میوهی خوش دهاته خواری، به لام
 کاتی ژنه که دهچوو به داره که بهس شتی ناشیرن دهاته خواری ژنه که گوتی:
 دهبی ئەو داره بپرنهوه بۆم بکه به لانک نه انیش گوتیان: نابێ ژنه کهش گوتی ئەو
 داره نه بی هیچ لانکیکم ناوی داره که یان بپهوه کردیان لانک کاتی پاشا دهچوو
 لای منداله که منداله که نه دهگریا به لام کاتی ژنه که دهچوو لای منداله که دهگریا
 ژنه که گوتی دهبی ئەو لانکه بسووتین لانکه که یان سووتان. به لام سه لکه
 په ژویهک مایه وه و نه سووتا فریانداندا سهر گووهک پیریژنهک چوو داره که ی هیناوه
 له مالی داینا پیریژن تهونی دهکرد به یانی که دهپۆی ئیواری که دههاته وه ئیش و
 بسته تهویتیکی بۆ دهکرا نهشی دهزانی کییه پۆزیکیان پیره ژن خوێ مات کرد
 نهچوو ده ری دهیبینی یه کیک له بهر تهونی ئەو دانیشتوو نهویش گوتی: تو
 کی؟ که کهش سهر بوورده که ی خوێ بۆ گپراوه. نهویش گوتی: ئیمه دهبینه دایک
 و کهچ تاکو ده مرین پۆزیک کوپی پاشا توپانتي دهکرد توپه که ی دهکه ویتته مالی
 پیره ژن. که که غار ده دات توپه که فپی بدات گلۆره داوه کهش به شمه کی
 ده نووسی له په له پهلایان له بیری دهچی گلۆره که هه لدهدا کوپه پاشا گلۆره که ی
 فپی ده داته وه دهیبینی گلۆره دهستی ئارموش نیه پیره ژن بهینن بیبینم له و زیاتر
 که سی ترم ناوی پیره ژن ده لی کچم نیه زوری لی ده که ن نه وانیش سهر بوورده که ی
 بۆ ده گپرنه وه. ده لی: من هیچ کچم نیه پاشا ده لی که که بهینن نهویش ده لی
 پاسته من کچم نیه به لام ئەم کچم هیناوه ته وه پاشاش ده لیت برۆین که که بینن
 نه وانیش به فرمانی پاشا که که دینن که کهش ده لی پاسته من کچی ئەو پیره ژنه
 نیم سهر بوورده که ی بۆ پاشا ده گپرنه وه و ده لی ماینه سۆره که من بووم ههروه ها
 کۆتره کهش من بووم و دار سیوه کهش هه ر من بووم لانکه کهش من بووم کاتییک
 لانکه که تان سووتاند پارچه خه لوزیک مابوو ئەم پیره ژنه هه لیگرته وه پاش ئەوه ی
 پاشا راستیه کانی بۆ ده رکوت ژنه که ی خوێ ته لاق داو له گه ل سۆری چاوشین
 خیزانیکی به خته وه ریان پیک هینا.

- بیرۆکه ی کراسگورین له م نه فسانه یه دا به رچاوه.

به سهرهاتی کوپنکی گاوان

له گوندیک پاشایه كه هه بوو كچینکی زۆر جوانی هه بوو. گاواننكیش له گونده كه كوینکی هه بوو كوپه كه به باوكی گوت: ده بیئت بجیته خوازیننی كچی پاشا. گاوانه كه به كوپه كه ی گوت پاشا كچی خۆی نادات به ئیتمه چه ندين كه سی ديكه كه چویته خوازیننی. پیاوی گه وره و ماقولیان ناربووه نه یدایتی، پاشان گاوانه كه چووه مائی پاشا و پاشاش پیی گوت: چیت ده وی گاوانه كه گوتی: هه ندیکم نیش پیته نازانم چۆت پیتلیم پاشاش ده لی چیت پییه و لی، گاوانه كه گوتی باشه من به قسه ی كوپه كه م هاتوومه كه زۆر ناچار ی كر بوومه گوتی: نه گه نه چی بۆ مائی پاشا من هیچ نیشیک ناكه م بۆت. له بهر نه وهش هاتووم بۆ خوازیننی كچه كه ت، پاشا زۆر پتیه نی و گوتی: چه ندكه سیکی ماقول هاتوو كچه كه م رازی نه بوو نه بوو، ئینجا پاشا به كچه كه ی گوت كوپ ی گاوان هاتۆته خوازیننیت، كچه كه ش ده لی مه رجیکم هه به ده بیئت دوو په پی بازم بۆ بهیننی جا میردی پی ده كه م، گاواننیش چووه مائی به كوپه كه ی گوت: ده بیئت بجیته ئاقار دوو لاشه ی مه پیش له گه ل خۆت بیه ی وه زۆر ناگاداری خۆت بی نه وهك گورگ په لامارت بدات، كوپه كه چوو بۆ ئاقار، ئینجا له ناكاو بازهك هات بۆ سه ر لاشه ی مه په كان كوپه كه دوو په پی بازه كه ی لی كرده وه و ئینجا چووه ماله وه بۆ به یانی بردی بۆ مائی پاشا په په كانی دا به كچه كه، كچه كه ش رازی بوو له دوایدا ئاهه نگیکیان بۆ ساز كرا كه حه فت پۆژ و شه وی خایاند و هه روه ها پاشاش مال و سامانی خۆی دا به كوپه كه له پاشاندا كردی به وه زیر.

– نه م هه كایه ته له بنه رته دا زۆر درۆژتر، لیتره ته واو نه كرا به .

پاشایه کی بی مندال

پاشایه كه هه بوو هیچ مندالی نه بوو كوپ ی پیاوینکی هینا كردی به كوپ ی خۆی ناوی نا ئه حمه د. پاشا خۆی بازرگانی ده كرد له مۆسل شتی ده هینا و ده یبرد. سه گینکی سۆریان هه بوو پاشا له كاتی بازرگانی له گه ل خۆی ده یبرد هه ندیک جار له مائی به جیی ده هیشته پاشا چیت نه یتوانی بازرگانی بكات به ئه حمه دی كوپ ی سپارد ئه و له جیگای پاشا بازرگانی ده كرد پاشا به ئه حمه دی گوت پنگای موسل دوو پنگای هه به یه كینکیان دوو پۆژی پی ده چی نه وه ی تریان پینج پۆژی پی ده چی

پاشا به نه حمه دی گوت پاشایهك له وی هه یه کچیکي هه یه کچه که ی ناتوانی قسه بکات هر بازگانیک یان هر پتیاریک بچیته نه و شویتنه پاشایه که پتیار ده لی کچیکم هه یه ناتوانیت قسه بکات هر که سیک بتوانی نه و کچه ی من به قسه بیتنی نه و هه مو مال و سه روه و ساممانی خومی ده ده می، نه حمه د کاتیک شته کانی خوی فروشت و نه و شتی ده بوست کپی و دواپی چووه مالی پاشا پی و ت من نه مشه و دیم بق مالی نیوه. که چوو له به ده رگای نه و ژوره کچیک پاوه ستاوه که کچه که ش زقر جوان نه بو شو وی به ده رگا که ی قول کرد به دزی بیني حه زیایهك له ویتنه که عاشقی کچه که بوو نه حمه د حه زیاکه ی کوشتوو به یانی کچه که هه ندیک به قسه هاتبوو باوکی کچه که، کچه که ی خوی دا به نه حمه د و مال و مولکی پیدا له کاتی چوونه وه پیدا نه چووه ریگه ی دوو شه وه که به و که سانه ی گوت که له که لی بازگانن بیان ده کرد نه من ده چمه بن نه م چیا یه هه ندیک نیشم هه یه سه که که ی له گه ل خوی برد بن چیا یه که حه زیایک هات و دوو چاوی دوی بریسکه داری هه بوو حه زیایه که به نه حمه دی گوت سه که که ی بکوژ و که وری که جهرگی لی ده ربیتنه و بیسوویتنه وه کو کل ووردیکه هر که سیک کویر بی پی چاک ده بیتنه وه نه حمه د قسه کانی جی به جی کرد. ده رمانه کانی له گیرفای خوی کرد هه ندیک پوشت پوی چووه بن چیا یه کچه که ی له گه ل خوی برد هه ر دوو ده سستی به سته وه سه راوژیری هه لواسی به شیر که ی له ولو له ولای تهنیشتی کچه که ی ده دا دلی نه ده هات له کچه که بدات هه موو ماره کانی ناو میشکی ده رهاتن و کچه که زقر باش بوو له گه ل خوی بردی بق شاری خوی.

- له م حیکایه ته نه فسانه بیان ده، زقری کیشه کان له نپوان برا و خوشك و برا و ژن و میزد دایه، که له مانه نه و پوون ده بیتنه وه، که مه رج نیه خراپ هر ته نیا له که سی نه ناس و بووره وه بیت، نه وه تا برا فیل له برای ده کات و خوشك خیانه ت له برای ده کات و ژن و میزدیش هر هیچ، نه م حیکایه ت و نه فسانانه ش ده چنه خانه ی حه کایه ت و نه فسانه ی په روه ده کردن.

ديلاب زهنگلهك

هه بوو نه بوو كه س ل خودئ مه زنتر نه بوو. پيره ژنهك ل گونده كي بوو چه ند
بزني وئ هه بوون. هه موو پوژان پيره ژني بزنيډ خوه ددوتن و شيري وان ل سهر
كوله كا خاني ددانا و پتويه كزي دهات و شيري پيري دخوار.

پيري نه دزاني كي شيري وئ دخوت. روژه كي پيري خوه ل ناو ته ليس و چوالئ
ناري وه شارت. ديت كو رتويهك هات و شيري وئ ل سهر كوله كي ئينا خوارئ و
دهست به خوارن شيري كرد. پيري دهستي خوه هاويته ديلا رتي و رتي
تهست هه لاتني كر. ئيك ل رتي و ئيك ل پيري. رتي فركهك خوه داو هه لات،
لي ديلا وي قه تيا و ما ناو دهستي پيري دا.

رتي چو ناو هه فاليد خوه، هه قالا بهرداني و نه هيلان بچيته ناو وان، گوتني
كا ديلا ته، تو بوچي وسا لي هاتي. رتي نه شيا ناووان بمينه و چو لايئ
پيره ژني گوتني پيري تو سهرئ بابئ خوه ديلا من بدهقه، وا ئه ز دچمه ناو
هه فاليد خوه ناهيلان ئه ز بچم ناو وان دب من دكه نن. پيري گوتي هه په شيري
من بينه، دا ديلا ته بدهم ته. رتي چو بال بزني گوتي بز شير بده، بو پير بده،
پير ديلا مام رتي بده.

بزني ژي گوتي هه په بو من چدلو بينه. رتي چو ئاليي داري. گوته داري،
دار چلوي بده، بو بز بده، بز شير بده بو پير بده، پير ديلا رتي بده. داري
گوتي هه په ئاوي بو من بينه. مام رتي چو گوته كانئي، كانئ ئاو بده، بو دار
بده، دار چلوي بده بو بز بده، بز شير بده، بو پير بده، پير ديلا مام رتي
بده. كانئ ديپرتي هه په كچيت پارچه بينه بلا سهرباني من داوه تي بكن.
رتي دچه پال وان ژي ئه و ديژنه مام رتي هه په بومه سولي كوندومه بينه.
رتي دچه بو كچين پاشايان كوندوما دكره. كچ تين سهرباني كانئي داوه تي
دكن. كانئي ئاودا، بو دارا. داري چلوي دا. بو بزدا. بز شيردا، بو پيردا. پير
ديلا مام رتي دايئ و زهنگلهك ژي پتوه كر و بهردا. رتي چو ناو هه فاليد خوه
هه ميا گوتي رتي ئه و ديلا كيوه ئينايه. چكي جوانه! مام رتي گوت وان

هه‌رن دێلا خوه هه‌رتیدکی ل ناو ئاودا به‌رده‌ری پیری دانین با وه‌ژی دی و س
جوان به‌. نه‌وژی چون و ساکرن. هه‌تا هه‌وتیه‌ک گشتی دێلا هه‌نده‌کا قه‌تیا دیا
هه‌نده‌کا قه‌پسی. مام رییوی یی دێل زه‌نگل ده‌ورا وان دزقیری و دگوت وان نه‌وه
ژی تولا من دا هه‌وین چوجارا ب هه‌فالی خوه نه‌که‌نن.

مودیدی شیرالی، سێوه‌ده‌ری

- چیرۆکی فۆلکلۆریه و تایبه‌ته بۆ منداڵان و به‌هه‌موو شتیوازه‌کانی کوردی
هه‌یه و ده‌چینه‌ پێزی چیرۆکی گیانداران.

تهعبیری خه وئی پاشا

کۆکردنه وئی: ههردی نه بویه کر نه حمه د
گێرانه وئی: به هرۆز محمه د عه بدولکه ریم

پاشایه ک هه بوو شه وێک خه وێک ده بێنی، بۆ به یانی ده لێت هه ر که سێک تهعبیری خه و نه که م بۆ لێکبداته وه خه لاتێکی گه وری ده ده می، که س نازانیت تهعبیری خه و نه که ی پاشا بکات، کابرایه ک هه بوو شوان بوو ده مه ده می نیوه پۆ قاپێک شیر له بهر خۆر داده نی له ناکاو ماریکی گه وری په ییدا ده بی و قاپه شیر ه که ی شوانه که ده خوات. شوانه که دی به سه ریا، ماره که ده لێت له بپی شیر ه که ت که خواردوو مه چیت ده وێ بۆت بکه م. شوانه که ده لێ پاشایه کمان هیه خه و نی دیوه، ده لێ نه وئی تهعبیری خه و نه که م بۆ لێکبداته وه خه لاتێکی گه وری ده ده می، تۆش نه ی مار تهعبیری خه و نه که ی پاشام بۆ بکه .

ماره که ده لێ باشه به مه رجیک پاشا چی پیشکه شت کرد نیوه ی بۆ من بیت.

شوانه که ده لێ باشه و خه و نه که بۆ ماره که ده گێریت ته وه . ماره که ده لێت تهعبیری خه و نی پاشا نه ویه (نه مانه ت لای هیچ که سێک نامینێ له وولاته که تان که س سیه به که س ناکات) شوانه که ش ده چیت خزمه تی پاشا و ده لێ پاشام سه لامه ت بی تهعبیری خه و نه که ت نه ویه نه مانه ت لای هیچ که س نامینێ له وولات، خه و نی پاشا دیت ده و نه مانه ت نامینێ له وولات، پاشا خه لاتێکی گه وری پیشکه ش به شوانه که ده کات که (په یه ک زێپه)، شوانه که ش هه لده ستی نیوه ی زێپه که بۆ خۆی گل ده داته وه . نیوه که ی تریش ده بات بۆ لای ماره که و ده یکات به دوو به شه وه به شیکی بۆ خۆی هه لده گری و به شیکشیده دات به ماره که .

بۆ ماوه یه کی تر پاشا خه و نیکی تر ده بێنی به هه مان شیوه ده لێ هه ر که سی تهعبیری خه و نه که م بکات خه لاتێکی گه وری ده که م.

دووباره شوانه که ده چیت ته وه لای ماره که و ده لێ نه ی مار پاشام خه و نی دیوه وه ره تۆ ده زانی تهعبیری خه و نه بکه ی تهعبیری نه و خه وه م بۆ بکه ماره که

بهه مان شیوه ده‌لی باشه خه‌لاته‌کی به نیوه‌ی شوانه‌که ده‌لی باشه،
خه‌ونه‌که بۆ ماره‌که ده‌گیریتیه‌وه ماره‌کش ده‌لی برۆ به پاشات بلی (له
وولاته‌که تان خوین ده‌پژئی).

شوانه‌که ده‌که‌پیتیه‌وه بۆ شار و ده‌چیتیه‌ خزمه‌ت پاشا و ده‌لی پاشا گیان
ته‌عبیری خه‌ونه‌که‌ت ئه‌وه‌یه (له وولاتدا خوین ده‌پژیت) دوا‌ی ماوه‌یه‌ک خه‌ونی
پاشادیتیه دی و ته‌عبیری شوانه‌که‌ش پاست ده‌رده‌چیت، پاشاش (دوو په) زیڤ
به‌خه‌لات ده‌دات به شوانه‌که.

له کاتی چوونی شوانه‌که بۆ لای ماره‌که شواکه ته‌ماح ده‌یگری و ده‌لی بۆچی
ئه‌وه‌موو زیڤه بده‌م به‌و ماره مار زیڤی بۆچیه له دلی خۆیدا ده‌لی بیکوژم
باشه که ده‌گاته لای ماره‌که سه‌یر ده‌کات له‌به‌ر ده‌م کونه‌کی نوستووه.

شوانه‌که دارتکی بۆ راده‌شیتنی به‌ر کلکی ماره‌که ده‌که‌وی خوینی لی ده‌پژئی.
که‌چی ماره‌که نامری و ده‌چیتیه کونه‌که‌یه‌وه کابرای شوانیش ده‌که‌پیتیه‌وه بۆ
مال و هه‌ردوو په زیڤه‌که‌ش له‌گه‌ل خۆی ده‌باته‌وه.

پاش ماوه‌یه‌کی دیکه پاشا خه‌ونیکی تر ده‌بینی، دار و ده‌سته‌ی پاشا ده‌چنه
لای شوانه‌که و ده‌لین وه‌ره ته‌عبیری خه‌ونی پاشامان بۆ بکه تۆ ده‌زانی خه‌ون
لیک بده‌یتیه‌وه.

شوانه‌که‌ش ده‌لی نازانم ته‌عبیری خه‌ونی پاشا بکه‌م. به‌لام زۆری لی ده‌که‌ن و
ده‌لین چۆن دوو‌جاری پیشوو زانیوته و ئیستا نازانی نه‌گه‌ر ته‌عبیری
خه‌ونه‌که‌ی پاشا نه‌که‌ی ئه‌وه پاشا له ملت ده‌دا. هه‌ر بۆیه شوانه‌که ده‌لی
باشه دوا‌ی دوو پۆژی تر ته‌عبیری خه‌ونی پاشاتان بۆ ده‌که‌م. به‌لام لای دار و
ده‌سته‌ی پاشا نالیت مار ته‌عبیری خه‌ونه‌کان ده‌کات نه‌گه‌ر بیگوتایه مار
باوه‌ریان پی نه‌ده‌کرد. دواتر به‌ناچاری شوانه‌که ده‌روات بۆ لای ماره‌که و
هه‌موو زیڤه‌که‌ش له‌گه‌ل خۆی ده‌بات ده‌لیت ئه‌ی مار ئه‌وه هه‌موو زیڤه‌که‌م
هینا پاشام خه‌ونی دیوه ته‌عبیری خه‌ونه‌که‌م بۆ بکه، نه‌گه‌ر ته‌عبیری
خه‌ونه‌که‌ی پاشام بۆ نه‌که‌ی ئه‌وا له ملم ده‌ده‌ن.

ماره‌که ده‌لی به‌که‌م پۆژ هاتی وتت ته‌عبیری خه‌ونی پاشام بۆ بکه منیش گوتم

به مه رجیک پاشا چی خه لات کردی به نیوه ییمان تۆش گوتت باشه، منیش گوتم
 نه مانه نامینی فیل و فره ج بلو ده بیته وه لای هه موو کهس لای تۆش نه ما و
 خیانهت و فیلت له من کرد نیوه ی زیره کهت بۆ خۆت شارده وه.

دواتر که وتم خوین ده پژی ده بویه خوین له هه موو جیکه یه ک بریژیت تۆش
 له بهر ته ماعی خۆت به دار له کلکی منت داو خوینی منت پژاند. ئیستاش
 ته عبیری خه ونه که ی پاشات نه وه یه (که وولات به ره و ئامان و باشی و ناشتی و
 خۆشی ده پوات و متمانه بۆ هه موو کهس ده گه ریته وه و خوین پرشتن کۆتایی
 دیت و له خۆشیدا ده ژیت). تۆش ئیستا هاتووی بۆ لای من هه موو زیره کهت
 له گه ل خۆتا هیناوه خه لک هه مووی باش بووه تۆش ده بی باش بیت نازیه تی
 خۆت نییه، پێشتر خه لک له گه ل یه کتری خراپ بوون و خوین ده پژا، ئیستاش
 ئاستی ناشتی و ئارامیه خه لک هه مووی پاستگۆ و ده ست پاکن تۆش ده بی
 وابی. ده برۆ هه موو زیره کهش له گه ل خۆت به ره وه هه مووی بۆ خۆت من مارم
 زیرم ناویت بۆچیمه برۆ لاچۆ له بهر چاوم. شوانه کهش له و کرده وانه ی به رامبه ر
 ماره که کردی په شیمان بۆوه. پاشان ده پوات بۆ خزمه تی پاشا و ده لیت پاشام
 سه لامهت بیت ته عبیری خه ونه که نه وه یه (که وولات به ره و ئامان و باشی و
 ناشتی و خۆشی ده پوات متمانه بۆ هه موو کهس ده گه ریته وه خوین پرشتن
 کۆتایی پیدی ئیتر به ئاسووده ی و کامه رانی ده ژین وولاته که مان خۆشی و ئارام
 ده بی).

- نه م هه کایه ته که هه کایه تی گیاندارانه، پی له سه ره نه وه داده گری، که
 قه ده ر نه م جیهان وژیانه به پیره ده بات.

له تۆ ئازاتر ههيه

گۆپانه وهی: به هرۆز محهمه د عه بدولکه ریم

پاشایهك هه بوو پاشایهكی به ناویانگ بوو كچیكى نۆد جوان و خانومانی هه بوو
سه رنجی هه موو كوپیكى بۆ لایخۆی پاكیشا بوو نۆد كهس ده هاتنه داوی پاشا
كه كهی نه ده دا پیتان.

بۆ دواچار كوچه پاشایهك هاته داوی كه كه شوی پسی كرد. داوی ئاههنگ
گۆپان و گواستنه وهی بۆ ماوهی چه ند مانگیك كه كه نه هاته وه بۆ مائی باوكی،
جاریکیان كه هاته وه پهنگی تیک چوو بوو نۆد لاواز بوو، باوكی سه ری سوپما له
كه كهی كه له و ناز و نیعمه ته دایه نه وهای به سه ر هاتوه.

پرسیاری لی كرد و گوئی كچم بۆ به و شیوهیه پهنگت تیک چوو و لاواز بووی،
خۆ تۆ ژیا نۆد خۆشه.

كه كهش وه لامی دایه وه و گوئی: باوكه چیت لی بشارمه وه میرده كه م له گه لم
باش نییه، له ماله وه باخچهیه كمان هیه میرده كه م هه موو پۆژی به یانیان زوو
ده مباته ناوی و له وسه ری باخچه كه دامده نی، سیۆیكیش له سه ر سه رم داده نی
له وسه ری باخچه كه وهش به تیر لیی ده دات و له تی ده كات، پاشان دیته لام و
ده لیت ئایا كهس له من ئازاتر هیه منیش له ترسا ده لیم نا كهس له تۆ ئازاتر
نییه. منیش نه ترسم پۆژیک تیریكم لی بدات بمكوژیت. بۆیه وا لاواز و بی تاقه تم
ژیا نۆد لی تال بووه.

باوكی كه كهش نۆد زیرهك بوو به كه كهی گوت برۆوه نه مجاره نه گر نه وهای
لیت كرد و گوئی كهس له من ئازاتر هیه تۆش بلی به لی. نه گر گوئی كیه؟
بلی فلان كهسه و له فلان شوینه. كه كه ده چیته وه مائی میرده كهی هه روهك
و جاران پیتشوو سبه نیی زوو دیسان بر دیه ناو باخچه كه و سیۆیكی له سه ر
سه ری دانا و به تیر لیی داو له تی كرد، هاته لای و به كه كهی گووت: ئایا
كهس له من ئازاتر هیه. كه كهش گوئی: به لی له تۆ ئازاتر هیه، میرده كهی

توپره دهبی و دهلی کی له من نازاتر هیه نهویش ناویشانی نهو پیاوهی
دهداتی که باوکی پیی دابوو.

میرده کی ههستا و به توپه ییه وه سواری نه سپه کی دهبی و به پیی ده که ویت
بو نه و شوینه کی که پیاوه نازاکه ی لئییه. بو ماوه یه کی زور ده پوات تا ده گاته
نه و شوینه، له ده رگا ددات و پیاوه که دیته ده ره وه.

میردی کچی پاشا پرسیری ناوی لی کرد نه و پیاوه بوو که مه بهستی بوو.
یه کسه به توپه ییه وه پیی گوت نایا تو له من نازاتری؟

پیاوه نازاکه زور زیره ک بوو وه لامی دایه وه و گوتی: جاری وهره ژوره وه
دانیشه نیسراحه ته ک بکه نان بخو تا به سه رهات و نازییه تی خومت بو
بگپه وه.

میردی کچه که چوو ژوره وه ماندوو یوونی هه سایه وه و نانی خوارد. دوی نان
خواردن ساحیب مال و اتا نازاکه دهستی کرد به گپه رانه وهی نازییه تی خو و
گوونی (من کوپی پاشا بووم باوکم پاشای وولات بوو خاوهن هیژ و ده سه لات و
داراییه کی زور بوو، براده ریکم هه بوو هه موو سالتیک ده هاته سه ردانیم هه رکاتی
بهاتایه (۱۲) پۆژ له لام ده مایه وه، کاتیک زور خوشمان ده برده سه ر، به
به رده وای تا چهند سالتیک به و شتیه یه نه و براده رهم ده هاته سه ردانیم.

سالتیک که هاته لام یه خه ی گرتم و گوتی تو پیاو نیت یا من به پیاو نازانی
بوچی نو نایه یته سه ردانیم له هه و دوا منیش نایه مه سه ردانیت. به لام نه گه ر
نیشته به من که وت یا تووشی موسیبه تیک بووی نه و ناوی من بهینه خه لکی زور
من ده ناسن، منیش قسه کانیم زور به ناسایی وهر گرت چونکه لام و ابوو
پیوستیم به هیچ که سی نابی و له بهر نه وهی من باوکم پاشا بوو خاوهن
ده سه لات و داراییه کی زور بوو، دواتر براده ره که م پویشته و سالتیکی پیچوو،
هیژی دوژمن دای به سه رماندا و وولاته که مانی داگیر کرد، هه رچی هیژ و
ده سه لاتمان هه بوو له ناو چوو، به ته نها من و کچه ئاموزاکه م توانیمان
ده ربازین له و شه ره گه وره یه. نه و کچه ئاموزایه م ماره بریم بوو.

له ترسی سوپای دوژمن به ته وای له وولاتی خومان دور که ویتنه وه، پۆژیک له
کاتی پویشته له رینگادا قه سرتکی گه وره به دیار که وت، منیش به ئاموزاکه م
گووت: تو لیتره به تا بجم بزانم نه و قه سه ره چی لئییه، چومه نرک قه سه ره که

ته ماشام کرد قه سړيکی زور گه وره يه، (مه حکمه) دهرگايه کی پټولاینی گه وره ي
پنوه يه، که س نه یده توانی بیکاته وه و بچپته قه سره که.

که پامه وه لای ناموزاکم له پال کومه لیک قه سه ل شاردمه وه دواتر به ناموزاکم
گووت: من له وی نه بم تا خاوه نی نه و قه سره دیت. به لکو موله تی لی وهرده گرم
که جنگامان بکاته وه له وی به سیینه وه، له ترسی نه وه ناموزاکم شارده وه
چونکه نه مده زانی خاوه نی قه سره که کپیه پیاو چاکه یا خراپه، دواتر
چاوه پوان بووم تا ئیواری درهنگ، هر کاتیکم زانی (چل سوان) به نه سپ و
نه سبابی جهنگه وه هاتن بولای قه سره که بوم دهرکهوت که نه وان خاوه نی
قه سره که ن.

چووم بولای سه رۆکه که یان که کابرایه کی به قیافه و سه رگه وره بوو و دیار
بوو به توانا و لیها توو بوو، له پووی شه پره وه پیاو سامی لی ده کرد.

گوتم گه وره م نه گهر بکړیت نه مشه و جیم بکه نه وه لیره به سیمه وه، نه ویش به
پیکه نینه وه گووتی فقهیر تو چیت پی ده کړی نه گهر (نالدار) هاتبیت نالیمان
رزاندووه - نه گهر بالدار هاتبی بالیمان شکاندووه). لیره به منیش گوتم به س
شه و دهرگه پیوه مده ن من شه وان ده چمه دهره وه بول حاله تی پیویست.
مه به ستم نه وه بوو تا کو ناموزاکم بینمه ژووره وه نه و شه وه له وی بمینینه وه و
تا به یانی له وی به پی بکه وین به و شیوه یه ژوورکیان دا پیم شه و چومه
دهره وه (فهره نجی) یه کی گه وره م له بهر بوو و اتا قاپوت، ناموزاکم نایه بنیه وه
و له گه ل خومدا هینامه ژووره وه و خهوتین. درهنگانی شه و گویم له دهنگی
گورانی و شایی بوو، هه ستم دیتم ئافره تیک له ناو چل سواره که سه ما دهکات،
منیش له دلی خومدا گوتم نه مانه ئیواره ئافره تیان پی نه بوو، نه م ئافره ته له
کوپوه هات دواتر ته ماشام کرد ناموزاکم نه ماوه چوته ناو نه وان، نه وه له
ناویان سه رخو شه و پره قس و سه ما دهکات.

منیش توپه بووم و چوومه لای سه رۆکه که یان، گوتم ناموزاکم بده نه وه،
مه به ستم نه وه بوو که بمده نه وه بیکورم. چونکه نه و خیانه تی لیم کرد.

سه رۆکه که یان پیکه نی و گوتمی برق فقهیر دیو ناتوانی له ئیمه دا تو چیت
ناده یینه وه.

منیش یه کسه ر براده ره که م به بیر هاته وه که باسی قاره مانیه تی و نازایه تی

خۆی دەکرد، پێمی گوتبوو ئەگەر پۆژێک لێت قەوما ناویانگی من بدە. منیش ناویانگی ئەوم دا یەكسەر سەرۆكەكەیان لە جێی خۆی هەستاو بەسەر سامییەوه گوتی ئەو كابرایە لە كوێ دەناسی. ئێمە بە بەردەوام بە چل سوارەوه پۆژانە لەگەڵ ئەو كابرایە دەجەنگین تەنها لە سالتێك دوانزە پۆژ نەبێت، بە تەنیا بەرەنگاری هەموومان دەكات، منیش زانیم ئەو برادەرەمە و ئەو دوانزە پۆژە ی كە شەپیان نەدەکرد، دەهات بۆ لامن.

منیش لە دلی خۆمدا گوتم مادام برادەرەكەم ئەوها كابرایەکی ئازا و چاو نەترسە، ئە ی بۆ من نەجەنگم لەگەڵیان خۆ تازە هەموو شتیكم لە دەست داوه (وولات، باوك، سامان، هیز، تەنانەت ئامۆزاکەشم كە خۆشەویستێن كەس بوو لەلام). یەكسەر پرپاری جەنگم دا لەگەڵیان، گوتم گەورەم یان ئامۆزاکەم بەدەنەوه یان وەرە مەیدان بۆم.

سەرۆكەكەیان بە پێكەنینەوه گوتی فەقیر ئەتوانی، منیش گوتم بەلێ وەرە مەیدان بۆم، ئەویش (دە) نەفەری ناردە مەیدان بۆم لەگەڵیان جەنگام نزیکە ی سەعات و نیویك توانیم ئەو دە نەفەرە بكوژم، چوومه پیش سەرۆكەكەیان دیسان گوتم یان ئامۆزاکەم یان وەرە مەیدان بۆم، دیسان پێكەنی و گوتی فەقیر دەتوانی گوتم بەلێ (دە نەفەری ترهاتن، ئەو دە نەفەرم كوشت بەلام زۆر بە زەحمەت، چونكە لەو دە نەفەرە ی پیشوو لێهاتوو تر بوون ئامۆزاکەشم بەردەوام بوو لە رەقس كردن، ئەوانیش ئاھەنگی خۆیان دەگێرا.

دیسان داوام كرد، یان ئامۆزاکەم یان وەرە مەیدان دە نەفەری ترهاتن لەگەڵیان جەنگام، ئەو دە نەفەرشم كوشت، بەقەدەر بیست نەفەرەكە ی تر ماندوویان كردم، لە هەموو لایەكەوه بریندار ببووم. دیسان چومەوه پیش سەرۆكەكەیان داوام لێكرد ئامۆزاکەم بەدەنەوه یان وەرە مەیدان، وەك جارێك پێكەنی و گوتی فەقیر لەبەرت هە یە گوتم بەلێ، نۆ نەفەری ترهاتن بەتەنها خۆی مایەوه ماوہ یەكی زۆر لەگەڵیان جەنگام، زۆر مانوویان كردم لە كۆتاییدا توانیم سەرکەوم بەسەریانداو بیانكوژم. بەلام بەقەدەر سی نەفەرەكە ی تر ماندوویان كردم، دیسان چوومه پیش سەرۆكەكەیان داوام لێكرد ئامۆزاکەم بداتەوه یان لەگەڵم بجەنگی، پێكەنی و گوتی فەقیر توانات ماوہ، گوتم بەلێ وەرە پیشەوه.

هاتە مەیدان بۆم، كابرایەکی زۆر زەبەلاح بوو قەدێکی دەشكایەوه بەسەرمدا،

یەكسەر ملمى گرت و ویستی بە شیر لە سەر پشتەم بدات، منیش بە شمشێرەو
 - دەستێكم بۆی پاوه شاند. ئیتر ئاگام لە خۆم نەما. کاتێك بە ئاگا هاتەو و ئەو
 - دەستەى كە پام وە شاند بوو، بەر ملمى كە وتبوو ملمى لە لاشەى جیا كردبوو،
 جەستەى منیش جێى نەما بوو بەر تیخ نەكە وتی، هەموو بریندار ببوو،
 ئامۆزاکەشم بە سەر خۆشییەو هەر خەریكى پەقس كردنى خۆى بوو، هەستام
 چووم ئەویشم كوشت، زۆر ماندوو بووم بە هەر شتێوەیەك بوو برینەكانى خۆم
 پینچا و سواری ئەسپێك بووم، بە پێ و شوێن پێى ئەو سوارانەى ئەوان بە پێ
 كەوتم، ماوەیەك پۆیشتەم، دیتەم سوارێك بە پرتاوەات لە دورەو بە جۆین دان،
 دیار بوو ئەى گوت (ئێوارە زۆر ماندووم كردى بۆیە ئێستا وا زوو هاتوویتەو).

كە نزیکم كەوتەو دیتى هەموو گیانم خوێن بوو یەكسەر وەستا چاوم پێى
 كەوت ئەو برادەرەم بوو كە لە گەڵ چل سوارەكە دەجەنگا و، پێشتر دەهات بۆ
 لام، یەكسەر دەستمان كردە ملمى یەكترى و یەكترمان ماچ كرد، زۆر خۆشحاڵ
 بووین كە جارىكى تر یەكترمان بینەو. بردمىە مالى خۆیان برینەكانى تیمار
 كردم، دواى ئیسراحت باسەكەم بۆ گێپرایەو، برادەرەكەم برپاى پێم نەكرد تا
 جۆینە سەر لاشەى سوارەكان.

ئینجا لای برادەرەكەم مامەو، تا بە تەواوى چاك بوومەو، خوشكێكى هەبوو،
 مارهى لێم برپى و دای پێم، دواتر توانیمان لە گەڵ برادەرەكەم، بێینەو وولاتى
 خۆمان و پزگارى بكەین ئەو بە سەرھاتى من بوو).

یەكسەر مێردى كچەكەى پاشا هەستا و گوتى بە ئێ كەسى ئازا و قارەمان نۆرە
 ئیتر دواى گەپرایەو بۆ مال چیت سێوى لە سەر سەرى ژنەكەى دا نەنا، خۆى بە
 ئازا نەدەزانى، داواى لێبووردنیشى لە هاوسەرەكەى كرد.

هەر بۆیە نابێ ئێمەش خۆمان لە هەموو كەسى پێ ئازاتر و زیرەكتر و چاكتر
 بێت، چونكە لە ئێمە ئازاتر و بە تواناتر و زیرەكتر هەیه.

- حىكایەتێكى پەند ئامیزە و مەزە فێرى دۆرد بێنى و لەخۆ بايى نەبوون
 دەكات.

تەكپىرى پىاوه زىرەكەكە

پۇتتىك كابراپەكى زىرەك بە پىڭايەكدا دەپوات لە پىڭايدا تووشى كابراپەك دەپىت بارە سىۋىكى پىتە ۋا دىار بوو سىۋى فروش بوو، سىلۋى لى دەكات لە پىڭايدا بەيەكەۋە دەپۇن ماۋەيەك پى دەپىن.

پىاوه زىرەكەكە بە كابراپى سىۋى فروش دەلى سىۋىكىم بدەيە چىۋىكىكت بۇ دەلىم. سىۋى فروش سىۋىكى دەداتى.

پىاوه زىرەكەكە لى ۋەردەگىرى سىۋەكە سىپى دەكات ۋ دەيخوات چىۋىكەكى بۇ دەگىرپتەۋە دەلى ((كە يەكەمجار تووشى يەكەك بوۋى يەكەمجار پرسىياري ناۋى لى بگە زۇر بەباشى ناۋىشانى ۋەرگەر ۋ خۇتى پى بناسىتە)).

كابراپى سىۋى فروش ئەمە چىۋىكەكات بوو؟ ئەمە كەى چىۋىكە ۋەلا ھىچ نەبوو. پىاوه زىرەكەكە دەنگى نەكرد ماۋەيەكى ترپۇشتن دىسان بە كابراپى سىۋى فروشى ۋوت سىۋىكى ترم بدەيە چىۋىكىكى ترت بۇ دەگىرپمەۋە.

كابراپى سىۋى فروش ۋتى باشە بەس ۋەك چىۋىكەكەى يەكەم نەپىت. سىۋىكى ترى دەداتى سىپى دەكات ۋ دەيخوات چىۋىكەكەى بۇ دەگىرپتەۋە دەلى ((قسەى دلى لى كەس مەكە)). كابراپى سىۋى فروش زۇر توۋرە دەبى دەلى ئەمە كەى چىۋىكە ھەر بلى ھەزم لە سىۋە پارەم پى نىە بىكرم باشترە سىۋم ئەدا پىت. پىاوه زىرەكەكە ھىچ دەنگ نەكرد بەردەۋام بوۋن لە پۇشتن ماۋەيەكى برد دىسان پىاوه زىرەكەكە بە كابراپى سىۋى فروشى ۋوت: سىۋىكى ترم بدەيە چىۋىكىكى ترى خۇشت بۇ دەلىم. كابراپى سىۋى فروش ئەلى ئاخ ۋەك چىۋىكەكانى تر نەپىت.

پىاوه زىرەكەكە نەخىر ۋەك ئەۋانى تر نىيە جىاۋازە لەۋانى تر. سىۋىكى تر ۋەردەگىرى سىپى دەكات ۋ دەيخوات ۋ چىۋىكەكەى بۇ دەگىرپتەۋە دەلى ((لە جىڭايەك دابىشە كەس ھەلت نەستىنى)).

كابراپى سىۋى فروش توۋرە دەبى كۆمەلى قسەى ناخۇش ۋ جۋىنى پى دەدات دەلى: تۇ ھەزت لە سىۋە بۇيە ۋا دەكەى، بەردەۋام دەبن لە پۇشتن تاكو دەگەنە بوو پىانىك. كابراپى سىۋى فروش بە پىڭايەكيان دا دەپوات ۋ كابرا زىرەكەكەش بە پىڭاكەى تردا دەپوات، دوۋر دەكەۋنەۋە لەيەك مەسافەيەكى زۇر. كابراپى سىۋى فروش بارە سىۋەكەى لى دەكەۋىتە خۋارەۋە لەسەر گۋى درىژەكەى بەتەنيا ناتۋانىت بىكاتەۋە سەر گۋى درىژەكەى كەسىش لەۋ پىڭايەدا نەبوو تا يارمەتى بدات جگە لە

پیاوه زیره که که نه بیت نه ویش زور که وتبوه وه ناچار بوو به نوای بکه وی و بانگی بکات تا کو یارمه تی بدات بو بارکرده وه ی باره سیوه که ی، بانگی ده کرد به لام نهیده زانی ناوی چیه. ده یگوت کوپه کاکه... کوپه کابرا... کوپه خاله... کوپه مامه. پیاوه زیره که که گوتی لیبوو به لام و لامی نه ده دایه وه چونکه یه کیک له چیرۆکه کانی نه وه بوو نه گهر ((یه که مجار تووشی یه کیک بوو پرسیری ناوی لی بکه و خوتی پی بناسینه)). کابرای سیو فروش هر به نواده ی بوو بانگی ده کرد. کوپه خاله... کوپه مامه هو کابرای سیو خور به لام پیاوه زیره که که به هیچ جوریک وه لامی نه داوه تا کو به غاردان گیشته پتی کردی به شانیا وتی بی قه زای بو وه لام ناده یته وه.

کابرا زیره که که گوتی له گهل منت بوو خو تو ناوی منت نه هیتاوه من چوزانم بانگی من ده که ی. هر به حال گه پایه وه له گه لی باره سیوه که ی له گه لی بار کرد خوا حافیز... خوا حافیز... دیسان له یه کتر جیا بوونه وه هر یه که به رنگه ی خزیدا پویشن.

کابرای سیو فروش چوه شاری خوی، کابرای زیره کیش چوه شاری خوی ماوه یه کی پچوو کابرای سیو فروش له گهل ژنه که ی ده رده چیت بو دشت بو سه یان له قه راغ چه م و پوو یاریک نه بینن بریگه شووتیه ک نوو شووتی پتیه یه زور سه رسام بوو پتی چونکه مانکی سی بوو کاتی شووتی نه بوو، بانی شووتیه کانی به گیا گرت و هاته لای ژنه که ی باسی کرد له بهر نه وه ی ژنه که ی شووتیه کانی نه بینن بوو، زور دلخوش بوو به ژنه که ی ووت لای که س ده نگ مه که سه ی ده چه م له دیوه خانی پاشا گره و ده که م له سه ری چونکه شتی وا زور سه یه. ژنه که ش وتی باشه چونه وه مال ژنه که ی نوستی هه بوو خوی گه یانده نوسته که ی وتی: کوپه پیاوه که م شتیکی وا نوزیه ته وه به نیازه گره و بکات له سه ری له دیوه خانی پاشا... توش بریو گره و بکه له سه ر من، شووتیه کانی له قه راغ پوو یاریک له فلان جیگا له ناویان ده و بریگه که شتی له ناو بیه تا کو قسه ی میزده که م به درو ده رچی توش گره وه که ده به یته وه.

نوستی ژنه که یه کسه ر پویشن شووتیه کانی بینیه وه به گویره ی ناویشانی ژنه که که پتی وت بوو. بو پوژی واتر میردی ژنه که واتا کابرای سیو فروش نه چی بو دیوه خانی پاشا تا کو گره و بکات له سه ر شووتیه کان. به ده نگیکی به رزده لی من شووتیم بینیه.

نۆستى ژەنكە دەلىڭى درۆيە لەم كاتەيا شووتى نىيە شووتى چى درۆيە. مېردى ژەنكە (سىڭىز فرۆش) با گرهو بگەين لەسەر چى دەلىڭى گرهو دەكەم.

نۆستى ژەنكە دەلىڭى باشە يەكەمجار دەست لەسەر ھەر شتەك دابىنەين لە مالەكەنمان ئەوا دەبىتە مولكى ئەوكەسە جا ھەر شتەك بىت نوو شاھىد لە يەكترى دەگرن.

نۆستى ژەنكە بە مېردى ژەنكە دەلىڭى بېرۆ شووتىەكان بىتە ئەگەر راست دەكەي. مېردى ژەنكە دەپوات... تاكو شووتىەكان بىتەي كە دەچىت تەماشاش ئەكات نە شووتى ماوہ نە بېكەكەشى ماوہ يەكسەر لە چۆكى خۆي ئەدا و پياوہ زىرەكەكەي وە بېر دىتەوہ ئەلى بە خوا مەگەر ئەو پياوہ مەن پزگار بكات بەلام ناوى نازانیت بەس ئەو پزگايە دەزانى كە پياوہ زىرەكەكە پىيدا پۆيشت بۆ شارىي خۆي، يەكسەر بەپىي كەوت بۆ ئەو شارە تا گەيشتە شارەكە... بەلام ناوئىشانى پياوہكەي پىي نەبوو ناوئىشانى نەدەزانى تا پرسىياري بكات بۆيە ناچار بوو لە پىيش دەرگاي مەزگەوت بووہستى بەلكو كابرا بىت بۆ نويز بەلكو بەو جۆرە بىناسىتەوہ وا پزكەوت ((پياوہ زىرەكەكە)) ھات بۆ مەزگەوت لەوى يەكتريان ناسىيەوہ ديار بوو كاتى ئىوارە بوو. سىڭىز فرۆشكەي بىردەوہ بۆ مالىي خويان ناننى ئىوارەيان خوارد چون بۆ ديوہخاننى پاشا بىي ئەوہى ھىچ پرسىياري لىي بكات بۆچى ھاتوى، ئەويش ھىچ پرسىياري نەكرد. وا باو بوو پياوہكان لە ديوہخان كۆ دەبوونەوہ، كە چووينە ديوہخاننى پاشا يەكسەر كابراي ((سىڭىز فرۆش)) چوولە تەنىشت پاشا دانىشت واش باو بوو لە ديوہخاننى پاشا ھەر كەس جىي خۆي ھەبوو پزىي پاشا جىگاي وەزىرو پياوہكاننى پاشا بوون بۆيە ھەر كەسەك كە ئەھات كەمى كابراي سىڭىز فرۆشى ئەھىتايە خوارەوہ، چونكە جىي خۆي نەبوو چونكە دەبوايە لەمبەرى ديوہخان دانىشتبايە. ديوہخان پىر بوو. كابراي سىڭىز فرۆش گەيشتە سەر پىلاوہكان. ((پياوہ زىرەكەكە زۆرى پىي ناخۆش بوو كە لەسەر پىلاوہكان دانىشتبوو چونكە ميوانى ئەو بوو، بەلام چارى ناچار بوو لەبەر ئەوہى تا ديوہخان كۆتايى پىي ئەھاتايە نە ئەبوايە ھەلسن.

لەناكاو چىراي ديوہخان كوژايەوہ فتىلەي چىراكە تىكچوو بوو، پياوہكە لە پياوہكانى پاشا وتى كىي تىغىكى پىيە بۆ ئەوہى فتىلەكەي پىي چاك بگەم كابراي سىڭىز فرۆش، خەنجەرىكى پىي بوو يەكسەر داى بە پياوہكەي پاشا تا فتىلەكەي پىي چاك بكات، پاشان چىراكە چاك بووہوہ ديوہخانكە پووناك بووہوہ وا ديارە بوو خەنجەرىكى ناياب بوو.

پياوہكەي پاشا تەماعى چووہ خەنجەرەكە ويسىي لىي بسەنى بە پاشاي ووت

گه ورم - نه مه خه نجره که ی جه نابت نییه، پاشا له وه لامدا ووتی به لئی هه وه نه مه
هکوی بوو.

پیاوه که ی پاشا ووتی نه و کابرایه دزیویه تی،

پاشا: بیگرن و بیخه نه به ندیخانه.

به لام پیاوه زیره که که هه ستایه وه و وتی گه ورم نه وه میوانی منه با نه مشه و لای من
بیت به یانی چی لی ده که ن بکه ن، پاشاش شاره زای پیاوه زیره که که بوو ده یزانی
ته کیری بۆ ده کات، بۆیه پاشا وتی به مه رجیک لات نه بیت سویند و ته لام بۆ بخو
نه خوژ و مال و مندالت نه که سی تری قسه ی له گهل نه که ن.

پیاوه زیره که که ش وتی باشه دواتر له گهل خوژی بر دیه وه بۆ مال به خیزان و
مندالت کانی وت که س قسه ی له گهل نه کات، به ژنه که شی ووت داریکم بۆ بیتنه،
ژنه که شی داریکی هینا و دایه دهستی، نه ویش کلاره که ی له سه ر خوژی کرده وه و
داینا و دایه به ر دار و وتی ((کلار سه گباب... کلار گه واد... کلار قه حبه باب)) کلار
پۆژه که ت به بیر دیت که پیکه وه به پنگادا ده پۆشتین سیو یکم لیت وهرگرت ووت که
تووشی به کیک بووی یه که مجار ناو نیشانی لی وهرگره و بیناسه. ئاختر تا ئیستا ناوی
من نازانی کلار... کلاری دایه به ر داران کلار من سیو یکی ترم لیت وهرگرت ووت
((قسه ی دلی خوژ لای که س مه که)) ئاختر تۆ بۆ له خوژه وه خه نجره نه ده یته
دهست پیاوی پاشا. دیسان کلاری دایه به ر دار و کلار من سیو یکی ترم لیت وهرگرت
ووت ((له جیگایه ک دابنیشه که س هه لت نه ستین)) ئاختر کلار بۆ له نه نیش پاشا
داده نیشی تا بیتنه سه ر پیلاره کان. کلار وات ده زانی من چه زم له سیو بوو، دیسان
به دار له کلاری دا ووتی گویم بۆ پاگره کلار سه بی نه چیت خوژ له قووړه ره شه
وهر نه ده ی... ده چیته پیش قازی شکایه ت له پاشا ده که ی و ده لئی گه ورم
جه نابی قازی من خه نجره که پی بووه خاوه نه که ی به دیار که ته وه نه ویش جه نابی
پاشایه. راسته خه نجره که ی نه وه به لام من نه و خه نجره که ی برینی باوکما
بینیوه ته وه کاتی خوژی باوکم به و خه نجره کوزراوه. ئیستاش من خوینی باوکم
نه ویت.

پیاوه زیره که که دیسان کلاری دایه به ر دار ژنه که ی پی ووت کوړه پیاوه که نه گه ر
کلار نه قلی هه بیت به سیه تی.

کابرای سیو فروش له و قانه تیگه یشت که له گهل نه ویانه. سه بی له گهل کردنه وه ی

دهوام خۆی له قورپه پەش وەردا و چوووه پيش قازى گووتى من خەنجەر ئىكم پى بوو
 دەرکەوت که هى جەنابى پاشايە، پىم دە ئىت گوايه تۆ دزیوتە، بەلام من نەم دزیو،
 خۆی راستە هى جەنابى پاشايە، بەس من ئەو خەنجەرەم لە برىنى باوکما
 بىنيو، تەو باوکم بەو خەنجەرە کوژلو، ئىستاش خوینی باوکم ئەوئ لە پاشا.
 قازيش پاشا دەهتتتتە دانگا پاشاش دەنترتتە نوای پياوه زیرەکه که تاكو کتتتتە کهى
 بۆ چارەسەر بکات چونکه پاشا تاوانيار دەرچوو ئەيزانى تەکبرى ئەوه.

پياوه زیرەکه که کتتتتە کهيان بۆ چارەسەر دەرکات مەبلەغىک پارە و خەنجەرە کهش لە
 پاشا وەر دەرگرتتەوه.

پاشاش بە پياوه زیرەکه که دە ئى ئىستا ئازادى پياوه که بەرەوه ماله کهت قسەشى
 لەگەڵ بکە چونکه تەکبرى کهى باشى، ئەوانيش دەچنەوه بۆ مالى پياوه
 زیرەکه که...

ئىنجا پياوه زیرەکه که پى دە ئىت بۆچى هاتووى پىم بلئ. کابراى سىو فروش باسى
 گرەوه که و شووتیه کهى بۆ دەرکات.

یەكسەر پياوه زیرەکه که دەزانى که ژنە کهى ئۆستى هەيه. بە کابراى سىو فروش
 دە ئىت ژنە کهت ئۆستى هەيه، ئەى پىم نەووتى قسەى دلى خۆت لای هەو کهس
 نە کهى. لای ژنە کهت باسى شووتیه کانت کرد، ئەویش بە ئۆستە کهى ووتو
 شووتیه کان ببات و لە ناوى ببات ئەو پياوهى که گرەوى لەگەڵت کربوو، ئۆستى
 ژنە کهت، کابراى سىو فروش ئەى تەکبرى چیه من دۆراوم.

پياوه زیرەکه که: من تەکبرىکت بۆ دەرکەم هەر ئىستا بەم شەوه بچوو هەرچى مال
 و سامانت هەيه بيبە سەريان قادرمەى خانوو، کهشت هەمووى تىک بدە پاشان
 قادرمە يەك دروست بکە بەسى پایە بىگەيەنە سەريان هەر پایەى بە ژنىک بىت که
 بتەوئ لە يەكەم پایە سەرکەوى بۆ نوو، پایە دەست لە سەر پایەى نوو، دابنيت
 ئىنجا سەريکهوى، نوای پارچە بەرپەيه کى بیکە لک لە سەر نوو، پایە دابنئ بۆ ئەوهى
 چونکه ئیوه گرەوه کهتان وابوو، بۆ يەکه مجار لە مال و سامانى هەربوکتان هەر
 کەسى که گرەوه کهى بردو، دەست لە سەر هەر شتیک دا بنيت ئەوا دەبیتتە مالى
 ئەو، تۆش کابرا بىنە لەگەڵ نوو شاهیدە که، شتە کانیش هەمووى لە سەر بانه کابراش
 دەيهوئ بە سەريان بکەوئ تاكو دەست لە سەر ژنە کهت دابنئ، ئەو کاتەى که
 سەردە کهوئ دەستى دەرکەوتتە سەر پارچە بەرپە شپە که، تۆش دەستى بگرە

بیهینه خواره وه پیتی بلّی ئه و پارچه بهر په شهیه مالی تویه.

کابرای سیو فروش به و شه وه دهگه ریتته وه یه کسه به ژنه که یه هه موو ماله که ده باته سهریان ژنه که شیی له سهریان داده نی، قادرمه که شیی تیکدا، پاشان قادرمه یه ک دروست دهکات سی پایه ی بۆ دهکا له پایه ی نووه میان بهر په شره یه ک داده نی.

بۆ به یانی کابرای سیو فروش دهچیتته دیوه خان، نۆستی ژنه که چاوه روانی ده بیّت. پیتی ده لّی گره وه که م نۆپاند فه رموو با برۆین له گه لّ شاهیده کان یه که مجار ده ست له هه ر شتیک دابنّی ئه وه مالی تویه، شاهیده کانیش ووتیان وایه. باشه... باشه

نۆستی ژنه که له خویشیان وه خت بوو شیت بیت که چوو ماله وه ته ماشای کرد ژنه که له سهریانه یه کسه ر پۆیشیت بۆ سهریان ویستی به و قادرمه یه سهرکه وی که پیاوی ژنه که دروستی کرد بوو، چوو سهر پایه ی یه که م دهستی نایه سهر پایه ی نووه م که پارچه بهر په شره که ی لّی بوو دهستی که ته سهر پارچه بهر په شره که. یه کسه ر کابرای سیو فروش دهستی گرت و به بهر په که وه هیتایه خواره وه. ووتی ئه وه مالی تویه چونکه ئیمه گره ومان وابوو، تۆش ده ست له سهر ئه و پارچه بهر په یه داناوه هی تویه نۆستی ژنه که بهر په که ی فریداو ووتی ئه مه م بۆ چیه.

شاهیده کانیش ووتیان تۆ خۆت ده ست له سهری داناوه. نۆستی ژنه که به توو په ییه وه چوو ده ره وه، ژنی کابرای سیو فروشیش عیبره ت وه رده گریت و له گه لّ پیاوه که ی باش ده بی هه رچی بلّی به گوئی دهکات.

سیو فروشیش ده وله مه ند بوو به و خویننه ی باوکی که له پاشای وه رگرت.

- حیکایه تیکی پر حیکمه ته وه هه مووی ده رز و په ند و پۆزی ئه مپۆش ئه م په ندانه به که لک سود به خشن. هه ر په ندیکی پیاوه زیره که که وه ک نه خشی ریگای ژبانی داها توه.

زۆرزان ترين درۆزن

كۆكردنەوھى: دىلمان عەلى عەبدوللا
ژاكاو صباح ئىبراھىم

ھەبوو نەبوو لە سەردەمىڭدا پاشايەك ھەبوو، ئەو پاشايە فەرمانپەرەى ئەو ناوچەيەى دەکرد كە تىيدا دەژيا. ئەم پاشايە سىروشتىكى سەيرى ھەبوو ھەندى جار خولىيەى وای دەكەوتە بەر چاۋ نمونەى وانەبوو، جارىكيان قاسىدى پەرۋانەى ھەموو ناوچەكانى فەرمانپەرەى خۆى كرد بۆ ئەوھى ئە راگە ياندنە بلار بگەنەوھ:

ھەر كەسى بتوانى بسەلمىنى كە درۆزنترين كەسە، ئەوھ جەنابى خاۋەن شكۆ خۆى يەك سىۋى زىڭى خەلات دەكات.

خەلك لە شار و گوندەكانەوھ ھاتن و لە تەك كۆشكى پاشادا خىپونەوھ. ئەوانە ھەموو جۆرە كەسكىيان تىدا بوو بۆ نمونە: شازادە، بازىگان، ۋەزىر، قەشە، ھەژار، دەۋلەتمەند، لاۋاز، قەلەو، كەلگەتو قوتە. واتە لىرەدا دەرگەوت كە ۋولات درۆزنى كەم نەبوو. ھەريەك لەو كەسانە ھەقايەتى خۆيان بۆ پاشا گىڭرايەوھ و چاۋەپۋانى ئەوھيان دەكرد كە شىۋە زىڭەكەيان بەر بگەۋىت بەلام ئەم پاشايە زۆر درۆى بىستبوو ھىچ درۆيەكى لەو درۆيانە بە دل نەبوو كە ئىستا بۆيان دەكرد. پاشا خەرىك بوو لەو بەزمانە ماندوو دەبوو دەپويست پايگەيەنى كە كەس لەو پىشپىڭىيە نەى بردۆتەوھ، لەناكاو كابرايەكى ھەژار لە بەردەمى پەيدا بوو. كابرا جلىكى پزى پزى لەبەر بوو گۆزەيەكى گەورەى پىيىو. پاشا پرسى: فەرموو چىت دەۋى بۆت بگەم؟

كابرا بە ترس و لەرزىكى زۆرەوھ گوتى: باوكى بە پزى ھەلبەت لەبىرتانە يەك گۆزەى پزى زىڭ قەرزارى من، ھاتووم زىڭەكەم ۋەرىگرمەوھ.

پاشا گوتى: من تەنانەت يەك پولىش قەرزارى تۆ نىم. تا ئىستاش درۆزنى ۋەكو تۆم نەديوھ!

كبرا گوتى: ئىستا خۆت گوتت تا ئىستا هيچ درۆزنى وەك منت نە ديوە، كەواتە
سنيو زېرەكە بۇ من دەبى.

پەشا كە زانى فريو دراوہ قسەى خۆى كىشايەوہ: نا نا تو درۆزن نى!

كبرا گوتى: بىنە گۆزە زېرەكەم بدەوہ.

پەشا هيچ پىنگاى درياز بوونى نەبوو، تەسليم بوو سنيو زېرەكەى دايى.

گورگ و پىوى و ھەلۇ

ھەبوو نەبوو، لە پۆزگارنىكا كابرەكەى فەقىر ھەبوو، ئەم كابرەكە لە دنيایەدا لە
پىرە دايكىك زياتر هيچ كەسى نەبوو. پۆزىك ئەو كابرەكە بە خۆى و پىرە دايكى
چوونە نىو دارستانىكى دوور. كابرە كوختىكى لەناو ئەو دارستانە دروست كرد و
لەگەل دايكى دا تىدا ھەسەنەوہ. كابرە پاوكەرىكى زىرەك بوو، ھەموو پۆزىك
لە مال دەرەچو لە ناو دارستانەكە داوى دادەنايەوہ، چەند ھەيوانىكى پاو
دەكرد و دەگەپايەوہ مالەوہ.

پۆزگار ھات و چو ئەو دايك و كوپەش بەمجۆرە لە ژيانى خوياندا بەردەوام
بوون. پۆزىك پاوكەرەكە ھەلۇيەكى زۆر جوانى گرت، بردىە مالەوہ داوى لە
دايكى كرد ئەم ھەلۇيە نەكوژتەوہ بەلكو پايىگىرى و بەختوى بكات. پۆزى
دواتر پاوكەرەكە پىويەكى گرت ئەويشى بردەوہ مالى و داوى لە دايكى كرد
ئەويش پايىگىرى و بەختوى بكات. چەند پۆز بەسەردا تىپەرى گورگىكىشى گرت
پاوكەرەكە ئەويشى بردەوہ مالەوہ ديسان بەھەمان شىوہ دايە دەستى دايكى
و داوى لىكرد ئەو گورگەش بەختوى بكات. پۆزگار بەمجۆرە پۆيشت
پاوكەرەكەش ھەر خەرىكى ئىشى خۆى بوو. پۆزىك كاتى پۆزئاوا كە گەپايەوہ
مالى دىتى ھەلۇ و پىوى و گورگ كپ و بى جوولە لەوى كەوتوون خەمىكى
قووليان پىوہ ديارە. كابرە چوہە لاي دايكى و بە گازندەوہ گوتى: ئەوہ چ
ئىشە تۆ دەيكەى بۆچى شتى نادەيتە ئەم ھەيوانانە بىخۆن؟

دايكە گوتى: ئەوہ تۆ چى دەلئى من ھەموو پۆزىك خواردنيان دەدەمى. كابرە
ھاتە لاي ھەيوانەكان و گوتى: ھۆ ھەلۇ و پىوى و گورگ ئەوہ بۆچى

كه وتونته بن بارى خه مان؟ ئىتوه تا ئه مرق حالتان باش بوو به وه دلخوش
بوون كه له مالى من.

پىوى گوتى: خوا ئاگاي لىيه توش بزانه كه ناپه حه تى ئىمه سه بارهت به
خومان نىيه. ئىمه سه بارهت به تو ناپه حه تىن. ماوه به كه نان و نمه كى تومان
خواردوه، هه ر چوون بى ئىمه ش له وشتانه ده گه ين ده مانه وىت بچين
ده ستيگرانى پاشا به ديل بگريين و بيهيئيننه ئيره بو ئه وهى خزمه تمان بكات.
چونكه ئىمه بير له وه ده كه ينه وه كه هه ر چوونيك بى پوژيك دادى تو دايكت
ده مرى، نه وسا كى چاومان لى ده كات.

پاوكه ره كه گوتى: زور باشه، چيتان پى خوشه وا بگه ن. ئىنجا هه ر سى
گياندارى له قه فه س هيتايه ده رى و ئازادى كردن و گوتى: ئىتوه ئازادن ده چنه
هه ر كوى بپوون. هه ر سى گيانداره كه كه وتنه پى. پىوى زور شه يتان بوو،
پيلانتيكى دانا و بو دوو گيانداره كه ي ترى پوون كرده وه گوتى: پاشا ئمپوژن
دينى و ئاهه نكيكى كه وه رى سازداوه. ئىمه ش له ئاهه نكه كه ي ئاماده ده بين.
من پىنمايى سه ماكه ره كان ده گرمه نه ستو. گورگى براده ر تو له پشت
سه ماكه ره كان پاده وه سى و هه لئو توش ده چى له سه ر لىوى په نجه ره ي سه ر
بووك داده نشى. كه من گه يشتمه به ر ده رگاي هۆل، هه لئو باله كانى توند لىك
ده دا چراكان ده كوژينه وه و هۆله كه تاريك ده بيتنه وسا هه لئو چى نووكى له بووك
گير ده كا و ده فپى. من و گورگيش به كسه ر له ناو هۆله كه ده چينه ده ره وه.
به مچوره نه وانه چوونه ناو نه و كۆشكه ي ئاهه نكي زه ماوه ندى تيدا دكا.

هه لئو له سه ر لىوى په نجه ره ي سه ر سه رى بووك نىشت. پىوى چووه به رده م
سه ماكه ران و گورگيش له پشتيانه وه. پاش ئه وه ي ماوه به كه سه مايان كرد،
پىوى چاوى له هه لئو قوچاند و هه لئو باله كانى توند لىكدا. هه موو چراكان
كوژانه وه و هۆله كه تاريك داها ت ميوانه كان زور سه ريان سوپما و به هه راوه وريا
په رته يان كرد.

هه لئو به خىرايى ها ته خواري چى نووكى به هيتى له بووك گير كرد و له
په نجه ره كه وه ده ر په پيه ده رى و فپى و له ناو ئاسمان بزر بوو. پىوى له
ده رگاوه چووه ده رى و خيرا پاى كرى، به لام گورگ گيرى خوارد و له ناو

حەشیمەتە کە دەستگیر کرا. یە کە مجار لێدانێکی باشیان بۆ کرد پاشان
 بپاریاندا لە سێدارە ی بدەن، بەلام ئەو بە ھەر چۆنێک بیت پای کرد گورگ زۆر
 زۆر تووڕە بوو خوا لە بەلای گەورەتری بپاریزی. ھەلۆ بوو کە کە ی بردە سەر
 چیا یەکی بڵند و پێویش چوو ھەر چیا یە کە. ھەلۆ و پێوی لەوێ دانیشتن
 چاوە پێی گورگیان کرد. گورگ بە لەشی بە خۆنەو ھە توانی خۆی بگە یە نێتە
 ئەوێ. پێوی یە کسەر زانی گورگ زۆر تووڕە یە بۆ یە خێرا چوو ھە پێشوازی و
 گوێ: مال ناو ھە دان گورگی ئازیز ئەو ھە بۆ ھە ندە نا پە ھە تی تۆ خە زووری ئەو
 کچە ی. نابێ ھیچ نا پە ھە تی بی. ھە قی ئەو زە ھە تی کە کێشاوتە ھە ی
 دە گری ھە. بوو کە کە ت دە ستە کانت دە شوا و قا چە کانت دە شێلێ تە نانت ئەو
 نیشانە ی کە بۆ تۆی دە کا بۆ مە نایکا. گورگ کاتی ئەو قسانە ی بیست ھە ستی
 بە خۆشی کرد. ھە موویان ھە ستان و بووکیان سواری پشستی گورگ کرد و
 کە وتنە پێ. پێوی لە نا کاو سە یری دواو ھە ی کرد بینی کە لە شکرێکی گەورە یان
 بە دواو ھە ی. بۆ یە پێوی بە لە رزینەو ھە گوێ: ھە رن با خۆمان لە پە نای ئەم
 تاشە بە رردە بشارینەو ھە. کە سە ر بازە کان گە یشتنە ئێرە، لە نا کاو پە لاماریان
 دە دە یین بە مە ش ئە سە پە کان دە پە ونەو ھە و سواریە کان بە رردە بنەو ھە ھە لۆ تۆ بە
 دە نووکی خۆت چاویان دە ربینە، گورگ تۆش ورگیان بد پێنە منیش گۆشتی
 دەم و چاویان پچر پچر دە کەم و دە خۆم. ئە گەر بەم کارە پازی نە بن ئەو ھە
 بوو کمان لە دە ست دە چێت. بۆ یە ھە لۆ و گورگ ناچار بوون کە پازی بن. بەم
 جۆرە کە لە شکرە کە ھاتە پێشەو ھە ر یە کە لە گورگ و پێوی و ھە لۆ دە ستیان
 کرد بە کارە کە یان کە پێوی بۆی دانا بوون. لە کۆتاییدا توانیان لە شکرە کە
 بشکێنن و پزگار بن. بەلام گورگ زۆر شە کە ت بوو نە یدە توانی بە پێ بپوات بۆ یە
 ماو ھە یە ک دانیشتن بۆ ئەو ھە ی بە سێنەو ھە کە ھە سانەو ھە پێوی گوێ: باشە با
 ھە لێستین بکە وینە پێ با کچی پاشا سواری پشستی گورگ بکە یین. بەلام گورگ
 پازی نە بوو گوێ ئێو ھە کە دە زانن کە مە ن لاقم لە دوو نایە جا چۆن بتوانم ئەم
 کچە ھە بلگرم. دوا ی پێوی چاوی لە ھە لۆ داگرت و گوێ: سە یرکە، ئێمە
 ھیچمان لە دە ست نایە ت گورگ تۆ باوکی زاوای و خە زووری بووکی دە بی خۆت
 بوو کە کە ت ھە لگری ئە گینا با بوو کە کە جێ بیلێن. لە بەر ئەو ھە گورگ لە چاو
 پێوی و ھە لۆ ھە ندێ گێلۆ کە بوو ھە ر زوو پازی بوو بووکی سواری پشستی خۆی
 کرد گە رانەو ھە مانی گەورە کە یان. کە پۆژ ناوا بوو پاو کەرە کە ھاتەو ھە مانی دیتی

كچىكى جوان وه كو په ونه ق كوخه كى پووناك كردۆته وه. ماوه يه ك به سهر ته م
پووداوه تىپه پى پۆژىك پاشا له دوو پيره ژنىكى جادوگرى نارد پى گوت
ده توانى ده ستگرانه كم بدۆزىته وه و بيهيښيه وه؟

جادوگره كه گوتى: به لى.

پاشا پرسى به رامبه ر به مه چيت ده وى؟

جادوگره كه گوتى: چارىكى زىر.

پاشا قبولى كرد گفى دا نه گهر كچه كى بۆ بىښىته وه زىره كى ده داتى.
پيره ژن سوارى نه سپه بالداره كى بوو فرى تا گه يشته كوڅى راوكه ره كه، به
كچى پاشاى گوت: من ليره غه ربه م نازانم چى بكم به دواى شوينيك
ده گه رىم. پووخست ده دهى نه مشه و له مالى تو بم؟

كچى پاشا دللى پى سووتا و پاى گرت. چهنه پۆژ تىپه پىن شاخبرى پيره ژن به
كچه كى گوت: ه زده كى نه سپه كى من بىښى؟ وه ره با بچىن نه سپه كى
خومت نيشان بده م. كچه كه و پيره ژنه كه چوونه دهره وه كاتىك كچه كه
نه سپه كى ديت، گوتى: دايكه نه وه نه سپى تويه؟

پيره ژنه كه پى گوت به لى، بو كه كه له نه سپه كه نزيك بووه وه، پيره ژنه كه
فىلى لى كرد و سوارى سهر پشنى كرد و دواى نه سپه بالداره كه فرى. دواى
ماوه يه ك گه يشته وه كۆشكى پاشا. پاشاش زىره كى دا به پيره ژنه كه ئىنجا
ده ستىان كرد به ټاهه نك گىرپان، دووباره پاشا كه يف خوش بوو پىوى گورگ و
هه لۆ كه زانىان كچه كه دزراوه هه رسيكيان هه ستىان به شه رمه زارى كرد بويه
برپارىان دا كه به دواى كچه كه دا بچنه وه. به م شىوه يه، هه رسيكيان چوونه
شارى پاشا له شوينيك خويان شارده وه تا دهره فتيكيان بۆ پىك بكه وىت.
پۆژىك هاوسه رى پاشا بۆ گه ران له كۆشك هاته دهره وه كه بىښان برپارىان دا
په لامارى بده ن. هه لۆ له ناسمان هاته خواره وه چىرپووى لىداو گرتى و
فراندى. پىوى له كاتى خويدا له شه ر هه لات، گورگ ديسان گىرى خواردو
لىدانىكى باشيان لىدا به لام به هه ر حال هه بىت خوى پزگار كرد. ديسان گورگ
تووړه بوو كه گه يشته پىوى ويستى په ل په لى بكا. به لام هه ر كه پىوى گورگى
بىښى به زمانى لوى چووه پيشواى و پى گوت: چيه گورگى نازىز ديسان
ده لى ناره هه تى. گورگ هاوارى كرد خو براده رايه تى به و شىوه يه نىبه كه

نیوه دهیکه ن و نیوه پاده کەن و من به جی دێلن. پێوی به گورگی گوت برا مال ناوه دان، بۆ ما تۆ ئاگادار نی که هه‌لۆ به تاقی ته‌نی بوو گه‌روام نه‌کردایه له‌وانه بوو کچه‌که‌مان له‌ ده‌ست بچوایه بۆیه چووم هاوکاری هه‌لۆ بکه‌م، چونکه من دلتیا بووم که تۆ ده‌توانی ده‌ره‌قه‌تی دوژمنه‌کانت بێیت و ده‌مزانێ ئه‌وان باری تۆ نابهن. پێوی به‌م قسانه‌ توانی گورگ هێور بکاته‌وه قه‌ناعه‌تی پێ بێنی.

پێوی و هه‌لۆ کچه‌که‌یان سواری پشته‌ی گورگ کردو هه‌موو به‌یه‌که‌وه به‌ره‌و مایی گه‌وره‌که‌یان به‌پێ که‌وتن. کاتی که گه‌یشتنه جی دیتیان گه‌نجه‌که ئاره‌زووی پاوکردنی نه‌ماوه له‌ ماله‌وه دانیشتوو و زۆر غه‌مباره. به‌لام کابرا که دیتی پێوی و هه‌لۆ و گورگ هاتوو نه‌ته‌وه و کچه‌که‌شیان له‌گه‌ل خۆیاندا هێناوه‌ته‌وه، له‌ خه‌نی خۆشیان خۆی کرد به‌ باوه‌شی کچه‌که‌دا. به‌م چه‌شنه ئاهه‌نگی زه‌ماوه‌ند جارێکی تر ساز درا. گورگ و پێوی و هه‌لۆ چوونه سه‌ر زه‌ماوه‌ند و پیرۆزباییان له‌ گه‌وره‌ی خۆیان کردوو وه‌ هه‌روه‌ها پاوکه‌ره‌که که گه‌وره‌ی پێوی و هه‌لۆ و گورگ بوو زۆر خۆشحال بوو به‌وه‌ی که سی گياندارێ وه‌کو گورگ و پێوی و هه‌لۆ نه‌و پیاوه‌تیه گه‌وره‌یان له‌گه‌ل کردوو.

دوچار پاوکه‌ره‌که سوپاسی کردن بۆ ئه‌و کاره‌ی که نه‌جامیاندا، دواتر هه‌ریه‌که له‌ سی گيانداره‌که واته‌ هه‌لۆ و گورگ و پێوی مال ئاوباییان له‌ پاوکه‌ره‌که کرد و هه‌ریه‌که‌یان به‌ پێگای خۆیدا پۆیشتن.

- له‌ حیکایه‌تی زۆریزان ترين درۆزن دا، جگه‌ له‌ وه‌ی باس له‌ خویکی سه‌یری پاشا ده‌کات، نه‌وه ده‌سه‌لمێنی که درۆش پێویستی به‌ زانی هه‌یه له‌ شوین و وه‌ختی خۆیدا. له‌ گورگ و پێوی و هه‌لۆ- شدا ئه‌و په‌یوه‌ندی ده‌رده‌خات که له‌ نێوان مڕۆڤ و ئازده‌لندا هه‌یه و جگه‌ له‌ وه‌ی به‌ مڕۆڤ کردنی ئازده‌لکانه به‌ وه‌ی که په‌وشتی مڕۆڤ ده‌دات به‌ هه‌ریه‌که له‌ وه‌لۆ و پێوی و گورگه‌که.

چەند بەھیزى بى لە تۆ بەھيزتر ھەيە

كۆكردنە ۋەي: مەسعود عەبدوللا مستەفا

بېخاڭ حەسەن مەحمود

لە سالانى پابردو لە گوندەكان مۆشى دەست و بازو بەھيز ھەبو. دەلێن پۆزتيكان پياويكى بە تەمەن گۆپالتيكى بە دەستە ۋە بوو، بانگى كۆمەليگ گەنج دەكات بۆ يارمەتى دانى كە چوار پېنج جوارە گەنم لەسەر يەكترى دابنېن، گەنجەكان ئامادەن بۆ يارمەتى دانى. جوارى گەنمەكان لەسەر يەكترى دادەنېن، بەلام جوارتيكان بەسەر ناكەوت، پياۋە بە تەمەنەكە دەلېت تخوا ئېۋەش پياۋن، جوارى گەنمەكە لايەكى دەخاتە ژىر دەستى لايەكيشى دەخاتە سەر گۆپالەكەى دەيخاتە سەر جوارەكانى تر، دواى تەۋاۋ بوونى كارەكە پياۋەكە دەلېت فرمويى چاى بخۆن ئەمانيش پازى دەبن، بەلام يەك لە گەنجەكان زۆر سەرسام دەبېت بەھيزى ئەۋ پياۋە بە تەمەنە بۆيە دەلېت من چاى ناخۆم تا بۆم باس نەكەى كە تۆ لە ۋە تەمەنە ئاۋا بەھيز بى دەبېت لەكاتى گەنجى چەند بەھيز بوويت.

پياۋەكە دەلېت چاكەت بخۆ، ئېستا بۆت باس دەكەم من لەكاتى گەنجى ھەميشە دەچووم بۆ پاكورنى گيانداران بۆ ماۋەيەك دەمامەۋە شەۋان دەچووم بۆ ئەشكەوت، پۆزتيكان كە چووم بۆ پاكور گشت پېداويستىيەكانم لەگەل خۆم بردبوو لەگەل يەك حەسەر لە قەسپ، پاش ئەۋەى ئەمانم لە ئەشكەوتەكە دانا، باران نم نم دەبارى، چووم بۆ خوارەۋە بۆ پاكورن، بېنيم پياويگ و ئافرەتيگ سەرگەوتن بۆ ئاۋ ئەشكەوتەكە، منيش كە لە پاكورەكە گەمامەۋە، كەرويشك و سيخوريگ پاكوربوو، چووم بۆ ئاۋ ئەشكەوتەكە، سەلامم لە پياۋ و ئافرەتەكە كرد ۋە لاميان داۋە ھېچيان نەۋوت، دواى ئەۋەى گۆشتى كەرويشك پاك كوردەۋە، سوورم كوردەۋە و خواردم. ئافرەتەكە زۆر سەرنجى پاكيشام منيش بېرم كوردەۋە گەر ئېستا ئەۋ ئافرەتە ماچ بكەم ئەم پياۋە چى پى دەكرېت بەرامبەر من، من چەند بەھيزم، ئەۋ پياۋە بالاكورتە چۆن چۆن ھيزى منى ھەيە، بۆيە ھەولمدا ئافرەتەكە ماچ بكەم، ئافرەتەكە نەبھيشت. تفيكى خستە

ناو چاوی پیاوه که ووتی: من خیزانی تۆ نیم بۆ پاریزگاری ناکه ی له شه ره ق خۆت.

پیاوه که ووتی: ئافره ت جا ئه وه که ی پیاوه تا کو دهستی خۆمی پی پیس که م، من هه ر که گویم له وقسه یه بوو یه کسه ر هێرشم کرده سه ر پیاوه که، نه مزانی ئه و پیاوه کورته بالا یه یه کجار وا به هیزه. به پارچه گوریستیک هه ردوو دهست و پتیه کانه ی به ستاوه، فرپی دامه به ر ده رگای ئه شکه وت، تا به یانی کات ناکات ده نگیک قه سه پی ده خوارد ناوکه که ی له من ده گرت هه مووی به ده م و چاوم ده که وت.

دوای ئه وه ی به یانی پۆژه لات پیاوه که له گه ل خیزانه که ی پۆشتن زانیم که ئه وان رێبوارن، من ویستم به هیزی خۆم بنازم و زۆلم بکه م. بۆم ده رکه وت که چه ند به هیزتر به یه.

((گه ر خوا ناردی پارده وه))

پیاویک له سه ره تای ته مه نی هینده کار ده کات تا وه کو ته مه نیکی زۆر، به لام زۆر بێزار ده بیست له کارکردن بۆیه پۆژیکیان بریار ده دات که چیت نه چیت بۆ کارکردن، ده لیته خیزانه که ی که چیت ناچی بۆ کار، خیزانه که ی ده لئ پیاوه که مه گه ر نازانی هه ر پۆژیک نه چی بۆ کار هه چمان نییه بیخوین، ئه وه تا دار نه ماوه بیسووتینیو پیاوه که ده لئ ئه م سۆبه یه هه لکه ده بیست خوای گه وره له کونی ئه و سۆبه یه بۆم بنیری. خیزانه که ی شه و خه و ده بینی پی پی ده لئ به پیاوه که ت بلئ بچیته ژیر ئه و داره ی که له گونده که هه یه کو په یه ک لیره ی تیدا یه، خیزانه که ی که به یانی له خه و هه لده ستی زۆر دلخۆش ده بی بۆ پیاوه که ی ده گپێتته وه پی پی ده لئ به لکو خوای گه وره ده رگای خیری لی کردینه وه، به لام پیاوه که ی ده لیت ئافره ت هه ر ده بیست له کونی سۆبه که بۆم بیته خواره وه، خیزانه که ی زۆر تگای لی ده کات به لام پیاوه که هه رگیز پازی نابیت، بۆیه خیزانه که ی بریار ده دات بچی به دراوسیکه یان بلئ به نیوه ییان بیت، دراوسیکه یان ده چیته ژیر داره که هه لده کوئی ده بینی راسته ئه مه کو په یه ک لیره یه، بۆیه بریار ده دات هه موو بۆ خۆی بیت، ئه گه ر پرسى ده لیم چی لی نه بوو، که ده چیته ماله سه یری کو په که هه لده داته وه یه کسه ر ده بیست به

شانەییەکی میڤ هه‌نگین، زۆری به‌لاوه سه‌یر ده‌بی‌ت بۆیه ده‌لی‌ت ده‌بی‌ت
هه‌مووی له‌ کوونه‌که‌وه بق شۆڤر بکه‌مه خواره‌وه به‌لکو له ژووره‌وه ده‌چیته
ده‌ره‌وه، که سه‌ری کوپه‌که داده‌خات هه‌موو میڤه‌کان ده‌چنه‌وه ناو کوپه‌که،
له‌سه‌ر کونی سۆبه‌که بۆی شۆڤر ده‌کاته خواره‌وه له‌سه‌ره‌وه میڤ هه‌نگین له
خواره‌وه هه‌مووی ده‌بی‌ت به‌ لیره‌و ده‌که‌وێته سه‌رده‌م و چاوی، خیزانه‌که‌ی
زۆر دلخۆش ده‌بی‌ت، پیاوه‌که‌ی ده‌لی ئافره‌ت نه‌م ووت ده‌بی‌ت هه‌ر له‌م کونه
خوا‌ی گه‌وره بۆم بنیری، نه‌مه‌ش نه‌گه‌ر خوا ناردی پارده‌وه.

- هه‌کایه‌تی هه‌یزیه‌کێکه له‌وه‌کایه‌تانه‌ی که پوودا‌ی ژیا‌نن و زۆر پوو
ده‌ده‌ن، نه‌وه‌ش ده‌سه‌لمی‌نی که تۆ هه‌ر چۆنێک بیت، به‌ چاک به‌ خراپ له
تۆ هه‌روا‌زتر هه‌یه.

له‌وه‌ش له‌ که هه‌کایه‌تی (که خودا ناردی پارده‌وه) پشت به‌ فه‌لسه‌فه‌ی
قه‌ده‌ری و به‌خت و نسیب ده‌به‌ستی. له‌ ژیا‌ندا نه‌م جۆر پێکه‌وت و
پێشه‌اتانه‌ش هه‌ن.

ئەبو زىيد بن ھەلاليان

كۆكردنەۋەي: تابان نازاد غومەر

سولتان ھەسەن دوو ژنى ھەبوو، پۇژىك تاقمىك ميوانى ھات چوۋەلاي ژنە گورەكەي گوتى ئافرەت زىپرەكانتم بدى بىفرۆشم بۇ ئەۋەي ميوانەكانى پى بەپى بىكەم پاش (۱۰) پۇژىك جەلەبە سوارىكى تر ھات چوۋەلاي ژنە بچوۋكەكەي گوتى ئافرەت زىپرەكانتم دەرى بۇ ئەۋەي ميوانەكانى پى بەپى كەم دواي ئەم دوو جەلەبە سوارە سولتان ھەسەن ديوەخانەكەي ((قوردا)) چونكە ھىچى نەما گوتى: شورەتى بىكەن كەۋا بۇ غەزا دەچم كە ئەۋەپى برازاىەكى مابوو ناۋى ((پست)) برازاى سولتان ھەسەن پۇژىك ((پست)) ھاتە دەرەۋە ((پىرىژنىك)) دەرگىا ئەۋىش چوۋەلاي ژنە پىرەكە گوتى ئەۋە بۇ دەرگىەي؟ پىرەژن گوتى: لەۋەتەي سولتان ھەسەن نەماۋە كەرە مامزىك ھەموو بەيانىيەك خىۋەتەكەم دەپمىنى، گوتى پىرەژن سبەي جاسوس ئەگاتە خىمەكەت لە ھەلەلە بدە ئمن سوارەم دەيكوزم ((ۋاتا مامزەكە)) پىرەژن كاتىك بە ئاگا ھات خىمەكە پووما بوو ئەۋىش سوار بوو ((پست)) كەۋتە دواي ئاسكەكە ھەتا نوپىژى عەسر تاۋەكو ئاسكەكەي كوشت، كە ئاسكەكەي كوشت سەرى بىرى و سوپايەكى زۆر لەۋ شوپىنە كۆ بىۋنەۋە كە ئاسكەكەي لى كوشت بوو.

تەنھا سوارىك لەسەر چىادا بوو ئاگرى كردبوۋەۋە ئەۋىش پىيى وابوو ((پست)) چوۋ بۇلاي سوارەكە ميوانى ئەۋ سوارە بوو كە چوۋ ئەۋىش. نىچىرى پى بوو گۆشتى مامزى دەبىژاند دانىشت و گۆشتىان بىژاند و نانىان خوارد. لىي پىرسى ((پست)) لە سوارەكەي پىرسى ئەتۇ كىيى، بۇ كۆي دەچى گوتى: ئەۋە من دەچم بۇلاي سولتان ھەسەن. گوتى: ۋەختى خۆي سولتان ھەسەن ھەۋت عەجىدمى كوشتوۋە لەگەل ھەۋت رەعبۆمى بىردوۋە دەلەين سولتان ھەسەن نەماۋە ئەمنىش دەچم لىي دەدەم تالانى دەكەم ((پست)) پىيى گوت پاستە سولتان ھەسەن نەماۋە.

ئەمن ((پست)) برازای سولتان حەسەن سەبەینى دەچینە مەیدان پاش ئەوێ
 شەوئ پشەتیان دا یەك و لە پال گەردەكە نوستن. سەبەینى كە نانیاں خوارد ناوی
 خویان هینا چوونە مەیدانەو. لە مەیدانى یەكەم ((پست)) نوکە پمىكى پتیا
 هەلدا گوتى: هەستە سواربە ئەو لە بانى حەو عەجیدەكە و حەوت
 ((پەعبۆم))ەكە.

ئەمجارە سوار بوونەو کەوتەو مەیدان ئەمجارەش پانە پمىكى هەلداو فرپى
 دایە زەوئ ئەو بەو سوپایەم بەخشى و ناتکۆژم ئەمن برازای سولتان
 حەسەن. ئەمجارەیان سوار بوونەو بەتەما بوو بیکۆژت بەلام سوارەكە گوتى
 مەمکۆژە گولیکم لە باغ هەیه پشەكەشت دەكەم و ((كچىكى هەبوو پشەكەشى
 کرد)) دەبى چىنەو مەوانم بى. پاشان کەچوونەو ((پست)) سى شەو لە
 مالىان ماو. بەبانى سوارەكە وەلەكە عارەبىكى نەسەت کرد پتى گوت: وە لە
 كە عارەبەكەئ ئەو پتى لە ئاوەزەنگى یارەبى پىوژت بى وولاغىكى جوانە
 ((پست)) دەلى ئەگەر عەجید ئ وولاغەكەئ بەجى دەهتلى بەلام ئەگەر عەجید
 نەبى وولاغەكەئ بەجى ناهتلىت. پست گوتى ئەم وولاغە بەكەلكى مەن نایەت
 وولاغىكى تەرم بۆ بێنە. سواری باجیدىك بوو ((پست)) پۆشەتەو كە چۆو لەبۆ
 مالهەو مامى هاتۆتەو سولتان حەسەن هاتۆتەو. مامەئ گوتى كوا جوانە
 مایەكەت لە ((پست))ئ پرسى ئەویش ئەو بەسەرھاتەئ كە بەسەرى هاتبوو
 بۆ مامى گوت و شەوئ پشە پست كە سولتان حەمید هاتەو لە دەرگای داو
 گوتى دەرگام لى بکەنەو بەلام حەرەسەكە دەرگاگەئ نەکردەو گوتى
 دەرگام لى كەو سولتان حەسەن، بەلام حەرەسەكە گوتى سولتان حەسەن
 نەماو ئەو لە غەزا شەهید بوو. گوتى بانگى ژنە گەورەكەم بكە كە چەلەبە
 سواری عەشیرەت بوو هاتوو بۆ میوانى زێرەكەئ تۆم نەفرۆشت میوانەكانم
 پى بەپى کرد بانگى ژنە بچووكەكەم بكە بانگى ژنە بچووكەكەیان کرد بە
 ژنەكەئ گوت ئافرەت كە چەلەبە سوارە عەشیرەت بوو هات بۆ میوانمان
 زێرەكانى تۆم نەفرۆشت میوانەكانم پى بەپى کرد.

ژنە گەورەكە گوتى دەرگا بکەنەو پاشان سولتان حەسەن هاتەو بە مالى
 خۆئ شاد بوو. سولتان حەسەن دوو کوپى هەبوو. هەر کوپەئ لە ژنەكە چوو
 ئوورئ گوتى لای ژنە گەورەكە دەخەوم بەلام ژنە گەورەكە گوتى بپۆ لای ژنە

بچوکه که . کوره کان ناگایان لی نییه که باوکیان هاتوته وه که ده چیت بۆ لای
 - یکی پیاویک له سه ر جیگای دایکی نوستووه کوره که چوو خه بری دا برا
 گوره که ی گوتی برا پیاویک له سه ر جیای دایکم نوستووه . برا گوره که ی گوتی
 با دایکم ناگادار که ی نه وه ئینجا ده چین پیاوه که ده کوژین دایکی گوتی نه وه
 کویم بۆ وا مشه وه شن . ئه ویش مه سه له که یان به دایکیان گوت و دایکی گوتی
 نای نه که ن نه وه باوکتانه لیی گه پین با بزه ون ((دیاب)) خه زوری سولتان
 حه سه ن برای ژنه گوره که ی سولتان حه سه ن . به یانی له سه ر نان خواردن بوو
 ((دیاب)) گوتی ده بی چین بووک به یینین بۆ ((پست))م گوتی: که پۆشتین له
 پیاوه تیک ده لئین حه وت پۆژ که س ناگایان له که س نه مابوو به لام له پیاوه تیکی
 نر ده لیت هه ر و لاغ تیک له فرده جۆیه که به ستره بوو . سواره که سی ژنی
 هه بوو چوو له لای ژنه گوره که ی گوتی کچیکم هه یه نه گه ر هه ر عه بیکی هه یه
 پیم بلی ژنه که گوتی کچه که م هه یه عه بی نییه به لام پۆژیک کچه که م له سه ر
 ته ندور وه له که عاره بیکی تیکه نانکی له ناو ده می بینیه . چوو له لای ژنی
 ناو هندی گوتی ئافره ت کچه که م داوه ته سولتان حه سه ن کچه که م چ عه بیکی
 هه یه پیم بلی. گوتی کچه که م هه یه عه بی نییه به لام پۆژیک له سه ر ته ندور دوو
 سه گ به شه ر هاتن هه ر چه ند غاریدا ناوینه که و کلدانه که ی که وت گوتی نه وه به
 که لک نایه چوو له لای ژنه بچوکه که ی گوتی: ئافره ت کچه که ت عه بیکی هه یه
 پیم بلی ژنه که ش گوتی: کچه که م هه یه عه بیکی نییه به لام ئیمه نیرینه مان بیی
 هه تا سی مانگ ناشرینه . ده لی قه یناکه نه وه خۆم به سولتان حه سه ن ده لیم
 که زاوا هات و ژنیک له ده وری بووک بوو سولتان حه سه ن گوتی نه و ژنه کییه
 سواره که ش گوتی نه وه ش پشکه شت بیت. دایان به سولتان حه سه ن نه ویش
 ژنه که ی سواره که بوو ئینجا سواره که گوتی له بیرم چوو به سولتان حه سه ن
 بلیم نیرینه مان ناشرینه سواره که پۆیی به دوا ی له شکره که سواره که گوتی:
 سولتان حه سه ن راوه بسیت ئیشم پییه تی نه ویش بانگی کرد و له شکره که
 راوه ستا ((دیاب)) گوتی سولتان حه سه ن تو مه چۆ من ده چم بزائم نیشی چی
 پیمانیه . که گیشته پیی ده یزانی سولتان حه سه نه گوتی سولتان ئیمه
 نیرینه مان بیی سی مانگ زۆر ناشرینه . ((دیاب)) گه رایه وه گوتی نه وه هه ر
 مشکیه نییه بۆچی هاتی کاتیک ((دیاب)) گه رایه وه ده ستی کرد به ته قه کردن
 کاتیک ((دیاب)) گه یشته وه له شکره که گوتی من ده لیم: ((دوژمن هه ر

دوژمنه)). ئینجا ژنه‌که‌ی سواره‌که که شوی به سولتان کرد که ژاوه‌که‌ی سهری لادا گوتی زۆر عیبه سه‌گیتک بۆ ((دیاب)) قسه‌ی سهریبه‌ست ناکه‌یتوه من ژنی سواره‌که‌م کۆرپه‌ی لانکم به‌جیه‌یشتووه سولتان هه‌سەن نه‌یزانی بوو که ژنی سواره‌که بوو ژنه‌که‌ی نارده‌وه بۆ سواره‌که هه‌وه‌ل جار ژنیان برد و یه‌که‌م سال ژنه‌که‌ی ((پست)) کچیک‌ی بوو ناویان نا ((هه‌لاله)) به‌لام سالی دواپی کوپیک‌ی بوو. عاده‌تیان وابوو که کوپ‌ببی ده‌بی سولتان هه‌سەن ناوی بنی بێته دیوه‌خان ئینجا که سولتان هه‌سەن ناوی نا هه‌له مه‌جلیسدا بوو هه‌ر که‌س شتیان پێشکه‌ش کرد. مالیان بۆ ده‌که‌ن بۆ منداڵه‌که. ژنه‌که‌ی ((پست)) گوتی مه‌یبه دیوه‌خان با مامه‌م بێت له‌ ماله‌وه ناوی ده‌نیین به‌لام ((دیاب)) نه‌ییت. ئه‌ویش گوتی مامه‌م هه‌ز ده‌که‌م بچینه‌ ماله‌وه هه‌ندیک‌ پیاو ده‌به‌ین له‌ ماله‌وه ناوی ده‌نیین. مامی گوتی باشه‌ من پازیم به‌لام ((دیاب)) له‌و قسه‌یه به‌ ناگا هات ئه‌ویش که چۆوه به‌ خێزانه‌که‌ی گوت جی چاکه‌ مامه‌م دی لێره ناوی ده‌نیین. کاتیک‌ ژنه‌که‌ جی و شتی داخست ((دیاب)) گوتی به‌ پیره‌ژنیک‌ی گوت برۆ ئه‌و منداڵه‌م بۆ بدزه‌ ژنه‌که‌ خه‌ریکی جی داخستن بوو. پیره‌ژنه‌که‌ چووه‌ ژووری گوتی تۆ لیتی گه‌پێ من جی داده‌خه‌م سه‌ریکی مافوره‌که‌ی برد بۆ لایه‌ک و سه‌ریکی تری برد بۆ لایه‌کی تر. که‌ دیتی جینگاکه‌ی به‌ خواری داخستووه ژنه‌که‌ گوتی تۆ ئه‌و منداڵه‌ بگه‌ره‌ من پایده‌خه‌م.

با مامه‌م نه‌لی ئه‌و کچه‌ ناسکه‌. هه‌ر که‌ منداڵه‌که‌ی دایه‌ پیره‌ژن منداڵه‌که‌ی فراند و بردی بۆ لای ((دیاب)) کاتیک ((دیاب)) له‌ دیوه‌خان بوو منداڵه‌که‌ی دا به‌ سولتان هه‌سەن، سولتان هه‌سەن گوتی سهری هه‌ل‌دایه‌وه و گوتی : ((اللهم مصلی علی سیدنا محمد)) ((ئه‌بوو زیدی بن هه‌لالیه)) پیاویک‌ له‌ولاوه‌ گوتی حوشریک‌ نه‌زری بێت پیاویکی تر وه‌ری گرت و گوتی جوانه‌ ماینی خدیتری نه‌زری بێت پیاویکی تر وه‌ری گرت گوتی په‌شمال نه‌زری بێت. گه‌یشته‌ ده‌ست ((دیاب)) گوتی ((تف)) تفیک‌ی لی کردوو گوتی ئه‌و منداڵه‌ له‌و ژنه‌ نییه‌ ئه‌و منداڵه‌ ناشیرینه‌. منداڵه‌که‌یان فریدایه‌ ده‌ری ((پست)) منداڵه‌که‌ی دایه‌ ده‌ست ژنه‌که‌ی و گوتی: خۆت حازرکه‌ و جوانه‌ ماینه‌که‌ و په‌شماله‌که‌ له‌ حوشره‌که‌ پێچرا بانگی دوو عاره‌بی کردوو گوتی: برۆ ئه‌و منداڵ و ژنه‌ به‌رن له‌سه‌ر حدود بیبه‌ن له‌ خوینی وه‌رده‌ن و بیکوژن و کراسه‌کانیانم بۆ بێننه‌وه، به‌لام دوو

عاره به که گوتیان مادام تو جاحیری ناتکوژین کاوړنکیان کړی و سهریان بړی و
 له خوښیان وهردا هیتایانه وه دایانه دهست ((پرست)) خوشتره که شه و پوړی
 نه برد هر پوښت هلی کرده باو و باران و به فر کاتیک خوشتره که هر پوښت
 کاتیک سهری کرده عوبانیک نووست. نه و عوبانه دوو ژنی هه بوو شیخی کویر
 مه شهوره شه و به فره. کاتیک بانگی ژنه که گه وره که ی کرد گوتی هه سته بړو
 دهړی. عوربان نه ماوه تالان کراوه ژنه که گوتی: هیچ شتیک له گوړی نییه
 پاشان به ژنه بچوکه که ی گوت هه سته بړو دهړی تالان هیچ نه ماوه هه تا سگ
 و مانگاش نه ماوه ښجا ژنه بچوکه که ی گوتی: هیچ شتیک له گوړی نییه.
 پاشان قه دهړنکی تر چووه دهړی و گه راوه بینی خوشتریک دوو نوستووه چوو
 سهری کاتیک سهری کرد ژنیک به مندالیکه وه له سهر خوشتره که نوستووه
 نه ویش به نه سپایی گه پایه وه. بانگی دوو ژنه که ی کرد گوتی: هه ستن مه نجه لیک
 ناوم بۆ گهرم بکن گوتی بړون ټافره ته مندالیکې پښه و بانگی کهن. خوشی
 چوو جوانه ماینیکې هیتا له ته ویتلی خوشتره که ی به ستاوه پاشان دوو ژنه که
 مه نجه له ټاوه که یان گهرم کرد ژنه که یان جوان شووشت له بهینی هه ردوو
 ژنه که دا نوست. پاشان ټافره ته که گهرم بڼوه مندالیکه دهستی به واسکه واسک
 کرد شیخ کویر چاوی به ټافره ته که کهوت گوتی: به یانی دهچم قاوه په ک
 دهخوم و راست له خومی ماره دهکم. به یانی شیخ کویر که دوو قاوه سی
 قاوه ی خوارد هاته پرسیار له ژنه که ی بکات و بزانیته ته لاق دراوه. له باتی
 هه موو نه و قسانه دا دهسته سره که ی هیتا ناو چاوی و گوتی: من باوک و تو کچ
 به مانایه کی تر خوی به باوکی دانا. ښجا لیتی پرسه کوپه که ت ناو لیتاوه یان
 نا ژنه که ش گوتی به لی، ناومان لیتاوه (که رو) شیخی کویر دوو کوپې هه یه. به
 که رو ش ده بیته سی برا که رو ش به شیخی کویر ده لی ((باوه)).

هر سی برا که گه وره برون دهچونه پاو ژنه که به (که رو) ده گوت: کوپم
 ده بی پوت له پاری نه وان جودا بی. پوژنیک که رو هاته وه گورگیکی پښو خه لک
 تیی به ربون و کوشتیان. نه ما که رو پوړی دواپی دیته وه له پاو باوکی نذر
 مشه وه ش ده بیت گوتی دایه باوکم بۆ و مشه وه شه ښجا گوتی نه ی کوپم
 نازانی سولتان هه سن به یانی جوابی ناردووه ده بی خه رچی هوت سالم بۆ

بنيړئ ئينجا دايه پياو هيه خه رجي له باوكم بسينئ. هه لده ستيت ده چيت بؤ ديوه خان.

دايكي ده يگرئت ده لئ پاره سته كوړم دايكي كه رځ گوتي با له شار ده رچئ ئينجا ريئ لئ بگره با خه رجه كه نه روات پاشان هه نديك پويشت گوتي هه ر هوت خه رجه كه لئ كرده وه و پاره كه ي هينايه وه.

كاتيك هاته وه بؤ مائئ هه موو خه رجييه كه ي و پاره كه ي هينايه وه كردي به رده مي باوكي گوتي: ها نه مهش بؤ تؤ پاشان ((١٤)) حوشتري نارد بؤ جه زا هوتي كون مه رزداره. كه چوونه پاو گوتي كه رځ پات له پاي براكان جودا بيت. كاتيك هاته وه گوتي دايه باوكم ديسان مشه وه شه. دايكي گوتي ئه ي نازاني (١٤) حوشتري و جه زايان لئ ده وئ. (كه رځ)ش گوتي پياو هيه جه زا له باوكم بسه نيت. ئينجا (كه رځ)ش پويي گوتي هه ر چواره پياده كه ي بپي و پاره كه يان هيناه و گوتي ها باوه نه مهش بؤ تؤ.

ئهمجاره يان گوتي كه رځ پات له پاي ئه وان جودا بيت ئهمجاره يان چووه پاو سي پؤډ له پاو چوو بوو هيچي ده ست نه كهوت سه ري چوار پؤډ سه يري كردو گوتي دايه هه رچي ته ير و توارده هيه په وي كرده وه وا دين. به ياني كه رځ گوتي دايكي گوتي كه رځ دايكت به قوريانت بي باري هوت حوشتري گؤچاني شوانم ليت ده وئ. ئيوارئ هاته وه باري هوت حوشتري گؤچان هينايه وه گوتي دايه نه وهش بؤ تؤ. ئينجا دايكي گوتي كه رځ بپؤ په شماله كه مان له خوار ئاوايي هه لده گوتي كه رځ تا قم قاوه كه ت له باوكت بسينه من خؤم قاوه ت بؤ ده كه م تا قم قاوه كه ي برد و دايكي قاوه ي بؤ ليناو قاوه ي عه جيدي. گوتي وه ره يه ك نسحتت ده كه م به گويم بكه. ده ي دايه فهرموو دوو سوار دينه مه يدان نه وهايي و نه وهايي كه مهندي پيچي بكه و بيهينه بؤ لام به لام نه و سوار يكي تر نه وهايي و نه وهايي له ناو چاوي بده ن.

چوونه مه يدان له شكري سولتان سي پؤډ خؤي پانه ده گرت هه موو شه وان دايكي پيئ ده گوت سوار يكي نه وها و نه وهايي نه و سواره ي كه دايكي پيئ گوتبوو كه نه وهايي هيناي بؤ دايكي. دايكي گوتي: (تؤف) دايكي نه وجا چوو دؤشه گيكي هينا و له بان دؤشه كه كه ي دانا خوبزه كي بؤ گرت له قه نه چييه كه ي بؤ تئ

بکات. کاتیک ((دیاب)) شهوی چۆوه به سولتانی گوت ئه و کوپه گه نجهی که شه په کهی ده کرد. دیاب گوتی مامه ئه م کوپه گه نجه دوو کچ ده بهین یه کیکیان ((هه لاله)) و کچی سولتان هه سهن ده پازینه وه له سه ره مهیدانی شه پی داده نین. کاتیک که ره ته ماشای دوو کچه کهی ده کرد له پشته وه دیاب به ته مابوو له که ره بدات هه لاله هه ل هه له ی لیدا که ره له بهر ده سستی دیاب پای کرد له پاشان گوتی دایه ئه و سواره ی که ته عریفه کرد له بهر ده سستی پام کرد به لام دایکی گوتی به قوریانت بم ده ست له سه ره چاوی هه لته گری. دیاب گوتی مامه ئه و به دره وشته عه شقی ئه و گه نجه بوو ده نا ده مکوشه. وا ده یکوژم ئه و دیاب گوتی به لام هه لاله چووه لای سولتان هه سهن گوتی مه م کوژن هه تا به یانی. به یانی نه دابوو هه لاله چووه لای سولتان هه سهن گوتی باو کم مایه گوتی ئه و سواره ی که له مهیدانه ئه بو زیدی برامه باو کیشم ماوه دایکیشم خۆی قاوه ده گێریت. سولتان هه سهن گوتی ئه مۆ ناچین بۆ لای شه پ. سولتان هه سهن خۆی و عه زیزه خان چوونه پارێزبان له په شماله که یان که لچکی که په شماله که یان هه لدا به وه کچه که چۆن خه ونه که ی گێرپا به وه که باو کی له ژیر په شماله که دانیشه تبوو خه ونه که ی هه لاله پاسه ت بوو. سوپانه وه لای په شماله که گوتیان سه لام و عه لیک به مندالی خۆیان شاد بوونه وه. ئینجا بانگی شیخی کویره ده که ن تۆ خه رجیت له سه ره نه ماوه ئه بو زید و ژنه که یان هینا وه. ئیوارانیک ((دیاب)) قاوه به کی لینا و گوتی هه رکه سیک ئه م قاوه به وه ریگری ده بیت بچی ماینیکی په شی فران شیخ به یتن. به لام نهیدزی. سیجار قاوه که ی له ناو مه جلیسه که ی گێرا و که س وه ری نه گرت له ناخیری ئه بو زید وه ریگرت وه قاوه که ی خوارد چووه مالی فلان ((شیخ)) که شه و ئه بو زید خۆی هاویشه ناو حه وشه ی مه په کان. ماینی په ش به حه وت میخ پچرا بوو جیی ئه و کچه عازه به ش له سه ره حه وت میخه ش بووه پاشان ئه بو زید له ناو مه په کان خۆی مات کرد بوو کچه که ش چوو ده ست به ئاو بگه یه نی. شوانه که یان خه ریک بوو فه سادی بکات کچه که ش گوتی مادام هه ر وایه به شیریی ئه بو زیدی بن هه لالیان ئه بو زیدیش له پال مه په کان بوو شیریکی له ملی شوانه که داو سه ری چووه لایه ک و له شی چووه لایه کی تر. کچه که ش گوتی ئه وه کییه ئه و پیا وه تیه ی له گه ل من کرد ئه ویش گوتی: ئه بو زیدم. گوتی تۆ بۆ لیتره ی حازر بووی گوتی بۆ ماینی په ش هاووم. گوتی ماینی په شته ده ده می به لام نابۆ لیتره بمینی

دهبی بړۍ ماینه‌ک‌ی بۆ زین کرد و دایه دهستی و به‌یانی پوښت له بان گردیک دانمشت.

به‌یانی که شیخی عه‌ره‌ب هه‌ستا شوانه‌که سه‌رپاوه و ماینی په‌ش به‌حه‌وت مینخ به‌ستراوه‌ته‌وه. بانگی که‌که‌ی کرد گوتی کچم عه‌جب تۆ له‌سه‌ر نه‌وه‌ت مینخه‌خه‌وتبوی ناگات لی نه‌بووه ماینی په‌ش بره‌راوه. گوتی باوه من داومه پیتی که‌که‌هه‌سه‌له‌که‌ی خۆی بۆ گتپایه‌وه و. به‌شه‌پ هات له‌نیوان نه‌بوو زید و باوکی که‌که‌هه‌نینجا ماینه‌که‌ی هینایه‌وه و سۆ مانگ شارویه‌وه شیخه‌عه‌ره‌به‌که‌هاته‌لای سولتان هه‌سه‌ن گوتی نه‌بو زید ماینی منی هینایه‌وه هیچ قه‌بول ناکه‌م ناموسمی کرپوه‌ته‌وه. نه‌مجا گرانی هات نه‌بو زید گوتی مامه‌سۆ حوشرتم بدی هه‌رسینکیانی کرده‌سۆ کوچکه‌وه‌هه‌ر حوشرتک بو ولاتیک بجیت نه‌وا هه‌رزانی ده‌بینمه‌وه. به‌یانی که‌هه‌بو زید که‌چه‌وه‌لای حوشرته‌کان دوانیان هیچیان نه‌کردبوو به‌لام یه‌کیان جولوی کردبوو هاته‌وه‌لایه‌وه و گوتی له‌لای جوی غه‌یبه‌وه گوتی مامه‌دوو زه‌لامم بدی بچین غه‌یبه‌ر بشکینین. هاتنه‌ده‌م زۆ نه‌ویه‌ر هه‌رزانی بوو به‌لام لاکه‌ی تری گرانی بوو به‌لام نه‌بو زید نه‌خه‌وت بوو دوانه‌که‌ی تر خه‌وت بوون گورگیک له‌لای هه‌رزانی ده‌یلوراند گورگینکی تریش له‌لای گرانیکه‌هه‌یلوراند. له‌لای گرانیکه‌هه‌یگوت هیچ نییه‌نه‌گۆشت و نه‌خواردن به‌لام نه‌وی لای هه‌رزانییه‌که‌ی ده‌یگوت گۆشت زۆره‌و خواردن زۆره‌گورگه‌که‌ی هه‌رزانی ده‌یگوت وه‌ره‌نه‌م به‌ره‌وه‌به‌لام گورگه‌که‌ی گرانی ده‌یگوت ناتوانم له‌واوه‌بده‌م گورگه‌که‌ی هه‌رزانی ده‌یگوت وه‌ره‌خواری نه‌م پاسته‌بهره‌نه‌بو زیدیش گوتی به‌هه‌ردوو که‌سه‌که‌ی گوت و وه‌رن به‌دوای نه‌و کورگه‌وه‌رن. په‌پینه‌وه‌نه‌ویه‌ر و پوویان کرده‌مالیک و شه‌و بوو به‌ئیراده‌ی خوا نه‌و ماله‌نیسلام بوون. کابرای نیسلام گوتی نه‌و به‌رخه‌حوشره‌سه‌ر بهره‌بۆ نه‌م میوانانه‌به‌لام له‌ملی فلان جوله‌که‌بکولینه‌وه‌بۆ میوانی به‌پینه‌وه‌نه‌بو زید گوتی بۆ ئاگر هه‌لناکه‌ن ماله‌که‌گوتی ئاگری نیسلام کوژاوه‌ته‌وه‌ئاگری جو هه‌یه‌نه‌بو زید گوتی هه‌سته‌به‌دوو که‌سه‌که‌ی گوت و هه‌ستا ئاگرینکی که‌وره‌ی کرده‌وه.

گۆشتهكه له مالى خۆتان لێبنێن. جوهات گوتى مانای نیه ئاگرێ کردیته وه ئه وه قه شه بانگت ده کات ئه ویش گوتی ئه وه برۆ قه شه بلی ئه وه ئه بو زیدی

بن هالاليان ميوانمه . كه ههستان له گهـلـ خانـهـ خويـيهـكهـيـ بووني ميواني قهـشهـ
 نهـبو زـيد چـووه لاي قهـشهـ دانـيشت دهـستي وهـك مسـته كـۆـله لـيـ كـردـو دهـستي
 خـسته سـهـر پـاني قهـشهـ و پـاني قهـشهـي شـكـاند قهـشهـكه گوتـي تـۆـ نهـبو زـيدـي بن
 هـهـلاليان نـيت نهـويش ووتـي هـهـوم قهـشهـ گوتـي بهـچـي بـزانـم تـۆـ نهـبو زـيدـي بن
 هـهـلالياني نهـويش ووتـي بهـ هـهـر شـتـيـك قهـشهـكه گوتـي مـن كـچـيـكم هـهـيه بـۆـت
 نهـپـازنـمهـوه وهـ بۆـت نهـكهـم بهـ پـهـرده نهـگـهـر لـيـي بهـ زاوا بووي نهـوا نهـبو زـيدـي
 بن هـهـلالياني كـچـهـكهـيان پـازانـدهـوه و كرديان بهـ بووك شهـو نهـبو زـيد بهـ تهـما بوو
 بـچـيـت بۆـ لاي بووك . عـهـزـيـزهـخان بهـ نهـبو زـيدـي گوتـي مهـچـوو بۆـ لاي بووك نهـبو
 زـيد گوتـي بۆـ؟ گوتـي نهـمانهـ جون جـيـي سـيـقهـ نـين نهـگـهـر تۆـ بـكـۆـرـيـت نـيـمه
 هـهـمـومـان لهـناو دهـچـين . عـهـزـيـزهـخان وـتي مـن دهـچـم و كـچـهـكهـش شـيـشـيـكيان
 دـابـوويـي لهـ ژهـهـري مار ناودار بووكه عـهـزـيـزهـخان چـوو بۆـ لاي بووك . بووك سـيـ
 شـيـشـيـي كـرد بهـ زـگـي عـهـزـيـزهـخانداو عـهـزـيـزهـخان لهـ ژووري زاوادا مرد . بهـياني زاوا
 هـاتـهـ دهـروهـه تاكو چـيـشت تهـنـگاوهـكانـيـش نهـبو زـيد چـوو بۆـ ژووري زاواي
 سـهـيري كـرد عـهـزـيـزهـخان مردوو و چهـنـماوه . نهـبو زـيد قـۆـلي خـۆـي لـيـ هـهـلـمـالي و
 جووي خـهـيـهـري پاك كـردهـوه تهـنـها مهـقـهـري سـهـرهـكي نهـبي .

نهـبو زـيد گوتـي گرانيه له مهـنتـيـقهـي خۆمان با بـچـين قهـومـهـكهـي خۆمان بـيـنـين له
 گراني دهـرچـن و نهـمـن . ئـينـجا مهـقـهـري سـهـرهـكي دهـگـرين . كه قهـومـهـكهـيان هـيـنا
 نهـبو زـيد بهـ دـيـابي گوت دهـبـيـت بـچـي نهـم مهـقـهـره بشـكـيني دـيـابي سـوار كـردـبه
 زۆرداري ناردى بۆ مهـقـهـرهـكه كه مهـقـهـرهـكه يهـك قـاـپـي هـهـبو لهـوئ هـهـر
 پـاـلهـوانـيـك لهـ جووي خـهـيـهـر دهـچـوو پـيـش بهـ دـيـابي دهـگوت ناوت چـيـيه كه لـيـي
 پـرسـي ناوت چـيـيه گوتـي ناوم ((دـيـبهـ)) پـاـلهـوانـي جووي خـهـيـهـر پـايـكـرد لهـ ترـسا
 ((دـيـاب)) پـاـلهـوانـهـكهـي كوشـت دـيـاب گهـپـايهـوه مهـتـحـي خـۆـي دهـكـرد و بهـ خۆـيا
 هـهـلـدهـدا نهـبو زـيدـي بن هـهـلاليان گوتـي بهـ حـقـي قـورعـان دهـبـيـي حـهـوت سـالـ
 پـشـكۆ بـنـيـيـته سـهـر (قـهـنهـ) واتـا سـبـيـلي دار جـگـاره (دارهـ) دواي چـنـد سـاـلـيـك
 پـۆـژـيـكيان ((دـيـاب)) لهـ لاي ئاسـنـگهـرـيـك بوو پـيـي دهـگوت ماشـهـيهـكم بۆ بـكه تاكو
 ئاگرى پـيـي بـنـيـينه سـهـر (قـهـنهـ)كهـوه لهـ كاـتـيـكـدا كه نهـبوو زـيد بهـوئ تـيـپـهـر دهـبوو
 ئاسـنـگهـرهـكه بۆي دروست نهـدهـكـرد . دـيـاب بـانـگـي نهـبو زـيدـي كـرد ووتـي بۆـم
 دروست ناكات نهـبو زـيد گوتـي بۆي دروست بـكه نهـبو زـيد نهـيـدهـزاني داواي ماشـهـ

دهکات نه و توپيکي تيژي دهويست که دداني تيژي پيوه بوو. پوژنک باوکی نه بو زید مرد "عمری خوی کرد" که باوکی مرد چوون بو سهر قهبران قهبريان لیده دا. دیاب گوتی نه م قهبره کورته نه بو زید چووه ناو قهبره که گوتی: باوکم هر هندهی من دريژه له کاتيکدا که راست بووه ((دياب)) توپه ئاسنه کهی به سهری نه بو زید دادا نه بو زیدی کوشت. دیاب خوی کرد به سه رۆکی نه و عه شیرته نه بو زید کوپيکي هه بوو سولتان حه سه نیش کوپيکي هه بوو هه ریه که له ژنيک بوو. دیاب که بوو به سه رۆکی عه شیرته که ته دريبي به م پیاوانه ده کرد وانا سئ کوپه که کوپي پست و کوپي سولتان حه سه ن و کوپي نه بو زید. خنده قیکی گه وره ی لیدابوو که ده بوايه به قوشمه به سهری به رۆن قوشمه وانا سوار سوارانی. ژنه که ی سولتان حه سه ن سالی نه سپه کیان خزمه ت ده کرد. به که م سال وولاغی کوپي خوی خزمه ت ده کرد بو نه وه ی کوپه که ی له و خنده قه به پیتته وه. دیاب بکوژی. سالی دوايی خزمه تی نه سپی کوپي ژنی بچووی سولتان حه سه نس ده کرد، به لام دیسان ((دياب)) یان نه کوشت له و سئ ساله دا گوتی به خوی به چکه شیر هر شیر خزمه تی وولاغی کوپي نه بو زیدی کرد، که په ریه وه کوپه که ی نه بو زید له دیابی دا دیابی کوشت به شیر لیددا. ژنه که ی سولتان حه سه ن به کوپه که ی نه بو زیدی گوت: هر بوخۆت شیري و کوپه که ی نه بو زید بووه سه رۆکی عه شیرته تی نه و هۆزه.

- نه م حیکایه ته باسی سه رده می بلابونه وه ی ئیسلام دهکات له سه رتادا و تیکه لیشه له چه ند پوودا و حه کایه تیک. که شوین و زه مه ینان جیايه، جگه له وه ی باسی چوو مه سیحی و ئیسلام دهکات، باسی کورد و عه ره بیش دهکات.

قالۆچه و مشك

كۆكردنه وهى: سازان قاسم

گيترانه وه: حاجى مسته فا

هه بوو نه بوو كه س له خواى گه وره تر نه بوو قالۆچه و مشك كه هه بوو، جار ئىكيان مشك له پىنگاي ده پويشت قالۆچه ي ديت مشك سلاوى له قالۆچه ي كرد ووتى: بو كوي ده چي؟ قالۆچه ووتى: ده چم ميتردي ده كه م. مشك به قالۆچه ي گوت: ميترد به من ناكه ي قالۆچه پازي بوو شوو به مشك بكات. قالۆچه به مشكي گوت. به چم به خيو ده كه ي؟ مشك ووتى به ناني ماري ئاغا قالۆچه ووتى: نه دي به چم لي ده ده ي؟ مشك ووتى: به كلكي خوم. مشك و قالۆچه له پىنگادا ده پويشتن پويشتن تا گه يشتنه ديوه خاني ئاغا. قالۆچه و مشك چه ند حه فته يه كه له ديوه خاني ماري ئاغا مانه وه پۆژه كيان قالۆچه به مشكي ووت: ده چمه كۆري مشك پيسته كه ي له بهر خوي داكه ند قالۆچه كه ش پيسته كه ي له دوو خوي پاكيشا چوو ده و زى پيى قالۆچه كه و ته جيگاي سمى كه ري. قالۆچه، چه ند خوي ميئا و برد نه يتواني خوي ده رباز بكات. سوار ئىك به وي داها ت قالۆچه كه چاوى به سواره كه ي كه وت سىجار بانگي كرد. ووتى: هو سوار ئى، هو سوار ئى... نه گه ر چوويه گوندى برۆ ديوه خاني ئاغا برى سىچانا غه ي خاتون ه زين له قوپى حاسى بووه، بى بمگاتى.

كه سواره چوو ده ديوه خاني ئاغا سوار گوتى به ده و زىدا چووم كه سيك هاواري ده كرد ئاو پيشم داوه كه سيش ديار نه بوو، هه ر ده يوت نه گه ر چوويه گوندى برۆ ديوه خاني ماري ئاغا برى سىچانا غا خاتون ه زين له قوپى حاسى بووه بى بمگاتى كاتىك مشك له كوني گوئى ليبوو پويى گه يشته قالۆچه ي. وه كي ديتى قالۆچه كه و توتته جيگاي سمى كه ري مشك به قالۆچه ي ووت: چت لي ها تووه؟ قالۆچه كه ووتى پيى شكاوه، مشك وتى: وه ره سه ر پشتم قورتارت كه م. قالۆچه گوتى: پشتيشم شكاوه ناتوانم مشك ووتى ده ستت بينه پاكيشم. ووتى: ده ستيشم شكاوه ناتوانم. مشك ووتى: كه لك ت نه ماوه چۆن بته مه وه مشكيش له داخان پييه كي پى دادا قالۆچه ي كوشت.

که‌ر بویه قازی

هه‌بوو نه‌بوو که‌س له‌ خوای‌ که‌ وره‌تر نه‌بوو. ژنه‌ک و پیاوی‌ک هه‌بوون هه‌چ مندالیان نه‌بوو پۆژه‌کیان پیاوه‌که به ژنه‌که‌ی ووت باراشم بۆ حازرکه ده‌چمه ناشی پیاوه‌که، که‌ریکی هه‌بوو که‌ره‌که‌ی هه‌تا و باراشه‌که‌ی بارکرده پشته‌ی که‌ری چوونه ناشی، ناشه‌که‌ش له گوندیکی تر بوو. دوو پۆژ له‌ ناش مانه‌وه نه‌وجا سره‌یان به‌رکه‌وت ئینجا ئارده‌که‌یان بارکرد و که‌پانه‌وه بۆ ماری له‌ نیوه‌ی پنگا پیاوه‌که گره‌وی له‌گه‌ل که‌ره‌که‌ی کرد گۆتی که‌ره‌که نه‌گه‌ر پیش من گه‌یشتیه‌وه ماری نانی من بخۆ، به‌لام نه‌گه‌ر من پیش تو گه‌یشتمه‌وه ماری جۆی تو ده‌خۆم. له‌ پنگا پیاوه‌که غاریدا پیش که‌ره‌که گیشه‌وه ماری غاریدا ناخوره‌که‌ی جۆی که‌ره‌که‌ی تیدا بوو جۆیه‌که‌ی ده‌خوارد ژنه‌که غاریدا. گوتی: پیاوه‌که نه‌وه چ ده‌خۆی پیاوه‌که به ژنه‌که‌ی گۆت له‌گه‌ل که‌ره‌که گره‌وم کردیه کامه‌مان زووتر گه‌یشتینه‌وه ماری نانی یه‌کتر ده‌خۆین ژنه‌که گوتی: گره‌و له‌گه‌ل که‌ری چۆن ده‌کری. تا به‌یانی که‌ره‌که نه‌گه‌راوه ماری پیاوه‌که به‌ دوا‌ی که‌ره‌که‌دا گه‌راوه که‌ره‌که‌ی نه‌دیه‌وه له‌ پنگادا پیاوه‌که گه‌یشته‌ی پیاواریک پیاوه‌که له‌ پیاواریکه‌ی پرسسی که‌ره‌که‌ی منت نه‌دیوه؟ پیاواریکه‌ی ووتی: که‌ره‌که‌ت بۆ بزر کردووه پیاوه‌که به‌سه‌رهاتی خۆی و که‌ره‌که‌ی بۆ گه‌راوه پیاواریکه‌ی ووتی: که‌ره‌که‌ت له‌ به‌غدایی بوویه قازی. پیاوه‌که ده‌سکه‌ گه‌یایه‌کی کردووه چووه به‌غدایی پیاوه‌که هه‌ر به‌ پرسیار شوینی قازی دیه‌وه چووه به‌ر ده‌رگای قازی به‌ هه‌ره‌سه‌که‌ی ووت ئیزنم بده ده‌چمه‌کن قازی هه‌ره‌سه‌که ئیزنیدا چووه به‌رامبه‌ر قازی ده‌سکه‌ گه‌یایه‌که‌ی لۆ پاگرت گۆتی: کوروش کوروش با بچینه‌وه قازی هه‌ستاوه گوتی: لۆ وا ده‌که‌ی کابرا پیاوه‌که‌ش گۆتی که‌ره‌که‌م بۆته قازی ده‌یبه‌مه‌وه. دوا‌ی نه‌وه پیاوه‌که‌یان گرت و ماوه‌یه‌ک له‌ به‌ندیخانه‌ ماوه‌ کاتی‌ک به‌ربوو چۆوه گوندی به‌سه‌رهاته‌که‌ی بۆ ژنه‌که‌ی گه‌راوه. دوا‌ی نه‌وه پیاوه‌که ده‌ستی به‌ ئیش کرد و پۆژی ده‌چووه جۆتی یه‌ک خه‌تی جۆت ده‌کرد و ده‌هاته‌وه ژنه‌که‌شی ده‌یگۆت لۆ یه‌ک خه‌تی ده‌که‌ی زوو دییه‌وه وه پیاوه‌که‌ش ده‌یگۆت نه‌گه‌ر خودا بدات له‌ خه‌ته‌کی ده‌دات. پۆژه‌کی پیاوه‌که هاته‌وه خشته‌کی زێری هه‌تاوه ژنه‌که‌ی لێی وه‌رگرت و گۆتی له‌ کویت هه‌تاوه؟ پیاوه‌که‌ی گۆتی: له‌گه‌ر جۆتی له‌ عه‌ردی هه‌رقه‌نا لۆ ده‌رکه‌ی کۆریتی باشه‌ تا

پیسوی مریشکه کان نه خوات ژنه که ووتی زیره نابی پیاوه که ووتی: باشه
 هه لیگره به یانی ده بیهم لو ناغای گوندی ژنه که ش زوزانتر بوو پیاوه که فه قیر
 حار بوو شه و داهات و نوستن شه وی ژنه که هه ستا سه به تیک هیلکه ی هینا و
 دنک دنک داینا له سهربان و دیوار و حوشه داینا نوسته وه تا به یانی
 پیاوه که ش پیش ژنه که ی هه ستا و چوووه حوشه چاوی به هیلکه که وت و
 ژنه که ی هه ستاند و، ووتی هیلکه باریوه ژنه که هه ستا له گه ل پیاوه که
 هیلکه کانی کۆکرده وه.

پۆژه کیان پیاوه که ده لی خشته زیره که ی بینه لو ناغای ده بهم ژنه که حاشای
 له زیره که ی ده کات و زیره که ی ناداتی پیاوه که ده چیتنه کن قازی ده ری خشته
 زیره که دیتوه ژنه که شاردیتیه وه نامداته وه قازی بانگی ژنه که ده کات و
 داوای زیره که ی لی ده کات و ژنه که ش ده ری من زیره که م نه دیتوه. پیاوه که
 گوتی نه و شه وه ی که هیلکه باریبوو نه و پۆژه ی خشته زیره که م دۆزیه وه
 ژنه که ش ووتی قازی هیلکه ده باری قازیش ووتیه پیاوه که نه تو شیتی که ی
 هیلکه ده باری.

فه قی حق مه خو

هه بوو نه بوو که س له خوای گه وره تر نه بوو. جاریکیان پیاویک کاوپرکی لی
 دزرا بوو پیاوه که چوووه کن مه لا شکایه تی کرد گۆتی مامۆستا کاوپم دزراوه.
 فه قیکانی مامۆستا کاوپه که یان چاکرد و وردیان کرد بوو خستیانه سه راگر
 کاتیک فه قیکان دیتیان پیاوه که هاتوه کن مه لای شکایه تی بکات و کاتک
 جه رگ و ناوه که له سه راگری بوو، له کوراندن و بلقی جه رگ و ناوه که به سه ر
 ده کات و به دیار ده کات یه کیک له فه قیکان چوووه لای مه لا و پیاوه که پیاوه که
 به مه لای گوت کاوپم لی دزراوه فه قیکه گوتی مه لا جه رگ و ناو سه لاوه
 مامۆستاش خو ی له فه قیکه تووپه کرد گۆتی فه قیحه ق مه خو به داری
 بیخه نه خو.

نۆنان نۆنان

گېرانه‌وه‌ی: حاجی خه‌جیج

کۆکردنه‌وه‌ی: سازان قاسم

هه‌بوو نه‌بوو ژنه‌ک و پیاوه‌ک هه‌بوون هه‌موو پۆژێ ژنه‌ک و پیاوه‌ک ده‌چوونه دروونه‌ی هه‌موو پۆژێ ژنه‌ک تا بجێته‌وه ماری ده‌یگوت هۆ پلکه عه‌یشی چت ده‌وێ؟ پیاوه‌که‌ش ده‌یگوت: ژنه‌که ئه‌وه چ بووه، ژنه‌که‌ش ده‌یگوت: ئه‌وه ماری پله عه‌یشی شتیان ده‌وێ به‌و فێره ژنه‌که ده‌چووه ماری وه‌کی چووه ماری نۆ نوردی نۆنان نۆنانی ده‌یخوارد و ته‌شته‌ک هه‌ویر کرد و کردیه خه‌رمانی بن ئاگری ئه‌ویشی خوارد مه‌نجه‌ره‌کی لۆکه‌ی به‌ پێچکه گایی لێناو ئه‌ویشی خوارد. پیاوه‌که‌ش به‌دوای ژنه‌که هاته‌وه به‌ دزی ته‌ماشای ده‌کرد، پیاوه‌که‌ ووتی نۆ نوردی نۆنان نۆنان ره‌بی ژنی شفابی لۆکه‌ی پێچکه گا بن ره‌بی ژنی پی بمری، خه‌رمانی بن ئاگری ره‌بی ژنی پی بمری پیاوه‌که به‌ کوته‌کان تێر و پێی له ژنه‌که‌دا.

- له‌ هه‌کایه‌تی قالۆچه و مشک به‌شیوه‌ی ته‌نز ئامیژ هه‌کایه‌ته‌که دارپێژراوه و دوو کاره‌که‌ری لێک جیا له‌گه‌ڵ یه‌ک کۆکراونه‌ته‌وه و سیفه‌تی مرقئیان دراوه‌تی و دواجار پێکه‌وه سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون.

- هیکایه‌تی که‌ر و قازی باس له‌ پیاویکی گێل و ساویله‌که ده‌کات و ژنیکی زۆزنان، هه‌ر ئه‌وه‌نده له‌م ده‌قه هیکایه‌ت قازی تا سه‌ر ده‌رنه‌خستوه، له‌ ده‌قه‌کانی تر ده‌رده‌که‌وێ قازی به‌ ساخته‌ خۆی کردووه‌ته قازی.

کۆکردنه وهی: رووناك سلاح عه لی
 گێرپانه وهی: سه لاح فه یلی
 ته مه نی: ٤٩ سال
 خویندن: ده رچووی ئاماده یی
 شوین: به غدا
 وهختی خۆی له باوکی بیستوه
 (شیوه زاری فه یلی)

١- للافه:

روژیک له روژگاریک له یه ئاوایک پیاگیگ له ژنه گی له ژنه گی نه چووی و ژنه گی ناوی گلاخه بووی. یه کیک له ی روژه له گلاخه و ته شیوه گی مه نه چمه شار تونیش چاوده مرخه له م بوو. گلاخه ش نزیکه ل بیس مرخ داشت و ته شیوه گی نه گه ر یه مرخ گۆم بی پوسه نه که نم، شیوی گلاخه ییش فره زیه لیگی چووی هه وه ناو فکر بووی چووی ئیوه تیان بکاد چونکه نه گه ر گلاخه بچگه شار چوار، په نچ روژ وه پی نه چید ئی روژه گه ش گلاخه شدوه کی زووی چووه ره ی شار، شیویه گیش ته په لی شیویا چووین چاویه ئی مرخه له بوود فکر کرد گشتیان وه یه که وه بوه سید، وه هه ئی کاره کرد.

نزیکی شاو گشتیان له پایان وه سیان وه به که نان و خه وکه فته لی، شه وه کی له خه و نه لسا وهختی دی یه مرخ نه مه نیه. تومه سه رووی هاتیو گشتی مرخه کان له نه نافه که کیشاس و برد گه سیان.

شیویه گدی و ت: هه ی دادو بی داد چه خه ریگیگ بگرمه سه سه سه وه دهس گلاخه نه گه ر وه دهس گلاخه بیه ته و پوسم که نیده که فته فکر! بوایده و دهس گلاخه وه پی نه ره سد. جفتی کلاش داشت نانه ی ژیر بالی و که می نان هشک وهل خۆی برد و ئاوا ی و ئاوا ی وای دوا ی چه ند روژیک ده روه ده ری ره سیه نزیک شاریک.

ئمجا کلاخه هاته مال وهختی دی میرکانه کدی کاول بوویه. نه شیوها مال نه مرخ مه نیه. نه ویش کوته کیک گرته دهس که فته شوون شیوه که ی ئاوا ی وه ئاوا ی. فیر شیوه گی نه کرد ره سیه په ری شار له ی وهخته قسه یه که به لاو بووی

که نه ژدیهایک هاناو تیوونی ناوی شاره‌گه. پادشاهی نه و شاره و ت: هرکه نه و نه ژدها بکوژی خه لاتی نه که م، شیوه‌گه‌ی گلاخه فکر کرد بچی نه و نه ژدها بکوژی تا بیه خاونی خه لاتیکی خاس و پویل دار بوود وه له دهس گلاخه دوویر بکه فید.

شیوه‌گه‌ی گلاخه چوویه لای پاشا و ت: من کوشمه. پادشاه و ت: نه گهر بکو شیده خه لات و پویلی خاسی ده مه پیر.

شیوه‌گه‌ی گلاخه چوویه لای تینه‌گه فکر کرد یاد چووین بچووه ناو نی تیوونه که بنی دوویره، له‌ی وه خته گلاخه حازر بووی و بووق ملی گرت و و ت

و ت: ها! نه‌ره‌ی کو ده‌رچوید. شیوه‌گه‌ی و ت: مه که‌ی ده‌رچوومه! مامر دزه‌گه ها ناو تیوونه‌گه. به‌نی چن رووژه که فتمه‌سه، سه‌ری خوی لی‌ره شاردگه سه‌وه.

گلاخه و ت: وه ته‌ناف کلم بکه خوار تا بزآن به چووین مرخی من درزیه ز

شویش وه ته‌ناف وه‌سیه و کلی کرده خوار. چاوهری کردیار بزآنن چه بوود. قه‌یلیک وسا خه وه‌ریک نه‌بو. وه به جار ته‌ماشاکرد نه ژدها هاته و بان و ته‌پی:

به چه بووی کل کردیده رام وه‌ره و خوار.

شیو و ت: کوژه به گلاخه‌س، گلاخه.

نه ژدها و ت: نه و قهره وه کوژکه داسه نۆک لوویم نه توه‌نستم قه‌په‌لس بگرم.

شیر و ت: منیش وه ده‌س گلاخه وایه.

نه ژدها له شار وای و دوویر که‌فت. شیر گلاخه‌یش ته‌نافه‌که بری تا گلافه نه‌یه ته بان و خوی چوویه لای پادشا و خه لات و پولگه‌ی خوی برد. مالی خاسیگ له ناو شار دروست کرد، ژیاننی خاسیگ داشت. دوا قه‌یلیگ ژنه‌فت نه ژدها له شاری تره‌هاتگه‌سه ده‌یشنت. پادشای نه و شاره په‌یام نارده‌ری نی پادشاه که نه و کابرا نه ژدها‌گه‌ی نیوه کوژشت، نه‌ره‌ی نیمه کلی بکه‌ن له نه ژدها زگارمان بکاد. ده وه‌راوهر خه لاتی نیوه دیمه‌نه‌پی.

سەربازلەي پاشا ھاتنە شوون، شيو گلاخە وتنە پى ئىجور كارىك ھەس شيو
گلاخە فېرە زەلىكى چووى وت: ئەمجارە ئەژدەھا خوە دەم.

سەربازەكان وتن: ئەمرى پادشاھ بايد بچىت. چووين پادشاھ قەولى داس.

شيوى گلاخە ۋە ھەر جورىك بايد بچياتاد. جفتە كلاشەگەي نانە ژىر بالى و
چووى، چووى تا رەسىيە ئەو شارە. چوويە لاي پادشاھ وت:

گەورام مەن بووم ئەو ئەژدەھا كۆشتم.

پادشاھ وت: ئى ئەژدەھا فېرە گەوراس و سەرى مەردم گرتىيە و نىيە تۈيە نىمەنە
بەنى، خلاسمان بگە ۋەلى خەلاتىكى فېرە دەنيمە پيد.

شيو گلاخە وت: ئەو ە بان جىمەلم.

شيو گلاخە كەفتەرى جفتە كلاشگە لە ژىر ھەنلى بووى ۋەرە و ئەژدەھا
چووى. ئەژدەھا ۋە ديوورە ۋە دىيە و تەپى:

نەوتمە پيد نزيك نەكەف خۆۋە مەد؟

شيو گلاخە وت: كۆرە مەكەي نزيك كەفتم دىرم وام.

ئەژدەھا وت: لە چەوايد؟

وت: كۆرە نىيەزانى؟ گلاخە ھاتىيە سەشار ۋە دەس گلاخە وام. وتمە ترنيش
فكرى خۆت بگەي.

ئەژدەھا وت: نەيشويد راستە؟

شيو گلاخە وت: كۆرە ھا ئەلان رەسىدە پيمان. ئەم جارە دوو كۆتەكى ھا
دەسى وچى يەكيك.

ئەژدەھا وت: تۆ ۋە ريگ بچوومنىش ۋە ريگ تا گلاخە بگە فيدە شوين تۆ ۋە
شوون مەناد. ئەژدەھا ۋاي. شيو گلاخەيش بيچ كردو جارى تر ھاتە ناو شار و
خەلاتى خوەي لە پادشاھ بىرد و چويەريە شارەگەي خۆي و لە ژيانى خوەشى
ژيا.

۲- جوجه

کۆکردنه وهی: رووناك سلاح عهلی

گێڕانه وهی: ئه زمار عهبدولکه ریم

ته مه نی: ۴۶ سال

خوێندن: ده رچووی ئامادهیی

شوین: به غدا

وه ختی خۆی له میمکی که ناوی (مه هدیة عهلی خان) بوو بیستوه.

یه کیک بووی یه کیک نه بووی. جگه له خودا که سی نه بووی. یه پیاگگ بووی سی
دوهت و ژنگ داشت فه قیر بوین. پیاگه گه چال که ن بووی و ناوی جوجه بووی.
یه رۆژ له رۆژان داشت چاک نه که نی موی له ژێر زهوی دی، مویه گه ئیقره فربه
بدوی جه می کرد و کرده ی کلانیک. وهل خوهی وت ئی مویه بکدینه چادرگ و
من و ژن و منالیم بنیشینه ژیری. یه ک جاری له و چاله دیرگ هاته ده ر که نه و
مویه هن دیوه گ بووی.

دیوه گه وت: ئی موید ئه ره ی چه جه مید کدید. ئی موید هن منه.

جوجه وت: ئیمه فقیرم و جی نیریم ئه خوازم بکه مه چادرگ و خۆم و ژن و
منالیم بنیشمنه ی. دیوه گه وهل خۆی فکر کرد و وت ئه یرمان و چاخیان بکه م و
بخوه مه یان.

دیوه گه وت: تو مه ناناسید؟ مه میگه م و مال و پویل فیه دیرم بیهن و وهل
مه بژین (وه دروو)

جوجه خوهشی کرد و دهوی چویده ری مال خه وه ردا ژن و منالی. وته ژنه گه:
حازر بوو بچیمنه مال میگم.

ژنگه وت: جوجه تو نه کو میگ داشتت؟

جوجه وت: تو چوزاند مه میگ دیرم.

ژن و منالی حازر بوون و چووینه وهی مال دیوه گه. دیوه گه هاته نوایان و
ماچیان کردوده س خسته ملیان و وت:

بیەن یە مالمیگدانه. نەری خودان بخوون و بژییهن.

هەر روژ دیوهگە نان و گوشت و ئاو ئەدا پیاوان تا بخوون و قەییوون بوون و ئەمجا بخواگەیان. هەر شەو وەختی وانه دیوهگە ئەهات و دەس ئەنانه قەیی لەشیان تا بزانی قەییوون بووینە.

یە شەوی یەکیک لە دوه تەگی دیوهگە کە شەو دەس ئەنانه قەیان. بویە شەوهکی دوه تەگە ئی چشتە کردی نەری داگ و باوگ و ت:

بزانیان داسە ملدان تا زۆقۆم نەخوون.

یە روژتر یەکیک لە دوه تەگە دی میگیان لەناو متوه قەگە دەس ئایمت ئەخوا. دیوهگە وەختی دوه تەگە دی دەسەگە نانه ناو خەزاندگ و دەری نان و وتە دیوهگە بیە لای میگد تاماچد بکەم. دوه تەگە هاتە لای میگ و دیوهگە قەپی لە گوپی گرت دوه تەگە گیرست و چپوه لای داگ و وت میگم قەپیگم لم گرت. وەختی باوگیان هات بە باوگی و ت ئیفەنە باوهر نەکردو و ت:

تۆ خودە لە گوچە بازی کردە و کەفتە.

روژیک دیوهگە لە مال چپوه دەر. ژنەگە و هەر سێ دوه تەگە و تەن بیەن بواسین تا ئی میگە کاریک وەسەرمان نەکردگە (جوجه و تەن نایەم و ئەوانیش جوجه لیشتەنجی) وەلی خۆیان یە گوونی ئاو و تیخ و خوا و پویل بردن و ی بان عەرەبانە یەک و خویانیش سوار بوون و چووین.

وەختی دیوهگە هات ئەینۆی کەس لە مال نیە و وەل خۆی ئەیتو (مەسدان کردم وە هەردوو دەس بوینە داخ دلم) لە دیوور هەر چواریان دی و جوجه وەلیان نەبو و ت بیلە جوجه فیر بکەم چووین ئەو و لیان نییە. فیری کردو دواتی جوجه لەناو تەنیورەگە خۆی شارەگە سەو و تەپی ها جوجه (مەسدان کردم وە هەر دوو دەس بوویدە داخی دلم) جوجه کردە یە لۆقمە و دەوی چووینە شوون ژن و منالەگە جوجه تا بخواگەیان.

ئەدەوید شوونیان و هەر ئەوت (مەسدان کردم وە هەردوو دەس بووینە داخ دلم). وەختی نزیکیان بووی و قەپیاوان بیەن مەمیگدانم کەمی چیشت بەمە پدان بەرژە بچن. منالە لەوتن هیوچ چشتگ ناخوایم کل چتشتگ بردیمە و لی

وهخته به گونیه تیغ له عهره بانه گه خستنه خوار و وتن دونیا کل بدگه تیخ دیوه گه که نه دهویه شونیان له بان تیخه نه جسمت و پای شلپه شلپه خوین لی هات. نه مجا مناله له گوونی خوا خست و وتن دونیا کل بیگه خوا. پای دیوه گه چووین زه خمی وهختی له بان خواگه نه جسمت پای نه لرچانه ی و نه سوزانه ی نه جا مناله له جاری تر گونیه ناو له عهره بانه گه خسته خوار و وتن دونیا یکی بدگه ناو دیوه گه سهینی و له ناو ناوه گه ناتوانست بجمی.

دیوه گه وته پیاښ: مه میگردانم بویژنه پم له ناو ئی ناوه چووین بییه مه دهه. وتنه پی: میمگه یه کۆچک سهینی نه ئی شان و یه کیک بڼه نه و شاند تا له ناو ناوه گه بیده دهه (وه دروو). دیوه گه ش قسه یان گرتنه گووش و ئی کاره که نه وان وتن کرد. دیوه گه سهینی و ئی کوچگه لیش کد نانویه سهه شانی سهینی و نه ره ی موودیه ناو ناوه گه و خنگ بووی و مرد. نه و ژن و سی دوه ته سیش چووین و نه ره ی خوه یان ژیان.

- لافه ده قیکه باس له ژنیک ده کات که میژده که ی له زه واق ناوه و هه تا نه ژدیهاش لیی دهرسی. نه م نه فسانه یه به ژور شتیوازی کوردی دوو پاره بووه ته وه.

- جوج باس له پوژانی ده کات که ژیان نزیک نه شکوت و ساده بووه، کیشه که له گه ل دپوه. ده کری لپره دیو بقی قوناغیکی دواکه وتوو تر بی له مرقه کان.

سەر بە زێر و سەر بە زێو

کۆکردنەوێ: پەرژین رەئووف عەلی

گێڕاڤانەوێ: محەممەد حەسەن یونس

تەمەن: ۵۰ سال - نەخوێندەوارە

خەلکی گوندی دارەبەن

هه‌بوو نه‌بوو كه‌س له‌ خ‌وای گه‌وره‌تر نه‌بوو له‌ ناوچه‌یه‌كی ئه‌م كوردستانه‌ ده‌سته‌ خوشكێك ده‌بن سێ كچ ده‌بن یۆژكیان بۆ ئاو ده‌چنه‌ سهر كانی، كوپى پاشاش چاوی پێیان ده‌كه‌وێت و ده‌لێت با له‌ دوویان بڕۆم بزانم ڤ ده‌لێن كاتێك كه‌ لێیان نزك ده‌كه‌وێته‌وه‌ هه‌ر یه‌كه‌ و قسه‌ی خۆی ده‌كات یه‌كێكیان ده‌لێت ئه‌گه‌ر مێردم كرد ده‌بێت دو‌گوردێكی بێنم جێی هه‌موو خه‌لكی گوندی له‌سهر بیه‌ته‌وه‌ ئه‌وێ تر ده‌لێت: من له‌كاتی مێرد كردنم مه‌نجه‌لێكی گچكه‌ی شیو لێده‌نێم و هه‌موو ئاوازی تیری لێ بخوات، ئه‌وێ تریان ده‌لێت: منیش ده‌بێت دوو مندالم بیه‌ت سهر به‌ زێر و سهر به‌ زێو. كوپى پاشاش ده‌لێت شه‌رت بێ هه‌رسێكیان بخوازم هه‌رده‌سێ هه‌رسێكیان ده‌خوازێ ئه‌وه‌ی یه‌كه‌م دو‌گورده‌كه‌ی ده‌ینی پێی ناوی ده‌رزێ ده‌كات هه‌ركه‌سێ داده‌نیشی و له‌سه‌ری هه‌لده‌سێ ئه‌و شه‌رته‌كه‌ی ده‌باته‌وه‌ ژنی دو‌وه‌م مه‌نجه‌لێكی گچكه‌ شیوی لێ ده‌نێت به‌لام زۆر سو‌ری ده‌كات هه‌ركه‌سێ پاروێكی لێب‌دات تفی ده‌كات‌ه‌وه‌ و فێری ده‌دات ئه‌ویش شه‌رتی خۆی ده‌باته‌وه‌. ژنی سێیه‌م دوا‌ی ئه‌وه‌ی سالێك به‌سه‌ری داده‌چیت زگی ده‌بێت دوو مندالی ده‌بێت به‌لام پێش بوونی دوو ژنه‌كه‌ی تر ده‌لێن به‌خ‌وای گه‌ر وا ب‌ه‌روات ئێمه‌ ئێه‌مال ده‌بین له‌لای پاشا پێش ئه‌وه‌ی ژنه‌كه‌ مندالی بیه‌ت ده‌چنه‌ كن دارتاشكێ س‌ندوو‌كێك دروست ده‌كن و دوو (دوو گوجیله‌ سه‌ی) په‌یدا ده‌كن له‌كاتی مندال بوونی ژنی سێیه‌م منداله‌كان ده‌خه‌نه‌ ناو س‌ندوو‌قه‌كه‌ و دوو گوجیله‌ سه‌یه‌كه‌ی داده‌نێن ده‌لێن پاشا ئه‌وه‌ دوو گوجیله‌ سه‌ی بووه‌ شه‌رته‌كه‌ی دۆزاند و منداله‌كه‌ش ده‌خه‌نه‌ ناو س‌ندوو‌ق و فێری ده‌ده‌نه‌ ناو‌زێ.

پاشاش بریار ددات چونکه ژنه که شهرتی دۆراند له دیوه خانی خوی داده نئ و هر میوانیکی هات تف و نه حله تی لئ بکه ن ئه و دوو منداله له ناو زئی پیانوکی رهشی راوچی چاوی به و سندووقه ده که ویت ده لئیت به خوا ئه م سندووقه شتیکی تیادایه سندووقه که ده گرتوه که ته ماشا ده کات دوو مندالی جوانکیله ی تیدا ده بیست ئه ویش خوی مندالی ناییت ده لئیت با به ختیوان بکه م. ئه و دوو منداله دینیه وه ده یانشوا و له کاتی شووشته که ی چرکی به کیکیان ده بیست به زئ و هی به کیکیان ده بیست به زیو.

به م شیوه به ئه و پیاووه ره شه ده و له مه ند ده بیست ده لئیت ژنه که ی ئاوینه یان پی پیشان مه ده چونکه ئه گر بزانی ئه وان و جوان و ئیمه ش و ره شین و ئه وه ده زانی که کوپی ئیمه نینه پۆتکیان بۆ گه ران ده چنه بازاری چاویان به ختیوان ده که وئ له ئاوینه که چه نده جوان. ده که پینه وه ده لئیت دایکیان بۆ ئیمه هه نده جوانین ئیوه ش هه نده ره شن دواپی ده زانی که کوپی ئه وان نینه زوری له دایکیان ده که ن که بزانی دایکی راسته قینه یان کتیه به لام دایکیان پتیان ده لئیت که نازانی دایکی راسته قینه یان کتیه به لام کوپی ئه و نینه بۆیه ئه وانیش ده لئین چونکه ئیوه چاکه تان له گه ل کردین هه ره که و که مێک پرچیان ده پین و ده لئین به رامبه ر ئه و چاکه ی له گه لتان کردین ئیستاش ئیمه ده پۆین تا دایک و باوکی راسته قینه مان بدۆزینه وه .

به ری ده که ون و ده پۆن ده که ونه گوندیک له دواپی هه ر پاناوه ستن له پنگا شه ویان به سه ر دادی له پر (خدری زنده) یان ده گاتی پتیان ده لئیت سلاوتان لئ بیت چۆن ئیوه و جوان بۆ به ته نیا له م شوینه ن؟ ئه وانیش شته که ی بۆ ده گتیه وه ئه ویش ده لئیت من ده زانم دایک و باوکتان کتیه ئه وانیش داوای لئ ده که ن یارمه تیان بدات ده لئیت. باشه دایک و باوکتان پاشان له شوینیک دایکتان له سه ره نگۆ له دیوه خانی باوکتانراوه هه ر تف و نه حله تی لئ ده کریت. دوو زرداکیشتان هه به که ئه وان له دایکت کردیه ئه گر پاشا ده عوه تی کردن تف و نه حله ت نه که نه ژنه که ی له دیوه خانی چونکه ئه وه دایکتانه. ئه وانیش ده لئین چۆن بگه یه ئه وئ ده لئیت من فریتان ده دم ده که ونه ئه وئ. ئه ویش فریایان ددات ده که ونه سه ر خانویه کی نزیک کۆشکی باوکیان چونکه سه ر زئ و سه ر زیو بووینه زوو خانویان بۆ گرتوه پاشاش ده لئیت مالی نوئ هاتوونه ئیوه پتیان بلین با بینه ئیره و ده عوه تیان ده که م بۆ ئه وه ی تف و نه حله ی ئه و ژنه ی بکه ن کاتیک دینه ئه وئ ده بینن ژنه که له وئ به ستاوه ته وه خورامه کان ده لئین ئه و

ژنه تف و نه علت بکهن پاشان بږونه کن پاشا ئه وانش ده زانن که دایکیانه تف و نه علتی ناکه ن خه بهر ده گاته کن پاشای پاشاش ده لیت ده بیت له سهریان دهن چوڼ قسه ی من ده شکینن. به لام کوره کان ده لیتن با پاشای بیینن قسه به کمان پییه ئه ویش دهرینه پاشای پاشاش دیت ده لیت ئیوه کین بو قسه ی من ده شکینن ئه وانش یه کسه ر ده لیتن ئه م ژنه دایکی مه یه پاشا ئه مه ی زور پی سهریر ده بیت ده لیت باشه ئه گهر ئیوه له کاتی سهر شووشتن سهر زپر و سهر زیو بن نه وه هه ون ئه وانش سهریان له پیش چاوی پاشا ده شوڼ چرکه که یان ده بیته زپر و زیو. پاشاش ده لیت که وایه ژنه کانی تر ئه م خیانه ته یان کردووه و راستییه که ئاشکرا ده بیت پاشاش بریاری دهدات دوو ئه سپی زور باش بښن. هه ردوو ژنه که ی له ئه سپه کان ده به ستیت و تاکو ده مرن ئه سپه کان ده پوڼ، دایک و کوره کانیش به یه ک شاد ده بن (ئهمنیش گه رانه وه کراسیشم دره هیچم پی نه بره)

- ئه م ئه فسانه یه ش زور شیوه ی هه یه، لیره که مێک له وانی تر جیا یه، په گه زی ئه فسانه یی چرکی له شیان ده بیته زپر و زیو.

چیرۆکی خالید ئاغا

کۆکردنه وهی: زانا محهمه دهولا

گێڕانه وهی: (مام دهولا). که ته مه نی (۵۸) ساله نه خوینده واره

دانیشتیوی گوندی (کونه قیره)، (باسر مه)

ئاغایه که هه بوو به ناوی خالید ئاغا وو وه زیری هه بوون وه زیری دهسته پاست و دهسته چهپ، وه زیری دهسته پاست ناوی ((حه می زه ری)) بوو وه زیری دهسته چهپ به ناوی ((حه می)) وه زیری دهسته چهپ خوشگه کی هه بوو به ناوی ((گوری)) مه پ و ماراتیکی زۆری هه بوو، له دهره وهی گوندی بوو، خالید ئاغا پیاویکی به ناوبانگ و لیها تو و جوان بوو سی ژنی هه بوون، پۆژیکیان دوو فه قی له پنگا بوون بۆ گونده که ده هاتن له پنگا له مائی ((حه می)) میوان بوون له وکاته ((حه می)) له کن خالید ئاغا بوو. خوشکی هه می که ناوی گوری بوو زۆر به خیرهاتنی نه و دوو فه قتیانه ی کرد. خواردنی دانسی پاشان له داوی نان خواردنیان هاتنه گونده که و چونه دیوه خانی ئاغای گوندی که دیوه خانی خالید ئاغا بوو له کاتی نان خواردنیان سه یری ئاغایان کرد و له نیتوان خۆیان گۆتیان نه و کیزه ی که ده میدی نانی دامه. قابیل به و ئاغایه خالید ئاغا هه سستی به وه کرد. که نه و دوو فه قتیبه له نیتوان خۆیاندا قسه ده کهن، بۆیه داوی لی کردن که بزانی نه وان چارین. فه قیکان نه یانویست قسی نه خو ئاشکرا بکه ن لۆ ئاغای قسه کان بگێرنه وه، به لام ئاغا زۆری داوی لی کردن که قسه که ی خۆیان لۆ بکه ن. لۆیه ناچار بوون لۆ ئاغا قسی بکه ن له وکاته شدا ئاغا ده پرسیت ژنی ((چاره م)) بینی، فه قیکان به ئاغایان گۆت نه مه له خواره وه میوانی ماله په وه ندیک بووین. کیزکی لیبوو زۆر جوان بوو قابیل به تو بوو، ئاغا گۆتی کیزه که ناوی چیه ؟ نه وانیش گۆتیان کیزه که ناوی ((گه وریه)) زۆر به پیز و چاو بریند و خانه دانه. ((ئاغا)) داوی کرد و گۆتی هه پوون بزانی نه وه ماری کتیبه دوو سواری ناردن به ره و ماری ((گه وره ی)) به پێ که وتن له وکاته دا ((حه می)) زۆری پی ناخۆش بوو بۆیه به عاذزی گه پاوه ماری دوو سواره که زانیان که نه وه ماری هه مه یه وه یان گۆته خالید ئاغای، لۆیه خالید ئاغا گاسی هه مه ی کرد که وه زیری دهسته چه پی خۆی بوو، هه مه ش وه یگۆته ئاغای،

ناغام خوشکی من شوو ناکات و نه قووستانه قابیل به تو نییه، خالد ناغای
 گوتی هه رده مویت همی نه یوانی واز به بریاری خالد ناغای بهیانی سه بارهت
 به هیتانی خوشکی وی، لویه وه یگوتنه خالد ناغا من خوشکی خوم ناده مه
 توو. خالد ناغاش کورسیه کی له سهری همه یی داو سهری شکاند، همی
 گه پایه وه ماری به سهر شکایی گه وری پیی گوت بۆ وات لیتیه و سهرت شکاوه
 نه ویش وای گوت که خالد ناغا داوا ده کات نه توو بده مه وی. منیش به وه پازی
 نییم و لویه نه و توپه بوو کورسیه کی لیدام وه پیویست ماری خومان لیره بار
 بکه یین و بچینه جیهی کی نذر دور له گوندی خومان، لۆ نه وهی خالد ناغا و
 پایاوه کانی ماری مه پی نه زاننه وه، لویه ماری خویان له ناو یه ک ناو سواری
 نه سپه کانیان کرد، حهفت شه و حهفت پۆژ به سواری نه سپه کانیان وه پۆیشتن
 له گونده کانیان دور که وتنه وه له وهرزی زستاندا بوو لویه خالد ناغا پاوه ستا
 تاکو وهرزی به هار دامات نه و جا دوو سواری نارد لۆ ماری همی سواره کان
 چوونه ویتنه ده تماشا یان کرد یه ک بیست گیا له سهر هه واره که ی همی شین
 بووه زانیان که همی هه واره که ی به جیهیشتیه لویه گه پانه وه کن خالد ناغا و
 وه یان گوت که همی هه واره که ی خوی به جیهیشتیه لویه خالد ناغا گاسی
 همی زهدی کرد وهی گوتی همی زهده ته کبیر که ره ته کبیرامه چیه لۆ
 همی و گه وری و مه پو ماراته که ی. همی زهدی گۆ ما ته کبیر چیه ناغام
 سهری همی به پیرتین گه وری لۆ خالد ناغای بینن تارانا وانیش (مه پ و
 مارات) لۆ زیلدن و حهیده ری (سوپا) هه سپی حه میلق همی زهدی لویه همی
 زهر هه ستا به خپرکرنه وهی سوپا یه که ی له ناو گوند براو بووه وه که خالد ناغا
 نه یه ویت همی له ناو بیات ته کبیرا ناغا و خورامان وایه که سهری همی
 به پیرتین گه وری لۆ خالد ناغای بینن ماینا همی لۆ همی زهری بی تاراوانیش
 لۆ زیلان و حهیده ری بن.

میهرم که مامۆژنی همی بوو ژنا کالۆی بوو. که کالۆ مامی همی بوو. میهرم
 له سهر کانیی گوندی گوپی له وه ببوو که ته کبیرا ناغا و خورامان وه هایه بویه
 گه پایه وه ماری له پشت سهری کالۆی گریا فرمیسه کانی که وتنه سهر پوومه تی
 که کالۆ نووستبوو له گهر نه و فرمیسه کانه ی میهرم له خه وه ستا و گوتی ها
 میهرم خیره نه گرییه ی گوتی کالۆ بریم چی ته کبیرا ناغا و خورامان نه وهایه که
 سهری همی برارایتی توو به پیرتین گه وری خوشکا وی لۆ خالد ناغای بینن
 ماینا وی لۆ همی زهری بی، مه پ و ماراتی وی لۆ زیلان و حهیده ری بی،

کالۆش که ئه‌وه‌ی زانی گۆتی هه‌ستا شیر و مه‌تاری من له‌بن سوانده‌ی خانی ده‌ربینه زینێ من ده‌ربینه به‌ ناوی گهرم و سابونی بشورینه که کالۆ قه‌دیم سوارچاکیکی لیها توو بوو زۆر ئازاو چاونه‌ترس بوو به‌لام پیر بیوو نه‌خۆش که‌وتبوو به‌ میزه‌می گۆت هه‌سته سرێ منیش بشۆ سه‌رو پیرش و نینۆکی من بقرتینه مه‌یره میتش هه‌موو ئیشی لۆ کردن، هه‌سپێ خۆ زین کرد و شیر و مه‌تارو تیروکه‌وان و قه‌لغانی خۆی هه‌رگرن و سواری پشتا نه‌سپێ خۆ بوو خالید ئاغا و هه‌می زه‌ریش سوپا و جه‌یشی خۆی کۆکرده‌وه لۆیه کالۆ چوه‌وه فیه‌یه‌کی به‌ ده‌وری جه‌یشه‌که‌ی خالید ئاغا لێداو تیره‌که‌ی خۆی له‌ناو تیره‌کانیدا خالید ئاغا و هه‌می زه‌ری گۆتیان کالۆ نه‌تو پیری نه‌و برازای تووه نه‌مه نه‌چین نه‌یکوژین ته‌کبیرا مه‌ش نه‌وه‌یه که‌وری لۆ من بی نه‌سه‌په‌که‌ش لۆ هه‌می زه‌ری بی تارانیش لۆ زیلان و حه‌یده‌ری بی نه‌تو لۆ دێی له‌ گه‌ره‌مه نه‌وی بکوژی ئاغام نه‌و لۆ کوشتنی باشه چونکه هه‌نده ساله نه‌و ده‌وره‌مهنده و نه‌منیش قه‌قیرم که مامی وی مه‌گیسه‌که گه‌ره‌وه‌کی نه‌دایته من لۆیه نه‌منیش دیم شه‌پی له‌گه‌ر ده‌که‌م و به‌رکو هه‌نده‌ک له‌ تارانای و به‌ر منیش ده‌که‌وێت. به‌رام هه‌می زه‌ری گۆت ئاغا با نه‌وی له‌گه‌ره خۆ نه‌به‌ین نه‌وه له‌مه به‌ فیه‌ره لۆیه ئاغا به‌ هه‌می زه‌ری گۆت نه‌و پیره ما چی پی نه‌کری با ده‌گه‌ره‌مه بی کالۆش سی گولله‌ی زێپی پی بوو سووپا که‌یان که‌ته پی کالۆش ده‌گه‌ر خالید ئاغا و هه‌می زه‌ری بوو شه‌وی به‌سه‌رداهات و سه‌ربازه‌کانیان هه‌موویان نووستن کاتی سه‌به‌ینی داهات کالۆ له‌ خه‌و هه‌ستا گۆتی خالید ئاغا لاوکه‌کی بری با سه‌ربازه‌کان له‌خه‌و هه‌ستن چونکه ری مارا وان زۆر دووره خالید ئاغای گۆت نه‌من ناریم دوايه کالۆی به‌ هه‌می زه‌ری گۆت نه‌تو بری هه‌می زه‌ریش گۆت نه‌من ناریم پاشان خالید ئاغای گۆت ده‌ی کالۆ نه‌تو بری، کالۆی گۆ ئاخ‌ر خالید ئاغا سه‌به‌ینه‌یه ئیش باش دین و خراپ دین قسه‌ی خراپ بکه‌ن لیم تووپه‌ ببن نه‌ویش گۆت نه‌تو عه‌فووی کالۆ بری نه‌ویش گۆ سه‌به‌ینه‌یه، سه‌به‌ینه‌کا سارده سی گولله‌ی ئاو زێم وینه. خالید ئاغا پوچا توو پی نه‌که‌مه تاره.

کالۆی گۆت ئاغا نه‌مگۆت ئیش خراپه سه‌به‌ینه‌یه خالید ئاغای گۆت کالۆ نه‌تو عافوی دواپی سوپا که توو پی گه‌یشه‌ گه‌ری زینا شه‌وی به‌سه‌رداهات و سوپا که نوستن و سه‌به‌ینه‌دا هاته‌وه دیسانه‌وه کالۆ هه‌ستا له‌ خه‌وی خالید ئاغا لاوکه‌کی بری با سوپا که له‌ خه‌وی هه‌ستی نه‌ویش گۆتی نه‌من ناریم نه‌تو بریوه گۆتی ئاغا سه‌به‌ینه‌یه ئیش خراپ دین و باشیش دین باوه‌کی جاری دی لی نیت

خراپ بکەم گۆتی نا کالق ئەتوو عافوی کالقۆ گۆت گەری زێرا داکەم گەریبەکی
 بە داروبارە خالید ئاغا ئەگەر نەمرم ھەرسێ ژنی توو ئەکەم مارە لۆیە ھەم
 زەری گۆت ئاغا با کالقۆ بکوژین بەرام ئاگی گۆت نا کالق عافوو سوپاکە
 لەخو ھەستان بەرەو ماری ھەم بەپێ کەتن شەو بوو گەیشتنە ئەو ھەم
 لەگەر گەوری خوشکی خۆ بەتۆبەن ھەرەسیان ئەگرت و لەو وەختە سوپاکە
 گەیشتنە ئەو ھەم دەوری مارا وانی گری گەوری ھەرەس بوو گۆتی لێبوو خالید
 ئاغا گۆت ھەم زەرۆ تەکبیر کەرۆ تەکبیرا مە چ بی ئەویش گۆت ئاغا ما
 تەکبیرا مە چیبە ئەو ھەم گەوری لۆ توو ماینی ھەم لۆ من تارانیش لۆ زیلان و
 ھیدەری لۆی گەوری چوو خوارێ لە سەربانی لەسەر سەری ھەم گریا
 فرمیسکەکانی چاوی گەوری کەتنە سەر روومەتی ھەم، ھەم لەخو ھەستا
 گۆتی چیبە گەوری. گەوری گۆت ھەستا سوپا خالید ئاغا دەوری مارا مە
 گرتی تەکبیریشیان ئەو ھەم کە ئەتوو بکوژن ئەمن لۆ خالید ئاغا بێن ماینا
 توو ھەم زەری تارانیش لۆ زیلان و ھیدەری بی، ھەم ھەستا چوو سەر
 خانی کالقۆش گاسی ھەم برازایت من ئەو پیرە مامی توو دەگەریا دایە کالق
 ھەستایە لە جێی خۆ گوللە ی زێری لە سینگی خالید ئاغا دان و کوشتی وە
 ھەم زەری پەڕاند، پاشان گەوری ھەم کەوتنە ناو زیلان و ھیدەری ئەو
 کوشتیان ئەو گریان و ئەو خۆیان بەدەستەو دا سەرکەوتن کالق ھەستا
 ھەرسێ ژنی خالید ئاغا مارە کردو بوو وەزیر لە جێی ھەم زەری ھەمیش
 ھەردوو ژنی ھەم زەری مارە کردو بوو ئاغا گوندی لە جێی خالید ئاغا.

- ئەم حیکایەتە، بەسەرھاتی زیلان و ھیدەرە - ان - ە کە شوانکارە بووین و
 دواتر نەو ھەیان لێ کەوتوو تەو و بۆینە بنەمالە و عەشیرەت، ئێستا لە
 باکووری کوردستان بنەمالە یەکی ناودارن.

سى برا

كۆكردنه وهى: هاوکار به کر خدر

گنپانه وهى: عه بدالستار ۵۵ سال. بنه سراوه

هه بوو نه بوو سى برا هه بوون هه رسى برا به کيان ناوى نه حمه د بوو به کيان ناوى
محمه د بوو نه ویتريان ناوى مه حمود بوو مه حمود برا گچکه که یان بوو
نه حمه دیشیان برا گه وره بوو محمه دیشیان برا ناوه نجى بوو. برا بچوکه که یان
که ناوى مه حموده حه زى له ژن ده بىت داواى کچى پاشا ده کات مه حمود به
دوو برا که ی ده لى من حه زم له وهیه که کچى پاشام بۆ بهینن براکانى زۆر به م
داواکاریه سه رسام بوون و ووتیان برام ئیمه ده ستمان کورته و مالى پاشا وه ک
ئیمه نین نه وان ده وله مه ندن به لام هه ره له سه ر داواکارییه که ی به رده وام بوو وتى
من کچى پاشا نه بىت که سى ترم ناو بىت به هه ر شى وه یه ک بىت براکانى پازى
ده بن و ده چن بۆ داواکاری کچى پاشا کاتیک ده چن بۆ مالى پاشا ده بینن پاشا
مىوانى زۆره نه وانیش بیده نگ ده بن تا کو هه مو مىوانه کان ده پۆن پاشا به
سى برا که ده لى بۆچى هاتوون چیتان ده وى برا گه وره که یان به پاشا ده لى چى
بلىم گه وره م من بۆ خزماتى هاتووم هاتووم بۆ داواکاری کچه کات بۆ
مه حمودى برام پاشا زۆر به راشکاوى ده لى کچى من بۆ ئیوه نابىت چونکه
کچى من چل مێردى کردیه هه ر کاتیک کچه که م به مێرد ده ده م له شه وى
بوکیینیدا زاوا ده مریت پاشان پاشا ده لىت من هوى مردنى نه م چل پیاوه نازانم
چیه ؟ به لام مه حمود هه ر پازى ده بىت گه ر بىته قوربانیش پاشاش کچه که ی
خوى ده داته مه حمود به کیک له براکانى که که ناوى محمه د بوو زۆر زیره ک
بوو که برا گه وره که ی بوو ده لى من مه حمود نه گه ر پازى بىت له شه وى
زاوايه تیدا من له پيش تو ده چمه ژووره وه مه حمودى براشى زۆر به م شته
دلگران ده بىت به لام ژن بۆ منه چۆن ده بى تو له پيش من بچیه ژووره وه
به هه ر شى وه یه ک بىت برا گچکه که یان پازى ده که ن که ناوى نه حمه ده که پیاوه
زاوايه که یه سه ر هتا نه حمه د ده چیه ژووره وه خوى هه لده داته وه سه ر جیگه له
دوايیدا خوى له پشت ده رگا ده شار بته وه سه یری سه ر جیگا که ده کات ده بینى

وا مارښکی زور نه ستور و دريژي نزيکي سي مه تري ده بټت نه حمه ديش که
 خوي له پشت دهرگا که خوي شار دوتوه يريکي پټيه له سهری ماره که ده دات
 و ماره که ده کوژيت له دواييدا به براکاني ده لټت وهر نه ژورده و بزانه چي
 قه و ماوه کاتيک براکاني ده چنه ژورده و زور سه رسام ده بن بهم ديمه نه
 ناخوشه که ده بينن مارښکی زور گه وړه له ژورده که دايه هه رسي براکه به کچه
 ده لټن بوجي تاکه نيسنا نه م شته لای که س باس نه کردوه نه ویش وتی من
 له ترسان نه م توانيوه چونکه ماره که پټي وتم من توم خوش ده وټت هر
 که سيک تو بهيني من ده يکوژم هه ووه ها تو ش نه م شته که شف بکي نه و
 ده تگوم بويه تاکو نيسنا نه م کټشه يه م لای که س باس نه کردوه . له پوژي
 دواييدا هه رسي براکه له گه ل کچي پاشا ده چن بؤ لای مائي پاشا کاتيک ده چن
 له دهرگای مائي پاشا ده دهن خزمه تکاری پاشا به په له بؤ لای دهرگا که
 ده پوات و پاشاش ده لټت کابرا نه ووه چي بووه نه وان کټن له دهرگا ده دهن؟
 کابراي خزمه تکار ده لي: گه وړه م نه ووه نه و پياوانه ن که کچه که ي خوت
 پيشکه ش کردوه پاشاش به م هه واله زور ده ترسي ده لي به خوا نه م زاوايه ش
 مردوه پاشاش ده لي فهرموو هيچ بووه نه وانيش ده لټن پاشا شايي بکه
 پاشاش به م قسه يه زور دلخوش ده بټت و ده لي فهرموو وهر نه ژورده ووه
 نه وانيش کټشه که ي هه موو به تير و ته سه لي بؤ پاشا باس ده که ن پاشاش زور
 دلي خوش ده بټت سي براکه ش ماره گه وړه که ده بينن و پاشاش له پيش
 چاري هه موو خه لکه که ده يسووتيني.

به سهرهاتی ژن و پیاویک

گڼرانه وی: رسول سلیمان بڼه سراوه ۵۲ سال.

هه بوو نه بوو ژن و پیاویک هه بوون مندالیان نه ده بوو زوریان هه ز له منډال بوو پوځیکیان شیخیک پئی ده که ویتته مالیان و ده لیت کابرا نه وه کوا منډاله کانتان؟ نه وانیس ده لاین مندالمان نییه شیخه کهش ده لئی ئیوه هه ندیک نوک له پشت سهری خوتان دابنن نه وکاته مندالتان دوبیت له دوايیدا خوی گه وره مندالیان پئی ده به خشیت ناوی لئی ده نین خویبار باوه کی هه له ته مه نی ههوت سالییه وه فیری نیشی ده کات و له گه ل خوی ده بیات بو نیس پوځیکیان ده چیتته سهر پوویاریک ده بینیت کومه لیک خه لک به دیار نه م پوویاره وه ستاون که ده چیت ده لیت چی بووه نه وانیس ده لاین نه و نه سپیکی ئالتوونی له ناو نه م پوویاره دایه نه ویش له گه ل ووتنی نه م هه واله یه کسه ر خوی فیری ده داته ناو ناوه که یه کسه ر نه سپه که ده رده هینی خه لکی هه موو ه رسام ده بن ماوه یه ک پاش نه م پووداوه باوکی کوچی دواپی ده کات و ده مرئی دواپی ماوه یه ک خویبار له گه ل دایکی گه شتیک نه نجام ده دات ده چن بو شوینیک که نه م شوینه زور زور چوله ته نها خانوویه کی کوون و کوړیتیکی بچوکی له کنه له ناو کوړیته که دیوکی زور گه وړه ی لئی ده ژنی نه م دیوه بریندار ده بی دایکی خویبار به ختوی ده کات و چاکی ده کاته وه له دوايیدا دیوه که دایکی خویبار هه رده خه رده تینی پیکده که ون پلان داده نین بو له ناو بردنی خویبار خویبار بو پاو ده نیرن تا کو که رویشکیکیان بو بگریست خویبار بو راو ده چیت که رویشکیک ده گریست ده بهینیتته ماله وه دوو سی جاری تر په وانی ده کن که بچیت سیویان بو بهینیت له پنگادا تووشی جبرائیل ده بیت جرائیل ده لئی گه ر به وی سیو به ده ست بهینی ده بی دوو پکات نویژ بکهیت نه وکاته به ده سستی ده هینی له دوايیدا سیوه کانی به ده ست کهوت هینای بو ماله وه وه دوو تا سی جاری تر خویباریان په وان کرد هه ر سهر که ووتوو ده بوو بو جاری چواره م که چوو بو سیو هینان له پنگادا خه وی لیکه ووت کاتیک هه لده سستیتته وه ده بینی کومه لیک دیو

به ديار سهرى كۆبۈنۈن تەوۋە لە دوايىدا دىۋەكان خوييار دەگرن دايكى خوييار
 كە لەگەل دىۋەكان دەژىت دەلى خوييار مەكوژن فرىسى بدەنە بىرىكى قولى
 گەورە ھەردوۋ چاۋىشى دەردەھىنن خوييار دوو سەگى دەبىت ئەم دوو سەگە
 پۆژانە نان بۆ خوييار فرى دەدەنە ناو بىرەكە خوييارىش دەىخوات پىۋارىكى
 دەبىنى ھەموو پۆژى ئەم دوو سەگە بە ديار ئەم بىرە ۋەستان دەبىت چى
 بىت پىۋارەكە دەچىت دەبىنى پىاۋىك ۋا لەناو بىرەكە كەوتوۋە بە خوييار
 دەلى ئە ۋە چىت بەسەر ھاتوۋە؟ خوييارىش كىشەكەى خۆى بە دوور و درىژى بۆ
 پىۋارەكە باس دەكات ئەویش دەچىت ھەبلىك دەھىنن ۋەزگارى دەكاتن
 دەبىاتە مائەۋە، لە دوايىدا دەبىاتە لای شىخىك تاكو چاكى بكانەۋە
 شىخەكەش دوو كۆتر دەھىنن دوو جىقنە دەكەنە ناو چاۋى خوييار خوييار
 چاك دەبىتەۋە، لە دوايىدا شىخەكە پىسى دەلىت: دايكت ۋاى لى كرديويت لە
 دوايىدا خوييار بە دواى دايكى دەگەپى ۋەچىتە شارىكىتر دەچىت بۆ مالىك
 دەبىنى ۋا دايكى نان دەكات. دەلى: برسىمە. ئەویش دەلى: ۋا نان بۆ دىۋەكان
 نىيە بۆ تۆ ھەر نىيە. لە دوايىدا خوييار شىرىكى پىيە دەھىنن تە دەرەۋە بە
 دايكى دەلى تۆ بكوژم يان دىۋەكان بكوژم ئەویش دەلى دىۋەكان بكوژە
 ئەویش دىۋەكان دەكوژى لە دوايىدا دايكى لەگەل خۆيدا دەباتە شارەكەى
 خۆى خەلكى شار ھەموو خپ دەكاتەۋە دايكى دەھىنن تە پىش خەلكەكە سهرى
 دايكى دەتراشى ۋە پەرەلای دونىاي دەكات.

= لە ئەفسانەى سى برا ھەزىا ئاشقى كچى پاشا دەبى ۋەكچەش ناۋىرى ئەم
 ھەشقە ئاشكرا بكات ۋە لەم نىۋە چل زاۋا سەريان تى دەچى. ئەمەش
 دىسان بە ھەزىا كەردنى پىاۋى خراپ ۋە زالمە. پەگەزى ئەفسانەى عاشق
 بوونى ھەزىايە بە كچى پاشا.

= لە ئەفسانەى بەسەرھاتى ژن ۋە پىاۋىك دىسان پىاۋ خراپ كراۋە بە دىۋ، ھەر
 ئەم دىۋەش پەگەزى ئەفسانەى ئەم ھەكايەتە.

پیاویک هه‌بوو ژنه‌که‌ی زۆر خراپ بوو بۆی

کۆکردنه‌وه‌ی: ژوان عه‌بدولکه‌ریم وه‌جید

گێڕانه‌وه‌: مه‌لا عه‌بدوللا

ئهم پیاوه له تاوان چاره‌ی نه‌بوو، چووه لای پیاویکی ئاقل ووتی من چاره‌م چیه له ده‌ست ئه‌وه‌ ژنه، زۆر بیتزاری کردووم که خراپه، نازانم چاره‌م چیه ئه‌بێ ته‌لاقی بده‌م؟

پیاوه ئاقله‌که گوتی ته‌لاقی مه‌ده به‌جیبی به‌یته، پیاوه‌که‌ش هه‌لسا پۆیی له ده‌ست ژنه‌که‌ی چوو بۆ شارێک چووه ناو بازاری ئه‌وه‌ شاره‌ی که بۆی چوو بوو له‌ناو بازاری ئه‌وه‌ شاره‌دا به‌رگێکی بازراگانی کړی و کردیه به‌ر خۆی.

ئه‌چووه هه‌ر چایه‌خانه و چیشته‌خانه‌یه‌کی ئه‌وه‌ شاره به‌ خه‌لکی چایه‌خانه‌که و چیشته‌خانه‌که‌ی ئه‌وت: به‌ خاوه‌نی چایه‌خانه و چیشته‌خانه‌یه‌که بلێن پاره‌ی هه‌موو نه‌هه‌ره‌کان له‌سه‌ر حسابی من بنووسیت هه‌تا بازراگانییه‌یه‌که‌م دیته‌وه حسابی خۆتان پاکړن.

ئیه‌ر مانگێک، دوو مانگ، سێ مانگ به‌م سووره‌ته‌ پاییوارد.

خه‌لک هه‌موویان ته‌عه‌جیویان کرد ئه‌م بازراگانه‌ چیه؟

پاشا به‌ وه‌زیره‌کانی ووت، ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ چیه که له‌ناو شاردا بلا‌بوته‌وه و بۆته ده‌نگ و باس له‌ناو خه‌لکی شاردا.

وه‌زیره‌کان ووتیان ئه‌ی پاشای گه‌وره‌ی شار بازراگانی‌ک هاتووه به‌وجۆره‌ پاره‌ی چایه‌خانه و چیشته‌خانه له‌سه‌ر حسابی خۆی ده‌نووسی.

به‌ قه‌رز ووتی مادام وابێ ئه‌وه‌ایه‌ من ده‌عه‌وتێکی ده‌که‌م بۆ ته‌جروبه‌کردن.

پاشا هه‌لسا بازراگانه‌که‌ی ده‌عه‌وت کرد که هات گه‌وه‌ریکی وه‌که ئاوێنه‌ دایان له‌سه‌ر لیواری میزێک وه‌ختی بازراگان هات بووبه‌ میوانی پاشا و داو ده‌سته‌که‌ی

فه‌رموویان لی کردوو بازراگانه‌که‌ تێپه‌ری بۆ جێگه‌ی خۆی و خۆیدا له‌ گه‌وه‌ره‌که‌.

بازراگان ووتی ئه‌ی پادشا خه‌ج‌اله‌تم، به‌لام پاشا خه‌م مه‌خۆ ئه‌من به‌خێر بازراگانییه‌یه‌که‌م هاته‌وه (١٠٠) گه‌وه‌ری ئاوات بۆ دینم.

ئه‌وجا بازراگان پۆشیشت بۆ ناو شار و خوا حافیزیان کرد له‌ پاشا.

- پاشا چووه مالى خويان و كهوته بيركردنه وه له م بازركان و باسى كرد بۆ خيزانه كى و كچه كى و به كچه كى ووت كچم نه تدهم به م بازركان چى ده لئى. كچه كه ووتى باشه، رازيم باوكه ميتردى پى ده كه م.
- نه وجا ناردى به دواى بازركان، بازركان هات و بانگى مه لاي كردو كچه كى لى ماره كردو هه موويان پيرۆزباييه كى گهرميان لى كرد.
- پاشا ماوه يه ك بازركاننیه تی، بازركان نه هات لئى كهوتنه گومانه وه و ووتيان نه ی پاشا نه م بازركاننیه تيبه بوو به چى هه ر نه هات، نه گهر درۆ نيبه پادشا ووتى باشه من بيرىكى لى ده كه مه وه.
- پاشا بيركردنه وه ی پاشا، پاشا ووتى من به كچه كه م ده لئيم، كچم بزانه نه وه چيبه نه م بازركاننیه تيبه ی، پياوه كه ت بۆ نه هات.
- ژنه كه له پياوه كه ی پرسى پياوه كه نه م بازركاننیه ته ی تۆ چى بوو هه ر نه هات؟
- پياوه كه ووتى هه مووى درۆ بوو ئافره ت، نه وجا كچى پاشا چوو له مالى باوكى مابينىكى بۆ پازانده وه پڊى بۆ سنوورى ئيران وه رزى به هار بوو جووتيار جووتيان ده كرد كاتى كاتى نيوه پۆ بوو جووتيار نانيان ده خوارد.
- بازركان چوو بۆ لای جووتيارىك سه لامى له جووتياره كه كرد و جووتيار ووتى به خيرى بازركان
- بازركان ووتى برسيمه جووتيار
- جووتيار ووتى نه ی بازركان لای و لاغه كان به نه چم خواردنت له مال بۆ دئيم.
- ئينجا بازركان له وى مايه وه وتى نه من با جووته كه ی بۆ بكه م تا جووتيار ده گه پڊته وه له مال خيڤم ده گات.
- وهختى جووتى كرد بۆ جووتياره كه بازركان گاسنه كه ی چه قى له به ردىكى گه وړه گاسنه كه ی كيشايه وه جووته كه ی راگرت نه وجا سه يرى كرد به ردىكى په شى گه وړه يه وهختى به رده كه ی لادا خواره وه ژيڤر زه مينىكى بينى.
- له ناو ژيڤر زه مينه كه دا گه وهه ر و دوڤ و ياقووته باولښك له وڤيه و نه نگوستيله يه ك له سه ريه تى نه نگوستيله كه ی كرده ده ستى خۆى.
- نه نگوستيله كه ی بادا دوو عفريت هاتنه دهره وه و ووتيان نه مرکه بازركان ووتى نه مرى من نه وه يه،
- ده بار به و لاغه وه ئاماده بكن و له بان نه وه وه له م گه وهه ره و له م دوڤه ش ئاماده كهن ووتيان به سه ر چاو.

- ووتی ده باری دیکهش ئاماده بکهن سهریان خسته سه ره وه، ئه وجا جووتیاره که هاته وه فرده یه کی له وگه وه ره دانا بوو بۆ جووتیاره که.
- ووتی جووتیار ئه م گه وه ره ت پیشکهش بیت.
- به لام ئه م کاغهزه به ره بۆ پاشا و پیتی بلّی بازرگان هاته وه جیگه ی بۆ دیاری بکهن له شار.
- ئه وجا قافله ی بازرگان به ره و شار پۆیی ووتیان پادشا پیروز بی ئه م خه زینه یه .
- ئه وجا بازرگان به پاشاش ووت ئه و پۆزه ی من خۆم دا له گه وه ره که ئه و ئه مرق ئه و پۆزه یه له باتی یه ک دانه ئه وه سه دان دانه گه وه ره له م بابه ته پیشکهشت بیت.
- ئه وجا بازرگان ووتی ئه ی پاشا مه ولودیک ساز ده که ی.
- له م مه ولوده دا با هه موو ساحیب (خاوه نی) قه رزه کان ده فته ری خۆیان بیئن و ئاماده بن و حه قی خۆیان پی ده ده م به زیاده وه .
- مه ولودیان کرد حه قی هه موو قه رزه کانی دایه وه و ووتیان خودا لیت قبول بکات ئه م خیر و ئه م هه قانه ت جیبه جی کرد بۆ خودا ئه وجا پیروژت بی ئه ی بازرگان.
- به هه ر حال پاشاش هه موو کاره کانی به پّک و پّکی جیبه جی کرد و هه موویان به یه ک شاد بوون.

(وه سه لام و ختمی که لام)

- له م حیکایه تانه ژنه خراپه کان، ئه گه ر سه ره تا ژیان له میژده کانیان تال ده کهن، ئه و دواچار میژده کان ده بن به پاشا و ده وله مند، ئه مهش هیوای ئه و که سانه یه که ژانیان ناخۆشه و هه ژان و خه ون به دنیا یه کی خۆشته وه ده بینن، دۆزینه وه ی زێری ژیر زه وی پاستی تێدایه، له زۆر شوینی پاشماوه زێر دۆزراوه ته وه، په گه زی ئه فسانه یی ئه م ئه فسانه یه بادانی ئه نگوستیله و ده رکه وتنی عفریته .

چیرۆکی ئەحمەد گاووان

کۆکردنەوهی: حکیم سەیداحەسەن

هونەر مستەفا علی

سەرچاوهی ئەم چیرۆکە: ئەم چیرۆکەم لەسەر زاری ((أحمد حسن محمود)) وەرگرتوووە کە تەمەنی (٧٠) ساڵە. نەخوێندەواره - خەلکی وەرستی (دۆلی خانەقا) یی بەبێ هیچ گۆرانکارییهکی زمانەوانی نوسیوومە، چیرۆکەکەش بە ناوی (ئەحمەد گاووان)ە.

ئەحمەد گاووان کابرایهکی هەزاره له گوندی ژبانی خۆی بەسەر دەبات، دەبێت بە گاووانی گوند بەردهوام له گەڵ خۆیدا دهکهوێته قسهکردن، نۆزیهی پۆژهکانی ژبانی خۆی له دهشت و چیا بهسەر دهبات، پۆژیکیان له چیا خهريکی چیر لهوه پانندن دهبێت، هەر له پۆژهدا دهکهوێته خهیاڵاتهوه، پاش ماوهیهك كه شهوی بهسهردا دیت ((ئەحمەد)) خهونێکی دیت له خهونهكهدا وای دیت كه پۆژ لهسەر ملی چهپهیی ههلات و لهسەر ملی پاستهیی ئاوا بوو. و مانگی بیینی لهسەر ملی پاستهیی ههلات و لهسەر ملی چۆپهیی ئاوا بوو. وه هەر له خهونهكهیدا گهلاوێژی لهسەر توقی سهری پاوهستا.

سبهینی داهاات ((ئەحمەد)) چۆ مزگهوتی خهونهكهیی بۆ مهلا گێڕایهوه كه شهو له خهوهكهیدا دی بووی.

له وهلامدا مهلا گۆتیه ئەحمەدی ئەو خهونهی بفروشه من نیهی مارت دهدهمی ئەحمەد گۆتی نایفروشم. جارێکی تر مهلا گۆتیه ئەحمەدی ههموو ماری خۆمت ئەدهمی بهلام ئەحمەد رازی نابیت.

مهلاش تهعبیری خهونهكهیی نازانیت و لهبهههندی ئەحمەد به ناچاری ههستا و پۆیی بۆ گهپان بهدوای تهعبیری خهونهكهیدا پوو دهکاته شوێنێکی تر.

به خۆی و نهسهپهكهیی بۆ ماوهیهکی نۆز دهپوات تا گهیشه گوندیکی تر كه گهیشه گوندهكه نۆزی نهماوو پۆژ بیتهوه بۆیه ئەحمەد جلهوی ولاغی شل کرد و گوتی سهری بهكام دهركان لهو ماله میوان دهیم نۆزی پینهچوو سهری به دهركای مالتیک نا كه تهماشای سعاتی کرد هیشتا پهنگه كهس به ناگا

نەھاتىيەت. بىر يارى دا تاكو پۇژ دەپىتەۋە جگەرەيەك بىكىشىت كاتىك ئاگرەكەي داگرساند قەپەنگى سەرەۋە كراۋە. لەگەل كىرەنەۋەي جۆركىك فرى دراىە سەر زىنى ولاغى ئەحمەد كە پىپوۋ لە زىر و زىو پاش كەمىك ئىتە خوارەۋە دەرىت ئەحمەد ھاتى؟ ئەحمەد گوتى بەرى. ئىكە پىپى گوت: لاركىنىكم بۇ بەتالگە ئەحمەد بىش لاركىفەكەي بۇ بەتال كىرد و ئىكە سوار بوو گوتى: ئەحمەد باژۇ كە پۇژ داھات نەكە تەماشاي كىرد ئەۋە ئەحمەدى دۇستى نىيە.

پىپى گوت ئەتو كىنى؟ ئەحمەد گوتى: ئەمەن ئەمەن، بەلام ئەتو كىنى؟ تۇ گوت ئەحمەد ھاتى گوتەم ھاتم وتت لاركىنىكم بۇ بەتالگە كە بۇم بەتال كىردى ئىستاش ئەگەر قايىل نىت ئەت گەيەنەۋە مازى بابى ئىكە قەيدى ناكات ناوت چىيە؟ گوتى ئەحمەد. ئەحمەد بىش بە ئىكەي گوت ئەتو ناوت چىيە؟ گوتى گەلاۋىژ. ئەحمەد گوتى ئەۋە لە مەخسودان يەك.

پاش ماۋەيەك زۆر پۇششتن گەلاۋىژ لە تىنپىيەتە لە ئەسپەكە ھاتە خوارى ئەحمەد زۆر گەپا ھىچ ئاۋى دەست نەكەوت. بەلام، چوۋە سەر گىردىك لە شوپىنىكى دور سەۋزايەكى دىت ئەحمەد سوارى ئەسپەكەي بوو بە شوپىنى سەۋزايەكەدا پۇششت كە گەيشتە ئەۋى دىتى كانىيەك لەبن چىيايەككە كە ئەشكەۋىتىك لە شاخەكەدا بەسەر كانىيەكەۋايە دلوپە خوین لە ئەشكەۋتەكە دىتە خوار لۇ ناۋ كانىيەكە دەكەۋىتە ناۋ دەمى ماسى و ماسىيەكە فرى دەدات و دەپىتە دور، ئەحمەد مەتارەيەك ئاۋى پىر كىردو ھەندىك دورى لەگەل خۇى ھىتا گەپاۋە لاي گەلاۋىژ ئاۋەكەي پىداۋ گەلاۋىژ ھەستاۋە سوارى ئەسپەكە بوون و پۇششتن گەيشتە گوندىك دىتيان پىرەژن و پىرە مىردىك خەرىكى ئىش كىردىن لە ناۋ پەزەكەيان پاشان سەلاميان كىرد و لە لايان دانىشتن و پىيان گوتن ئىۋە كەسى تىتان نىە؟ ئەۋانىش گوتىان: ئەمە بە تەنپىنە كەسمان نىيە ئەحمەد گوتى ئەگەر ئىمە بە كوپ و كچى خۇت داۋىنى ئىمە لەگەل ئىۋە دەژىن. ئەۋانىش پازى بوون. بەلام گوتىان: ئىمە تاكو پاۋىزدا دىت ناچىنەۋە شارى پاۋىز تەۋاۋ بوو دەپۇنەۋە شارى شەۋىك پى چوۋ. گەلاۋىژ بە ئەحمەدى گوت: ھەستە بىرۇ لاي پاشاي. پىپى بلى ئىمە غەرىبەين تازە ھاتىنە ئىرە ھەز دەكەين چاۋت لىبىن. دورەكانىش لەگەل خۇت بەرەۋە بەلام زۆر تاخىر مەبە پاشان ئەحمەد چوۋە لاي پاشاۋ خۇى پى ناساند و دورەكانىشى پىدا ناۋنىشانى مازى خۇى پاشا ئىشارەتى بۇ چوۋەكەي خۇى كىرد تا تەماشاي مارەكەيان بىكات تاكو بزانىت چىان ھەيە. پاش سەعاتىك ئەحمەد گەپاۋە

مارى و جووه كەش گەپايەو و مالى پاشا و پى گوت تەخت لى موبارەك نەبى
ژنىكى ھەيە ھەموو سەرو ماری تو دەینی. پاشاش پرسیاری لیکردن ئەى چى
بکەم وەزیرەکانیش گوتیان بانگی بکەو لەسەرى بدە.

بەلام پاشا گوتى نابى راست لەسەرى بدەم. گوتیان: ئەمجارە پى بلى
ھەندىكى تەر لەم دورانەم لۆ بىن ئەمانە زۆر كەمن من كەبراىەكى خانەوادەم
ئەگەر لە دیوہ خان بىن ئەوا لەمال نىيە دايان بنىم ئەگەر لە ماریش بىن بەشى
دیوہ خاى ناگەن.

پاشا لە دوو ئەحمەدى نارد شتەكانى پىگوت كە ھەندىك دورى كەى بۆ بىنىت
ئەحمەد گوتى: ناچم. ئەويش گوتى: ئەگەر نەچى لەسەرت دەدەم. ئەحمەد
گوتى: لەسەرم دەن بەلام بەلام پاشا گوتى من بە عدالت دەكەم ھەفتەيەكت
مەجالە دەبێت لۆم پەيدا بکەيت.

ئەحمەد بە عەدزى گەپايەو و ماری گوتى گەلاوێژى خوا بنگریت ئەگەر نەت
ناردباوہ لای پاشا ئىستى پاشا پى نەدەگوتە ھەندىكى تەرم لەم دورانە بۆ
بىنە ئەگەر نا لەسەرت دەدەم. گەلاوێژ گوتى: ئەم كانىيەى جاران پى
نازانىوہ كە جارى يەكەم ئەم دورانەت لى مینا ئەحمەد گوتى: با. پاشان
ئەحمەد خۆى حازر كردو سوارى ئەسپەكەى بوو بۆ ئەو شوینەى كە
كانىيەكەى لى بوو. كە گەيشتە ئەوى سەیر كردن وەك جاران خوين لە شاخەكە
دیتە خواروہ ماسىيەكە دەبیتە دوو.

ئەحمەدى گوت: ئەوچارە سەرىك لەم بەسەرھاتە دەدەم دەبیت بزانم چىيە
سوارى ئەسپەكەى بوو بە پىگادا چووہ ناو خارەكەى خار واتا ئەشكەوت. دىتى
ژنىك بە سەر كوژرابووہ لاشەى لەلایەك دانرا بوو سەرەكەشى بەلایەكى
ئەشكەوتەكە وەكرا بوو خوینی لى دەچۆپا دەچووہ ناو كانىيەكە و دەكەوتە
دەمى ماسىيەكە، لە ئەشكەوتەكەدا دەلاقەيەك ھەبوو كە شووشەيەك دەرمان
لەگەل پەرى خەرتەل داندرابوو. ئەحمەدیش سەرى ژنەكەى بە لاشەكەيەوہ ناو
شووشە دەرمان و پەرى خەرتەلى بەكار ھىناو ژنەكە چاك بووہوہ، ژنە گوتى
كەبرا ئەتو لۆ ھاتىيە ئىترە نزانى ئەمن دىوم دىوى پەش ئەمنى ھاناوم لۆ ئىترە
ژنەكە گوتى: دىوى پەش رەوحى وە خۆى نىيە بەكەس ناكوژریت ئەحمەدیش
لە وەلامدا بە ژنەكەى گوت ئەگەر ھىچوارى دیوہكە ھاتەوہ پى بلى ئەمن تازە
ھەر لۆ توومە، ھىچى كە مەكوژەوہ ھەز دەكەم رەوحى خۆم پى بلى لە

کټنده رت داناو؟ بڼه وهی له گه لی گه مان بکهم. پاشان نه حمده ژنه که ی وهک
خوی لی کرده وه، که نیواره دیوه که هاته وه نه حمده خوی شاره وه دیوه که
ژنه که ی چاک کرده وه ژنه که به ژیه که ی گوت حه ز ده که م شوینی پوخی خوتم
پی بلینی دیوه که گوتی: ره وحی من وا له به ردی قون ناگره که دایه. سبهینی
دیوه که پویی نه حمده هاته وه لای ژنه که و گوتی: چیت کرد؟

ژنه که گوتی: رووخی دیوه که له به ردی قون ناگره که دایه. نه حمده یش گوتی:
درو ده کات به لام به رده که بینه جوانی بشو هندی تیلته و بیلته ی پیوه
بخه و له سر نه سترکی دابنی تا کو دیته وه به دیار به وه دانیسه و که دیوه که
هاته وه گوئ گوتی: نه و به رده چیه؟ ژنه که گوتی نه وه پوخی تویه. دیوی
پهش گوتی رووخی منت زور خوشده ویت ژنه که ش گوتی نه دی نابینی چه ندیم
رازانده وه. دیوه که گوتی: روحی من وا له م که سکه پیش دره گیه.

شه و نوستن که سبهینه داهات دیوه که وهک هه موو پوژان زوو پویی نه حمده
هاته وه لای ژنه که و گوتی نه مړو چی گوت ژنه که گوتی رووخی دیو له ناو
که سکه دایه. منیش که سکه که م جوان پازانده وه و هلم گرتووه. که نیواره
دیوه که هاته وه بینی که سکه که پازاوه ته وه. به ژنه که ی گوت رووخی من له ناو
نه و که سکه نییه به لکو رووخی من له ناو زگی ماسیه. ماسیه که ش له ناو
کانیه که دایه تو نایکه ییتی چونکه نه گره ده ری بینی نه وا من ده مرم ژنه که گوتی
نا به قوریان به قوریانت بم ده ری مهینه نه گره نه تو بمری نه من چی بکهم
سبهینی دیوه که پویی نه حمده هاته وه لای ژنه که پیتی گوت نه مړو دیوه که چی
گوت؟

ژنه که ش پیتی گوت رووخی دیوه که له ناو زگی ماسیه ماسیه که ش له ناو
کانیه که دایه. نه حمده دهستی ژنه ی گرت و پیتی گوت و ره من پیتی ده زانم
نه و جا چوونه سر کانیه که نه حمده ماسیه که ی ده رهینا و هه نده کی نه زیهت
دا، دیوه که له بهر نازاری رووخی خوی هاته وه دیوه که گوتی: نه من کرد نه تو
نه یکه ی. پیش نه وهی دیوه که بگاته لای وان ژنه که پییه کی لیخشانده
ماسیه که ی کوشت، دیوه که ش به لایه کدا که وت.

نه حمده چووه سر کانیه که هندی که دوری خر کرده وه. ژنه که پیتی گوت:
نه وه چی ده که ی؟ نه حمده یش گوتی: هاتیمه هندی که له دورانه له گه ل خوتم
به مرم ژنه که پیتی گوت: من خوتم دوری بایمه له گه ل قاقای پیکه نین دوری له

دهمی دههاته دهر پاشان نه حمهد له گهل دوورپای هاته وه مالی که شه و داهات په شته مال پښکښت و پړی دوورپان کرد. نه حمهد و باوکی به یه که وه چوون بۆ مالی پاشا دوورپه کانپان به پاشا داو پاشا نیشاره تیکی بۆ جووه که ی کرد بۆ نه وه ی بزانی چی هیه. پاش سعاتیک نه حمهد و باوکی ههستان، جووه که شه له گهل دیتنی هه ردوونه که ی نه حمهد له قادرمه به ربووه وه و لاقیکی شکا به شه له ی خوی که یانده مالی پاشا پیتی گوت: پاشا ته خت لی موباره که نه بیت تا نیستا یه که بوو نیستا بووینه دووان هه موو شاری تو دینن. پاشا گوتی: وه بیرینه چی بکه که خه ریکه شیت دهیم لۆ نه و ژنانه. دیسان وه زیره کان پیتان گوت: له سهری بده به لام پاشا گوتی: من به قانون ده که م وه زیریکی پیری هه بوو پیتی گوت: سبه یی نه دووی بنیره پیتی بللی نه و دوو په شته ماله دوورانه زور جوانن به لام نه گه رهنديک له گولی گول بارینم لۆ بیینی له کنپان دانیم نه و زور جوانتر ده بیت.

نه حمهد سبه ی هات و پاشا پیتی گوت هه نديک له گولی گولبارینم لۆ بیینه نه حمهد گوتی: پیتنایهات پاشا پیتی گوت: له سهرت ده دهیم.

نه حمهد گوتی له سهرم بده. به لام پاشا پیتی گوت ماوه ی یه که مانگت پی ده دهیم. نه حمهد چووه مالی به ژنه کانی گوت پاشا داوی لیکردم که ده سکیک له گولی گول بارینی بۆ بیتم نه گه رنا له سهرت ده دهیم. دوورپارین گوتی من خۆم دیوم هه ستم نه م شاره ی لی کاول ده که م، به لام نه گه ر نه و به قانون بکات نیمه شه به قانون ده که یین دوورپارین گوتی: نه حمهد نامه که لۆ ده نووسم به زمانی دیوان لۆ پیره داکي داکم گرده له سهر گرده کی دانیشتییه، خوی داپوشییه مه کی پاستیه هه لداوه ته سهر ملی چۆپه ی، مه کی چۆپه شی هه لداوه ته سهر ملی پاستیه هه روو خۆ بگه یینه بن که زیانی مه کی پاستیه ی بمژه هه تا سی جار نه لی به کوپی خۆم قبول کردی ده می لی نه که یه وه، که ته و او بوو نه م کاغه زه یه ی ویده که سبه یینه داهات نه حمهد پۆیی چهند پۆزیکي پی چوو تا گه یشته نه و شوینه ی که دوورپارین وه سفی کردبوو.

دیتی دیوئیک له سهر گردیک دانیشتووه نه حمهد زور ترسا گوتی: بگه پیمه وه هه ر له سهرم ده دریت نه وه لا باشته ره بچمو ناوی خوی هیناو چووه پیتش خوی که یانده بن که زیان ده می به سهر مه کی پاستیه و نه هه تا سی جار دیوه که گوتی به کوپی خۆم قبول کردی ده می لی نه کرده وه. نه حمهد نامه که ی پیتا

دېوه که گوتیه نه حمه دی خوات به قوربانی نه وکسه کات که پټی گوتی نه م کاره بکه.

پاشان دېوه که نامه که ی خوینده وه گوتی: نه وه خه تی کچه پاشان پیره دېوه که نه حمه دی له ژیر قاجی خوی دانا پیره دېو چل کوپی هه بوو کاتی که پانه وه یان داهات له راوی نه حمه دی شار دېوه که نه حمه له چاو نه وان فروجه ک بوو.

کوپه کان که یشتنه وه جی پیره دېو پټی گوتن: هه مووتان به پټز دانیشن کاغه زه که ی دایه دهستی برا که وره که گوتی ته نیا بوخوت بیخونه وه پاشان هه مووتان به ریزه بیخونه وه تا ده گاته دهستی من هه موویان نامه که یان خوینده وه دایانه دهستی. پیره دېوه که گوتی: کوپنه نه که ر نه و که سه ببینن که نه م نیشه ی کرد چی لیده که ن.

هه ریه که و قسه به کیان ده کرد پاشان پیره دېو له بن پانی خوی دهری هینا گوتی نه و که سه هه وه.

کوپه کانیش گوتیان بریا به س ناویانگمان زانیا قهت نه مان نه دیبا.

نه حمه دیش گوتی: به س شیره کم ویده ن یه ک یه ک لوم وهر نه مهیدانی نه وانیش گوتیان نه توو سونی هه موو شتیکت پی ده کریت.

دوو سی پوژی پیچوون پیره دېو هه ر چل کوپ و نه حمه دی له سه ر بالی خوی دانان و چوونه پاش چیا یه کی به رز که برای پیره دېوه که که به دېوی سور ناسراو بوو قه سر یکی به رزی هه بوو چوونه نه وی به س دېوی سور له وی نه بوو. کاتیک ئتواره داهات دېوی سور که پایه وه که نزیک بوو له ماری خوی گوپی له خربه خربیک زور بوو. (خربه خرب = ده نگه ده نگ) دېوی سور زور ترسا گوتی: هه بی و نه بی نه وه دېوی په شه هاتیه به سه رمان دادات، دېوی سور که پایه وه چو له شوینیکی دور به ردیکی زور که وره ی که به سه ر قه سره که ی دابدات لو نه وه ی دېوی په ش بکوژیت.

پاشان خوشکی دېوی سور دیستی که دیستی دېوی سور به ردیکی که وره ی ویتیه بانگی کرد. پټی گوت نه و به رده ی فرده ده خومانین لیره پاشان دېوی سور به رده که ی له شوینیک فرده دا، گورزی هفت سالی له و شوینه دا.

دېوی سور که یشته وه ماری پاش به خیره اتنی پیره دېوی خوشکی و له گه ل کوپه کانی پیره دېو نامه که ی دایه دهست دېوی سور گوتی لو خوت بخوینه وه.

پاش ئەوھى كە دىيوى سۆر نامەكەى خويىندەوھ خوشكى پىشى گۆت: ئەگەر
ئەلغان ئەو كەسەت لەكن بايە چىت لىدەكرد.

دىيوى سۆرىش گۆتى ئەبمە ئەلقە بە گوئى خزمەتى دەكەم تاكو ئەو پۆژەى ئەو
كەسە ئەمىنىت پاشان خوشكى دىيوى سۆر ئەحمەدى لە ژىر قاقى خۆى
دەرھىنا لە پىشى دانا گۆتى: ئەو ئەو كەسەيە كە ئەو كارەى كرىدە.

دىيوى سۆر گۆتى: بريا قەت نەمدىيا بەس ناوبانگم زانىيا، ئەحمەدىش گۆتى:
شىرىكم وىدەن لۆم وەرە مەيدانى دىيوى سۆر گۆتى: ئەتو سونى ھەموو شىتكت
پى دەكرىت. پىرە دىو خوشكى دىيوى سۆر گۆتى بىرام دەزانى دووپارىن
ئەحمەدى لۆچ نارديە دىتە ئىرە دەبى لەگەلى بچىت دوو دەسك لە گۆلى
گولبارىنى لۆ پەيدا بەكى، دىيوى سۆرىش گۆتى ئەمن منال بووم لەسەر بارى
باوكم بووم گەيشىنەتە شوئىنك زۆر تىز تىپەپى ئەمنىش گۆتم باوھ ئەو لۆ
ھەندە تىز. ئەوئىش گۆتى كوپم ئىرە مەنتىقە پەريانە گەر تىز نەپۆين دەمان
سووتىن گەر ئەوانىش لە شوئىن ئىمە تىز نەپۆن دەيان سووتىن، دىيوى سۆر
گۆتى بالەگەلم بىت دەينىرمە ناوچەكەى ئەوان ئەگەر تىوانى بىھىنىت ئەوا
سەردەكەوئ ئەگەر نەشى تىوانى ئەوا لەناوى دەبەين. دىيوى سۆر گۆتى
ئەحمەد: دەستدە ئەو چۆركە خامە ئەو تەوشوھى بىنە با لەگەل خۆمانى
بەين. ئەحمەدىش ھىناى وەرەكەتن تا سەر ئەو رووبارەى كە ناوچەكانى
لەيەك جىيا دەكرىدەوھ لەسەر رووبارەكە دانىشتن، دىيوى سۆر بە ئەحمەدى
گۆت ئەو كانىيە دەبىنى كە دوور تەختى لىيە تەختىكى سۆر تەختىكى
زەردى لىيە ھەپو لەبن تەختەى زەرد چالەك ھەلگەنەو ھەپو ناوى و ھەندى
گىاي بەسەرەخۆت دادە تا نەتبىن.

يەكەمجار چل پەرى دىن مەلەى خۆيان دەكەن و دەپۆن پاشان دە پەرى دىن
يەكيان لەسەر تەختى سور يەكيان لەسەر تەختى زەرد خۆ دەگۆپن و مەلەى
دەكەن كە خۆيان ھەلدا ناو گۆمەكەو بىز بوون پالەكانى تەختى زەرد بە ھەموو
شتەوھ بىنە لای من.

پاشان دىيوى سۆر گۆتى ئەحمەدى چۆركە خامەكان راگرە بە تەوشوھەكە
قاچم دامالەو قىزى لى بەكەوھ تا ھەموو چۆركە خامەكان بوون ئەحمەد لەگەل
خۆى دەستى دانى و بردنىە ئەوبەرى رووبارەكە ئەوجا ئەحمەد بەپى كەوت لۆ
سەر كانىيەكە و خۆى گەياندە لای تەختى زەرد چالەكى ھەلگەند و خۆى تىيا
شاردەوھ ھەندىك گىياو پەلكى بەسەر خۆى دادا بۆ ئەوھى نەبىن، ئەوجا چل

پەرى ھات و دەستيان كرد به مه له كردن پاشان له كانپيه كه هاتنه دەرەو
رۆشتن. پاش كه ميكي تر دوو پەرى ديكه هاتنه ئەوئ كه ديوى سۆر گۆتبووى
به ئەحمەد.

پەريه كان خۆيان گۆپى چوونه ناو ئاو كه و بزر بوون ئەحمەد هاتە دەرەو
هەموو شتەكانى سەر تەختى زەردى برد و ھەلات كاتيك ھەردوو پەريه كه له ناو
ئاو كه هاتنه دەرەو گۆلباين دىستى جل و بەرگى نەمايه ئەحمەد يش ھەر
ھەلەھات دىتيان كابرايك له دەشتى ھەلدى گۆلباينيش به خوشكى گۆت برۆ
ئەو جلكانەم لۆ بينەو ئەويش گۆتى: نە ئەچم نە بالە كانىشت ویتە دەم، ئەگەر
ھەزرت لیبوو بە ئاشكرا مەردت پى كردبا. گۆلباين كه وتە دواى ئەحمەد كاتيك
لەبى نزىك بۆھ گۆتى كابرا دەريپم لۆ فرەدە.

ديوى سۆر بانگى كرد ئەحمەد لۆى فرەدە تا لەبەرى كردەو ئەحمەد بپرەك
دوور كەوتەو پاشان گۆلباين گۆتى ئەحمەد كراسم لۆ فرەدە.

ديوى سۆر گۆتى كراسى لۆ فرەدە، ئەحمەد يش كراسەكەى لۆ فرەدا تا
كراسەكەى لەبەر كردەو ئەحمەد گەيشتە سەر رووبارە كه دەستى دايە جۆر كه
خامە كه خەريك بوو پىداكات ديوى سۆر گۆتى پاوەستە تا گۆلباين نزىك
دەبیتەو كاتيك گۆلباين نزىك بۆھ گۆتى ئەحمەد پىداكە ئەحمەد يش پىدا
كردو رووبارە كه پى ديويش ئامىزى لە ھەردووكان داو پەواندنيەو ئەو بەرى
رووبارە كه ئەوجا ديوى سۆر بە ئەحمەدى گۆت: ئەگەر دەتەوئ ھەتا دەمرى
گۆلباين لای تۆ بى ئەوا نابیت گۆلباين چاوى بە بالەكانى خۆى بكەویتەو
ھەر كاتيك چاوى پى بكەویتەو و بالەكان دەباو دەپواتەو.

ئەوجا ئەحمەد بە ديوى سۆرى گۆت چیت پى چاكە وا بكە ديوى سۆر بالەكانى
گۆلباينى لەناو دەستى خۆى كوشى و وردى كرد و بوو بە تۆزوبا گۆتى
ئەحمەد ھەتا ھەتايە ئەو گۆلباينە لۆتوو پاشان ھەردووکی لەسەر بالەكانى
خۆى داناو چوونەو پال ئەو چاييەى كه مالى ديوى سۆرى لى بوو ديوى سۆر
گۆتى: ھەمووتان ھەروونە ناو قەسرەكە.

ديوى سۆر بە كندرى ھەلەبى بى قەسرەكەى لەخۆ ھەردا، برديە شوپى مالى
خوشكى دوو پۆز لەوئ مانەو پاشان گۆتايە ئەحمەد گۆلباينى ھەپونە ناو
قەسرەكە، قەسرەكەى لەخۆ ھەلداو بەرپى كەوتن چوونە نزىك خانى ئەحمەد
خانەكەى لەوئ داناو گۆتى ئەحمەد دووبارين ئەمن، دەناسى بەلام بە دايكت

و باوكت و گلاويز بلى و هرنه دهري و نه ترستين نه وانيش له ناو خانووه كه هاتنه دهري و ديوي سورهات خانووي نه حمده بردهاوه به لاي دواوه.

هاويشتيه ناو رووباره كه قه سره كه ي خوشي له جيني دانا وه خته كي مه لاي شاره كي تا بؤ پؤز سيجار بانگي به ياني دا.

پاشانيش هه موو جاريك له خه وه لده ستا پاشاش گوتي: شهرت بي له سهرت بدهم كه به يانيداهاات. كه پؤز بئوه له دوو مه لايان نارد گوتي: مه لا لق شهوي دي سيجار بانگت دا؟ مه لاش گوتي: شهوي دي سيجار پؤزه لات. پاشاش گوتي: له كام لا مه لاش گوتي له لاي پؤز ناوا.

شهري پاشتر گولبارين په شته مائيكي پر له گول كړدو گوتيه پيره باوت هه لبري و هه رنيوسعات نا خيربي كاتيک چوون دانيشتن گوله كانيان دا به پاشايه جووه كه گوت: برؤ بزانه چي هه يه كه جووه كه له په نجره ته ماشاي كړد هه رسيكيان به يه كه وه ناوپريان داوه جووه كه به ريووه و توپي، پاشان نه حمده پيره باهي هه ستاند پاشا به پياوه كاني گوت هه رن بزنان جوو لو نه هاتيه وه كه چوون جووه كه له وي توپي بو.

كه پياوه كاني پاشا ته ماشايان كړد، ديتيان سي ژن له ناو قه سره كه ينه.

هه ر ژنه وه مله كه تيك دنييت، گه پانه وه لاي پاشاو مه يته كه يان بؤ برده وه نه جا پاشا گوتي: وه زرينه چي لييكه هه موو شتيكي جيبه جي كړد.

وه زيريك گوتي بلى نه حمده سبه ي پاوه ده بيت پرديك له و بهري رووباره كه دروست بكي لو نه و بهري رووباره كه هه ركه سيك له مالي خوي سوار بوو پاست بپه پته وه هه ر شاقاويك گول بيت هه ر شه قاويكيش دوو بيت. پاشا له دوي نه حمده دي نارد و شته كاني پي گوت نه حمده گوتي: پيم ناكريت. پاشا گوتي: له سهرت ددهم. نه حمده گوتي: له سه رنده پاشا گوتي: به قانون ده كه م.

نه حمده گه پايه وه ماري هه موو شتيكي پي گوتن كه شه وداهاات ديوي سور گوتي: نه حمده برؤ نه تو له گه ل گه لاويز بنوو. ديوي سور له گه ل گولبارين و دوو بارين برؤن هه ر شه قاويكي داده نا گولباريني ده كه ني ده سته گوليكي داده نا سه ر شه قاويكي تر دوو بارين پيده كه ني ده سته دوو ريكي داده نا هه تا به ياني داهات به ياني گوتيه نه حمده نه و داره لو تووه هه تاكو نه تو له ناو ببه ن به لام نه تو سواي وولاغي خوت به و برؤ نه و بهري رووباره كه كه هاتن بلى من زور ماندووم من نايم پاشان بگه ريوه مالي. به ياني گه پاوه ده ستي پيكرد

پاشاو وه زیر پۆشتن دیتیان نه حمه د له و بهری رووباره که راوه ستایه گۆتیا
نه حمه د بړق نه حمه د گۆتی زۆر ماندمه نه حمه د گه پایه وه ماله وه.

نه وانیش تا نه و بهری پرده که چون راوه که یان به تال کرده وه. پاشا گۆتی:
نه و جاره یان چی بکه م وه زیره کان گۆتیا د عوه تی بکه و یا له کنه تو دانیشی
لای نه و خوارده که زه هراوی ده که یان. سبه ی بانگی کرد و گۆتی: نه حمه د
نه مړۆ ئیواره ده عوه تی منی نه حمه دیش چۆوه به خۆیه وه پیره بابی هه ستاند
دیوی سۆر گۆتی: منیش دیم. نه حمه دیش گۆتی: نه تو ببینن هه موو ده پسین.
دیوی سۆر گۆتی مه ترسی نه من له بن دیواره که خۆم مات ده که م که س
نامبینی.

نه حمه د و باوکی چوونه ژووره وه دانیشتن دیوه که ش له بن دیواری دیوه خانه که
دانیشتن دهستی کرد به سه بيله تیگردن.

سبیه ری دیوه که وه کو هه ور سبیه ری له زه ویه که کردبوو خه لکی ده یان گۆت
نه و په له هه وره چهند جوانه کاتیک نانیان دانا پاشا گۆتی: با ده ست پی
بکه یان. دیوی سۆر دهستی برده ژووری له ناوگانی نا له سه ر سه بيله ی روو کرد
پاشاو هه موو وه زیره کان له خۆ چوون ته نها نه حمه د و پیره باو مانه وه نه حمه د
گۆتی: دیوه لق وات کرد.

دیوه ش گۆتی: له قاپی پی شه خۆت هه نده ک خواردن بیتنه بده نه م توله یه،
خواردنی هینا له پیش توله که ی روو کردو توله که که میکی خوارد مرد.

دیوی سۆر گۆتی: نه حمه د نه و خوارده ی ژه هری تیگرابوو بۆتو بوو. نه و جا
دیوی سۆر دهستی کرد به خواردنی پاشاو وه زیره کان و نه وانه ی لای پاشا
بوون که سبه ی نه داهات.

دیوی سۆر داری له په گه وه ده رده هینا به وانی له عاردی دهنه. نه و جا نه و ی
لایه نگری پاشا بوو هه مووی خواردن گۆتی: سه رده م سه رده می نه حمه د پاشایه
هه ر که سیک قسه یه ک بکات ده یخۆم. نه حمه د بوو به پاشای شاره که.

- نه فسانه یه کی ته واهه و دیو و په ری دوو کچی گۆلبارین و دوو پابرین
هه روه ها ولاتی دیو و په ریانی هیه و دیو باسی زمانی تاییه تی خویان
ده کات و باسی نووسین ده کات. له نیتو نه م نه فسانه یه فیکره و وینه و
کاری یه کجار کۆنی نه فسانه یی تیدایه.

باوکیک و سیّ کچهکە

کۆکردنەوهی: شریهان پەفەت عبدالرحمن

گێڕانەوهی: حاجی خەجیج

پۆژێک پیاویک ژنەکی دەمری ئەوسێ کچهی جاحێن، پیاوێک ژنێکی تر دەینی ئەو ژنە زێدایکی کچهکانە زێدایکیان کەیفی بەو کچانە نایەت لەگەر زێدایکیان ناحەوێنەوه. زێداکە بە باوکی کچهکان دەری: دەبی ئەو کچانە دەرکە لە ماری بەرەلایان بکە باوکیا هەرسێ کچهکە دەباتە دارستان لەوێ بە کچهکانی دەری بپۆن داری خێر بکەنەوه، کچهکانیش دەری بەبێان بابە ئیمە ئەگەر بپۆن کۆ بزانی تۆ ماوی یان نەماوی لێره، بابی کچهکان دەری: ئەمن کراوێکی خۆم بە داریکی وەدەکەم ئەگەر کراوێک بە دارەکی وەنەماوێ مانای وایە ئەمن دەپۆمەوه ئەنگۆ وەرنەوه. کچهکانیش هەر دار خێر دەکەنەوه تەماشای کراوێک دەکەن کراوێک هەر مایە کە مانگەشەو دادیت هەرسێ کچهکە دەچنە کن کراوێک دەبینن بابیان لەوێ نەمایە هەرسێ کچهکە هەر دەپۆن تووشی ماری دەبن، سێ خوشکە دەچنە ئەو ماری، ئەو ماری سێ کۆریان دەبی، ئەو سێ خوشکە میرد بەوسێ باریە دەکەن. پاشی چەند ساریکی دەپوات کچهکان دەبنە ساحێبی ماری و منداری خۆیان پۆژێک بابی کچهکان دەچیتە ئەو گوندە بەقاری هەیه کە کچهکان بابیان دەبینن دەری ئەندارەکانیان ئەو زەلامە بەرد باران بکەن، مندارەکان لە دایکیان دەپرسن لەبەر چی؟ کچهکان دەری ئەندارەکانیان ئەو بەبمانە وەختی خۆی ئەمە بەرەللا کرد لەبەر زێدایکی مندارەکان بەرد بارانی دەکەن، پێره میردەکە هاوار دەکا دەری لۆ لیم دەدەن، مندارەکان دەری داکێ ئیمەت بەرەللا کردی کە دەکاتە کچی خۆت، باوکی کە چاری بە کچهکانی دەکەوت دەگریی پەشیمان دەبیتەوه ئەمن لەبەر ژنەکەم ئەنگۆم بەرەللا کرد باری ئەنگۆم هەبوا بەرەللا ئەنگۆم.

ژنیکى سهید

پوڅنیک ژنهک دهچیتته سهر سراوئ (سهر ناوئ) بؤ نهوهی ئاو بیینی له بؤ ماری، بهخوی و کهرهکهای بهپئ دهکهن گه دهگنه سهر سراوئ گوزهکان پپر دهکات و شوی بهسهر دادیت بهپئ دهکوی بؤ ماری، کهرهکهای بهردهبیتهوه ژنهکه سل له وسه حرایه کهسی لی نییه نازانی کو نهو کهرهی پاست بکاتهوه، چونکه ئیمانی زۆر بهقوته ههر له خودا دهپارپتهوه که کو بجیتتهوه ناو مارو مندری خوی له ودهمه دا خدری زندهیهکی لی پهیدا دهبیئت و که دهسیک به کهرهکه دادینیت یهکسهر پاست دهبیتهوه نهو پیاوه گهنجه کراسیتیکی سپی له بهردایه که ژنهکه سهدیهکه ئاو پ ده داتهوه خدری زندهکه نهمایه پیی دهري چت لو بکه م؟ خدری زنده دهري (یهک شیوی نیسک) ژنه سهدیهکه دهچیتته گوندی نهوهی که بهسهری هاتوه لو مندارهکانی دهگپرتتهوه وهتا ئیستاش ماوتهوه و (که خودا پشت و پهناي ههوانه).

- نهوهی که په شه خه لکه که بهوایان پیی هه بی، زۆر چیرۆکی له سهر دروست دهکهن، خدری زندهش یه کیکه له م باوه پانه.

ژنی بی نه قل

دهگپرنهوه دهلین ژن و میردیک هه بوو، نهو ژن و میرده زۆر فیهیر بوون هه تا بلین هیچیان نه بوو ژیانان پیی ببه نه سهر ته نها چهنه مریشک و کهله بابیک نه بی که له ماله کهی خویان به خویان دهکرد. ژنی نهو پیاوهش که م نه قل بوو پوڅنیک پیاوه که له مال دهچیتته دهرهوه. به قار هاته گوندی بانگی راهیشت گوتی مریشکی دهکرم هیلکهی دهکرم ژنه کهش گوتی هۆ کاکی به قال وهره مریشک و کهله بابمان هیه پیتی بدهم به پاره. به قار هات بؤ لای ژنه که، گوتی مریشک و کهله بابم هیه لیم بکړه به قار گوتی لیت دهکرم به لام پاره م پی نییه هدا جاریکي تر دیمه وه نه و جا دت ده می، ژنه کهش گوتی: نات ده می، هه تا کهله باب ره من دانه نیی کهله باب کهش ههر می خوی بوو کابرای به قالیش ههر له خوی دهویست له بن دهستی ژنه کهی ده بیینی گوتی: باشه. به قاله که پۆیی، ژنه که هاته وه ماری و کاتیک پیاوه که گه پاره ماری ژنه که گوتی: پیاوه که

پارهم په‌يا كړدووه شتمان لږ پټ بکړه، کابراش ووتی کون پيدا کړدووه؟
 ژنه‌کش ووتی مړيشک و که‌له‌بابه‌کانم داوه‌ته به‌قار به‌قرد که‌له‌بابی ره‌ه‌نی
 به‌جی ه‌يشتووه، پياوه‌کش گوتی ه‌ی بی نه‌قر نه‌دی که‌له‌بابیش هر ه‌ی
 خوت نیبه کابرا گوتی ده‌پوم سهری خوم ه‌لده‌گرم ه‌تا به‌کيکی له‌تو بی
 نه‌قرتر نه‌بینمه‌وه نایه‌مه‌وه. زور پوښت هر پوی هر پوی. ه‌تا که‌یشته
 ناقاریک دیتی ژنیک له‌ناقاری ده‌گریی له‌به‌رخویه‌وه هر گورانی ده‌لی و
 ده‌گریی، به‌گریانه‌وه داری خپ ده‌کرده‌وه پياوه‌که له‌ژنه‌که نزیک بڼو
 سه‌لامی لی کرد ژنه‌که سه‌لامی لی وه‌رگرت‌وه گوتی: نه‌ی برا نه‌تو له‌کی پا
 دیی کابراش گوتی وا له‌و دنیا به‌دیمه‌وه، ژنه‌کش برای مردبو ده‌گریا برایشی
 حه‌مد بوو به‌کابرای گوت: به‌قوریانت بم حه‌مدی برامت له‌و دنیا نه‌دیتوه،
 کابراش له‌دلی خویدا گوتی وه‌للا له‌وه‌ی بی نه‌قرتر نابینمه‌وه، کابرا به
 ژنه‌کی گوت: حه‌مدی برات وا له‌و دنیا له‌سر (۱۰۰) لیره له‌وسر ده‌یبه‌نه
 نه‌و سر خه‌ر لیی ددن، ژنه‌کش گوتی: به‌قوریانت بم ه‌انی نه‌و گواره
 خه‌زیمه‌ت بده‌می لیره‌به‌ وا ه‌چمه‌وه پاره‌ت لږ ده‌ینم له‌بؤ حه‌مدی ببه،
 کابراش ده‌ری باش. ژنه‌که ده‌چیت‌وه ماری به‌غاردان می‌رده‌کی دیتی ژنه‌که
 وا به‌غاردان ده‌چیت‌وه ماری پیی گوت نه‌وه چ بووه؟ بؤ نه‌وها به‌غار
 ده‌چیه‌وه ماری ژنه‌کش وتی نه‌تو وا له‌ماری دانیشتی ۱۱ ناگات له‌حهمدی
 برامه، گوتی کابرایک وا له‌و دنیا به‌هات‌ت‌وه ده‌ری حه‌مدی برات وا له‌سر
 (۱۰۰) لیره نه‌وسر نه‌وسری پیی ده‌کن نه‌منیش ده‌چم نه‌و پارانه‌ی له‌بؤ
 ده‌بم لږ نه‌وه‌ی رزگاری بکن، ژنه‌که پاره‌کی له‌گر خوی ده‌با له‌بؤ کابرای
 ه‌تا ده‌چیت‌وه کابرا له‌وینده‌ر نه‌مایه پوښته‌وه کابرا له‌بؤی ده‌رکوت که له
 ژنی خوی بی نه‌قرتر ه‌یه، لویه‌که‌پایه‌وه گونده‌کی خوی و کونه‌ه‌واری
 خوی لای ژنه‌کی خوی ژیانیک خوس و تا ه‌تا ه‌تایان برده‌سر، کراشم
 دپا هیچم پی نه‌برا.

- چیرکی بی عه‌قل تره‌ بی به‌خت ترو‌نازاترو جوانترو نه‌م جوره‌ چیرکانه
 نندن.

عەباسە لە دیوانان چ باسە

هەبوو نەبوو کەس لە خوا گەورە تر نەبوو پیرەژنیک هەبوو ئەو پیرەژنە کوپنکی هەبوو، ناوی عەباس بوو. عەباس لە گەڵ دایکی بە تەنھا دەژیان عەباس هەموو شەوێک دەچوو لۆ دیوێخانێ گوندی تا درەنگانی شەو نەدەهاتەو هەموو پۆژنیک کە دەهاتەو ماری دایکی لە عەباسی دەپرسی عەباسە لە دیوانان چ باسە؟ عەباس هەموو پۆژنیک باس و خاسی دیوانی بۆ دایکی دەگێراوه، تا وای لێهات عەباس بێزار ببو لە گێڕانەوێ قسە ی دیوێخانێ بێزار ببوو لە باس کردنی ئەو شتانە ی کە لە دیوێخان باس دەکرا، پۆژنیکیان عەباس بە برادرە کە ی خۆی گوت بێزار بوم لەوێ هەموو پۆژنیک باس و خواسی دیوێخانێ لۆ دایکم باس بکەم.

برادرە کەش پێی گۆت ئەگەر ئەو چارە داکت لێی پرسی لە دیوانان چ باسە بری (سەرگرتن و قەراسە) بری لە دیوێخان باس دەکەن، دەریژن هەر پیرەژنیک شەو تا سبەینی ئەناو ئاو بیت دەبیتە کچی (١٤) سالا، عەباسەش لە بۆ پۆژی پاشتر دیسان دەچیتە دیوێخان کە دەگە پێتەو ماری داکسی دەری کوپم عەباسە لە دیوانان چ باسە؟ عەباسەش دەری دایە گویم لی بگرە با بۆت باس کەم. دەری (سەرگرتن و قەراسە) دەری کوپم کو؟ عەباسەش دەری دایە لە دیوێخان دەیان گۆت هەر پیرەژنە ک شەوێ هەتا سبەینی ئەناو ئاو بیت دەبیتەو بە کیژی چارە سالی پیرەژنە کەش دەری: کوپم ئەو جە ئەو نۆر ئاسانە ئەمن ئەو ئەو کەم لە بۆ سبەینی خۆی ئامادە دەکات. ئەو شەو پیرەژن دەچیتە ناو ئاو کە و هەر دە لەرزێو پیرەژنە کە بەو شەو گویی لە دەنگی حەبەحە پی سەگی دەبی و دەری

سەگی چ حەبەحە

سبە ی شایی و

ئیسکە دە دەم لە دەمە

گوئی لە دەنگی بۆق دەبی و دەری:

بۆقی چ قیژە قیژە

سبە ی شایی و لە کیژە

پیرەژن دەبنەو کیژە

پیره ژن هر به دهم گورانی گوتنه وه له ناو ئاو ده میتنه وه به یانی کاتی
 خه رکه که ده چن لو ئه وه ی بزانه پیره ژن چی لیته تیه ده بینن پیره ژن په ق و
 ته ق بوته وه و مردوه .

- باوکێک و سێ کچ باس له دل په قی باوه ژن و بێ به زه یی باوک ده کات، کاتی
 ژنه که ی ده مرئ و کچه کانی ل مال درده کات، نه مه ش له ژیان زۆر پویداوه و
 به رده وام پووده دات.

ژنیکى سەید، پووداوى ژيانه نه ویش، هینده هیه (خدری زینده) له م
 حیکایه ته دا هیه، خدری زینده ش به پی ئی بیروب او په ی خه لک ئه م
 که ساتیه، به رده وام یارمه تی خه لکی لیقه و ماو ده دات، ئیستاش له ژیان زۆر
 که س هه ن، ده لێن به چاوی خو مان خدری زینده مان دیوه

ژنی بێ نه قل نمونه ی که سانی ساویلکه ی به به زه ییه که لای وایه چۆن له
 ژیان ده کړئ یارمه تی برای خۆی بدات، ئاوا له و دنیا ش هر ده کړئ که
 یارمه تی بدات. بۆیه زۆر به دلسۆزییه وه گواره و پاره ی خۆی ده داته کابرای
 نه ناس. کابراش بقی پوون ده بیتنه وه له م دنیا یه له ژنه که ی نه ویش بێ عه قل
 تر هیه .

حه کایه تی دهنکه هه نارو دایکی

کۆکردنه وهی: دیار ده هام فه تحی

گێڕانه وهی: عه بدوللا عه بدولره حمان

هه بوو نه بوو ژنیك هه بوو هیچ مندالی نه بوو، رۆژێك له سه ره تای نوێژ کردن راوه ستا بوو دهنکه هه نارێك له سه ر تاته که که وت بوو دهستی دایێ و خواردی دوعای له خودا کرد گوتی: مندالێکم ببیئت وهك ئه م دهنکه هه نار ه بیئت، شه رت بێ به ناوی دهنکه هه نارێ که م. ژنه که مندالێکی بوو ناوی نا دهنکه هه نار ه که به ره گه ز کچ بوو، منداله که گه وره بوو دایکی مرد، دایکه که گوتیه باوکی نه گه ر مردم دهستی کم بېره له پارچه په رۆیه کی بدرو نه گه ر ژنت هینا با به و دهسته له منداله که بدات. پیاوه که ژنه که ی مردو له پاشان ژنی هیناو، دهسته که ی که بری بوو له پێشتر ته سلیم به ژنه که ی کردو گوتی: به م دهسته بپایه لییده هه ر نه و نه دهی ژنه که ی لێی ده دا منداله که جوان ده بوو یان قه له و ده بوو چونکه دهستی دایکی بوو، ژنه که ش کچی کی پهیدا بوو که جاحێر بوو هه ر دووکیان جاحێر بوون (کچه حه قیقیه که و کچه غهیری حه قیقیه که) واته (زپه که) به کورده واری خۆمان پاشان کوری پاشای دی دلی که وت به کچه جوانه که ی واته (دهنکه هه نار) خواستی و دایان به کوری پاشاکه ی گوند که هاتن بۆ بردنی زردایکی دهنکه هه نار له جیاتی دهنکه هه نار کچی خۆی واته حقیقیه که ی جلی بووکی له بهر کردو له جیاتی دهنکه هه نار به بۆ کوری پاشای ره وانه کرد، کوری پاشا پاش زه ماوه نه ده که چوو بۆ لای بوو که که که سهیری کرد بووکی به که م جاره نه بوو واته دهنکه هه نار ه نه بوو واته فیلێان له کوری پاشا کرد و غه دریان له کچه که واته دهنکه هه نار کرد. کچه که ی نارده وه کچه که به وه (مه یمون) دهنکه هه ناریش چوو به بۆ لای کوری پاشا گوتی: منیان له ژوو کرد بوو واته به ندیان کرد بووم که ناگام له هیچ شتێك نه بوو وه ختێ که کچه که هاته وه دایکه دووباره په شیمان بووه وه و منی ئازاد کرد و هاتم بۆ لای تو. که واته له م هه کایه ته کوردیه کۆنه یاخود له م نه فسانه یه کۆنه ی که له سه ر زاری هاوالاتی گونده که وهرمان گرت ره نگدانه وهی زولم و زۆرداری پێوه دیار بوو له کچی به که م خواوه ندیش نه مه ی قه بوول نه کرد و شته که ی ئاشکرا کردو هه ر کچی به که م سه رکه وت و ئازاد کرا وه چوو بۆ لای کوری پاشا، نه مه ش په ند و

عیرەتیکە بۆ ئیستا و بۆ داهاتووش کەشایەنی باسکردنە وە ئەوەی بە ووردی
لێی ووردبێتەو مانایەکی دوو لایەنی و رەوانبێژی تێدایە و مانای حەقیقی
ئیستا و پر بە پیت دەبەخشیت وەک لە کوردەواری خۆمان پێی دەلێن.

- دەنکە هەنارە زۆر دەقی تری هەیە و بلالو کراونەتەو، زۆر حەکایەت و
ئەفسانەیی کوردەواری باسی کچی سیوی - هەتیو - و بێ دایک دەکات، کە
زێدایک - باوەژن - لەگەڵی خراپ دەبێ و کچە ناشیرن بێ ئەقلەکی خۆی،
پیش ئەو کچەی سیوی و جوانە دینی، بە لام، حەکایەت و ئەفسانەکان، وەک
هەمیشە کۆتایی حەکایەت بەو دینن کە دواجار کچە بە مرانی خۆی دەگات
و زێدایکیش بە سزای خۆی.

ئەم حیکایەتە باسی گەورەیی خوای دەکات کە چۆن لە چارەیی مرقۆیی
نووسیوە دەبێ هەر وایی کەس ناتوانی دەستکاری بکات.

گێڕانەوێ: ئەمەم لە سەر زاری باپیرم وەرگرتوو. لە چۆمان ۱-۵-۲۰۰۷ سێ
شەممە دەلی جارێکیان سێ پیاو بە ناوی سولتان مەحمود و ئە یاس و حەسەن
مەمەند دەچنە سەفەر لە رینگا دەگەنە پیرە پیاویک سێ کۆمەڵە خۆلی
کۆکردبوو، سولتان مەحمود بە پیاو پیرەکە ی وت: پیرە مام ئەم کۆمەڵە
خۆلانە چین؟

پیرە پیاو وتی: دەیان فرۆشم.

سولتان مەحمود وتی: جاخۆل کەلکی چیبە دەیفروشی؟ وازی لێ هێناو
نەیکری دوا سولتان مەحمود ئە یاس چوو پێش و وتی بە چەند
دەیانفرۆشی؟

پیرە پیاو وتی: بە بیست دینار خولاسە لێی کپی و پارەکە ی پێداو وتی جا
مانایان چیبە ئەم کۆمەڵە خۆلانە پێم بلێ؟

پیره پیاو وتی: یه کیکیان مانای نه وه یه زالم بیتنه پرد به سه ریډا نه په ریډه وه، یه کیکیان نه وه خزم به ناخزم نه دهن، نه وی تریان بۆ هه موو شتیک برپا به ژنت نه که ی.

دوایی هه رسیکیان پیره پیاویان به جی هیشت و پوښتن بۆ مه مله که تیکی تر له وی چوون بۆ پاو په شمالیکیان دیت به ته نیا له دهشت ئیواره چوون بۆ نه وی به میوانی شه و له و مالهی ناو په شماله که مانه وه، له و شه و دا ژنی نه و مال له مندالی ده بوو که سیشیان لی نزیك نه بوو بۆ نه وه ی یارمه تیان بدات، ژنه که کورپکی بوو (جارانیش وه کو داب و نه ریت چاودیری منداله که یان ده کرد له ترسی شه و تا به یانی بۆ ماوه ی سی پوژ) کابرای خاوه ن مال زور خزمه تی نه وانی کرد له بهر نه وه نه یانتوانی به جییان بیژن و بریاریان دا لایان بمیتنه وه و یارمه تیان دان وه تا سی شه و ته و او بوو به توبه چاودیری منداله که یان ده کرد تا به یانی، نه و شه و ی توبه ی نه یاس بوو له نیوه شه و بالنده یه کی سپی هات نه یاسیش له دوری منداله که خوی مه لاس دا بالنده که له سه ر چیفی په شماله که هه ئنیش پاشان چوه سه ر سه ری منداله له و کات نه یاس په لاماری قاچی بالنده که ی داو گرتی، بالنده که که و ته قسه کردن و وتی: بهر له لام بکه من چاره نووسم به نه مری خودا هاتووم شه وی پابر دووش ژنی سولتان مه حمود کچی بوو هاتووم چاره نووسی نه م دوو منداله له یه ک بنووسم نه یاسیش وازی له بالنده که هینا و لیی دوو که و ته وه تا کو بالنده که خوی پوښت.

که سی شه و ته و او بوو له مال له که پوښتن، له پښگا نه یاس پښکه نی (هه ر کاتیکیش نه یاس پښکه نیبا قسه یه کی پی بوو) بویه سولتان مه حمود وازی لی نه هینا وتی: قسه بکه به چی پښده که نی؟

نه یاس وتی: به هیچ پښا که نم سولتانم خوشی، سولتان هه ر وازی لی نه هینا ناچاری کرد قسه بکات و نه ویش به ته و او ی بوی گیرایه وه که نه و شه و ی نه یاس توبه ی له منداله که گرتوه بالنده یه ک هاتوه و چاره ی کوپی مال له که و کچی توی له یه ک نووسیوه، سولتان به مه رازی نه بوو وتی: ده چم منداله که دینم و ده یکوژم پیاوه که ش بی ده سله لات بوو نه یتوانی منداله که نه داته ده ست

سولتان، ئەياس بەسولتانی وت: ئەم مندالە مەکوژە لەناو سندوقیکی داری دابنئ فرییبە ناو پووبار، سولان بەقسە ئەياس پازی بوو (چونکە قەت لە قسە ئەياس دەرەچوو) مندالە لەناو سندوق ناو فرییدایە ناو. مندالە کە بەناوە کەدا پۆشت تا لە گوندیک کو ناشیکی ئاوی لئ بوو مندالە کە چوو ناو ئاوی ئاشە کە و مایە وە لەوکات ئاشە کە ئاوی بەسەرگە پاو پڕ ئاو بوو ئاشە وەنە کە چوو سەربانی ئاشە کە دیتی سندوقیکی دار بەناوە کەدا هاتوو و وتی: ئەم دارە بۆ ئاگر باشە و بردیە وە مائە وە کاتیک سندوقە کە لە ئاگر نزیک کردە وە قیری دەرە وە سندوقە کە توایە وە و ئاشە وان وتی: لەوانە یە شتیکی تیدابی سندوقە کە شکاندوو کردیە وە دیتی مندالیکی تیدایە جا مندالە کە برە لای ژنە کە و بۆی گیرایە و پیتی وت: ئەم مندالە بەخیو بکە.

ژنە کەش مندالە کە بەخیو کرد تا گەرە بوو!

جاریکی تر سولتان مەحمود و ئەياس و حەسەن مەمەند چوون بۆ باخچە یە کە لە ئاشە کە نزیک بوو لەوکات کوپە کە هاتە دەرە وە ئەياس کوپە کە ناسیە وە و پیکەنی، سولتان وتی ئەياس بەچی پیدە کەنی؟

ئەياس وتی: بەوە پیدە کەم کە چارەنوسی خودا بەتۆ تیک نادری، ئەوە ئەو کوپە یە کە تۆ لە سندوقە کەدا فرییدایە ناو ئاو گەرە بوو.

سولتان بەمە زۆر تیکچوو هەستا دوو کەسی بانگ کرد و وتی: ئەو کوپە ببەن بکوژن دوا یی جەکانی بەخوینی بۆم بێننە وە، دوو کەسە کەش کوپە کەیان برە دەشت و یەکیکیان بەوەی تری وت: بۆ ئەم کوپە بئ تاوانە بکوژین با بزنیك لە شوانیک بکڕین و بیکوژنە وە پاشان جەکانی بەخوین دەکەین و بە خەنجەرەن لە جەکان دەدەین و کەمیک دەیان درینین بۆ ئەوەی سولتان شک نەکات و ئەو کوپە ئازاد دەکەین ئەوی تریش پازی بوو لەسەر ئەم بپارە و کەمیک تر پۆشتن لە رینگادا شوانیکیان دیت و چوونە لای بزنیکیان لئ کپی و جەکانیان لە کوپە وەرگرت و پێیان ووت: بۆ لەم ناوە نەمینی با سولتان پیت نەزانی و بۆ خوشیان چوونە وە لای سولتان و جە بەخوینەکانی کوپە کەیان بۆ برد و پێیان وت: سولتانمان خوشی فەرموو ئەوەش جەکانی کوشتان.

كوپره كه زۆر پۆيشت تا له گوندێك نزيك بوويه وه زۆر برسی بوو گوندهكهش زۆر
 گهوره بوو له دەوری گوندهكهش كانیهکی لیبوو چوو ه سەر كانیهكه و له ژێر
 دارێك خهوی لێكهوت، له خهوا بیینی كه سیك هاته لای پێی وت: ههسته وه له فلان
 شوین دوو كوپه زێر ههیه بۆخۆت دهریان بێنه، ئه ویش ههستایه وه و بیینی
 خهونه دیسان خهوتیه وه دووباره خهونهكه ی بینیه وه ئینجا ههستایه وه و چوو
 بۆ شوینیه كه كوپه زێرهكانی ده رهینا و گیرفانهکانی لێ پر کرد و ئه وه ی
 مایه وه ش له ژێر گلێه كه شار دیه وه چوو بۆ بازار پ نانی خوارد و دهسته جلێکی
 جوانی کپری و له بهری کرد وتی: من ده بێ خانوویك له سه ر ئه م کوپانه دروست
 بکه م و به خه لک بلیم ئه مه قه بری باوکمه، پاشان چوو لای خاوه ن زه ویه كه و
 لێی کپری و خانوویکی خۆشی لێ دروست کرد ئه و گوندهش ئا غایه کی هه بوو
 ناوی هه سه ن ئا غا بوو، به هۆی ده له مه ند بوونی لای ئه م ئا غایه و خه لکی
 گونده كه پێژێکی زۆری هه بوو وه زۆر كه سی ناسی له به ر ئه مه چه ند كه سانێك
 چوونه لای هه سه ن ئا غا و پێیان وت: كه كه سیکی وا ده وه له مه ند په یدا بووه و
 ناویانگی ده ر کردووه ئا گاداری خۆت به ئه گه ر نا ده سه لات له تۆ ده ست دێنی
 بیکۆزه با نه مینی ئه م چه ند كه سانهش بوون به دوو کۆمه له کۆمه لێکیان وتیان
 بیکۆزه ئه وانی تریش وتیان مه یكۆزه كاغه زێك بۆ سولتان مه حموود بنووسه
 هه ر كاتێك ئه و كوپه گه یشته لای تۆ له سه ری بده هه سه ن ئا غا به مه پا زیبوو
 هه ستا كاغه زێکی نووسی و دا په كوپه كه و ناردیه لای سولتان، كوپه كهش
 پێیان وت: من بۆچی بچمه لای سولتان وتیان: تۆ برۆ سولتان ئیشی پێته له وێ
 پێت ده لێ، ئه ویش هه ستا پۆيشت بۆ لای سولتان مه حموود و كاغه زه كه ی له بن
 سه ری خۆی نا له پێگادا ماندوو بوو له سه ر كانیهك له ژێر سیبه ری دارێك
 هه سایه وه و خه وی لێكهوت له و كاته دا خدری زینده گه یشته لای كوپه كه و
 ده رهینا و به ده ست خه تی سولتان مه حموود لێی نووسی هه ر كاتێك ئه م كوپه
 گه یشته لای تۆ كچم خۆتی لێ ماره بکه ئه و كات سولتان سه فه ری کردبوو
 له گه ل هه سه ن مه مه ند و ئه یاس كچه كه ی حوكمی ده گێرا له جێگای باوکی.
 كاتێك كوپه كه هه ستایه وه ده ستی له كاغه زه كه دا و دیتی ماوه پۆيشت چوو
 مالی سولتان مه حموود دوا ی سه لام كردنی كاغه زه كه ی دا په ده ست كچی
 سولتان، كچه كه كاغه زه كه ی خوینده وه دیتی لێی نووسراوه (كچم هه ر كاتێك

ئەو كۆپە گەيشە لای تۆ خۆتى لى ماره بکە)، كچەكەش قسەى باوكیجى بهجى کرد و وهزیرهکانى كۆكرده وه و كاغهزهكەى پيشان دان و وهزیرهكانش وتیان: ئەمە باوكتە مادام وایە به قسەى بکە و خۆتى لى ماره بکە كچەكەش خۆى لى ماره کرد به قسەى وهزیرهکان، كچەكە زۆرى پى نه چوو كۆپىكى بوو، كاتىك سولتان مەحمود گەرايه وه له سەفەر كۆپى كچەكەى چوو وه باوهشى سولتان مەحمود و له كۆشى دانیششت! سولتان به وهزیرهکانى وت ئەمە چیه؟ زۆرى پى سەیر بوو!

وهزیرهكانیش وتیان: سولتانمان خۆشبی كۆپىك هاته ئیره كاغهزىكى پى بوو به خەتى تۆ لى نووسرابوو كه كچى تۆ خۆى له م كۆپە ماره بکات.

سولتان وتى: من ئەم كاغهزەم نه ناردوو و كەس به قسەى من نه هاتوو، ئەم كۆپە له كوێیه؟ هەر ئیستا بۆم بێنن سەرى دەبێم.

ئەياس وتى: سولتانم خۆشبی چاره نووس به تۆ ناشیوینى و پەت ناكړى ئە وه هەر ئەو كۆپەیه كه تۆ خستە ناو ئاو.

وهزیرهكانیش هەمان قسەى ئەياسیان به سولتان وت: كه ئەمە چاره نووسە! سولتانیش به قسەى كردن و وهكو زاواى خۆى وه هەروها جى نشینی قبول كرد.

- سولتان مەحمودى غەزنەوى و ئەياز وەك پاشا و ناودارى ئێران پالەوانى دەیان چیرۆكن، شاعیرانى كوردو ئێرانیش زۆر باسیان كردوون.

سىڭىڭىچىكاھىتى ئەفسانەيى كوردى

كۆكرىدەنە: دىمەن ناصىح محمد

۱. دەنكە ھەنارە

ھەبوو نەبوو كابرايەك ھەبوو دوو كچى ھەبوو لە دايكان جيا بوون، واتە يەككىيان دايكى نەبوو، پۇژىك ئەو كچەي دايكى نەبوو چوۋە سەركانى ويستى خۆي بشوات لەو كاتەدا بايەك ھەلى كوردو پارچەيەك خورى كەوتە پېشى، ھەلى گرت و بردى بو ئاۋ ئەشكەۋتى سەيرى كرد پېرەيژنىك لەۋى يە خورى ئەپىسى كچەكە ۋوتى: ئەۋە خورىكەتە پېرەژنەكەش زۆر دلى پى خۆش بوو ۋەرە پرسىارتىك ئى ئەكەم من جوانترم يان دايكت كچەكەش ۋوتى تۆلە دايكم جوانترى، پېرەژنەكەش پى خۆش بوو پېرەژنەكەش كە سىحرياز بوو بەكچەكەي ۋوت: ئەگەر ئاۋى پەش ھات خۆت مەشۋە چۆ ئاۋى بەلام ئەگەر ئاۋى سى ھات بچۆ ئاۋى، كچەكە پېرەژنەكەي بەجى ھېشت و ئاۋى پەش ھات خۆي نەشۋىت بەلام كاتى ئاۋە سى يەكە ھات خۆي شۋىت ئىنجا زۆر جوان بوو چوۋە ۋەمال زېدايكەكەي و خوشكەكەي زۆريان پى ناخۆش بوو كچەكە (بى دايكەكە) زۆر جوان بوو ئى يان پرسى بوۋا جوان بويە ئەۋىش مەسەلەكەي بۇيان گىرپايەۋە كچەكەي تر ويستى ۋەك ئەو جوان بى ئەۋىش چوۋە سەركانى بوخۆشۋىشتن بەھمان شىۋە پېرەژنەكەي بىنى پېرەژنەكە پرسىارى ئى كرد ۋوتى : من جوانترم يان دايكت كچەكەش ۋوتى: دايكم جوانترە لە تۆ پېرەژنەكەش پى ناخۆش بوو ۋوتى ئەگەر ئاۋى سى ھات خۆت مەشۋە بلام ئەگەر ئاۋى پەش ھات خۆت بشۆ كچەكەش بەقسەي كوردو چوۋە ئاۋە پەشەكەۋە خۆي شۋىت كتى دەرھات چوۋە ۋەمال ھەموو دەموچاۋى دومەل بوو. لەبەرئەۋە ئاۋى كچەكەي كەيەكەم جار خۆي بەئەۋە سى يەكە خۆي شۋىت و زۆر جوان بوو ئاۋيان نا دەنكە ھەنارە چونكە ۋەكو دەنكە ھەنارە سوورجوان بوو بەلام كچەكەي تر كە دومە جار خۆي بەئەۋە پەشەكە شۋىت ئاۋيان ئى نا دوگنە چارە چونكە دومەلەكە زۆر ناشىرىنى كوردبوو. پۇژىكيان كوپە پاشايەك ھەبوو زۆر ھەزى لە تۆپىن بوو لە پىش مالى دەنكە ھەنارە يارى ئەكرد تۆپەكەي كەۋتە مالى دەنكە ھەنارەۋە دەنكە ھەنارە تۆپەكەي بۆي فرى دايەۋە كوپە پاشا دەنكە ھەنارەي بىنى دلى چوۋە سەرى، كوپە پاش چوۋە ۋەمال بەپاشاي ۋت دەبى ئەۋكچە جوانم بۆ بخۋازى

پاشا چو بۆ داخوای دهنکه هه ناره باوکی دهنکه هه نار پازی بوو به لام لیتره مالی کچه که قیلکیان له کوپه پاشا کرد وتیان: دهنکه هه ناره زۆرجوانه زۆر که س بۆ دخوای دی هه نه دریته شوو به لام دوگنه چاره ی کچیان ناشرینه که س نایه ته داوای بۆیه بریاریان دا که دوگنه چاره بدهن به کوپه پاشا، پۆزی ئاهه نکه که دومه له کانی دوگنه چاره یان بری و تارایه کیان دایه بان سه ریاو ناریدیان بۆ کوپه که له وکاته یا دهنکه هه ناره یان له پشت که ندو شار دبووه، دهنکه هه ناره دوعای کرد وتی: خوايه بمکه یته که له شیریی له سه ر سه ریا نی مالی کوپه پاشا بقو قیتم.

له وکاته ی دوگنه چاره هاته زوری مالی پاشا، کوپه که نه ی زانی نه وه دوگنه چاره یه کوپه که چوه لای دوگنه چاره له وکاته یا که له شیره که که (دهنکه هه ناره) یه قو قانندی ((قو قو قو قو دوگنه چاره یان دا به شو، دهنکه هه ناره یان خسته پشت که ندو)) سی جار وای وت، به لام گوپیان نه دا پیی وتیان: نه م که له شیره چیه بیمن سه ری برین، سه ریا ن بری و ئیسکه که یان فری دایه سه ر زیلخانه نه و ئیسکه زۆرجوان بوو هه ر بریقه ی نه هات پۆزکیان پیره ژنیکی تر شتی خر نه کرده وه له سه ر زیلخانه نه و پارچه ئیسکه ی هه لگرت و بردی یوه مال و نایه پشت ده رگای مالی خو یان که نه چوه ده ره وه بۆشت خر کرد نه وه که نه هاته وه، پیش نه وه ی بیته ماله وه ئیسکه که (که بۆته وه دهنکه هه ناره) خۆی نه شار ده وه که نه هاته ماله وه سه یری نه کرد ماله که ی زۆر پاک و خاوین و پیکه سه ری سوپ نه مای وت باشه نه م ماله بۆ و پاکو خاوینه من نه وها به جیم نه هیشتوه، پۆزکیان ویستی بزانی ماله که ی چۆن واک نه بیته وه له کاتیک نه و به پیسی بوچی ی دیلی پیره ژنه که خۆی نه شاریته وه له وکاته یا کچیک ناو ماله که ی بۆ پاک نه کاته وه پیره ژنه که خۆی کرد به ژراو ووتی: من که سم نیه مه سه له که ی له یه که مه وه بۆی باس کرد که چی به سه رها توه ئینجا پیره ژنه که کردی به کچی خۆی.

دوایی پیره ژنه که دهنکه هه ناره نه با ته وه مالی پاشاو هه موو شتیکیان پی نه لی بۆیه کوپه پاشا دوگنه چاره ده رنه کات و دهنکه هه ناره شوبه کوپه پاشا نه کات وه مالی پاشا مالی باوکی دهنکه هه ناره ده رنه کن له وئ ئینجا ژیا نیکی خوش نه به نه سه رومنا لیان نه بی ئیتر پۆزیک باوکی دهنکه هه ناره بۆ نه وه ی تو له ی خو یان و دوگنه چاره بکاته وه شیوه ی خۆی نه گوپی و خۆی نه کا به فیه رومال به مال نه گه پی و مالی دهنکه هه ناره نه بۆزته وه دهنکه هه ناره نازانی نه وه باوکیه تی به لام باوکی نه ینا سیتته وه، وه باوکی دهنکه هه ناره نه لی نه توانه نه مشه و بمیتمه وه

لیره ئەوانیش ئەلەن گوناحە بابمىننەتەو، شەو ئەمىننەتەو ھەمويان ئەخەون
 باوکی دەنکە ھەنارە منالەكەى دەنکە ھەنارە لەناولانك سەرئەبى و ئەپوا ئىتر
 دەنکە ھەنارە بەيانى ئەلەى ئەبى بۆ منالەكەم لەخەو ھەلنەسى كاتى سەير ئەكا
 منالەكەى سەرباوە زۆر بۆى ئەگرىت بەلام دواىى يەكەك دىنن كەلەو شتانە
 شارەزايە سەرى منالەكە بە جىقنە چاك ئەكەنەو ھەمەلى كۆرە پاشا مالى باوکی
 دەنکە ھەنارە ئەوزنەو توڵەيان لى ئەكەنەو ھەو بۆ ھەتا ھەتايە بەخۆشى ژيان
 ئەبەنەسەر.

– دەنکە ھەنار زۆر شىوہى ھەيە، ئەوہى لیره سەيرە باوڪ رقى لە کچە بى دايک
 ھە جوانەكەيە !!

۲- ئەحمەد

ھەبوو نەبوو سى برا ھەبوو ئەحمەد مەحمەد مەحمود بوو بەنۆرە يەکیان
 شۆرئە کردەو بۆ بىرىك نۆرە گەيشتە سەر ئەحمەد، ئەحمەد خۆى ووتى پام
 مەكئشن دواى زۆر ھاواری کرد رایان نەكئش ئەمجا گورىسەكەى ئەحمەد كەوتە
 بن حەوت تەبەقەى عەرزەو ئەمجا ئەحمەد چاوى بەكچى كەوت دىوئ سەرى
 نابۆيان باوہشى كچەكە، كچەكەش باوہشینی ئەکرد ئەحمەد زلەيەكى لە
 ديوەكەدا دیوہكەش بەكچەكەى ووت بۆ ئەھیللى مەگەز بمخو، ئەحمەد بەكچەكە
 ئەلەى بۆ باوہشینی ئەكەى كچەكەش بەئەحمەدى وت ئەم منى بردووە پاكە ھەتا
 چل براكەى نەھاتونە ئەحمەد دیوہكە ئەكوژى و پائەكاچونكە چل براكەى دى
 پئیش ئەوہى بپروا كچەكە پىى ئەلەى: بپۆ دوبران واشەرئەكەن يەكئ سپی و
 يەكئ پەش خۆت ھەلەدە بان سپی كە ئەتباتەو سەرزەمین كاتى ئەحمەد خۆى
 فپى دا بۆ بان سپی يەكە كەوتە بان پەشەكە حەوت تەبەقەى ديكە بردیوہ ژیر
 زەمین لەئ ئەچیتە دى يەك چووە مال پیرەژنى وتى میمی تۆزى ئاوم دەيە
 توینیمە پیرەژن پىی عەيیە بللى ئاوانیە میزى داپىی و كۆرە خواردى ووتى ئەم
 ئاوہ بۆ سویرە ئەویش ووتى كۆپم چیت لى بشارمەو ئەوہ ئاوانەبوو شتى تر
 بوو لەبەر لەبەر ئەوہى ئەژدیهائی بەرى ئاوہكەى گرتووە ھەتا ھەفتەى جارى
 كچىكى گەنج نەخوا ئاومان ناداتى ئیمپۆ نۆرەى كچە پاشايە كۆرەش ووتى من
 ئەپۆم ئەیفەوتینم ئەحمەد دەسى دايە شیرەكەى چوو بۆ لای ئەژدیهاكە كچە
 پاشا ھات بە ئەحمەدى ووت پیم دە نۆرەم ھاتووە بابمخو دواىى باوكم لیم ئەدا
 كچەش سینی يەك خواردنى پتییە بۆ ئەژدیهاكە ئەحمەد سینی يەكە لەكچەكە
 ئەسەنى شمشیرەكەى حازر ئەكا كە ئەژدیهاكە دەم ئەگرتەو بۆ خواردن

ئەویش لە دەمیەو تالکلی ئەیکا بە دوو لە تەو ئەمجا بە قوپو ئارو خوین تیکەل
ئەبێ کچی پاشا پەنجەیک خوین و قوپاوەکە ئاتە پشت ئەحمەدو نیشانە ی ئەکا
ئەمجا پاشا ئەلی کێ ئەو ئازاییە کردووە ؟ پاداشتی ئەدەمەو . هەموو یەکیک
لە خەلکی ئاویی ئەلی من کوشتومە کچی پاشا ئەلی باوہ خۆم ئەزانم کێ
کوشتویەتی نیشانەم کردووە کە کچە ئەحمەدی بە باوکی نیشان ئەدا باوکی ئەلی
چیت ئەوی لە مال و لە زێر مەرقەردو کچ و هەرچیت ئەوی ئەتەدەمی ئەحمەد
ئەلی هیچم ناوی بەس بێمەو سەر زەمین پاشا ئەلی بریابا حەوت سال تر
کچمان بوخرابە بێ ئاویینا بەس ئەم قسە یەت ئەکردایە پاشا بە ئەحمەد ئەلی
برق سیمرخێ هەبە لە سەر دارێکە هەموو جاری بە چکە ئەکا بە چکەکان پەرەزە
ئەبن حەزیایەکی دێ بە چکەکان ئەخوا برق بزانی ئەو سیمرخە بتوانی ببتاتەو
سەر زەوی ئنجا ئەحمەد ئەچێ ئەو حەزیایەش ئەکوژی ئینجا سیمرخە کەش دیت
ئەلی کێ ئەم حەزیایە کوشتووە پاداشتی ئەدەمەو ئەحمەد ئەلی : هیچم ناوی
بەس بێمەگەینە سەر زەوی ، سیمرخەکە ئەلی : خۆزیا حەوت سال دیکە بوخرایە
بەس ئەم قسە یەت ئەکردایە بەلام هەر ئەتەم ئەلی : برق حەوت کوندە ئاوو
حەوت کە لەش حەیان بێنە ئەحمەد ئەیاننێ و سواری بانی سیمرخ ئەبێ ئەپوا
بەرەو سەر زەمین لە کاتیکی سیمرخ هەر ئەپوا ئەلی توینیمە کوندە یە ئاوی
ئەداتی ئەمجا ئەلی برسیمەو کە لەشی حەیان ئەداتی لەپێ تەواو ئەبێ
خواردنەکیان « سیمرخ ئەلی برسیمە ئەحمەد هەندیک لە پانی خۆی ئەکاتەو
ئەیداتە سیمرخەکە ، سیمرخ گۆشتی بنیادەمە سوێرە نایخوا لە بن زمانی دای
ئەنی کە ئەگاتە سەر زەمین ئەحمەد دائەبەزێ خواحافیزی لەیک ئەکەن ئەلی
ئەحمەد بۆ ئەشەلی ئەلی پام سەر بوو سیمرخەکەش ئەلی : بەخوا گۆشتی تۆیە
لە بن زمانم ئەلی هابیدەو قەد پانت « ئەحمەد ئەیکاتەو قەد پانی سیمرخە
کە زمانیکی پیدانی و چاکی ئەکاتەو .

٣. سێ کچەکە

سێ کچ ئەبن دایکیان ئەمری بە باوکیان ئەلێن : باوہ ژن بێنە باوکیان ئەلی هەتا
جل و بەرگەکی دایکتان نەپزێ ژن ناھێنم ئەمجا بێوژنی ئەلی جل و بەرگەکان
بێن بۆ لای من بۆتان ئەپزێنم چونکە ئەبویست شو بە باوکیان بکات جلەکانی
دایکیان پەرچەوولم ئەکا ئەیداتە عەرزا هەتا ئەپزێ ئەمجا کچەکان ئەلێن باوہ
جلەکانی دایکم پزێ ژن بێنە باوکی ئەلی : کچەکان کێ بێنم فلان بێوژن بێنە کە

ئەو ھەندەي خۆشە ھەتا ئەيگوازنەو ھەمجا ژنە ئەلئەي يان من نامينم يان كچەكان
 لەم مائە نامينن ئەمجا باوكەش بەناچاری ھەرسئ كچەكەي ئەبا بۆ ئەو دەشتە
 ئەلئەي كچەكانم بابپۆين بۆ دار ئەمجا ھەتا دەنگي تەرەكەي من ھات ئێو ھە
 بکەن ئەوسا خۆم بانگتن ئەكەم ھە ئينجا باوكي كودەكەي ھينا ميويەكەي كرده
 قەدەي ھەردەنگي ئەھات وایان ئەزانئ دەنگي تەرەكەي باوكیانە دارئەپئ بەلام
 شەويان بەسەراھات باوكیان ھەر ديار نەبوو ئەمجا گورگ ھات ئەوانیش چوئە بان
 دارئەك بۆ بەیانئ گورگەكە رۆيشت ئەوانیش كونتيكیان لە عەرز ھەلدپي و بە پەيزە
 چوئە خوارەو ھەماليكئ زۆر خۆش بوو پەر بوو لە كەندوي گوتيزو ميۆژو ھيزە پۆن
 دانرابوو ھەموو جۆرە خواردنئەكئ تيا بوو بۆخۆيان تيزيان خواردو دوايش ديۆەكە
 ھاتەو ھەوتئ: بۆن دئ بۆنئ بيگانان دئ لەم دەويو بانان دئ، كچەكان خۆيان
 لەپشت كەندو شارەو ھەیانئ ديۆە ھەستا نان كا ئينجا كچەكان ھيرشيان
 كرده سەري و فرپيان داہە ناو تەرەكە ديۆەش ھەوتئ: مادام وای لئ ھات ھا
 ئەو ھەوتئ ھەوت غورفە ئينجا ديۆەش سوتاو كچەكان غورفەكانيان كردهو ھە
 ھەر غورفەو شتئەكئ تيا بوو ھەك ماين و كوپي چوارەو سالاو.....دوايش
 شويان كرد بە كوپي پاشاو مير.

خهجه شل و هه مبانه زير

ناماده كردنى: وه فا ره ئووف ئيسماعيل

جاريكيان كيژو كاري گوندى خپ بوونه وه بو دار كردن كردن برۆن وه لاله داران بوون له چيادا كاتهك هه ندى داريان كرد پاش نيورانesh چون بو بپهك هه سانه وه پاش هه سانه وه وتيان باتوزي شايي بكهين ده ستيان به شايي كردن كرد ناگيان له چوونه وه نه ما كاتيک سه پريان كرد ديتان ئه ستيره به ديار كه وتيه دنيا تاريك داهات وله لايهك هه په هه پي سه گيان بو ده هات له لايهكي تره وه تروسكه يهك ناگريان بيني وتيان بچين بو لاي هه په هه پي سه گكه يان بچين بو لاي تروسكه ناگره كه ؟ له پاشان گو تيان ده چينه لاي تروسكه ناگره كه به لام نه يان ده زاني لاي هه پي هه پي سه گكه لاي گوندى خويانه له بهر تاريكي شه به هر جوړيك بيت چوونه لاي تروسكه ناگره كه له ويندهر تووشي (ديوئيكي) گه وه هاتن و كيژو كاره كان زور ترسان و ديويش چاوي به و كيژو كارانه كه وت خه ني بوو به لام تازه تووش بوون چي بكه ن؟ ديو ووتى بوخوتان بنوون به لام كچه كان له ترسان خه ويان لينه كه وت (ديو) ووتى بو ئيوه نانۆن وتيان ئيمه له ماله وه دايكمان برژشكه ي به گه نى مانبو ده كات ئه ويش هه ستا بو تي كردن هه رنه نووستن (ديو) ووتى بو نانۆن وتيان تينيمانه ئه ويش ئاوي بو هيتان ووتين ئيمه ئاوي له (پيژينكي) ده خوينه وه ده بي كوني (بيژينكي) به شه مي ئه مانesh هه ر بو ئه وه يان بوو (ديو) بپروا ئه وانيش هه لين (ديو) چوو پارچه شاخه كانى هيتابه كوني ئه شكه وتى وه نا دواي ئه وان سه بر سه بر پارچه به رده كانيان لابرده وله ئه شكه وت هاتنه ده ري (كونده دوشاوه گيان) له جيكايي خويان دانا (ديو) هاته وه خه ني بوو ووتى نوستينه كاتيک (ديو) زاني هه لاتينه شيت بوو له خه مان به دوايان كه وت به لام ئه واني پي نه گيرا يه كيكيان لي به جي ما ئه ويش (خه جه شل) بوو خوي شارد بووه (ديو) گرتي چونكه شه له بوونه يتواني رابكات (ديو) پاش چه ند روژيك ته ندوريكي دروست كرد وتي (خه جه شل) سوورت ده كه مه وه ؟ به لام (خه جه شل) هه رچه نده شل بوو به لام عاقل بوو خه جه شل به ديو ي وت وه ره سه ر ته ندوره كه با

سەرت برۆنم پاریکە بە دێو وەنا دێو مرد ورزگاری بوو خەجەشل و خوی
(هەمبەنە) کە زیرەکە گەرایەووە کە هاتەووە شەو درەنگ بوولە دەرگای دا ووتی
من خەجەشلم دەرگایان لێ نەکردەووە باوپیان پێ نەکرد بۆیە خەجەشل لە
سەر هەمبەنە زۆری رەق بوە و مرد .

((هەبوو نەبوو))

هەبوو نەبوو کە چەریک هەبوو زۆر فەقیر بوو ئەو کە چەره ئاششقی کچی ئاخابوو
جاریکیان کە چەره کە مریشکە دەکرێ دەچیتە سەر گردێک دادەنیشی و بێر
دەکاتەووە کە چەر دەلیت ئەو مریشکە کە من کریم بەخیوی دەکەم تاگەورە
دەبیست و هێلکە ی دەکات و هێلکەکان هەلەدەگرم تادەبنە مریشک و بەخیویان
دەکەم و گەورەیان دەکەم دیسان مریشکەکان هێلکە ی دەکەن و مریشکەکان
ژمارەیان زوور دەبیست ئینجا من ئەو کاتە دەتوانم دەواجنیک بو خۆم دا بیستم ئەو
جا من دەتوانم کچی ئاغا بینم کچی ئاغا لە پشتهووە گوی لەو قسانە دەبیست
کچە ئاغا سەری سور دەمینی و تورە دەبیست پارێک بە پیاووە کە چەره کە و
مریشکە کە دەنێ و کە چەرو مریشکەکان بەر دەبنەووە مریشکە کە دەکەوێتە بن
چوکی کە چەرو هەندیکان ناو بیری واته بیری ئاو کە لە نزیکی پیاووە کە چەره
کە بوو مریشکەکانی پیاووە کە چەره کە هەمووی دەمن کە چەریش دەچیتە
لای ئاغا دەری ئاغا کچە کە مریشکەکانی منی کوشت ئاغاش دەلی باشە
پارەت دەوی یان مریشکە دەمی کە چەریش دەلی نەپارەم دەوی نە مریشک
بەو شتانە راوی نابم دەری من بەس مریشکی خۆم دەوی ئەگەر نا کچە کەم
بدی ئاغاش تازە مریشکی خوی لۆلە کوی بیتەووە مردیە تازە ناچار بوو
کچە کە ی خوی بداتە کە چەر لە ئەنجام دا کچی ئاغا بوو بە خێزانی کە چەر .

((بووک و خەسوو))

دەگێرنەووە دەلین بووکیک و خەسووە هەبوو زۆر ناکۆک و بە یینان ناخوش بوو
خەسووە کە زۆر رەزێل و چاو چنۆک بوو روچیکیان سەفەر دەکات بو
شوێنێکی دوور هەندیک کەرە ی (زبەدە) لەمال دەبی دەیکاتە ناو کەرەوان کە ئەو
کەرەوانە (لە پیستە ی نازەل دروست کراوە) و زبەدە کە بە قەد دیواری بەداری

وه ژیر که رده دانه که به قوور سواغ دهدات بو که ری په که پی بزانی . بووکه که ش چونکه زوری حزی له که ره ی بوو زود فکری ده کرده وه بو نه وه ی به هر جوریک بگات به که ره ی په که و بیخوآ خه سووه که ی پی نه زانی که نه و نزیك به که ره ی بووه تا گیشته نه و بریاره ی که ی که ره که ی خویان بهینی . سواری پشتی که ره که بوو و هیدی هیدی چووه لای که رده دان ولیی نزیك بووه و چه نگیکی لی دهرهینا کاتیک خه سووه که هاته وه سهیری کرد گووتی (سم سمی که ره و چه نگ که نهگی مه یاسه سه رم سورمایه له باس و خواسه).

= دروست بوونی په ند و په یدابوونی قسه ی نه ستق له نه دجامی کار و ژیان و پوداوه کانه وه سه ره لده دن، بویه هر په ند و گوته و قسه ی که نه ستق پوداو و چیرکی خوی هیه وه ک نه م پوداو و قسه نه ستقه.

شیتۆکه و ئاقلۆکه

کۆکردنەوی: شیلان محەمەد چۆنی

دوو برا دەبن لە لادیەك یەکیکیا شیتۆکه یە ئەوی تریان ئاقلۆکه، که دایک و باوکیان دەمری لادیەکیان بەجی دێلن و دەچنە لادیەکی تر و دەچنە مالتیک دەلێنە ساحیب ماله که که شوانتان ناویت؟ ساحیب ماله که ش دەلی بەلی شوانمان دەویت. هەردوو برا یە که شیتۆکه و ئاقلۆکه لە لای خۆی دەیان کات بە شوان، ساحیب ماله که گوتی: بێن ئالیکى بدن بە و لاغانە شیتۆکه ش دەچیت سەری گایەکانی بری و سەرەکانی لە ناو ((کا)) یە که ناو ئاقلۆکه هات گوتی: شیتۆکه بۆ سەری ئەم گایانەت بریو؟ شیتۆکه گوتی: ناخر تا کو باش بلە وەپن ئەو هە نەبیت هیچ ناخۆن ئاقلۆکه ش گوتی: وەرە با بێن هە تا کو ساحیب ماله که نەیکوشتوین شیتۆکه و ئاقلۆکه پۆشتن و ئەم دێەکیان بەجی هیشت چون بۆ دێەکی تر تووشی مالتیکى تر هاتن لە پیاو هەکیان پرسى ئەری مامە شوانت ناویت؟ پیاو هە که ش گوتی: بەلی شوانم دەویت بوون بە شوانی پیاو هە که، بەیانی مەرەکانیان برد بۆ لە وەر تا نیو هەو ئاقلۆکه گوتیە شیتۆکه زۆم برسییە برۆ نانی بێنە شیتۆکه ش چوو ناو گوندە که نانیکى زۆری هینا، لە ڕنگا بینی زەوی درزی بردوو لە هەر درزیک پارچە نانیکى لە ناو درزی زەویە که دەنا که هاتەو ئاقلۆکه گوتی: شیتۆکه ئەو بۆ نانت نەهیناوه؟ شیتۆکه گوتی: نانی چى دایک و باوکم لە برسان دەمی خۆیان کردبوو و منیش نانه کام هەموو لە دەمیان کرد ئاقلۆکه ش گوتی: باشە وەرە شیتۆکه تۆ لە لای ئەو مەپانە بە منیش دەچم خواردنی دەهینم. چوو ناو لادیە که خواردنی هینا و لە دورووە بینی هەموو مەرەکان که وتوونەتە سەر زەوی ئاقلۆکه ش گوتی: باشە دەبی ئەم مەپانە بۆ وا که وتینە سەر زەوی گوتیە شیتۆکه ئەو ئەو مەر و بزنانە بۆ وایان لێهاتوو؟ شیتۆکه گوتی: ئەو گیای ناخۆن منیش سەری هەمویانم بری هە تا کو بلە وەرپن ئاقلۆکه گوتی: وەرە با بێن ئەم دێەکیان بەجی هیشت و پۆشتن لە ڕنگا شیتۆکه و رچیکى کوشت و بینیان وا قافلە یە که لە دورووە دین و خەلکى زۆن بە پاشا و وەزیر و زێرکى زۆریشیان پێیە ئاقلۆکه ش بە شیتۆکه ی گوت با بێنە سەر داری شیتۆکه ش گوتی: من ئەو وەرچە ش لە گەل خۆم دینم بە هەر حالیک وەرچەکیان

به سەر داره که خست قافله کهش هاتن له ژێر سیبهری داره که دانیشتن ئهوان له
 کهیف و سهیف دابوون شیتۆکه گوتی: ورچه که فری ددهم له سەر داره که
 ورچه که فری ددهم خواره وه خه لکه کهش گوتیان ئاسمان پووخا هه ریه که هه لات
 هه ندیک له ترسا زمانیان شکابوو ته نها دوو کهس مابوونه وه ئه م دوو کهسه ش
 شه له و کۆره بوون به ولا و به ولای ده که وتن شیتۆکه گوتی: به خوا هه ر زمانی
 کابرای ده بپرم شیتۆکه هه ئسا زمانی کابرای بپری ئاقلۆکهش زێر و لیره که ی
 هه موو له ناو له هه گبه ی کرد و دوو هه گبه ی پپر کرد شیتۆکهش تیره ی خۆم پپر
 گفته ده که م ئینجا به یه که وه سواری دوو ولاغ بوون و پویشتن، پینگاکه زۆر دوور
 و درێژ بوو، ئاقلۆکه له پینگا زۆری برسی بوو گوتی: شیتۆکه گفته کم بدی. زۆرم
 برسییه، شیتۆکهش گوتی: ئه گه ر زێرهم له گه ل ده که یه نیوه ئه گه ر نا گفته ت
 ناده می تۆزیک تر پویشتن ئاقلۆکه زیاتر برسی بوو ناچار پازی بوو که
 زێره که ی له گه لی بکاته نیوه شیتۆکه گوتیه ئاقلۆکه: دهوت بکه وه. گفته یه کی
 له ناو ده می نا وهخت بوو ئاقلۆکه بخنکی که گه یشتنه لادییه شیتۆکه گوتی:
 ئاقلۆکه با زێره که ی بکه یه نیوه. ئاقلۆکهش گوتی: شیتۆکه بپو مائی ئاغای
 رووبه ی بینه با زێره که بهش که یین شیتۆکهش چو رووبه ی له مائی ئاغای بینی
 به لام ئاقلۆکه پپی گوت: کهوا له لای کهس نه لی زێر و لیره ی پی بهش ده که یین
 دوایی ئاغا زێره که مان هه مووی لی ده ستینیت شیتۆکه گوتی: باشه هه رکه
 گه یشته مائی ئاغا له کن ده رگا گوتی: ئاغه ئن ئاغه ئن رووبه م دی پانپانۆکه ی
 پی ده پیوم ئاغه ئن زۆر زیره ک بوو چوو سه رکه بنیشتیکی هیئا به بنی
 رووبه که یه وه نا شیتۆکهش رووبه ی هیئاو له گه ل ئاقلۆکه لیره کانیا بهش کرد
 و رووبه ی برده وه بو ئاغه ئن ئاغه ئنیش ته ماشای بنی رووبه که ی کرد که پارچه
 زێر به بنیشه که ی بنی نووساوه. چوو له لای ئاغا و گوتی: دوو پیاو هاتوونه
 لادی لیره ی گه له ک زۆریان پپییه و به رووبه زێریان پپویه ئاغاش چوار پپاوی
 خوی نارد و گوتی: به یانی هه ردوکیان بینه مائی ئیمه. ئاقلۆکهش گوتی: به
 خوا شیتۆکه ئاغا ده مان کوژی با بچین سه ری ئاغای بپین درهنگانی شه و
 شیتۆکه و ئاقلۆکه خویان کرده مائی ئاغا و سه ری ئاغانیان بپری شیتۆکه گوتی:
 به خوا سه ری ئاغا دینه ماله وه سه به ی به خه لکی ده لیم من سه ری ئاغام
 بپویه ئاقلۆکهش زانی شیتۆکه ئه م کاره هه ر ده کات گوتی: شیتۆکه با ئه مشه و
 زوو بخه وین به یانی زوو هه ئسین ئاقلۆکه به قهستی خوی نواند تا شیتۆکه
 خهوی لی کهوت ئینجا ئاقلۆکه هه ئسا سه ری بزنیکی بپری و له شوینی سه ری
 ئاغای دانا و سه ری ئاغاشی له ژێر زهوی شارد وه به یانی بوو به هه راو هۆریا

گوتیان سەری ئاغای بپراوه شیتۆکەش پەری دا سەری بزنی و پایکرد چووه ناو خەلگ گوتی: من سەری ئاغام بپروە خوڵکەش گرتیان ژۆریان لێدا و گوتیان ئەمە سەری ئاغایە یان سەری بزنی ئاقلۆکەش گوتی: شیتۆکە با لە ئیستاه لە یەکتەر جیا بینەو زانی ئەگەر لەگەڵ شیتۆکە بە یەکەو بن بە هیلاکی دەبات بۆیە لە یەکتەر جیا بوونەو هەر یەکە و بە لایەکدا پۆیشتن.

- ژیان وەک ئەوێ کاری پێک و جوانی تێداپە، هێندەش کاری ناماقوولی تێداپە، ئەمەش لە نێو حەکا پەتان رەنگ دەداتەو.

پیرەژنە سحرپازەکە

دایک و باوک و کچێک دەبن، کچەکە ناوی فاتمە دەبێت دایکی فاتمە دەمرێت دواى ماوه یەک باوکی ژنیك دەهێنێ، ئەم ژنە لەگەڵ فاتمە زۆر خراپ دەبێت و زۆر پەقێ لە فاتمە دەبێتەو بۆیە بە باوکی فاتمە دەلێ ئەم کچە لەمال دەرکە، باوکی فاتمەش دەلێ کچم وەرە با بچینە داران دەچن داری دەکەن باوکی فاتمە دەلێ: من دەچم لە شوێنێکی تر دار کۆدەکەمەو تۆ لێرە بە من ئیستا دیمەو، باوکی دەلێتە کچەکە بانگم بکە منیش وەلامت دەدەمەو باوکەکە دەنگی خۆی لە کودیلە دەکا کچەکە هەر دەلێ بابە کودیلەکەش دەلێ ((هۆ)) تا شو دایکت کچەکە هەر بانگی باوکی دەکات کودیلەکەش هەر دەلێ هۆ کچەکەش دەچیتە لای باوکی دەبینی باوکی لەوێ نەماو بە جێی هێشتوو کودیلە یەکی بە داریووە کردیە و فاتمەش دەپوات هەر دەپوات تا دەگاتە پووناکایەک دەبینیت و پیرەژنە دێوێک دانیشتوو پووخساریکی ناشرینی هەبە خۆی دێو بەلام خۆی کردۆتە پیرەژن کچەکەش هاتە ژوورەو ناو ئەشکەوتەکە سەیری ئەملانەولای کرد هەمووی سەلکە بەشەر بە داریووە کرابوون زۆر ترسا و گوتی: خودایە چۆن پزگار بێ پیشی بەیانی زوو هەلسا و شتە سحرپەکانی پیرەژنەکە لەگەڵ خۆی برد هیچی بۆ نەهێشت لیفکە و شە و سابون و تەشتی لەگەڵ خۆی برد گوتی: دەچم سەرم دەشۆم ژنە سحرەکەش گوتی: ئاوم بۆ بێنە بێژنیگی دایە و گوتی: خۆت ئاوم بۆ بێنە فاتمەش هەر ناوی تێدەکرد لەبەر کونی بێژنگەکە پێ ئاوانە دەبوو بۆیە زانی ژنەکە فێلی لێدەکا و پایکرد دێوێکەش زانی کچەکە پایکرد بە دواى کەوت و بەلام ژنە دێوێکە شتە سحرپەکانی پێ نییە و کچەکەش لیفکەکە بۆ دەهاوێ و هاوار دەکا دەلێ خودایە ئەو دار و بەردەى هەمووی لێ بکەیتە دپک و زی و پیرەژنە دێوێکەش

به هر حالتيك خوي پزگار دهكات و نه م جاره كچه كه سابوونه كي بڼو ده هاوي و ده لي خودايه نه و شوينه ي بكيته لوسايه ك به هيچ شيچوه ك پزگاري نه بيت نه م شوينه نه ونده لوس ده يت پيره ژنه ديوه ك ش هر ده پوات هر ده خزي و بده ديه ته وه و ه لده ستيتته وه به لام نه م جاره ش هر پزگاري ده بيت كچه كه نه م جاره شه يه كي ده هاوي نه و شوينه ده بيت ده ديوه كي داروباريكي زور سخت به لام پيره ژنه كه له ویش پزگاري ده بيت كچه كه نه م جاره ته شته كي داوي نه و شوينه زتيه ك و به ره ك پيره ژنه ديوه كه ده ليتته كچه كه پوله گيان چون پزگار بویت له م زتيه فاته ش ده لي من ده ستاريك هينا و گوري سيك تيه خست له ملي خوم كرد و په پيموه نه توش و ايكه ده په پيموه پيره ژنه ك ش و كه كچه كي دهكات نوقمي ناو ناوه كه ده بي و كچه كه له م پيره ژنه ديوه پزگاري ده بيت و هر ده پوات تا ده گاته شوينيكي زور خوش خانويه كي زور خوش و كه شو دي نه و هه موو شوان و مه پ و مالاته هاته وه فاته ش خوي له په نا كه ندويه كي نابوو خوي ده شاريته وه سه يري كرد سه په رشتياري نه م هه موو مه پ و مالاته له ژير ده ستي ميموونيكي فاته شو گوڼي له ميموونه كه ده بي و ده ليتته خوي نه م شو خوت پيس نه كي ده تهاوي نه و نه و ندووري فاته ش كه زاني نه وهايه شو هه لساوه يه كه ته شت لوركي گرتوه و له ناو شه رواي كرد و پارچه گوريه كي خسته ناوي ميموونه كه كه به ياني هه لستاوه گوڼي خوي نه و خوت پيس كرووه فاته ش پيش وخت ته ندووري سور كرووه ميموونه كه ويستي خوي له سر دابني فاته ش راست پالتيكي پيوه ناو خسته ناو ته ندووري نيجا فاته بوو به خاوه ني نه م هه موو مال و مولكه .

= شيتوكه و ناقلوكه، به شيويه كي تریش ده گيردريته وه له ده قه كاني تر، زورتر شيتوكه = گيلوكه يه = ليره زورتر تاوانكاره .

= پيره ژنه سحر بازه كه، نه فسانه يه كه شتي تازه ي تيدايه، نه ویش نه ويه كه باوكه كه بڼو نه ويه كچه كي به هه ل ببات، ده نكي خوي = له كوديله دهكات = وه كه نه ويه بلي له ته سجيل توماري دهكات، هرچه ند كچه بانگي باوكي دهكات كوديله به ده نكي باوكي وه لامي ده داته وه . نه م كاره ش له تومار كردني دهنگ ده چي و وه لاندانه وه ك ش به شيويه كي بده وام هونه ريكي تره كه نيستا ته كنه لقجايي زانست نه م كاره دهكات .

مه لا ژنی نۆبەت چەقە

کۆکردنەوهی: تافگە تەیب عومەر

گێڕانەوهی: پورە خەجیج

(شیوەزاری خۆشناوەتی)

ئەگێڕتۆ وارین مه لایهکی دوو ژن هه بوینه، ئەو دوو ژنانە مه لاژن بوینه که یفیان به ئیکدی نه هاتیه. ئەو مه لاژنانە کەردبووه سەرە ((نۆبەت)) خەپ پۆژی ئیکە ئیشی یه کردو ئەوی دی چەقەچەقیه کرد ئیجه دواپی بووه شەپیان. ئەوی ئیشیه کردن چی پی نه کرا هەر جوینی ئەدان، ئەوی ئیشی نه ئەکرد یادهبا جوینی دابانه جوینی وی و خۆی کە کردبا یا دهبا چەقەچەقی ده گەر کردبا. رۆژه چی فەقییه ک هاته مارییان ئیجه ئەو فەقییه ئیشی ده رزی لۆ ئەکردن. فەقیی گۆته مه لاژنی گەر هه گۆتی خیرته گاتی کۆره کم لۆ بکه گه له دژونم ناویم لۆ گهرم که خۆشۆم جلاکانشم لۆ بشۆ خیرته گاتی.

به ران مه لاژنی گەر هه گۆته فەقی برا ئەو رۆم نۆبەت چەقەیه پیم ناکری. فەقیی گۆته مه لاژنی ئیجه چیه ئەو رۆ ئەمن له باتی توو له نۆبەت چەقەیه دانەنیشم نه تۆش لۆ من کۆری گهرم که وه پوه بهر کۆری.

مه لاژنی گۆته فەقی باشه به ران کو وایی برا. گۆتی ئەبی ئەبی. ئیجه فەقیش هه ستا جلی مه لاژنی گەر هه ده به رکدرن و چوه ناوه ندی ماری دانیششت خۆی حازر کەردبوو لۆ چەقەچەقی مه لاژنی گچکه. له مه لاژنی گچکه وایی تۆ مه لاژنی گەر هه ده دانیشتییه نه شی زانی تۆوه فەقییه و خۆی کەردیه مه لاژنی گەر هه و جلی وه ده به رکەدینه. ئیجه مه لاژنی گچکه ده ستی به جوینان و دوعایان کرد هه رچی هاته سه ر زاری نه ی جی راوه و به مه لاژنی گەر هه گۆ: به ران فەقی خۆی کە کردبوو هیچ دونهی لێوه نه ده هات و جوابی نه ئەداوه و پشتی لی کردبوو. مه لاژنی گچکه گۆتی: ئەری ئەمن هه نه ده جوینانه نه ده می ئەتو لۆ جوابیم ناده یۆ لۆچ ده نگان ناکه ی؟ فەقیش خۆ بێده نگ کەردبوو چ جوابانی نادا تۆ مه لاژنی گچکه له خه فەتان که ئەبینی مه لاژنی گەر هه خۆی له بهر کەردیه و هیچی دانانی له خه فەتان وه زگداو ئەمری. چونکه مه لاژنی گچکه ی حەزی لیبوو مه لاژنی گەر هه

جوابی چه چه قیتی بداتوو ده گه ری ویراچی چونکه خر پۆژیان جوابی نیکدی
نه داو ئیللا نه و پۆژی نه بی.

پیسته گۆلک

ئه جیرتو ئه رین پیره ژنه چی سی کوپ هه بوینه ههرسی کوپ وهختی ژن هینانیا
بووه. ئیجه پیره ژن هه رهستی ژنی لۆ کوپی گه وره دینی ئیجه به ئه مری نه و
خوا به ی شه وی زاوا ئه مری. دوا یی پیره ژن هه رهستی لۆ کوپی ناوه نجی ژنی دینی
ئه ویش به ئه مری نه و خوا به ی ژنی لۆ دیت بهر ماری و ئه مری.

ماوه کوپی ناخیری ئی گۆکه ئی سییه مینی بوو. ئیجه مامی ئه و سی کوپانه وارته
براژنی خۆ ((پیره ژنی)) واری نابی نه و جارهی نه تو ژنی لۆ کوپی گچکه ی بی
نه و جارهی نه من به خۆ لۆی دینم. مامی کوپی چیژی خۆی نه داتی ئیجه
گواستیانتو. هه ر نیو سه عاتی ده گه ردا بوو عه ملی لی پهیدا بوو به ئه مری نه و
خودایه ی ئه ویش مرد.

ئیجه ژنه نۆ مانجی خۆی ته واکرد وهختی مندار بونیتی داهات. گۆتیه داچی خۆی
دایی چم بووه لۆچ دهنگان نا که ی زاری هه ر ناگری وه بری دوا یی گۆتیه خه سو
خۆ گۆتی چم بووه مامۆژن. خه سویش گۆ ماچیریم پۆره پیسته کت بووه. ئیجه
هه ستان چه قوویان له پیسته ی داو بریانتو دیتیان هفت فره خه ی تیدا بوون خر
وچی فره خه زهنگه ته ی بوون ئیللا په که گه وره بوو ده ناویان دا ئه وانی دی
مردن ئه وی گه وره و ساخه که یان به خۆ کرد بو ی کوپ بوو داپیری ئه و منداره ی
گۆ با ناوی لی نین ناویان لی نا ((پیسته گۆلک)). دوا یی کوپ گه وره بوو ئیشی
کرد پاره چی باشی پهیدا نه کرد به هه راری دا ک و داپیری خۆی به خۆ نه کردن
گه له به وه فا و به ئه مه ک بوو.

پۆژه چی گۆتیه داپیری خۆ نه نی هانی پاره ت ده می لۆ خۆ برۆ هه جی ئیجه
پیره ژنی به پاری پیسته کۆلچی هه ج کرد.

((ئه وه به سه رهاتی راسته قینه یه))

- کۆکه ره وه ی ئه م هه کایه ته نوو سیویه تی: ((ئه وه به سه رهاتی راسته قینه یه)
خه یالی ره شه خه لکه که زۆر ئاماده یه که کاره خه یالیه کان به پاست بزانی،
له وه دا زۆر جار خۆینده وارو رۆشن بیریش ده که ونه ناو ئه م چوار چیه وه،
ئه وه ته کۆکه ره وه که خۆینده وارو قوتابی زانکویه ئه مه به راست ده زانی! !

گهنج سالح

کۆکردنه وهی: گولستان حهیدەر محهمه د

ئارمیش گهنج سالح

له سهرده مێکدا له ولاتی کدا کابرایهکی فهقیر و ههژار هه بوو، له گهڵ خهزانه کهیدا ژيانیکی ئاسایی و ههژاری دهبرده سه، ئه و کابرایه پۆزانه نیش و کاری نه وه بوو دهچوه دارستان داری کۆده کرده وه بژێوی ژيانی خۆی و خهزانه کهی به و کاره به رێکوپێکی پهیدا ده کرد.

پۆژیک له پۆزان کابرا چوو بۆ دار کۆکردنه وه له دارستان خهریکی بپینی بنه داریک بوو، له ناکاو له و بنه داره خهزینه بهکی گه لێک زۆری دیته وه. نه یزانی چ له و خهزینه بهی بکات. ههستا بادهک له و خهزینه بهی هه لگرت و هاته وه مالی خۆی. کابرای هه ژار کهوته بپرکردنه وه له خهزینه که، له گهڵ خۆیدا ده یگوت من نازانم به ته نیا چ له و خهزینه به بکه م به هه ر شیوه یهک بێت له من ناشکرا ده بێت. به لام باش نه وه به من بچم خۆم له گهڵ وه زیردا بکه مه شریک و بۆ من و وه زیر خهزینه که به نیوه بێت. شهوێ کابرای هه ژار چوه دیوه خانی وه زیر... ههتا درهنگی شه و له دیوه خانی وه زیر دانیششت، تا دیوه خانی وه زیر به یه کجاری چۆل نه بوو هه ر هه لئه ستا وه زیر پرسایاری له کابرای فهقیر کرد، ئه رێ تۆ ناوت چیه؟ شه و درهنگی کردوه و وه خستی نوستنه: کابرا گوتی: وه زیرم خۆش بێت من کاریکم هه به، من هاتومه تا پێت بلێم من خهزینه بهکم دۆزیوه ته وه و من ده مهوێ بۆ من و تۆ بێت به نیوه یی وه زیر له گهڵ کابرای هه ژار پێکهوت. بریاران دا به یانی پێکه وه بچن ئه و خهزینه به بۆ خۆیان بپننه وه. کاتیک پۆژه لاته وه زیر و کابرای فهقیر به پێکه وتن. چون بۆ ههتانه وهی خهزینه که. ئه م خهزینه به نزیکه ی حهفت بار و نیو بوو. وه زیر زۆر به ته ماع بوو به کابرای هه ژاری گوت: با پێنج بار بۆ من بێت چونکه من میوانم زۆر دیت و دیوه خانی من زۆر قه له بالغه. با دوو بتر و نیویش بۆ تۆ بێت ئه م دوو باره نیوه ی به شی تۆ دهکات و ده توانی ژيانی خۆت و خهزانه که شتی پس به ریته سه. کابرای هه ژار پازی بوو دیسان به پێکه وتن وه جارێکی تر وه زیری به ته ماع گوتی: ئه ی فهقیر ئه تۆ ۱۰ له و زیر و پاره ده که ی با بارهک و نیو بۆ تۆ بێت و ئه وی تر بۆ من بێت چونکه من زۆر پێویستیم به و زیرانه هه به. به لام، تۆ چی لی ده کهیت. ئه وهنده ی بۆت ماوه ته وه ههتا تۆ ما بێت له ژياندا بهشت

دهكات. كابرای هه ژار دیسان پازی بوو. هه ندىكى تر له پښگادا چوونه پېش و دیسان وه زیر گوتى ئه ی هه ژار با بارهك به ته نیا بۆ تۆ بېت به شت دهكات هه تا هه تایی كابرای هه ژار پازی بوو. ئیدی تا گه یشتنه وه ئاواپی وه زیر به شهش بار و نیو پویشته وه مالى خۆی. كابرای هه ژاریش به نیو بارى خه زینه كه گه یشته وه مالى. ژنى كابرای هه ژار له كابرای پرسى؟ كوا خه زینه كه بۆچی به دهستی به تال هاتیه وه؟

كابرای هه ژاریش باسه كه ی له سورى تا خواره وه بۆ ژنه كه ی گتپراوه و پى گوت وه زیر ئه وه ی ترى هه مووی بۆ خۆی برد. ژنى كابرای فه قیر ژۆر تووپه بوو به كابرای ووت ئیستا ده چیه لای وه زیر به شى خۆت له خه زینه كه هه موو ده نیه وه هه تا نشیه نیه وه نایه وه مالى. كابرایش هه ستا جارێكى تر چووه دیوه خانی وه زیر. تا دیوه خان چۆل بوو هه ره له نه ستا. وه زیر لى پرسیه وه: كابرای تۆ ناچیه وه مالى خۆت شه و درهنگى كردووه و وه ختى نووستنه. كابرایش گوتى وه زیرم خۆش بېت من چوومه وه مالى ژنى من ژۆر تووپه بوو به منى ووت ده بېت بیه لای وه زیر و به شى خۆت له گه نجینه كه هه موو به تیه وه بۆیه هاتومه تا به شى من له گه نجینه كه بدهیه وه. وه زیر ژۆر تووپه بوو له كابرای فه قیر. شیرى خۆی ده رهینا و سه ری كابرای فه قیری بپی. وه زیر له بن ته ختى خۆی ژیر زه مینی دروست كردبوو لاشه ی كابرای فه قیری خسته ناو ژیر زه مینه كه ته خته كه ی خۆی خسته وه سه ر ژیر زه مینه كه. له و كاته دا ژنى كابرای هه ژار دووكیان بوو. پۆژان به سه رچوو ژنى كابرای هه ژار كوپه كى بوو ناوی له كوپه كه ی نا ((گه نج سالح)).

ئهو كوپه وه مندالى ئاسایی نه بوو ژۆر زیرهك و به هیز و خاوهن شان و تیگه یشتی بوو. كاتێك ته مه نی كوپه كه گه یشته هه فته هه شت سالان هه ستا هه موو مندالانى ئاواپی له خۆی خپ كرده وه و پۆژانه ته مرینى پى ده كردن له به رامبه ردا هه ره كه بړێك پاره یان زړێكى یان هه ر شتێكى تر با پێیانی ده دا. هه تا وای لیهات هه موو مندالان هۆگرى گه نج سالح بوون بوونه لایه نگرى ئهو ته نانهت كوپی وه زیرى پاشاش بووه لایه نگرى گه نج سالح. پۆژان به سه رچوو ئهو له سه ر كاره كه ی به رده وام بوو ئهو سه رده م سه رده می ئه سپ سواری و شمشیربازی و پاو و نیچیر و هیز و توانایی بوو، كاتێك وه زیر سه بیرى كرد منداله كان هه موو هۆگرى گه نج سالح بیوون و كه ئهو بابی كوشتیه و بیرى كرده وه جا له سه ر بیر كرده وه وتی هه تا نه بویته درهنگ با كارێك بكه م نه وهك ئهو كوپه بزانیته كه من بابی ئه وم كوشتیه. پاشان تۆله ی باوكی بكاته وه.

وه زير هه ستاو پۆيشته لای پاشا و گوتی: پاشای ئازیز گه نچ سالح هه موو
 مندالانی ئیمه ی له مه کردیه و ئه و مندالانه گوێپایه لی ئیمه نینه. هه له
 به یانییه وه ده پۆنه ده ری تا درهنگی ئیواره نایه نه وه. یهك له مال نییه تا
 به رداختك ئاومان بۆ بێنیت یان خزمه تی میوانان بکات یان هه رهیج نه بیت
 پیللا جووت بکات. له کاتیکدا که ئیمه دیوه خانمان زۆر قه له بالغه، باش ئه وه یه
 که چیت نه هیلین ئه و مندالانه مان له مال بچنه ده ری پاشا گوتی تو پاست
 ده که ی. پاشا گوتیه غولامان برۆن بلین دایک و باوکی هه موو مندالان که
 نه هیلن له به یانی به ولاره یهك مندال بچنه لای گه نچ سالح. ئه وی بچیت سه ری
 ده برین. ئه گه ر کوپی منیش بیت ئه مه بریاره و ده بی جیه جی بکریت. بۆ
 به یانی پۆزی پاشتر پاشا هه ستاو ته ماشای کوپی خۆی کرد، که کوپه که ی
 خۆی ناماده ده کات تا بچیته لای گه نچ سالح و ته مرینی خۆی بکاته وه. پاشا
 گوتی: کوپی خۆم تو ده که ی؟ وه ره مه چوو هه رچییهك تو بته ویت من بۆت
 پهیدا ده که م و ده تده می ئه گه ر گه نچ سالح زۆرهك به تو بدات من سه د زۆرت
 ده تده می و هه رچییهك تو بته وی من ده تده می. وه ئه و مال ی من هه مه ئه گه ر
 بۆ تو نه بیت بۆ کیه به لام مه پۆ وه ره له مال به کوپی پاشای گوتی ئه ی بابی
 خۆشه وستم ئه وه بریاریکه من داومه ده چم بۆ لای گه نچ سالح و ده مه ویت به
 ئاره قه ی نیوچه وانی خۆم بژیم و بژوی خۆم پهیدا بکه م من ده مه وی له سه ر
 هستی خۆم بیمه که سیکی خاوه ن ده سه لات هه نده ی پاشا له گه ل کوپی خۆی
 کرد کوپی پاشا پازی نه بوو هه رچوو. ئیدی پاشاش هیچی له ده ست نه هات.
 کاتیک مندالانی تر دیتیان که کوپی پاشا چووینه وه لای گه نچ سالح ئه وانیش
 هه موو هاتن و چوونه وه سه ر ته مرین هه موو له ژۆر فه رمانی گه نچ سالحدا بوون.
 هه رچییهك گه نچ سالح بیگوتبا ئه وان جی به جیتیان ده کرد نه یان ده گوت نا.
 مندالان له سه ر ته مرینی خۆیان به رده وام بوون و هه تا ته مه نیان گه یشته
 ته مه نی گه نجی. وه هه ر یهك له مان وهك پاله وانیک لى هاتبوو هه مووش له ژۆر
 فه رمانی گه نچ سالح بوون. پۆزیک پاشا خه ونیک دیت هه موو خه لك به وه زير و
 غولام و خولکی ئاوبی به گه وره و پيش سپیه وه خپی کردنه وه گوتی: ئه ی
 خه لکینه من خه ونم دیتیه من ده مه ویت به من بلین که من چ خه ونیکم دیتیه.
 ته عبیری خه ونه که شم چیه پیم بلین. خه لکه کان زۆر بیران کرده وه و زۆر
 هاتن و چوونه یانزانی پاشا چ خه ونیک دیتیه. به کیک له ناو خه لکه که گوتی:
 پاشام خۆش بیت ئه گه ر گه نچ سالح نه زانیت تو چ خه ونیک دیتیه ئه و هیچ
 کهس نازانن که تو چ خه ونیک دیتیه.

پاشاش فەرمانى به دوو غولامى داو پېتيانى گۆت كه بچن به زووترى كات گەنج سالحم بۆ بېشن. ئەو دوو غولامە چوون. لەسەر پى گەشتە دوو پاسەوانى گەنج سالخ غولامەكان به پاسەوانەكانى گەنج سالحيان ووت: ئەرى گەنج سالخ لىزەيه؟ با زوو بىت هەتا بچين بۆ لای پاشا چونكه پاشا كارى به گەنج سالخ... ئەو دوو حەرەسە چوونە لای گەنج سالخ پېتيان ووت. گەنج سالخ وتى بېرۆن لەو غولامانە بدەن. بيانئىرنەوہ بۆ لای پاشا پاسەوانەكانىش لەژىر فەرمانى گەنج سالخ دەرنەچوون تىريان لە دوو غولامەكە داو گەپندنيانەوہ بۆ لای پاشا. پاشا وتى چىيە بۆ گەنج سالختان لەگەل نىيە؟ كەسك لە خەلكەكە وتى پاشام خۆش بى خۆ (گەنج سالخ) كەسكى كەم نىيە هەر ئەوہا به ئاسانى به دواى بنىرى ئەویش بىت، دەبىت به پىز و حورمەتتىكى نۆرەوہ بنىرى بەدوايدا پاشاش هەستا دوو غولامى تری نارد بە دوايدا بەلام ئەم جارە به شىوازىكى تر نۆر بە پىز و حورمەتى نۆرەوہ كاتىك گەنج سالخ هاتە ديوەخانى پاشا و پاشا پىزىكى نۆرى لى گرت و پاسەوانەكانى گەنج سالخ چوارەورى ديوەخانى پاشايان گرت بوو ئەوہك كەسك زيانىك بە گەنج سالخ بگەيەنيت. پاشا وتى: مەن بۆيە ناردوومە بە دواى تۆدا كە بزانی مەن چ خەونىكم ديوە تەعبىرى خەونەكەشم بۆ بكە. گەنج سالخىش پاوەستاو تەماشای پاشای كرد و وتى پاشام شەوى دويىنى تۆ لە خەودا دىتت كە خەوزىك پىرى ئاو بوو ماسىيەك سەرى خۆى تىدا هيتابووە دەرى.

پاشا گۆتى تۆ راست دەلىلى مەن ئەو خەونەم دىتتە بەلام مانای چىيە؟ گەنج سالخىش گۆتى تەعبىرى خەونەكەت ئەوہيە كە ژەكەت لەگەلت خائىنە. لە پۆزەوہى كە تۆ مەنايتت ئەویش دوو كافرى لەگەل خۆى مەنايە هەموو پۆزىك دەچىتە لای ئەو كافرانە و ئەو دوو كافرە خيانەت لە تۆ دەكەن ئەگەر باوہر ناكەى هەستە بابچين نيشانت بەدم. پاشا هەستا لەگەل گەنج سالخ چوو. لەناو قەسرى پاشادا ژىر زەمىنەك هەبوو ئەو دوو كافرە لەو ژىر زەمىنە بوون كاتىك پاشا دوو كافرەكەى دىت و بپياريدا سەرى هەردوو كافرەكە بچن و ژنى خۆشى بكۆزىت. گەنج سالخ گۆتى: پاشام خۆش بى ئەگەر دەتەوى ژەكى باشت بۆ دەبينمەوہ بەس تۆ چەك و شمشىر و ئەسپم بدئ بۆ خۆم و لەشكرەكەم. مەن دەچم ژنىكى باشت بۆ دەبينمەوہ پاشاش هەرچىيەك گەنج سالخ وىستى داى بەو. گەنج سالخ لەگەل لەشكرى خۆى پىكەوتن و پۆيشتن ماوہيەك لەسەر پۆيشتنى خۆيان بەردەوام بوون. هەتا لە دوور هەندىك خىمە و خيوەتيان دىت.

کاتیک پرسپاریان کرد بۆیان ده رکەوت که نه وه له شکری (قەرالی کوفریه) که سه رکرده ی کافره کان بوو.

گەنج سالحیش جوابی بۆ وان نارد که نه گەر تا به یانی نه بنه مسولمان نه وا هێرشیان ده که نه سه ره له شکره که یان. قەرالی کوفری وه لامی گەنج سالحی داوه که نه وان به هیچ شتیوه که پازی نین که بینه به مسولمان. به یانی زوو گەنج سالح به له شکری خۆی هێرشی کرده سه ره له شکری قەرالی کوفری هه موانیان له ناو بردن قەرالی کوفری ژنیکی زۆر جوان و کچیکی زۆر جوانی هه بوو نه و ژن و که موسلمان بوون و گەنج سالحیش له گه له خۆیدا هێنا به وه بۆ ولاتی خۆیان و به پاشای وت: پاشام خۆش بی نه وه ژنیکی زۆر باشم بۆ تو هێناوه من ده لێم له و دونیا به که س له و ژنه باشت ر نییه. پاشاش وتی هه تا گەنج سالح ژن نه هێنی من ژن نا هێتم گەنج سالحیش وتی گه وردهم وامه لێ من زۆر کاری ترم ماوه نه بی جی به جێیان بکه م پاشاش وتی: باشه بزانم تو چ کارکت هه یه ده بی جی به جێیان بکه ی. گەنج سالحیش وتی: من پیت ده لێم که چ کاریکم هه یه به لام من هه ز ده که م به ناماده بوونی نه و خه لگانه باسی کاره که م ده که م هه تا باسی منیش ته واو نه بیته نابیت که س له دیوه خانی بچیته دهر وه ئینجا نه گەر هه رکه سیك ئیشیکیان هه یه با ئیستا بچن کاره که یان بکه ن. دوا ی نه گەر من ده ستم به باسه که کرد لێنا گه پیم که س له دیوه خانی پاشا بچیته دهر. دوا ی کۆبوونه وه ی خه لک له دیوه خانی پاشادا هه موو کار به ده ستانی پاشا و وه زیر و زۆر له خه لکه که ناماده بوون. پاشاش وتی: ده ی گەنج سالح تو چ باسیکت هه یه ؟ گەنج سالح وتی: من ده مه ویت شتیکتان بۆ بگێر مه وه نه ویش نه وه یه: که له سه ر ده مێکدا پیاویک هه بوو زۆر فه قیر و هه ژار بوو به هه ژاری له گه له ژنی خۆیدا ده ژیا خه ریکی دار کۆ کرد نه وه بوو تا بژێوی ژیا نی خۆی و خێزانه که ی په یدا بات پۆژیکیان له کاتی برینی بنه داریکی نه ستووردا له بنه داره که گه نجینه یه کی گه لێک زۆری دیته وه و نه یزانی چ له و گه نجینه یه بکات بۆیه بیری کرده وه و وتی با له گه له وه زیردا پێک بکه وم گه نجینه که بۆ هه ردوو که مان به نیوه بیته. له و کاته وه ش وه زیر دانیشته بوو له لای ده سته راستی پاشادا زۆر دلی به م قسانه تووند بوو زانی که گەنج سالح ده یه وی باسی مه سه له که ی نه و و بابی خۆی بکات. بۆیه هه ندیک کۆخی و وتی پاشام خۆش بیته من ده چه مه دهر وه. پاشاش وتی نا وه زیر سه ره تا وتمان نابێ که س بچیته دهر وه تا باسه که ی گەنج سالح ته واو نه بیته. وه زیر دانیشته وه و گەنج سالحیش باسی باب ته که ی وه زیر و بابی خۆی کرده وه و وتی: ئینجا وه زیر که

نۆږ به تەماع بوو ویستی خیانت له کابرای هه‌ژار بکات. له‌وکاتهوه وه‌زیر نۆږ تووږه بوو وتی: پاشا گیان چۆن ده‌هێلی ئەم کوڤه ئه‌و قسانه بکات. پاشاش ووتی: بۆ خو باسی تۆ ناکات ئەمە باسی وه‌زیرێک ده‌کات له سه‌رده‌می‌کدا. گه‌نج سال‌حیش ووتی: نه‌خێر باسی ئەم وه‌زیره ده‌کەم و که چۆن کابرای هه‌ژاری کوشتوو که ده‌کاته باوکی من و لاشه‌ی خستۆته ژێر زه‌مینه‌که‌ی ژێر ته‌خته‌ی خۆیه‌وه کاتی‌ک پاشا له‌گه‌ڵ گه‌نج سال‌حدا چوون بۆ دیتنی لاشه‌ی باوکی گه‌نج سال‌ح دیتیان که لاشه‌ی باوکی گه‌نج سال‌ح له‌وییه‌وه له‌ ژێر ته‌خته‌ی وه‌زیری. بۆیه پاشا بپاریدا وه‌زیر بکوژن و گه‌نج سال‌حیشی کرده جیگه‌ری خۆی و ئینجا پاشا و گه‌نج سال‌ح به‌یه‌که‌وه زه‌ماوه‌ندیان کردو ژنیان هێنا.

- له تاقیکردنه‌وه‌ی ئەم دوو سال‌ه‌ی که داوام له قوتابه‌کان ده‌کرد بایه‌تی فۆلکلۆری کۆبکه‌نه‌وه هه‌ندی له قوتابی‌ان ئەم کاره‌یان به‌ ئه‌رك ده‌زانی و شتی سه‌پریان ده‌کردو، ه‌ی وا هه‌بوو له گۆڤاری‌ان کتێب بایه‌تی وه‌رده‌گرت و ده‌یه‌ینا!! که من گووتبووم بایه‌تی کۆکراوه نابێت، هه‌موو بایه‌تی وه‌رگیراوی ده‌هێنا، هه‌موو بایه‌تی نووسه‌ریکی ده‌هێنا که نووسه‌ره‌که خۆی نووسی‌بووی، نه‌وانه‌ی هه‌ستم پێ کردبێ لام داوێ! به‌لام، ئەم ((گه‌نج سال‌ح)ه وه‌ک ده‌بینن یه‌ک ده‌قه‌و به‌ دوو شیوه‌زاری جیا نووسراوه، ئەمه‌ش کۆکه‌ره‌وه، ده‌قی سالی پێشوی وه‌رگیراوه ته‌سه‌ر شیوه‌زاریکی تر ومنیش به‌وه‌یه‌که یه‌ک ده‌قه‌و به‌ دوو شیوه‌زار نووسراوه، بلام کرده‌وه.

وهسيه تي پاشا

گيٽرانه وهی: خانم عبدالله

پلهی خوینده واری: نه خوینده وار

نهمه ن: ۱۹۵۱- دهر بهندی گومه سپان

کوکردنه وهی: سوزان مامه ند عبدالله

پاشايهك هه بوو سى كوپى هه بوو گوتى: نه گهر مردم سى شه وهر نه سهر قهرم
نه وچا پاشا مرد، براهه گچكه كه هاته لای براكاني گوتى: بابمان نه وهسيه ته
كرديه، نه وانيش گوتيان لى پانه گرت و نه چوون، نه وچا هاته لای دايكى و گوتى:
دايه هيچ كه چه شيرمان نيبه؟ نه ویش كه ونه شیره کی بابی دایى پۆیشت چوو
سهر قهرى بابی، شه وراكشا خوی شاردوه ديتى ماینه کی سپی دیوهر سپی
هه موو شتیکی سپی دهكرا شیره کی له ملی دا ملی دیوی په پاند هینایه وه ماروه
گوتى: دايه هه ریزگره، دیسان چوو لای براهه کانی گوتى: هيچم نه دیوه بهرام هه
دهچم وهسيه تي باوكمه نه نگو نايين، نه وانيش گوتيان: برۆ كه چه نه مه نايين.
ديسان شه وراكشا ديتى سوارتي تر ماینیكي سۆر هه سۆر هه موو شتیکی هه
سۆر بوو، شیره کی له ملی دا ملی په پاند وهك جارى پيشوو هینایه لای دايكى
پيى گوت: هه ریزگره لای كهس باسى مه كه، عهينه نه به و قهراره چوو لای
براهه کانی نه وانيش دهريان كرد پۆیشت شه وراكشا بينى سوارتي هه مووی پهره
بوو، شیره کی له ملی دا ملی ویشی په پاند، سى شه وه كه ته و او بوو وهسيه تي بابی
هینا جیى. پاشای نه وکاتی بانگی راهیشت سى كچم هه به گورزه کی هاویشته ناو
بیرى گوتى نه وهی نه و گورزه بينته دهري لۆخوی كچه كان بیات نه ویش چوو لای
براكاني گوتى: نه گهر یارمه تيم بدهن وراغه كم بدهنى نه وانيش دهريان كرد نه ویش
كه پراوه ماروه جلوه رگی سپی له بهر كرد به تاخمى سپی هاته دهري چوو
مهيدانى له وى دوو جارى هاتووچۆ كرد گورزه كه ی ده رهینا و كچی به كه می هینا به
دايكي گوت بيشاره وه با كهس نه زانی، دیسان چوو لای براكاني گوتى: نه گهر
شتهكتان هه به بدهنى نه وانيش وهك و جارى پيشوو گوتيان برۆ كه چه نه وه
نه مه غه مبارين نازانين نه و سوارچا كه كى بوو كچی پاشای برد. له بۆ سبه بينى
ديسان پاشا بانگی راهیشت له بۆ كچی دوهم نه ویش دیسان نه و جارى به رگی
سۆرى له بهر كرد هات به سوارى سۆر دیسان هاتووچۆ كرد سهر كه وتوو بوو كچی

دووه میښی هټناو وه کی جاري پيشوو هټنايه وه ماري به داکي گوت: بيشاره وه
 که س نه زاني نه وجا چووه لای براکاني وه کو دوو جاره که ی تر نه و جاره ی براکاني
 گوتيان نه پوی هر ده تکزین که چهر وه کو جاره کاني تر بۆ کچی سنيهم خوی
 ناماده کرد جلوبه رگی رهشی له بهر کرد کچی سنيهمی هټنا و بردی خه رکه که
 نذر سه رسام بوون و نه يانزاني نه م سوارچاکانه کی بوون وه کی نه م کارهشی کرد
 بۆ نه وه ی وه کو براکاني نه بیت نه و شته چاکانه ی کردیته له بۆ نه و انیش بی بویه
 بانگه شستی کرد گوتی: مه ولودی ده که م چووه لای براکاني گوتی: هاتيمه
 ده وعه تتان که م مه ولودی ده که م نه و انیش هر وه کو پيشتر فشه يان پتکرد
 گوتيان: کوپه که چهر نه توو خوت هه يه هه تا مه ولودت هه بی! دوی پیره ژنی
 دایکی له گهر چهند پیره ژنه کی که گوتيان عه ييه نه و برا گچکه تانه هه پون له بۆ
 مه ولوده که ی نه و انیش ووتيان: باشه ده چین. نئواره داهات پاش نه وه ی مه ولود
 ته و او بوو نانبيان خوارد برا گچکه که ی گوتيه دوو برا گه وره که ی نه نگو مه پون
 نه و انیش پتيان سه ير بوو! گوتی: له گه لم وه ن نه و انیش چوون ده رگایه کی
 کرده وه هر سی سهری سواره ديوه کاني تیدا بوو ده گاریه کی تری کرده وه هر
 سی کچه کاني پاشای تیدا بوو گوتی: نه و سوارچاکه من بووم نه و انیش سه ريان
 سوپما! نه و جاکچه کاني پاشای کچه گه وره که ی له برا گه وره که ی ماره کرد کچه
 ناوه ندیه که ی له برا ناوه ندیه که ی ماره کرد کچه گچکه که ش برا گچکه که ی له خوی
 ماره کرد. نه و جاکرکاني په شيمه بوونه وه گوتيان: نه مه برا گچکه و نه توش برا
 گه وره مان به. پاش هه فته يه که به سه ر بوکيني هه رسی خوشکه که تپه پی هه رسی
 خوشکه که چوونه کوړی له بۆ کوړ کردن پیره میړده ک هات ناوی حه يدیره شهل بوو
 گوتی: پتويستيم به ناگره نه و انیش گوتيان: نه مه به بی جلکين ژنی برا گچکه که ی
 که ده کاته ژنی نه حمه دی گوتی: ئيوه لو وای په حمن نه و انیش گوتيان ناخر
 جلکمان له بهر نييه به س نه و چوو ناگری بداتی حه يدیره شهل راسه ن بردی و
 فراندی، نه و جاکه بهر له بۆ نه حمه دی چوو گوتيان: حه يدیره شهل ژنی فراندی
 خوشکی نه حمه دی نه گهر ده چی هه نده ک حاجيله ی به پتکه نينه ی بکړه بری
 نه و تندر بری حاجيله به پتکه نينه نه ویش پويشت گه يشته و تندر گوتی:
 حاجيله به پتکه نينه ژنه ک له ناو هه مووان پتکه نی و نه حمه د ناسيه وه بردی له پتی
 ديوه کی گه يشتی نه حمه دی گرت پاچه پارچه ی کرد له ناو جوړکيکی کرد و به
 سواری وراغی په وانی کرده وه، که خوشکی دیتی ده ستي به گريانی کرد دوو کوتر
 له سه ر داری بوون گوتيان نای نه گهر خوشکی نه حمه دی جيقنه ی مه بکوري نی

پارچەى ئەحمەد ئىش لەگەر بىكورتىنى ئەحمەد چادەبىتتە وە خوشكىشى وەى كرد
 ئەوجا ئەحمەد چابو وە گۆتى: دەچمە وە. خوشكى گۆتى: مادام دەچى بىرۆ لای
 مەلای ئەویش چو وە لای مەلای مەلاش گۆتى: بىرۆ جوانە ماينەكى بىنە لەكن
 كولانكەى خانى بىبەستە وە ئەگەر بىزانگى لە كولانكەى خانى. چو وە دەرى ئەوا
 ژنەكەت پى دىتە وە ئەگەر نا خۆت ماندى مەكە كە سبەى ھەستا وە دىتى
 ئىشەكەى دەبىت ئەوجا مەلا ووتى بىرۆ مەرەكە بىكە دوو پارچە بدە بە و دوو
 گورگەى لە پى بە حىرئ پا وەستا وە ئەو بە حىرەى جوانە ماينەكى تىدایە دەتگەبىتە
 كن ژنەكەت ئەویش چو وەى كرد تا گەبىشتە ژنەكەى ھىنايە وە خەبەر گەبىشتە
 ھەيدەرە شەلى گۆتيا ن ئەحمەد ژنى خۆى بردە وە گەبىشتە بەرامبەر يەك جوانە
 ماينەكان خوشك بوون جوانە ماينى ئەحمەدى گۆتيا جوانە ماينى ھەيدەرە شەلى
 ئەو ھەندەى بىرەكە دوایى بە عاردى دادە جوانە ماينى ھەيدەرە شەلى ئەو ھەندەى
 بىرەكە بە عاردى دادا تا بو وە چىرمۆكە بە عاردى وە نووسا ئەوجا ئەحمەد
 ژنەكەى گەپاندە وە لای خوشكى خەبەر چو وە لای براكانى ئەوانىش يەكە و
 دەستەرە زىريان لە بۆ ئەحمەدى ھىنا و ھەفت شەو و ھەفت پۆژ ھا ھەنگيان گىرا بە
 خوشى و شادى.

تەيرى ھەزار تەير

ھەبو و ھەبو دوو كچ ھەبوون، داىكيان پىش مردنى پى گۆتن: كچەكانم كە مردم
 دەستەكى من لىكە ھەو لە لبادى بگرن با زىداكتان پىتان لىبەتات. شە و ھات پۆژ
 ھات و پۆشەت داىكيان مرد. ئەوجا بابيان ژنى ھىنا وە، ئەو پۆژە داھات كە داىكيان
 گۆتبو و ديارە ئەو كات ئەم شە لبادى لە بۆ لىدانى كرا وە بۆيە ئەم زىداكە چەند
 لە و دوو كچە ناسكۆكانەى دەدا بەم لبادە ئەم كچۆكانە قەرە و جوانتر دەبوون.
 تا مودەتەكى بەردەوام بوو زىداكە كە سەيرى پىھات! بۆيە لبادەكەى كىردە وە دىتى
 دەستى ژنەكى تىدایە، بۆيە گۆتى: ئەمە شەتەكى تىدایە ئەگەر نا لە بۆچى ئەوانە
 چەنديان لىدە دەم ھەر قەرە و جوانتر دەبن! بۆيە لبادەكەى ھىنا لە باتى
 دەستەكە دارەكى لە نا و دانا ئەوجا پى لىدە دان، وەى لىھات ئەو دوو كچۆكە نۆر
 زەرد و لاواز بوون بە وەش نە وەستا كچەكان گۆتيا ن دەچىنە مازيان لەگەر خەركى
 داواى نانىان كرد، زىداكيان دوو فەردە سەرىگىنى لە بۆ دانان دوو نورديە نانى
 لەسەر دانا لەبۆى بەستان ئەوانىش نەيان ژانى، پۆشەتن بە پىكە و تن تا گەبىشتە
 چۆلاتى كە نۆر دوور كە و تىبو و ھەو لە دوورا قەسرەكيان دىت كە چوون لە

قەسرەكە نزيك بېنەوہ گۆتيان: ئەوہ شتەكى تېدايە ھەر بۆيە لە قەسرەكە خۆيان
 شارەدوہ دواى زۆرى پېنەچوو دېو ھاتەوہ گۆتى: بۆن دى بۆن دى بۆنى بېگانان
 دى لەم ئەرزو مەكانە دىت گۆتى: بە ۱۱ بنووم بە بەپى عەلەى بە جاجمى كەسك و
 سۆر؟ گۆتيان: ناوہ لالا بەجلى تازى لەناو ناخوپى تازى گۆتى: چ بخۆم ئەستوكى
 ھەرزىن شىرى بىزنى دواى چوون مەنجەرە ئاوہەكيان برق برق كوراند پاشان بە
 دىويان داكرد دىو بووہ چرمۆكە ئەوجا سەبەينە داھات چوونە قەسرى دىتيان
 سوارەك لە دوور بوو ئەوانىش ھاواريان كرد بانگى كرد سوارەكە ھات گۆتيان: لىرە
 پىزگارمان بكە ئەوجا ئەمە دوو شىتى سەيرت لەبۆ دەكەين. بەران نەيانزانى
 سوارچاك پاشايە يەك لە كچەكان گۆتى: ئەگەر مەن بىنى خەلانچەكەى زىرت لەبۆ
 دەكەم ئەوسەر و ئەوسەرى ديوہ خانى بگرى ئەوى تر گۆتى: ئەگەر مەن بىنى
 كچەكى كاگۆل زىرپو كوپەكى قاقۆل زىوت لەبۆ دەينم. ئەوجا ھەردووكى لەخۆى
 مارە كرد ھىنايەوہ، پاشا ژنەكى ھەبوو كە زانى زۆرى پېناخۆش بوو، بەران لەبەر
 پاشاى ھىچى پېنەدەكرا، پاش ماوہەكى ژنى نوپى پاشا زگى بوو خەبەر گەيشتە
 پاشا كەوا ژنەكەت مندارى دەبى، پاشا فەرمانيدا ديوہ خانى برازىننەوہ ئەوجا ژنى
 پاشا كوپ و كچەكى بوو يەكيان قاقۆلى زىرپو يەكيان قاقۆلى زىو ژنى گەورە گۆتى:
 پاشا بزانى ئەمەن تەراق دەدا ھەستا دوو گوجيلەى سەى داناو كچ و كوپەكەى
 ھەردا ناو چارەكى گەورە. خەبەر چووہ لای پاشا گۆتيان پاشام خۆش بى ژنەكەت
 دوو گوجيلە سەى بووہ فەرمانى دا ئەو ژنەى لە حەفت پېستى بدرون بېكەن بە
 پرد پۆژى بەسەرى ھاتوچۆ بکەن ئەوانىش ئەوہيان كرد لەلايەشكە مندەرەكانى
 ناوچارى خوا وای لەبۆ ھىنان بزەكى پىرەژنىكى بېكەس فېزىبوو دەچووہ ناو
 چارى تا شىرى لە گوانى دەما دەيدا مندەرەكان پىرەژن چوو يەقەى شوانى گرت
 گۆتى: ئەتو ئەو بزەى دەدۆشى شوانەكە ووتى: پىرەژن ئەمەن لەو ھەموو بزنانە
 بۆچى بىزنى تۆ دەدۆشم! بۆخۆت بزنانە دەيدۆشى. پىرەژنىش خۆى گرت و بەدواى
 بزەكەى كەوت ھەتا دىتى بزەكە خۆى ھەردايە چارەكى وا دوو مندارى تازە بوو
 شىرى دەخۆن ئەويش ھەرى گرتن لەبۆ مارەوہى بردەوہ بۆ خۆى بەخپوى كردن
 تا ھەراش بوون كچەكە لە مارەوہ تەونى دەكرد كوپەكەش لە دەرى بوو
 قاشوكانىتى دەكرد، زىداكى زانى كە ژنى گەورەى پاشا بوو ھاتە لای كچەكە گۆتى:
 زۆرە تۆ لە مارەوہ بىزار نابى ئەويش گۆتى: بەرى وەللا بەس چ بکەم زىداكەكە
 گۆتى: دەرژىن بولبولى خۆشەويست ھەيە برى براكەت لە بۆت بىنى ئەويش بە
 براكەى گۆت براكەشى پۆيى لە پىدا تووشى خدرى زىندەى بوو گۆتى: ھا زۆرە لە بۆ

کټنده رده چی؟ گوتی: ده چم بولبولی خۆشه ویست له بۆ خوشکم ده ینم خدری
 زنده گوتی رۆره پټت نایهت. گوتی: هه رده چم. گوتی: مادام ده چی له رټگا دوو
 کورگ هیه، مه رپه کی بکره بده گورگه کان، له وان قورتارت ده بی ده گه ویه عه ردی
 قونجرکه بری: بریا مارم لټره با، له دوا بی ده گه یه کانی کټم ده خنکی مسته کی
 لټبخۆوه بری ئای چه ند خۆشه، دوا یه ده گه یه دوو ده رگای یه کیان پټوه نه درایه
 پټوه یده یه کیان داخرایه بیکه وه، ئه ویش چوو وای کرد بولبولی خۆشه ویستی هینا
 له گه پانه وه گوتیان کانی کټم و خوینی بیکره. گوتی: نا بابه برۆ گه یشته عه ردی
 قونجرکه گوتیان: بیکره. گوتی: نا بابه برۆ ئه وجا به سه لامه تی هاته وه، هینای که
 زپداکیان زانی ئه وجاره به فټره شیکه هاته وه گوتی: ها رۆره بولبوله که کوه
 ئه ویش گوتی: وه لالا هیچ نییه بی ده نگه گوتی: رۆره ده رټن فه رخۆره ی شیران
 هیه با بروات ئه وت له بۆ بینی که برا که ی هاته وه گوتی: ها خوشکم لۆ بټده نگه ی
 غه مباری؟ ئه ویش گوتی: برام ئه و بولبوله هیچ نییه ده رټن فه رخۆره ی شیران هیه
 براشی گوتی: به چاوان ده چم له بۆت دټنم رټگای گرته به ر دیسان تووشی خدری
 زنده بوو، گوتی: ها فه رخۆره ی مامی له بۆ کټنده ری ده چی دیسان؟ ئه ویش
 گوتی: ده چم فه رخۆره ی شیران ده ینم. پټی وت: رۆره رۆره زه جمه ته ئه واهه
 ساره دټو پټی کټمی کردیه هه ر هټشایه له جټی خۆی نه پټیشته ئه ویش گوتی:
 هه ر ده چم خدری زنده ش گوتی: مادام هه ر ده چی په له داره کی تیژکه خۆت له بن
 پټی دټوی بشاره وه دټوه که سی جار ده ری کټیه هه تا پټست و ئټسکی بکرۆڤم.
 ئه وتش داره کی له بن پټی پاکه ئه و کټم و ئټشی چه ند ساره ی هه یتی نامینی
 پاشان دټوه که ده ری بخوازه ماری دنیا یی، ئه وجا ئه ویش واده کاتن دټوه که له و
 کټم و ئټشه ی پرگار ده بی ده ری بخوازه ماری دنیا یی، برا گچکه که ش ده ری
 فه رخۆره ی شیرانم ده وئ دټویش ده ری ئه واهه ساره پټم هټشایه بریابا
 هه فتی دیش هټشایه ئه و داوایه ت نه کردبا به رام برۆ ئه و له شینکۆکه ی گه مان
 ده که ن پټیان بری فه رخۆرینه داکتان مر دیه دوو پټده که نن، دووش ده گرټن،
 ئه وانه ی پټده که نن بیان هینه ئه ویش ده چی واده کاتن ئه وه ی پټده که نن ده یان باو
 ده یان هینی یسان رټنه گه وره ی پاشا که زپداکټیان زانی گوتی: ئه واهه هیچ ناچی
 فټره کانم سه ر ناگری بۆیه گوتی: ها رۆره لۆ ئه وها غه مباری کچه که دیسان؟
 گوتی: وه لالا ئه وانه ش هیچ نارټنو. زپداکه که گوتی: شتټکی رۆره عه نتیکه هیه
 نه گه ر براهه که ت له بۆت بینی باشه که ش گوتی: چیه ئه ویش گوتی: ته یر
 هه زار ته یر که براهه که ی هاته وه وه کو جاری پټشو خوشکه که ی داوای لټکرد

براکه‌شی گۆتی: گوی مەدەیی لەبۆت دەینم بەپێ کەوتە ئەو جینگایە کە تەیرەکە لێ بوو نۆزیک بۆوه گۆتی: تەیری هەزار تەیر براکە ی هەتا ناو قەدی بووه بەرد. ئەوجارە گۆتی: تەیری هەزار تەیر. ئەوجارە هەتا ملی بووه بەرد. سێیەم جار گۆتی: تەیری هەزار تەیر لە شەقی بارانی دا بەگەری کەت. هاتنەوه تەیری هەزار تەیر گۆتی: با بچینه کن پاشای ئەوان زۆر پێیان عەنتیکە بوو ئەو تەیرە قسە دەکات! بەگەری کەتن چوونە لای پاشا تەیری هەزار تەیر بە پاشای گۆت: پاشام ئەو کچە و کوڕە منداری تۆنە ژن و خورام کارەکانت ئەوهایان کرد لەبەر خۆیان هەر بۆیە پاشا هەستا ژنەکە ی لە حەفت پیستی نابوو. هینایە دەری ژنە گەورەکە ی و ئەوانی لەگەری بوون فریسی دانە ناو بیژی بۆیە تەیری هەزار تەیر خۆشی شادی هیناوه ناو ئەم خێزانە ئەوجا کراسم دیا و هیچ پێ نەبرا.

ئەحمەد میران

هەبوو نەبوو کەس لە خوای گەورەتر نەبوو، پیاویک هەبوو ناوی ئەحمەد میران بوو، پاوچی بوو، دەچوووه پاوێ، هێلکەکی شکاند کچەکی جوانی لێ هاتە دەری، ئەویش نان و ئاوی پێ نەبوو، کچەکە مرد. ئەوجارە یان نان و ئاوی لەگەر خۆی برد، هێلکەکی شکاند هیچی تێدا نەبوو. هێلکەکی دی شکاند کچەکی زۆر جوانی تێدا بوو نان و ئاوی دایێ ژیا ئەوجا لەگەر خۆی هینایەوه لەسەر کانی داینا گۆتی: دەچم لەشکری دەینم ئەتوولێرەبە هەتا دیمەوه هەر یەکیکی دەهات جەپە ی بە زەوی دادەدا و دەیگوت ئای ئەو جوانییە هی من با هەتا ژنەکە هات گۆتی: ببە لای خۆت. ئەویش گۆتی: رووت. پاپاپەوه ئەویش بردیە لای خۆی پارەکی پێوێنا فریسی دایە ناو کانی بووه دوو کۆتری سپی دایان لە شەقی بال. دوا یی ئەحمەد لەگەر لەشکری دیتەوه دەری بۆ ئەو هات لێهات هەندی چاوه پێی توو بکەم دەری کەبووت بۆ ئەو هات درێژ بووه دەری هەندی گاس کەم هۆ ئەحمەد هۆ ئەحمەد ئەویش دەری ئەتووه و نیی، بەس با هەوێ، کۆترەکان دەچنە لای پیرە مێردەکی جووتیار هەموو پۆژی دەریژن هۆ مام جووتیار ئەحمەد میران لە مارە سوژی چاوشینی لە پاری نەمینی مارو حاری وەکی ئەمنی کردە کۆتری حەودالە.

مام جووتیاریش بە ئەحمەدی دەری ئەویش شک دەکات دیت خۆی لەناو جواری دەشارتەوه هەر کە کۆترەکان دین دەیان گری و دەیانباتەوه بۆ ماری، کە سوژی چاوشین چاوی پێکەوی هەنجەتی دەبیتەوه دەری (ژانم ژانی کوپانە، گوشتی کۆترۆکەم دەرمانە)، ئەحمەدی ناچار کرد کۆترۆکە ی کوشتەوه لەناو تەشتی

كوشتيه وه پشكه خينهك په پری بووه دار قهسپه کی جوان کاتیک نه حمده چووہ بن دار قهسپه که قهسپی لی دهباری، که چی کاتهک سؤره ی چاو شین ده چووہ بن دار قهسپه که قهسه قهلی لی دهباری، ههستا چی کرد شوژنی له منډله که ی راده کرد، ده ی گوت نهوا له بق لانکی دار قهسپ ده گری. نه حمده دیش ناچار بوو دار قهسپه که بیرته وه پارچه کانی فریدا پیره ژنیک لوخوی هری گرت وه بریدیه وه ماری کچه کی زور جوانی لیده رچوو بهرام پیره ژن نه یزانی چونکه خوی دهشارده وه که پیره ژن ده چووہ ده ری ماره که ی جوان خاوین ده کرده وه پیره ژن سهری سوړ ده ما! پوژنکی خوی گرت کچه کی زور جوان له په نای هاته ده ری نه ویش گوتی: قسه ی مه که نه توو داك نه من کچ پیره ژن ووتی: باش پوژه که نه حمده له پیش ماری پیره ژن توپانتي ده کرد توپه که که وته ماری پیره ژنی نه حمده هاواری کرد پیره ژن. نهو توپه مان لو هه رده وه پیره ژن له ماری نه بوو کچه که نه یزای چ بکا ناچار بوو هه نده که په پو و پاری له ده سستی خوی پیچا هه تا به ده سستی پیره ژنی بچی توپه که ی لو هه رده رده وه نه حمده بینی گوتی: نهوه ده سستی پیره ژنی نییه دوی نه حمده یه قه ی پیره ژنی گرت گوتی: نه توو کچت هه یه؟ پیره ژنیش گوتی: نهوه من کچم له کی بوو! نه حمده دیش یه قه ی به رنده دا پیره ژن ووتی: باشه بهرام کچی من بهو جوړه دیتی ده ستاری گه ر کچان هاتنه مارتان به ریپی مافور ریژه که ی نه وجا ده ستاریان لی کرد و هه تا نیوه ی شهو به ند و بالوریان به سهر یه که هه رده گوت نه وجا سوړی چاوشین چووہ بن کچی پیره ژنی بایه کی به ردا گوتیان کچی پیره ژنی بایه کی لی به ریوو، کچی پیره ژنیش گوتی: به خوی گولکه سؤره م بمری نه من نیمه نه وجا زانیان هه موو کاره خرابه کان سؤره ی چاوشینه نه وجا نه حمده سؤره ی گرت و لیکي هه رزایند کچی پیره ژنیتی له خو ماره کرد.

مه پوکه و بزنگه

هه بوو نه بوو که س له خوی گه وړه نه بوو، مه پوکه و بزنگه هه بوون، بزنگه که گوتیه مه پوکه: با خانییه کی لوخزمان دروست که یی له سهرما و سؤره ی زستان خومان بیارین چونکه زور سهرما ده بی به ران مه پوکه فشه ی پیکرد گوتی نه من بهو خوریه خوم ده پاریزم، بهرام سهرما و سؤره هات. شهوه کی زور سارد بوو له بهر نهوه ی بزنگه که له خه و ههستا دیتی مه پوکه له سهرمان رهق بویته وه بزنگه که ههستا مه پوکه ی پارچه پارچه کرد پیسته که ی کرده په شمار پیچکه که شمی چه قاند بزنگه که ش دوو به چکه ی هه بوو به ناوی (جه نگيله و په نگيله) ی دایی له وی ده ژيان

شوه کی گورگ هات هه رڼوکی خوارد گورگ و بزڼ بووه شه پيان گوتيان ده چيته لای مه لای ده چين هه تا نه و شه رعه ده که ين پيشی بچن بزڼ يه که مه نجر ماستی ناماده کرد گورگيش هه مبانه توکه کی پر تر و فسی کرد چوونه لای مه لای هه ر گه يشتنه ويندهر هه مبانه ی کرده وه توکه که ده رپه یی به کاريته ی خانی که وت کاريته شکا يه که کيکه به چاوی مه لای که وت چاوی مه لای کوړه بوو نه و جا مه لا زوو زانی حه قی بزنه که يه خه تاي گورگيه بويه جه نگيله و به نگيله ی له گورگی ستانده وه نه و جا بزنه که به در خوشی گه راوه ماره وه .

- پاشا و سى کوپ، زور ډووباره ده بيته وه، به رده و اميش کوپى گچکه، هه رچه نده غه ډرى لى ده کړى به لام نازا و چاکه کاره له گه ل ډووبراکى تری، له م نه فسانه يه ش په گه زه کانی نه مجوره چيرۆکه ډووباره ده بنه وه، سى شه و سى نه سپ هر نه سپه ی په نگيک سى ډيو و، کوشتنى ډيوه کان و تا کوتايى نه فسانه .

- ته يری هه زار ته ير - ته ير و هوزار - بولبولی خوش ناواز، ده قى زور و شيوه ی زوريان هه يه که به رده و ام هه رجى گرانن له پاله وان داوا ده کړت. په گه زه کانی نه فسانه ی نه م ده قه زدن، بوونه به رد، کوپى قاقول زير و کچى قاقول زيو و.....

- مه پۆکه و بزتۆکه نه و حيكايه ته کوڼه يه که زور ډووباره ده بيته وه و به پای من حيكايه تيکى زور کوڼه و بى سه ره تاي قوناغى دروست کردنى گوند ده گه پښته وه، که مرقه تازه به ده سنى خوى خانوى بى خوى دروست ده کرد. نه مه ش حيكايه تى گياندارانه .

کۆشکه سحر اوییه کانی ته مه ن

کۆکردنه وهی: دانا ئیبراهیم خدر

گێڕانه وهی: ئیبراهیم خدر ئیبراهیم

ته مه ن: ۵۰ سال - قه لادزه

له دووری شارێك دوورگه یه ك هه بوو له ناو ئه و دوورگه یه دا كۆشكێك هه بوو، له ناو ئه و كۆشكه دا پیره ژنیك و ئه ژدیه ا ئه ژیان ئه و پیره ژنه كچیكی لایه و كه ئه و كچه ناوی رۆزماری بوو، تابلێكی كچیكی جوان و ده ست په نگین بوو، پرچیكی درێژ و په نگ زه ردی هه بوو، چاوی شین بوو، كچیكی زۆر بالا به رز و قه د باریك.... بوو زۆر نه رم و نیان و ناسك بوو. دوو هاو پیتی هه بوو كه له گه لی له ناو ژووره كه ی خۆیدا ئه ژیان دوو هاو پیتییه كانی (كه رویتشك و ئه ژدیه ایه كی بچووكی كچه). كه رویتشكه كه هاو پیتی رۆزماری بوو، دوو گویتی درێژ و دوو لاقی پان و قردینه یه كی له ئیخه بوو، په نگێكی خۆله میشی هه بوو. ئه ژدیه ا بچووكه كه هاو پیتی رۆزماری بوو ئه و ئه ژدیه ایه كچه بوو په نگێكی سه وزی هه بوو، كلکیكی له دواوه به جێ ما بوو دوو باڵی بچووكی له سه ر پشتی هه بوو ملوانكه یه كی په مه یی و قردینه یه كی په مه یی پتیه بوو، برژانگه كانیشی بۆ سه ره وه به رز كرد بوونه وه زۆر ترسنۆك و لاسار بوو. پیره ژنه كه ش دوو كاری به ده ستی هه بوو، یه كێكیان سمۆره یه كی جاسوس بوو ئه وه كه ی تریشیان ئه ژدیه ا گه و ره كه بوو كه باوكی ئه ژدیه ا بچووكه كه بوو. سمۆره جاسوسه كه ئه و سمۆره یه جاسوس بوو كاره كه ری پیره ژنه جادو كه ره كه بوو كه هه لده ستا به گێڕانه وه ی ئه و پووداوانه ی كه له ناوه وه و ده ره وه ی كۆشك پووی ئه دا، په نگێكی په شی هه بوو. زۆر لاواز بوو هه تا بلێی ناشرین بوو گازی له هه موو شت ئه گرت. ئه ژدیه ا گه و ره كه كه باوكی ئه ژدیه ا بچووكه كه بوو ئه ژدیه ا گه و ره كه كاری به ده ستی پیره ژنه كه بوو، كه هه لده ستا به گواسته نه وه ی پیره ژنه كه له و دێ بۆ ئه و دێ له و شار بۆ ئه و شار.

رۆزماری له به ر ئه وه ی كچیكی ده ست په نگین بوو، به رده وام خه ریکێ دروستكردنی ئه و ویتانه بوو كه له ده وریوه ریدا هه بوون له ژووره كه ی خۆیدا ویتنه ی گولی له سه ر سیسه مه كه ی له سه ر دۆڵابه كه ی له سه ر ده رگایه كه ی له سه ر

هه موو شته كان وینه و گولئی جوانی دروستکره بوو، بهرده وام له گهل
هاورپیه کانی خه ریکی وینه کیشان بوو گالته یان بهیه که وه ده کرد...

له ده ورووبه ری دورگه که دا پیره ژنه که سحری لی کردبوو هیچ که س
نیده توانی له و دورگه به نژیک ببیته وه هه موو به یانیه که پیره ژن له مال نه هاته
دهره وه، رۆزماری به ته نها له مال وه ده مایه وه له گهل هاورپیه کانی. رۆزماری
بهرده وام پرسیماری له خۆی نه کرد ده بی که سی وه ک من هه بی؟ به ته نها و دور
له کۆمه ل بژی. رۆزماری هه موو پۆژیک له ناو کۆشکه که دا نه که را ژور به ژور
دهرگا به دهرگا تا له کۆتایدا دهرگایه کی دۆزه وه که نه و دهرگایه به ره و ژیر
زه مینیکسی نه برد ورده ورده پۆیشته، تا پووناکییه کی لی به دیار که وت،
هاورپیه کانی ژور داویان لی کرد که نه چیت چونکه نه یانزانی تووشی ناخۆشی
نه بی له گهل پیره ژنه جادوکه ره که. به لام، رۆزماری گوئی به قسه کان نه دا هه ر
پۆیشته ووتی: به زووترین کات ده گه پتمه وه چهند پۆیشته با سه وزایی زیاتری
نه بینی دواى دارستان و پووبار و گول و گولزار... نه بینی. هه ر پۆیشته هه ر
پۆیشته تا نژیک بۆوه له باخچه یه که له دورده وه سی کچی جوانی بینی که به ره و
پووی نه هاتن. نه و سی کچه له کچه پاشا نه چون له شتیه و پوخساریان دا
له سه ر نه سپ بوون. له سه ر نه سپه که دابه زین ده ستیان کرد به گالته کردن له
کاتی گالته کردنیاندا به کی که له سی کچه کان که وت ناو چالیکه وه، رۆزماریش
خیرا خیرا پایکرد بۆ لایان، بۆ نه وه ی پزگاری بکات به هۆی که زیه درتیه کانی
رۆزماری که زیه که ی خسته ناو چاله که وه بۆ نه وه ی کچه که پزگار بکات. نۆری
نه ما بوو بۆخۆشی بکه ویتته ناو چاله که وه که سی که له پشته وه پا رۆزماری
گرته وه کچه که ی ناو چاله که شی پزگار کرد، نه و کوپه ش برای سی کچه کان بوو
نه و کوپه ژور سوپاسی رۆزماری کرد که خوشکه کانی پزگار کرد. رۆزماری
به هۆی جوانیه که یه وه ژور سه رنجی کوپه که ی پاکتیشا بوو که له وکاته وه
یه کترین ناسی سۆز و خۆشه ویستی که وت ناو دلای هه ر دووکیانه وه، کوپه که
ناوی له کچه که پرسى کچه که ش ناوه که ی پی گۆت: که ناوی رۆزمارییه که له و
کاته دا خوشکه بچوکه که یان کۆپه که ی مه شغول کردبوو و هه ر له و کاته ی که
کوپه که مه شغول بوو رۆزماری به په له چووه مال وه نه ی توانی بزانی کوپه که
کییه؟ ناوی چیه؟ سمۆره جاسوسه که هه ر له و کاته وه ی که رۆز ماری له مال
ده رچوو تا کاتی که پانه وه ی هه ر به دواوه ی بوو رۆزماری هاته وه مال له گهل
هاورپیه کانی دانیشت و نه چیروکه ی بۆ هاورپیه کانی گتیراپه وه باسی دیمه نی

جوانی سروشتی کرد و باسی دیمه‌نی جوانی شاره‌کە‌ی کرد له ناکاو پیره‌ژنه‌کە لێ‌ی هاته ژۆرده‌وه پێ‌ی گوت: ئە‌م‌ۆ‌ بۆ‌ کو‌ی چوو بو‌وی؟ له‌گە‌ڵ ک‌ی دوا‌ی؟ ک‌یت بی‌نی؟ رۆ‌زماریش نه‌یتوانی درۆ‌ بکات پاس‌تی بۆ‌ باس کرد پیره‌ژنه‌کە رۆ‌ی نازاردا تا نا‌وی کو‌په‌کە‌ی پ‌ی‌ ب‌ل‌ی: به‌لام، نه‌یتوانی چونکە نا‌وی کو‌په‌کە‌ی نه‌نه‌زانی. زیاتر له‌به‌ر ئە‌وه‌ی بو‌و کو‌په‌کە‌ی له‌به‌ر چاو لایبات به‌ه‌وی داره‌ سی‌حراوییه‌کە‌یه‌وه که‌ ره‌سه‌کانی وێ‌نه‌ک‌یشانی ل‌ی شکاند و ده‌رگاشی له‌سه‌ر قوف‌ل دا ئە‌و کار و کرده‌وه‌یه‌ رۆ‌زماری رۆ‌ر دل‌گران کرد و رۆ‌ر خه‌فه‌تی پ‌ی‌ خوارد له‌وه‌ی که‌ جارێ‌کی تر نه‌توانی ئە‌و دیمه‌نه‌ جوانانه‌ بی‌بین‌ته‌وه‌ زیاتر به‌وه‌ دل‌گران بو‌و که‌ نه‌یده‌توانی بۆ‌ جاری دو‌وه‌م خۆ‌شه‌ویسته‌کە‌ی بی‌بین‌ته‌وه‌. شه‌و خه‌وی بی‌نی له‌ خه‌ویدا خۆ‌شه‌ویسته‌کە‌ی له‌ په‌نجه‌ره‌کە‌ی بانگی ئە‌کرد پ‌ی‌ ئە‌گوت: رۆ‌زماری ئە‌وه‌ هاتم ئە‌ویش له‌ په‌نجه‌ره‌کە‌ که‌ زیه‌کە‌ی هه‌ڵدایه‌ خواره‌وه‌ بۆ‌ ئە‌وه‌ی کو‌په‌کە‌ی پ‌ی‌ ب‌یت‌ه‌ ژۆرده‌وه له‌ ناکاو پیره‌ژن هاته ژۆرده‌وه کاره‌کە‌ی ل‌ی هه‌ڵوه‌شاند‌وه‌. که‌ له‌ خه‌و هه‌ڵسا سه‌یری کرد خه‌و بو‌و پاس‌ته‌قینه‌ نه‌بو‌و. ناسوده‌ بو‌و به‌یانی که‌ رۆ‌ژه‌لات هاو‌پ‌تیه‌کانی هاتنه‌ لای رۆ‌زماری رۆ‌زماری ب‌یتاقه‌ت و غه‌مبار بو‌و هاو‌پ‌تیکانی ته‌ماشایان کرد ب‌یتاقه‌تی غه‌مباری رۆ‌زماری له‌ شکانی که‌ ره‌سه‌ی وێ‌نه‌ ک‌یشانه‌کە‌ی دایه‌ له‌ ناکاو که‌ رو‌یتشکه‌که‌ که‌ فل‌چه‌یه‌کی ئە‌فسونا‌وی وێ‌نه‌ک‌یشان له‌ ژێ‌ر می‌زه‌کە‌ی ژووری دۆ‌زیه‌وه‌ دای به‌ رۆ‌زماری گوتی: من و ئە‌ژدیه‌ا بچو‌وکه‌که‌ ئە‌چین له‌ گو‌له‌ سووره‌کان په‌نگی سو‌رت بۆ‌ دروست ئە‌که‌ین له‌ گه‌ڵا سه‌وزه‌کان په‌نگی سه‌وزت بۆ‌ دروست ئە‌که‌ین بۆ‌ ئە‌وه‌ی ده‌ست به‌ وێ‌نه‌ ک‌یشان بکه‌یت‌وه‌، رۆ‌زماری رۆ‌ر سه‌ری سو‌رما بو‌و له‌ فل‌چه‌ ئە‌فسونا‌ویه‌که‌ نوسینیکی رۆ‌ر جوانی له‌سه‌ر هه‌لگه‌ندرابوو رۆ‌ر سه‌رنجی پاک‌یشا، هه‌ر که‌ رو‌یتشکه‌که‌ و ئە‌ژدیه‌ا بچو‌وکه‌که‌ گه‌پانه‌وه‌ ژۆرده‌کە‌ی رۆ‌زماری، رۆ‌زماری ده‌ستی کرد به‌ وێ‌نه‌ک‌یشان له‌سه‌ر دی‌واری ژۆرده‌کە‌ هاو‌پ‌تیه‌کانی به‌ه‌وی په‌نجه‌ره‌کە‌وه ئە‌یان‌توانی ب‌ینه‌ ژۆرده‌وه هه‌رچه‌نده‌ که‌ ژۆرده‌کە‌ په‌نجه‌ره‌ی رۆ‌ر به‌رز بو‌و کاتی له‌سه‌ر دی‌واره‌کە‌ وێ‌نه‌ی ناسما‌ی کرد و وه‌کو ئە‌وه‌ی که‌ ناسمانیکی پاس‌ته‌قینه‌ ب‌ی رۆ‌زماری ووتی: من ته‌نها له‌ خه‌یاڵمدا ناسمان هه‌بو‌و، خۆ ئ‌یستا ئە‌م وێ‌نه‌ک‌یشانه‌ بو‌و به‌ ناسمان ئ‌ینجا هه‌ستی کرد ئە‌و فل‌چه‌ ئە‌فسونا‌ویه‌ هه‌رچی له‌ خه‌یاڵیشدا ب‌یت ده‌یک‌یشیت به‌ وێ‌نه‌ی پاس‌ته‌قینه‌، ئ‌ینجا رۆ‌زماری به‌ هاو‌پ‌تیکانی گوت: هاو‌پ‌یان وه‌رن ئە‌و دیمه‌نه‌ جوانه‌ی من بی‌نیومه‌ بۆ‌تان ئە‌ک‌یشم پاش ک‌یشانی ناو و باخچه‌ و شی‌وه‌ی

گونده که و دارستان و... رۆزماری ههستی کرد له ناو وینه که دا په پوله یه کی
 راسته قینه هاته دهره وه به ره و ژوره که ی رۆزماری دهستی وینه که ی دا
 دهستی چوو بۆ ناو و وینه که پاشان به هاوړینه کانی گۆت: من به ختی خۆم
 تاقی نه که مه وه نه مجارهش با بزانم چیم به سه ر دی؟ کاتی که رۆزماری خۆی کرد
 به ناو وینه که دا خۆی له ناو باخچه ی خانوی کوپه پاشا بینیه وه نه و سه ر و
 نه و سه ری ماله که ی کرد کوپه پاشای بینیه وه فلچه ی وینه کیشه نه که ی که به
 کوپه پاشا شاد بوو کوپه پاشا پیتی گوت: زۆر به دواتا گه پام نه و سه ر و
 نه و سه ری شاره که م کرد تۆ له کوئی بووی که جیت هیشتم داروده سه ته کانم زۆر
 به دواتا گه پان به لام نه یاندۆزیه وه کوپه پاشا به رۆزماری گۆت: تۆ له منت
 نه پرسى که ناوم چیه؟ رۆزماریش ووتی: پتویست ناکات ناوت بزانم... ووتی
 بۆچی؟ رۆزماری گۆتی: نه و باسه بۆ دواى بیت رۆزماری ووتی ته نها ده مه ویت
 بزانم کى نه و نوسینه ی له سه ر فلچه نه فسوناو ییه که هه لته که ندووه چونکه وا
 هه ست نه که م نه و فلچه یه له خیزانه که مه وه بۆم ماوه ته وه کوپه پاشا به
 رۆزماری گۆت ئاسنگه رێک هه یه له شاره که مان هه ر ته نها نه و شک نه به م با
 بچین بۆ لای بزانی نه و چى نه لى؟ که چوون بۆ لای ئاسنگه ره که ز ئاسنگه ره که
 وىستى به ریزه وه به رامبه ر کوپه پاشا پاوه ستی پيشواز ییه کی باشى لى بکات
 به لام کوپه پاشا نه یویست خۆی نیشان بدات وه کو کوپه پاشا رۆزماری
 پرسى یارى له ئاسنگه ره که کرد گوتی: مامه کى نه م نووسینه ی کردووه له سه ر
 نه م فلچه نه فسوناو یه؟ که ته ماشای ده ست و خه ته که ی کرد ووتی نه مه
 ده ست و خه تی برا که مه که له دیوی شاره که دا نه ژیت رۆزماری به کوپه پاشای
 گوت وه ره بابچین بۆ لای به لام کوپه پاشا به رۆزماری گوت ئیمه له جه نگداين
 له گه ل شاره که ی نه و به ر نه و بوو رۆزماری به هه ناسه ساردی وىستى به ره و
 ماله وه بپواته وه که له و شوینه ی لى هاتبوو پيش نه وه ی بپواته وه کوپه پاشا
 پیتی ووت: به یانى ئاهه نگێک ساز نه که ین منیش چه ز نه که م تۆش پیتی بۆ
 ئاهه نگه که رۆزماریش له وه لامدا ووتی: ناتوانم به لاین بده م به لام نه گه ر بۆم
 ره خسا دیم...

پاشان له ده رگای باخچه ی پاشا وه به فلچه نه فسوناو یه که ی وینه ی ژوره که ی
 خۆی کیشا و توانی به رپته وه ژوره که ی خۆی. رۆزماری بۆ پۆژى دواى بیری
 له ئاهه نگه که کرده وه که چۆن بچیت؟ نه و به و وتووێژى له گه ل هاوړینه کانی کرد
 له باره ی ئاهه نگه که له و کاته دا که باسى ئاهه نگه که ی ده کرد بۆ هاوړینه کانی له و

کاته‌دا نه‌ژدیه‌ا بچوکه‌که‌ بیری کرده‌وه به‌ رۆزماری گۆت بۆچی فلّچه‌که‌ به‌کار
 ناهیتی؟ بۆ نه‌وه‌ی جوانترین جلت له‌به‌ردابیت رۆزماری له‌ وه‌لامدا ووتی:
 به‌پاستی بیریکی جوانه‌! به‌رامبه‌ر ئاوینه‌که‌ پاوه‌ستا و فلّچه‌ نه‌فسوناوییه‌که‌ی
 له‌سه‌ر سه‌ری خۆی دانا و له‌سه‌ره‌وه‌ تا خواره‌وه‌ به‌ خه‌یاڵ جلیکی جوان و
 ته‌سریحه‌کی جوان و پیللۆیکی جوان جار له‌جار جوانتر جلی بۆ خۆی دروست
 نه‌کرد تا جوانترین شیوه‌ی له‌ جلوه‌رگ تاقی کرده‌وه‌ خۆی ئاماده‌ کرد بۆ
 ئاهه‌نگه‌که‌ سمۆره‌ جاسوسه‌که‌ گوئی له‌وقسانه‌ بوو نه‌وه‌والانه‌ی بۆ
 پیره‌ژنه‌که‌ پاگه‌یانده‌ پیره‌ژنه‌که‌ لینی هاته‌ ژووره‌وه‌ به‌ نه‌یتی کاره‌که‌ی زانی بوو
 دووباره‌ نۆدی پێ گۆت: ناوی نه‌وه‌ کوپه‌ چیه‌؟ رۆزماریش هه‌رده‌یگوت نازانم!
 نازانم! نه‌وه‌بوو فلّچه‌که‌ی لێ شکاند سحری له‌ ژووره‌که‌ی کرد ووتی: نه‌ی ژوور
 بیه‌ به‌ زیندانیک بۆ نه‌م کچه‌ درۆژنه‌ تاوه‌کو به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌توانی بیته‌
 ده‌ره‌وه‌ وه‌ هیچ که‌سیک نه‌توانی بیته‌ ژووره‌وه‌. پیره‌ ژنه‌که‌ به‌ سحر خۆی
 هینایه‌ سه‌ر شیوه‌ی رۆزماری پۆششت بۆ ئاهه‌نگه‌که‌ بۆ نه‌وه‌ی نه‌وه‌ی
 خۆشه‌ویستییه‌ی لێ له‌ناو به‌ریت، رۆزماریش نۆر غه‌مبار بوو که‌ له‌ناو زینداند
 بوو دووره‌ له‌ هاوپیکانی و دووره‌ له‌ کوپه‌ پاشا. له‌م کاته‌دا نه‌ژدیه‌ا بچوکه‌که‌
 فیزی فرین بوو بوو که‌ رویتشه‌که‌ی له‌سه‌ر پشتی خۆی دانا له‌ په‌نجه‌ره‌وه‌
 قسه‌ی له‌گه‌ڵ رۆزماری نه‌کرد نه‌ی نه‌توانی بیته‌ ژووره‌وه‌ رۆزماری به‌ نه‌ژدیه‌ا
 بچوکه‌که‌ی ووت: باوکت نه‌توانی یارمه‌تیمان بدات بۆ نه‌وه‌ی پزگارم بکات له‌و
 زیندانه‌دا نه‌ژدیه‌ا بچوکه‌که‌ چوو بۆ لای نه‌ژدیه‌ا گه‌وره‌که‌ که‌ باوی بوو
 پیره‌ژنه‌که‌ نه‌ژدیه‌ا گه‌وره‌که‌شی زیندانی کردبوو له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌ژدیه‌ا
 بچوکه‌که‌ هاوپیته‌ی رۆزماری نه‌کرد. نۆر له‌به‌ر باوکی پارایه‌وه‌ که‌ رۆزماری
 پزگار بیت یارمه‌تی بدات بۆ پزگار کردنی باوکی پێی گوت: ناتوانم یارمه‌تیت
 بده‌م چونکه‌ رۆزماری درۆی کردووه‌ هاوپیکانی سوپندیان خوارد رۆزماری درۆ
 ناکات نه‌ژدیه‌ا گوره‌که‌ش ووتی: نه‌گه‌ر رۆزماری درۆ ناکات نه‌توانی له‌
 په‌نجه‌ره‌که‌ خۆی فریادته‌ خواره‌وه‌. بێ نه‌وه‌ی سحره‌که‌ کاری تی بکات
 هاوپیکانی به‌ خیرایی چون بۆ لای په‌نجه‌ره‌که‌ به‌ رۆزماریان گوت: هه‌رچه‌نده‌
 رۆزماری ده‌ترسا رۆزماری به‌ دلنیایی نه‌یزانی درۆ ناکات رۆزماری له‌
 په‌نجه‌ره‌که‌ خۆی فریادیه‌ سه‌ر پشتی نه‌ژدیه‌ا بچوکه‌که‌. رۆزماری پزگاری بوو
 وورده‌ وورده‌ به‌ره‌و شاره‌که‌ که‌وتنه‌ پێ له‌ناو ئاهه‌نگه‌که‌دا کوپه‌ پاشا وایزانی
 پیره‌ژنه‌که‌ رۆزماریه‌ چونکه‌ پیره‌ژنه‌که‌ به‌ سحر خۆی هینابوو سه‌ر شیوه‌ی

رۆزماری پیره‌ژنه‌که هه‌ولیدا نه‌و کوپه‌ پاشایه له‌ ئاهه‌نگه‌که‌دا جیا بکاته‌وه
 نه‌یویست کوپه‌ پاشا بکوژی پای کرد کوپه‌ پاشا دای که‌وت تا له‌ ئاهه‌نگه‌که‌
 هاتنه‌ ده‌روه پیره‌ژنه‌که‌ ده‌ستی کرد به‌ به‌کاره‌یتانی جادو بۆ نه‌وه‌ی کوپه‌
 پاشا له‌ناو به‌ریت هه‌ر له‌و کاته‌دا بوو که‌ جه‌نگاوه‌ره‌کانی دۆزمنیان که‌وتنه‌
 گیانیان له‌ناو کۆشکه‌که‌دا شه‌پ پووی دا له‌ نیتوان هه‌ردوولا. کاتی‌ک که‌
 پیره‌ژنه‌که‌ سه‌رۆکی جه‌نگاوه‌ره‌ دومنه‌کانی بیینی دۆزمنی کۆنی خۆی بوو
 سه‌رکرده‌که‌ به‌ پیره‌ژنه‌که‌ی گوت تۆ لێره‌ چی نه‌که‌ی؟

پیره‌ژنه‌که‌ش پێی گوت: تۆ لێره‌ چی نه‌که‌یت؟ هۆی پوودانی جه‌نگه‌که‌ که‌
 له‌نیتوانیاندا پوویدا نه‌وه‌ بوو نه‌و که‌سه‌ی که‌ سه‌رکرده‌ی جه‌نگاوه‌ره‌ دۆزمنه‌کان
 بوو باوکی رۆزماری بوو دۆزمنی مالی کوپه‌ پاشا بوو کاتی‌ک که‌ رۆزماری
 ته‌مه‌نی (٣-٤) مانگ بووه‌ رۆزماری لێ بێز بووه‌ له‌وکاته‌دا وای نه‌زانی که‌
 باوکی کوپه‌ پاشا رۆزماری دزیوه‌، نه‌وه‌بوو باوکی رۆزماری هۆی جه‌نگه‌که‌ی بۆ
 پیره‌ژنه‌که‌ پوون کرده‌وه‌ که‌ بۆچی نه‌و جه‌نگه‌ نه‌کات؟ له‌و کاته‌دا پاشا زانی
 بۆچی نه‌و جه‌نگه‌ی له‌گه‌لدا نه‌کات پیره‌ژنه‌که‌ دای له‌ قاقای پێکه‌نین ووتی من
 که‌چه‌که‌تم برده‌وه‌ نه‌وه‌ هه‌ژده‌ ساڵه‌ لای منه‌.

رۆزماری له‌به‌ر ده‌رگا‌که‌ پاوه‌ستا بوو باوکی رۆزماری ووتی: بۆچی که‌چه‌که‌ی
 منت برد؟ خۆ تۆ هاوڕێیه‌کی نزیک‌ی من بووی! پیره‌ژنه‌که‌ش له‌ وه‌لامدا ووتی
 نه‌خێر من هاوڕێی نزیک‌ نه‌بووم به‌لکو خۆشه‌ویستت بووم تۆ منت نه‌هیتا من
 زۆر تۆم خۆشه‌ویست یقم له‌ تۆ و ژنه‌که‌ت بوو، بۆیه‌ ویستم به‌هره‌ شیوه‌یه‌ک
 بێ تۆله‌ی خۆمت لێ بکه‌مه‌وه‌ نه‌ویش به‌ دزینی رۆزماری توانیم تۆله‌که‌
 بکه‌مه‌وه‌ له‌وکاته‌دا رۆزماری به‌په‌له‌ هات خۆی کرده‌ ناو باوه‌شی باوکی ووتی:
 باوکه‌ منم رۆزماری نه‌و پیره‌ژنه‌ منی برده‌بوو. پیره‌ژنه‌که‌ ویستی جادوویان لێ
 بکات به‌لام نه‌ژدیه‌ا بچووه‌که‌ به‌هۆی ئاگری ده‌میه‌وه‌ ئاگری بلاو کرده‌وه‌
 نه‌یه‌یشت کاریان لێ بکات پیره‌ژنه‌که‌ ووتی هه‌ر ده‌بێ رۆزماری بکوژم نه‌مه‌
 تاکه‌ پێگه‌یه‌ رۆزماری هه‌لات به‌ره‌و باخچه‌که‌ی کۆشکی پاشا به‌ره‌و لای نه‌و
 ده‌رگایه‌ پێیشت که‌ وینه‌ی ژووره‌که‌ی خۆی لێ دروست کردبوو پیره‌ژنه‌که‌ به‌
 پاکردن به‌ دواوه‌یه‌وه‌ بوو رۆزماری خۆی له‌ پشت ده‌رگا‌که‌ شارده‌وه‌ کاتی‌ک
 پیره‌ژنه‌که‌ هاته‌ ژووره‌وه‌ ده‌رگا‌که‌ی له‌ ده‌می پیره‌ژنه‌که‌ پاکیشا پیره‌ژن خۆی
 له‌ ژووری رۆزماری بینه‌وه‌ زۆری هه‌ولدا جادووه‌که‌ی ژووره‌که‌ هه‌لوه‌شینیتته‌وه‌
 به‌لام نه‌یتوانی چونکه‌ خۆی وای دانابوو که‌ نه‌م ژووره‌وه‌ بپێته‌ زیندانی هه‌تا

هەتایی بۆ کەسیکی درۆن پیرەژنە کەش خۆی درۆن بوو کەوتە زیندانی بۆ
هەتا هەتایی.

ئینجا کوپی پاشا داواي رۆزماری کرد لە باوکی رۆزماری بۆ پێک هێنانی ژيانی
هاوسەری بەهۆی ئەو خۆشەویستییهی لە نێوانیاندا هەیه دەستیان کرد بە
ناهەنگ گێرپان بە بۆنەی بەیەکتەر گەیشتنی رۆزماری و کوپە پاشا بۆ ژيانی
هاوسەری هەردووکیان ژيانتيکی خۆشيان بەسەر برد.

- هەرچەندە ئەفسانەکان کەسایەتی و پەرگەزی ئەفسانەییان تێدايە، بەلام
کار و خەسلەتەکان هەرکاری مرۆڤن، مرۆڤ بە هەموو جۆرە کانییەوه، پق
و خۆشەویستی و مەسەلە دەرونیەکان کۆمەلایەتیيەکان، هیز گەلیکن کە
گەپی ئەفسانە و حیکایەتەکانی گیانداران و بەر ئاگردانیان لەسەر
دەسوپی.

- ئەم ئەفسانەيە نۆرتەر لە وەرگێرپان دەکات، تاکۆکردنەوه، چونکە شوین و
رەوشت و کەرەستەکان نۆریان لە هی رۆژئاوا دەچن و کەرەستەي تازەو
شارستانی ئەوانی تێدايە. بەلام کۆکردنەوه نووسیویەتی لە باوکی
وەرگرتوو؟!

سولتان مه حمود

کۆکردنه وهی: ئاواره سهلاح فهتاح

گێڕانه وهی: مریه م سهلهیمان محهمه د ٤٦ سال

نه خوینده وار بوو خه لکی ناوچه ی زه لم

پۆژیک له پۆژان ده بیئت سولتانیک ده بیئت ناوی (سولتان مه حمود) ده بیئت سولتانی شاری (خه زینه) ده بیئت موسلما نابیئت سی ژنی ده بیی وه زیریکی ده بیئت زۆر زیره ک ده بیئت (سولتان مه حمود) له زۆربه ی کارهکانیدا پرس به م وه زیره ده کات و متمانه به کی زۆریشی پێیه تی پۆژیک (سولتان مه حمود) بریار ده دات له گه له وه زیره کهیدا بچن بۆ سه فەر بۆ ماوه یه کی دووردریژ له سه فەر ده میننه وه پۆژیک له گه له وه زیره دا پێیان ده که ویته دێه کی بچکولانه ده چنه په نای چادرێک ده بینن ژن و پیاویکی لێیه ژنه که مندالی ده بیئت له وکاته دا پیاوی ژنه که به سولتان و وه زیر ده لێت که له ویدا لاچن چونکه ژنه که م شه رم ده کات تا مندا له که ی ده بیئت. دوا ی ژنه که مندالی ده بیئت کوپیکی جوانی ده بیئت له وکاته شدا سولتان خۆی (٣) ژنی ده بیی ژنه بچوکه که ی له کاتی له دایک بوونی ئه و کوپه دا ژنی (سولتان) مندالی ده بیی کچیکس جوانی ده بیی له وکاته دا وه زیر ده ست ده کاته پێکه نین سولتان به وه زیر ده لێ بۆ پێده که نی ئه ویش ده لێت (ئه و کوپه ی ئێستا له دایک بوو ده بیته هاوسه ری کچه که ت) باوکی کوپه شوان ده بیئت زۆر هه ژار ده بن (سولتان) بیر ده کاته وه بۆ پێگایه ک که ئه و کوپه له ناو ببات به هه ر پێگایه ک بیئت بۆیه سولتان داوا ده کات له باوکی کوپه که که ئه و مندا له ی بداتی یان پێی بفروشن به هه رچه ند پاره بیئت چه ند داوا بکه ن ده یان ده می، دایک و باوکی مندا له که پازی نابن پاشان دوا ی زۆر کردنیک ی زۆر پازی ده بن که مندا له که ی بده نی ئه و شه وه سولتان و وه زیر له مالی شوانه که ده میننه وه (سولتان) به دایکی مندا له که ده لێ که نابێ ئه مشه و شیر بده یه ت به مندا له که ت پاشان پۆژ ده بیته وه سولتان به وه زیر ده لێت: مندا له که هه لگرن با برۆین. ده پۆن ده پۆن تا ده گه نه بیریک سولتان به وه زیر ده لێت (کوپه که م بده ری سولتان کوپه که هه لده داته بیره که وه ده لێ (ده با بیی به زاوامان) ئینجا

سولتان و وه زیر ده پښ منداله که له ناو بیره که دا جیده هیئت به عه قلی خویان مردوه. پیاوونکی ده وله مند ده بیټ به س مندالیان نابیت پوژتیک له گه ل چه ند قافله یه کدا ده چن بۆ دهر وه بۆ گه پان ماوه یه کی زور ده گه پښ دوی نه وه پښان ده که ویتنه نه بیر هی که منداله که ی تډایه پیاوه ده وله مند ده که فرمان به یه کیک له توکه ره کانی ده کات که ناو له بیره که بهیتنه دهر وه چونکه تینویه تی له وکاته دا دولچه که به رز ده کاته وه زور قورس ده بی، سهری ده سوپمی هم موو پیاوان بانگ ده کا کاتیک دولچه که به رز ده که نه وه ده بیبن کورپکی جوانی تډایه په نجه یه کی شیر ی لیدی نه منداله نه م ماوه یه به و په نجه شیر هی ژیاوه، به نه مری خوا له به ر نه وه ی نه و پیاوه مندالی نییه منداله که ه لده گریته وه بۆخوی که خوی به خوی بکات پاشان ده بیاته ماله وه پاشان ژنه کی زوری پی خوښ ده بیټ چونکه مندالیان نابی بویه ژنه که زور به جوانی به خوی ده کات، نه م کورپه گه وره ده که ن ته م نه ده بیټ به به (۱۵) سال پوژتیک (سولتان ماحمود) له گه ل وه زیره که یدا له گه پاندا ده بن له سه فره دورودریزه که پاندا پښان ده که ویتنه نه و شاره ی که کورپه کی تډایه پاشان خه لکی شاره که پیشوازییه کی زور گهرم له سولتان و وه زیر ده که ن پښیان لی ده گرن نانیان بۆ ناماده ده که ن، نان ده خوښ و پاشان چاپیان بۆ ده هیئن نه و که سه ی که چایه که یان بۆ ده هیئت کورپه که یه وه زیره که له و کاته دا کورپه که ده بیټی زور زیره که ده بی نه ازا کورپه که ده ناسیته وه ده ست ده کاته پیکه نین سولتان پی ده لی بۆ پښه که نی؟ وه زیریش پی ده لی نه و منداله ی که تو کرده ناو بیره که وه نه و کورپه نیستا ماوه نه و هتا (چا) ت بۆ ده هیئت. سولتان سهری ده سوپمی زوریش پی ناخوښ ده بیټ بویه بیر ده کاته وه که پیلانیک دابرژیت بۆ نه وه ی نه و کورپه له ناو بیات! بویه به باوکی کورپه که ده لیت یه کیکم بۆ په یدا بکه بۆ نه وه ی نامه یه کم هیه ده نیووسم بۆ خیزانم له شاری (خه زینه) بۆم بیات باوکی کورپه که ش ده لیت نیستا په نجا پیات بۆ په یدا ده که م (سولتان) ده لیت من که سم ناوی ته نها کورپه که ی خوتم ده وی باوکی کورپه که ش ده لی ناتوانین نه و بنیرین چونکه نیتمه ته نها نه و کورپه مان هیه دایکی دلی نایه سولتان ده لیت نه گه رازی نه بن هر نیستا کورپه که تان ده کوژم. پاشان کورپه که ده لیت: باب به من ده یوم بانموکون (سولتان) کاغه زه که ده نووسی موری سولتانی لی ده دن له ناو کاغه زه که دا

نووسراوه "گه وره کانی مائی من ئەم کوپه‌ی که ئیستا ئەم نامەم پێ ناردوو
 هەر هاته پێشه‌وه ده‌یکوژن بۆم سەر ده‌بین" ئەم کورتە‌ی نامە که بوو
 کوپه‌ که کاغه‌زه‌که‌ی ده‌کاته گیرفانییه‌وه و ده‌چیت بۆ شاری (خه‌زینه) دوا‌ی
 ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ گه‌پان پاشان ده‌کاته شار خوار مائی (سولتان) باخچه‌یه‌کی
 جوانی تیدا ده‌بی ئەو باخچه‌یه له‌ناو مائی کچی سولتان دایه ئەو کچه‌ی که خوا
 بۆ ئەو کوپه‌ی دانابوو کوپه‌ که ده‌چیته باخچه‌که‌وه ئەسپه‌که‌ی له‌وی
 ده‌به‌ستیته‌وه دەم و چاوی ده‌شوات و زۆر ماندو ده‌بی خه‌وی لی ده‌که‌ویت.
 له‌وکاته‌ی کوپه‌ که خه‌وتوو کچه‌ که له‌گه‌ل کاره‌که‌ره‌که‌ی دیته باخچه‌که‌وه
 کچه‌ که ئەسپه‌که‌ ده‌بینی سهری سوڤ ده‌مین! ده‌لی: به‌ کاره‌که‌ره‌که‌ی ئەم ئەم
 ئەسپه‌ هی کیته؟ پاشان هه‌ردووکیان ده‌گه‌ڕێن بزانن خاوه‌نی ئەم ئەسپه‌ کیته
 دوا‌ی ئەوه کچه‌ که کوپه‌ که ده‌بینیت که خه‌وتوو زۆر جوان دیته پێش چاوی
 عاشقی ده‌بیت کچه‌ که به‌ کاره‌که‌ره‌که‌ی ده‌لێت: تۆ بێ بزانم ئەم کوپه‌ چی
 ده‌کات لێره بۆچی لێره خه‌وتوو دوا‌ی ئەوه‌ی ئەو ده‌پوات کچه‌ که ورده ورده
 لێی نزیک ده‌بیته‌وه ده‌بینیت کاغه‌زێک له‌ناو گیرفانی کوپه‌ که دایه سوک سوک
 کاغه‌زه‌ که له‌ناو گیرفانییدا ده‌ره‌هینیت ده‌یخوینیته‌وه، ئەوجا ئەزانی به
 مه‌سه‌له‌ که ئەو نامه‌یه ئەه‌رپێنی کاغه‌زێکی تر ده‌ردپێنی ئەم نامه‌یه ده‌نووسی
 "بۆ گه‌وره‌کانی مائی من ئەم کوپه‌ی که ئیستا ئەم نامەم پێدا ناردوو ده‌یکه‌ن
 به‌ زاوام مه‌ لا دێنن کچه‌ که م له‌م کوپه‌ ماره ده‌که‌ن" پاشان مۆری سولتانی لی
 ده‌دات (سولتان) باوکیه‌تی مۆری ده‌بیت پاشان ده‌یکاته گیرفانی پاشان
 کچه‌ که به‌جیی ده‌هێلی ئیواره ده‌بی کوپه‌ که هه‌لده‌ستی له‌ خه‌و پێده‌که‌وی بۆ
 مائی (سولتان) ده‌لێت میوانی سولتان هاتوو پێشوازییه‌کی گه‌رمی لی ده‌که‌ن
 پاشان کوپه‌ که نامە که ده‌دات به‌ ژنه‌که‌ی ده‌یخوینیته‌وه دایکی به‌ کچه‌ که‌ی
 ده‌لێت ده‌بی تۆ شو بکه‌یت به‌و کوپه‌ چونکه باوکت فه‌رمانی داوه کچه‌ که‌ش به
 گالته ده‌ست ده‌کاته گریان ده‌لێت چۆن وا ده‌بیت من شو بکه‌م به‌م کوپه‌
 پێشی خوش ده‌بی بۆیه ده‌گریی که پێی نه‌زانن پاشان کچه‌ که له‌ کوپه‌ که ماره
 ده‌که‌ن ژیا‌نێکی به‌خته‌وه‌ریان ده‌بیت دوا‌ی (۳) سال ده‌بنه‌ خاوه‌ن کچ و
 کوپێکی جوانکیله پۆژێک هه‌وال دیت که ئەم‌ق سولتان له‌گه‌ل وه‌زیردا
 ده‌گه‌ڕێنه‌وه، پاشان هه‌موو خه‌لکی شاری (خه‌زینه) خۆیان ئاماده ده‌که‌ن بۆ
 پێشوازی کردن هه‌موویان سواری ئەسپ ده‌بن پێده‌که‌ون کچی سولتان سواری

ئەسپىك دەبىت لەگەل كۆپەكەى، زاواكەشى سوارى ئەسپىك دەبىت. لەگەل كچەكەى، پاشان بەرى دەكەون پاشان پىگايەكى نۆر دەبىن دواى ئەو خەلكى سولتان و وەزىر دەبىن وەزىر لە دورەو كۆپەكە دەبىن بە سوارى ئەسپىك ھاتوۋە بۆ پىشوازيان دەست دەكاتە پىكەن، سولتان دەلەت: بۆ پىدەكەنى؟ وەزىر دەلەت: ئەو كۆپەكى كە تۆ ناردت كە نامەكە بداتە دەست مائەوە بىكوژن ئەو كۆپ ئىستا زاواتە ئىستا ھاتۆتە پىشوازىت. دواى ئەو لەيەكتر نىك دەبنەو (سولتان) نۆر سەرى دەسوپمى پاشان تەواو لە يەكترى نىك دەبنەو سولتان دادەبەزى لە ئەسپەكەى دەچىتە لای زاواكەى ماچى دەكات پاشان كچەكەى ماچ دەكات كچەزاكانى دەكاتە باوەشى و ماچيان دەكات پاشان فەرمان دەدات بۆنە مائەوە كە دەچنە مائەوە سولتان ھەموو چىرۆكە بۆ كۆپ كچەكەى و ژنەكانى دەگىرپتەو بە زاواكەى دەلەت: كە ئەو پىاوۋە باوكى تۆ نىيە بەلكو باوكى تۆ پىاويكە ئىستا لەناو دىيەك دەژى وەختى خۆى مەن تۆم كۆپەتەو بۆيە كۆپەكە بىرار دەدات بگىرپتەو بۆ لای باوكە پاستەقىنەكەى پاشان بەيانى دەبىتەو كۆپەكە بە ژنەكەى دەلەت: خۆيان نامادە بگەن بەرى بگەون بۆ ئەو دىيەى كە باوكە پاستەقىنەكەى لىيە پاشان بەرى دەكەون دواى گەپانىكى نۆر دەگەنە دىيەكە شوپىنكى نۆر بچووكە لەيە بەلام كۆپەكە باوك و دايكى ناناسىتەو چونكە كاتىك ئەويان بردوۋە ئەو مەندال بوۋە، بەلام باوكى كە كۆپەكە دەبىنى دەپناسىتەو دەچىتە پىشەو پىي دەلەت: تۆ كۆپى مەنى. باوكى مەسەلەكەى بۆ دەگىرپتەو كۆپەكەش بەھەمان شىۋە بۆيە ھەردووكيان بە يەكتر شاد دەبنەو باوكى بووكەكەى و كۆپەزاكانى ماچ دەكات دەچنە مائەوە بە دايكىشى شاد دەبنەو كۆپەكە بىرار دەدات كە لەوى خانوۋەك دىوست بكات و ژيانى خۆى لەوى پىك بەيىنى.

= سولتان مەحمود غەزنەوى، بەنۆر شىۋە ھاتۆتە نىو ھەكايەتى كوردى و بوۋەتە پالەوانى نۆر چىرۆكى سەير، لەم ھەكايەتەش پىي لەسەر (چارەنوس) و (قەدەر) دادەگىرى، كە كەس ناتوانى چارەنوسى كەسىكى تر بگۆپى، با ئەو كەسە شا و سولتانىش بىت.

پاشا و جولەك

كۆكردنه وهى: شهيدا به هائەدين عارف

گۆپرانە وهى: عەدله حەمە پرەشى، ٥٥ سال

نە خوێندە واره، هەلە بجەبى

پۆتیک لە پۆژان پیاو و ژنیک دەبیئت لە لادییه کا ژیانیکى ئاسایی به سەر دەبەن
پیاو هە که ئیشی جولەك دەبیئت ژنە که ی زۆری لى دەکات ببیئت به مە لا ئینجا
پیاو هە که شى دەلى: ژنە که من هەر ئیشی جولەکی دەزانم مە لایەتى هەروا ئاسان
نییه نازانم.

ژنە که شى دەلى بۆچی؟ ئەوانە ی که ژنى مە لان که ئەچن بۆ کانى هەموو خەلک
پێزیان لى دەگرن و ئەبى تۆش ببى به مە لا و منیش بېم به مە لان. پیاو هە که شى
دەلى ئە ی ژنە که من چۆن بېم به مە لا که هیشتا نوێژ و شایه توومان نازانم.

ژنە که شى دەلى لەم لادییه دا با بچین بۆ لادییه کی تر با کەس نە مان ناسى.
ئەویش هە لده سستى کە رێکیان دەبیئت هەموو شتیک دەپێچیتە وه و جلی مە لای
لە بەر دەکات و پى دەکەون و دەچن بۆ شوێنیکى تر، ئەو لادییه مە لایان نابى
خەلکی لادییه که جواب بۆ پاشا که یان دەنێرن کەوا مە لایەك هاتوو ه بۆ
لادییه که یان. بۆیه پاشا دەلیت: پێشوازییه کی باشى لى بکەن پى بلین بزانه
پیش نوێژیمان دەکات پاشا پێژنیکى زۆری لى دەگریت و دەلیت ئاوايه کەت پوون
کرده وه به خێرهاتنى دەکات وه پاشا داوا لە مە لا دەکات و دەلیت ئەمە پۆ دەبیئت
بەر نوێژیمان بۆ بکەیت.

وه مە لا دەلیت: ئە ی خوا من هیچ نازانم وه کاتیک دەست دەکات به نوێژکردن
پێلاره کانى لە لای خۆی دادەنێت بۆ ئە وه ی رابکات. پاشاش پێلاره کانى لە لای
خۆی دادەنێت کاتیک ئە یه ویت بچیت بۆ سوچده دەست بۆ پێلاره کانى دەبات و
پادهکات و پاشا به دوايدا پادهکات له ویدا مرگه وته که دهروخیت. کاتیک که دینه
دهره وه پاشا که دهلیت: ئە ی مە لا که تۆ زانیت ئەم مرگه وته دهروخیت بۆچی به
نیمەت نە وتوو؟ مە لا که ش دەلیت: لە بەر چاوم بووه که بهروخیت. پۆژکیان پاشا
بانگی مە لا دەکات. ئە ی مە لا کوپیک زێرم درواوه ئەگەر تۆ ئەو کوپەم بۆ
بدۆزیتە وه و دزه کانم بۆ بگریت پاداشتی زۆرت دەدەمى مە لا که ش هیچ حساب

نازانیت بۆیه (۴۰) بەرد ھەلەدەگریت و (کولەکەپەك) دادەنیت. ھەر ئیوارەپەك بەردێك دەخاتە ناو کولەکەپەك ھەو ھەو کاتەدا یەكێك لە دزەكان سەیری مەلا دەكات بۆ ئەوێ بزانیت چی دەکا و چی دەلێت ئەو دزە ئەپوات بۆ لای دزەکانی تر بۆ ئەوێ بە دزەکانی تریش بلی ئەمەلاکە پیتی زانیون ئەوانیش ھەلەدەستن دەچن بۆ لای پاشا بۆ ئەوێ لێیان خۆش ببیت وە دزەكان کۆپەکی بۆ دەبنەو و داوای لێبوردنی لێ دەکەن وە پاشاکەش نایکات بە نامەردی گوێی دزەكان کون دەكات و یەکی ئەلقەپەکیان لە گوێ دەكات. وە دزەكان دەكات بە خولامی مەلا و پاشاکەش لەبەر ئەوێ مەلاکە ئیشی باشی بۆ کردووە بۆیە لەبەری پاداشتی دەدات مالتیکی دەدات.

پۆژێك مەلاکە لە مالتی خۆیدا یادێ ئیشی جۆلاکەپەك دەکات وە دەستی دەجوڵێنیت وە پاشاکەش لە پەنجەرەپەك ھەو چاوی لێ دەبیت وە ھەرچی لە پاشاپەكەپە مەلاکە دەلێت خانووەكە دەپوخت بۆیە پاشاکە لە مەلاکەپە خۆی پادەکاتە دەرەو و سوتفە لەوکاتەدا خانووی پاشاکە ئەپوخت ئینجا پاشاکە بانگی مەلا دەكات ئەلێ ئەو چۆن زانیت کە مەلاکەمان دەپوخت. مەلاکەش خۆی تەریق ناکات وە ئەلێ خۆم قسەم نەکرد.

ئەم مەلایە چونکە پیاویکی بێ گوناح بوو لە ترسی ژنەپەك ھەموو ئە کارانەپە کردووە بۆیە خۆدا بەزەپە پێیدا دیتەو لە ھەموو ناخۆشیپەك پزگاری دەكات ھەموو شتیکی بۆ ئاسان دەكات.

ھاوپی

پۆژێك لە پۆژان دوو ھاوپی ئەبن یەكێك ناوی (رەزا) ئەبێ ئەوی تریان ناوی (ئەحمەد) دەبیت ھاوپی ئەم دوو کەسە لە زانکۆوە دەست پێدەكات چوار سالتی زانکۆ پێکەو بەسەر دەبن دواي ئەوێش دوو سالتی سەریازیش تەواو دەکەن ئەحمەد و رەزا زۆر زۆر یەکیان خۆش دەوێ و ھاوپی ئەپەکی پتەو لە نێوانیاندا ھەپە دواي تەواو بوونی سەریازی لێک جیا دەبنەو و ھەر یەکەو بۆ شاری خۆی دەگەرتەو ئەحمەد بۆ شیراز و رەزا بۆ ئەسفەهان.

دواي ماوەپەکی دوور و درێژ رەزا بۆ بینینی ئەحمەد دەپوات بۆ شیراز ھەفتەپەك لەوێ دەبیت پۆژی دواپی رەزا کە دەپەوێت بگەرتەو ئەحمەد دەلێت نانی ئەم نیوہ پۆیە لەسەر بانێ دەخۆین. پێکەو دەچنە سەریانی بۆ خواردنی نان ئەحمەد دەلێت: رەزا خەبەرێکی خۆشم پێیە بۆت رەزا دەلێت جاری لێگەپێ با

نانه که مان بخوین. نه حمده ده یه ویت بلئی که ده سگیرانم هه یه. به لام رهزا له قه شمه ریازی مه جالی نه حمده نادات پاش که مێک کچیکی دراوسێی مالی نه حمده دیته سهربان رهزا سهیری ده کات و دلی لئی ده چیت. پاشان ده لئی به نه حمده که شتیکت پی ده لیم بی دلیم نه که یت. بلئی به ماله وه تان که نه و کچه جوانه ی دراوسیتانم بو داوا که ن، نه حمده زۆر تیکده چیت بیده نگ ده بی چونکه نه و کچه تاکه خو شه ویستیتی و ده زگیرانی نه حمده ده بییت. دوا ی بیده نگه نه حمده رهزا دیسان ده لئی چی بوو بۆم داوا ده که ی؟ به هاوړییه تیمان سویند ده خۆم دلم بشکینی عاجز ده بم نه حمده ده لیت باشه به لیت پی ده دم که نه و کچه بیته هاوسه ری تو دوا ی ماوه یه دینه خواره وه رهزا ده پواته وه بو شیراز نه حمده به ماله وه یان ده لیت که نابئی که س قسه بکات وه نابئی رهزا هه ست به م مه سه له بکات پاشان ده پوات بو لای ده سگیرانه که ی که نه سرینی ناو ده بی نه حمده ده لئی: نه سرین بو شتیکی وا هاتووم نه گهر منت خو ش ده وی قسه م ناشکینی و بو له مه و دوا من و تو وه ک خوشک و برا واین و هیچ کاتیکیش بیر له وه نه که یته وه که من و تو خو شه ویستی یه ک بوین.

چونکه تو ئیستا خو شه ویستی په زای که خو شه ویسترین هاوړییه نه سرین هه رچی هه ول ده دات که نه حمده له م بریاره په شیمان کاته وه به لام نه حمده هه ر له سه ر بریاره که ی خو ی سوور ده بییت (نه سرین) یش هه رچه ند زۆر به لایه وه سه خته به لام دلی نه حمده ی پی ناشکی نه لئی هه رچی تو بلئی.

پاشان نه حمده ته له فۆن ده کات بو رهزا پیی ده لئی که (دایک) ی به پینیت به لام رهزا له بهر نه وه ی (دایکی) ی ناساغه وه باوکی مردووه بۆیه دوو پوری له گه ل خو ی ده بات بو شیراز و ئاهه نگ و شیرینی خواردنه وه. ته واو ده بیته رهزا به دلیکی زۆر خو شه وه ده گه پیته وه بو نه سه فه هان له گه ل نه سریندا وه نه حمه دیشی به دلیکی پر له غمه وه له شیراز ده مینیته وه ماوه یه کی زۆری به سه ردا ده چی که نه حمده پۆز له دوا ی پۆز غه مبارتر و بیتاقه ت تر ده بییت له بهر نه سرین چونکه نه سرین زۆر خو شه ویست بوو به لایه وه وه سه خته که له ییری بکات بۆیه ناچار ده بی په نا ده باته بهر ماده ی بیته وشکه ره دوا ی ماوه یه ک نه وه نده لاواز ده بییت که وه ک شیتی لی دیت که وای لیدیت دایک و باوکی پیی ده لئین: تو ئاپووی ئیمه ت بر دووه وه پیی ده لئین نه م ماله جیی تو نییه و ده ری ده که ن. بۆیه نه حمده ئاواره و ده به ده ری شه قامه کان ده بییت دوا ی ماوه یه ک که هیچ که س جیی ناکاته وه ده لیت: خو من هاوړییه کم هه یه که پیاوه تیم زۆر بووه بو ی نه گهر

دواى گيانيشى لى بکه م ناليت نا بويه بريار ديدات که بپوات بق نه سفهان بق
 لای رها پاش چند پوژیک دهچیت بق مالى رها و له ده رگا ديدات رها ده رگای
 بق ده کاته وه نه حمده به خوشحالیه وه دهیه ویت دهست بکاته ملی رها به لام رها
 پیى ده لى من تو ناناسم دوورکه وره وه لیتره نه حمده به گومانه وه ده لى: رها
 منم نه حمده هاوړیت به لام رها ده رگا که به پوویدا داده خا و ده لى برق نه حمده
 لاواز و دواو که نومیدى به پره اش نه ماوه خه مگانى زیاتر بوو به هیواشی له
 شه قامه کاند تیده په پی که له ناکاو دوو کوپی شه قاوه پیى ده گرن و پیى
 ده لى لیتره چی ده که ی؟ نه حمده به سهراتى خوی ده گپرتیه وه که چوڼ ناوای
 به سهراتووه به لام دوو کوپه که نه لى تو تلیاکت لى براوه نه و پاره یه بگره
 بیده به تلیاک با هوشت بکړتیه وه نه حمده سهرى سوړ ده میتى ده لیت په حمده
 له و دوو شه قاوه که زور له هاوړتیه که ی خوم باشتن پاشان دپوات له ناو بازارپدا
 ده که ریت نافرته تیکى به تهمنه له سهره یه کی مودیل به رزی ده بیى نه حمده
 سهرده خا و ده لى کوپم بق و ات به سهراتووه بق خوت داوه به م تلیاکه وه
 نه حمده به سهراتى خوی بق ده گپرتیه وه وه ده لى: من خاوه نی شه هادهم
 نافرته به تهمنه که پیى ده لى نه گره به وى من یارمه تیت ده دم که پزگارت
 بیت له م بار و دوخه. به لام توش به لى پیى بده که هرچی من نه لى له قسم
 دهرنه چی تا به ته وای باش ده بیه وه پاشان ده بیاتیه مالى خویان نافرته که
 به نه حمده ده لیت: من هیچم له تو ناویت بیجگه له وه ی که من کچیکى تاقانه م
 هیه که له زانکو ده خوینیت کاتیک ده گپرتیه وه ته نه یاه له مال من نه مه ویت که
 تو ناگات له کچه که م بیت چونکه من خوم سهرقالى نیشى شریکه م زور درهنگ
 دیمه وه بق مال ماوه یه که به سهر ده چی نافرته که نه حمده دوبات بق لای پزیشک
 بق نه وه ی که نه حمده تهرکی ماده بى هوش که ره کان بکات نه حمده پوژ له دواى
 پوژ پوو له باشى ده کات پوژانه به خویندن پوژنامه خوی سهر گهرم ده کات.

پاشى ماوه یه که نه حمده به ته وای باش ده بیتیه وه نافرته که پیى ده لى که من
 ته مه من کردووه وه خاوه نی شریکه یه کی گهره و سهرمایه کی زورم چونکه
 کچه که م سهرقالى خویندنه له م ماوه یه شدا توم بق تاقى بوته وه نه مه ویت تو
 بکه م به مدیری شریکه که م نه حمده زور خوشحال ده بیى وه ده لى به لام من له
 نیشى شریکه نازانم دواى نه وه شى سهرسام ماوم که تو بوچی نه م هم موو
 باشیه له گه ل من ده که ی؟ نافرته که پیى ده لى: تو زور کوړنکی پاکی دواى
 نه وه ش که سم له تو باشت دهست ناکه وى پوژانیکى زور به سهر ده چی که
 نافرته که ده لیت نه حمده من ده ویت پیت بلیم که (مه هنان) ی کچم بده م به تو

چونکه خوځشی حەز دەكات. وه هیوارم په تی نه که یته وه نه حمەدیش ده لیت من له مهناز باخترم ده ست ناکه ویت پازی ده بیت که مهناز بینیت ماوه یه ک دوی گواستنه وهی مهناز به یه که وه ده چن بق پستوران تیک له وی که داده نیشن نه حمەد چاوی به رهزا ده که ویت که له گەل نه سرین دانیشتون نه حمەد به مهناز و دایکی ده لیت: نه وه نه وه هاوپییهی منه که هرچی ناخوځشیم به سەر هات له بهر نه وه بوو نه حمەد ده یه ویت بپوات له گەل رهزا به شه پ بیت. به لام دایکی مهناز نایه لیت و ده لیت: ئیره شوینی نه وه نییه وه پاشان نه حمەد په یکتا شه پاپ ده خواته وه به ده نگیکی بهرز ده لیت خه لکینه نه وه نه وه هاوپییه بوو که به نه شقی نه و زانکو و سه ریازیم ته واو کرد نه مه نه وه هاوپییه م بوو که نه سرینی خوځه ویستم ده سگیرانم پی به خشی وه نه م هیشت خو ی بزانی که میکی تر ده خواته وه و ده لی خه لکینه رهزا وه هاوپی بیوه فایه بوو که چومه مالیان منی ده رکړده داده نیشی پاشان رهزا هه لده ستی نه ویش شه راب ده خوا و ده لی نه وه نه وه هاوپییه مه که هات بهر ده رگا له بهر نه وهی که ده مزانی نه سرین خوځه ویستی نه و بوو حەزم نه کرد به و شیوه یه نه حمەد بیینی بویه مه جبوور بووم ووت ناتناسم وه من نه وه هاوپییه بووم که نه و دوو کوپه م نارد که پاره بدهن به نه حمەد وه نه و نا فرده ته م نارد که یار مه تی نه حمەد بدات وه که میکی تر شه راب ده خوات و ده لیت به خوځشی نه و هاوپی خوځه ویستم که ئیستا له پال دایکم و خوشکه که مدا دانیشتووه.

نه و کات نه حمەد ده گری و وه ده زانی که رهزا چ هاوپییه کی به وه فا بووه.

- نه م حه کایه ته به پاستی له فلمیکی ئیرانی ده چی! هر چه نده من فلمیکی ئاوام نه دیوه، به لام. حه کایه ت، ته واو حه کایه تیکی = یان = پووداویکی ئیرانییه، نه ویش به هوی ناوه کان، مه حمود = رهزا = نه سرین = مهناز = هه روه ها شاری شیراز و نه سفه هان و دیسان په نابردن بق = تلیاک = که ئیران تلیاک کیشی زلره، هه روه ها رووداوه که تازه یه و باسی ده رچوانی زانکو و سه ریاز ده کات، نه مه ش به لکه یه کی گرنگی به رده وای دروست بوونی حه کایه ت و نه فسانه یه.

بۆی ده سوتا ئاگای له خۆی نه ما بوو. له تاوی کوپه که ی پنگای گرت به و به
 سۆراخ و پرسیار کردن کوپه که ی خۆی نۆزه وه و خۆی گه یانده لای کوپه که ی
 دواي ماچ کردن و باوهش به یه کتری باوکه که به چاوی پر گریان به کوپه که ی وت
 کوپم چاوم به رای نادات به م چه شنه بتبینم پیشتر کوپه پاشا و ئیستاش له گه ل
 گوئ دریز و مانگا جووت ده که ی. کوپه که به نازاییه کی له سه رخۆ دلی باوکی
 ده دایه وه. باب به گیان ئیوه خۆشبن من هیچ ناوی نه وهش دیت و به سه ر ده چیت
 به تیه پر بوونی کاتو پۆزگار پشتیوان به خوا هه مووی باش ده بیت به م جوړه
 کوپه که باوکه که ی نارد ه وه و دلی داوه و وتی باب به نارام به. دواي ماوه یه کی تر
 خاوه ن کۆیله هیچ ئیشیک به م کوپه نه ما بوو بۆیه بریده بازار و فروشتیه وه.
 نه مجاره کوپه پاشا که وته ده ست کۆمه له پیاو ماقولی گه و ره و پاشا و به گزاده.
 به مجۆره کوپه که یان برده ناو کۆشک و کردیان به چایه چی و پیتیان گوت ده بی به
 قاوه چی پاشا و ئیره ئیش و کارت ده بی کوپه جوامیز زۆر شوکر بوو به شوین و
 پیشه ی خۆی دهستی کرد به ئیش کردن و بی نه وهی هیچ درتقییه که له ئیش و
 کاره کانی بکات زۆر به پیکه پیک ئیش و کاره کانی خۆی نه نجام ده دا. هه رچه نده
 خه لگیکی زۆر خراپ و دز و جه رده و پزگر و ناحه ز ده بن به لام ده توانی له گه لیان
 خۆی بگوئین. دواي نه وهی کاروانیک ده گاته مالی پاشای له کار که وتوو تومه زانه
 هه ر چ کاروانیک بیت سۆراخ و پرسیاری کوپه که ی ده کات پیتیان ده لیت هیچ
 ده رباره ی کوپه که م نازان. نه وانیش وه لامی ده دهنه وه به ری وه لا کوپه که ت
 له لای فلان پاشا بۆته قاوه چی پاشا نه م خه به ره ده زانی زۆر دلخۆش ده بی وه
 دلگرانیش ده بی به سه ریک ده لی کوپه که م له زیاندا ماوه پزگاری بووه له مردن و
 کۆیله یی و بووه به قاوه چی نه و ولته. دیسان باوکی کوپه خۆی پی نه گیرا و ملی
 پنگای گرت و نارامی لی برا تا گه یشته لای کوپه که ی که نامیزی پیا کرد و ماچی
 کرد کوپم نه مردم نه مجارهش تۆم دینه وه کوپه که م به یه که وه ده چینه لای پاشاو
 لی ده پارتینه وه په حمی پیماندا بیته وه و پزگارمان بکات له م کۆیلا یه تیه و له گه ل
 خۆم بیته وه به خوا دایک و خوشکت زۆر شیت و شه یدان بۆ بینینت.

به خوا نارام نه ماوه به وجۆره بت بینم. به لام کوپه که زۆر له سه رخۆیی و عاقلانه
 دلی باوکی دایه وه و پیتی وت باب به (سه بر تاله به ره مه که ی شیرینه) نابی بی هیوا
 بین پشتیوان به خوا نه وهش به سه ر ده چیت کوپه که به مجۆره باوکی زۆر به ریزه وه
 په وانه کرده وه بۆلای دایک و خوشکی له گه ل نه و خه رجیه ی که له قاوه چیه تی
 دهستی که وت بوو. خه لگی نه و ولته زۆر خراپ و خراپه کار بوون ناویان به زۆم و
 سه تمکار بۆیشتبوو تا دواي پاشای نه و ولته مرد نه م پاشایه ته نها یه که کچی

هه بوو که تاقانه بوو بویه دوی پرسو و سه ره خوښی کچه پاشا خه لکه که
کوده کاته وه بۆ ئه وهی پاشایه کی تره لبرژین به لام خه لکه که زور سه ر لی شیواو
سه ره پۆ ده بن که س حساب بۆ که س ناکات بویه به م شیویه کچی پاشا زور توپه
ده بیته و هاوار ده کات به سه ئیتر برۆن کۆترنکم بۆ بهینن. یه کیک ئه م کۆتره هه لدا
بفری بۆ ئاسمان له سه ری کی بنیشیته وه ئه و ده بیته پاشای ولات ده بی هه مووش
لیی پازی بن منیش خو می لی ماره ده که م. به مجۆره کۆتره که یان فراند بۆ ئاسمان
و کۆتره که هه ر فیری و شه نسسی کوپه قاوه چیه که له سه ر سه ری ئه نیشیته وه،
به پیتی مه رجه که کوپه که ده بیته پاشا دوی ئه وهی خه لکه که هه موو کردیان گله یی
و هات و هاوار و نا په زایی خو یان ده ریری بویه کچه پاشاش توپه بوو له خه لکه که
خه لکه که ش وتیان چۆن ده بی کوپنک نیشی کۆیلایه تی و قاوه چی دیوه خان بیته
پاشا کچی پاشاش بریاریدا جاریکی تر بۆ جاری دووم کۆتره که که بفریننه وه بۆ
ئه وهی ته واولتیا بن که بزنان هه له ی کردووه یان پاشایه کی شیواو تره لبرژین له
کوپه قاوه چیه که دیسان که کۆتره که یان به رز بۆ ئاسمان هه لفراند دووباره
کۆتره که به سه ر سه ری خه لکه که وه فیری و بۆ جاری دووم له سه ر سه ری کوپه
قاوه چیه که نیشته وه دیسان خه لکه ده ستیان کرد به گله یی و هات و هوریا دیسان
قسه ی پیتشوویان دووباره کرده وه چۆن ده بی کوپه قاوه چیه که بیته به پاشای
ئیمه کچه پاشا بریاریدا جاریکی تر کۆتره که بفریننه وه بۆ ئاسمان به مجۆره بۆ
جاری سیته م کۆتره که یان فراند بۆ ئاسمانیکی دوور به رز و کوپه قاوه چیه که یان
خسته ژیر پیی خو یان و زوریان لیداو شار دیانه وه دوی ئه وهی کۆتره که به سه ر
سه ری خه لکه هه ر ده که پاو ده سوړا هه تا به ژیرایه تی خو ی بۆ جاری سیته م کوپه
قۆزه قاوه چیه که ی دۆزیه وه له ویه کچه پاشا بریاریدا که ئه م کوپه قۆزه ده بیته
پاشی ولات و منیش خو ی لی ماره ده که م به مجۆره کوپه قاوه چیه که چووه سه ر
ته ختی پاشایه تی و تاجی پاشایان له سه ر نا ئه و کوپه که بهنده و کۆیله بوو نیستا
جوانترین کچ بۆته خیزانی له ویه کوپه که ده سستی به ژیانکی نوێ کرد و ده سستی
کرد به سزادانی خه لکه و به چاوی یه کسان سه یریه مووانی ده کرد زو لم و زواری
له که س قبول نه ده کرد هه ر که سیک سه ر پیچی بکردبا به سزای خو ی ده که یشت
خه لکی ئه م ولاته زور خراب بوون بویه پاشای نوێ بریاری دابوو که قانون
سه روه ری هه کوان بیته و هه موویان به پیتی ده ستور و یاسا و قانون و یه کسانی و
دادگه ری ده بی بژین. خه لکه که ش له ده سستی بیزار بوون چونکه زوری سزا دابوون
له سه ر کاری تالان و دزی و جوړده یی بویه خه لکه که بریاراندا بچنه لای باوکی و
شکایه تی لی بکه ن کاتییک چوونه لای باوکی، باوکی کوپه که یه کسه ر هه والی

كوپه‌كه‌ی خۆی پرسی، كوپه‌كه‌م چۆنه؟ نه‌وانیش وه‌لامیان دابه‌وه كه كوپه‌كه‌ت
 زۆر باشه و بووه به‌پاشای ولات، باوكی زۆر دلی خوش ده‌بیئت و زۆری پی‌خۆشه
 به‌لام پی‌ی ده‌لێن كوپه‌كه‌ت زۆر توند و په‌قه له‌گه‌لمان له‌ ده‌ستی یزار بوینه باوكی
 نه‌مه‌شی زۆر پیناخۆش ده‌بیئت بۆیه بریار ده‌دات كه له‌گه‌ل ئه‌م كاروانه بجیته لای
 كوپه‌كه‌ی كاتيك پاشا ده‌زانیت باوكی دیت بۆ لای ده‌چیته خزمه‌تی و فه‌رموی لی
 ده‌كات و زۆر ریز و ئیحترامی ده‌گرت و ده‌بیات بۆ ناو كۆشك و ناو باغ و ماله‌كه‌ی
 به‌لام باوكی پی‌ی ده‌لێت كوپم ئیمه‌ كێین و تو ده‌كه‌یت؟ باوكه‌ نه‌مانه شایسته‌ی
 سزادان. له‌وكاته‌ی كۆتره‌كه‌ به‌سه‌ر سه‌ریان فری وتی (پاشا لیاند) باوكه
 بیست، به‌لی تیگه‌یشتم زانیم بۆیه كوپه‌كه‌ باوكی به‌پێ کرد و داوای لێکرد دایکی
 و خوشكه‌كه‌شی به‌پێ بۆ ئێره و لێره به‌یه‌كه‌وه ده‌ژین، ئه‌م كوپه‌ قۆزه
 خیزانه‌كه‌ی خۆی زۆر خۆشه‌و‌یست و زۆری ریز لی ده‌گرت له‌ هه‌مان كاتدا
 كچه‌كه‌ش كوپه‌ قاوه‌چیه‌كه‌ی هه‌ر له‌ دیوه‌خان و كاتی قاوه‌چی بووه خۆشی
 و یستوه‌ و چۆته دلی زۆر به‌كاره‌كان و په‌فتاری سه‌رسام بووه كوپه‌كه‌ هه‌ر
 به‌رده‌وام ده‌بیئت له‌ كاره‌كانی خۆی و سزادانی تاوانباران بۆیه خه‌لكه‌كه‌
 بیرده‌كه‌نه‌وه ئه‌گه‌ر تۆبه نه‌كه‌ین به‌خوا هه‌موومان له‌ناو ده‌بات یه‌كمان نایه‌لێت ئه‌م
 ئیشه بۆ ئیمه‌ ده‌رناینی با هه‌موومان به‌یه‌كه‌وه تۆبه بكه‌ین و له‌ قسه‌ی پاشامان
 ده‌رنه‌چین بزانین چاره‌نووسمان چی لی دیت دای ئه‌وه خه‌لكه‌كه‌ به‌گشتی
 په‌یمانیا دا تۆبه بكه‌ن و جاریکی تر دزی و جه‌رده‌یی و پێگری نه‌كه‌ن و نه‌چن بۆ
 لای کاری خراپ ئیدی ئارامی و یه‌كسانی و خۆشی و شادی گه‌راپه‌وه بۆ ئه‌م ولاته
 و هه‌موویان به‌دووكار و پیشه‌ی په‌وانی خۆیان كه‌وتن وه‌ دایك و خوشك و باوكی
 هاتن بۆ لای كوپه‌كه‌یان و بریاریاندا هه‌موویان به‌یه‌كه‌وه بژین له‌وكاته‌ش كۆتره‌كه‌
 به‌سه‌ریاندا هه‌لفی پاشا ئیستا ته‌واوه زۆرباشه به‌مچۆره كوپه‌كه‌ به‌هیمنی و
 عه‌قل و تێكۆشانی ژیرانه‌ی خۆی توانی خۆی بگه‌یه‌نێته ته‌ختی پاشایه‌تی و بیته
 خاوه‌ن جوانترین كچی ولات و توانی ئه‌م ولاته له‌ دز و جه‌رده و خراپه و
 خراپه‌کاری پزگار بكات و جاریکی تر به‌باوه‌شی دایکی شاد بۆوه و له‌گه‌ل
 خیزانه‌كه‌ی ده‌ستی کرد به‌ ژانیکی تازه و نوی.

- ئه‌م حیکایه‌ته، فێری سه‌بر گرتنمان ده‌كات و پێمان ده‌لێت: پوژگاریو ژیان
 ده‌گۆڕین و پاست و پاک هه‌ر ده‌گه‌نه ئامانجی خۆیان.

خاکمار

کۆکردنه وهی: هه رێم ئیبراهیم نهحمه د

فه زمان محسن عبدالله

ده گێر نه وه ده رێن پاشایه ک هه بوو، نه و پاشایه سێ کۆپی هه بوون، کۆپی
گه وره ناوی نهحمه د بوو ئی ناوه نجیشی ناوی محمه د بوو ئی گچکه کهشی
ناوی خاکمار بوو، ده رێ خاکمار هه رچه ند گچکه بوو به ران ئیش و کاره کان
هه ر نه وه ده یکردن له بهر نه وه ی له وان ئازاتر و ئاقتر بوو، ده رێ ئیش و
کاریشیان هه ر پاو و پاوشکار بوو، وه ی لێهات ته مه نیان گه وره بوو مووی
سپییان له پدینی پهیدا بوون ده رێ پۆژه کیان خاکمار له ئاوینی ته ماشای
خۆی کرد دینی مووی سپی له پدینی پهیدا بوینه، به براکانی گۆت توخوا نه نگۆ
پیان شهرم و به خۆیه، گۆتیان لۆ برام چ بووه، خاکماریش گۆتی: نه نگۆ
ته ماشای خۆو کردیه نه وه پدین و سپی بووه پدین و ماش و برنجی بووه
هیشتهانه که ژن و نه هینایه، ده ی با بچینه وه ماری، نه چینه کن بابی پتی
نه رێن سێ ژنان لۆ بیی هه رسی ژن خوشک بن له داک و بابی هه رسیکیش
جوان بن هه رسیکیش ئاق و به پێ و جی بن، گۆتیان باشه، ده رێ چوونۆ
ئێواری لایاندا دیوه خانی بابی، چاو قاوه یان خواردوه بابی پتی سهیر بوو
هه رسیکیان هاتینه دیوه خانی لێی پرسین ها کۆپینه سه به ب چیه نه و پۆ
هاتینه دیوه خانی؟ گۆتیان باب نه وه نه مه موێ سپین له پدینی پهیدا بوینه
هه تا نه لغان ژن نه هینایه، ده نه وێ سێ ژنان لۆ بیی هه رسی ژن لایق و جوان و
زه ریف بن هه رسیکیش خوشک بن له داک و بابی، نه و جا له ماوه ی هه فته کی
نه گه ر نه وه سێ ژنانه ن لۆ پهیدا که ی باشه ده نا نه مه به خۆ نه پۆین و به دودا
نه چین هه تا سێ ژنان لۆخۆ پهیدا نه که ی، بابیشی گۆتی: وه للاً نه من نۆرم پی
خۆشه نه وه ی له بهر ده سته خۆم دایه له مه مله که ته خۆم له هه مووی نه گه پیم
نه گه ر ژنی نه وها پهیدا بوون نه وه لۆو ده ینم نه گه ر به میردیش بن نه وا پتیان
ته راقه ده م، ده رێ له ماوه ی هه فته کی پاشا نه وه ی له بهر ده سته خۆی بوو
هه مووی گه را به نه مرێ خوائ نه وها پهیدا نه بوون سێ خوشک له ماره کی بن
هه رسیک جوان و زه ریف و ئاقر بن له داک و بابیش خوشک بن، پاش نه و
هه فته ی هه رسی برا هه رستان بار و بارخانه یان حازر کرد هه سپیان زین کردن
له هه سپیان سوار بوون، هه رچه ندی بابیان لێی پارانه وه کۆرم شتی نه وها

له گهره من مه كهن نه من هر نه نگزم هه به ژن ژۆډن لۆو ده ينم، نه وانيش گۆتيان نه خير باب به نه مه سهركن هينايه و ناگيژينه وه، ده رۆ خوا حافيزيان له داك و بابيان كرد و پۆيشتن.

ده رۆ عاده تي نه وه ختي نه وها بوو تيريان ده واپيشت تيريان له كيژنده ر وه عاردي كه تبايه نه و شهوي له رۆ نه مانه وه و له رۆ ميوان نه بوون، تيري به كه ميش عايدي نه حمه دي بوو، چونكه نه حمه د برا گه وه بوو هه رستا تيره كي هاويشت ئۆبار به ملي نه و مامۆستايه ي نه من گيم لي بوو ده رۆ تيره كه شه و و پۆژه كي پۆيي، ده رۆ پۆيشتن ته ماشايان كرد تير له ناو باغه كي وه عاردي كه تيه نه و باغه ته ماعي حه فت ساره ي پتوه پووجه كه بووه ميشي نير نه ويزايه نزكي نه و باغه ي بي، گۆتيان به خوي جيه كي خۆشه و راغان لي به رپه لاگه ين تير تيره و ميوه و ته عامي نه خۆين، خاكمار گۆتي: براهينه نه گهر به قسي من نه كهن ليتره ميوان نابين نه وه بي سه به ب نيه نه و باغه نه وها هيجي لي نه خورايه و هيجي لي نه شكايه، گۆتيان نه توو چي هه تا نه مه به قسي تو بكه ين، ياللا ده ي باري بيخن ده رۆ باريان ليخست و تير ميوه و ته عاميان خوارد و لي كه وتنه خه وئ، هه سپيان لي به ستنه وه له ناو گياي و وه ختي مه غريب لي كه وتنه خه وئ، خاكماريش ده يزاني نيره مه مله كه تي ديوانه هه رستا شيري له خۆي هه مايل كرد سواي هه سپي خۆي بوو چهك و سيلاحي له خۆي قه يم كرد و وه كي هه ره سهك و پاسه وانه كي پاوه ستا، ده رۆ نيوه شهوي ته ماشاي كرد گرمه ي ديوانه، ده رۆ ديوي سپي هات گۆتي: خاكمار له عاسمانان ته ره بم كردي له سه ر عاردي وه به ر ده ستم كه تيوانه وه حه فت ساره ميش نه ويزايه له و باغه ي من ميوان بي نه تو ديي له باغي من ميوان بي، گۆتي: ديوه ژۆر ناما قوليان مه كه و با براه و خه به ر نين نه ترسين وه ره بابكه وينه مه يداني، ده رۆ ديوانه گۆتي: به چه بكه ين، ده رۆ خاكماريش گۆتي: به كه مه ندان، نه رۆ كه تنه به رامبه ري به كدي به كه مه ندان هه تا به ري به ياني به كديان هيناو برد، هه نگيني خاكمار له به ر خوي پاواوه گۆتي: خوايه زه ليلي به رده ستي ديوم نه كه ي، نه سه ره تم بده ي به سه ريده سهر كه وم، نه رۆ قوه تي دا خۆو ديوي له عاردي دا سه ري ديوي بپي دوو كه پوو ليوي لي كردنۆ له ناو جانتاي نان و مه يته كه شي برد فره يداو خوين و ميوه كه شي لابردو نه وجا هه رستا ئاگري هه ركرد چاي ليتنا لۆ برايان و وه خه به ري هينان، برايان هه ستان و ده ست و چاويان شويشتن و نان و چايان خوارد و شمه كيان له هه سپي باركرد و سواي

ههسپيان بوون لیئاندا پۆیشتن، خاکماریش لهکنه وانی باس نهکرد بری ئهمن
ئهو شهو شتهکی ئهوام کردیه.

پۆژی دووهم نۆبهتی محهمهدی برای بوو، محهمهدیش تیرهکی هاویشته شهو و
رۆژهکی پۆیی تهماشایان کرد عینهن ئهو تیرهش لهناو باغهکی وه عاردی
کهتیه سه دجار لهو باغه ی خوشتر بوو، خاکماریش گۆتی: براینه بهقسی من
بکهن لهو باغه ی میوان مه بن ئه و باغه بی ئه سه ر نییه، گۆتیان: عه مر ت نه مینی
بی غیره ت شه وی دیکه چت دیتیه هه تا ئه و شه و بیینی، چت دیتیه ئاخو
شه وی دیکه ده ری خاکماریش گۆتی: که یفی خۆیت و، ده ری هه سپیان به ره لالا
کردن له ناو گیای به خوش چوونه ناو باغی تیگه پان تیریان ته عام و میوه جات
خوارد، که ول و سی قه لاتیان لی پاه یخست و لیکه وتنه شه وی، خاکماریش
وه کی شه وی دیکه شیر ی له خۆ قه یم کرد و سواری هه سپی بوو پاوه ستا لو
حه ره سیاتی، ده ری به ده ردی شه وی دیکه نیوه ی شه وی هاره ی دیوی ره ش
هات، گۆتی: خاکمار له عاسمانان ته ره بم ده کردی له عاردی وه به ر چنگم
که تی، وه لالا ده بی بکه مه ده نگه جۆیه ک له بن ددانی خۆمت دانیم، ئه تو شه وی
دیکه سه ری برای منت بریه و گۆتی: زۆر ناما قولیان مه که دیوه بابرایه کانم
وه خه به ر نیئن ده ترسیئن وه ره مه یدانی ئه و جا ئه وی خوی پیداین، ده ری که تنه
مه یدانی دیسان به که مه ندان هه تا به ره به ری به یانی که س زه فره ی به که س
نه ده برد و ده ری خاکمار له خوی پاواوه گۆتی: خوی به سه رتم بده ی زه لیلی
به ره ده ستی دیو نه که ی، ده ری ئه و دیویشی له عاردی داو سه ری به ری و که پوو
لیوی لیکردنه وه و ده ناو توره گه ی ناو مه یته که شی فرده سبه ی نیئش هه رستا
ئاگری هه رکردو چای لیئاو برایه کانی له شه وی وه خه به ر هینان و ده ست و
چاویان شوشتن و نان و چایان خوارد، بارو بارگه یان تیکناو سواری هه سپیان
بوون که وتنه پیی، ده ری ئه و جاره نۆبه تی خاکماری بوو لو تیر هاویشته تی،
ده ری خاکمار تیره کی هاویشته دوو شه و و دوو پۆژان پۆیشتو تیره که ش چوو
بوو له جییه کی وه عاردی که وت بوو له دار و به ردی به ولاوه هیچی دی لی
نه بوو، گۆتیان ته ماشاکه تیریشی له خۆ خراپتره له کینه ده ری وه عاردی که تیه و
گۆتی: ئه و جا چ بکه م براینه ئه و به ختی من ئه وها بوو و ده ری ئه و شه وی له وی
مانه وه خاکماریش له به ر ئه وه ی دوو شه و بوو نه نوستبوو، ئه و شه وی به
ئیسراحت نووستو که هه رستا ته ماشای کرد زۆر دره نگه که ته ماشی کرد
ئاگری وینه مایه، دوو به دوو ته ماشای کرد تروسکاییه کی ئاگری دیار بوو
گۆتی: وه باشه بچم له و ئاگره ی تروسکه ئاگره کی بینم له گه ر ده ست که

چروه کی ناگری لَو برابانم بینم نه وه که هرستن لیم عاذز ده بن، دهرئ به ره و تروسکه ناگره که پږی له پږی گه یشته پیره میړده کی خه ره که کی له کن بوو نه و خه ره که ی هر ده سوړاند ئوبار به ملی نه و مامؤستایه ی نه من گیم لئ بووه دهرئن نه و پیره میړده شه وو پږی هه رده کړنه وه، دهرئ خاکمار سه لامی له پیره میړدی کرد و پیره میړدیش سه لامی لئ وه رگرتنه وه گوتی: مام ئیختیار نه وه خه ریکی چی گوتی: پاره وان نه من مه نمووری شه وو پږانم، شه وو پږان هه رده که مه وه، ئی گوتی: مامه هه تا نه من دیمه وه مه هیله ببیته پږ با هه شه و بی، نه ویش گوتی: باشه، نه رئ خه ره کی راگرت تا چینکه پږ نه یه ته پیتش، خاکمار قه ول بوو بروات دهرئ پیره میړد گوتی: کوپم نه و تروسکه ناگره دیاره نه وه ئی پیره ژنه دیوییه نه گهر چووی هه رو مه کی پاستی بمژه هه تا به کوپی خۆت قبور نه کا به ری نه ده ی نه گهر نا به عیلمی سیجر ده تگاته به رد، نه وی گوتی: باشه، دهرئ به دوو تروسکایه که داچوو ته ماشای کرد له نژیک ناگره که ی پیره ژنه دیویکی لئ بوو مه کی پاسته ی هه ردا بووه سه ر ملی چۆپه ی مه کی چه پشی هه ردا بووه سه ر ملی پاسته ی نه و جا دیسان ئوبار به ملی نه و مامؤستایه ی نه من گیم لیږووه دهرئن ناسنی نه ریست جیره ی ناسنی ده چووه به ر عرشی خوی هه نده ی ده نگ ده هات وه کی ناسنی نه پرستن، دهرئ خاکمار چوو به و وه سفی پیره میړده که ی لوی کړدبوو مه کی پاسته ی مژی له پشته وه، گوتی: وهره وهره خوات به قوریانی نه و مامؤستایه ی که نه و شته ی فیتر کردی دنا به خوی ده مکړدیه کرمه که به عاریدیدا ده مړدیه خواری، به رام وهره به کوپی خۆم قبورم کردی، دهرئ خاکمار چوو له گهر پیره ژنه دیوی بوونه برادر، پیره ژن گوتی: کوپم نه من هفت کوپم هه نه نه و کوپانه بینه وه ده تکوژن، نه من ته لیسمه که لئ ده خوینم له عارادت نه به مه خواری، دهرئ ته لیسمه کی لئ خویند کړدیه کرم و به عاریدیدا بریدیه خواری، نه رئ بهینه که پیچوو کوپه کان هاتنه وه گوتیان: دایه بۆن دی بۆنی بنیاده مان دی، نه ویش گوتی: پږه چوو لئ بشارمه وه نه من وه ختی خوی میړدم به بنیاده مه کی کړدبوو کوپه کم له وی په یا بووه نه لعانیش نه وه کوپه کم هاتینه وه براینکوږیه نه و جا نه گهر قبووری نه کن هه تا بیهینمه دهرئ دنا نایهینمه دهرئ بزم کردیه جا گوتیان له وه ی باشته بی نه مه برایه کن په یدا بی، دهرئ پیره ژنه دیو ته له سمه که ی هه روه شانده وه خاکمار هاته دهرئ ده ست و ده می یه کدیان ماچ کرد له گهر دیوان بوونه برای یه کدی، دهرئ پیره ژنه دیو گوتی: کوپم له کی بوون له کی دینه وه، گوتیان دایه له شاری

به غدايي دیننه وه، پاشايه کی لييه سی کچی هه نه، نه مه ته ماحین له کچی وی
 کردیه بهس زه فرهی پی نابهین قهراتی هه ن بردی لییه هه ره سی زۆن، نه و جا
 خاکمار ده دری خۆی گۆتی: نه وهی نه من له دو ده گه پام نه وهیه قهت له وهی
 باشت نابی وه باشه به فیتران دیوه کان بیه مه قه سرئ پاشای، نه و جا خاکمار
 گۆتی: نه من له گه ره خۆ بیه نه من واکه م بچینه کن نه و کچانه، نه و انیش
 گۆتیان باشه له سه ر ملی خۆیان دانا هه نده ی برئی یه ک و دوو گه یشتنه کن
 قهراتی پاشایو خاکمار فیتران بوو گۆتی: نه نگۆ نه من پیشی وه سه ر دیواری
 بیخن نه منیش نه نگۆ یه ک یه ک ده ست ده گرم وه سه رو دېخم، ده ری خاکمار
 چوو سه ر دیواری، خاکماریش پاله وانه کی بی پهزا بوو، نه و دیوانه هه رچی
 وه سه ر که ت خاکمار شیره کی له ملی نه دا و ملی قه ده کرد و نه که ت نه و دیوی
 هه وشئ، هه تا هه ر هه فتی به و نه وه ی کوشتن نه و جا ده ری که پوو لیوی
 هه موانی لیکردنه وه و ده ناو توره گه ی نان و رمی خۆی له هه وشئ پاشای
 چه قاند به خۆشی له قه سرئ پاشای وه سه ر که ت ته ماشای کرد کچه کانی
 پاشای هه ره که یان غورفه ی خۆی جیاواز بوو، زانی کیه غورفه هی خوشکی
 گچکه یه گۆتی: نه و لۆم بی باشه، نه و کچه گچکه ش ناوی پتخانه بوو ده ری
 چو ماچه کی له پوومه تی کرد و نه نگوستیله ی خۆی ده گه ر گۆپیۆ چرایئ
 سه رینگانی هینا پیشینگانی و ئی پیشینگانی هینا سه رینگانی به کن غورفه ی
 پاشای داچوو دیتی ماره ک ده یه وی بچیه غورفه ی پاشای، ده ری شیره کی
 له ملی ماریدا و سه ره که ی لی کرده وه و له ناو جانتای ناو که له شی ماری له وی
 به جئ هیش واته ده ری و له ته ویله ی ماری پاشای وراغه کی ده رهینا و لیتیدا
 به ره و کن برایان گه پاره، وه کی گه پاره تروسکه ناگری برد واته کن
 پیره میردی، پیره میرد گۆتی: هه ی مارت کاول بی پاره وان نه وه پۆۆ پۆۆ
 نیوه پۆیه لۆ هه نده تاخیر بووی، نه ری وه کی پیره میرد خه ره کی هه رکرده وه
 ته ماشای کرد نوپۆی نیوه پۆی بوو، خاکمار هاته وه کن برایان ناگری هه رکرده
 به عه جه له چایه ی لینا و که برایه کانی هه رستان زۆریان خۆ له خاکماری توپه
 کرد نه توو لۆ هه نده درهنگ هه رستای له خه وی چات حازر نه کردیه، ده ری
 گۆتی: براینه چبکه م خه وم لی که وت بوو نه منیش وه لآه سی به ده سته خۆم
 نییه، ده ری هه ر کوی بوو نانه که یان خوارد و بارو بارگه یان تیکناو سواری
 هه سپان بوو جه ره وی وراغیان شوپکرده وه و پۆیشتن.

نه و جا بیینه سه ر باسی پاشای، پاشا و کچه کانی هه فت سار بوو ناویران بیته
 شاری له بهر نه و دیوانه، سه بهینی که پاشا له خه وی هه رستا دیتی هه فت دیو

کوژراینه و پمەك له حەوشی چەقاییە و مارەك لەكن دەرکی وی کوژرایه پێی نۆد
 سەیر بوو، دەرئ لە دونایب و وه زیرانی نارد وەرن بزانی تەکبیری چییە و
 بزانی کێ ئەو فەتەحی کردیە تا خەراتی بکەن، دەرئ نایب و وه زیرەکان هاتن
 گۆتیا پاشا ئەو نیشانەی خۆی بەخۆیە و یە پمە خۆی لە حەوشی چەقاندیە
 هەر کەسەکی ئەو پمە ی پێ هەرقەنئ دیارە ئەو ئەو فەتەحی کردیە، دەرئ
 پاشا بانگی راهیشت پەحمەتی لەوی بابی هەرکەسەکی بێ لە حەوشی ماری
 پاشای خۆی تاقی بکاتەو، ئەو پمە ی هەرقەرتنئ ئەو دیارە ئەو فەتەحی
 ئەوی کردیە پاشا خەراتی ئەکا، ئەجا دەرئ نۆبار بە ملی ئەو مامۆستایە
 ئەمن گێم لێ بوو، جاحێری بەغدا ی هەموو هاتن لۆ ئەو ی خۆیان تاقی
 بکەنەو، دەرئ هەر جاحێرەکی دوو سی فران لە حەوشی پاشای دەچوو
 دەهاتن خۆیان دەر می دەکرد پێیان هەرنەقەر، دەرئ دوو دەو بەردەبوونەو
 هەموو دانیان دەشکا، دەرئ جاحێری بەغدا ی هەموو بێ دان مابوونەو، پاشا
 بەو نوعی هیچی پێ نەکرا، نایب و وه زیران گۆتیا پاشا ئەتو نیشەکی بکە
 لەسەر هەموو پێیان چایەخانەکی دابنئ، هەر کەسەکی لەو چایخانە میوان
 بوو بابە خۆپایی چای بخوای بە خۆپایی لەوی بنوی و هەرچی ویست با
 بەخۆپایی بیدەنئ، بەران دەبی سەربردەکی بگێرتەو، ئەگەر لەو سەربردانە
 شتەکت وەدەست کەوی دەنا بەو نوعی نەبی هیچ شتەکت وەدەست
 ناکەوی. دەرئ ئەگەر نۆدی پێچوو ئەگەر کەم خاکمار و برایەکانی هاتن بەرە و
 شارئ بەغدا ی گەشتنە چایخانەکی لەسەر پێی خۆیان سەلامیان کرد و
 سەلامیان لێ وەرگرتنەو نۆریان بەخێر هینان زانیان ئەوانە پاشازادەن چونکە
 هەموویان جلی پاشایەتیا ئەبەردابوو، نانیان خواری و چایان خواریدەو و
 ئیسراحتیان کرد، ساحیبی چایخانەکە گۆتی: پاشازادەینە ئەمە شتەکما هەیه
 هەرچی بیتە ئەو چایخانە ی دەبی سەربردەکی بگێرتەو ئەوجا ئەنگۆش دەبی
 سەربردەکمان لۆ بگێرتەو، ئەحمەد و محەمەدان گۆتیا وەللا چ سەربردان
 نازانین، خاکماریش گۆتی: ئەمن سەربردەکی خۆش دەزانم ئەگەر پێم باوە
 بکەن، برایەکانی گۆتیا بابە بەو منداری بپروا مەکن ئەو چ نزانئ، ساحیبی
 چایخانەکەش گۆتی: ئەمە چیشن بە منداریدایە ئەمە دەنوئ سەربردەکن لۆ
 بگێرتیتوو، خاکماریش گۆتی: دەرئ پاشایەك هەبوو لە شاری بەغدا ی بەس
 نازانم شاری بەغدا ی لە کێندەرەو ئەرین سێ کچی هەبووینە ئەو سێ کچانە
 لەبەر دیوانە وێرانە بینە دەرئ، سەبەینەکی پاشا لەخەوی هەستایە دیتیتی
 ئەو حەفت دیو سەریان برایە و مارەکیش لەپیش دەرکە ی غورفە ی پاشا

كوژرايه و پمه كيش له ناو حه وشه ی قه سرى پاشای چه قيتندرايه، ده رين پاشا له دووى نه و كه سه ی ده گه پى كه وا نه و فه تحه ی كرده لۆ نه وه ی خه راتى بكات، نه گه ر پيشم باوه ر ناكه ن نه و نيشه نه حمه دى برام كرديتو نه حمه ديش گۆتى: هه ی به قورپيت داكه نه من كه نكي نه و نيشه م كرده نه من له حه ياتى خۆم ديوم نه ديتيه، ده رى ساحيبي چايخانه كه ی له درى خۆى گۆتى: نه و قسانه بى سبه ب نيه، خاكمار و برايه كانى برده كۆشكى پاشای، پاشاش رۆر به خيره اتنى كردن و زانى نه وانه پاشازاده و پالنه وانن.

پاشا گۆتى: كيهانتان نه و فه تحه ی كرده، خاكماريش گۆتى: پاشا نه حمه دى برام بوو، نه حمه ديش گۆتى: هه ی به قه رپيت داكه نه من كه نكي نه و نيشه م كرده، گۆتى: ده نا محمه دى برام بوو، نه و يش هه مان قسه ی نه حمه دى كرد، خاكماريش توپه بوو سواری هه سپى بوو دوو فران له حه وشى پاشا هات و چوو خۆى ده رمى كرد له بن و بۆچه وه ده رى هيناو توره گه كشه هينا كه پو و ليوى ديوه كانى به گۆپى وه ركرد، كه نه حمه د و محمه دان نه و شته يان ديت يه كسه ر له خۆ چوون، ده رى ناويان پيدا كردن و وه خۆ هاتنه وه، پاشا كه زانى خاكمار نه و شته ی كرده پيى گۆت: كوړم بخوازه ماری دنيایى، خاكماريش گۆتى: پاشام خۆش بى نه من هه ر سه لامه تى توم ده ویت ماری دنيایم لۆچيه نه منيش وه كى تو پاشامه، ده رى نايب و وه زيره كانى پاشا گۆتيان پاشا نه وانه سى برانه نه توش سى كچت هه نه لۆ پيشكه شيان ناكه ی له وانه ت باشتر وه ده ست ناكه وى، ده بى نه توش كچه كانت هه ر به ميژد بده ی نه و جا بده يه وانه باشتره، پاشاش گۆتى: فكره كى چاكه، ده رى پاشا گۆتى: خاكمار كوړم نه من سى كچم هه نه له باغى له داره تى دنيایى هه ر نه و سى كچم هه نه نه و پيشكه شى توم كردن، ده رى خاكماريش گۆتى: كچى گه وړه با لۆ نه حمه دى بى و كچى مامناوه نجى لۆ محمه دى بى كچى گچكه شت با لۆ من بى، ده رى مه لايان هينا و كچه كانيان لى ماره كردن و هفت شه و و هفت پۆژان شاييان گيړا، نه و جا هه ركه يان چوونه سه ر سه راو په رده ی خويان.

ده رى نه گه ر مانگه ك پيچوو نه گه ر دوو مانگ، خاكمار و براكانى چوونه كن پاشای گۆتيان پاشا نه مه ش وه كى تو مه مله كه تى خۆمان هه يه داك و بابى خۆن به جى هيشتيه نه گه ر نيزن بده ی ده پۆينه وه، پاشاش گۆتى: كوړم هه تا نه نگۆ ليړه بن هه ر خزمه ت و نه كم، به كه يفى خۆش بن چ ليړه نه بن ■ نه پۆن، ده رى خوا حافيزبيان له پاشای كرد و وه ريكه وتن لۆ مه مله كه تى

خۆيان له پى گەيشتنه پيرهژنهكى پيرهژنهكه به خاكمارى گۆت كوپم ئىستا
له سەر پى ئەگە نه دوو پىيان يەكيان پى هاتىيه هەفت قوناغان دووره، ئەوى
دیکه يان پى نه هاتىيه دوو قوناغان دووره، ئەجا ئەنگۆ به پى هاتى دا بپۆن
سەلامەتەر، دەرى پۆيشتن وهكى پيرهژنى وهسف کردبوو گەيتنه ئەو دوو
پىيه، يەكيان نوسرا بوو پى هاتى هەفت قوناغ ئەوى دیکه يان نوسرا بوو
پى نه هاتى دوو قوناغ دووره.

دەرى خاكمار گۆتى: براينه با به و پىيهى دابپۆين به پى هاتى هەرچەند
دووريش به رام سەلامەتەر، ئەوانيش گۆتيان هەر ئەو مابوو هەفت قوناغان
بپرين ئەمە تاقەتن لەكى بوو، ئەمە لۆخۆ به و پىيهى دابپۆين دوو قوناغان دووره
ئەگەينۆ ماری، ئەحمەد و محەمەد و خیزانەکانيان چوونە پى نه هاتى،
خاکماريش گۆتى: ئىستا نەچم دوايى بچمۆ ماری بابم برى کا براكانت ئەمە
هەنگى چ بریم هەر لیشم قبوور ناکات، دەرى بەناچارى لەدوو برايهکانى چوو،
له پى گەيشتنه باغ و باغاتەكى ميوهى هەفت سارهى پپوه پوچکە بوو بوو،
گۆتيان ئەمە ئەو شەو ليرە دەبين، خاکمار هەندى گۆتى: ليرە نابين، ئەوان
گۆتيان ئەمە ليرە ئەبين ئەتوش كەيفى خۆتە، خاکماريش لەبەر خاترى بابى
ئەويش لەگەريان ماوه، دەرى برايهکانى خاکمارى به خۆو به خیزانەکانيان
لەناو ئەو باغەى تى گەپان و ئەسوپان خۆيان لە ميوه و تەامى تير کرد و
ئەوجا هەر يەكەى لەگەر خیزانى خۆى لى كەتنە خەوى، خاکماريش به دەردى
شەوانى پيشى شيرى لە خۆى جەمايل کرد و سواری هەسپى بوو بووه
هەرەسى خیزانەكەشى لەكنى راوهستا، دەرى نيوهى شەوى گرمەى ديوى
گەورە هات، گۆتى: خاکمار لە عاسمانان تەرەبم کردى لەسەر عاردى وهچنگم
كەتى ئەتو دوو براو ئاموزات كوشتيمە وەللادەبى بتكەمە پارچە گۆشتەك لەبن
ددانى خۆم داتنيم لەبن دەستى من قورتارە بى، گۆتى: ديوه زۆر نەپە نەپى
مەكە با براكانم وەخەبەر نين ئەترسین، وەرە با لۆيەك بکەوينە مەيدانى،
ئيشى ديوانيش شەپە شیر نەبوو، گۆتى: بە چ بکەين گۆتى: بە كەمەندان،
دەرى هەتا بەربەرى بەيانى يەكديان هينا و برد زەفەريان بەيەكدى نەبرد، بەرە
بەرى بەيانى براكانى خاکمارى لەبن بەتانی تەماشايان کرد ئەوا خاکمار لەگەل
ديوى شەپەكە، بەسەر چاوى خوياندا داوه گۆتيان هەتا ئەمەى نەخواردیە،
خاکمار لەوێ توپە بوو گۆتى: ديوه بوومە دىلى توو وازم لى بينە، هەندى
ژنەكەى گۆتى: وەمەكە وەمەكە، گۆتى: نەخیر ئەمە تازە بوومە دىلى ديوى
شەپى ناکەم، گۆتیه ژنەكەى ئەگەر ئەمە ماوهى هەفت ساران نەهاتمەوه

نه گەر لوڅو ميړديه كې نه من منعم نيبه و ټاگاشت له څو بې، نه رې براهه كاني
 ليږيادا سوارې هه سپې بوون ژني ځاكمارېش له گهره وان سوارې هه سپې بوو
 پوښتن، ديوېش ځاكمارې له سهر ملي څوې داناو برديه پاش چيای قاقې كه
 چووه ويندهرې ځاكمار ته ماشاي كرد نه وه خوشكي ديوي له وييه مهرجانه ي
 جادويان پيڅو، نه رين مهرجانه ژنه كي هه ند ناشرين بوو، ليوه كي به څو دادابوو
 ليويكيشي پاختبوو ليوي هه نده گه وره بوو، نه رې مهرجانه گوټي: ځاكمار
 دوه وره نه من به ته نې ليره مه بهركم هه نده كم له كن دابنيشي و پوڅي پيكه وه
 قسان بكه ين و دابنيشين گوټي: باشه، دهرې ديو پوڅي نه چووه پراوې و
 دهاته وه نيواران كه له شه گوشتي دههيناوه پيكه وه دهيان كرده كه باب و
 دهيان خوارد.

پوڅه كي ديوي گوټي: ځاكمار نه گهر ده ته وي نه من نه توو نازاد كه م، برېو كچي
 قه پاري فهره نگانم لو بينه، نه من نازاد نه كه م.

نه وجا با بينه وه سهر باسي براهه كاني ځاكمارې، برايې ځاكمارې كه چوونه وه،
 نه و شاره هه مووي په شې پوڅي بوو، وه كي چوونه وه بو شايي و زه ماوه ند
 به لام ځاكماريان له گه ل نه بوو، بابي گوټي: كاني ځاكمار، نه واني گوتيان بابو
 ځاكمار بې غيرت بوو له گهر ديوي به شه پ هات ديو تيكي شكاند و خواردې،
 هه ندي پرخانه گوټي: وه نيبه، بابيشي به قسه ي كوپه كاني بپوا كرد.

نه وجا بينه وه سهر باسي ديوي، ديو گوټي: نه گهر كچي قهراري فهره نگانم لو
 بيني نه وه پزگارت نه كه م، نه وجا وتي ديوه نه من تسوانم قه پاري فهره نگان
 مه مله كه تي له كييه، نه من كوه گه مه ويندهرې، گوټي: نه من هه تا سهر حدودت
 نه به م نه ريم نه وه پړي ماري قه پاريه، نه وجا نه گهر هينات نه وه نازاد نه كه م
 نه گهر نه شت هينا نه وه هه ر به ديلي نه مينيه وه، دهرې ديو ځاكمارې له سهر
 ملي دانا برديه سهر حدودي گوټي: نه وه پړي ماري قهراري فهره نگانه، نه و
 پړيه هه پاست نه چيته پيش ماريان، دهرې ديو گوټي: نه من ليرابم هه تا نه تو
 ديبه وه، دهرې ځاكمارېش وه پيكه وت لو ماري قهراري، له پړي گه يشته ناشه كي
 ته ماشاي كرد نه وه به هفت ژنان ناني نه كه ن به هفتايش نه بيرژين به
 هفتايش نه كه نه پار و نه دهنه كابراهه كي، نه و كابراهه ش هه ر هوار نه كا نه ي
 هوار له برسان مردم، دهرې ځاكمارېش گوټي: په كو له و عاجبياته ي خوايه،
 دهرې كابراش گيې لي بوو گوټي: نه وه عجايبه يان نه وه عجايبه نه رين
 كابراهه كه هيه ناوي ځاكماره دوو برا ديوي كوشتينه له گهر هفت ناموزيان

دهيهوئ بچی کچی قهراری فهرهنگیان بینی، خاکماریش گۆتی: نهگهر بیبینی
 چی لی دهکە، کابراش گۆتی: وهللاهی وهعدم دایه بیبینم وهگهری نهکەوم و
 یارمهتیشی نهدهم، وهللاهی گۆتی: نهگهر برواییم پی نهکە ی نهمن خاکمارم،
 دهري کابرا ههستا وهگهر خاکماری کهت، دهري لهوي پۆیشتن تهماشایان کرد
 کابرایهك دهوي به پروبارهکی وهنایه نه وناوهی ههموو دیته ناو دهمی هه
 نهشری نهی هاوار خنکام له تینان، نهري خاکماریش گۆتی: ماشهلالا
 عهنتیکهیه، دري کابراش گۆتی: نهوه عهنتیکهیه یان وه عهنتیکهیه نهري
 خاکمارهك ههیه دوو دیوی کوشتینه لهگهر هفت نامۆزایان قهوله بچی کچی
 قهراری فهرهنگتیش بینی، دهري خاکماریش گۆتی: نهکهر نهتو نهو پالهوانه ی
 بیبینی چی لی که، گۆتی: وهللاهی قهولم دایه وهگهری بکهوم و یارمهتیشی
 بدهم، دهري خاکماری گۆتی: نهگهر بروام پی بکه ی نهمن ههوم، دهري کابرا
 دهوي له ناوی کردهوه وهگهر خاکماری کهت، نهري لهویش وهپکهتن
 تهماشایان کرد سهیهك لهوي کهتیه ههموو قالبی گپوو بووه پیس، نهري
 خاکمار دري زۆر پی سووتا ههستا سهیهکه ی خاوین کردهوه و خواردنی دایی
 وهري سهیهکه بهکاری خوی وهقسه هات گۆتی: خاکمار ها دوو موان له
 کلکی من بیه هه کاتهکی پیویستت به من بوو نه موانه هه رکروژینه نهمن
 نهگه مه کنه تو، نهوجا گۆتی: نهتو بهخیۆچی نهتو نهوه بهخۆ گپو بووی ههتا
 یارمهتیم بدهی، سهیهکهش گۆتی: بهکه لکت دیم نهتو بیه، مووهکانی ههردا
 گیرفای لییان دا پۆیشتن، دهري داخیلی شاری قهراری فهرهنگیان بوون،
 دهري دو پئی ههبوون لۆ شاری قهراری فهرهنگیان، پئییهکیان نهچته ناو
 قهسری پاشای نهوه ئی میوانان بوو، پئییهکیشیان نهچته ناوهندی شاری، نهو
 شاره باغهکی لی بوو لهناو نهو باغه ی کورسییهك دانرا بوو هه کهسهکی
 داخوازیکهری کچی قهراری بایه لهسهر نهو کورسییه دائه نیشست، دهري
 خاکماریش لهگهر جهماعهتی خۆی لییاندا پۆیشتن بهرهو ناوهندی شاری لهویش
 چوونه ناو باغهکه ی، خاکماریش لهسهر کورسییه که دانیشست، دهري خاکمار
 لهسهر کورسی دانیشست، جارچی جاریدا بانگی کرد گۆتی: پاشا بهرگی نویت
 موبارهك بسی، داخوازی کهري کچت هاتینه، پاشاش داوی له نایب و
 وهزیرهکانی خۆی کرد گۆتی: بیۆن نهو داخوازی کهرانه بیبن، بزانی چیان
 دهوي، دهري داخوازی کچی قهراری شهرت و شروتی ههبوو، نهوه ی نهو شهرت
 و شروتهانی جی بهجی کردبایه نهوه نهبووه دهستگیرانی وی دهنا لهسهریان
 دهنا، دهري پاشا له دو خاکمار و جهماعهتهکه ی ناردن، هاتن له دیوهخانی

دانیشتن و به‌خیرها تنیان کردن و پزیزان گرتن و چایه و قاوه‌یان خوارده‌وه، گۆتی: پاشا زاده‌ینه نه‌نگو لو داخوازی کچی من هاتینه، گۆتیان به‌ری، گۆتی: به‌قسی من نه‌کن نه‌گه‌پینه‌وه له‌بر نه‌وه‌ی نه‌توو پاشا زاده‌ی حه‌زی نا‌که‌م له‌سهرت ده‌م، چونکه کچی من شهرت و شروتی هه‌نه، نه‌وی نه‌و شهرتانه جی به‌جی نه‌کا نه‌من له‌سهری نه‌ده‌م، خاکماریش گۆتی: پاشا نه‌من سه‌ره‌کم هینایه و نایگتپه‌وه، شهرت و مه‌رجی خو بری نه‌گه‌ر پی‌م جی به‌جی کرا نه‌وه کچی تو بووه ئیمن نه‌گه‌ر پیتشم جی به‌جی ه‌کرا نه‌وه نه‌وکاتی خوینی منت لی حه‌رار بی له‌سهرم ده، گۆتی: زۆر چاکه، شهرتی یه‌که‌م چیه؟ گۆتی: سه‌به‌ینی نه‌زانی جاره‌ک پیت ناریم، ده‌ری پاشا هه‌رستا سه‌د مه‌نجه‌ره شیوی لیتا له‌گه‌ر سه‌د مه‌نجه‌ره مه‌ره‌گه‌ی، نه‌وجا گۆتی: وه‌رن نه‌و شیوه‌ی هه‌موو بخۆنه‌وه مه‌رجی یه‌که‌مه، نه‌وجا گۆتی: پاشا قه‌ت مه‌رجی نه‌وها دانرایه نه‌تو مه‌رجه‌کی نه‌وها دابنی به‌ ئینسان جی به‌جی کری، نا‌خر سه‌د مه‌نجه‌ر شیو هه‌مووی مه‌نجه‌ری زنجیردار نا‌خر نه‌وه کو به‌من نه‌خوری، پاشاش گۆتی: نه‌دی نه‌من پی‌م نه‌گۆتی نه‌وه‌ل جار داخوازی که‌ری کچی من به‌ مه‌رجه، نه‌ری خاکمار له‌برسا مردی وه‌بیر هاتو پی‌ی گۆت وه‌ره کاکه نه‌توم نه‌گه‌ر لو نه‌وی نه‌بی لۆچیه؟ له‌برسا مردی گۆتی: وه‌لایه‌ی ده‌می لی ناده‌م، کوپه هه‌ی داکت چا هه‌ی بابت چا کو ده‌می لی ناده‌ی نه‌دی نه‌تو لۆچ له‌گه‌ره من دای، گۆتی: نه‌من به‌ ئونده‌ی پازی نابم، نه‌من به‌ ئونده‌ی کو تیر نه‌خۆم، ده‌ری خاکمار و له‌ تینان خنکای هه‌رستان به‌ هه‌رچی حاره‌کی هه‌بوو مه‌نجه‌ره‌که‌یان خوارد، له‌برسا مردی گۆتی: به‌خوای به‌شیمن نامینی، نه‌ری هه‌ر ده‌ستی وه‌ بنی مه‌نجه‌ری داده‌هینا ده‌گه‌روی خۆی نه‌کرد و ته‌قه‌ی مه‌نجه‌ری ده‌هات فری نه‌دا هه‌تا نه‌خیری مه‌نجه‌ری خوارد، ده‌ری جار چی جاریدا بانگی کرد گۆتی: پاشا به‌رگی نویت موباره‌ک بی نه‌وه شهرتی یه‌که‌میان به‌جی هینا، که‌ پاشا گیتی له‌ و قسانه‌ بوو ده‌سته‌کی هاته‌ پیتش و یه‌کی هاته‌ دوایی، ده‌ری پاشا بانگی نایب و وه‌زیرانی کرد گۆتی: شهرته‌کی وه‌هام لو دابنن پی‌ی جی به‌جی نه‌بیت، ده‌ری نایب و وه‌زیره‌کان گۆتیان پاشا نه‌تو له‌ناو حه‌وشی کۆشکی حه‌وزه‌کی گه‌وره‌ت هه‌یه، پی‌یان بری ناوی نه‌و حه‌وزه‌ی هه‌مووی لو بخۆوه، ده‌ری پاشا بانگی خاکماری کرد و قی کوپم شهرت دووه‌مم نه‌وه‌یه ناوی نه‌و حه‌وزه‌م هه‌مووی لو بخۆوه، ده‌ری خاکماریش گۆتی: پاشام نه‌و هه‌موو ناوه‌ کو ده‌خوریت و با ئینسان په‌رداغه‌ ناوه‌ک یان دوو په‌رداغه‌ ناوان بخواته‌وه به‌س حه‌وزه‌ ناوه‌ک کو ده‌خوریته‌وه، پاشاش گۆتی: که‌یفی خۆته‌ کو ده‌یخۆیه‌وه بیخۆوه نه‌گه‌رنا نه‌وه جه‌لاد ئاماده‌یه و له‌سهرت نه‌دا، ده‌ری خاکمار چوو داوای له‌ تینان خنکای کرد گۆتی: نه‌توم لو پۆژه‌کی نه‌وها

نه‌بی نه‌توم لو چیه وهره نه‌و ناوه‌ی بخووه، ده‌ری له تینان خنکای ده‌وی به
 ه‌وزی وه‌نا قوپه‌که‌شی له‌گه‌ر ه‌رلووشی، ه‌مووی خواریده‌وه، چارچی بانگی
 پاشای کرد گۆتی: پاشام خوشبی به‌رگی نویت موباره‌ک بی وه‌للا نه‌و ش‌رته‌شیان
 جی به‌جی کرد نه‌وجا نه‌من چ بکه‌م.

ده‌ری پاشا سه‌یه‌کی ه‌ه‌بوو نه‌و سه‌یه‌ه‌فت سار بوو به‌س خزمه‌ت‌یان نه‌کرد
 ه‌موو پۆئی ه‌یلکه و پوون و گۆشتیان نه‌دایی، ده‌ری پاشا سه‌یه‌کی ه‌ینا ده‌ری
 گۆتی: خاکمار ده‌مه‌وی سه‌یه‌کی په‌یا بکه‌ی له‌گه‌ر سه‌ی من شه‌ری پی بکه‌ی،
 نه‌گه‌ر سه‌ی تو به‌سه‌ی من و‌یرا نه‌وه نه‌وکاتی ش‌رته‌که‌ت برده‌وه نه‌گه‌ر نا نه‌وه
 سه‌ری خۆت حازرکه س‌ه‌رت نه‌برم، پاشا وه‌ی دانابوو هیچ سه‌یه‌ک به‌سه‌ی وی
 ناویری، خاکمار گۆتی: پاشا نه‌من له‌و شاره‌ی سه‌ی له‌کینه‌ده‌ری په‌ی‌داکه‌م، جا
 گۆتی: پری بازاینه لوخۆت برۆ سه‌یه‌کی بینه‌وه ده‌گه‌ر ئی من به‌شه‌ری بینه،
 نه‌ری خاکمار که‌چه سه‌یه‌کی خۆی وه‌بیراته‌وه، نه‌ری مووه‌کانی ه‌رکروژاند
 سه‌یه‌که‌ده‌م و ده‌ست له‌وی حازر بوو گۆتی: فه‌رموو پاشا چت ده‌وی لۆت جی
 به‌جی که‌م، گۆتی: ده‌مه‌وی سه‌یه‌ی له‌گه‌ر سه‌ی پاشات به‌شه‌ر بینم نه‌گه‌ر پیتی
 بویری نزانم پیتی نه‌ویری یان نا، گۆتی: خه‌مت نه‌بی وه‌للا سه‌یه‌ی عاله‌م خپووه
 مه‌یدان جۆش درا سه‌یان ه‌ینا به‌شه‌ریان ه‌ینان، ده‌ری سه‌ی پاشای خۆی ده‌و
 سه‌ی کرد نه‌و سه‌یه‌خۆی وه‌عارتی د‌یخستوو قوپه‌قوپی نه‌کرد له‌ولای لو نه‌ولای
 غاری نه‌دا ه‌تا سه‌ی پاشای مانی بوو، چونکه‌سه‌ی پاشای ه‌یلکه خۆر بوو،
 نه‌ری سه‌ی خاکماری له‌بنه‌وه خۆی ده‌ملی سه‌ی پاشای کرد ده‌بنه‌خۆی نا ه‌تا
 ه‌ناسه‌ی لی بری نه‌جا له‌سه‌ری ه‌ستا، نه‌ری بانگیان کرد پاشا به‌رگی نویت
 موباره‌ک بی نه‌و ش‌رته‌شت د‌وژاند، پاشا داوی له‌نایب و وه‌زیران کرد
 ش‌رته‌شکه‌ی لو دانین، ده‌ری ش‌رته‌کی زۆر عه‌نتیکه‌یان دانا نه‌وجاره که‌هینایان
 سه‌ت ته‌نه‌که‌گه‌نم و سه‌ت ته‌نه‌که‌جۆ و سه‌ت ته‌نه‌که‌بریج و نیسک و سه‌ت باتمان
 ه‌رزن و نه‌وانه‌یان ه‌موو تیکه‌راو کردن له‌دره‌وه‌ی کۆشکی، گۆتیانه‌خاکماری
 ه‌تا سه‌یه‌ی ده‌بی ه‌مووی لیک جوایه‌زکه‌یه‌وه، نه‌ری خاکمار ده‌سته‌کی که‌ته
 پاش و په‌که‌کی که‌ته پیش نه‌یزانی چ بکا خه‌م دیگرت نه‌وه وه‌کی نان خواریدن و
 ئاو خوارینه‌وی نه‌بوو، ده‌ری ه‌تا نیوه شه‌وی له‌زگ بوون دوو ته‌نه‌که‌یان پی
 له‌یه‌ک جوایه‌ز نه‌کرانه‌وه، ده‌ری له‌برسا مردی گۆتی: خاکمار نه‌گه‌ر ئی خواری
 بایه ه‌مووم لو خواری له‌تینا خنکای گۆتی: خامار ئی ئاو خوارینه‌وه‌ی با
 ه‌مووم لو خوارییه‌وه به‌س نه‌مه چ لی بکه‌ین، نه‌ری خاکمار له‌عیدزبان چوو
 له‌سه‌ر جۆگه‌ناوه‌کی دانیش، نه‌ری کۆمه‌ره‌میرووه‌ک خپ‌ببونه‌وه پ‌ییان نه‌بوو

بیه‌پنه‌وه، خاکمار شیرى خۆى لۆ پێدا پاهێشتن یه‌ك یه‌ك میرووه‌كان له‌ جۆگه‌ى
 په‌پنه‌وه، نه‌رئ شای میرووان هات گۆتى: پاشازاده‌م مادام نه‌و چاكه‌ت له‌گه‌ره
 مه‌كرد هه‌ر ئیشه‌كى به‌مه‌ بکری داواکه‌ تا لۆت جی به‌جی بکه‌ین، نه‌وجا گۆتى:
 میرووینه نه‌نگو به‌و گچکه‌یه‌ى چو پێده‌کری، شای میرووانیش گۆتى: نه‌تو
 ئیشه‌که‌ى برئ نه‌گه‌ر پێن بکری نه‌وه‌ لۆت جی به‌جی نه‌که‌ین، نه‌گه‌ر پێشن نه‌کری
 نه‌وه‌ نایکه‌ین، خاکماریش گۆتى: نه‌وه‌ مه‌موو دانه‌وێره‌ هه‌یه‌ گه‌م و جۆ و برنج و
 نېسک و هه‌رنن تێکه‌راو کرایه‌ لۆن لێک جوايه‌ز که‌نه‌وه، شای میرووانیش گۆتى:
 پاشازاده‌ هه‌رو به‌بێ خه‌مى بنوو نه‌وه‌ ئیشه‌ى مه‌یه‌، هه‌تا سه‌به‌ینى هه‌ره‌سه‌تى
 هه‌ریه‌که‌ کۆمه‌رى خۆى به‌ جوايه‌ز دانرایه‌، ده‌رئ خاکماریش چوو لێى پارداوه‌ لى
 که‌ته‌ خه‌وئ، سه‌به‌ینى هه‌روه‌کى هه‌رستا هه‌رکویان گۆتبوو میرووه‌كان نه‌وها بوو،
 هه‌ر دانه‌وێره‌یه‌ك کۆمه‌رى خۆى به‌جوايه‌ز بوو، بانگی پاشایان کرد گۆتیان پاشا
 نه‌و جاره‌ش به‌رگی نویت موباره‌ك به‌خواى نه‌و شه‌رته‌شت نۆپاند که‌كه‌ت تازه‌ بۆ
 ئى نه‌وان، نه‌رئ بانگی مه‌لایان کرد و کچی قه‌راریان له‌ خاکمارى ماره‌ کرد، خاکمار
 هه‌رستا و که‌ژاوه‌ى هینا له‌ وراغانیان بار کرد کچی قه‌راریان له‌ ناو که‌ژاوه‌ى نا
 لیاندا پۆیشتن، نه‌وان له‌ شارى چوونه‌ ده‌رئ بره‌کى پۆیشتن، نایب و وه‌زیره‌كان
 گۆتیان باشه‌ پاشا نه‌تو نه‌و کچه‌ت لۆ ده‌به‌ر ده‌سته‌ى نه‌و کا برایه‌ نا، لۆ له‌شکره‌کى
 نانێرى له‌ پێى بیکوژن و که‌كه‌ش بېننه‌وه، گۆتى: وه‌للا شته‌کى چاکه‌، هه‌تا نه‌وان
 له‌شکریان حازر کرد و وه‌خۆ که‌تن به‌دیواندا چوون، خاکمار و جه‌ماعه‌ته‌که‌ى
 گه‌یشتنه‌وه‌ نه‌و پووباره‌ى ك له‌تێنان خنکای ده‌وى پێوه‌ نابوو، له‌شکریش گه‌یشته
 وێنده‌رئ نه‌رئ له‌ تێنان خنکای ده‌وى به‌ پووبارییه‌وه‌ نا گۆتى: نه‌نگو بیه‌پنه‌وه،
 ده‌رئ خاکمار و جه‌ماعه‌ته‌که‌ى په‌پنه‌وه، له‌شکرى قه‌رارى فه‌ره‌نگانیش گه‌یشته
 ناوه‌ندى پووبارى له‌تێنان خنکای ده‌وى له‌ پووبارى کرده‌وه‌ و له‌شکره‌که‌ نیه‌وى
 به‌ پووبارى داچوو، نه‌وجا ده‌رئ خاکمار له‌وێنده‌رئ دوعا خوازی له‌ له‌تێنان خنکای
 کرد، پۆیشتن گه‌یشتنه‌وه‌ ئاشى له‌برسا مردیش له‌وئ ماوه‌، خاکمار دوعا خوازی
 لى کرد و وه‌پێکه‌وتن چوونه‌وه‌ کن دیوى که‌ له‌سه‌ر حدود چاوه‌پوانى خاکمارى
 نه‌کرد، نه‌وجا دیو خاکمار و کچی قه‌رارى له‌سه‌ر ملی دانان و بردنیه‌وه‌ پشت چىای
 قاق کن مه‌رجانه‌ى جادووى، ده‌رئ که‌ چوونه‌وه‌ وێنده‌رى دیو گۆتى: نه‌وجا
 خاکمار نه‌توو ئازادى نه‌گه‌ر نه‌پۆى خواحافیزت بى، خاکماریش گۆتى: دیوه‌ نه‌من
 تازه‌ له‌گه‌ره‌نگو لى پاهاتیمه‌و نه‌وجا چار پێنج سارى پێچوینه‌ نزانم داك و بام
 ماینه‌ نه‌ماینه‌، نه‌میش نه‌وا لۆخۆم لی‌ره‌ له‌گه‌ره‌نگو دابم، دیویش گۆتى: نه‌وجا
 که‌یفى خۆته‌، نه‌گه‌ر نه‌پۆى برۆ ناپۆى لی‌ره‌به‌، خاکمار له‌به‌ر نه‌وه‌ى بوو هه‌تا کچی

قه‌راری له‌گه‌ره خۆی بیات و دیویش به‌فیره‌کی بکوژی، شه‌وجا ده‌ری تۆبار به‌ ملی
 شه‌و مامۆستایه‌ی شه‌من گیم لی بووه‌ ده‌رین شه‌و دیوه‌ پوچی له‌کنه‌ خۆ نه‌بوو، ده‌ری
 خاکمار وه‌یگۆته‌ کچی قه‌راری گۆتی: به‌ فرت و فیران نازو فیزان پیی ئاشکرا بکه‌
 داخوا پوچی له‌ کینه‌در دانابه‌، گۆتی: باشه‌، ده‌ری ئیوارێ وه‌کی دیو هاتو له‌ پاری
 که‌له‌شه‌ حه‌یوانه‌کی وییوو هاته‌وه‌ ته‌ماشای کرد کچی قه‌راری خۆی عیدز کردبوو
 قسه‌ی ناکردن چاوی به‌ گریان بوون، ده‌ری دیو شیت بوو گۆتی: وه‌ره‌ بزانم له‌به‌ر
 چ شه‌وا عیدز شه‌گرێ، گۆتی: سوانم دیاره‌ بپوات به‌من نییه‌ پیم نارێ داخوا پوچی
 خۆت له‌ کینه‌ر دانابه‌، دیویش گۆتی: چیشته‌ به‌ پوچی منه‌، شه‌ویش گۆتی: نابێ
 بزانم ئاخ‌ر دوایی شته‌کت لی بی شه‌من خه‌می تومه‌، ده‌ری دیو گۆتی: پوچی من
 هیلکه‌که‌ ده‌ناو زگی کار مامزه‌کی دابه‌ شه‌موو پۆژانی جومعان دیته‌ سه‌ر کانیی
 ده‌رماناوی، گۆتی: زۆر باشه‌ شه‌وه‌ درم داکه‌ت، ده‌ری پۆژی جومعه‌ خاکمار چووه‌
 سه‌ر شه‌و کانییه‌ی دیتی وا مامزه‌که‌ له‌سه‌ر کانییه‌که‌یه‌، ده‌ری تیره‌کی ده‌ره‌ینا
 ناوی خوای لی هینا نیشانه‌ی لی گرت تیره‌که‌ی لیدا کار مامزی به‌رداوه‌، چه‌قوی
 ده‌ره‌ینا سه‌ری بپی و ورگی هه‌ردپی و هیلکه‌که‌ی ده‌ره‌ینا، ده‌ری وه‌کی
 هیلکه‌که‌ی ده‌ره‌یا دیو له‌وی حازر بوو، گۆتی: داک چا شه‌وه‌ی شه‌من کردیه‌ شه‌تو
 نه‌که‌ی، شه‌ری خاکمار هیلکه‌که‌ی به‌ عاردی دادا دیه‌ له‌وینه‌ده‌ری پاست ته‌واو بوو،
 هاته‌وه‌ کن شه‌که‌فتی له‌گه‌ر کچی قه‌راری سواری هه‌سپی بوون، هه‌رکه‌ بگه‌رینه‌وه‌
 لۆ مه‌له‌که‌تی خاکماری، مه‌رجانه‌ گۆتی: شه‌دی شه‌من نابهن له‌گه‌ره‌ خۆ، گۆتیان
 شه‌تووه‌ر لیره‌به‌ چ له‌ توو بکه‌ین، ده‌ری لێیاندا پۆیشته‌ن شه‌وجا شه‌گه‌ر حه‌فته‌ک
 پێچوو شه‌گه‌ر بیست پۆژی پێچوو شه‌گه‌ر مانگه‌کی پێچوو ده‌ری داخیلی مه‌له‌که‌تی
 خاکماری بوون، که‌ گه‌یشته‌ن نێزیک شاری، ته‌ماشایان کرد به‌ دوو منداران له‌
 منداره‌کی شه‌ده‌ن، هه‌ر شه‌رین شه‌وشه‌و داکت ماره‌ شه‌که‌تو خاکمار گۆتی: هه‌بی و
 نه‌بی شه‌وه‌ کوپی منه‌، له‌به‌ر شه‌وه‌ی رێحانه‌ زگی هه‌بوو که‌ خاکماری به‌جی هیشته‌،
 شه‌ری له‌ منداره‌کان نێزیک بوونه‌وه‌ گۆتی: وه‌ره‌ کوپم بزانم لۆ لیته‌ده‌ن شه‌وانه‌،
 گۆتی: خاره‌ شه‌من شه‌وه‌ پێنج شه‌ش ساره‌ شه‌وه‌ بابم بزر بووه‌، شه‌رین دیو
 خواریتی، مامه‌کانیشم قه‌وله‌ شه‌وشه‌و داکم ماره‌ بکه‌نه‌وه‌، شه‌منیش له‌به‌ر هه‌ندی
 شه‌گریم و شه‌وانه‌ش لیم ده‌ده‌ن، خاکماریش به‌دزی پیی گۆت هه‌پو به‌داکت بری
 بابم هاته‌وه‌، شه‌ری شه‌ویش له‌ خۆشیان غاریداوه‌ ماری گۆتی: دابه‌ بابم هاته‌وه‌،
 ده‌ری خاکماریش وه‌کی چووه‌ ژووری ماری بۆ شایی و زه‌ماوه‌ند و سه‌یران، حه‌فت
 شه‌و و حه‌فت پۆژان دۆر و زوپنا له‌وشاره‌ گه‌را، خاکماریش لۆ شه‌وه‌ی تۆده‌ی له‌
 برایان بکاته‌وه‌ سه‌به‌ینی بانگی مه‌لای کرد و گۆتی: برۆ له‌سه‌ر بانی مزگه‌فتی بانگ

پاڻيڙه برڻ پڙه حمهت له وي و له بابي سبهيني گاوڻ و شوان نه چنه کن حه يواني
 نه من هه رډو و برابري خو نه که مه گاوڻ و شوان، له بهر نه وه ي پياو نه بوون و به
 پياو هتي له گهره من نه جولانه وه، دهري سبهيني يه کي کرده گاوڻ و يه کي کرده
 شوان گزياره کي له ده ست نان گوتي: يه لالا پرونه کن حه يواني، به خوشي له جيتي
 بابي دانيشت بوو بووه پاشا، نه منيش حه کايه تم پرا و چشم پي نه پرا.

● ليکن دانه وه ي هه ندي ووشه

- حه مايل / له خو به ستن.
- که ول و سي قهلات / پيخه في نووستني نه و سه رده مي بوو.
- مه نموور / به رپرس.
- پاله وانه کي به پهزا / پاله وانه کي بي وينه.
- گروو / گهر (نه خوشي به کي پيسته).
- مه يدان جو شدر / مه يدان ناماده کرا.
- شيري خوي لو پيدا راهيشتن / شيري خوي لو کرده نه پرد.

تپيني:

نه م هه قايه تم له باو کم بيستوه و نيستا له زيان ماوه نه و يش له مام
 حه مه دي شيخ ته هاي کونه فلسه يي گي ليبيوه، مام حه مه ديش له ته مه ني
 (۷۰) ساليده له سالي (۲۰۰۱) کزجي دوايي کردوه.

- نه فسانه يه کي زور ته واوه و هه مو ره گه زه کاني نه فسانه ي تپدايه، فيکري
 سه ره کي نه فسانه که يه کجار کونه، نه وه ي که زور نوپيه خاکمار له پيگا
 توشي پيره مي ردي خه په ک گيږ ده بي، که مه نمووري شه و پوژده، له سه ر
 داخو ازي خاکمار شه و پاده گري و ليتا گه پي بيته پوژ، که نه مه ش
 جوړ که له پاگرتني زه من، که په گه زني گرنه و نوي نه فسانه يه له نيو
 نه فسانه ي کورديدا.

کورتە چیرۆک

کۆکردنەوێ: سەمیرە حەمید هەمزە

دەلێن: پشیلە ی پەش شەیتانە!

دەگێڕنەوێ دەلێن: مایێک هەبوو کۆرێکیان هەبوو نۆر حەزی لە حەوانات دەکرد، هەربۆیە لە مەنالیەوێ پشیلە یەکی بچوکی بۆخۆی لە مائی خۆیان پراگرت بوو، بەلام کۆرەکە نۆر هۆگری ئەو پشیلە یە بوو بوو، پشیلەکە چاویکی کوێر بوو، کۆرەکە هەموو کات پشیلەکە ی لە لا بوو، هەموو خواردنێکی پێ دەداو نۆر بە جوانی خزمەتی دەکرد و نۆر خوشی دەویست، وای لێ هاتبوو ئەو پشیلە یەش بە شێوە یەکی وا هۆگری ئەو ماله و ئەو کۆرە بوو بوو هەرگیز لێیان دوور نەدەکەوتەو، ئەو کۆرە بۆ هەر جێگایە ک برۆیشتبایە ئەو پشیلە یە ی لە گەل خۆی دەبرد هەتا کۆرەکە گەورە بوو ئەو پشیلە یە لە مایان بوو، وەکو ئەندامێکی ئەو ماله وابوو، پشیلەکە پەش بوو جارێکیان کۆرەکە چوو بەزێ و جلۆبەرگێکی جوانی کۆرێ تا لە بەری بکات، جلەکانی کە هێشتا لە بەری نەکرد بوو لە ماله و هەلی گرت بوو.

شەوێکیان کۆرەکە دەچیتە سەر جێگای نوستن و بۆ ئەوێ بنوێ بەلام هێشتا تەواو خەوی لێ نەکەوت بوو دەنگێکی دەبیست و دەلێت حەمە کۆر حەمە کۆر وەرە ئەمۆ شاییمان هە یە باب پۆین، کۆرەکەش هەر ئاگادار دەبیست و خەوی لێ نەکەوتوو بەلام خۆی و نیشان دەدات کە خەوی لێ کەوتوو بەوێ کە هیچ قسە یە ک ناکات و ناجوێ لە جێگای خۆیدا، ئەو نەندە ی پێ ناچێ حەمە کۆر کە (پشیلەکە یە) شەو بە یێ دەنگی بە یێ چرپە بەدوای ئەو دەنگی کە بانگی دەکات دەپوا و جلە نوێیەکانی کۆرەکە لە گەل خۆی دەبات، وە لە پێگادا پشیلەکە جلەکانی کۆرەکە لە بەر دەکات و کۆرەکەش هەر بە دوایدا دەپوات. تا جێگایەکی دوور دەبرێت بە دوای پشیلەکە ئینجا لە دوریان دەووستێت و دەبینێت حەمە کوێر دەگاتە لای جنۆکەکانی و بە جلۆبەرگێکی جوان هەر لە گەل جنۆکەکان هەلپەڕکی دەکات تا نزیک دەبیستەو لە بەرە بەیان، کۆرەکە ئەمە ی بە چاوی خۆی بینی و پاشان گەرایەوێ بۆ جێگای خۆی و حەمە کۆر جگەرە یە ک دەکێشی و بە جگەرەکە ی جلە نوێیەکە ی کۆرەکە کون

دهكات، پاشان همه كۆر دېته وه مالى و جله كان له شوينى خوى داده نيت،
 هه وه كو جاران خوى بېدهنگ دهنوینى و به لام كوپه كه پى دهنيت: ها همه
 كۆر نه مه نه م شه و له كوئ بويت نه وه هه لپه پكيتان هه بوو نه ویش كه جنوكه يه
 ده پوات و نه و پويشتنه ي كه ده پوات وون ده بېت و نيتر نايه ته وه و كه س
 نايينيت.

پياويكى ژير

نه و كه سه ي كه نه م چيركانه ي بۆ گيرامه وه:
 ناوى: رهحه خليل نهحه د
 ناستى خوینده وارى: نيه
 شوینى ژيانى: كه ركوك له دايك بووى : ۱۹۳۵

ده گيرنه وه ده لىن: پياويك و ژنيك ده بن له دهشت ده بن له زه مانى زو،
 پياوه كه براده ريكي ده بېت و زۆر خوشى ده ویت براده ره كه ي زۆر زيرهك و ژير
 ده بېت، هه موو جاريك كه دېته مالى نه و پياوه زۆر قسه ي خوش دهكات و
 مه سه له ي خوشيان بۆ ده گيرته وه.

له مالىان داده نيشيت و ته واو له هه لسوكه وتى خيزانى نه و پياوه شاره زا
 ده بېت و پۆژيك نه و پياوه ژيره ده چيته مالى براده ره كه ي واتا پياوى ژنه كه
 ده لى نه م ژنه ي تو چۆنه له گه لت؟ ئايا هيچ ده چيته دهشت و له دهره وه
 ياخود بلين له دهشت نيش دهكات؟ له و كاته شدا كاتيكى وابوو كه خه لك
 به گشتى كارى ده كرد هه تا وه كو ژنانيش كاريان ده كرد وه كو كا كوتين و قسه ل
 كۆكرده وه و كشتوكال كردن... هتد. پياوه كه ش ده لى به لى نه م ژنه ي من هه ر
 له به يانييه وه ده چيته دهشت و تاوه كو ئيواره ئينجا ده گه رته وه ماله وه
 چونكه نيش دهكات له دهشت و پاشان قسه ل و شت دىنيتته وه بۆ سوتادن،
 هاوپى ژيره كه شى كه پياويكى زۆر ژير ده بېت و ته واو له هه لسوكه وتى ژنه كه
 شاره زا ده بېت و به پياوه كه ده لى نه و ژنه ي تو ماره، پياوه كه ش ده لى چۆن
 وايه نه ویش ده لى به لى وايه و نه و ژنه ي تو ماره نه گه ر بپواشم پى ناكه يت
 خۆت تاقي بكه وه و بزانه وايه يان نا، پياوه كه ش هيچ دهنگ ناكات و يه كسه ر
 به ژنه كه ي ناليت تو ماري، كه يه كه مجار براده ره كه ي پى ده لى نه و ژنه ي تو
 ماره هه ر بپواشى پى ناكات و ده لىت چۆن شتى وا ده بېت ماري چى و من نه و

خیزانه‌ی خۆم ندر خوش ده‌ویت، براده‌ره‌که‌شی ده‌لئیت برۆ ژنه‌که‌ت تاقی بکه‌وه نه‌ویش ده‌لئۆ چۆن تاقی بکه‌مه‌وه و چۆن بزانه‌ ماره یاخود نا و چۆن بپوات پی بکه‌م.

براده‌ره‌که‌شی ده‌لئیت: که ژنه‌که‌ت به‌یانیان چوو بۆ ده‌شت برۆ له‌ دوا‌ی و بزانه‌ قسه‌که‌م راسته‌ یان نا، پیاوه‌که‌ش به‌یانی زوو هه‌ر که ژنه‌که‌ی ده‌چیته‌ ده‌ره‌وه و بۆ نه‌وه‌ی بۆ ده‌شت بپوات، پیاوه‌که‌ش دوور و نزیک له‌ دوا‌ی ژنه‌که‌ی له‌ دوا‌ی ژنه‌که‌ی ده‌پوات. ژنه‌که‌ش هه‌ر ده‌پوات تا له‌ ئاوا‌یی دوور ده‌که‌وێته‌وه‌ پاشان ده‌چیته‌ ناو‌په‌ریژێک و هه‌ر که گه‌یشته‌ ناوی خۆی دوو سی جار پاده‌وه‌شیتنی و جله‌کانی خۆی له‌به‌ر ده‌کاته‌وه‌ و جلی مار له‌به‌ر ده‌کات پاشان بزر ده‌بیت، پیاوه‌که‌ش که دوور و نزیک هه‌ر چاوی لێه‌تی بۆ نه‌وه‌ی بزانی چۆی ده‌کات هه‌ر که ژنه‌که‌ی به‌م شیوه‌یه‌ ده‌بینی به‌کسه‌ر ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ ماله‌وه‌ و له‌ دلۆ خۆیدا ده‌لئیت بزانه‌ نه‌م هاو‌پێیه‌م چه‌ند ژیره‌ و ده‌بیت لێی بپرسم بزانه‌ چاره‌م چیه‌ له‌گه‌ڵ نه‌م ژنه‌.

ئێواره‌ دادی و ژنه‌که‌ هه‌ر وه‌کو چه‌ند پۆژه به‌ جلی جاران ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ ماله‌وه‌ و کۆله‌ قه‌سه‌لێکیشی له‌گه‌ڵ خۆیدا هه‌تاوه‌ پیاوه‌که‌شی هه‌یج ده‌نگ ناکات و نالئیت تۆ ماری و به‌هه‌یج شیوه‌یه‌ک خۆی وا ده‌رناخات که ژنه‌که‌ی هه‌ست بکات که پیاوه‌که‌ زانیویه‌تی ماره‌، پۆژێکیان هاو‌پێ ژیره‌که‌ی هه‌روه‌ک و جاران دێته‌وه‌ بۆ مالدان و لێی ده‌پرسیت چیت کرده‌وه‌ و بۆت ده‌رکه‌وت؟ ئایا ئێستا بپوا ده‌که‌ی؟ پیاوه‌که‌ش ده‌لئیت به‌ راستی قسه‌ت ندر پاست بوو نه‌م ژنه‌ی من ماره‌ و به‌ چاوی خۆم بینیم، که خۆی کرده‌ مار و ون بوو، ئێستا چۆی بکه‌م باشه‌، هاو‌پێ ژیره‌که‌شی ده‌لئیت هه‌تا زوووه‌ خۆتی لێ ده‌رباز بکه‌ و بیکۆژه نه‌وه‌ک پۆژێک لێت تو‌په‌ بیت و زیانیکت پی بگه‌یه‌نی، پیاوه‌که‌ش شه‌ویکیان ژنه‌که‌ی له‌ناو جێگا‌دا ده‌کوژیت.

- له‌م دوو‌هه‌کایه‌ته‌، واتا پشیل و پیاوێکی ژیر، هه‌ر یو‌وکیان له‌سه‌ر بته‌مای بپوا بوون به‌ کراس گۆپین = تناسخ = و نه‌وته‌ پشیل ده‌بیته‌ جنۆکه‌ و ژن ده‌بیته‌ مار. نه‌م خۆ گۆپینه‌ له‌ مرقۆشه‌وه‌ بۆ درنده‌ و ئاژه‌لان له‌وانیشه‌وه‌ بۆ مرقۆ له‌ حیکایه‌تی گیانداران و نه‌فسانان، نه‌فسانه‌ی کوردی و هی هه‌موو نه‌ته‌وان، نمونه‌ی زۆره‌. سه‌یر له‌وه‌دایه‌ هه‌کایه‌ت‌خوان وای ده‌گه‌ڕێته‌وه‌، وه‌ک نه‌وه‌ی به‌ چاوی خۆی دیویه‌تی و هه‌یج گومان له‌ رووداوه‌که‌ ناهێلته‌وه‌.

نەينى كابرەي زىن درو

كۆكردنەۋەي: سامان مەمەد فەتاح

كورتە پىشەككە

ئەۋگەسەي كە ئەم چىرۆكانەم لە زمانىيەۋە ۋە رىگرتوۋە ناۋى (جەلال) ە كە ناسراۋە بە (جەلالى موختار) كە كاتى خۆى موختارى دىكەي خۆيان بوۋە ھەر بۆيە نازناۋى (موختار) ۋە رىگرتوۋە (جەلال موختار) سالى ۱۹۴۲ ھاتتە ژيانەۋە ۋە ئىستاكە لە شارۆچكەي (باۋەنور) يان (پېيان) نىشتە جىيە ۋە لەۋى دادەنىشىت ۋە كاك جەلال موختار ۋە كو خۆى گوتى ئەم چىرۆكانەي لە باۋكەيۋە ۋە رىگرتوۋە ۋە سالا بەر ئەۋەي چىرۆكانەي باۋكى بۆ ھەموو ئەم ميوئانەي كە دىنە ميوئانەي ئەگىرتتەۋە، بۆيە لە بىريانى نەكردوۋە ۋە لە يادى ماۋە كە زىاد لە ھەشتا چىرۆك دەبىت ۋە كوپەكەي كە ناۋى (ۋەلىد) ە ۋە ئىستاكە مامۇستايە لە قوتابخانەي پېياز خەرىكى نوسىنى چىرۆكانەي باۋكەيۋە بۆ ئەۋەي بلاۋى بىكەت ۋە بىخاتە بەردەمى خوينەرەن ۋە خەزەتەك بە گەلەكەي بىكات، جا لە كۆتايىدا ئەۋەي ماۋە بىلەم زۆر بە داۋاي لىبوردنەۋە كە ھەر كەم ۋە كورتىيەك لەم چىرۆكانەدا ھەيە.

ھەبوۋە بوۋە كۆندە دەگىرنەۋە كوپىك ۋە داكىك دەبىت، كوپەكە ناۋى (ئەسىر) بوۋە دايكى ناۋى (ھەلىمە) بوۋە، لە ۋەلىكى ۋەك ئىران دەژيان، ئەم كوپە ھەر لە تەمەنى مىندالىيەۋە باۋكى دەمرىت ئىتر ئەم كوپە بۆ بىزىۋى ژيانى ئەبىت بە شۋانى ئەۋە شەرە ۋە بەر ئەۋەي ئەم كوپە كەچەلە بۆيە لە ناۋخەلەدا بە كەچەل دەناسرىت، ماۋەي چەند سالىك شۋانى دەكات ۋە ھەموو پۇژىك ۋە لاخەكانى بەر دەرگاي مالى پاشادا دەبات. بۆيە كە كچى پاشا ئەبىت ھەز لە كچى پاشا دەكات، ئىتر كە ئەسىر ئىۋارە ۋە لاخەكانى دەمىنەۋە بە دايكى ئەلى.

ئەسىر: دايكە ھەزەم لە كچى پاشايە.

دايكى: كوپم شتى ۋە نابىت.

ئەسىر: دايكە دەبىت بەيانى تا دىمەۋە لە شۋانى خوازىيىت كرىبى بۆ من.

ھەلىمە: بە دلىكى تەنگەۋە دەلى باشە.

به يانی که پۆژ ده بېته وه ئه سیر وهك هه موو پۆژانی تر ولاخه كانی به یی دهكات،
 حه لیمه ی دایکی ده پوات بۆ مائی پاشا به لام له بهر ئه وه ی شهرم دهكات له وه ی
 که پاشا ده ری بکاته ده ره وه که کچی پاشا شو به کوپه که چه لێك ناکات،
 له بهر ئه وه دایکی ئه سیر له نزیک مائی پاشا داده نیشیت تا ئیواره که ئه سیر له
 شوانی دیته وه به حه لیمه ی دایکی ئه لێ خوازی نیت کرد بۆم حه لیمه ی دایکی
 کوپم ئه وه ی راستی بێت پۆیشتم به لام پاشا میوانی زۆر بوو وه خستی قسه ی
 نه بوو.

ئه سیر: دایکه دووباره بپۆ بۆ مائی پاشا.

حەلیمه: باشه کوپم.

پۆژی دووم حه لیمه دیسانه وه ده پوات بۆ ئه و شوینه داده نیشیت که پۆژی
 پێشوو لێی دانیشتم بوو، تا ئیواره له وی ئه بی ئیواره ده گه رپته وه بۆ مال به
 ده سستی به تال، ئه سیریش که له شوانی ده گه رپته وه به دایکی ده لێ چیت بۆ
 کردم؟

حەلیمه: کوپم ئه مپۆش پاشا هه ر میوانی زۆر بوو، به يانی ده پۆمه وه بۆ لای
 پاشا.

پۆژی سییه م دایکی ئه سیر ده پواته وه له شوینی پۆژانی پێشوو داده نیشیت تا
 ئیواره، له ماوه ی ئه م سێ پۆژه پاشا دایکی ئه سیر ده بینیت، ئیواره ی سییه م
 پاشا بانگی دایکی ئه سیر (حەلیمه) دهكات ده پرسسی هه ی پیره زن ماوه ی ئه م
 سێ پۆژه ئیش و کارت چی بوو له وی داده نیشتی؟ حەلیمه زۆر به ترسه وه
 ده لێ پاشا گیان ئه وه ی راستی بێت کوپه که م حه زی له که چه که ته.

پاشا: بێ هیچ قسه یه ك ده لێ: به يانی کوپه که ت به یینه بۆ مالمان. ئه سیر و
 دایکی که هاتن، پاشا خه لکیکی زۆری له پیاو ماقولان و کاربه ده ستانی
 کۆکرده وه:

پاشا: له ناو ئه و خه لکه که ئاماده بوون، ئه لێ شوانی ئه م شاره داوای که چه که ی
 کردووم منیش له بری هه موو پاره و پولیکی ئه م سه رده مه، داواکارییه کم هه یه
 لێی، پاشا پووی ده می کرده ئه سیر و وتی داواکارییه کم لیت هه یه کوپه
 که چه ل، ئه سیریش ده لێ ده لێ فه رموو پاشای ولات.

پاشا: ئه لێ کوپه که چه ل ئه گه ر ئه ته وی که چه که ت بده می پرسیا ریکم لیت
 هه یه، ئه سیر ده لێ فه رموو، پاشاش ئه لێ ئه سیر کا برایه کی (زین) دوور هه یه

هه موو پۆږتيك زينتيك دروست نهكات ئىتوار تهواو بوو هه لى ده وه شينتيته وه و
خۆل و خاك و نه و زينه ي دروستى كردبوو ده يكات به سهر خۆيدا پاشان بۆ مال
ده پواته وه بۆ مال وه منيش داواكارى به كه م نه وه به بزانه بۆ نه م كاره دهكات.

نه سىر: ده لى باشه گه وده م مۆله تى پينچ پۆږم بده رى.

پاشا: مۆله تى كوپه كه چهل نه دات (نه سىر).

نه سىر: ده پواته وه بۆ مال ئىتوار خه لكى شار ناگادار دهكات وه كه سه فه رىكى
له پيشدايه دهيه ويته بۆ سه فه ر پروات پتيان ده لى ته كه ئىتر ناتوانم شوانى
ولاخه كانتان بكه م، نه سىرى شوان شه وه موو شتيكى سه فه ر ناماده دهكات،
به يانى زوو به رى ده كه وي به ره وه نه و شاره كه كابراى (زين) دروى لتيه،
ماوه يه كى زۆر كه رى دهكات و ده كه ويته ناوچه ي جه زيره وه له دوور ده بينيت
كه چه ند كه سىك شه ر ده كه ن زۆر به توپه يى له يه كه نه دهن، نه سىر له دوور
بيني كه شه پايانه ويستى خۆيان لى دوور بخاته وه، به لام يه كيك له
شه ركه ركان بانگى كرد به ده نكيك ببه رز هۆ كابراى پتيوار وه ره ببه
ناويزوانان له سه ر شتيكى ساده شه ر ده كه ين، نه سىر لتيان نزىك بووه وه
پرسى لتيان نه و شته ساده يه چييه له سه رى شه ر ده كه ن، يه كيكيان وتى نه م
فه رشه و عسايه و كلاويكه، نه سىر وتى: نه م فه رشه چييه و نه م عسايه
چييه و نه م كلاوه چييه، يه كيك ووتى نه م فه رشه بچيته سه رى و كلاوه كه
له سه ر كه ي و عساكه ي بكيشى پيادا نيازى هه ر ولايتيكت هه بى به نه مرى خوا
له وي نه بيته وه، نه سىر وتى به هه ر سى كابراكه تير و كه وانتان پتيه، يه كيك له
كابراكان وتى: به لى نه سىر نه لى له سه ر ويستى خۆتان سى تير بهاون به سى
ئاپاسته هه ر كه س زوو تيره كه ي به نتيته وه نه وه فه شه كه و كلاوه كه و عساكه
هه نه و كه سه يه، نه سىر سى تير ده هاويژيت هه رسيكيان به دواى يه كدا
پاده كه ن بۆ نه وه ي زوو به يه يننه وه هه ر كه نه وان پاده كه ن نه سىر به خيراى
ده چييه سه ر فه رشه كه و كلاوه كه له سه ر دهكات و عساكه به فه رشه كه دا
ده كيشيت و ده لى ته خوايه له شارى كابراى (زين) دوور بنيشيته وه، كاتيک هه ر
سى كابرا ده گه رپينه وه سه ير ده كه ن نه نه سىر دياره نه فه رش و كلاو و
عه ساكه بۆيه ده ستيان له دواى هه ر سى شته كه ده رده چييه نه سىر يش له
شارى كابراى زين دوور ده بيت، به هه ر شيوه يه ك بيت كابراى (زين) دوور
نه دوزيته وه و ده روات به لايه وه سلاويكى لى دهكات و ئىتر قسه ناكات سه يرى
ده ستى كابراى زين دوور دهكات تا ئىتوار، كابراى زين دوور تا ئىتوار باشتري

زین دروست دهکات و دهیه ویت بیفرۆشیت خه لک سه و دای دهکات، کابرا ده لیت به چهندی ده یفرۆشیت، ده لئی به (۴۰) لیره، بۆیه به کابرای ده یفرۆشیت، کابرای کپیار زینه که ده بات و چهنده مەترێک ده پوات، کابرای زین دوور بانگی دهکات و زینه که لئی وهرده گریتیه وه لیره که ده داته وه به کابرای کپیار ئیتیر کابرای (زین) دوور زینه که هه لده وه شینیتیه وه خۆل و خاک و خشمه که ده کا به سه ری خۆیدا و ده پواته وه بۆ مال و ئه سیریش ده بات بۆ مال، کاتیک ئه سیر ده پواته مالی زین دووره که ده بینیت له مالی زین دووره که له ویرانه یه ک زیاتر هیچی نییه، به هر شیوه یه ک بیت خواردنیک ساده ی بۆ ناماده دهکات و زۆر ده خوازیت که ئه سیر نان بخوات به لام ئه سیر نان ناخوات و به کابرای زین دوور ده لئی: نان ناخۆم تا هۆکاری ئه وه م پی نه لئی که بۆ ئه و زینه ت دروست کرد و فرۆشت و ئینجا له کابرات سه نده وه و هه لته و شانده وه. کابرای زین دوور: به ئه سیر ده لئی نانه که ت بخۆ دای نانه که ت پیت ئه لیم ئه سیر نان ده خوات و هه مان پرسیار دووباره ده کاته وه، کابرای زین دوور به ئه سیر ده لئی برۆ بۆ شاری شام، له وێ جه زیره یه ک هیه به ناوی (سه حرا) له له و ناوچه ته نیا دارێک هیه له بن ئه و داره کابرایه ک هیه کویره هه میشه ئه م ده سه وازه دووباره ده کاته وه که ئه لئی (ئه مرۆ بالای ته حیاته، ویردان نیوه ی ئیمانیه، ئه وه ی ویردانی نه بیت ئیمانی نییه) ئه سیر به قسه ی کابرای زین دوور دهکات و خوا حافیزی لئی دهکات، له مالی زین دوور ده که ویتیه وه، ده چیته سه ر فره شه که و کلاوه که له سه ری دهکات و عه ساکه ی لئی ده دات به نیازی پۆشتن بۆ لای کابرای کویر له بیایانه چۆله که که له بن داره که ده بیت ده پوات پاش که مێک ده گاته لای کابرای کویر به گه یشتنی بۆ لای، کابرای کویر هه سته پی دهکات که که سێک له نزیکه تی بۆیه به خیره اتنی دهکات، ئه سیریش وه لامی ده داته وه له و کاته دا وه ختی نانی نیوه پۆ ده بیت له غه ییه وه سینیه ک دیت خواردنیک دوو نه فره ی له سه ره کابرای کویر داوا له ئه سیر دهکات که نان بخوات ئه سیر ده لئی نان ناخۆم، کابرای کویر کوپم نان بخۆ ئه و سینیه نانی دوو نه فره ئه سیر ده لئی نان ناخۆم تا به سه ره اتی خۆم بۆ نه گێریتیه وه کابرای کویر ده لئی: باشه به لام دای نان، ئه سیر نان ده خوات و دیسان هه مان پرسیار دووباره ده کاته وه، کابرای کویر ده لئی کوپم ده بیت برۆیت بۆ شاری (غه زنه)، بزانه ئه و شاره بۆ ویران بووه، هاتیه وه هه موو شتیکت پی ده لیم، ئه سیر خوا حافیزی له کابرای کویر دهکات و به نیازی شاری غه زنه ده چیته سه ر فره شه که و کلاوه که له سه ره دهکات و عه ساکه ی لئی ده دات، ده گاته شاری

غەزىنە، دەبىنىيەت شارىكى وىران و چۆل و ھۆلە، زۆر بەناو شارەكەدا دەسورپىتەو تا دەگاتە ناوہ پاستى شارەكە، لە دورەوہ خانوويەك دەبىنىيەت لە شىۋەى سابات كە كابرايەكى لىيە باوہ شىنى كابرايەكى تر دەكات، ئەسەر وردە وردە دەرواى لىيان نزيك دەبىتەوہ، كابراى باوہ شىنكەر لە دورەوہ ئىشارەتى بۆى كرد كە نزيك نەبىتەوہ بەلام گۆيى پى نەدا، ئەو كابرايەش كە پال كەوتووہ و باوہ شىن دەكرىت بە كابراى باوہ شىنكەر دەلەيت سەگە پەش بۆنى مرقۇى غەرىب دىت لە شارەكەى باوكم، لەم قسانەدا ئەبن ئەسەر خۆى دەگەيەننە لايان و سلاويك دەكات، ئەو كابرايە كە پال كەوتووہ دەلى نەمگوت بۆنى مرقۇى غەرىب دىت، دواى حەوانەوہى ئەسەر لە ھەردوو كابرا ئەپرسى بۆ ئەم شارە ئاوا وىران بووہ، كابراى باوہ شىن كراو دەلى كوپم ھەركەسى ھۆكارى وىران بوونى ئەمشارە بزاننەت لە سىدارە دەدرىت، ئەگەر بپروا ناكەيت سەگە پەش ئەو دوو ژوورە پىشانى ئەو كوپە جوانە بدە، ئەسەر لەگەل كابراى باوہ شىن كەر سەيرى ھەردوو ژوورەكە دەكات كە يەككىيان ھەر سەرى مرقۇە و ئەوى ديان لاشەكەيەتى دەگەپتەوہ لای كابراى باوہ شىن كراو دەلەيت ئىستا ھۆكارى وىران بوونى ئەم شارەم پى بلى و ئىنجا لەسەرم بدە كابراى باوہ شىن كراو كوپى پاشاى شارى غەزىنە ناوى (جەنگىزە)، جەنگىز بە ئەسەر دەلەيت كوپە جوانەكەم ئەم شارەى تۆ دەبىنى پىش چەند سالىك لەمە و پىش وا نەبوو، (۲۰۰) سال لەمە و پىش باوكم و دايكەم ھەرچى خەلكى ئەم شارەيە لەگەل باوكم چوونە دەروہ بۆ سەفەر باوكم شای ئەم شارە بوو (غەزىنە) كە پۆششت ھەموو كلىلى پاسپاردەكانى ئەم شارەى دايە دەستى مەوہ تەنھا كلىلى ژوورەك نەبىت ئەم كابرا كە لامانەوہ دانىشتووہ وەزىرى باوكم بوو ھەمىشە باوكم بە سەگە پەش بانگى كردووہ، ئەم سەگە پەشە وتى جەنگىز باوكت ھەموو لەزەتى ژيانى لەو ژوورە دايە كە كلىلەكەى نەداوہ بە دەستەوہ، بە ھەر حال كوپە جوانە ئەم سەگە پەشە وای لى كردم دلم گەرم بوو. بەيانى بەدواى باوكم و خەلكى شار كەوتم و گەيشتمەوہ ئەو شوپنەى كە باوكمى لى بوو كە نزيك بوومەوہ لە باوكم، لە دورەوہ پىى وتەم ناخ كوپە سەگە پەش ھەلى خەلە تاندى ئەزانم بۆچى ھاتووى ئاگات لەخۆت بى لە كاتى سەير كردنى ئەو ژوورە خۆر نەيەتە ژوورەكە كە گەيشتمە لای باوكم كلىلى ئەو ژوورەى دايە دەستم و گەرامەوہ بۆ لای سەگە پەش ئىتر پۆزىك ئەم سەگە پەشە وتى: جەنگىز بپۆين سەيرى ئەو ژوورە بكەين، كە كلىلەكەى ھىنا وە منىش پۆشتم دەرگاگەم كردەوہ تىشكى خۆر ھاتە ژوورەوہ لەناو ژوورەكە حەوزىك ناوى

تیدا بوو که تنها ماسیبه کی تیدا بوو که تیشکی خوری بهرکه وت ماسیبه که مرد زور ماسیبه که نه و دیو نه و دیو پی کرد به لام ماسیبه که مرد بوو به مردنی نه و ماسیبه نه م شاره ویرا بوو، نیت له و پوژده وه نه باو کم نه خه لکی شار نه که پانه وه، کوپه جوانه که نه مه بووه هوی ویران بوونی نه م شاره. جه نگیز به خزمه نکاره که ی (باوه شین که ره که ی) وت نیستا برۆ له سیداره ی بده، پیش له سیداره دانسی نه سیر داوا له جه نگیز دهکات که مه جالی بدات (۲) پکات نویژ پکات جه نگیز ده لی فورموو نویژی خوت بکه.

نه سیر ده چیته سهر فهرشه که و کلاوه که له سهری دهکات و به نیازی گه یشتن بۆ لای کوپره که خوی دهر باز دهکات، که ده گه پته وه لای کابرای کوپر سللو له کابرای کوپر دهکات، کابرا کوپره که ی ژیر داره که به خیره اتنی دهکات و لی س ده پرس ی که چون گه پاته وه نه سیر ده لی: بۆ کابرای کوپر، کوپره ش ده لیت شاری غه زنه هه رکه س چوو بیته ناو شاری غه زنه به سه لامه تی نه گه پاوه ته وه نه سیریش به سهرهاتی خوی بۆ ده گپته وه و وه به کابرای کوپر ده لیت توش به سهرهاتی خوتم بۆ باس بکه، کابرای کوپریش به نه سیر ده لی من کوپر پاشای نه و شاره م که ناوی (غه زنه) به پوژتیک باو کم له گه ل وه زیره کانی هاتنه دهر وه بۆ پاوشکار منیش له گه ل کوپر یکم هاتمه دهر وه کوپه که م ناوی (جه زه) بوو له کاتی پاو کردن جه زه ری کوپم زور هیلاک و تینووی بوو پی و تم باو که ناو ده خوم منیش شاره زا بووم له م بیابانه که تنها نه م بیره بوو که له نزیک نه م داره یه که لیتی دانیش تووین کوپه که (نه سیر) بزانه بیره که ماوه؟

نه سیر: به لی ماوه نه ی پیای کوپر.

کابرا کوپره که به رده وام بوو له سهر قسه کانی و وتی نه سیر دۆلکه یه کم به په له خسته خواره وه بۆ ناو بیره که له بری ناو لیره گه وه هه ر هاته دهر وه، له وکاته دا جه زه ری کوپم وتی باوه گیان به شی بابا گه وره م، منیش زور بی ویزدان بووم ته ماح باز بووم هه ر بۆیه جه زه ری کوپم خسته ناو بیره که وه جا له و پوژده وه نه سیر گیان خوی گه وره هه ردوو چاومی لی سه نده وه، نه سیریش زور به ووردی گوپی له کابرای کوپر ده گرت، کابرای کوپریش وتی: نیت له و پوژده وه له ژیر نه م داره م بۆیه هه موو پوژتیک نویژ ده که م و نه م چه ند وشه وه ک زیکر دووباره ده که وه (نه م پۆ بالای ته حیاته، ویزدان نیوه ی ئیمان، نه وه ی ویزدانی نه بیت ئیمانی نییه) نیت له دوا ی قسه کانی نه سیر خوا حافیزی له کابرای کوپر کردوو دیسانه وه ده چیته سهر فهرشه که و کلاوه که له سهری

دهكات و به نيازى پۇيشتنى بۆلای كابرای زین دور که عساکه ی پيادا دهکيشی دهگپتیه وه شاره که ی كابرای زین دور وه پاش که ميک دهگاته وه لای زین دور که سلوکی لی دهكات كابرای زین دور به خیر هاتنه وه ی دهكات وه، نه سير دوی به سه رها ته که ی شاری غزنه و كابر کویره، داوی لی دهكات که زین دور باسی خوی بۆ بکات بۆ هه موو پۇژیک زینیک درویت دهكات و دوی ته و او بوونی که ئیواره نهكات ده یفرۆشیت و دوی لی له كابرای کپیری و رده گرپیه وه و هلی ده وه شینیه وه، كابرای زین دور به نه سير ده لی منیش دوو کوپم هه بو که زۆر خۆشم نه ويستن پۇژیک که ده پۇيشتیه وه بۆ مال چومه ژوره وه سه یرم کرد کوپه گه وره کم له بهر ده رگا که وتوه و تۆزیک خوی لی پۇيشتیه وه، کوپه بچو که که میش له پليکانه که که وتوه و هۆشی نه ماوه و منیش بۆیه داوام له خوی گه وره کرد هه ردو کوپه کم لی بسینیه وه، له و پۇژه وه هه ردو کوپه کم بووه به دوو کوتر و ئیستا له مالن، منیش له و پۇژه وه هۆشم له سه ره خۆم نه ماوه، بۆیه هه موو پۇژیک زینیک دروست ده کم، هه رکه کوپه کانم ده که ویتیه وه بیر هه رکه بیر نامینی یه کسه ر ده که و مه هه لوه شانده وه ی.

نه سير زۆر سوپاسی كابرای زین دور دهكات و دهگپتیه وه شاره که ی خوی، وه هه موو نه و به سه رها ته ی له لای خوی له کتیییکا نه نوسیت بۆ نه وه ی پيشکه شی پاشا و لاتنه که ی بکات، نه سير که گه پایه وه بۆ مال بۆ به یانی ده پوات بۆ لای پاشای شاره که و به سه رها ته کان ده خاته به رده سستی پاشا که ی و نه لی گه وره م نه وه ی ويستت بۆم کردی، پاشاش به نه سير ده لی کوپه که چهل تۆ ئیشی خۆت نه نجامداوه، به یانی له ئاهه نگیکی گه وره که که ی خۆمت پيشکه ش نه کم، پاشاش داوا له خه لک دهكات بۆ ئاماده بوونی دیارکردنی که که ی خوی له کوپه که چهل که شوانی شاره که بوو هه رچه نده خه لک داوا له پاشا ده که ن که که که ی نه داته کوپه که چهلکی شوان، به لام پاشا له برپاری خوی پاشگه ز نابیتیه وه، بۆیه که که ی خوی پيشکه شی نه سير دهكات، نه سيریش نه لی گه وره م پاشا له باتی شیربایی نه م که ی تۆ هيچم نییه بتده می ته نها نه م دیارییه نه بیته ویش بریتیه له فه رشیک و کلاویک و عه سایه ک نیازی هه ر شوینیک بکه یت نه تگه یه نیتیه نه و شوینه گه وره م که تۆ نه ته ویت، پاشاش که برپاری خوی داوه، بۆیه نه سير له دوی حه وت شه و حه وت پۇژ ده بیته خاوه نی کچی پاشا و له شوانیکه وه نه بیته وه زیریکی پاشا ئیتر هه ر له و سه رده مه وه تا مه ریت له گه ل پاشا نه مینیه وه.

چیرۆکی ھەر خۆم بەخۆم کرد

کابرایەك کچیکی ھەبوو ھەر کاتی کە سێك بەاتایە بۆ خوازیبێتی کچەکە ی باوکی کچەکە کە دەیزانی ھاتوونەتە خوازیبێتی کچەکە ی دەپۆشت ئاگرێکی دەکردووە یەك قازانگی کە وەرە ئاوی دەخستە سەری، وە جیا لەو ئاگرە ئاگرێکی تری دەکردووە لە تەنیشت ھەمان ئاگر کە چای ئەخستە سەری بۆ ئەو خەلگە ی کە ھاتوونەتە مانیان، وە خەلگە کە بە باوکی کچەکیان وت ھاتوونە خوازیبێتی کچەکە ت بۆ فلانە کەس، ئەویش یەكسەر دەیگوت کچی من پێشکەشە بە ئێو، وە خەلگە کە وتیان مالت ئاوا بی دەبا دەست ماچ کەین، باوکە گوتی پتۆیست ناکات، ئەوانیش وتیان مەسەرەف کچە چەندمان لێ ئەستێنیت، باوکە گوتی مەسەرەف ناسینم، ئەو کوپە ی کە ئەبێت بە زاوای من ئەبێت ببینم، خەلگە کە ناردیان بە داوی کوپە کە دا کە کچەکیان بۆ داوا کردووە پاشان کوپە کە ھات بۆ ناو خەلگە کە و باوکی کچە بە کوپە من کچی خۆم داوہ بە تۆ بەلام پرسیارێکم ھە یە لە تۆ کوپە کە وتی: فەرموو، باوکی کچە وتی ئەو ئاوہ کە بەسەر ئەو ئاگرەوہ یە ئەلێت (قول قول و ئاخ ئاخ!) مانای چییە؟ کوپە گوتی نازانم پاشان باوکی کچە گوتی ھەرکەسی ئەزانی مانای ئەو (پستە چییە) کچی خۆمی نادەم، چەند کەسی بەم شێوہ یە جواب کرد، بەلام کچەکە ی خۆی کوپێکی خۆشدەویست بۆیە ھاتووە مالت، خۆی خەمبار دەرخست لەبەر چاوی باوکی، ئەو کوپە ی کە کچەکە ی خۆشدەویست کچەکە کە چاوی بەو کوپە یە کە وت بۆیە ئێتر خۆی خەمبار کرد لە داوی ئەوہو، باوکە کە گوتی بۆ کچم خەمباری؟ کچە وتی نەخۆشم، باوکە کە گوتی با بێبەم بۆ لای دکتۆر، کچە گوتی گەر منت خۆشدەوی مانای ئەو ئاوہ ی کە دەکوڵێت بەردەوام بەسەر ئەو ئاگرەوہ یە مانای چییە؟ باوکە وتی کچە ئەو قسە یە بۆتۆ ناشیت، کچە وتی مانای وایە باوکە تۆ ئەو مانایەت لە کچی خۆت کە منم خۆشتر دەوێت باوکە وتی باشە من پێت دەلێم مانای چییە، باوکە مانای ئەو قول قول و ئاخ ئاخە ی ئاگرەکە ی پێ گوت بۆی باس کرد، کچە وتی باوکە خەمکەم تۆزێک ساپێژ بوو، کچە یەكسەر پۆشت کوپەکە ی بینی کە خۆشی ئەویست یەكسەر باسی ئاوا کوڵاندنەکە ی بۆ کوپە کە باس کردو کە مەرجییە شوودانی کچەکە یە بۆ ھەرکەسی کە بزانیت مانای چییە لەلایەن باوکەوہ . پاشان کوپە کۆمەلێکی نارد بۆ لای باوکی کچە بە مەبەستی خوازیبێتی کچەکە کە خۆشیدەویست، ئەوانیش داوای ئەو کچەکیان کرد بۆ کوپە کە کە ناردوونی باوکە کە یش بە ھەمان جارەکانی پێشووی پێشوازی لێ کردن و پازی بوو، داوای

کرد کورپه که ببینیت. نه وانیش نارديان به دواي کورپه که دا و، کورپه که ش هاتو باوکی که گوتي کورپه که من رازی بووم کچی خۆمت بده می به و مەرجه ی یه ک پرسیارم هه یه و تۆش بتوانی وه لأمم بده یته وه به راستی، کورپه ش وتی فرموو پرسیاره که ت بکه، باوکه وتی مانای نه و (قول قول و ناخ ناخ!) ی ناوه له سه ر نه و ناگره مانای چیه؟ کورپه وتی نه و ناوه ی له سه ر ناگره که ده کولیت ده لیت خۆم به خۆم کرد باوکه ده لیت چۆن خۆی به خۆی کرد؟ کورپه ده لیت ناوه که ده لیت چوومه بنی دار دارم په روه رده و گه وره کرد ئیستا داره که بووه به ناگر و من ده کولیت نه و ده خۆم به خۆم کرد، باوکی که ش ده لیت زیانم بپریت منیش خۆم به خۆم کرد، نه گه ر من قسم بۆ که که ی خۆم نه کردایه که س نه و گر ه وه ی لی نه ده برده وه که تۆ به و شیوه یه له منت برده وه، خۆم به خۆم کرد.

چیرۆکی هه ریه که و به خه یالێک

مالێک هه بوو ساحبێی ماله که که پ بوو، واته پیاوه که یان که پ بوو وه ژنه که ش که پ بوو، که چیکیان هه بوو نه ویش که پ بوو، یه ک کورپان هه بوو نه ویش که پ بوو، که له ژیر خانووی ژنیکسی که پدا بوون که ناوی فاته مه که پ بوو، پۆژیک پیاوه که له خه و هه ستا و پۆیششت بۆ لای کۆمه لێک کاریان ده کرد به مه به سستی دزی لێیان، پێش نه وه ی دزی بکات یه کیکیان به خیرهاتنی کرد، نه ویش ووتی من به ریشی سپیه وه دزیم نه کردوه، کابرای که پ هاته وه بۆ مال ووتی به ژنه که ی چوومه ته لای نه و کۆمه له یه وتوویانه تۆ دزیت کردوه، ژنه که ی به پیاوه که ی وت که نه ویش هه ر که په نه و گۆشته ی که له بازار داوه پێت هاوردایه من هه ر لیم دهنه بۆ نیوه پۆ، که که په که هاته وه بۆ مال دایکه که په که ی وتی پێی له بازار گۆشتیان داوه به باوکه گۆشته که ی نه هاوردۆته وه لێی بنێن، که که وتی نه و کابرایه جوان بێت یان نا نه گه ر ئیوه رازی بن من شوی پی ده که م، برا گه وره که ی هاته وه که که پێی وت کا که نه مپۆ هاتونه خوازیبنیم، کورپه که وتی من بێت و ده ستم بۆ فاته مه که پ نه بردوه، کورپه که چو بۆ لای فاته مه که پ وتی فاته مه من که ی ده ستم بۆ تۆ درێژ کردوه، فاته مه که پ وتی بارده که ن یان بار نا که ن ملتان ده شکا سه ری مانگه و کرێی خانووه که م بده نی. نه مانه هه ر یه که و خه یالی خۆی هه بووه و که ده ریان ده بری بۆ یه کتری.

چیرۆکی سی برا

ئەم سی برا بۆ خۆش دەوێست هەریەکە و بە جیا بۆخۆی خوازییێنی کچە دەکرد، کچە زۆر ئاقل بوو نەیدەوێست ئسی برا بۆ لەخۆی عاجز بکات لە هەمان کاتدا نەیدەتوانی نیازی هەرسێکیان بھێنیتە دی کچە هەستا بیری کردەو، داوای لە هەرسێ براکە کرد گوتی هەریەکەتان بە فکری خۆی ئیشیک ئەنجام بدات کە منی پێ پازی بکات، یەکەم کوپ هەستا لەسەر شاخێکی زۆر بەرز ئاشیک دامەزراند ئاشەکە بە باگەنمی دەکرد بە ئارد، کوپی دوو هەستا لەسەر زنجیرە شاخێکی زۆر درێژ کەلەکیکی دروست کرد وەک سیاج ئایا هەرچەن درێژ بێ ماوەکە، کوپی سێ هەم پۆشت کارێژیک هەبوو ئەو کارێژە پاك کردەو کە کوپەکە زانی کارێژەکە ئاوەکە ی زۆرە زەرەعەتیک پان و بەرینی لەبەردەم کارێژەکە دا دروست کرد، هەرسێ براکە لە دواي ئەنجامدانی ئیشەکانیان پۆشتن بۆ لای کچەکە پێیان گوت وەرە بۆ سەیری پۆژەکانمان کە دروستمان کردووە، کچە هەستا لەگەڵیان چوو بۆ سەیری ئیشی کوپی یەکەم و کە ئاشەکە بوو دەست خۆشی لە کوپی یەکەم کرد پاشان لە دواي دەست خۆشی گوتی بەداخەو کوپە گوتی بۆ بەداخەو کچە وتی ئەگەر ئاشەکەت بای نەبێت رەفر دینیت و ئاردت بۆ دروست ناکات، پاشان پۆشت بۆ لای پۆژە ی کوپی دوو هەم دەست خۆشی لێ کرد، پاشان گوتی بەداخەو کوپە وتی بۆ کچە وتی ئەمە کەلەکە یەک بەردیان لێ دەریچیت ئەوانی دی دەپمێنە خوارەو، پاشان کچە پۆشت بۆ سەیری پۆژە ی کوپی سێ هەم چاوی کەوت بە زەرەعەت پان و بەرینەکی دەست خۆشی لێ کردووتی لە داھاتویدا من بۆ تۆ دەبم.

= لە ئەفسانە ی نەینێ زین دروو، باس لەو دەکات، هەکەس لە دنیا خەمیکە هەیه و هەریکەش کێشە و نەینێ خۆی هەیه. ئەم جۆرە ئەفسانە زۆر دووبارە دەبنەو، کە پالەوان بە دواي نەینیدا دەگەپێ رەگەزی ئەفسانە ی زۆرە و = بەرمان و کلای سەفرە جن و دارەساکە کە ئەمانە لە حیکایەتی ترمیراتی جێزێکە یە بۆ ئەو کانی.

= چیرۆکی هەریەکە و بە خەیاڵیک. باسی چەند کەسیکی کە پ دەکات، کە هەرچی لێیان دەپرسن، هەریکە باسی خەیاڵی دلی خۆیان دەکەن، لەجیاتی ئەوەی وەلامی پرسیارەکە بدەنەو، ئەمەش مانای ئەوەیە هەریکەس بەخەم و خەیاڵی خۆیەو سەرگەرە.

= چیرۆکی سی برا و کچەکەش، زیرەکی کچە نیشان دەدا، لە هەلبژاردنی دەستگیرانەکید، ئەوەی کە ئاو و زەرەعت لە ئاشی باو شورە ی بەرد بە گرنگتر دەزانێ.

باره پوشكه

كۆكردنه وهى: دلشادى مه لا ئه سعه د به لكانه يى

ئاراس ره حمان به كر

گێڕانه وهى: عبدالله حوسێن مه عروف (حاجى عبدالله)

ده گێڕنه وه كه دوو برا هه بوون، برا گه وړه كه ژنى هه بوو، هه ردوو براكه له گه ل براژنه كه يان نه چوون به پوڤ براه پوشكه يان نه كرد و نه يان فرۆشت.

پوڤيك برا بچوكه كه ي باره پوشكه كه ي برده شارى قرانى گاورد. قرانى گاورد شارتيك بوو له نزيك شاره كه ي نه مان و هه موو دانىشتوانه كه ي جووله كه بوون و وه پاشاكه يان پتيان ده گوت (قرانى گاورد). وه له شارى قرانى گاورد كوپه كه باره پوشكه ي به پاره كى باش فرۆشت و ئىواره گه رايه وه بو مال، بايى خۆى و برا و براژنه كه ي رسقى و خواردنى پهيدا كردبوو وه ئىواره به برا گه وړه كه ي گوت: برا با مالمام به رينه شارى قرانى گاورد قرانى گاورد قهولى داوه پيم كه كارتيكى باشمان بو دابين بكا. برا گه وړه كه گوتى ئاخىر برا ئيمه مسولمانين و بو ئاينه كه مان زه ره رى ده بى بچينه ناو نه و جووله كانه. به لام برا بچوكه كه له گه ل براژنه كه ي توانيان كه برا گه وړه كه پازى بكن و بچنه شارى قرانى گاورد وه به براكه ي گوت: كه نه و به ئاينى خۆى و ئيمهش به ئاينى خۆمان. وه له شارى قرانى گاورد هه موويان كاريان ده كرد هى يه كيان مه سره فى مالى ده كرد و نه وانى تريان پاشه كه وت ده كرد.

پاش ماوه يه كى زۆرى پى چوو كه له شارى قرانى گاورد بوون و زۆر ده و له مه ند بوون. هه ستان پوڤى پياو ماقولانى شاره كه يان ده عوه ت كرد. به لام ميوانه كان له كارى سه ريان سوپما بوو كه برا پيش سپييه كه خزمه تى ميوانه كانى ده كرد وه براكه ي ترى له گه ل ميوانه كان دانىشت بوو. كه خواردن هاته به رده ست ميوانه كان گوتيان كه نانه كه ناخوين تاكو نه زانين نه م برا گه وړه يه و پيشى سپييه بو ده بى خزمه ت بكا و بو نه وهى تريان خزمه ت ناكا؟ براكان ته ماشايه كى يه كتريان كرد و برا بچوكه كه گوتى: كاكه پاسته من پيشم سپييه براى بچوكم ميوانه كان نه يان سه لماند برا بچوكه كه گوتى باشه بو تان به حس ده كه م به لام هه ندى دريژه. گوتيان قه يناكا.

برا بچوکە کەوتە قسە و گوتی: ئێمە پۆژتیک لە گەل قرائی گاور چوینە سەر بەحر و سواری بەلەم بۆین لە بەحرە کە چوینە ناو دورگەیە ک و کە دیم ئەو هەمووی کۆمەل کۆمەل زێر و زیو دانراوە ئێمەش تۆپوگە میەمان پێ بوو هەموومان پێ کرد و کردمانە سەر پشتی بەلەمە کە. قرائی گاور فەردە یەکی دایە من و گوتی: تۆش بپۆ ئەم فەردە یە بۆ خۆت پێ بکە. کە من چوومە سەر کۆمەلەکان وەختی کە ناگادار بوومەو قرائی گاور بە خۆی و تۆپ و گەمیەکانەو لە بەحریان داو پۆیشتن و منیان بە جی هیشت.

گوتی بڕام مامەو. ئەم میوان... رووح لە جێیەکی سەختەو دەرنایەت. پۆژتیک هاتە ئە قەلمەو بپۆم بەم دەم زێیەدا بزانم قەت تووشی ئاوە داناییە ک نابم، بە دەم ئاوەدا هەوراز بوومەو. کەم پۆیشتم زۆر پۆیشتم هەندێ تەمە شاخ هەبوو سێ چوار کەسی بەسەرەو بوو، کە منیان دیت گوتیان: ئاااااااااا... ئەمەش دەردە کە ی ئێمە بەسەر هاتوو. وەختی کە چوومە لایان گوتم ئەو ئێو چێ دەکەن لێرە؟ گوتیان ئێمەش عەمەلێ قرائی گاور بووین لەم دورگە یە بە جێمانی هیشت. گوتم باشە ئەم چێ دەخۆن چێ دەخۆنەو؟ گوتیان کاکە چێ بخۆین بۆق و ماسی دەگرین و دەیدەین بەسەر ئەم کەولە شاخەدا و ((چەچە برژ)) دەبێ و دەبخۆین.

ئەم میوان... چەند پۆژتیک لە گەلایان پامان بوارد دوایی بە برادەرە کام گوت با بەم جێگایە هەوراز بینەو. کە زۆریان کەم پۆیشتن توش بە شارێ بۆین کە هەرچی خواردن و خواردنەو هەیه تێیدا هەبوو بەس شارە کە چۆل بوو کەسی تێدا نەبوو چۆل و هۆل بوو.

هەر خواردمان و خواردمانەو هەتا کو دەوری مەغریب. پیرێژنێکمان لێ دەرکەوت گوتی ئەم پۆلە ئەم ئادەمی ئەو چێ دەکەن لێرە؟ گوتیان میمی ئەم شارە بۆ وا چۆل؟ گوتی پۆلە ئەمە شاری (پاشای شکور) دەعبایە ک بەم شارە فێر بوو مۆق دەخوا ئەوا ئەو ئەم شارە ی چۆل کردووە.

ئەم میوان... هەتا کو مەغریب خواردمان و لەرزین لە ترسا. شیریکم دەس کەوت ((زولفەقار)) بوو. وە قەسریکم بەرچاو کەوت نۆ قات بوو ئێوارە چوینە ئەو قەسرە هەموو نۆمەکان دەرگا و پەنجەرەکانمان پێوەدا و چوینە قاتی بانی.

ئەي ميوان... ۋەختىكىمان زانى ھەر نۆنھۆمەكە دەرگاكي گوتى غرت...
كرايەۋە دەعبايەك كە شىۋەيم نەدیت بوۋ ھاتە مائەۋە گرتىە ھىلا تەكەمان و
برىدى پۆيى كاتى دەعباكە ھاتەۋە گرتى بە ھىلاتەكەي ترم و گرتى و برىدە
دەرەۋە.

بەرى! گوتم ئەۋجا نۆرەي منە ھەلسام بەۋ زولفەقارە جى پاي خۆم كىردەۋە و
چومە بن دىدەگە. كاتىكم زانى دەعباكە ھاتەۋە و تەماشاي كىرد من لەبن
دىدەگەكەم گەلى ھەۋلى دا دەستى نەگەيشت پىم دەرچوۋە دەرەۋە چوۋە بان
خانى لە پاست من خانىيەكەي كون كىرد و ھەلى كۆلى و پەلى بۆم شۆپرەۋە
كىرد. منىش زولفەقارەكەم پاۋەشاندا و مسكەكىم نا بە سىنگ خۆمەۋە ھەتاكو
بەياني من لەبن ئەۋ خانىيە مامەۋە و ئەۋ ئەۋ زولفەقارە بە سىنگمەۋە بوو.

ئەي ميوان... بەياني كىرد دىنا پووناكەۋە بوو لە روۋخ خۆم بىزار بووم دەستم
شل كىرد و ئەۋ دەعبايە ورشەي ھات و كەۋتە ناۋ ژوررەكە. كە كەۋتە ناۋ
ژوررەكە دىقەتم دا بۆ بۆ زولفەقار لە بەيى ھەردوۋ دەستانى ھاتبۇۋە دەر.

ئەي ميوان... دەعبايەكەم كوشت و لەۋى ھاتە دەرەۋە. ھەتا ئەۋەندەم كىرد
بوو بە نىۋەپۆ. كاتى پىرەژن ئەۋ ئەۋ پىرەژنەي ئەۋلجار بەدەرگەۋتەۋە گوتى:
ئەي پۆلەي ئادەم ئەتق ماۋىت؟ گوتم: بەلى من ماۋم بەلام ولاشەكانم دەعباكە
خواردنى و منىش بە زولفەقارەكە دەعباكەم كوشت. پىرەژن گوتى: ئەي بە
قوربانىت بىم دەعباكەت كوشت با بچىن سەيرى بگەين. ئەرى ۋەللا ئەمە ئەۋ
دەعبايەيە ئەم شارەي چۆل كىردوۋە. گوتى لىگەپى ئەمپۆ سبەي ئەم شارە
ئاۋەدان دەكەمەۋە.

پىرەژن لەپىكى كىرد بە خويىنى دەعباكە دا و داي بە ناۋ شانمدا.

ئەي ميوان... پىرەژن بەم لاۋ بەۋ لادا قاقەز و نامەي دەنارد و پاشا ھاتەۋە
سەر كارى خۆي و دوكانەكان كرايەۋە و ئاسنگەر چوۋە سەر كارى خۆي و
دارتاش ھەروا ھەر كەس ۋەكو جاران كەۋتەۋە كار. پاش ماۋەيكە ۋەزارەت
دانىشت و تەكبىريان لەم چاكەيەي من كىرد بەس كەس نەيدەزانى من بوۋمە
بانگەۋازيان كىرد كە كىيە ئەم چاكەيەي لەگەلمان كىرد با بى بۆ دىۋانى پاشا.
ھەرچى پاست دەبىۋە دەچوۋە دىۋانى پاشا پىرەژنيان دانا بوو دىگوت ئەمە
ھەۋ نىيە. تاكو منيان دىتەۋە و برىميانە مەجلىسى پاشا و ۋەزارەتەۋە لەۋى

پیره ژن گوتی: به لئی ئەم کابرایه بوو پشتمیان هه‌لمالی و من خۆینه‌کی
پیره ژن دابووی به‌ناو شانمدا هه‌ر مابوو.

ئە‌ی میوان... وه‌زاره‌ت دانیشته‌ و ئە‌مری کرد که چی بکه‌ین چی نه‌که‌ین له‌
دواییدا گوتیان که قابیله‌ بیکه‌ین به‌ زاوی پاشای شار. ئە‌مان لی‌ره‌ پاشا گوتی:
ده‌یکه‌م به‌ زاوی خۆم به‌لام ئە‌م شاره‌ شاری پاشای شکوره‌.

ئە‌ی میوان... به‌ منیان گوت که ئێمه‌ ده‌که‌ین به‌ زاوی پاشا به‌لام که‌ خوا
چیت به‌سه‌ر بیتی ده‌بی شکور بی.

ئە‌ی میوان... ئە‌مه‌ هه‌ر به‌ده‌م خۆشه‌.

ئە‌ی میوان... خۆ ده‌زانن که‌ من بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر نه‌ خۆم شوشتبوو نه‌ تراشم
کرد بوو. هه‌موو گیانم توکه‌که‌ی وا درێژ ببوو ببووم به‌ ده‌عبایه‌کی پووت.
خزمه‌تکار برده‌یه‌ هه‌مام و هه‌مام له‌ میشمیان کرد. پاک شوشتمیان له‌ هه‌مام
و دوایی برده‌میان له‌ ده‌لاک و له‌ سه‌رمه‌وه‌ تاکو بنی پێمیان تاشی، ئە‌مجا
به‌رگیکی پاشایانه‌یان له‌ به‌رم کردوو له‌ شان پاشا دایان نام و مه‌لایان هێنا و
کچه‌که‌ی پاشایان لێم ماره‌ کرد. به‌شهرتی هه‌رچی موسیبه‌تی به‌سه‌رما هات،
ده‌بی شکور بم. ئە‌گه‌رنا فرێم ده‌ده‌نه‌ ناو ئە‌و بیریه‌ی که‌س نازانی چه‌نده‌ قوله‌
و سه‌ری له‌ کوێیه‌ و بنی له‌ کوێیه‌ به‌س ئە‌وانه‌ی که‌ ده‌مردن فرێیان ده‌دانه‌ ناو
ئە‌و بیریه‌وه‌.

ئە‌ی میوان... کابرایه‌ک زاوی پاشا بی ئیش و کاری نییه‌ و سێ کوپم بوو له‌
کچی پاشا. ئە‌مجا هیچ ئیش و کاریکمان نییه‌ له‌گه‌ڵ وه‌زاره‌ت و پاشا ده‌چووین
بۆ (پاو). پۆژێک هاتمه‌وه‌ کوپێکم مرد بوو هات که‌لیمه‌ی کفر به‌ ده‌ممه‌دا بی
ژنه‌که‌م نه‌یه‌شت ناشکوری بکه‌م. سێ پۆژ چوووه‌ پاوه‌رسی کوپه‌که‌م مردن.
به‌لام ژنه‌که‌م نه‌یده‌یه‌شت که‌ کفر بکه‌م. پۆژێکی تر چووویوه‌ گه‌ران له‌گه‌ڵ
پاشادا و کاتی هاتمه‌وه‌ ژنه‌که‌شم مرد بوو. دیاره‌ هیچ ناگام له‌خۆم نه‌بو نا
شکوڕیم کردبوو وه‌ کفرم کردبوو. ئە‌مانیش له‌سه‌ر عاده‌تی خۆیان که‌ ئە‌وه‌ بوو
هه‌رکه‌سێ کفری بکرده‌یه‌ نانی (چل پۆژ و چل شه‌و)یان بۆ داده‌نا و فرێیان
ده‌دایه‌ ناو ئە‌و بیریه‌وه‌ له‌گه‌ڵ مردوه‌که‌یا. له‌به‌ر ئە‌وه‌ی که‌ من زاوی پاشا
بووم و ئە‌و چاکه‌یه‌م له‌گه‌ڵ شاره‌که‌دا کرد بوو، نان و ئاوی چل پۆژ و شه‌ویان
بۆم دانا و به‌ستایانه‌ پێشمه‌وه‌ و ژنه‌که‌میان فرێدایه‌ خواره‌وه‌ بۆ ناو بیریه‌که‌ و

له دوايه وه منيشيان له دواى ژنه كه مه وه فېرئ دايه خواره وه . كه وټمه كهوت ته به قه ي زه وي .

ئەي ميوان... رووح له جڼيه كي سه ختو دهرنايه ت و نان و ناوه كه م خهريك بوو ته واو ده بوو نازانم شه و بوو يان پوژ وه ختيكم زاني قرمه قرمي له ناو چاله كه دا ده هات منيش چوو مه ناو كه لينه كه وه گوتم بهرئ هه بي و نه بي له سهر زه وييه وه هاتووه . تومرزه ئه مه ده عبايه كه و بو كه لاک خواردين هاتووه . كه گه پشته راستم منيش منيش وه ختيكي زاني په لاماري كلکيم دا ده عبايه كه پاپه پي و پای کرد من کلکيم بهر نه دا ههر پای کرد ته واو هيلاک بوو زه ردایي دونيام لي ده ركهوت ده عباكه په كي كهوت هه ندي پاوه ستا به لام كونه كه تاريك و گچكه بوو نه يده تواني بسورپته وه ته ماشام بكا . وه ختيكي زاني من نوكه چه قويه كم کرد به ته نگيا .

ئەي ميوان... ده عباكه له ترسا وا پاپه پي و پای کرد كلکی له ده ستم پسا و من له ناو شه و كونه دا مامه وه به س زه ردایي دونيام لي ده ركهوت بوو ده عباكه پای کرد .

ئەي ميوان... چەند مەدەتێ بە زگە خشی و بە هەر نهوعی بوو هاتمه وه سهر زه وي كه هاتمه وه سهر دونيا سهيرم کرد ده عبايه كم له وه ده عبايه ي كه كوشتبووم ده عباترم . هه موو توكه كاني له شم له سهر مه وه تا بن پامه . له ترسي پاوچي ئەي ميوان به شه وه ده هاتمه دهره وه و به پوژ خوتم ده شارده وه . هاتمه وه سهر شه وه ته مه شاخانه ي كه له گه ل براده ره كانم دابووم . زگم زوړ بو براده ره كانم سوتا و تاوي بويان گريام . هاتمه وه خواره وه هاتمه وه ناو كوتم له زير و زيوه كه .

پوژيک كه ديقه تمدا قراني گاور خو ي و توپو گه ميه كه ي هاتمه وه سهر زير و زيوه كه له پاش شه وي كه په پينه وه و من خوتم شارده وه له په نايه كه وه كاتي كه توپ و گه ميه كه يان به نيوه کرد من كه له توپ و گه ميه كه م ده زاني خوتم كوتا به ناو توپ و گه ميه كه وه و قراني گاور و پياوه كانيم له وه جه زيره يه به جي هيشت . وه شه ماله ي كه ئيوه ده يبينن من به م نهوعايه به ستم هيناوه بويه من پيشم سپي بووه و شه برا گهره مه و من برا بچوكم ، ههر ده بي من خزمه تكار بم شه وش رني قراني گاوره له دواي شه وي كه به جي هيشت و له خوتم ماره کردووه كه نيسا رني منه .

حیکایه ت گپږ: (ده سکي گول و پښانه م هيناو دام به لوتی نيوه دا)

مه کړی ژنان

نه گپږ نه وه که کويخاژنيک و مه لاژنيک و زابته ژنيک هه بوو. پوژنيک له ديبه ک تازيه يه که ده بي هه رسيکيان ده چن بؤ تازيه که. له پښکاي تازيه که که له ديبه که وه بؤ ديبه کی تر ده چوون ملوانکه يه که ده دوزنه وه. کويخاژن گوتی: من ديمه ته وه و ده بي بؤ من بي. مه لاژن گوتی: نا من ديمه ته وه. زابته ژن گوتی: نا من دوزيمه ته وه من له پيش نيوه بينيم.

مه لاژن گوتی: نه وه پياويکه خوشکم با چاوه پي بکه ين تا کو نه و پياوه دي و بزانيں نه م پياوه نه م ملوانکه يه ده دا به کامه مان نه وانه ي ترمان گلہ يی نه که ين.

کابرا گه يشت و پتيان وت که ئيمه نه م شته مان دوزيوه ته وه تؤ بؤ هه ر يه کمان داينيت نه وه ي ترمان گلہ يی نابي. کابرا تومه زه (سه ياح) ه زپره که ي وه رگرت گوتی نؤف وه لا باب نه مه شتيکی باشه هه ر له ناو ده ستي مایه وه و ژنه کان هه رسيکيان چاوه پتيان بوو گوتيان نه ي باشه بؤ هه ر له ناو ده ست پانگرتو وه نايده ي به که سمان. کابرا ي سه ياح هه ستيکی پاگرت و گوتی وه لا نايده م به که ستان تا وه کو مه کړی خوتانم پي نه لين و بؤم باس نه که ن. ئينجا گوتيان مام سه ياح با دانيشين و مه کړی خومان ت بؤ باس بکه ين.

يه که م که س مه لاژن گوتی: مام سه ياح با مه کړی خومت بؤ باس بکه م. مه لاژن گوتی: من حه زم له فه قتيکه ي خومان بوو غه پرم ده پره ست (ته شي) له بن غه پره که وه له غه م (کون) يکم ليډا بوو بؤ ناو حو جره که ي فه قی. عالم هه ستي کرد بوو که من حه زم له فه قتيکه مه مه لاژن گوتی به مه لام گوت مه لا فه قتيکه مان ژنيکی هيناو هه ينه مننه. ده بريو مه لا سه ردا نيکی فه قتيکه بکه. مه لا پويی بؤ حو جره ي فه قی منيش به له غه مه که دا چوومه لای فه قی و لای دانيشتم. مه لا هات و سه ري کرده ژوره که ي فه قيدا و به توندی گه پرايه وه و منيش گوتم مه لا چويت؟ مه لا گوتی چوزانم. گوتم بريو فه قتيکه ت چه ند سال فه قتي خوت بووه. بؤ نه و نه ده شه رمه ونی. گوتی مه لام په وان کرده وه و ديسان له له غه مه که وه چوومه شان فه قی دانيشتم. مه لا هات و سه لامی کرد و منيش شانيم ماچ کرد و پيلا وه که يم کرده تاقه که وه و عه با که يم کرده قه له مه که يا. گوتی مه لا که ميک دانيشت و هه لسا و پويی بؤ مال خومان. منيش به پښکاي له غه مه که وه چوومه

سەر کاره که ی خۆم. کاتیکم زانی مه لا هاته وه. گوتم مه لا. گوتی ها. گوتم چووی؟ گوتی: ئا چووم گوتم: ئئی ده وه ره قسه م بۆ بکه. تخوا ژنه که چۆن بوو. مه لا گوتی به خوا نه ونده ژنه که به مه عریفه ته نه ما مه لاژن به خوا نه لئی سهری تۆ براوه و به وه وه نراوه.

ژنه که گوتی: ئی خۆ مه لا به چاویخۆت بینیت. سبه ی نه چیه سهر قاوه مندال و توار و خویپی و خوار بلێن ژنه که ی مه لا هه زی له فه قییه که یت. نه وا تۆش سی لاق بخۆ بلێ نه وه ژنی من نییه خۆم چوومه ته مالی فه قی و ژن خۆیه تی.

به یانی مه لا چووه سهر قاوه و مندال کان و گه نجه کان به مه لا پێده که نین. مه لا به مکاره یان زۆر توپه بوو. به لام کوێخا گوتی مه لا نه وانه گه نجن و بۆ خۆیان وا پێده که ن. مه لا گوتی: ده زانم به چی پێده که ن! به خوای خۆم چوومه ته مالی فه قی و نه وه ژنی خۆیه تی و ژنی من نییه به ههر سی ته لاقم. پیاوه ماقوله کانی سهر قاوه گوتیان مالت به قور نه گیرئ مامۆستا نه و جاحیلا نه بۆخۆیان پێده که ن تۆ بۆ توپه ده بی ده ههسته برۆوه سهرئ له مال خۆتان بده. گه نجه کیش له پشت مه لاوه گه یشته مه لاژن و گوتی مه لا ته لاقتی داوه. مه لاژنیش چووه لای فه قی دانیششت. مه لا هاته وه ته ماشای کرد که س له سهر غه ره نییه و چۆل و هۆله. نه م جیرانی کرد نه و جیرانی کرد گوتی مه لاژن لیره نییه؟ گوتیان نه. له م سه ین و به ینه دا بوو مه لا به ته ک حوجره که ی فه قیدا هات گوتم مه لا نه وه له چی ده گه پئی من مه لاژنم تۆ ته لاقته داوم و ته لاقته که وت. له پێش چاوت من شو به م فه قییه ده که م. مه لاژن گوتی مام سه یاح من نه م مه که ره له پیاوه که م کرد.

مایه وه ژنه کوێخا و ژنه زابت. ژنه کوێخا گوتی: مام سه یاح منیش هه زم له جوتیاره که ی خۆمان کرد. گوتی پۆئی به جوتیاره که م گوت بچۆ هه ندی ماسی بگره و دوو سی لاتیش تۆو بده. ماسیه کان لوناو لاتکه بکه نه خۆله وه. له رز و تا بینه خۆت و وه ره وه بۆ مال. جوتیاره که له رز و تای هینایه خۆی و کاره کانی جی به جی کرد و هاته وه مال و چووه بن جیگاوه. کوێخا له سهر قاوه بوو. چووم له قاپی دیوه خانه که دا دانیشتم و ده ستم نایه پوومه ته وه، به کوێخام گوت باش قوم له قاوه بده مال جوته که ت جوانه. کوێخا گوتی: بۆ کوێخاژن بۆچی بووه وا ده ته وی سهر و دلم بگری. گوتم: نه ی جوتیاره که مان له زوویه که وه هاتۆته وه له رزی هیناوه ته خۆی و نه خۆشه وا له بن جیگادایه.

هه‌ندی فه‌لاح و مه‌پدار و خه‌لکی گوندی له ده‌وری کوێخا دانیشته‌ بوون به
 فه‌لاحه‌کان به‌هرچیه‌کیان گوتیان پێمان ناکرێ و کارێکیان بۆ خۆیان
 ده‌نێزیه‌وه.

هیچ چاری نه‌ما کوێخا که‌چه‌ کلاشێکی له‌پا کرد و چوو بۆ جووت. به‌ته‌ما نه‌بوو
 بچێ به‌س که‌ دیستی چه‌ند لاتیکه‌ تۆو دراوه‌ و تۆوه‌که‌ خه‌سار ده‌بێ بۆیه
 بریاریدا خۆی بچێ و جوتکه‌ ته‌واو بکا. ده‌ستی کرد به‌ جووت کردن چه‌ند
 خه‌تی جوتی کرد. ماسیه‌کی زۆری دیته‌وه‌. ماسیه‌کانی هاوردیه‌وه‌ بۆ ماڵ.
 گوتی کوێخاژن ئه‌م ماسیه‌پانه‌م گرتوه‌وه‌. گوتم ئۆیف ئه‌م ماسیه‌پانه‌ شتی گه‌لێ
 چاکه‌. گوتم کوێخا ئه‌م ماسیه‌پانه‌ت چۆن گرتوه‌وه‌ گوتی له‌ناو خه‌تی جوت. گوتم
 به‌خوا شتیکی چاکه‌. کوێخا پێمی گوت کوێخاژن بۆمان سوور بکه‌وه‌ ئێواره
 هه‌ندی له‌ پیاوه‌کان له‌سه‌ر پێی مزگه‌وت دێنمه‌وه‌.

گوتم به‌سه‌ر چاو کام پیاوی زه‌ریفه‌ له‌گه‌ل خۆتی به‌یتنه‌وه‌. که‌ ئه‌و پۆیی بۆ
 مزگه‌وت و منیش ماسیه‌پانه‌م کرده‌ به‌ر چارۆگمه‌وه‌ و برده‌مه‌ ده‌ره‌وه‌ی ئاواپی
 فرێمدا. یه‌ک ماسی بچوکم کرده‌ گیرفانم. ئه‌و ئێواره‌یه‌ گسکم نه‌دا و نانیشم
 نه‌کرد مه‌لای مه‌غریب بانگی داو دواي نوێژ کوێخا له‌گه‌ل کۆمه‌لێ پیاوانی ئاواپی
 هاته‌وه‌ مه‌لا له‌ پێشپانه‌وه‌ به‌ هه‌ره‌داوان ده‌پۆیی. کاتی کوێخا و میوانه‌کان
 دایان له‌ قاپی هه‌وشه‌ و چاویم پێیان که‌وت پابه‌پیم به‌ توندی و گسکێکم دا
 له‌ناو ماڵه‌که‌ و جێگام پاخست. فه‌رمووم له‌ میوانه‌کان کرد هه‌موویان به‌رێژ
 دانیشتن و کوێخا له‌ خوار میوانه‌کان دانیشته‌ بوو منیش چووم له‌ خوار
 کوێخواه‌ لێی دانیشتم کوێخا پێمی گوت هه‌لسه‌ ئاشه‌که‌ بێته‌. خۆم به‌ ساحه‌پی
 قسه‌که‌ی کوێخا نه‌کرد. کردیه‌ دووهم جار هه‌ر خۆم به‌ ساحه‌پ قسه‌که‌ی
 نه‌کرد. که‌ سێیه‌م جار به‌ ده‌نگێکی به‌رز گوتی ئاشه‌که‌ بێته‌. منیش وه‌ک
 که‌سێ که‌ هیچ ئاگام له‌ دنیا نه‌بێ که‌دام به‌سینگخۆمدا و گوتم: ئه‌یه‌ پۆ
 پیاوه‌که‌ ئاشی چی؟ کوێخا به‌ توپه‌بوونه‌وه‌ دارسا بۆم و گوتی ئه‌ی من
 ماسیه‌پانه‌م نه‌گرتوو بۆم هێنای بۆمان بکه‌ی به‌ ئاش. دام به‌ سینگ خۆمدا و
 گوتم: ئه‌یه‌ پۆ به‌خوا پیاوه‌که‌م شیت بووه‌. وه‌ختێکم زانی کوێخا په‌لاماری دام و
 که‌وته‌ سه‌ر و گوێچه‌لاکم به‌لام میوانه‌کان ده‌ستیان گرت و نه‌یان هێشته‌ لێم
 بدات. که‌وتمه‌ دوعاو پارانه‌وه‌ و گوتم به‌خوا کوێخا شیت بووه‌ کوێخاش له‌سه‌ر
 قسه‌کانی خۆی سوور بوو. کاتی میوانه‌کان کوێخا گرت و ده‌ست و پایان
 به‌ستایه‌وه‌ کردیانه‌ بان که‌رێک و ویستیان بیه‌ن بۆ ((ئۆمه‌ر مه‌ندان)) گلیانم

دایه وه. هه ر به دهست و پا به ستراره یی دام ناو به جه ماعه ته که م گوت موسی
 بێنن بان مه لاشویم بۆ برن دار بکه ن، هه ندی تورش و خویم بۆ کرد و نامه بان
 مه لاشوی و پێچامه وه جیگایه کم بۆ پاخست و نوینه کانمدا به بانیدا به یانی که
 هه ستاین کوێخا مردبوو، له تاو نازاره که ی. منیش پاش ماوه یه ک شوم به و
 جوتیاره ی ئیستای خۆمان کرد. منیش ئه م مه که ره م له پیاوه که ی خۆم کرد
 مامه سه یاح. مامه سه یاحیش گوتی په ح له و مه که ره .

مایه وه به ژنه زابت که مه که ری خۆی بۆ مام سه یاح باس بکات. ژنه زابت گوتی
 منیش پیاوه که م زابت عه سه که ریه بوو ته قاوت بوو بوو، بوو بوو به که لاک هیه
 شتیکی نه ما بوو، هه زم له جیرانه که ی خۆمان کرد بوو، نه مزانی به چ نه وعی
 زابت به که لاک له کۆله خۆم بکه مه وه. پۆئی چوومه شار له شار بارگیریک و
 ده رمانی بی هۆشکردن و قلینج و مالبینج (زین و لغاو) له گه ل ئاوینه یه ک و
 به رگیکی زابتانه ی چاکم بۆ کړی. ده رمان بی هۆشکه ره که م دا به میرده که م و
 که بی هۆش بوو دام به کۆلم داو بردم له دور ئاوایه که دامنا... هاتمه وه
 بارگینه که م کولێ کایا و ئاوینه یه کا بردم و له وێ پاک پرشم تاشی و کایه که م له
 سی چوار جی کۆمه ل کۆمه ل دامکرد و بارگینه که م له سه ر کۆمه لکیان
 به ستایه وه. ئاوینه که م کرده قه د زینی بارگیره که یا.

کابرا کاتی به یانی به هۆش خۆی هاته وه ته ماشای کرد له ده وورو به ریدا چی
 قه و ماوه به ئاوینه که ته ماشایه کی خۆی کرد به رگیکی زابتیم له به ر کرد بوو له
 ئاوینه که ته ماشای ده م و چاوی کرد تراشی پاک پاک کراوه و روتبه کانی به
 قه ده یه وه یه. بارگیره که ی به زینه وه له ته که یه وه به ستراره ته وه. وتی نا به ری
 هه بی و نه بی من ئیواره لێره ئۆر دوریه که مان هه لداوه ئه وان پۆیش توونه و من
 به جی ماوم. نۆر به په له سواری ئه سه په که ی بوو. به ته ک مائی خۆماندا هات به
 توندی سوعالی له خۆم کرد گوتی: (نۆردیکه هه ره جی سه نه) منیش به
 ئیشاره ت لایه کم پێ نیشاندا و گوتم نۆردیکه واوه واوه. ئه و تاوه ی که دای و
 پۆیش نازانم ملی شکا یان له شاخ هه ردی را چی به سه ر هات و چی به سه ر
 نه هاتوه.

منیش پاش ماوه یه ک شوم به کوپه جیرانه که ی خۆمان کرده وه. منیش ئه م
 مه که ره م له پیاوه که ی خۆم کرد. مام سه یاح گوتی په ح له م مه که ره !

مام سه ياحيش گوتى وه لالا مادام نه وها مه كرون و نه و مهكرانه تان كريدوه
منيش نه ووه ملوانكه زيره كه بؤخوم ده بهم و نايدهم به كهستان. كابراى سه ياح
پؤيشت و ژنه كانى به جى هيشت.

دهسكى گول و پىحانه م هيتا و دام به لوتى ئتوه دا...

سى كؤسه

به ژنيك و پياويك يهك جوانى مانيان هه بوو. ماليان له خوار گونده كه وه بوو.
ژنه كه به پياوه كه ي گوت پياوه كه نه م جوانى مانيه به ره و بيفروشه و خه رجى
نه م زستانه. سى كؤسه ش هه بوون بؤ هه لئه تاندى پياوى فەقير له سى كؤلان
ده وهستان و تهكبيريان له پياوى گيل و فەقير مال ده كرد. له دور وه
كؤسه كان نه و كابرايه يان بينى به ره و لايان ده چوو جوانى مانيكى به
دهسته وه به و ده چى بؤ مهيدان. له به بينى خويان تهكبيريان له كابرا كرد كه
چون چوني نه و جوانى مانيه لى بستين. هه ره كه چونه سه ر كؤلانى. كابرا
كه يشته كؤسه ي يه كه م گوتى ها خاره نه و (نوينگينه) به چه ند؟ كابرا گوتى
نا كاكه نه م جوانى مانيه نوينگين نيه. كؤسه كه گوتى نا كاكه تۆ نازانى نه م
نوينگينه. كابرا نهيدا پيى.

چوه لاي كؤسه ي دووم گوتى ها مامه نه و (گولكه) به چه ند؟ كابرا سه رى
له و قسانه سوږ ده ما گوتى نا بابيه ئيستا له سه ر كؤلانه كه ي ترزه لاميك گوتى
نوينگينه گولك نيه. كؤسه كه گوتى نه ويش نه يزانيوه نه م هيتا گولكه و
نه بووه به نوينگين. كابرا له وه ش لييدا پؤيشت.

چوه لاي كؤسه ي سييه م و ها... خاله نه م بزنت به چه ند؟ كابرا به
تورپيه كه وه گوتى: بزني نيه. كؤسه كه گوتى با خاله تۆ نازانى نه م بزني. كابرا
هه ستىكى پاگرت و گوتى نه ي ئيستا له ولاوه هاتم يه كى گوتى نوينگينه و يه كى
تر گوتى گولكه و توش ده لى بزني. كابراى كؤسه گوتى نا خاله تۆ نازانى
نه م بزني. به س نه گه ر ليتره برؤى به ولاوه ليت ناكريم. كابراى فەقير تۆقى و
گوتى بچه خوارتر ده بى به گيسك. مه جبوور به بزني به كؤسه ي ئاخيري
فروشت. كابراى فەقير هيچى پى نه كړاو پاره كه ي رتورپى بؤ ژنه كه ي هيتايه وه و
ژنه كه ي پيى گوت: ها پياوه كه جوانى مانيه كه هيچى كرد؟ پياوه كه گوتى:
وه لالا ژنه كه جوانى مانيه نه بوو. گوتى له فلان كؤلان پيميان گوت نوينگينه كه ت
به چه ند له فلان كؤلان گوتيان گولكه كه ت به چه ند و له فلان شوينيش گوتيان

بزنه که ت به چه ند؟ منیش گوتم هه تا نه بووه به گیسک با به بزن بیفرۆشم دامه کابرای سییه م به بزن و نه مه پاره که یه تی. ژنه که وه کو مه رد سویندی خوارد که تۆله له سی کۆسه که بکاته وه. به پیاوه که ی گۆت: برۆ له بازار دهستی جلی جوان و پۆشین و جوتی پیلای سور و ناوینه و کلدان و سی تیخ داخمه داری حوکه تی بکړه. کابرا چووه بازار و هه موو شته کانی که ژنه که ی داوای کرد بوو کریانی و بر دیه وه بۆ مال.

ژنه که خۆی گۆپی و پۆشینی کرده سه ری و چاوی رهش کرد و پیلایوه کانی له پی کرد. جینگاو مه کانی کۆسه کانی له پیاوه که پرسى و به پیاوه که ی گوت توله مال به و من ده چم بۆ بازار. چووه گه یشته کۆسه ی نه ولی شانیکى دا له شانی و گوتی بۆ نه وه نده جوابت بۆ ده نیرم شه وی نایه ییت بۆ لام. کۆسه گوتی: کا که س پیمى نه گوتووه ژنه که گوتی: (لوغ لوغه) له ناو ده مت بدا وا به زمانى خۆم پیت ده لیم. کۆسه گوتی که ی بيم. ژنه که گوتی له گه ل مه غریبدا وه ره مه و عیدی ماله که ی وه رگرت و هه ندی پاره ی کرده گیرفان ژنه که وه. له پاش نه وه ی که ژنه که پۆشیت بانگی هه مالى کرد و فهرده یه ک برنج و که له شی گۆشتی بۆ مالتیان نارد. کابرای هه مال بر دی. چووه لای کۆسه ی دووم به هه مان حال. کۆسه گوتی که ی بيم. گوتی به ینى عیشا و مه غریب. نه ویش مه بله غی پاره ییدا به ژنه که و ژنه که پۆشیت و کۆسه ی دووم بانگی هه مبالى کرد و برنج و گۆشتیکى زۆری بۆ نارد نه وه. چووه لای کۆسه ی سییه م و به هه مان حال گوتی دواى عیشا وه ره. کۆسه س سییه میش مه بله غی پاره ی باشی به ژنه که دا.

به م شیوه یه هه رسیکیانی به ته ما کرد که نه و شه وه بيم. خۆی هاته وه بۆ مال به پیاوه که ی گوت و ته کبیری بۆ پیاوه که ی کرد. گوتی که سیجار له قاپی درا چواره م جار وه ره نه م بارانه م له گه ل دابگره. وا له ئاسیا و هاتوومه ته وه. ئاشی لینا گۆشت و برنج. مه غریب داهات کۆسه ی نه وه لی هاته ژووره وه و ده سستیکى نایه بان شان و ملی و ژنه که گوتی نه وه چى ده که ی؟ به قوریانت بم. عه با که ی له سه ر شان کرده وه و کردیه قه له مه که یا پیلایوه کانی له پا کرده وه و ته کاندی و له تاقه که ی دانا و گوتی با دانیشین و تیر نان بخوین و دواى تیر هه تا به یانی که یف و سه یفی خۆمان ده که یین. هه تا نه وه نده یان کرد ته قه له قاپی هه وشه وه یان هات و کۆسه گوتی نه مه چیه؟ نه مه پیاوه که مه له ئاش هاتۆته وه. کۆسه گوتی نه ی چى بکه م؟ ژنه که گوتی زۆر ئاسانه خۆت پووت

بکه وه کردیه بن خه لاجه که و گوتی کۆله سار گۆلکه که ی لێیه بیکه ملت و پیاوه که م زۆر هیلکه و ههستی پێ ناکات. ههتا ئه وهنده یان کرد کۆسه ی دووم هاته ژووره وه چووه لای ژنه که و دهستی هه ندی له شان و ملی داو ژنه که گوتی نه وه چی ده که ی؟ و نا نم حازر کردووه با نان بخۆین و دوایی هه تا به یانی بۆخۆمان که یف و سه یف ده که ی. کۆسه ی دووم قنگی نایه عه رد و نه نایه عه رد کۆسه ی سییه م ته قه ی له ده رگاوه هێنا. کۆسه ی دوومه ی به هه مان شیوه پووت کرده وه و کردیه ناو که ندووی ناوه پاسته وه. وه ختی که هات کۆسه ی ئاخری بوو ئه ویش که دهستی له دهستی نه دا و دانیششت دانه نیششت وه ختی پیاوه که له ته ندورخانه هاته ده ره وه و هۆشی له که ر کرد و کابرای کۆسه ی سییه م گوتی ئه مه چییه؟ ژنه که گوتی هیچ نییه مه ترسی ئه وه پیاوه که مه له باراش هاتۆته وه. کۆسه گوتی ته که برمان چییه؟ ژنه که گوتی: زۆر ئاسانه... خۆت پووت بکه وه و بچۆ ناو لانکه که وه ئه ویش و ده زانی مندا لمان بووه. که ئه و خه وت که یف و سه یفی خۆمان ده که ی. وه ختی کابرا هاته ژووره وه ژنه که خۆی کرده بن جیگاوه پیاوه که گوتی ژنه که من هیلکم و برسیمه چی بخۆم؟ ژنه که گوتی وه لالا چی و امان نییه هه ندی ئاش و له ناو ئه و مه نجه له یه بۆخۆت بیخۆ. که پیاوه که چوو سه ری مه نجه لی هه لدا یه وه سه یری کرد ده نکه برنجی قولانجی درێژه و گۆشتی گۆلکه له که لیدا و کولاره و سووره وه بووه وه که ده ندوکی که و.

کابرا تیر برنج و گۆشتی خوارد و هاته گیان ژنه که داوای لێ کرد. ژنه که گوتی: ئه یه پۆ پیاوه که من تازه مندا لمان بووه چۆن وادیی کوێر ده بی. پیاوه که گوتی: وه لالا ژنه که ئه یده ی بیده ئه که ر نا کونده ی ناوه پاست ده شکێم. ژنه که گوتی: ده یشکێنی نایشکێنی که یفی خۆته من تازه مندا لمان بووه. به خوات ده می. پیاوه که دهستی دایه کوتوکیکی چاک و چووه گیان ئه و کونده یه ی کۆسه ی دوومه ی تیدا بوو و ورد و هه پاشی کرد و کۆسه پای کرد ده ره پی هه تا کۆسه له مال ده رچوو سی چوار کوته کی پیا دا. کابرا هاته وه گیان ژنه که ی. ژنه که ی دیسان پازی نه بوو کبار گوتی پازی ده بی باشه ئه که رنا ده چمه گیان گۆلکه که ت. کابرا هورده هورده چوو بۆ لای گۆلکه که و دهستی دهستی بۆ دۆخینه که ی برد و کۆسه گوتی به لی به خوا له باتی ژنه که دیته گیان من که خۆی پاپساند و سنگ و په ته که ی هه لقه ند و پای کرد بۆ ده ره وه. ئه ویشی له مال ده رکرده ده ره وه.

هاته وه گوتی ئه‌ری ژنه‌که تو هه‌ر ده‌لێی منداڵمان بووه با بزانم ئه‌و منداڵه چۆنه؟ ژنه‌که گوتی ئه‌ری پیاوه‌که منداڵی ته‌مه‌نی یه‌ک یۆژ بێ ده‌بی چۆن بێ؟ پیاوه‌که نه‌یسه‌ لماند سه‌ری منداڵه‌که‌ی هه‌لدايه‌وه‌ غێر منداڵه‌که‌ کۆسه‌یه‌ له‌ ناو لانکه‌که‌یه‌. دای به‌ بان چه‌ ناگه‌ی منداڵه‌که‌ یا (کۆسه‌) گرژایه‌وه‌ کابار گوتی: ئه‌ی ژنه‌که‌ سه‌ر و باوانت له‌ قور بنه‌ی. ئه‌م منداڵه‌ سه‌ره‌خۆره‌یه‌ ئه‌مه‌ دگانی قولانجی رێژه. سه‌بی پاشا بزانی عیداممان ده‌کات. برۆ گازه‌که‌ بێنه‌ با دگانی بکیشم ژنه‌ به‌ نار و نرک چوو گاز بێنی. پیاوه‌که‌ی هاواری لی به‌رز بوو ئه‌وه‌ قاجیشی ئه‌وه‌نده‌ درێژه. مشاره‌که‌ش بێنه‌ با قاجی بپینه‌وه‌. کۆسه‌که‌ گویی له‌م قسانه‌ بوو گوتی: به‌خوا هه‌م دگام ده‌کیشم و هه‌م قاجیشم ده‌بپنه‌وه‌. هه‌رستاو به‌ لانگ و ده‌رزازه‌وه‌ پای کرد و پۆیشته‌ ده‌ره‌وه‌. ژنه‌که‌ به‌ پیاوه‌که‌ی گوت: کوره‌یه‌ک سه‌رگینم بۆ بکه‌ و هه‌رسی شیشه‌ داخمه‌داره‌که‌ی کرده‌ ناو کوره‌که‌وه‌ و قاپییه‌کیان زۆر به‌چاکی گرت. هه‌رسی کۆسه‌ش له‌ ده‌ره‌وه‌ که‌ گه‌یشته‌ یه‌ک به‌ پووتی یه‌کیان دی و به‌حسی خوشیان بۆ یه‌کتری کرد. گوتیان ئه‌مه‌ ئیمه‌ی ئه‌تک کرد. با بگه‌رێنه‌وه‌ هه‌ردووکیان که‌رت و په‌رت بکه‌ین و بیان کوژین. که‌ هاتن هه‌رچه‌ندیان کرد قاپییه‌که‌یان بۆ نه‌کرایه‌وه‌ بچنه‌ چووره‌وه‌ و بیان کوژن. پاشان گوتیان با بچینه‌ بان خانی و خانیه‌که‌یان کون ده‌که‌ین و ب گۆله‌ ساره‌که‌وه‌ هه‌ردوو ده‌رزازه‌که‌ ده‌چینه‌ خواره‌وه‌ و ده‌یان کوژین. کۆسه‌که‌ی که‌ له‌ ناو که‌ندوه‌که‌ بوو زۆر داغ له‌ دل بوو گوتی له‌ پیشیا من شوپ بکه‌نه‌وه‌. ده‌رزازه‌که‌یان له‌ ناو قه‌دی به‌ستاو شوپیان کرده‌وه‌. هه‌تا ئه‌مان ئه‌وه‌نده‌یان کرد شیشه‌کان سووره‌وه‌ بوون. کۆسه‌ی ناو که‌ندوه‌که‌یان شوپه‌وه‌ کرد. ته‌که‌و کابرا شیشیکی داغمه‌دار سووره‌وه‌ بوو بوو وه‌کده‌نوکی که‌و نایان به‌ لا قنگیه‌وه‌ هاواری لی به‌رز بوو گوتی هه‌ل بکیشم هه‌لیان کیشا گوتیان تو به‌ته‌ما نه‌بووی بیان کوژی بۆچی هاوار هاوارت لی به‌رز بوو ئه‌ویش بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وانیش بچنه‌ خواره‌وه‌ گوتی: وه‌للا بلیم چی هه‌نده‌ی مێشووله‌ هه‌بوو قنگ پیاو ده‌دری. ئه‌و کۆسه‌یه‌ی که‌ گۆله‌ ساره‌که‌ی هینا بوو گوتی هه‌ی عه‌مرت نه‌مینی هه‌ر بۆ پێشووله‌. من شوپ بکه‌نه‌وه‌ من ده‌یان کوژم. که‌ ئه‌ویشیان شوپه‌وه‌ کرد که‌وته‌ هاوار هاوار که‌ هه‌لیان کیشایه‌وه‌ گوتی به‌خوا پاست ده‌کات پیاوم ده‌وی له‌به‌ر پێشووله‌ خۆی راگری له‌ خواره‌وه‌. ئه‌م قسه‌یه‌ی هه‌ر بۆ ئه‌وه‌ بوو که‌ کۆسه‌ی سینه‌میش بکه‌نه‌ خواره‌وه‌.

کۆسەى ناو لانگەكەش وتى ھەى ەمرتەن نەمىنى لە ئىستەكەش ھەروان ھەرى دەبىى من ھەيوانەكە لە كابرا بکرم و ئىتوھ شەرىك بکەم ئەمجا من شۆپ بکەنەوھە بزەنن من چى دەكەم. كە شۆپيان كەردەوھە ھىشتا نەگەيشت بووھە شوپىنى ئەوانى تر كە شىشەكەيان لىدا شىشى داخەدارى ھەكومەت. ھاوارى كەرد ھەلم كىشن، ھەلم كىشن. كە ھەلىان كىشا گوتى ھەى سەگابىنە مىشى چى ئەوھە يەكەو شىشى داخەدار وا بە قنگتەنەوھە نراوھە دەلەين مىش! ھەتا ئەمەندەيان كەرد شەو بەرەو بەيان چوولە ترسى ئەوھەى خەلك پىيان بزەنى ھەرى بە پووتى پۆيشتن و مەلەكەو جەكان و پارە و برنج و گۆشتەكەيان بو مەلەكە بەجى ھىشت. بۆيە دەلەين ەن ھەيەو ژۆكەش ھەيە، ھەى دايكەم بەقورىانى ژنى ئەوھابى. (*)

ھىكايەت خويىن: ەبدالله حوسەين مەرووف. (حاجى ەبدالله) تەمەنى نەزىكەى (٦٥-٧٠) سال دەپىت. لە گوندەى (پەلگانە)ى دەفەرى (شىخ بزىنى) ناحىەى (شوان) لە (كەركوك) لەدايك بووھە.

وھە لەسالى (١٩٨٨) بەدواوھە كە گوندەكەيان كەوتە بەر ھەرشى ئەنقال لە ئۆردوگەى ئۆدەملەتى (بەسلۆھ) نىشتەجى بووھە. (قەزەى ھەولەن) لە شەوى ٦-٥-٢٠٠٧ يەكشەمە كاتژمىر (١٠-١٢,٥) بەكاتى ھاوینە. ئەم ھەكايەتەم لى ۆرگرتووھە.

= ھىكايەتى بارە پوشكە، ئەوھەى گەنگە كە براى بچوك پىشى سەپى بووھە، ھۆكەى ئەوھە كە ژيانى ناخۆشى بىنبوھە و كەوتووھە تەنگەنى و بووھە ھۆى ئەوھە كە ھەرجەندە برا بچوكەكە كەچى لە برا گەورەكەى زياتر سەرو پىشى سەپى بىى.

= ھەكايەتى كۆسان، ئۆر جۆرى ھەيە لەنۆ ھەكايەتى كوردەوارى و لە ھەمووشيان، كۆسە و كەچەل و ژنى مەكەرباز و زىرەك، يەك دەگەرنەوھە. ئەمە شۆوھەى ھەكايەتى فۆلكلۆرى و تەنزا مەيزە، كە بەشەكى گەنگە لەنۆ ھەكايەتەكاندا، ھىشتا گەنگە پى ئەدراوھە. كە ئۆر ھەلەدەگرى.

---

* چەند جارنى ئەم وشەيەى دووبارە دەكەردەوھە لە ميانەى ھىكايەتەكە (ھەى دايكەم بەقورىانى ژنى وھا....).

مه لائن

کۆکردنه وهی: کویستان زاهیر

له کۆندا پێزی مه لا و مه لائن زۆر ده گیرا. پۆژتکیان کچانی گوند له سه رکانی ده بن مه لائینیش له م لاه دیت. چونکه ژنی مه لای بوو پێزیان گرتوو کچه کان چوون به پیرییه وه گۆزه که یان لی وه رگرت بۆیان پر ئاویان کرد، زۆر پێزیان گرت که پۆیشته ژنی مام حه سه نی له وئ ده بیته که چاوی به و پووداوه ده که وئ بۆ میرده که ی ده که پێته وه ده ریت: پیاوه که ده بیته ئیستا بییه مه لا تا منیش بییه مه لائن. مام حه سه نیش ده ریت: کچی ژنی ئه وه تو شیت بووی به و پیرییه کو ده تانم بییه مه لا.

پیره ژن ده ریت به خوای ده بییه مه لا ببی ئه که رنا ته راقم ده میرد به مه لایه کی ده که م. مام حه سه ن ناچار ده بی ده ریت باشه ژنه که هه نده ک مه رو بزمنان هیه ده یان به مه شاری ده یان فروشم تا کو جلکی مه لایه تی و مه لائنی بۆ خۆم و خۆت بکرم.

مام حه سه ن ده چیته شاری که وا و سه لته ی مه لایه تی و قۆنده ره کی مه لایانه و مه ندیلێک بۆ خۆی ده کړیت بۆ پیره ژنیش کراس و که وا ده کړیت و دیته وه هه نده ک لیف و جاجمیان مابوو ده یخاته سه ر پشتی که ریت که خه لگی ئاوی چاویان پی ده که وئ دینه کنی ده رتن کوپه مام حه سه ن ئه وه چ ده که ی لۆ ده پۆی که س دلی شکاندی هیچ بووه؟ مام حه سه نیش ده ریت: ناوه للاً به س ژبانم لیتره ناگۆزه ریت لۆخۆم ده چه مه لای بادینان هه رچۆنێک بیت به پیت ده که ون بۆ بادینان ده که نه گونده کی له بن دیوارێکی ماره کی باره که یان ده خه ن، ساحیب ماره که دیت ده ریت مامۆستا ئه وه لیتره چ ده که ی مام حه سه نیش ده ریت وه للاً تازه هاتیمه که س ناناسم. کابرا دوو سی کچی ده بیته ژووری وولغان بۆ مامۆستا خاوین ده کاته وه ده ریت ماری خۆته تا جینگایه کی باشتر ده دۆزیسه وه. ده نگ بلوو ده بیته وه مه لایه کی زۆر باش و پدین سپی هاتۆته گونده که یان خه لگی گوندی به خۆ شته وه ده چه نه خزمه تی مامۆستا جا هه ر شتێک بایه ده یان برد (میشک و که له باب و که نه و جۆ و برنجی کوردی و کونجی) هه ر چییه ک بوایه بۆیان ده برد، خه به ر ده گاته مه لای گوندی که کوپێکی گه نجه مه لای گوندی که ئه و خه به ره ده بیستێ ده ریت

به خوا باشه من چەند لە مێژە سووتایمە لۆ دوو قسەى خوێش لە گەر مەلایەکی
به خۆی و چەند کەسیک دێتە خزەمتی مامۆستا.

مام حەسەن بە خێر هاتنیان دەکات و دەریژێت ژێکە قاوە کەمان بۆ بێنە ژێکەش لە
ژیانی قاوەی نەدیتییه هەرچەند دێ و دەچی نازانی چ بکا! لە دواى دەریژت مەلا
و هەللا قاوە مان نەمایە مەلاش دەریژت چایەکی سەفەریمان بەدیه ئەو پیرەمێردانەى
لە گەل مەلانی دەریژن وەختی نوێژییه مامۆستا، دەچنە مژگەوتی چونکە مام حەسەن
پیرترە مەلای گوندی دەریژت فەرموو مامۆستا پێش نوێژی بکە. مام حەسەنیش
دەچیژت دەریژت ئەى خواپە نازانم نیه تی بینم و هەللا هەر دەریژت نیه تەم نازانی
لە پەردە پەڕێتە دەریژت و هەللا هەموو بە دواى دەکەون کە ئەو دەگاتە دەریژى
مژگەوت دەرووخی! ئەوانەى بە دواى کەوتن هیچیان لى نایە و هەندەك بریندار
دەبن خەڕکی گوندی دەریژن بزانی چ مەلایە کە پەکو کوزانى مژگەوت دەرووخی. مام
حەسەن دەچیژتە ماری بە پیرەژن دەریژت ژۆر باشە مەلا، مەلا هەتا مژگەوتی
چاک دەکەنەو چەند مانگی پێ دەچی هەتا ئەو کات خوا کەریمە. لەو وەختەش
پاشای ئەو ناوچەیه قاسەى دەبردیژت قاسەکەى دەرن خەبەر دەگاتە پاشای کە
مەلایەکی ژۆر باش هەیه دەتوانی لۆت بپینتەو. پاشا بانگی مەلای دەکات دەریژت
کى قاسەى منى دزییه مەلاش دەریژت بابى بابم خۆ ئەمن فالچی و قاوە گرهوه نیم تا
بزانی. پاشا دەریژت هیچ مەجالی نییه دەبیژت لۆم ببینیوه مەلاش دەریژت باشە سێ
جەرگ و هەناوی باشم لۆ بکەرە لۆت دەبینمەو، پاشا سێ جەرگ و هەناوی چاکى
لۆ دەکەری دەبیاتەو دەریژتە مەلاژنی یەکی لێنى ئەمۆ. سوتفە دزەکان سێ دز
دەبن ئەوى شەوی یەکیان دەچیژت بزانی مەلا چى دەوی مەلا لە پا ناخواردنی
دەریژت ئەلەمدولیلان ژێکە یەك هات مادووان. دزەکە تەنگاو دەبیژت و دەچیژتەو
دەریژت ئەوانی ترمەلانی دەریژن کۆتێ: یەك هات مادووان. ئەوانیش
دەریژن باشە ئەو شەو دوان دەچین بزانی چ دەریژت مەلا لە پاش نان خواردن
دەریژت ئەلەمدولیلان ژێکە دوان هات ما یەك. دزەکان ژۆر دەترسین دەریژن ئەو
شەو هەرسێکمان دەچین ئەگەر زانی ئەوە خۆمان ناشرکا دەکەین دزی بمان داتە
دەست پاشای پاشا یەكسەر دەمان کوژی و هەلاشەوئ هەرسێکیان دێنە کن
دەرکەى، مەلانی ئەوانی دەکات ئەو جارە دەریژت سوپاس بۆ خوا ژێکە ئەو
هەرسێک هات. دزەکان راست دەچنە ژووری و خۆی بەسەر دەست و پێی دادەدەن
دەریژن بکە لە پای خۆی بە پاشای مەری مەلاش دەریژت باشە بە پاشای نارێم باش
تەماشایان دەکات دەریژت بە مەرجهکی بە پاشای نارێم قاسەکەتان لەکى

شاردیتەوه؟ پێم برێن ئەوانیش دەرژن باشە. مەلا دەری بەیانی دەچینه کن پاشای
 ھەرسێکتان لە تەنیشتم برۆن کاتی گەیشتینە جیی قاسەکە قونپانیتان داگرن لە
 شوێنەکی دواي ئەمن دەرژمە پاشای خەرکەکی بنێرتەوه بەس ئەنگر لەوی
 بێتتەوه دەرژم پاشا با ئەو فەقیرانە بێتتەوه لۆ بەیانی مەلا دەرژتە پاشای
 کەنژەکەم لۆ دیتیەوه دەری ھەموو خەرکی خەرکەنەوه بچێە جێیەکی ھەموو
 دەپۆن لۆ جێیەکی مەلا سێ پیاوێ دزەکی لە تەنیشت خۆی دادەنێ دەپۆن کە
 دەرکەونە جێیەکی دزەکان قونپانیان لەعەرد دادەنێن لەو کاتەش مەلا دەری پاشا
 ھەموو خەرکە بێرتەوه بەس ئەو سێ زەلامە فەقیرە نەبی با شوێنەکی قۆر
 بکەن کە قۆر دەرکەن زێر و زیوی پاشای ھەموو لەوێتە زێرەکی دەبنەوه مەلاش
 دەری ھەندەك حەق دەست بدەن ئەو پیاوانە ئەوجا ناویانگی مەلاي گەورەتر
 دەبی تا دەگاتە قازی موسرێ دەرژن مەلایەکی زۆر باش پەیدا بوو قازیش دەری
 دەبی ئەو مەلایە بێنیم. قازی دێتە خزمەتی مەلا بەلام بارانێکی زۆر دەباری
 قازی ناتانی بپەرستەوه لە زێی ھەردووکیان لەسەر زێی یەك لەوێر یەك لەوێر بە
 ئیشارەت قسە دەرکەن قازی پەنجەي شەھادەي برێد دەرکە مەلاش وا دەزانی
 جوونی دەدا ھەردوو پەنجەي برێد دەرکە دەری بەو دوو پەنجەي ھەردوو چاوت
 دەرديستم. قازی دەری دۆرام ئەمن گۆتم یەك (خوا) ھەيە ئەو گۆتی (خوا و
 پێغەمبەر) ھەيە قازی یەك دەستی وەك و کەوان لێ دەرکات مەلا وا دەزانی جوونی
 دەدا دەری دەرکەن بەیەك دەستی، مەلاش دەرژت ناوێ لێ دەرکەن بە دوو
 دەستی. قازی دەری دیسان دۆراندم. دەرژت بۆ قازی دەرژت من گۆتم مانگ بە
 ئاسمانە و حەوشەو ھەيە ئەو گۆتی مانگی چوارە شەویش ھەيە. ئەوجارە قازی
 ھێلکە یەکی دەردينی مەلاش وا دەزانی ھێلکە خوشە ئەویش پیازێک دەردينی
 دەرژت ھێلکە پیازی لەگەڵ نەبی ھەر ناخوێ. قازی دەری ئەویشم دۆراند دەرژت
 بۆ قازی ئەویش دەرژت من گۆتم دنیا وەك ھێلکە خەر ئەو گۆتی وەکی پیازی قات
 قاتە. تەواو مەلایەکی زۆر زیرەکە.

- ئەم حیکایەتە ئەفسانە نییە! لەو پەرواوانەيە کە دەرکێ لە ژیان پەو بدەن، زۆر
 مەلای زانا ھەبوو لەبرسان مردوون، کەچی کەسێک بە زۆر دەرکێتە مەلا بەلام،
 بەسەریدا دەباری.

گیانبه خشی پالەوان

کلکردنه وهی: کویتستان محمد محمد

گێڕانه وهی: چه مه لاون هه مده هه مه ر، ته مه ن ۸۰ سال خه لکی گوندی
(ئیسێوهی) ناوچهی قه لادزییه، نه خوینده واره.

جارێکیان مه جلیسێک پالەوان دانیشتیبون، پۆسته م هه ستا شه پابی گێرا، له
مه جلیسه که هه یچ که س لێی وه رنه گرت له کوپه که ی خۆی نه بی که ناوی
(گیانبه خش) بوو، پۆسته م تێکچوو، دوا یی که کوپه که ی پۆشته وه بۆ مائی به
دایکی گوت: دایه ئه و پۆ پۆسته می بابم سی جار شه پابی گێراوه له مه جلیسی
پالەوانان که س نه یخواردۆته وه من نه بیته دوا ییش پۆسته می بابم تێکچوو وه
نازانم بۆچی؟ دایکی گیانبه خش پێی گوت: پۆله کارێکی خراپت کردوه له به ر
ئه وه ی هه ر که س ئه و پیا له شه رابه بخواته وه ده بیته بجیت سه ری (پۆلا
ده وه ن) ی به یتیت، که (پۆلا ده وه ن پالەوانێکی ناوداری ئه و سه رده مه بوو)،
گیانبه خش به دایکی گوت: دایه ده چم سه ری (پۆلا ده وه ن) ی دینم، دایکی
گوتی: پۆله تۆ ئیستا مندالی شیر ی خاوت له بنی دانان دایه سه ری پۆلا
ده وه نی به تۆ نایه ت، به لām گیانبه خش زیاتر توپه بوو گوتی: سه رێکه و هاتۆته
سه ر ده بی هه ر بچم، دایکی پێی گوت: مادام تۆ هه ر ده لێی ده بی بچم له
کاره که ت په شیمان نابیته وه گورزێکمان هه به ر نه که به که لک بی ببیه له که ل
خۆت، گورزه که زۆر قورس بوو که م پالەوان ده یان توانی هه لی بگرن،
گورزه که ی هه لایه ت و گرتیه وه و گوتی: بۆ ئه و کوپه ده عبا یی ده بیته. گوتی
ئهی ئه سپم؟ دایکی پێی گوت: ئه و ئه سپه مان بۆ تۆ داناوه بۆ سواری، به لām
ئه سپه که زۆر هار بوو! له کونی په نه ره که وه ئاو و ئالیکیان ده دای، به لām
(گیانبه خش) ده رگا که ی کرده وه ئه سپه که گوتی له چه رمه وه برد به لām
گیابه خش ده ستێکی له ناوچه وان داو هینایه ده ره وه و زینی کرد و لێی سوار
بوو بۆ مه نتیه ی پۆلا ده وه ن، پۆلا ده وه نی ته بلیغ کرد و هات بۆ لای
(گیانبه خش) پێی گوت: پۆلا ده وه ن هاتووم بۆ جه نگ ی تۆ! له مه نتیه ی پۆلا
ده وه ن داب و نه ریتیان وابوو که نانی هه ر پێیوار و بێگانه و پالەوان له مائی
ئه وان حازر بکری، نانیان بۆ گیانبه خش له مائی پۆلا ده وه ن حازر کرد و بۆ
گیانبه خشیان برد.

پۇلا دەۋەنىش بۇيە پىيان دەگوت پۇلا دەۋەن چونكى پۇلاي دەكرۆشت و
 دەيخوارد بۇ ئەۋەى دوژمن لىنى بترسى، بەلام گيانبەخش گوتى ئەۋپۇلا
 كرۆشتە لاي من هيچ قىمەتتىكى نىيە، بۇيە كەۋتنە پالەۋان بازى پىكەۋە. ئەۋ
 پۇژە تا نىۋارە يەكتريان هيتا و برد بەلام هيچيان زەفەريان بە ئەۋى ترنەبرد،
 بەلام بۇ بەيانى دووبارە كەۋتنەۋە پالەۋان بازى، بەلام ئەمجارە بە كەمەند،
 گيانبەخش ناۋى خۋاى هيتا و پۇلا دەۋەنى پاكىشا بەدۋاى خۇيدا ويستى
 بىياتە سەرى مەيدان ئىنجا سەرى بېرى، بەلام پۇلا دەۋەن عەياري مەبوون
 دزىانەۋە لە گيانبەخش، گيانبەخش كە ئاۋرى دايەۋە پۇلا دەۋەنى پى ئەما
 بوو، زۇر خەفتى خوارد و شەكەت و ماندوۋ بوو پۈۋى كرده باخ و باخاتىك كە
 لەناويدا قەلەبچەيەكى لى بوو لە ناويدا كچىكى لى ھاتە دەرى و گيانبەخش
 داۋاى ناۋى لى كەرد، پرسىياري كەرد كچەكە لە گيانبەخش بۇچى ھاتوۋىتە ئەۋ
 ناۋە؟ گوتى من پالەۋان ھاتوۋم سەرى پۇلا دەۋەنى بېرىم، كچەكەش ياري پۇلا
 دەۋەنى بوو بۇيە زۇر پقى لە گيانبەخش ھەستا و دەرمانى خستە ناۋاۋەكەى
 و دەرمان داۋى كەرد، گيانبەخش بېھۇش بوو، كچەكە گيانبەخشى هيتا و سەرى
 شكاند و دەستى بەستن و لە پىشتى ولاغەكەى بەستن و بە دىاري بردى بۇ پۇلا
 دەۋەنى، كچەكە بە پۇلا دەۋەنى گوت: ھا تۇچەند پۇژە. دەرقتى نەھاتى
 بەلام من بەيەك دەقە بەسەرى شكا و دەستى بەستراۋ بۇم هيتاى، پۇلا دەۋەن
 بە كچەكەى گوت: بېرۇ من تازە حاشا لەتۇ دەكەم، من تازە تەركى ھەموو
 شتىكى تۇ دەكەم، بۇچى ئەۋكارە نابەجىيەت ئەنجامدا؟ چونكى من نەمويست
 بە دەرمان لەناۋى بەرم ئەگەر بمويستبايە بە دەرمانى لەناۋى بەرم ئەۋا خۇم
 لەناۋم دەبرد كە نانى لە مالى من بۇ حازر كراۋە، پۇلا دەۋەن يەكسەر ھەستا
 مەجلىس و پىاۋانى خۇى كۆكرەۋە و گوتى: چ لە گيانبەخش بكةين؟ خۇ
 ئەگەر پۇستەم بزانى گشتمان دەكوژى، يەككە لە ۋەزىرەكانى گوتى: لە پىشتى
 ولاغەكەى نەكەينەۋە پەۋانەى مەنتىقەى (عەبدوللا پاشا)ى كەن، كە ولاتىكى
 تر بوو، دەست بەجى بە قەسيان كەرد و پەۋانەى ئەۋولاتەيان كەرد، كە ولاغەكە
 لەۋ ناۋچەيەدا خۇى كەرد بەناۋ قەلەبچەيەكەۋە كە قەلەبچەكە لەناۋچەيەكى
 چۇلدا بوو، قەلەبچەكە ھى كچى (عەبدوللا پاشا) بوو كە بەتەنھا لەناويدا
 دەژيا، كە بابى دەيويست بە تۇبىزى و نابەدلى بىدات بە كوپى (قەللى)
 فەرەنگ) ئەۋيش بەۋە پازى نەبوو بۇيە جيا بۇۋە لىيان، كچەكە ناۋى گول
 (خەندەران) بوو، كچەكە واتا (گول خەندەران) كە سەيرى كەرد كورپك لەسەر

ولانگیکه دهست و قاچی به ستراره ته وه و مردووه، بۆیه یه که مجار کچه که حه په سا و سهیری کرد دواتر به تیری عه شق گرفتار بوو و بۆیه له سهر نه سپه که ی هیئایه خواره وه بۆ سوئی به بن کونی لوتدا کرد بۆیه به مؤش خۆدا هاته وه و گوتی: کوا نوژمنم؟ نه ویش گوتی: نوژمنی چی؟ تو کیئی و له کوئی هاتووی؟ گوتی من ناوم (گیانبه خشه) پووداوه که ی ژبانی بۆ گتیرایه وه، (گیانبه خش) گوتی: نه ی تو به ته نها چی ده که ی له ناو نه قه لابنچه دا؟ گوتی من له ترسی به شودانی به زقر هاتووم بۆ ئیره باوکم ویستی بمدات به کوپی (قه لای فه په نگ) بۆیه من به ته نها که وتمه نوژمنکاری نه وان و له گه ل سوپای نه وان شه په ده که م، (گیانبه خش) عاشقی (گول خنده ران) بوو نه ویش تیری عه شق لیتیدا بۆیه بریاراندا که به بن به ژن و میردی یه کترو (گیانبه خش) به (گول خنده ران) ی گوت: خه مت نه بی سبه یئی تو وهره سه ربانی قه لابنچه که و سهیری دهست و قه لمی من که، به لام پیی گوت: تو ماندووی من به ته نها خۆم به ره ئستیان ده که م. به لام گیانبه خش به قسه ی نه کرد و به یانی هاته مه یدان و له شکری قه لای فه په نگی تیک شکاند، نه و خه به ره گه یشته (عه بدوللا پاشا) که پاله وانیک په یدا بووه و له شکری قه لای فه په نگی تیک شکاندووه، دهست به جی (عه بدوللا پاشا) هات بۆ قه لابنچه که و داوای لیبوردنی له کچه که ی کرد و گوتی: ده تدهم به م پاله وانه کچه که ش گوتی: خۆشمان بریارمان داوه گه ربین به هاوسه ری یه کتر بۆیه به شه رعی خۆلی له گیانبه خشی ماره کرد، ماوه یه کی زقر له ناو قه لابنچه که ژبانیان به سهر ده برد کار و پیشه ی گیانبه خش پاو بوو، کوپی قه لای فه په نگ که لاواز و سیس و نه خۆش بوو که به تیری عه شقی گول خنده ران گرفتار بوو بوو، بۆیه (قه پاری فه په نگ) ده یگوت هه رکه س نه و کیژهم بۆ کوپه که که م به یئی حه وت جار به زتپ و حه وت جار به زیو هه لی ده کیشم، که س نه یتوانی به لام پیره ژنیک گوتی: من نه و کاره ده که م حه وت جار به په تکه گوریس هه لم کیشن، پیره ژن داوای چه رخ و فه له کیکی له قه پاری فه په نگ کرد نه ویش بۆی ناماده کرد و سواری بوو هه لی سوپاند و هه تا گه یشته مه نتیقه ی (عه بدوللا پاشا) نزیک قه لابنچه که و له وی چه رخ و فه له که که ی شاره وه و له وی پووی کرده قه لاکه و بۆ لای گول خنده ران و نه ویش پیی گوت: پیره دایی من میوان پاناگرم، پیره ژن وتی: بۆله من له بهر خاتری تو ده میتمه وه به ته نه ای، به لام ریگای پی نه دا و ده ری کرده ده ری، پیره ژن له گه رانه ودا چاوی به گیانبه خش که وت، گیانبه خش گوتی: پیره دایی بۆ کوئی ده چی؟ گوتی له و قه لابنچه بووم به لام ئافره ته که پای نه گرتم، گوتی بگه ریوه مال مالی خۆته، له دوا

خوی سواری کرد له مائی گول خنده ران زور پئی ناخوش بوو به لام (گیان به خش) گوتی نه و پیره ژنه بی دهسه لاته چی له دهست دی زور هه ژار و لی قه و ماوه با نه و شو پایگیرین، پیره ژنه مه کر بازه که شه و زور خوی خوشه ویست کرد به یانی گوتی: ده پوم نه و انیش زور له لایان خوشه ویست بوو نه یان هیشت برپا گوتیان داپیره تو ماله که ت ناوه دان کردووه بویه پیره ژن مایه وه بو ماوه یه کی در زور پورژیک به گول خنده رانی گوت: با بچین شیو و کول بکه یین له سه ر چوم و خوت نارایش و جوان بکه، چونه سه ر چوم و نیشه که یان ته و او کرد و دوی چهرخ و فله کی هینا به ده ری گوتی: با سواری چهرخ و فله ق بین بو مائی زو ده مانگیه نی (گول خنده ران) نه یزانی فیللی لی ده کات به یه که وه سوار بوون، گوتی: پیره دای نه وه چم لی ده که ی؟ گوتی: ده تبه م بو کوپی قه پاری فیه رنگ، گول خنده ران دهستی به گریان کرد و گوتی: تخوا له گهل گیان به خش له یه کمان مه که، نه و کاره مه که، که چی پیره ژن به گویی نه کرد و بردی بو شاری قه لالی فیه رنگ، که گه یشتنه نه وی گول خنده ران هاواری کرد! گوتی نابی هیچ که س بو لای من بی من خوم ده کوژم بویه له زور تکیان کرد و حه ره سیان بو دانا.

نینجا پیره ژن گوتی: ده چم گیان به خشیش دینم به لام ده بی چل پاله وان حازر بی بو نه وه ی ۴۰ گوزی لی بدن چونکه نه گه ر بیت و به دهست بی نه و هه موو شاری قه لالی فیه رنگ نییاده ده کات، پیره ژن گه پایه وه قه لابنچه که به لام گیان به خش نه گه پایوه له پاو که گه پایه وه گوتی: پیره دای نه ی گول خنده ران له کوئییه؟ گوتی کوپی خوم چوین بو سه ر چه م بو شیو شتما له بیر چوو گه پایه وه بو شته کان بویه پیره ژنه زور زانه که گیان به خشیش به سه هو ده بات و سواری چهرخ و فله قی ده کات، گیان به خش ده لی نه وه چه م لی ده که ی؟ گوتی گول خنده رانم برد بو کوپی قه لالی فیه رنگ توش ده به م بو سه ر برین مزده ت لی بی، گوتی نای پیره دای! خوا بتگرئ نه ت هیشت ژیان به یه که وه به رینه سه ر، بردی بو شاری قه لالی فیه رنگ چل پاله وان ناماده بوون له گهل دابه زی چل گوزی لی بدن، به لام گول خنده ران ته کلپی کرد، گوتی: تا چل شه وی که مه یکوژن بویه نه یان کوشت، به لام هه لیان دابه مغیره که وه به رداشیکیان له ده رگا که ی دانا و چل پاله وان یان کرده حه ره س.

بیننه وه سه روکاری باوکی گیان به خش که ناوی پوستم بوو، شه وی خه ونی بینی پئی و ابوو گر له زاری دینه ده ر، دایکی گیان به خش گولی بو کرد بوون هه ر کاتی گوله کان سیس بوون نه وا حالی گیان به خش خراپه بویه گوله کان سیس بیون و

خەرىك بوو ھەلدە ۋەرىن، بۆيە پۇستەم بەيانى چوۋ بۆلەي باۋكى كە ناۋى (زال) بوو گوتى بابە خەۋىتىكى ئاۋايم بېنىۋە، گوتى پۆلەكەم كوپت بە دەرەۋە نىيە؟ وتى گىيانبەخش چوۋە سەرى پۆلا دەۋەنى بەيتى بەلام نەگەرپاۋەتەۋە، گوتى: پۆلەكەم بۆلە دەۋايدا تاكو ئىستا ماۋە بەلام گىيانى لە خەتەردايە، پۇستەم ھاتەۋە مائەۋە و بېرىان كىردەۋە كە بە تىجارەت بچىن بە دۋا، بۆيە چەندىن كەلۈپەلى گرانبەھا ۋەرن سۈكيان باركرد و پۇششتن بەرە و مەنتىقەي پۆلا دەۋەن لەسەر كانى و ئاۋىك خىستىان بەيانى سۇفەك ھات بۆلە نوپۇز بۆ سەر ئاۋەكە، پۇستەم گوتى: دەچم بۆلەي سۇفەكە داخۇا خەبەرەك ۋەرنىگرم، رېشى سۆنى گرت و پېتى گوت: ئەۋ گىيانبەخشەي ھات بۆلە ئىرە سەرى پۆلا دەۋەنى بەيتى چى لى ھات؟ ئەۋىش گوتى پىدىنم شىل كە با قسەت لۆ بىكەم مەن ئەۋەندە دەزانم كە بە مردوۋىي پەۋانەي ناۋچەي عەبدوللا پاشا كراۋە ھىچى تىرى لى نازانم، گەرپايەۋە بۆلەي خىزانەكەي و گوتى ئەۋەندە زانىارىم ۋەرگرتوۋە، دايكى گىيانبەخش ھەندى زىر و زىۋى ھەلگرت و گەشستە ئەۋقەلەي كە كچەكە (گىيانبەخش) دەرمان داۋ كىرد، كە چوۋە قەلەكە گوتى بە كچەكە تۆ زىر ناكىرى ئەۋىش گوتى مەن زىر بۆچىيە خۇشەۋىستەكەم لىم عاجزە، ئەۋىش گوتى بۆ عاجزە؟ گوتى پالەۋاننىك ھەبوۋ ناۋى گىيانبەخش بوۋ چەند پۇزۇك مەيدان بازى كىرد لەگەل پۆلا دەۋەن كە پۆلا دەۋەن خۇشەۋىستەم بوۋ بەلام مەن ئەۋقەلەۋانەم لەبەر خاتىرى پۆلا دەۋەن دەرمان داۋ كىرد و بىردىم بۆ پۆلا دەۋەن پۆلا دەۋەن تۆر پېتى ناخۇش بوۋ لەسەر ئەۋە لىم تۈپە بوۋ، كە پالەۋانەكە ناۋى گىيانبەخش بوۋ. پۆلا دەۋەننىش بەپىتى كىرد بۆ شارى عەبدوللا پاشا، دايكى كە گوتى لەۋ قسانە بوۋ يەكسەر كچەكەي گرت و لاقى لەسەر لاقى لىكى ھەلقەلاشت.

دۋايسى يەكتىرىان گرتەۋە و پۇششتن بۆ مەنتىقەي (عەبدوللا پاشا) لەۋى (عەبدوللا پاشا) مەسەلەكەي بۆ گىرپانەۋە كە چى بوۋە و چى نەبوۋە. عەبدوللا پاشا پېتى گوتن چەند لەشكرو پالەۋاننان دەۋى بۆتان نامادە دەكەم ئەۋاننىش گوتىان نا ئىمە بە شىۋەي تىجارەت دەچىن چۈنكە ئەگەر بەۋ شىۋە نەچىن لەۋاۋى دەبەن، بۆيە لەۋى كەۋتنە پى بەرەۋ شارى قەللى فەپەنگ، بەلام پۇستەم ئامۇزايەكى ھەبوۋ كە بە پۇستەمى يەك دەست ناسرا بوۋ كە مالى لەۋ ناۋچەيە بوۋ كە دايك و باۋكى گىيانبەخش پىيادا تىدەپەرىن، پۇستەمى يەك دەست كە پۇستەم بە مندالى دەستىكى شكاند بوۋ گالەتەيان كىرد بوۋ بەيەكەۋە، بۆيە دەترسا كە لەگەلى بەشەپ بىت، پۇششتن بە مەنتىقەكەي پۇستەمى يەك دەست و پۇستەم گوتى بىرۇن گىيا

بېن بۆ ئىسپەكان، چون بۆ ناو باخەكە كە بخەكە ھى پۆستەمى يەك دەست بوو، پۆستەمى يەك دەست گوتى ئىوھ پىاوى كىن؟ گوتيان پىاوى (پۆستەمى مازىندەرانىن) ناردوونى بۆ گيا بۆ ئىسپەكان بۆ خزمەت جەنابىشت و داواى لىبورنى لى كردوى بەرامبەر بەوھى كە دەستى شكاندووى، ئەوئىش گيايەكى ئۆرى كۆكردەوھ و بۆى برد و ئاشت بوونەوھ، پۆستەم بەسەرھاتى كۆپەكەى بۆ پۆستەمى يەك دەست گىپاىەوھ، بۆيە پۆستەمى يەك دەستيان لەگەل كەوت پۆيشت بۆ شارى قەللى فەرەنگ، لەناو باخ و باخاتىك بارگەيان خست و دايكى گيانبەخش گوتى: مەن دەچم بۆ ناوشار داخو خەبەرەك وەردەگرم يان نا ھەندىك بازى و گوستىلەى خستە سەر سىنى و بەناو شاردا بەوشوئەيدا گوزەر كرد كە (گولخەندەران) تىايدا سجنە، وىستى بچى بۆ لای بەلام ھەرەسەكان گىپاىانەوھ (گولخەندەران) داواى لە ھەرەسەكان كرد كە پىگای پى بەدەن بۆيە پىگايان پىدا (دايكى گيانبەش) لەبەن پەنجەرەكە گوستىلە و بازنى بۆ پاگرت گوتى ناكپى؟ ئەوئىش ئاخىكى بۆ ھەلگىشا و فرمىسك لەچاوى دەبارى وەك بارانى بەھار (دايكى گيانبەخش) گوتى بۆ ئاخ؟ ئەوئىش گوتى مەن خۆشەوئىستەم خەرىكە لەناو دەچى بۆچىمە ئەو شتەنە. گوتى خۆشەوئىستەت كىيە؟ گوتى گيانبەخشە. گوتى گيانبەخش كۆپى مەن ھاتووين پىزگارتان بکەين.

(گولخەندەران) وىستى فیل لە ھەرەسەكان بکات، گوتى: ئىوھ بخەون با ئىسراحت بکەن بۆ كوشتنى (گيانبەخش) و منىش بەرن بۆ كۆپى (قەللى فەرەنگ) منىش چاك بوومەوھ، بەلام با ئەو پىرەژنە ھاتوچۆ لای مەن بکات ئەوانىش بەقسەيان كرد.

دايكى گەپاىەوھ بۆ لای ئەوانى كەو بەسەرھاتەكەى (گولخەندەران)ى بۆ گىپاىەوھ، پۆستەمى يەك دەست گوتى: منىش ھەردەچم بۆ ناوشار و ھەوالىك وەردەگرم، پۆستەمى يەك دەست بەوشوئەيدا گوزەرى كرد كە گيانبەخشى تىادا ھەشار دراوھ، پۆستەمى يەك دەستىش بۆ ئەوھى ھىچ گومانى لى نەكەن تەپلى لەگەل خۆى برد و بۆ ئەوھى خەلگەكە دەورى مفرىكەى گيانبەخشى تىادا بوو گوتيان وەرە تەپلن بۆ لىدە، ئەوئىش گوتى نا بەدواى كارى خۆمدا دەگەریم، ئەوانىش گوتيان وەرە ھەقى خۆت دەدەينى، ئەوئىش گوتى: بەو مەرجەى كە ئاوم گىپا ھەمووتان بىخۆنەوھ، گوتيان باشە، خۆنەكى ئۆرى بۆ لە چىشتەكەيان كرد بۆ ئەوھى ئۆر تىنو بېن، دەرمانى بۆ كردنە ئاوەكەوھ ئاوى گىپا ھەموويان ئاويان خواردەوھ ئۆر تىنو بوو بوون چىشتەكە ئۆر سوئىر بوو، ھەموويان بىھۆش كەوتن و مردن ھەر چلى

سەر بېرىن، دوايى چوو بەردە گەورەكەى سەر بىرەكە لايىبات ئەوھى گيانبەخشى تىادا بوو بەلام چونكە دەستىكى ھەبوو بۆى لانەچوو، ناچار گەراپەوھ بۆ لاي ئەوانى كەو گوتىك كارىكى وام كىردوھ بەلام بەرداشەكەى سەر مېغىورەكەم بۆ لا نەچووھو دوايى ئەوانىكە ھاتن و باوكى گيانبەخش بەردەكەى لابرەد و كەمەندىان بۆ گيانبەخش ھاوشتە خوارى، گوتىيان وەرە سەرى، گوتى نايەم بۆ ئەوھى بمكوژن پۆستەم گوتى: كوپرە شىرىنەكەم مەن بابى تۆم، ئەویش گوتى مەن لەشم زنجىر كراوھ پۆستەم گوتى: ئەگەر كوپرى باوكى خۆت بى زنجىرەكان دەپسىنىو زنجىرەكانى پساند و ھاتە سەرى و بەيەك شادبوونەوھ وەك سى پالەوان دەرەكەوتن و دەستىان گرت بەسەر شارى قەللى فەرەنگ و خەلكە تاوان كەرەكەيان لەناو برد و پۆستەمى يەك دەستىان كىرد بە پاشاي شارەكە و ئەوانىش گەراپەوھ بۆ منتىقەى پۆلا دەوھن گوتى: مەن ھاتووم بۆ سەرى پۆلا دەوھن ھەردەبى سەرى بېرىم، بۆيە (دايك و باوكى گولخەندەرانى خىزانى) كە ھاتە دەر لە سجنەكە داواى كىردە كە واز لەو كارە بەيىنى بەلام بە گوتى نەكردن بۆيە بەرامبەر بە پۆلا دەوھن تاوولى ھەلدا و ديسان بۆ چەند پۆزىك پالەوان بازى دەستى پى كىردەوھ، سەرەنجام پۆلا دەوھن كەوت و گيانبەخش سەرى بېرى و بە بەردەم بابىدا پاى كىشا و لەگەل ئەندامانى خىزانەكەى گەراپەوھ شارى خويان و سەرى پۆلا دەوھنى بېرى.

= بەسەرھاتى رۆستەمى زال پىشەيەكى كۆن و مېژوويى ھەيە، ئەم گىرپانەوھەيە، جىايە لەگەل زۆر دەقى تىر كە ھەر باس لە رۆستەم دەكات و لەگەل (شاھنامەى فەردەوسى) یش وەكو ئەو نىيە، رەگەزى نوئى و ئىسلامى تىكەل كراوھ بەوھى كە (عەبدوللا پاشا) يەك دىتە نىو كە ساپەتەكان و = باسى نوئى = ئىسلام دەكات، كە بەسەرھاتى رۆستەم زۆر پىش ھاتنى ئايىنى ئىسلامە، ھەرچەندە بەسەرھاتى رۆسەم زۆر تر رەگەزى ئازايەتى و پالەوانى تىدايە، بەلام، ئەم دەقەش رەگەزى ئەفسانەى تىدايە. بۆ نمونە بوونى چەرخ و فەلەك....

حەسەنى بەسىر

كۆكردنەوہی: محەمەد مەحمود حوسەین

هەلکەوت عەبدالرحمن سەعید

گێڕانەوہی: محەمەد مەحمود حوسەین قادر

مەوالید ٢٢، خۆیندەواری نییە دانیشتووی خوێشناوەتیە (بیتواتە)

هەبوو نەبوو کەس لە خۆی گەورەتر نەبوو، کەس لە شەیتان پوو پەشتەر
نەبوو، کۆسە مرد کەس نەبوو، هەلیان گرت جیگە نەبوو، دایان گرت پێگە
نەبوو، خستیانە تاق چاوی بوو بە زاق، خستیانە بنمیچ پانی چوو بەریچ....

حەسەن کورێک بوو تەمەنی (١٤) سالان بوو لەگەڵ دایکیکی پیر ئەژیا، نیشی
حەسەن پۆژانە ئەچوو بۆ چیا و کێوەکان داری ئەهێنا کۆلە پشت ئەی فرۆشت
جا بە قرانی بواوە یان دوو قران... جوولەکە یەک لە ئاواپیەیان بوو (زێڕنگەر)
بوو بە ناوی (أفرايم) بە حەسەنی وت: بۆ نایێ لەگەڵ من کار بکە ی واز لەم
ئێشە بهێنە پۆژانە (٢) قرانت دەدەم، حەسەن وتی: با پرسێک بە دایکم بکەم
(أفرايم) وتی: باشە، دایکیشی بە حەسەنی وت ئارەزووی خۆتە کوڕم، حەسەن
بپارییدا کار لەگەڵ (أفرايم) بکات، هەفتە یەک لای (أفرايم) مایەو پۆژانە (٣)
قرانی وەرئەگرت، ئینجا (أفرايم) بە حەسەنی وت دەبێ بە پێ کەوین چونکە
هەوێنی زێڕمان نەماوە واتا دەرمانی زێڕ حەسەن بە (أفرايم) ی وت لە کوێ
هەوێنی زێڕ بێنین (أفرايم) وتی تۆ حەقت نەبێ، بڕۆ هەندێ خواردن و
کەرەستەکان ئامادە بکە با بڕۆین، ئیدی بە بەیانی زوو حەسەن و (أفرايم) ی
جوولەکە ملی پێگایان گرت بەروو هەتا گەیشتنە شوێنی مەبەست کە ئەویش
بەحرێک بوو لە ناوەراستدا شاخیکی تێدا بوو (أفرايم) بە حەسەنی وت ئەم
کەرەستانە بێنە یەک لە کەرەستەکان پیستیکی گیانداران بوو (أفرايم) بە
حەسەنی وت خۆت ئامادە بکە بۆ ئەوێ بچیتە سەر ئەم شاخە... حەسەن
خۆی ئامادە کرد (أفرايم) بە حەسەنی وت: بچۆ بۆ ناو پیستەکە، بە حەسەنی
وت چاوت بنوقینە سحرێکت پێ دەکەم بە کاتیکی کەم دەچیتە سەر ئەم
شاخە، بەلێ ئەوێ (أفرايم) وتی هەروا بوو حەسەن گەیشتنە سەر شاخەکە،
حەسەن خۆی لە پیستەکە دەرھینا واتا بە چەقزیەک لەبەر خۆیدا درێ...
حەسەن بانگی (أفرايم) ی وەستای کرد وتی: چێ بکەم؟ (أفرايم) وتی: جاری

بگه پئی بزانه چی لئییه؟ ... حه سەن زۆر گه پرا تاكو هيلاك بوو، به (أفرايم) پاگه ياند هه دئ ئيسقان و كه له لای سهری مرقۆ و گياه له گه ل ئه وهی مه به ست بوو واتا (هه وین) ی زێری، حه سەن هه وینێ زێری بۆ (أفرايم) ی فرێدا، دواي ته و او بوونی کاره که یان حه سەن به (أفرايم) ی وت: من چی بکەم چۆن بێمه خواری؟ (أفرايم) به حه سەنی وت تۆ (١٠١) سه دو یه که مین که سی که له شوینێ تۆدا بووه نه م هیناوه ته خواره وه، حه سەن زۆر داوای له (أفرايم) ی جووله که کرد بێ هیننه خواری کوپه پیاوی چاک به من شاگردی تۆم گه ر به زه یشت به من نایی به زه یت به و دا که پیره م که سی شک نابا له من زیاتر، ئیدی حه سەن زۆر تکای کرد (أفرايم) گوئی پئی نه دا... وتی چونکه ئیمه جووله که ین ئیوه مسولمانن ئیمه دوژمنی ئیوه ین. ئه مه بوو جووله که که حه سەنی به داماوای به جی هیشته... حه سەن زۆر برسی بوو نه یزانی چی بکا... دوايی له برسا که وته گيا خواردن تاكو (٤) (٥) پۆژ له وئ مایه وه... ئیتر حه سەن جامی سه ر لیوان لیو بوو، وتی: ناتوانم لیتره بمیتمه وه حه سەن بریاریدا خۆی فرێداته ناو ده ریا که وتی: هه ر نه بئ ماسییه ک بمخوا نه با دا له برسا بمرم، کاتی حه سەن خۆی فرێدا ناو ده ریا که له هه مان کاتدا په شه بایه کی به هیز هه لی کرد له گه ل شه پۆله کان حه سەنی فرێدا بۆ سه ر وشکانی دواي ئه وهی حه سەن به ماندوویی هه لسا ملی پزگای نادیا ری گرت، حه سەن کاتی بیینی خانویه کی سپی لیوه ده رکه وت به ره به ره به ماندوویی له خانوه که نزیک بۆوه بزانی که سی لئییه، که بیینی ئافره تیکی لئییه، ئافره ته که هاته لای و گوئی: تۆ چی ده که ی لیتره له م چۆله وانیه؟ حه سه نیش وتی: جاری زۆرم برسییه پێخۆرێکم بۆ حازرکه ئه وکات هه موو شتیکت بۆ نه گێرمه وه... ئافره ته که خواردنی بۆ حه سەن هینا به حه سەنی وت که م بخۆ چونکه زۆر ده میکه خواردنت نه خواردیه، ئینجا حه سەن ئیسراحه تیکی وه رگرت دوايی هه موو به سه رهاته که ی بۆ ئافره ته که گێرپایه وه، دوايی حه سەن پرسیا ری کرد ئه ی ئیوه چی ده که ن لیتره ئه ویش وتی: ئیمه کچی پاشاین (٢) خوشک و برایه کین، من که ناوم نووره (سه نایه) وه خوشکه که ی ترم نووره (هوده) برایه که شمان سه فه ری کردووه به ناوی (مه شه د) دواي ئه وهی که مه شه دی برایان گه رپایه وه.... هه رسیکیان بریاراندا که حه سەن لیتره بمیئیته وه وه وتیان غه ربیه وه و ئیمه ش کاتی سه فه رمان هاتوو وه چونکه هه موو سال سه فه ریان ده کرد، به حه سه نیشیان وت تۆ لیتره بمیئنه وه، حه سەن له وئ مایه وه به ته نها، وه دایک و باوکی ئه م دوو خوشک و

برایه له جه زیره بوون، بهر له وهی بریځن کلیلی هه موو ده رگاکیان به حه سەن دا ته نها هی ده رگایه ک نه بی، به لام حه سەن ښکاری کرد وتی: ده بی هی نه ده رگایه ش بدهن به من، وتیان حه سەن نه ده رگایه خه تهره خراپه وتیان به مه رجی کلیلی نه ده رگایه ت ده ده یښی نه یکه یته وه، وتی: باشه، واتا نه ده رگایه هه موو خواردن و پیداو یسته کانی تیا دایه، کاتی حه سەن یان به جی هیشته حه سەن ماوه یه ک زۆر بیتاقه ت بوو، نوقمی خه یالات بوو، وتی باشه نه ده رگایه چی بوو باسیان ده کرد خراپه، به لام حه سەن قسه کانی نه وانی پشت گوئی خست و ده رگاکی کرد وه سه یری کرد (۳) شافره ت بالدار له ده رگاکیه هاتنه ده ره وه، هه رسیکیان خوشک بوون، باله کانیان داناو خو یان فیدایه ناو پووباره که واته (حه وزیک) مه له یان ده کرد، حه سەن که بۆ پوانین ناشقی خوشکه بچوکه که یان بوو واتا بالداره کان، کاتی نووره (سه نا) و نووره (هوده) و براکه یان که پانه وه، حه سەن زۆر بیتاقه ت بوو واتا گری عه شقی تیر ببوو (نووره هوده) خوشکی بچوکیان بوو وتی هه بی و نه بی ده رگاکی شاخیری کرد ته وه، به لی حه سەن به سه رهاتی ده رگاکی بۆ گپانه وه، حه سەن داوی لی کردن نه بی کاریکی بۆ بکه ن، نه وانیش وتیان به حه سەن نه وان بالدارن ښمه هیچمان بۆ ناکرئ، حه سەن زۆر نارچه ت بوو چوو بۆ سه ربان کاتی (أفرا یع) ی جووله که ی بیښی پیاویکی به داوی خو ی داوه تا کو به هه مان ده ردی به ری، حه سەن خیرا هاته خواری په شوکا بوو پیی وتن چ نامیریکتان هه یه پم، تیر، شیر، شیریکیان هه بوو حه سەن بردی بۆ نه وهی جووله که که بکوژی کاتی له (أفرا یع) نزیک بۆوه، (أفرا یع) وتی: ها حه سەن چۆنی باشی ها من نه و پیاوه م بۆ تو هیناوه تا کو پزگارت بکه م، حه سەن گوئی به (أفرا یع) ی نه دا به و شیره (أفرا یع) ی کوشت به م پیاوه شی گوت به شوینی خو تدا بگه پتوه به سه رهاتی بۆ نه و پیاوه گپرایه وه وتی: بگه پتوه بۆ ناواییه که ی خو ت... به لی که تبووه داوی عه شق زۆر ته ئسیری لی کرد بوو، نووره هوده وتی: کاریکم بۆ کردووه نه و کاره شی بۆ ده که م، نووره هوده به حه سەنی وت وه ره گوئی بگره بزانه چیت پی ده لیم، نه بالدارانه سی شه ممان دین، تو خو ت له م چاله دا مات که منیش خو م له م ده رگایه ده شارمه وه کاتی هاتن جله کانیان دانا واتا باله کان واتا بۆ مه له وانی هاتبوون یه کسه ر حه سەن له سه ر جله کانی نه و کچه دانیشته که مه به سته نه و بوو کاری حه سەن به م شیوه یه ری به جی بوو، خوشکه کانی تری مه لاتن (نووره هوده) هاتن جلیکی تریان له بهر (خۆشه ویسته که ی حه سەن)

کرد هیتایانه سەر دەستووری خۆیان، دواى ماوه یەك هەسەن (۲) مندالێ لى
 بوو... لە پاش ئەو هەسەن و خێزانەكەى و مندالەكانى گەپانەووە بۆ لای
 دایكە پیرەكەى، كاتێ هەسەن لە دەرگای داوتى دایكە دەرگا بكەووە من
 هەسەنم، كاتێ دایكی گوتی لە دەنگی هەسەن بوو دایكی باوهری نەكرد كە
 چاوى بە هەسەن كەوت خەريك بوو بەل بگرێ، هەموویان بەیەكەووە دەستیان
 لە ملی یەكتر كرد و شاد بوون بە یەكتری.

= لەم ئەفسانەیه و زۆر هەكایەت و ئەفسانەى كوردی و جیهانی هەكایەت
 لەسەر تەماع و زێڕ پەرستی جوو دامەزراوە و جوو كەش هەموو ئامرازێك بۆ
 زێڕ بە دەست هێنان بەكاردێنێ و هەموو كاریكیش دەكات. لە جادوگرێیهو
 تا مرقۇف كۆشتن. كە بەپاستى ئەمە جینگای سەرئەو و شایستەى بەدوا
 داچوونە، رەگەزى ئەفسانە لەم ئەفسانەیه زۆرە، بەكارهێنانى سحر و كچى
 بالدار و... .

ژن

کۆکردنه وهی: ئومید نهحمه د صالح

پیشه کی:.

کاتیك خوای گه وهه بریاری دروست بوونی ژیانیدا له سه زهوی دوو مرۆڤ له دوو په گه زی جیا دروست کرد و خستنیه سه زهوی، من ئەمەوی لێره دا تهرکیز بخه نه سه زه گه زی من که خوا هیچ نیعمه تیکی له نێر که متر نه داوه تی په گه زی من هه له کۆنه وه له سه ره تاي ژيانه وه بهرده وام بوون و به خێوکردنی که وتۆته نه ستۆ، به لام هه نديك له ئەندامانی ئەو په گه زه به جۆرێك ده ژین که ژيانى خۆيان و مێرد و بگره تايغه يه کيش ده که ن به دۆزه خ ئەویش به هۆی زمان و هه لاس و که وتوه، من له م بابه ته دا دوو چیرۆکی فولکلۆری ئەفسانه یی ناو خه لکم بیست که له کۆنه وه ده گێرینه وه و به شیتوازی جیا ته عبیری لی ده کریت هه زم کرد له م پاپۆرته دا بیاخه مه پوو.

پاپۆرته کی من له دوو چیرۆکی ئەفسانه یی کۆنی کوردی پێکهاتوه که له باو و باپیرانه وه ده ماو ده م بیستراوه و منیش له برای به پێزو خۆشه و یستم کاک (به اختیار ئەحمه د) بۆ گێرپامه وه.

چیرۆکی یه که م چیرۆکی ئەفسانه یی زياتر خه ون و میتافیزیکیا زاله به سه ریدا، باس له خراپ بوونی ژنیک ده کات له پووی کۆمه لایه تییه وه به هۆی زمانه وه که مێرده که ی هه ولی له ناو بردنی ده دات.

چیرۆکی دوو ه م باس له جیاوازی خێزان ده کات له پووی به خته وه ده ریییه وه و پێزگرتن له مێرد، ئەمەش فێرمان ده کات بۆ چۆنییه تی هه لسوکه وت کردن له ناو خێزاندا.

ئەم دوو چیرۆکه نامۆزگارییه که بۆ ئەو ژنانە ی که له گه ل ده ووبه ریان خراپن، وه له ئەنجامی سه رنجدانی باو و باپیرانمان ئەم دوو چیرۆکه هاوتۆته به ره م.

ئەژدىھاي لە ژن ترساو!

ژن و پياوێك بەيەكەوہ سالانتيكى زۆر دەژين لە ماوەى ئەم چەند سالەدا ژنەكە كارێك دەكات پياوہكە بكەوێتە بىركردنەوہى لە ناو بردنى ئەویش بە ھۆى زماندرێژى ژنەكە، چونكە پياوہكە پىيى وايە كە چارەسەر بۆ زماندرێژى تەنھا لە ناو بردنە، ئە نجامى ئەم بىركردنەوہ وای لێدەكات كە لە باخەكەى باوكيدا لە ناوى بەریت تا كەس پىيى نەزانیت، پۆژێك پياوہكە بە ژنەكەى دەلێت وەختى بە ھارە و كاتىكى خۆشە بۆ نەچىن سەردانىكى باخى باوكم بكەين و لەوێش سەيرانىكى خۆش دەكەين، ژنەش پازىدەبێت كە بچیت لەگەڵدا.

بۆ بەيانى دەچن بۆ باخەكەى باوكى پياوہكە و لە باخەكەدا بىرىكى لێيە پياوہكە بىر دەكاتەوہ كە ژنەكە بخاتە ناو ئەم بىرەوہ تا كەس بە تەرمەكەى نەزانیت و نەبىيىت و ناشكرا بىت، ژنە بانگ دەكات بۆ لای بىرەكە بۆ ئەوہى يارمەتى بدات بۆ ھەلگىشانى سەتێك ئاو كاتێك ژنە نزىك دەبێتەوہ لە بىرەكە پياوہكە پالێكى پىوہ دەنیت و دەبخاتە ناو بىرەكە و كارەكەى سەر دەگریت. دواى سى پۆژ پياوہكە دەلێت بۆ ئەم ژنەم كوشت بەزەبى پياپا دێتەوہ بىر دەكاتەوہ كە بچیت ھىچ نەبیت مەيتەكەى بىيىتە دەرەوہ بەخاكى بسپىرى ھەبێك دەبات لە پێشدا ھەبێكە دەخاتە بىرەكەوہ و دەلێت ئەگەر ماىت دەست دەگریت بەم ھەبێكە شۆر دەكاتەوہ بۆ ناو بىرەكە و ھەبێكە قورس دەبىت پياوہكەش بەرەبەرە راي دەكشيت كاتێك دەبىيىتە سەرەوہ سەير دەكات كە ئەژدىھايەكى گەورەى پىوہە لەوايە فريداتەوہ بۆ ناو بىرەكە ئەژدىھايە ھاوارى لى بەرز دەبێتەوہ و دەلێت بەس فېرمە دەوہ ناو ئەم بىرە نەجام بدە لەم ژنە بى ھەيە چىت لە دنيا بوى بۆت دەكەم، پياوہكەش دەلێت تۆ چىت لە دەست دىت؟ مارەكەش دەلێت: من ئەتوانم بتكەم بە مىراتگرى پاشا، دەچم دەتاليم لە مىلى كچى پاشا بە ھىچ شىوہەكە لا ناچم، ئەوكاتەش پاشا بلاوى دەكاتەوہ كە ئەوہى ئەم كچەم بۆ پزگار بكات ديارى گەورەى دەدەمى، تۆش كە ئەمەت بىست وەرە بۆ كووشكى پاشاى لەگەڵ ھاتىە ئەو ژوورەى كە منى لێيە من لە مىلى دەبمەوہ بەمەش تۆ ديارى گەورە وەرەگىرى، پياوہكەش پازى دەبى و ناىخاتەوہ ناو بىرەكە.

پۆژ دى و دەچى، پۆژێك قواو كەوتە شارەوہ كە ماریك لە مىلى كچى پاشا ئالۆھ بە ھىچ شىوہەكە لىيى نايىتەوہ پاشا گوتوويەتى ئەوہى ئەم كچەم بۆ پزگار بكات كچەكەمى پيشكەش دەكەم و دەيكەم بە مىراتگرى خۆم، پياوہكەش كە ئەمە دەبىستىت دەچىت بۆ لای پاشا دەلێت من دەتوانم ئەم كچەت بۆ پزگار بكەم. پاشا دەلێت:

ئەگەر ئەم كچەت پزگار كرد كچەكت پيشكەش دەكەم و دەتكەم بە میراتگری خۆم. پیاوہكە بەرەو ژووری كچە ومارە دەكەوتتە پئی ژوورەكە ی پئی نیشاندەدەن ھەر لەگەل دەرگا دەكاتەوہ و دەچیتە ژوورەوہ مارەكە لە كچەك دەبیتەوہ و دیتە خوارەوہ بە پیاوہكە دەلێت: من وەعدی خۆم بردە سەر بەلام جارێكى كە ئەم داوايەم لى ئەكە ی چونكە وەعدی یەكجارم داوہ، ئەگەر جارێكى كە كە ھەوائىكى وات پینگەشت نەبەیت ئەمكارە دووبارە بكەیتەوہ چونكە من ۛ تۆ لێرە بەداوہ یەك ناناسین پیاوہكەش دەلێت باشە و كچى پاشا دەبات بۆ خۆى و دەبیت بە میراتگری پاشا و لە كۆشكى پاشا دادەنیشیت و ژيانى دەكەوتتە خوشییەوہ و ھەم ژنێكى تەر و تازە و ھەم مال و ملكى بەدەست ھێناو لەگەل ئەوانەشدا نەجاتى بوو لە ژنە بى ھەياكە، بەم شىوہیە ژيانى بەخۆشى و شادى بەردەوام دەبیت پزگار ماوہیەكى زۆر تیدەپەرێتیت تا پزگارك ھەمان مار دەچیتە ملی كچە پاشایەكى ترەو ھەرچى دەكەن لە ملی نابیتەوہ ھەرچى ساحیر و جادوگەر و پالەوانە دەچیت مارەكە پتوہى دەدات و دەى كۆژیت تا پەنا دەبەنە بەر ئەو پیاوہى كە كچى پاشایەكەى بەم شىوہیە پزگار كردوہ، پیاوہكەش زۆریان پئی دەلى: كە ناتوانیت ئەم كارە بكات بەلام وازى لى ناھیتن و دەبەن بۆ كۆشكى پاشایەتى بۆ پزگار كردنى ئەم كچەش لە پندا فیللى بۆ دەدۆژتەوہ كاتێك ئەو ژوورەى پیشان دەدەن كە كچە و مارەكەى لێتە دەچیتە ژوورەوہ و مارەكە پیاوہكە دەبینیت پئی دەلى: من و تۆ ھىچ پەیمانێكمان لەنێواندا نییە بۆیە بپۆ و دوور بكەوہ لىم، پیاوہكەش دەلێت نەھاتووم لە ملی كچەكەت بكەمەوہ ھاتووم ھەوائىكى ناخۆشت بدەمى، مارەش دەلى: چىیە؟ پیاوہكە دەلى ژنە كۆنەكەم لە بیرەكە ھاتۆتە دەر و كەس نازانیت لە كوێیە، منیش ھاتووم پیت بلیم ئاگات لە خۆت بێت، كە مارەكە گوێى لەم قسەىە بوو زۆر زوو لە ملی كچە دەبیتەوہ و خۆى و ن دەكات لەترسى ژنە بى ھەياكە، بەم شىوہیە پیاوہكە ئەم كچەى تریش پزگار دەكات.

ژنى باش!

دوو خیزان دەبن پەيوەندیان بەیەكەوہ خۆش دەبیت خیزانى یەكەم ژنەكەى زۆر چاك دەبیت لەگەل پیاوہكەى. بەلام، خیزانى دووہم ژنەكەى بى ھەيايە و زۆر خراپ دەبیت لەگەل پیاوہكەى، ئەم دوو پیاوہ لەھەر جیەك كە یەك دەبینن و دادەنیشن بەیەكەوہ، ئەم دەلێت: ژنى من باشترە! ئەویش دەلێت ژنى من باشترە! پیاوى یەكەم بۆ ئەوہى دەرى بخات كە ژنى ئەم باشترە پزگارك خیزانى دووہم دەعوەت دەكات بۆ مائەوہ، ئیوارە كاتێك ھەربوو پیاو دەچنەوہ بۆ مالى پیاوى یەكەم لە پندا بە پیاوى ساحتیب مال دەلێت با شوتییەك بكړم و بیهیتنم. یەك شوتى دەكړیت و

دهيهټنټ، به يکه وه ده چنه وه نيواره هه رډوو خيزان نان ده خوڼ و بو شه وچره پياوه که داوا له ژنه که ښه شوتيه که له کات و بيهټنټ ژنه که شوتيه که له کات و سهر ده کات سپه واته نه گيشتوه. جوان قاشی ده کات و ده يخته سهر سيني و دهيهټنټ بو ميوانه کان و دايدنهټ پياوه که ښه سهری ده کا و ده لټ ژنه که نه شوتيه جوان نه گيشتوه لايه و شوتيه که ښه تر له بکه، ژنه که ښه نه وه ښه لټ تو په ک شوتيت هيناوه نه ویش سپی بووه نيت شوتی چی له کهم، ده چټ له ژوروی تر هه مان سيني شوتی به شيوه يکی تر دايدنهټ وه و ناماده ی ده کاتو ده يپاته وه دايدنهټ پياوه که لټی ده خوات و ده لټ نه ميش باش نييه شوتی سييه میان له ک بکه دووباره ژنه که به هه مان شيوه ی جاری په کهم ده يپاته وه و به چړيکی که ناماده ی ده کات و دهيهټنټ بو ميوانه کان پياوه که لټی ده خوا و بو چواره مان چار پټی لا ده با و ژنه که ښه نه و شوتيه به ده يپارټنټ وه و له سيني کی تر دايدنهټ وه پاشان پياوه که ده خوڼ شه و ده به نه سهر و ميوانداری ته واو ده بټ دوو پياوه که ديسان ده که ونه قسه کردن له سهر ژنه کانين نه م ده لټی ژنی من باشه نه و ده لټی ژنی من باشه، پياوی خيزانی په کهم بو نه وه ی بو ی ده رخت ژنی نه م چنه د باشه پټی ده لټی نيمه کاتيک روښينه وه بو مالي خو مان چنه د شوتيم کړی پياوه که ده لټ په ک، پياوی خيزانی په کهم ده لټ نه ی شه و چنه د شوتی له ک کرا پياوه که ده لټ چوار، پياوی خيزانی په کهم ده لټ نه خيز په ک شوتی له ک کرا من به و ژنه ی خو م ده گوت نه م شوتيه باش نييه شوتيه که ښه تر بټنه هه په ک شوتی بوو نه ی ده گوت شوتيمان نييه و هه نه ميه. ده يبرد به شيوه يکی تر دايدنه نا و دهيهټنايه وه بو نه وه ی ميوانه که ښه ست نه کات که هه مان شوتيه. نه گه ر ژنی تو بوايه وای ده کرد پياوه که ده لټ نه گه ر نه وه ی تو کرد نه و شه وه من بيکه م قاش قاش دهيدا به سهرما. بويه ده لټم به پاستی ژنی تو ژنه ژنی من ژانه.

- چيری کی په کهم (نه ژدېهای له ژن تر ساو!) په گيکی نه فسانه ی تديابه، نه ویش (نه ژدېها) يه. نه م نه فسانه يه به ژور شيوه ی تر له نيو خه لکدا ده گيږدريته وه. ليږه نه وه به دهر ده که وئ که هه لسوکه وتی ناله بار، نه ک مرؤ گيانله بهر و نه ژدېهاش بيزار ده کات.

- هه کايه تی (ژنی باش) هه کايه تيکی ناساييه و ناوهرؤکی نامؤزگاری تديابه و ده يسه لميټی ژنی باش چوڼ پړی پياوی خو ی ده گري و هيمنی مال ده پارزي.

خەوێك گيانى پاشايەك لە مردن رزگار ئەكا

كو كردنەوهى :- بە ناز رەفيع

گيژانەوهى :- موعتە بەر ئەحمەد حەسەن

دەگيژنەوه لە زەمانى كوڤ دا پادشايەك هەبوو لە نيازى دا بوو بچيت بوگەشت، ئەم پادشايە بوو مەبەستى ئاسودەى ژيانى چەند حەرەستىكى بە شەوان لە مالهەكى دا هەبوو تا ئاگادارى بکەن ئەو شەوهى كە پادشا بە نيازە بوو بە يانى بچيت بوگەشتەكەى يەكێك لە حەرەسەكانى خەوێك دەبينى تيدا ئەو تەيارەى كە پادشا بە نيازە بوو بە يانى سەفەرى پى بکات ئاگرى تيبەر دەبى و خەلگى ناویشى زۆربەى مردوو و بريندار بوون. كە بە يانى هەڵدەستيت ئەم خەو بوو پادشا دەگيژنەوه داوا لە پادشا دەكەت كە سەفەر نەكات و دواى بخات پادشاش، داواكەى قبول دەكات ئەو پۆژە سەفەر ناكات پاش چەند سەعاتيك خەبەر دەهينن بوو پادشا كە ئەو تەيارەى ئەو بە نيازى سەفەر پيكردن بوو ئاگرى تى بەر بوو. خەلگەكەى ناویشى زۆربەيان مردوون، پادشا زۆر سوپاسى حەرەسەكە دەكات كە لە رێگەى ئەم خەوهى كە بينيوى گيانى پادشاي رزگار كرد لە برى ئەوه دا خەلاتىكى زۆرى حەرەسەكە دەكات و پادشاش پى دەلى: توو بوو كارى حەرەسى ناشى چونكە خەوتبوو و ئاگادارى منت نەكرد بوو لە بەر ئەوه دەبيت ئەم كارە نەكەيت و وازى ئى بهيتى بەمجۆرە حەرەسەكە دەستى لەكارەكەى دەگيژنەوه وە پادشاش كاريكى تى پى دەسپيژى كە لەگەل زەوقى حەرەسەكە بگونجى. زۆر جار ئەم كورتە چيروكە بە شيوەى مەتەل لە ناو كوێمەل كوردەوارى ئيمەش و تراو بەم شيوەى: دواى گيژانەوهى ئەم چيروكە دەوترى: بوچى پادشا حەرەسەكەى دەرکرد خو گيانى لە مردن رزگار كرد؟

و لەمەكەى: چونكە (خەوت بوو).

تاوان ۛا سر ۛا چیتسه سرو پهردهی له سر هلهده مالی: :

خیزانیک پیک هاتبون له ژن ومیردیک و منالیک بچوکی تازه بو ئه م پیاوه دوستیکی ده بیته و ئه و دوسته شی له و کاتانه ی که ژنی پیاوه که له مال نه بیته ده چیته لای پیاوه که (ده چیته مالیان) پوژیک ئه م ژنه داوا له پیاوه که ی ده کات که به ئوتومبیله که ی بیگه یه نیتته مالی باوکی کاتیک که پیاوه که ئه م هه واله ده بیستی زور دلخوش ده بی ژن و مناله که ی ده باته مالی خه زوری له و سه ریش که ده گه ریته وه دوسته که ی له گه ل خوی ده باته وه بو مالی خویان ئافره ته که له مالی باوکی ده بیته و منالکه ی فیری ناو بیشکه (لنک) ده بیته وه ره ده گریته و ئوقره ی نابی ژنه که ش لانکی ده ست ناکه ویت ناچار ده بیته ده چیته وه مالی خویان و تا لانکه که ی بو منداله که ی بیته، کاتی که له ده رگا ده دا پیاوه که ی و دوسته که ی ده شپرتین و پیاوه که داوا له دوسته که ی ده کات خوی بخاته ناو که نتوره که یان وه ده رگای له سه ر کلیل ده دا پاش ئه وه ی ده رگا ده کاته وه ده بیته ژنه که یه تی وایی ده پرس ی که بوچی گه رایه وه ئه ویش بو ی باس ده کات وپی ی ده لی له گه لم وه ره ئه م لانکه بگه یه نه مالی باوکم ئه ویش داوا که ی قبول ده کات له وسه ر که ده یه وی بگه ریته وه له ریگا توشی حدیسه ی سه یاره ده بیته وپیاوژیک ده کوریت له و کاته پولیس ده گاته لایان و پیاوه که ده گریته ئه وش له زیندانا هه ره له خه می دوسته که یه تی که له ناو که نتوره ده رگای له سه ر داخراوه، بویه پاره یه کی چاک ده داته پاسه وانی زیندانه که و ناویشانی مالیان پی ده لی وکلله که ی ده داتی تا ده رگا بو ئافره ته که بکاته وه پاسه وانه کش دوا ی ته واو بوونی کاره که ی ده چیته ماله که یان و ده رگای که نتوره که له ژنه که ی ده کاته وه، که ده بیته ئه وه ژنه که ی خویته ی یه کسه ر ده بیاته مه که مه پاش یه ک لاکردنه وه ی تاوانه که حه ره سه که ژنه که ی خوی ته لاق ده دات چونکه خیانه تی لی کردبوو.

به م جوړه پیاوه که له ریگه ی ئه م حدیسه وه تاوانه که ی لی ئاشکرا ده بیته و سزا که شه توندتر ده بی چونکه به تومه تی دوو تاوان، تاوانبار ده گریته (پیاو کوژی و سوک کردنی شه ره ف) .

به م جوړه خودا نهیته تاوانباران به درهنگ بی یان زوو ئاشکرا ده کات جا به هه ر هوپه ک بیته و سزا که شی یان له دنیا یان له ژیا نی دوا ی دا بو ئاماده ده کات .

ئەجەل بەچى بى ھەر بىر دەمرى:-

ژىڭ كورىكى بەند كراوى دەبى ئەم ژەش خەرىكى كارى جوتيارى و كشتوكال
دەبىت.

پۇڭلىكىيان بۆمەبەستى سەرلىدىنى كۆرەكەي خۆي ئامادە دەكات و دەروات لەناو
سەيارەكە ھەر پىشتى دەخۆرى و ھەست دەكات كەشتىك لە ناو پىشتى
دەجولتەو نائانى دەرى بېنى لە پاشان كە دەگاتە زىندان و كۆرەكەي دەبىنى
پىي دەلى كەواشتىك لە ناو پىشتى دەجولتەو كۆرەكەي دەست دەكاتە ناو
پىشتى ژەكە يەكسەرگىيانى لە دەست ئەدا كەژەكە ئەمە ئەبىنى زۆر ئەگرى خۆي
ئەتەكتىنى ئەبىنى دۈپشكە كە لە گوندەكەي خۆيان چووبو ھە پىشتىو ھەمەش
كۆرەكەي دەمرىت. لېرەدا بۆمان دەرئەكەي كەئەجەلى مەروە بە ھەرشتىك بىت
ئەبى پىي بمرىت ئەگەر پۇڭى تەواو بوبى.

لابردنى مەترسىيەك بەھۆي ھۆكارىكى چاومروان نەكراو:-

لەشارى سلىمانى دوو ئافرەت كەژنى شوبراى يەكتر دەبن و لە يەك خانوودا لەگەل
خەسويان ژيان دەبەنە سەر بە پۇڭ ھەردو برايەكە واتە مېردى ژەكان دەچنە
سەركارى خۆيان و تا ئىوارەي درەنگ نايەنەو.

پۇڭى ئەم دوزنە برىار ئەدەن كە ئەم پىرېژەي خەسويان بەھەر ھۆكارىك بىت لە
ناوبىن بۆ ئەم مەبەستە تەكبىر دەكەن و دەگەن ئەو ئەنجامەي كە ژەھرى بۆ
بەنە خواردنەو يەكتىك لە ئافرەتەكان دەچىت ژەھرەكە دەكرى و ئەويتريان
چىشتەكە ئامادە دەكات ويى تى دەكەن پاشان ھەردو ژەكە بە خەسويان دەلېن
ئەو چىشت ئامادەيە و ئىمە ئەپۇنەو مالى باوكمان. ژەكەش (خەسوەكە)
دەلېت مەن جارى برسېم نىە با ھەندى نويز بگەم لە پاشان نان دەخۆم پاش
ئەو ھى ژەكان دەچنەو مالى باوكيان و خەسوەكە بە تەنبا دەمىنەو لەوكاتەدا
سوالگەرەك لە دەرگا دەدات وداواي لە ژەكە دەكات خواردنى پى بدات پىرېژەكەش
دەيت قاپىك چىشتى بۆ دەھىنى تا دەچىت ئەمجارە ئاوى بۆ ببا دەبىنى پىاوه
سوالگەرەكە پەنگى تىك چو ھە خەرىكە ئەمرى ئەویش داوا لە ھاوسىكانيان دەكات
كە يارمەتى بىدەن و بىگەيەننە نەخۆشخانە ئەوانىش بەدەم ھاوارىو ھە دىن و
دەيگەيەننە نەخۆشخانە و دەمرىت دواي پىشكىن دەرەكەو ھى كەئەو خواردنەي
كە خواردوبەتى زەھى تى كراو، پىرېژەكەش روداوەكەيان بۆ باس دەكات

وهده لى من ئەم چىشتەم نە كرېووه پاش ئەوھى بانگى ھەردوو بوكەكەى دەكەن و
 لە ژىر منشارىكى زۆر. بەسەر ھاتەكە ئاشكرا دەكەن وئىنجا ھەردووژنەكە دەست
 بەسەر دەكرىن و پىرژنەكە ئازاد دەكەن، كاتى كەپياوھەكانيان بەم كارەى
 ژنەكانيان دەزانن ھەردووكيان تەلاق دەدەن لە برى خويىنى پياوھە سوالكەرەكەش
 ھەموو زىرەكانى ئافرەتەكان لەلایەن حكومەتەوھە دەدرىتەكەس و كارى
 سوالكەرەكە. بەم جوړە ئەم ئافرەتە پىرە گيانى لە مەترسى مردن رىزگار دەبى و
 خوا سىرى نيازپىسانى ھەلمالى و بە سزاي خويان گەيشتن وھ لە بەر ئەم پياوھە
 سوالكەرە ئەجەلى ھاتبوو ژنەكەى ئەجەلى نە ھاتبوو خوا ئەم كارەى بەم شىوھە لۆ
 كرېو بەخىرو و خوشى بوژنەكە گەرايەوھە .

((نەنە رەحمەو زىرەكى و وريايىيەكەى)):-

لە زەمانى كوژن بو ئەمەبەستى پاراستنى سامانى خويان ھەرچى پارەو لىرەو زىر
 ھەبوايە دەيان كرده ناوگۆزەيەك و لە دىوارى قورەكانى ئەو سەر دەمەيان دەگرت
 و پاشان بە قوپ دايان دەپوشى تا دزەكان پەى پى نەبەن و گيانيان لەمەترسى
 رىزگارى ببوايە.

لىرەدا ئافروتيك كەبەر رەچەلەك ئىترانى بوھ و پاش ئەوھى لە رىگەى ژن وژن
 خوازيەو گىشتوتە كوردستان ولىرە دا ژيانى بەسەر برېووه دواى تەمەنىكى زۆر
 كەسى نامىنى ھەر خويى بەتەنيا دەبى ئەم ئافرەتە پارەى و لىرەيەكى زۆرى
 دەبى ھەندىكى لە ناو بالىف دادەنى وھ ھەندىكى تىرى لە ناوگۆزەيەكى لە قورى
 دەگرى جا دزەكان ھەستى پى دەكەن و دەزانن كە ئەم ئافرەتە زۆر دەولەمەندە
 بىرپار دەدەن كە شەو بچن مالا كەى بىرن و زىرو و سامانەكەى بەشكەن شەويك رىك
 دەكەون كە بچن بو مالى نەنە رەحمە كە ئافرەتە دەولەمەندەكە ئەم نەنە
 رەحمەش زۆر وريانا ئەمەبەستى بە پوداوەكان دەورويەرى دەكات ھەر
 لەگەل ھاستى دزەكان دەست دەكات بە سور كردنەوھى مقاش كە زۆر جار نانى
 پى دەردە ھىندىرە كە چى ئەم پشكووى سورەكراوى پى گرتوھ و ئامادەى
 كرېوھە ھەر كە دزەكان لە كوئى دەرگا تەختە كانى ئەو سەردەمە كە كوئى
 گەورەى تىدابوو سەبرى ژورەكەى نەنە رەحمەيان دەكەن يەكسەر نەنە رەحمە
 ئەم پشكووى سورەوھەكراوھە دەنى بەدەم و چاوى لە ئەنجام ئەم دزە لوتى دەسوتى
 ئىتر دزەكانى ترادەكەن و بىرپار ئەدەن كە بە ھىچ شىوھەيەك دزى لە نەنە رەحمە
 نەكەن بو بەيانى كەنەنە رەحمە لە خەو ھەلدەستى دەبىنى مالاكەى ھاوسىيان
 بارىان كرېوھە چونكە پياوھەكانيان لە شەودا بە مەقاشەكەى نەنە رەحمە لوتى سوتا

بو جاله ترسی ئه وهی دهست نیشانی نهکات وه به پولس به گرتنی نه دا هه
به یانیه که ی زوو ئه م شارهی به جی هیشتبوو.

((روداوێك له شارێ سلیمانی دواي ههوالی جهنگ))

له دواي ئه وهی ههوالی شهري عیراق ئه مەریکا راگهیهندرا ترسی زۆر له دلی خه لکی
ناوچه که دروست بو چونکه ههروهک پیشبینی دهکرا رژیمی به عس خه لکی
کوردستان کیمیا باران بکات ئه م کارهش چه وهروان دهکرا که له کهسیکی
سته مکار و خوین مژی وهک سه دام زۆری روده که نه دیهات و ههشارگه رهکانی
کوردستان کاتیک که دزهکان به م کاره دهزانن دهستی خویان دهوه شپین و تالا
نیه که نه نجام نه دهن پاشان له سه ر دیواری ماله که دهنوسن:-

(هه ر سه ر سه لامهت به مانی دنیا هیچ نیه).

به خشین مردنی کورێك دوا دهخات

چوله که یه ک هیلانه ی خوی له کوه دیوارێك دهکات و چه ندين بیجوی جوانی تیدا
هه لده هینی هه موو روژیک به ده نوکه کانی خوژاک ناماده دهکات و ده هینیه وه بو
بیچوه کانی و بیان ده دات روژیک میرد مندالیک به لای داتی ده پهری هه رکه ده زانی
هیلانه ی چوله که یه بیچویه ک ده رده هینی ده مری هه موو روژیک که میرد مندالیکه
ده چی بو کار ئه م ره فتاره دزیوه ی دیواره ده کاته وه ئه م چوله که یه ش زۆر پی
خه فته بار ده بی وهه ر جریوه جریوه ی ده بی زۆر له بهر خودا ده پاریته وه که ئه م
کوره جاریکی تر نه یه ته وه به لای هیلانه که ی دا خوداش په یمانی ده داتی که ئیتر
ئه م کورپه نایه ته وه به لای هیلانه و بیچوه کانی .

بو روژی دواي چوله که که زور دل خوش ده بی که چی دیواره میرد منالیکه
ده چیه ته وه بو هه مان شوین و کاره که ی دیواره ده کاته وه چوله که ش روده کاته وه
خواو که پی ده لی خوتو بریارت دامی که ئیتر ئه م کوره نه گه رینه وه که چی دیواره
بیچوه کانی کوشت .

خودای گه و ره ش وه لامی ده داته وه وه ده لێ ئه م کوره دوینی که گه رایه وه زۆر
یارمه تی هه ژاریکی داو پاره ی پی به خشی منیش روحیم نه کیشاو و نه م ویست
بمری چونکه ئه گه ر بمردبایه قه رزاری باری ده کردمه وه ده یوت ئه گه ر تومننت نه مرا
ندبا یه هه موو روژیک چاکه م ده کرد.

حهكايهت

كۆكردهنەوہى: شىنق فەرھاد كاكە

گىپراڭنەوہى: بىيجان برھان على

سالى لەدايك بوونى: ۱۹۸۶

ئاستى خوڭىندىن: قوتابى زانكۆ

زەينەبە زەرد

پياۋىك دوو كچى دەبىت يەككە لەكچەكانى ناۋى زەينەب بوو لەخۇشەويستيان پىيان دەگوت زەينەبە زەرد. پياۋەكە بىرارىدا بچىت بۆ ھەجى مالى خودا لەوكتەش پارە و پولى نەبوو. بەلام، لە پىگادا جانتايەك پارەى دۆزىيەو چو بۆ ھەج و تەۋاۋى كرد. لەكاتى گەپانەوہى بۆ ھەريەك لە كچەكانى ديارى كرى، بۆ زەينەب ملوانكەيەكى زىرى لەبۆ كرى لەكاتى گەپانەوہى بۆ مال لەسەر پىگا چوۋە سەر (كانى دىو) بۆ ئەوہى ماندوويەتى بەسەيتەو، بەلام كاتىك ملوانكەيە لەسەر كانىيەكە لەبىر كرد كە بۆ زەينەبى كرى بوو. كاتىك باۋكى گەپايەو بۆ مال ديارىيەكانى دابەش كرد بەسەر كچەكانى بەلام ديارى زەينەب ديار نەبوو. زەينەب پرسىياري لە باۋكى كرد؟ باۋكە بۆ ديارىت بۆ من نەھىتاۋە! باۋكىشى وتى: ملوانكەيەكم بۆت ھىتاۋە بەلام، لەسەر كانى دىو) لەبىر كردوۋە بەيانى دەچم بۆت دەھىتمەو كاتىك بەيانى داھات باۋكى بەپىكەوت بۆ سەر كانى دىۋەكە لەكاتىكدا كە باۋكى گەيشتە كانىيەكە دىتى ملوانكەيە بەدەستى دىۋەكەوہى باۋكى وتى: ئەم ملوانكەيە ھى كچەكەمە دەبىت بۆى بىمەوہ دىۋەكە گوتى: ناتدەمەوہ ھەتا كچەكەى خۆم نەدەيتى، باۋكىشى گوتى چۆن كچى خۆمت بدەمى دىۋەكە گوتى: ئەمشەو بە زەينەب بلى بىرۆ جامىك ئاوم لۆ بىنە ئەمنىش دىم دەبىم باۋكىشى بە پىشنىازەكەى پازى بوو.

ئىنجا باۋكى بەخۆى و بە ملوانكەيەوہ گەپايەو مال كاتىك ملوانكەيە دايە زەينەب، زەيتەبىش زۆر دلخۆش بوو، سەعاتىك تىپەپى بوو شەھات باۋكى زەينەب گوتى: زەينەب كچەكەم بىرۆ جامىك ئاوم لەدەرەوہ بۆ بىنە. زەينەب گوتىك باشە باۋكە گيان زەينەب چوۋە دەرى ئەوہى ئاۋ لەبۆ بابى بھىتەيت

ديوه كه هات و بردى بۆ نه شكه و ته كه ى ديوه كه زۆر گه و ره بوو وه ده رگا گاهى
 به رديكى گه و ره ى پتوه بوو. له ناو نه شكه و ته كه كۆمه لايك ژوور هه بوو. ده رگاى
 هه موو ژووره كان داخرا بوون. كاتيك ديوه كه ده چووه ده ره وه ده رگاى
 نه شكه و ته كه ى به به رد داده خست، پۆژيك زه ينبه داواى له ديوه كه كرد ده رگاى
 ژووره كانى نه شكه و ته كه ى بۆ بكا ته وه كاتيك زه ينبه چووه ژووره كان ديتى
 له هه ر ژوريك كۆمه لايك شت هه بوون به لام شه وه ى سه ره نجى زه ينبه بى پاكيشا
 شه وه بوو له ژورتيكيان هه مووى زى پ و شه لماس بوو، زه ينبه له زى په كان
 نه نگوستيله يه كى پى جوان بوو نه نگوستيله كه ى له په نجى خوى كرد، به لام بۆ
 شه وه ى ديوه كه هه سستى پى نه كات په نجى خوى به ستايه وه به لام ديوه كه لى
 پرسى له به رچى په نجهت به ستراره ته وه؟ زه ينبه گوتى: بريت به چه قۆ. به لام،
 ديوه كه زۆرى لى كرد و په نجه به ستراره كه ى پى كرده وه كاتيك نه نگوستيله
 زى پى له په نجى كرده وه ديوه كه زه ينبه بى برده ژووره كه ى زى پ و شه لماسه كان
 چه ند پارچه يه كى زياترى له زى په كه پيدا پۆژيك ديوه كه ده چيت ده ره وه
 له بى ده چيت ده رگا به ردينه كه ى نه شكه و ته كه دابخات شه هه لى باش
 بوو بۆ پا كردن له ده سستى ديوه كه بۆيه هاته ده ره وه و ديتى سندوقيكى دار
 هه بوو سندوقه كه ى برده سه ر شاخيك چووه ناو سندوقه كه و خوى به ردايه وه
 به ره و خواره وه تا گه يشته ده شتاييه كى ته نيشت شاخه كه پياويك به و
 جيگايه دا ده روات چاوى به سندوقه كه ده كه و يتز هه لى گرت و برديه وه بۆ مالى
 كاتيك سندوقه كه ى شكاند له مالى ديتيان كچيكى زۆر جوافى تيدا به پياوه كه
 كچه كه ى كه زه ينبه له كو پى خوى ماره كرد و ئاهه نكيكى خوشيان بۆ ساز
 كرد.

= ئه م نه فسانه به به ته واوى نه گيردراوه ته وه، شيوه ى پزى كترى هه به. په گى
 نه فسانه بيش بوونى (ديو) ه له م حيكايه ته دا.

لېبادۆكه

گېږانه وهى: مهاباد اسماعيل

سالى له دايك بوونى: ۱۹۶۲

ناستى خوینده وارى: نه خوینده واره

هه بوو نه بوو كه س له خوا گه وره تر نه بوو، باوكه ك و كيژه ك هه بوون كيژه كه هه نده
جوان بوو باوكه كه ته ماعى تيكرد بوو عه شقى بېوو، كيژه كه گوتى بابو كو ده بى
نه من كچى توم، كچه كه هه ستا به دزى بابى پړۍ، گه را گه را تاكو كارگه چى دېته وه
گوتى: ده بى لېبادۆكم لۆ دروست بكه ي هه ر له تۆقى سهرم تاكو بنى پېم ئيلا چاوم
تيدا ديار بيت، كارگه چى لېبادى لۆ دروست كرد لېباده كه ي هيناوه له بهر هه خۆى كرد
و پړۍ ناوى له خۆى نا لېبادۆكه، پړۍ گه يشته شارنك و پرسىارى كرد ده بى كس
ئيش و كارنك نه بى وه ئيش گرانم پى ناكړى گوتيان: ماري پاشا قازه وانيان
پوښتېه لېبادۆكه گوتى: ماري پاشا له كوښه؟ گوتيان نه وه ماري پاشايه وا له سهر
گردي، نه وېش چووه ماري پاشا و چووه ژورۍ سه لامى كرد و سه لاميان لى
وه رگرته وه گوتيان: چ ئيشته هه يه؟ گوتى نه گهر ئيشنكتان هه يه ۱ ئيشم
پېناكړى، پاشا گوتى: بېه به قازه وانى من، ماوه يه كى پېچوو ماري پاشا چوونه
كۆرى كۆريان دانا لېبادۆكه چووه كنيان گوتى: وه كى له كۆرى بوونه وه هه ندېك
ناوم لۆ بيلنه وه گه ليك پېسم خۆم ده شۆم له پاشه نگو، نه وان له كۆرى بوونه وه
ناوه كه يان لۆ به جى هيشته، پاشا له ولاوه هات چووه سهر دارى بزاني نه و لېبادۆكه
چييه! وه كى ته ماشاي كرد لېبادى له بهر كرده وه نه و كچه چ بكه ي و چ بخۆى
ته ماشاي نه و كچه بكه ي هه نده جوان بوو، له سهر دارى هاته خوارى گه رايه وه
ماري گوتى: دايه قازنكى شه له مان هه يه ده بى ئيواري بېكوژينه وه شيوى لېبنت
ده بى لېبادۆكه شيوم لۆ لېبنت دايكيشى گوتى: كو ده بى لېبادۆكه ي پيس و چه پهر
شيوت لۆ لېبنت؟ گوتى: ئيلا ده بى لېبادۆكه شيوم لۆ لېبنت نه نگو هه قتان ده بى،
وه لۆ ئيواري شيويان ليتاو شيويان تى كرد وه لۆ لېبادۆكه دوو سى قاندرمه ي پړۍ
شيوه كه ي به رداوه لېبادۆكه گوتى: نارېم نه من به كه لكى ئيش كردن نايم ئيشم پى
ناكړى كو شيوم پى ده چى بۆ كوړى پاشا! كوړه پاشا گوتى: نه گهر هېچ شيو
نه مينى له مه نجه لى ئيلا لېبادۆكه شيوم لۆ بېنى ديسان شيوى برد، دوو قاندرمه ي
برى شيوى به گورپى وهر كرد، گوتى ده بى نه و جار هه لۆم بېنېته وه شيوه كه يان لۆ
تيكرد بردى دوو قاندرمه ي مابوو كوړى پاشا توند گرتى شيوه كه ي لى وهر گرت و

لباده‌کەى لە بەردا ډى گاسى دايكى کرد گۆتى: وەرن تە ماشاى ئەو کچە جوانە بکەن، وەللا دايكى هاتە سەرى تە ماشاى کچەکەى کرد هەندە جوان بوو گاسى پاشايان کرد و کوپە گۆتى: بابە دەبى ئەو کچە بدەنە من چوون مەلایان هیتا و مارەیان کرد و ماوەیەکی پێچوو کچە دوو کوپى بوو، پۆژێک بابى کچەکە کە کچەکەى لى بزر ببوو دەگەر پرا گوند بە گوند و شار بە شار لە دوى کچەکەى دەگەر پرا پۆژێک بابى کچەکە بە سوتفە چوو ماری پاشا کچەکە بابى خۆى ناسیووە و گۆتى نابى ئەو پیاووە لە ماری داگەن پاشا بە قسەى زانى گۆتى: دەبى دايگەن چونکە ئەو غەریبە، شەوى پێچوو هەموویان نووستن بابى کچەکە هەستا سەرى هەردوو کوپەکانى بپى کە مندالى کچەکە بوون، کچەکە گۆتى نەمگوت دای مەگەن ئەو بابى منە. ماری پاشا بە تەما بوو بابى کچەکە هەستاووە سەر پێى و گۆتى: تە کبیرتان لۆ بکەم چەقوى بەخین لە بەرکى کى بوو ئەو سەرى مندالەکانى بپى لە بەرکى هەموویان گەر پان دەبینن چەقوى بەخین لە بەرکى دايكى مندالەکان بوو، کوپە پاشاش هەستا ژنەکەى خۆى دەرکرد ژنەکەى گۆتى مادام هەر دەرم دەگەن هەردوو سەلکەم و لاشەکە و هەندى ئاو و هەندى نانم بدەن ژنەکە پۆى بە پێدا پۆى هەر لە بەرخۆیدا دەپاراپاووە خواپە یەکیان بپى ئاو یەکیان بپى نان کەمىکى تر پۆى گۆتى دایە نان کەمىکى تر پۆى ئەو بپى گۆتى: دایە ئاو، وەللا پۆیشتن چوونە ئەشکەوتیک بە یێنکى پێچوو کوپەکانى گەرە بوون کوپەکانى دەچوونە پراوى پۆژێکیان کوپەکانى هاتنەو لۆ دايکیان گێپاووە گۆتیاں دایە پیاوێکى لەو پەنگە و لەو حالە دیتە پراوى هەندە درمان لۆى دەچى بابمان بى، پۆژێک لە پۆژان دايكى گۆتیبە کوپەکانى بپى ئەو پیاووە سبەینى بپى ماری من شیوى بۆ دەگەم، وەللا سبەینى گۆتیاں پیاووە دەبى بپى ماری مە دايكى شیوى لۆ کردن و پیاووەکەشى گۆتى وایم پیاووەکە هات و شیویان بۆ دانا و خواردى و دايكى کوپەکان پیاووەکەى خۆى ناسیووە گۆتى: ئەمن ژنى تومە پیاووەکەش گۆتى ئەمن ژنم نییە و دەرم کردبە ژنەکە گۆتى: تە ماشاى ملى ئەو دوو مندالانە بکە ئەگەر خەتى سورى پێدا هاتبوو ئەو مندالەکان مندالى توونە ئەمنیش ژنى توومە، وەللا پیاووەکە وەکى تە ماشاى دوو کوپەکەى کرد و دەبى هەردووکیان خەتى سوریاں بەملى داهاپە، وەللا پیاووەکە دەستى لەملى مندالەکانى کرد و ناسیووە ماچى کردن و پێک شاد بوونەو پۆیشتنەو مالى خوێان.

- ئەم حیکایەتە تەنیا چاک بوونەو دایە سەر پراووەکان وەک کارێکى ئەفسانەى دەژمێردى. ئەم لایەنەکەى شىوێ گێپاوەکەى تەواو نییە و دەقى بلۆکراوێ تر هەیه.

به سهرهاتی پاشایهك له سهردهمی كۆندا

كۆكردهوهی: سهیران محسن كانبی، ههژار محسن كانبی

گێڕانهوهی: تههن: ٦٠ سال

ناوچهی: خۆبندەواریک نییه

سال و زه مانهکی پاشایهك هه بوو ژنی نه دههینا، پۆژهکی پۆشت لۆ دهو زێ سێ کچ هاتن بۆ سهر زێ یه کێکیان گوتی: مێرد بکهه دهبی مێرد به گهوه مال بکهه مافور دروست بکهه مو نه ویت گوتی: مێرد بکهه دهبی په شته ماری گورینگ بکهه، نه ویت هیچ قسهی نه کرد، پاشا هه ر سێ کچی هینا ژنی سییهه که زگی بوو نه و جا گوتی: دهبی کچهکی قاقول زێرم دهبی له گهه کۆپهکی قاقول زیوم دهبی پاشان پاشا له ژنی یه کهمی پرسسی خوریمان زۆره مافوری بکه ژنه که گوتی: نه من ژنه پاشام به کرێ دهدهم و له ژنی دووه می پرسسی په شته مارم هینایه لۆم گورینگ که نه ویش گوتی: من ژنه پاشام خۆم نایکهه به کرێ دهدهم نه وی سییهه زگی هه بوو قسهی له گهه نه کرد نه و کاتهی ژنه که مندالی دهبی پاشا (١٣) سواری میوان بوو، نه و کاتی ژنه که مندالی ده بوو چووه لای، وتی: پاوه ستن ته کیری ده کهه هه ویکه ی چوو دوو گوجیله سه ی هینا له بهر مه مکی ژنی دانا ژنه کهش دوو مندالی بوو یه کێکیان کۆپ نه ویت یان کچ بوو کچه که پرچی زێر بوو کۆپه کهش پرچی زیو بوو، هه و نه کان ناردیانه دیوه خان بلینه پاشا بیته وه پاشا ووتی: میوانم هیه پهیم ناکرێ بییم، نه و جاره دیسان ناردیان بیته وه ژنه که دوو گوجیله سه ی بووه، پاشا سارد بوو چما نه من سه مه، سه ی بۆ من هینایه، نه و جاره گوتیان هه ستن ژنه که ی له بن گوفهك نین منداله کانیشی له ناو سندوق کرد و فریاندایه ناو زێ تۆپه وانیک منداله کانی گرته وه نه وانیش دهریان هینا و منداله کانیا به خێو کرد و کردیانه مندالی خۆیان ناوی یه کێکیان نا فاته نه وی تریشیان نه حمه د کاتی که منداله کان گهوهه بوون پیره ژنیک گوتیه که وپه که ی ده برۆ داخوا کۆپی چ بیژییه کی که کۆپه که هاته وه گوتیه خوشکه که ی هه ر ده پۆم نیه داک و بابمان نییه خوشکه که ی دلێ دایه وه نه و جاره چوو بۆ ده ری که سیکی تر پیی ده لی دیسان هاته وه گوتی: ده پۆم، پۆیی ماوه یه ک پۆیی خوشکه که ی له گه لی نه چوو پاشان له گه لی چوو په شماله کی گوشیان پی بوو له و دیوی گوندی مالی بابیان بوو نه وانیش له دوری گوندی خویان هه لیان دا هیچیان نه بوو بیخۆن خوشکه که شی گوتی: نه حمه د

هیچمان نییه بیخۆین ها پرچم بېره دهچم به نان و شتی دهدهم نهحمه دیش گوتی: نهخیر تو کچی پرچت جوانه بق خۆت، ئینجا نهحمه دهموو پۆئی دهچوو نان و شتی دههینا نهو گوفه که به لای گونده که ی وان بوو هه موو پۆئی هه نده که نان و هه لوای ده داکی خۆی ئینجا نهحمه پرچی خۆی بېری نه بهیشت خوشکه که ی بېری نه و جاره دیسان خوشکه که ی گوتی: وه ره پرچم بېره لۆچمه بېو به خانی بده ئینجا پرچی بېری به قه سریان دا کاتی قه سره که یان کړی کوپه که ده ریی به زیو سېی کرد خوشکه که شی ژور ریی به ریز سېی کرد هه ردوو هه وینه که زانیان منداله کان گه وړه بوونه ناسیانه وه نهو هه وینه ی که داکی منداله کانی وه لی کردبوو، ئینجا به یانی نهحمه د لۆ پاولی پۆیشت نهو هه وینه ی که جاری یه که م داکی منداله کانی فه وتاند خۆی کرده پیره ژنیک هاته به رده رگا له ده رگای داو گوتی: فه قیرم فاته ش ده رگای لی نه کرده وه هه تا کاتی مه غریب برا که ی هاته وه گوتیه فاگمه چ خیر بوو بق ده رگات له م فه قیره نه کرده وه فاته ش گوتی: ده مان فه وتینی کوپه که ده رگای لی کرده وه ژنه که ی هینا ژورده وه له مالی وان ماوه تا کاتی به یانی برا که ت ده روا نه تو به ته نیا عیدز ده بی با ته له فزیو نت بق بکړی برا که ی گه راوه ماله وه دیتی فاگمه عیدزه گوتی: فاگمه بق وای نه ویش گوتی: نه شته مه زینکم لۆ بینه نهحمه دیش که نانی خوارد پۆی له پئی پیاوکی توش بوو گوتی: نهحمه د بق کوئی دهچی نه ویش گوتی: فادام ده زانی ده شزانی بق کوئی دهچمو گوتی: لۆ فه وتان دهچی نهحمه دیش گوتی: خوشکه که م داوای لی کردیم هه ر دهچم پیاوه که پئی گوت که گه یشتیه نه وئی دوو کانی لیه نه ویش گوتی: مستیکی له یه کیکیان که ناوی که وسره مستیکی تر له وی تر که ناوی حایاته پاشان پۆی ده گاته کانیه که هه موو ده وری دړک بوو پاشان له وئی پۆی گه یشته تازییه که، تازییه که جۆی له پیش بوو پاشان دیسان پۆیشت نه و جاره گه یشته ماینه که پر پیشی ئیسک بوو، ئیسکه که ی برده پیش تازییه که و جۆیه که شی برده پیش ماینه که دیسان پۆیشت گه یشته ده رکه کی واری بوو دوو هه سیری له ناو بوودا داخرابوو نهحمه د ده رکه که ی پتوه دا کاتی که گه یشته ده رکه که ی تر نه و پتوه درابوو دوو هه سیری تیدا بوو هه سیره کانی رایه خست و ده رکه که ی واری کرد نه و جاره که گه یشته نو دیو نوست بوون له ده وری ته شته مه زینگ که ده سستی دابی زینگی لیوه ده هات هه مووی زتړ و گه وه ر گوتی: ده رگا بیگره گوتی: کو بیگرم نه وه چهند ساله سجنیان کردیم نهو نه منی کردیته وه لی رده دا گوتی: هه سیره که بیگره گوتی: کو ده یگرم نه منی لول دایه هه رای لی دامه نه و جاره ده رکه که ی تر گوتی: بیگره گوتی: کو ده یگرم نه وه چهند ساله توژ و خو لم لی

نیشتووه پټووه دامه شه وه منی کردیته وه شه ویش نایگری شه وجاهه ده گاته ماین و
 تازیسه ده لئ تازی بیگریه ده لئ تو چنده ساله جوت دایمی شه منت کوشته
 له برسان کو ده یگرم تیر نیسکی کردم. شه مجاره ده گاته ماینه که ده لئ بیگریه.
 ده لئ کو ده یگرم چنده ساله منت کوشتووه له برسان شه و تیر جوی کردم شه وجاهه
 ده لئ ډک بیگریه. ده لئ کو ده یگرم؟ شه ده لئ شه من په مووی نه رم تو پیم ده لئ
 ډک شه وجاهه ده لئته کانیه که ده لئ بیگریه. ده لئ کو ده یگرم شه تو پیم ده لئ شه و
 پیم ده لئ ناوی که وسره شه وجاهه ده لئ کانیه خینه تو بیگریه ده لئ چون ده یگرم
 شه و پیم ده لئ ناوی حه یاتی پاشان پژگاری بوو هینای بو خوشکه که ی دیسان
 بانگی کرد شه حمده ته شهته مه زینگت هینا، هاته وه دیسان براکه ی پوی لئ پووی
 جارنکی تر پیره ژنه که هاته وه به رده رگا گوتی: ده رگام لی بکه وه. گوتی: ده رگات
 لی ناکه مه وه ده مان فه وتینی! پیره ژن هه تا نیواری نه پویششت براکه ی هاته وه
 ده رگای لی کرده وه به یانی دیسان غه مبار بوو شه وجاهه گوتی: بو وای شه ویش
 گوتی: چاوپه شمی مه سرفه په شم لئ بینه. شه ویش بوژ دینم شه وجاهه دیسان پوی
 پیره میژدیک هاته سه ر پئ گوتی: شه حمده بو کوئ ده چی؟ گوتی: مادام ناوم
 ده زانی ده شزانی بو کوئ ده چم گوتی: بکه پتوه شه وجاهه وه کی جاره که ی تر نییه
 جاره که ی تر ده رچووی به لام شه مجاره پئی ناچیت هه رچی هه بووه بووینه به رد که
 چووه سه ر بیره که هه رچی هه بوو بووینه به رد گوتی: بزق نه گه ر ده چیه ناو بیره که
 هه رچی هه بووه بووینه به رد چووه سه ر بیره که گوتی: چاوپه شمی مه سرفه خوژ
 شه وای گوت. نیوه ی بووه! به رد پاشان هه مووی بووه به رد. دوو سی پوژی
 پیچوو شه حمده نه گه پایسه وه فاته به دوا ی براکه ی دا پویششت! پیره میژدیکه
 تووشی بوو گوتی: کیوه ده چی؟ گوتی: هه ر ده چم گوتی: مادام هه رده چی به و
 پنگایه بزق که هه مووی بووینه به رد. چنده ساله خه وی لی که وتووه به خه بهر نایی
 براکه شت بووینه به رد خوشکه که شمی چووه سه ر بیره که سه ری له ناو بیره که شوژ
 کرده وه بانگی کرد چاوپه شمی مه سرفه خوژ نیوه ی بووه به رد شه وجاهه ش
 سه ری شوژ کرده وه گریا فرمیسکی به سه ر پوومه تی چاوپه شمی مه سرفه خوژ
 شه وجاهه ش بانگی کرد چاوپه شمی مه سرفه خوژ لئ جواب ناده یسه وه گیانه
 شه وجاهه که گوتی: گیانه به کاری خوا خه لکه که هه موویان زینوو بوونه وه. گوتی:
 کی بوو بانگی کردم گوتی: به س لئ شه م گوتی: حه فت عه با حه فت کنډر که که که
 گرییدا شوژ کرده وه شه وجاهه ده ریان هینا که چاوپه شمی مه سرفه خوژ بوو هه ر
 خه لکی قسه یه کی ده کرد یه کی ده یگوت سه د ساله یه که ده یگوت دوو مانگه گوتی:
 بزقن من ته نیا بو فاته مه به کاری خودا بالدار بوو گوتییه شه حمده و فاکمه وه رنه

سەر باڵم ئەوانیش سواری بالەكەى بوون گوتى: بەقەسرێكى زىووى دەچى لەوى
 بنیشە ئەوجا كە نیشەت چوونە خواری بەیانی بەدەرى گوندەكەى هێخست گوتى:
 ئەحمەد چە لەبى هاتەو چاوپرەشى مەسەرف خۆشى هینا وە گوتى: ئەحمەد بڕۆ
 گوندەكەى هەموو بانگ بكە مەولوودیدەكەم كەس بەجى مەهێڵە هەمووى یێنە دوو
 هەویكە و پیرەژنەكە و پاشایەكەش مابوون ئەوانیشى هینا شىوى بۆ ئەو هەموو
 خەلكە دانا و قاپە ئێسكەكى سۆر كردهووە لەناو پۆن بۆ پاشا دانا و پێى بڵێن
 چاوپرەشى مەسەرف خۆشە دایناو پاشا سەرى سوپما گوتى: جێى ئەو ئێسكەم
 لۆ بكەو واته (شى بكەو) چ مانایەكى هەبە گوتى: ئەوى پاشا وەرە ئەوهم لۆ
 شى بكەو ئەو ژنەت لەبەرچى لەبن گوفەكى داناو گوتى: ئەو سەوالفەى زۆرە
 ئەویش گوتى ئەمەش سەوالفەى زۆرە هەتا نەبێت پێت ناڵیم پەوى لە چاوپرەشى
 مەسەرف خۆش كرد دەلى ژنەكە گوتى: دوو مندالەم دەبێ كچەكە پرچ زێر و زىو
 دواى دوو گوجیلە سەى بوو گوتى: ئەو پرچە زێرەكەتە ئەویش كۆپە پرچ
 زیو كەتە كاتى خۆى ئەو دوو ژنەت ئەو مندالانەى لەناو سەندووقیان نان و فەریان
 دایە ناو زێ گوجیلە سەگیان دایە بەر مەمكى ژنەكەت پاشا هەستا چاوپرەشى
 مەسەرف خۆش و كۆپەكە و كچەكەى ماچ كرد و دوو هەویكە و پیرەژنەكەى
 هاوێشە ناو زێى دوو ژنەكەشى كوشت و داكى ئەحمەد و فاتیمەى لەبن گوفەك
 دەرەینا خاوتیان كردهووە شوشتیان و جلکیان لەبەر كرد ئینجا لۆ پاشایان
 بردەووە.

– ئەم چۆكایەتە پەرە لە رەگەزى ئەفسانەى و زۆر شتیو گێڕانەوێ تری هەبە،
 هەرچەندەم لێرە هەندێ شتی تازەمان هەن كە لە ئەفسانەكانى تر نین، بۆ نموونە
 (چاوپرەشى مەسەرف خۆش).

بەسەرھاتى جووھك لەگەڵ كچەكەى

جووھك ژنەكى موسڵمانى هەبوو كاتێك ژنەكەى مرد كچەكەى هەبوو زۆر جوان بوو
 گوتى: بەمیزرت نادەم لەخۆم ماردەكەم ئەویش گوتى: نابێ بابە هەرچى
 دەلێى بۆت دەكەم پۆزبە پۆز باوكى بەم قسانە هەلەخەلتاند تاكو هەلى بەلام
 باوكى پازى نەبوو گوتى: باشە باوكە كەینى كاتێك باران بوو گوتى: بابە وا دەچم
 بەرمیلە ئاوەكى دەینم سەرى خۆم دەشۆم ئێوارى ماردەم كە ئەوجا كەندەرەكى
 لەدەستى هێخست ئەوجا بەجێ هێشت، چوو سەر كەندێ و بەرمیلەكە پڕ قورپا

کرد و له قوپڼی چه قی کچه که به خوی پږی، زوری پېچوو کندړه که ی پاکښا
 کچه که ی نه دیته وه، کچه که ش گه یشته شوانه ک داوی قابوته که ی کرد لیتی کړی
 له خوی لوولدا و پېچای پاشان چوو مال ناغایه کی ووتی: فه قیرم لیرهم پږه که له
 پږان کچه کان مائی ناغاکه ی ووتی: چوونه سه رکانی کوری بکه ن وداویان له
 کچه که کرد له گه لیان بجیته کوری به لامکچه که پرسى ناوت چیه گوتی: ناوم
 (لباده) پاشان کچه که به یانی بوو هه ستاو چوو کوری پږی کوږه پاشا به دوایدا
 چوو بزانه چ ده کا نه ویش چوو جیگا به که لباده که ی لاداو کوږه پاشا لاشه ی
 کچه که ی دیت که هه موو زتر بوو کوږه پاشا خوی شارد وه هه تا نه و کوری کرد
 پږیشته وه ئینجا نه ویش به دوایدا پږیشته وه ماله وه چنه د ساله نه و کوږه هه ولی
 له گه ل ده دن ژنی ناینی بو به یانی گوتی: ئیستا ژنم ده وی گوتیان کیت ده وی؟
 نه ویش گوتی: لبادی مائی خومانم ده وی، نه و نه بی که سم ناوی. نه وایش گوتیان
 نابی کوږه پاشان چنه د پیاوړیک خپوونه وه ووتیان بوی بینه به یانی ئیواری لیان
 ماره کرد، چاوه پږی بووک و زاویان بوون که هاتنه دهره وه پاشا که کچه که ی دیت
 شتی وا جوان نه بوو ئینجا ههوت شهوت هوت پږ دږل و زوپنایان بو گپړا. کچه که
 خه ناوکه ی به جی مابوو له کن باوکه جووه که ی کاتی کچه که ی زگی بوو کوږه کی بوو
 باوکه جووه که ی خوی کرده دپوره و گوند به گوند ده گه پا و پیدا هات نه ویش
 خه ناوکه که ی به قه دی گوی درېزه که په وه کردبوو، خه لکه که گوتیان نه پاشا وهره
 نه و خه ناوکه به توو نه بی به که سی تر ناکړی، به قاله که یان هینایه به رده رگا
 هه ربوویان په کتریان ناسی کچه که گوتی نایکرم که لکی نییه باوکه جووه که ی
 پږی که به قاله که بوو پاشان ئیواری گه پاپه وه مائی نه وان و گوتی: دیمه مائی
 ئیوه که چی کچه که پږی ناخوش بوو به لام پاشا ووتی: میوان نه زیزی خوی هینایه
 هینایه ماله وه کاتی که شهوات خه ویان لی کهوت بوو چوو سه ری منداله که ی
 بری و قه لم بره که ی به خوینه وه له ناو به رکی دایکی دانا به یانی ههستان سه بری
 منداله که یان کرد سه ری پراپه کتیه جووه که گوتی: دایکته پاشا ووتی: راسته
 کوره که ن مه کی راسته شی بېرېن برېن له ههوت چیا یان ناوایکه ن پاشان
 کاره که یان جی به جی کرد وگه پانه وه ماله وه منداله که یان له گه ل دایکی فرېدا.
 به لام، ژنه که هه ر ده گریا به نه مری خوا سی ته بر هاتن ته بری په کم دهرمانه که ی
 دایه ژنه که ووتی: به ملی منداله که ی داکه ته بری دوهم ووتی: برېن به چاوی خوت
 داکه ته بری سنیهم گوتی: برېو به مکتی داکه به نه مری خودا چابوون سه بری کرد
 نه شک ویتک هه بوو له وشوینه هه موو پېداوېستییه ک و شتیکی تیدا بوو که خوار دن
 و خوار دنه وه دا به منداله که ت گه وره بوو ته مهنی گه یشته ههوت سالان په له

قه‌میشهك سواری ده‌بوو ده‌چووه چهل‌ق و فله‌ق به نه‌مری خوا له‌و چیا به ده‌گه‌را، پوژدهك گه‌یشته سواره‌کی که چی دوانزه سواری تری له‌گه‌ل دابوو سواری پی‌شه‌وه هر ته‌ماشای ده‌کرد نیواری هاته‌وه بو دایکی‌گپ‌رایه‌وه ووتی: نه‌من باو‌کم ه‌یه نه‌ویش ووتی: به‌لی ووتی: سواری پی‌شه‌وه ووتیه من وهره بچینه مالی مه پاشان به‌یانی داهات دایکی ووتی: نه‌گه‌ر هاتن ووتیان وهره بچینه مالی نی‌مه نه‌توش بلی نی‌وه وهرنه مالی نی‌مه دایکم ده‌عوه‌تتان ده‌کا ووتی: دایکت له‌کونیه؟ ووتی: دایکم له‌و نه‌شکه‌وته به‌لام نه‌گه‌ر هاتن نه‌توو له‌پی‌شه‌وه وهره‌وه به‌یانی له‌ه‌مان شوین گه‌یشته‌وه سواره‌کان ووتی: له‌گه‌ل من وهرن دایکم ده‌عوه‌تتان ده‌کات وهرنه دوام له‌دووی چوون نه‌و له‌پی‌شه‌وه گه‌یشته‌وه مال‌ه‌وه دایکی ووتی: نه‌وان دانیشن له‌سه‌ر نانی توش به‌پتوه پاره‌سته نه‌گه‌ر پاشا وتی: بو نانی ناخوی بلی نه‌من نانی ناخوم ه‌تا قه‌میشه‌کم نانی نه‌خوا پاشا وتی: بو نان ناخوی وتی: گوی در‌ژ په‌له قه‌میش چوون نان ده‌خوات من‌داله‌کش وتی: نه‌تو گوی در‌ژنی نه‌دی دایک کو من‌داله‌کی خوی ده‌کوژی! ژنه‌کش ه‌موو سه‌ربرده‌کی بو پاشا گپ‌رایه‌وه نی‌نجا پاشا وتی: ده‌م‌وئ بچن جووه‌کم بو بینن. کوپه‌که و ه‌ندیک له‌ سواره‌کان ه‌ستان له‌گه‌ل به‌کتر گوند به‌گوند ده‌گه‌ران نی‌واره‌یه‌ک له‌ دیوه‌خانیک مانه‌وه جووه‌کش هاته نه‌وئ خه‌لکه‌که وتیان کی ه‌یه سه‌ر و سه‌ربرده‌یه‌ک بزانی جووه‌که وتی: نه‌من وه‌ختی خوی ژنه‌کم ه‌بوو موسلمان بوو ژنه‌کم مرد، کچه‌کی جوانی ه‌بوو کچه‌که‌شم موسلمان بوو داوام له‌ کچه‌که کرد می‌ردم پی‌ بکات کچه‌که‌م ه‌لات گوند به‌گوند له‌دوای گه‌رام وه‌خته‌ک دیتمه‌وه کوپه‌کی ه‌بوو شه‌وئ چووم سه‌ری کوپه‌که‌م بپی به‌ چه‌قو چه‌قویه‌که‌شم له‌ناو به‌رکی دایکی دانا به‌یانی چاوی پاسته‌یان کوړه‌کرد، مه‌مکی پاسته‌یان برپه‌وه له‌حه‌وت چیا یان ناوا کرد کوپه‌که ه‌سته‌او ه‌ر له‌وئ جووه‌کی کوشت هاته‌وه لای باوکی ه‌مووی بو گپ‌رایه‌وه دواپی ه‌موویان له‌گه‌ل به‌کتری ناشت بوونه‌وه.

= نه‌وه‌ی له‌م حیکایه‌ته تازه‌یه، که پیاوړکی جوو ژنیکی موسلمانی ه‌یه ژنی ده‌مرئ ده‌یه‌وئ کچه‌که‌ی خوی ماره بکات. که له‌ حیکایه‌تان زړ‌تر ژنه جووه و پیاوه موسلمان. لیره سواری قه‌میش بوون به‌کیکه له‌ ره‌گه‌زه‌کانی نه‌فسانه له‌نتیو ره‌گه‌زه زړ‌ه‌کاندا.

پووداویکی سەر سوپمانی نیوان جووتیار و ئەجندەکان ((پووداوی راستەقینەیه))

پیاویکی هەزار و کاسب هەبوو لە گوندیک دەژیا لە نزیک قەزای مەخمور بوو
تەنیا کشتوکال و دەغلودانی دەکرد و هەروەها مەڕ و مالاتی هەبوو بەختی
دەکرد، پۆژیک لە پۆژان کە خێزانەکی نان خواردنی ئامادە کرد لە کاتی ئێوارە
بوو کە خواردنەکی دانا لە گەڵ مندالەکان هەتا نان بخۆن پیاوێکە لە
دەرەوێ مەل بوو کە هاتەوێ بۆ نان خواردن پیاوێ هەزارەکی بێبێ
پشیلە یەکی پەش هاتبوو سەر نەهێکە مێکی لەو نەهێ خواردبوو پیاوێکە
لە گەڵ خێزانەکی بوو هەر هەر، پیاوێکە ناچار بوو دەستیدا دارەکی بۆ
ئەوێ پشیلە پەشەکی بکوژێ، لە ئەنجام پشیلەکی کوشت بەدار، ئینجا
هێنایە دەرەوێ مەلەکی دوری خستەو، پاش کوشتنی پشیلەکی چوونەو
سەر نان خواردنەکی لە گەڵ خێزان و مندالەکانی، پاشان چایان خواردەو،
پاش مەغریب بوو تاریک بوو بوو کۆمەڵە پیاویک لە دەرگایان دا لەم کات و
ساتانەدا مندالەکان زۆر دەترسان لەبەر ئەوێ مەلەکیان دور بوو لە ئاوەدانی
واتە بەتەنیا بوون، پیاوێ هەزارەکی چوودەرگای کردەو دیتی کۆمەڵە پیاویک
لەبەر دەرگایە، کۆمەڵە پیاوێکە وتیان: وەرە دەرەوێ کەمێک کارمان پێتە،
ئەویشی وتی: چییە؟ ئەوانیش وتیان بەم ئێوارە یە کە سێکت کوشتوو لە کاتی
نان خواردن پیاوێ. هەزارەکی وتی: کەسم نەکوشتوو، بەلام من پشیلە یەکی
پەشم کوشتوو، کۆمەڵە پیاوێکەش وتیان تۆ پیاوێکت کوشتوو بابجین بۆ
ئەو جیگایەکی کە پشیلەکت فری داو، کاتیک گەشتنە جیگای مەبەست وتیان
ئەم پیاوێ کوشتوو یان پشیلە لەپێش چاوی پیاوێ هەزارەکی پیاویک کوژا
بوو نەک پشیلە ئینجا وتیان: ە دەتێ؟ ئینجا هەزارەکی چەند جارەیی دووبارە
دەکردەو من پیاوێ نەکوشتوو، لە ئەنجام ئەم کۆمەڵە پیاوێ وتیان: وەرە
برۆین لە گەڵمان کە جیگە ئێ جەندەکانە ئێو جیگە یەش ناوی ((مەنتیقەیی دۆرە
فریزان)) پیاوێکەش لە گەڵیان چوو بەشەو بوو ئینجا پۆشتن بۆ جیگە
ئەجندەکان ئەوێتە لای چای قەرەچووغ. کۆمەڵە پیاوێکە ((ئەجندەکان
بوون)) پیاوێ کوژاوەکیان هەلگرتبوو و هەروەها پیاوێ هەزارەکیان لە گەڵ
دابوو، لەو کۆمەڵە پیاوێ ژنیکیان لە گەڵ بوو پیاوێ کوژاوەکی هەوسەری بوو

زډر جار له پټگه ژنه که ده پریست پیاوه هه ژاره که بکوژئ ټولې خوی
 بکاته وه. به لام، پیاوه کان نه یان ده هیشت له بهر نه وهی ماف خومان هه به تا
 گه یشته جیگه ی مه به سستی خو یان (دوره فریزان) نه جنده کان گوتیان هه پیاوه
 هه ژاره که نه گه ژنه نه جنده که ماره بکه ی منداله کانی به خپو بکه ی ټو ناکوژین،
 ټینجا پیاوه هه ژاره که له گه لی چوو ټو مائی ژنه که هه ر له پټگه دا نه جنده کی
 موسلمان پیاوه هه ژاره که ی جیا کرده وه و وتی: گوئ بگره وه چیت پی ده لیم
 وابکه. نه وه که به هه له دا ده چی گومرا ده بی به هیچ شیوه یه که له گه ل ژنه که
 ناخه وی ټینجا چوونه مائی ژنه که لای به ردی کی گه وړه بوو، منداله کانی نووستن
 و ژنه که هات ټو لای پیاوه هه ژاره که پټکه و بڅه ون، پیاوه هه ژاره که پازی
 نه بوووه زډر غه مبار بوو له م کاته زډر تووړه بوو وتی: ټو پیاوی منت کوشت و
 هه روه ها گا ټنه به من و منداله کان ده کی! له م کاته دا ژنه که ناگاداری
 که سوکاری نه جنده کانی خوی کرده وه نه مه پیاوی کی خراب و ناته واره ده بیټ
 بچم ټو لای حاکمی نه جنده کان خه به ریدا له م پیاوه هه ژار و موسلمان هه که
 پیاوی کی باش نیبه له گه لی وه هه روه ها پیاوه که شی کوشتووه، ټینجا چوون ټو
 لای حاکم، بریاری حاکم له سیداره دانی پیاوه هه ژاره موسلمان هه که بوو پیاوه
 هه ژاره که گوتیه حاکم من زډر کارم هه یه وه هه روه ها قه رد م هه یه له گه ل
 خه لکی پټگه م بده بچم ټو ماله وه ټینجا له سیداره م بده. وتی: که فیلیم ده وی
 له جیگه ی ټو تا بریوی وتی: پیاوه هه ژاره که پویشته، چوو ټو مائی خوی
 هه ندیک پاره ی هه لگرت چوویو سولتان عه بدوللا که نزیک ناحیه ی گه یاره له سه ر
 پوویاره که له سه ر نه و ناوه ناژه لټکی کوشته وه به سه ر خه لکیدا دابه شی کرد
 هه ر به خیرایی وه چووه ناو مه رقه دی سولتان عه بدوللا دوعای کرد له بهر
 ده سستی نه و کومه له نه جنده پزگاری بیټ وه قورنانی پیروزی هه لگرت ټینجا
 هاته وه جیگه ی نه جنده کان (مه نتیقه ی دوره فریزان) ټینجا ده بیټ حه و جار
 بانگ بدات به ده نگی کی به رز جه نابی حاکمی نه جندان گه ر ده ته وی له سیداره م
 بده ی من ناماده م لؤ له سیداره دان حه و جار بانگی کرد له بهر خاتری قورنانی
 پیروژ نه جنده کان ده ترسان بیڼه پیش هه لده هاتن ټینجا نه جنده ئیسلامه که له
 که فیلاتی نه م پیاوه هه ژاره که و ت به نه خوشییه کی کوشنده نه و جا قسه ی ټو
 خه لکی ده کرد ئیواران ناویخوا ی گه وړه به ټین ((بسم الله الرحمن الرحیم)) بلین
 له کاتی نان خواردن هه تا توشی نه م په وشته خراپه نه بیت سوپاس ټو خوا ی
 گه وړه که پزگارم بوو له نه جنده کان پاشان باری ته ندروستی زډر خراب بوو،

پووی کرده دکتوره کانی موسل و به غدا هیچ جیگه یه کی نه هیشته بۆ چاره سهری نه بوو له بهر نه وه هیچ دارایی و سامانی نه بوو کاریشی نه مابوو، ئینجا زۆر جار چوو له پایاوه گه وره شیخه کان هیچ چاره ی نه بوو خه رجی زۆری دا وای لیهات هیچی نه ما بوو له ماله وه منداله کانی بیخۆن، که هه موو که لوپه لی ناومالی فروشت بۆ خه رجی ماله وه بۆ نه وه ی ژبان به سهر به رن تا وای لیهات که لوپه لی ماله وه ش نه ما، ئینجا پاش ماوه یه ک پایاوه هه ژاره که له سهر جیگا که وت خیزانه که ی زۆر خزمه تی ده کرد ده یوست ئارام بیته وه تا ده چیته وه پاشان خزمه کانی پاره و پولیان بۆ ده برد پاش ماوه یه کی تر پایاوه هه ژاره موسلمانان که مرد بۆ گۆرستانیکیان برد ناوی بازرگه بوو.

= هه ر له سهرده می گۆنه وه، له سهرده می سۆمه ربیه کان، خه لک بره یان به نه جنده هه بووه وایان باس کردووه که نه جنده که سانیکن له گه ل مرقۆ تیکه لیان هه یه، به شتیه ی جۆراوجۆر. هه تا له سهر نه و باوه په بوون که نه جنده شه یتانه ده چیته نیتو له شی مرقۆ، بۆیه که سانیک هه بوون وه ک هه کیم، پێیان ده گوتن ((شه یتان ته رین)) هه روه ها له نیتو هه موو میله تان نه م باوه پی بوونی نه جنده هه یه و پریشه له چیرۆکی جۆراوجۆر، له نیتو کورده واریش، باوه پێکی ئاوا هه یه، که نه جنده = له مه چیتر = جنۆکه = خه لکانیکن له نیتو ئیمه دا ده ژین، به لام، ئیمه نایان بینین. به لام، هه ندی جار ده رده که ون. له م جۆره چیرۆکانه ش یه کجار زۆرین له نیتو خه لک.

سى كۆپرەكەي پاشا

كۆكردنەۋەي: ھاۋىيى عبدالله محەمەد، ھېمىن جلال الدين

گىترانەۋەي: عزەدين مەۋلود ئىسماعىل

لەدايك بوى: ۱۹۵۶ گوندى مۇرىلان

پاشايەك ھەبوو سى كۆپى ھەبوو كۆپى گەۋرە ناۋى ئەحمەد بوو، ئەۋەي ناۋىنجى ناۋى محەمەد، ئەۋەي گچكە ناۋى مىرزا مەحمۇد بوو. ئەۋەي پاشايە ئۆز باش نەبوو غەدر و غەدرى ئۆزى لە عالەم دەكرەدە يام ھات و غەيام چوو ئەۋەي پاشايە ئەمرى خۋاى كىرد، ۋەكى ئەۋەي پاشايە ئەمرى خۋاى كىرد. شەۋى كۆپرەكەن ھەستان گوتىيان ۋا چاكە كە بىرۋىن لەبەر خراپەكانى باۋىكان ھەريەكە ئەسپىيان ھىنا و زىن و مەكرەگەيان لىكرد و ھەرچى زىر و مالىيان ھەبوو ھەمويان لە ھەگبەي خۋاىيان كىرد بىرديان. ھەستان پۇششتن داخلى بە باژىڭ بوون لەۋ باژىڭ چوونە فندىق لەۋ باژىڭ مانەۋە، سالىڭ يان دوو سال براى گەۋرە (ئەحمەد) ئەۋەي زىر و زەبەنى ھەبوو تەۋاۋى كىرد ھەتا ئەسپەكەشى فرۇشت، ئەۋەي لىرى چوۋە كىن كابرايەك لە مەتەمەكەي سەر و پىچك و پىخۇلەي دەشۈشتەۋە بەنان و زىگ، ئەۋەي ھەردوۋ براپەكەي دىكەي چوونە شارىكى ترەيام ھات و غەيام چوو ئەۋەي بەھمان شىۋەي (ئەحمەد) براى سەرۋەت و سامانى نەما بەئەسپەكەشىيەۋە، ئەۋەي لىرى بەنان و زىگ بوۋە شۆلكەرى مالىڭ پىخى فىر دىدا و تەۋىلەي خاۋىن دەكرەۋە. براى گچكە (مىرزا مەحمۇد) ئەۋەي لىدا و پۇششت چوۋە شارىكى دىكە ھەستا ۋاغەكەي خۋى بىردە خانىك ۋەخۇشى غورفەي بۇ خۋى گىرت. مىرزا مەحمۇد چەند غەيامەك ماۋە و ئەۋەي سەرۋەت سامانەكەي نەما و بى كار ما، پۇڭك لەناۋ بازار دەگەرا چوۋە بەر دوكانى پىۋىكى حاجى كە دوكانى (قوماش) ھەبوو، چوۋە ئەۋەي دانىشت ئەۋەي حاجىيە چەند سال بوو دوكانى ھەبوو ھىچ بازىرى نەبوو كە ئەۋەي كۆپرە دانىشتىۋە ئەۋەي ئەۋەي بەر خۋى دايى و قوماشيان دەكرى لەۋ دوكانە، لەبەر ئەۋەي كۆپرەكە جاحىلىكى ئۆز جوان بوو خەلكە پىۋىيان تىدەكرەدە لە سەبىنى ھەتا ئىۋارە ھىچ قوماشى لە دوكان نەما و خىر سەرف بوو كە ۋەختى قوماشەكە تەۋاۋ بوو ئىۋارە حاجى دوكانى داخست. كە تەماشى كىرد و دىتى گەنجىك لەكن دوكانى دانىشتىيە ئۆز كۆرپىكى جاحىلى جوان بوو حاجى لى پىرسى تۇچ كەسى ئەۋەي گۆتى

پیاویکی فه قیرم دهستی خستی بهرکی خۆی یهك دوو دیناری دایه کوپه که
 وگۆتی نه و خیره، چونکه نه وپۆ قوماشم زۆر فروشت، میرزا مه حمود به و
 پاره یه یهك دوو پۆزی قه تاندو حاجی ههستا به و یهك دوو پۆزه قوماشی کړی
 و خستیه ناو دوکانه که ی حاجی سبه ینی ههستا هاته وه دوکانی گۆتی یاره بی
 ده بی نه و کوپه بیت هه وه بهر دوکانی هه تا عالمه بین هه قوماشه که م لی
 بکړن. دیتی نه و کوپه جاحیله هاته وه کن دوکانه که ی دانیشیت، دیتی دیسان
 عالمه که پوو یان له حاجی کرد و قوماشیان له حاجی کړی. هه ره له سبه ینی
 هه تا ئیواری حاجی هیچ قوماشی له دوکان نه ما و خړی فروشت، حاجی دیسان
 دوکانی داخست و دیسان چاوی به کوپه جاحیله که کهوت و دهستی خستی
 بهرکی خۆی و یهك دوو دیناری دایه کوپه جاحیله که کوپه جاحیله که هاته وه
 بو جیی خۆی و حاجی چوو وه مائی خۆی، حاجی که هاته وه ماری زۆر که یف
 خوش و خولق خوش و گۆتی کوه حاجی نه وه دوو جاره که یف خوش و خولق
 خوش دیاری؟ حاجی گۆتی چت لی بشارمه وه نه وه دوو جاره کوپه جاحیلیک
 دیت هه بهر دوکانی من له بهر نه و کوپه جاحیله زۆر جوان قشته عالمه که پوو
 ده که نه دوکاته که م، ژنه که ی گۆتی حاجی مادام وه تۆیه نه و جاره له گه ل
 خوت بیهینه وه نه گه ر هاته وه ده یکه یه کوپه خۆمان. حاجی هم دیسان
 چوو وه دوکانی خۆی، دیتی وه خته کی کوپه جاحیله که هاته وه جیی خۆی
 دانیشیت. دیسان نه و عالمه پوو کرد وه دوکانه و نه و قوماش بیت نه یان
 هیشیت، ئیواری دوکانه که ی داخست دیسان دیتی کوپه جاحیله که له جیی خۆی
 دانیشیتیه دهستی هاویشته بهرکی خۆی پاره ی دایه کوپه که هات برپوات حاجی
 قۆلی کوپه که ی گرت و گۆتی نه وپۆ میوانی منی، هاتنه وه بوونه میوانی مائی
 حاجی ئیواری که هه ر خواردنه ک چاککرا بوو خواردیان پیکه وه شه وله گه ل یهك
 دانیشتن حاجی پرسپاری له کوپه که کرد و گۆتی چ که سی و له کی دیتی و له کی
 ده چی؟ کوپه که گۆتی نه من فه قیره که م بی که س بی دایک و بابم حاجی گۆتی
 باشه مادام نه توو که ست نییه ئیمه مندالمان نییه بیه کوپه مه نه مه ش دایک و
 بابتین. کوپه گۆتی نه گه ر نه نگو قه بیل بکه ن نه من قه بیلمه کوپه که واته (میرزا
 مه حمود) گۆتی نه من نه سپه که هه یه له و خانیه یه ده مه وی بینمه کنه خۆم
 به ختوی بکه م. حاجی گۆتی: قه یناکه نه سپه که بینه کنه خۆت نه و جا کوپه
 گۆتی باب به نه من ده چمه بهر دوکانی له جیات توو، نه و کوپه ده چوو بهر
 دوکانی که سابه تی لو بابی ده کرد. پاله وانه ک به و بازیره ی فیر ببوو لازمه خړ
 پۆزه کی واته هه موو پۆزیک نه فیره ک بچووبایه مهیدانی له بهرامبه ری

پاوه ستایه بۆ شه پ کردن له گه لى. پۆڤ هات و پۆڤ چوو سڤ (نۆره) گه يشته حاجى قوماش فروش. گوتيان: سه بى نۆره ى تۆيه بچيه شه پى له گه ل دىوه بکەى، ئىوارى کۆپه که هاته وه ته ماشاى کرد بابى زۆر عىدزه. کۆپه گۆتى: بابە لۆ عىدزى؟ گۆتى کۆپم لۆ وه ى عىدزم سبه ى تۆيه تى مه يه بچمه شه پى له گه ل دىوه ى بکەم، کۆپه گۆتى مادام وايه بابە ئەمن سبه ى ده چمه مه يدانى شه پى دىوه ى. بابى گۆتى کۆپم پازى نيمه ئەتوو بچى چونکه هيشتا مندالى ئەمن به خۆم ده چم. کۆپه که گۆتى: بابە قه بيل ناکەم ئيلانه به خۆم ده چم، خه به ر بده پاشا ى بللى کۆپه کم هه يه ئەو ده رى ده چم، حاجى گۆتى: بچم بللىم ده رى ئەتوو کا کۆپت هه بوو، کورشه گۆتى گۆتى ئەگەر وه يگۆت ئەتوو برى کۆپه کم له مه درسه له شارى کى دىکه ده يخويند. پاشا ش گۆتى مادام وايه به يانى هه پوه مه يدانى دىوه ى. کۆپه که ئىوارى که ئەسپى خۆى تير ئالىک کرد و ئاماده ى کرد، سبه ينى زوو هه ستا نوپى زى خۆى کرد و به رگى شه پى له به ر کرد و شير و مه تالى خۆى له به ر کرد و سوارى ئەسپى خۆى بوو چوه مه يدانى له مه يدانى پاوه ستا بوو دىوه که هات، دىوه چاوى به م سواره که وت گۆتى ها سواره ئەتوو هاتيه مه يدانم گۆتى به لى ئەز هاتيمه مه يدانت. ئەو عاله مه ش پاوه ستايه له ساحه ى ته ماشا ده کات. (ميرزا مه حمود) گۆتى کافر داکه وه مه يدانى هه ر له سبه ينى هه تا نيوپانى که وتنه سوار سوارانى به شير و مه تالى که تنه مه يدانى که س پشتى که سى نه شکاند. ميرزا گۆتى کافر ئەو نيوپانه نوپى زى خۆمان ده که ين و نانى خۆمان ده خۆين و ده که وينه وه مه يدانى، ئەو چاره که وتنه وه به ر يه کترى به مله زۆرانه هه تا نوپى زى عه سرى ميرزا مه حمود گۆتى يار په ب خودايه ئەگەر ئەجه لى من به ده ستى وى هاتيه با له کۆلم کاته وه، ئەگەر هه جه لى وى به ده ستى من هاتيه با له کۆلى که مه وه. ميرزا مه حمود دىوه ى له عه ردى دا، هه ريگيشايه شيرى خۆى له سه ر ملى دىوه ى دانا، دىوه ده ستى هاو يشته ده ستى ميرزا مه حمود و گرتى و گوتى مه مکۆڤه ميرزا مه حمود گۆتى کافر لۆ ده پارتيه وه ئەگەر ئەتوو ئەمنت له عه ردى بدايه ئەمنت ده کوشت. دىوه به رچى لى والا کرد دىتى ژنه. تاکه خرپاله ک له پى بوو ميرزا مه حمود له پى کرده وه دىوه بووه کۆتره ک و فېرى که س نه يزانى بووه چه پله کوتان و خۆشى ميرزا مه حمود ئەو دىوه ى له کۆل ئەو باژيرده کرده وه. خه به ر پاشا گوتيان کۆپى حاجى دىوه ى کوشت و پۆيش پاشا جوا بى په وان کرد گۆتى لازمه حاجى و کۆپه که ى بيته ئيره، وه ختى چوونه کن پاشا ى پاشا گۆتى ئەو کۆپى تۆيه: حاجى گۆتى: به لى. پاشا گۆتیه کۆپه که ناوت چييه؟

گۆتى مىرزا مەحمود گۆتى ئەتو دىۋەت كوشت؟ گۆتى بەلى پاشا گۆتى مادام
 ئەتو دىۋەت كوشت ئەم كچى خۆمت پېشكەش دەكم، گازى قازى و مەلاى
 كرد و لىيان مارە كرد و قەسرو قسورىكى بۆيان دروست كرد و گواستىۋە چەند
 مانگەك لەكنى بوو پۆژەك مىرزا مەستاۋە لەبەر جىيەكەى خۆى ئەو تاكە
 خرپالەى لە بەپكى بوو بەربوۋە سەر جىگەكەى لە فەكرى چوو مەلىگىرت
 كچەكەى پاشا سەبەينى جىيە مەلگىرت تەماشائى كرد تاكە خرپالەك لەسەر
 جىيەكە كەوتوۋە، مەلىگىرت كچەكە چوو كەن بابى گۆتى بابە ئەو خرپالەم
 لەسەر جىيە خۆم و مىرزا مەلگىرتىيە ديارە مىرزا بەمەن پازى نىيە ديارە حەزدارى
 دەكاتن، وەختى كچە ئەوەى گۆت پاشا لە دوۋى مىرزائى پەوان كرد، وەختى
 مىرزا چوو كەن پاشا، پاشا گۆتى مىرزا ئەو تاكە خرپالەت لەكوۋى مەتاۋە مىرزا
 گۆتى پاشام ئەم تاكە خرپالە مى ئەو دىۋە بوو كە مەن كوشتم پاشا گۆتى
 دەبى مەوالى ئەو تاكە خرپالەم بۆ بىنى، مىرزا گۆتى مۆلەتى مانگەكم بدەينى
 تا بچم لەدوۋى. وەختى مىرزا گەپايەۋە مالا زۆر عىدز بوو دايك و باۋكى گۆتايان
 كوپم لۆ عاذز بوۋى گۆتى وەللەمى چتان لى بشارمەۋە پاشا داۋاى مەوالى ئەو
 تاكە خرپالەى لىم كىدىە ئەۋجا دەبى سەبەينىكە ئەمىچم. مىرزا سەبەينى
 سواری ئەسپى خۆى بوو پۆيشت. وەختى كە پۆيشت گەيشتە چل سواری، چل
 سوار لە لايەك بوۋن يەك سوارىش بەتاقى تەنى لەلايەك بوو مىرزا گۆتى يارەبى
 خودايە ئەمەن بە لاي چل سوارەكە بچم و سەلاميان لى بكم دەلەين لە چلەكەى
 ترسا لە يەكەكەى نەترسا مەستا بەبەينى مەردوۋلايان پۆيشت سەد مەتر لىيان
 دورر كەتەۋە گۆتى وەللەمى دەگەپتەۋە پىرسىار دەكم كە بزانم ماناى
 چىيە؟ چل لەلايەكن، يەك لەلايەكە. وەكى گەپايەۋە سەلامى لە مەردوۋلايان
 كرد گۆتى ماناى چىيە؟ چل لەلايەكن، يەككە لەلايەكى ترە. مەر چل جوابى
 مىرزاىان داۋە گۆتايان ئەۋە دىۋە زۆلم و زەۋارى لەسەر ئىمە دەكاتن مەمو
 سالىك زىپ و سەرانەمان لى دەستىنى وەختى ۋەيان گۆت مىرزا گۆتى كافىر
 داكەۋە مەيدانى دىسان مليان لەبەر مىلى يەكتر نا مەتا نوپىزى نىۋپانى نانى
 خۇيان خوارد و نوپىزى خۇيان كرد دىسان دەستيان بە زۆرانى كرد تا نوپىزى
 مەسرى مىرزا گۆتى يارەبى خودايە ئەگەر ئەجەلى مەن بەدەستى ئەۋەتايە
 بىكوۋى، ئەگەر ئەجەلى ۋى بەدەستى مەن مەتايە بىكوۋم تا نوپىزى مەسرم
 نەچى قوۋتى دايى و لەمەردىدا مەلى كىشايە شىرى لەبەر مىلى دىۋەى دانا.
 دىۋە پاراۋە و گىريا و گۆتى كافىر لۆ دەگىرىنى ئەگەر ئەتو ئەمەن لە مەردى
 بدايە مەن دەكوشتر ئەۋجا تەماشائى كرد ئەنگوستىلەى لە پەنجەى دابوۋ دىتى

كچه نهنگوستيله كى له ده ستي كرده وه نه ویش چووه ناسمان و بزر بووو هر
 چله كه گوتیان ها... چمان لی ده كى میرزا گوتی هر چلتان برؤنه وه مالی
 خوا حافیزی لی كرد و لییدا پؤیشت چووه سهر زییه ك چه ند كه له كه وان له سهر
 زئی بوون میرزا گوتییه كه له كه وانكه ی وهره دهریازم كه بمپه پینه وه.
 كه له كه وانكه گوتی: نازانم له ناوه ندی زئی ده ستهك دیتن كه له كه كى
 وهره گیتیت نازانم چیه؟ گوتی من خه می خوم نییه خه می توومه جاحیلکی
 جوانی نه كو بخنكی من مه له وانم. میرزا گوتی قیدی ناكا وهره دهریازم كه،
 وه ختی سوارى كه له كه كه بوو هلی كیشایه شیرى له بهر كه له كه كه پاوه ستا و
 ته ماشای كرد تا بزانی نه وه چیه نه و كه له كه ی وهره گیتی؟ وه ختی گیشته
 ناوه ندی زئی دیتی ده ستهك هات كه له كه كى وهرگیتی شیره كى له
 ده ستهك داو بری نه و زییه بووه خوین و خویناو، وه ختی نه و كه له كه دهریاز
 بوو نه وانی نه و بریش چاویان پئكه و تن دهریاز بوون هیچ نه بوو نه وانیش هاتن و
 دهریاز بوون له ناو زییه كه دا، میرزا هقی كه له كوانی داو پؤیشت. كه پؤیشت
 داخلی بازیره كى بوو جله وی نه سپی خوی بهر داو گوتی بجیته هر ماره كى
 نه من میوانی نه و ماره م چوو له بهر دهرگه ی ماری پیره نه كى وه ستا له
 دهرگه ی ماره كه یداو پیره نه كه هاته دهری. چاوی پئكه و ت دیتی سواره ك
 له پیش دهرگه ی پاوه ستایه، گوتی ها كویم چت ده ویت؟ گوتی وه لا دا پیره
 میوانی توومه پیره نه به هر حاله كى جیتی كرده وه میرزا ده ستي هاویشته
 بهر كى خوی زییه كى دهره ننا و دایه پیره نه خواردنی لق بكی پیره نه چووه
 بازاری هه ندكه خواردنی هینا و هینایه وه ماری و ئیواری خواردیان. میرزا گوتی
 دا پیره جیتی په رییان نازانیف پیره نه گوتی كویم بنوو تا سبه ینى سبه ینى پیت
 ده لیم. پیره نه سبه ینى زوو هه ستا خواردنی حازر كرد و نانی خویان خوارد
 چوونه سهریانی گوتی كویم بهر ی خویده نه و سهرایه ی نه و قه سره سپیه یه
 قه سری په رییانه. میرزا لییدا و پؤیشت چووه كن قه سره كى. له كن قه سره كه
 هاته خواری چووه ناو قه سره كه ده بینى سى ته خت دانرایه سى كونیش له
 قه سره كه له راستی ته خته كان هه یه. میرزا خوی له بن ته خته كى شارده وه
 دیتی سى كوتر هر یه كى له كونه كى هاتنه ناو قه سره كه وه. دووانیان گوتیان
 بون دى بونی بهنى ناده م دى. نه وى گه وره گوتی هه ریه كه به سهرهاتى خوی
 بگیتیه وه بزانی چى به سهرهاتیه؟ دووانه كى تر گوتیان نه توو
 له هه ردووكمان گه وره تری بگیتیه وه. نه وى گه وره گوتی وه ختی خوی نه من
 پاله وانكه بووم زولم له بازیره كى ده كرد هه موو پؤزك ده بوايه یه كيك بهاتبايه

مهیدانی ده‌مک‌وشت و ده‌مخوارد پۆژه‌ک چوممه مه‌یدانی دیتم کوپه جاحیل‌نیک هاته مه‌یدانی گۆتی کافر داکه‌وه مه‌یدانی شه‌رمان کرد ئه‌منی له عه‌ردی داو هه‌لیک‌یشایه شیریی و که‌من بکوژی له‌به‌ری پارامه‌وه تاکه خپخاله‌کم له‌پیم بوو بردی و پۆیشت نه‌گه‌ر بپواش ناکه‌ن نه‌وه‌تا تاکه خپخاله‌که‌ی تره له‌کنمه.

وه‌ختی میرزا گوئی لی‌بوو گۆتی نه‌وه یه‌کی‌کیانم دیته‌وه، ئه‌ویتی‌ان گۆتی وه‌ختی خۆی دیوه‌ک بووم زولم و زۆرداریم له‌سه‌ر چل که‌سان ده‌کرد، دیتم سواره‌ک به‌لامان داها‌ت به‌به‌ینی هه‌ردوو لامان داها‌ت هیچ سه‌لامی نه‌کرد لی‌ماندوو‌ر که‌وته‌وه جاره‌کی تر‌گه‌پاوه سه‌لامی له هه‌ردوولامان کرد. پرسای‌ری کرد له‌به‌ر چ نه‌نگۆ چل له‌لایه‌ک و یه‌ک له‌لایه‌کی پاوه‌ستاینه هه‌ر چله‌که گۆتی‌ان نه‌و زالمه هه‌موو سالتیک غه‌درمان لی‌ده‌کات و زی‌پو سه‌را‌نه‌مان لی‌ ده‌ستین. نه‌و سواره گۆتی کافر داکه‌وه مه‌یدانی که‌وتینه به‌ریه‌ک به‌مله زۆرانی ئه‌من له عه‌ردی دا هه‌لیک‌یشایه شیریی که‌ بکوژی و ئه‌من له‌به‌ری پارامه‌وه و نه‌نگوستیله‌یه‌ک له ده‌ست‌دا بوو له ده‌ستمی کرده‌وه و بردی نه‌گه‌ر پیم بپوا ناکه‌ن نه‌وه جیی نه‌نگوستیله‌که‌یه. نه‌وه‌ی سی‌یه‌م گۆتی ئه‌منیش پاله‌وانه‌ک بووم له‌به‌حرئ هه‌ر که‌له‌کوانیک ده‌ها‌ت قلی‌م ده‌کرده‌وه و غه‌رقم ده‌کرد، پۆژه‌ک که‌له‌که‌وانیک هات ده‌ستی خۆم در‌یژ کرد شیره‌ک هات له ده‌ستمی داو ده‌ستمی بپی نه‌گه‌ر باوه‌پیشم پی ناکه‌ن هیش‌تا ده‌ستم هه‌ر برینه. نه‌وه‌ی گه‌وره گۆتی میرزا وه‌ره ده‌ری ئه‌وجا میرزا هاته ده‌ری ده‌ستی‌ان به‌دانیش‌تن و که‌یف و خۆشی کردو میرزا ده‌ل‌یت ئه‌من هاتیمه له‌دوو ئه‌و تاکه خپخاله هه‌رسی پهریبه‌که ده‌ل‌ین نه‌و شه‌و با بنوین به‌یانی مه‌وعده‌مان به‌رامبه‌ری باژێریه، به‌یانی مه‌لایه‌کان و سو‌فیه‌کان چوونه مزگه‌وتی ته‌ماشایان کرد قه‌سرو قسوریک له‌به‌رامبه‌ری باژێر دیاره، مه‌لا و سو‌فیه‌کان چوونه لای پاشا گۆتی‌ان پاشامان خۆش بی دوی‌نی ئه‌و قه‌سره لی‌ره نه‌بوو، نه‌وپۆ ئه‌و قه‌سره دروست کرایه پاشا وه‌کی ته‌ماشای کرد گۆتی راسته‌گازی دوو پۆلیسی کرد بپۆن ته‌ماشای بکه‌ن بزانی چ قه‌سره؟ وه‌کی ته‌ماشایان کرد بینیان میرزا و سی ژن نوستینه یه‌ک له یه‌کی جوان‌تر نووستیه، میرزا سه‌به‌ینی هه‌ستا گۆتی پاشا له‌سه‌ر یه‌ک تاکه خپخال په‌خنه‌ی لی‌م گرت بزانی سی ژنم له‌گه‌له ده‌مکوژی. گۆتی وا باشه ئه‌سه‌په‌که‌م ببه‌م و بچم پاشای بکوژم له‌جیی نه‌و ببه‌م پاشا سواری ئه‌سه‌په‌که‌ی بوو چوو پاشای کوشت بووه پاشا، میرزا گۆتی به‌که‌که و دار و ده‌سته‌که‌ی نه‌وه‌ی پپی ناخۆشه با ده‌نگ بکات خه‌لکه‌که گۆتی‌ان مادام پاشا چوو تو له‌جیی پاشای میرزا خه‌زنه‌که‌ی پاشای شکاند، خانوبه‌ریه‌کی قه‌شه‌نگی

دروست کرد وه کو هی بابی مه تعه مه کی گه وره ی دروست کرد سیّ جه مه خه لک خواردنیان ده خوارد به به لاش له به ره شه ی بوو براکانی دیکه بیتنه شه وشاره بیتنه لای میرزا مه حمودو پۆژیک پیاویک به پال باژیریکدا چوو بیینی پیاویک ریخه لۆک ده شواته وه و پرسپاری لیّ کرد شه چ ده که یف گوتی شه کارمه و گوتی پۆژانه ت چه نده؟ گوتی نان و زگه. پیاوه که گوتی مادام برۆ فلانه باژیر پاشایه که هیه نانی ده داته خه لک به به لاش، کابرا گوتی له وانه یه بجم پارهم لیّ وه ریگرنو به لام پارهم نییه ز پیاوه که گوتی پیکه وه هه ردووکمان ده چینه شه و باژیرچه، که هاتنه باژیرچه که جه می نیویان بوو خواردن دانرا و خه لکه که نانیان خوارد پیاوه که به کابرای برای میرزای گوت برۆ نان بخۆ شه ویش نانی خوارد پاشاکه ریز ریز ده گه را ته ماشایانی ه کرد بیینی براکه ی و له گه ل خه لکه نان ده خوات پاشایه که گه پایه وه جیی خۆی، دوو پۆلیسی نارد گوتی شه و کابرایه م لۆ بیینن پۆلیس قۆلی کابریان گرت و گوتیان پاشا گازت ده کات. کابراکه گوتی: پارهم پیّ نییه گوتیان بۆ پارهمان نییه، پاشا کاری پیتنه وه خستی هاته کن پاشایه که سه لامی کرد. پاشا گوتی: کوپم چ کار ده که ی؟ کابرا گوتی: وه لاهی من فه قیرم به نان و زگ کار ده که م پاشا گوتی وه ره بۆ من کار بکه پۆژی زیره کت ده ده میّ و له گه ل خواردن هه روه ها برای دوو ه میش به هه مان شیوه ی براکه ی تری پۆژیکیان کابرایه که ده چیتنه شه و باژیرچه ی که برای دوو ه می لئییه ده بیینی کابرایه که قه رتاله ی رشیخی له سه ر ملی بوو ده یژاند شه ویش پرسپاری لیّ کرد چ کار ده که ی؟ گوتی شه کار ی منه گوتی پۆژانه کت چه نده؟ گوتی نان و زگه، پیاوه که گوتی هه ی قوپ به سه ر برۆ فلانه باژیر نان به لاشه کابرا گوتی ده ترسم پارهم لیّ وه ریگرن پارهم پیّ نییه، پیاوه که گوتی وه ره له گه ل من نه گه ر پارهیان لیّ وه رگرتی من پاره که ده ده م پیکه وه هاتن بۆ باژیرچه که وه خستی جه م هات تیکرا عاله مه که چونه نان خواردن هه م دیسان پاشایه که هات ته ماشای کرد برایه که ی دیکه ی و نان ده خوات به هه مان شیوه ی برای پیشووی دوو پۆلیسی ره وانه کرد بیهینن بۆ لای پاشا. بردیان بۆ لای پاشا هه م دیسان پرسپاری لیّ کرد چ کار ده که ی؟ کابرا گوتی به نان و زگ کار ده که م پاشا گوتی وه ره پۆژی زیره کت ده ده میّ له گه ل نان خواردن کارم بۆ بکه، هه ردوو برایه که پیکه وه له لای پاشا کاریان ده کرد یه کتریان نه ده ناسی و به لام پاشا ده یانی ناسی ئیواره یه که هه ردووکیان چونه خانی نوستن هه ر یه که له لایه که وه خۆیان دریز کردبوو بۆ نوستنو برای گه وره ته ماشای کرد گوتی: شه و خانوو به ره یه وه ک خانوو به ره ی باوکم وایه و براکه ی دیکه ش

به هه مان شیوه ی برا گه وره که ی وای گۆتو برا گه وره که ی گۆتی: دیاره لاسایی من ده که یه هه ردوکیان به شه پ هاتن. پاشاش له کونیکه وه چاودیریانی ده کرد، دوا ی هه ردوکیان لیک بوونه وه پاشان هه ردوکیان قسه یان له گه ل یه ک کرد و به سه رهاتی خویان بۆ یه کتر گیراوه ده رکوت هه ردوکیان برای یه کترن، سبیانی پاشا بانگی هه ردوکیانی کردو هاتنه حزور پاشا، پاشا پرسیری کرد گۆتی: نه وشه و بۆچی به شه رش هاتن؟ گۆتیان پاشام به شه پ نه هاتینه. پاشا گۆتی: ناگام له هه موو شتیک بوو راست بلین به لئ پاش گیرانه وه ی به سه رهاتی یه کتر ده رکوت هه ردوکیان براین. پاشا گۆتی باشه برای تران نییه؟ نه وان گۆتیان برایه کی ترمان هه بوو خویری بوو نازانین چی به سه رهاتوو هه پاشا گۆتی ئیستا بیبینن نایناسنه وه؟ گۆتیان به لئ ده یناسینه وه، پاشا گۆتی نه گه ر باوه پ بکن نه من میرزا مه حمودم نه وان گۆتیان (أستغفر الله) تو نه و نیت! میرزا مه حمود له سه رهتا تا بووه نه پاشای به سه رهاتی خۆی بۆیان گیراوه نه وان بریایان کرد که میرزا مه حمو برایانه. میرزا مه حمود بانگی هه مام چی کرد گۆتی بیانبه نه هه مام پاک بیانشۆن دوو پۆلیسی په وانه کرد جلوه رگی جوانیان بۆ بهینن برایه کیانی کرده ده سته راستی خۆی نه وی دیشی کرده ده سته چه پی خۆی، هه ریه که په ریه کیان ماره کرد. به مجۆره کۆتایی به چیرۆکه که مان هات به شاد بوونه وه ی هه رسی براکه.

= نه مجۆره نه فسانانه زۆرتتر باسی کوپه پاشا ده کهن و به زۆریش کوپه پاشا (۲) کوپن و له و سییه یه کیکیان به زۆریش نه وی گچکه لیها توه. نه وان که سه روت و سامانی بابیان ته واد ده بی، خویان بۆ به خێو ناکری، به لام برای گچکه نه ک هه ر لیها توه، به لکه ده بیته پاشا. نه م نه فسانه یه ش پیمان ده لی: سه روت و سامان و باوک و پاشا و بنه چه له نیو ده چی، به لام لیها تووی ده مینی و سه رمایه ی راسته قینه تاکه په گه زی نه فسانه له م حیکایه ته زۆره، دوا جار براکان په ریان ماره ده کهن.

پیاویکی هه ژار

گێڕانهوهی: عوسمان محهمه د ئه مین.

هه بوو نه بوو پیاویکی هه ژار هه بوو له گوندێك ده ژیا، پیاوه هه ژاره كه چێلێكی هه بوو نۆز باش بوو هه ندی خه لك له گونده كه كه یفیان به و پیاوه هه ژاره نه ده هات هه زیان ده كرد له گونده كه یان نه میتیت. پۆژێکیان هه ستان به دانانی پلانێك بۆ ئه وهی پیاوه هه ژاره كه چێله كه ی سه ربپێ و هه چێ نه میتیت، كۆمه لێك له خه لكی گونده كه هاتنه لای پیاوه هه ژاره كه ووتیان دنیا هه ندهی نا هینی هه موومان هه ر ده مرین وه رن با خه لكی گوندی هه موو چێره كانی خۆمان سه ربپێن پۆژ له دوا ی پۆژ هه ر پۆژی به كێك چێله كه ی خۆی سه ربپێ و بیهك نه به شیو خه لكه كه بیهخۆن.

خه لكه كه گوتیان ده بی كێ سه ربپێ و كێ سه رنه بپێ و تیان پیاوه هه ژاره كه یه كه مجار چێله كه ی خۆی سه ربپێ، پیاوه هه ژاره كه كه م زان بوو هه ستا چێله كه ی خۆی سه ربپێ و كردیانه چیشته و خه لكه كه خواردیان پاش ئه وهی كه خواردنه كه یان خوارد هه ركه سه چوونه مانی خۆیان گوتیان پلانه كه مان سه ری گرت، شه و هات و به یان هات له بۆ سه به ینی پیاوه هه ژاره كه چووه لایان ووتی: جه ماعت ئه مرۆ سه ره ی كێیه چێله كه ی سه ربپێ؟ ئه وانیش دایانه قاقای پێكه نین و پێیان گوت: كابرأ ئه توو شیت بووی! چت به سه ر هاتیه كێ چێلی خۆی سه رده بپێ پیاوه هه ژاره كه به دل ساردی گه رایه وه لای خێزانه كه ی پاشان له بۆ به یانی هه ستا پێسته چێله كه ی له ناو توره گه یه ك كرد و به ره و شار به رێكه وت وتی هه ر پێسته كه به رۆشم شتێك بپته وه جیی له رێگا دا پویشته تا شه وی به سه ردا هات، شه وی تووشی هه ندی بازرگان بوو كه سی سوار بوون قوماشی جۆراو جۆریان پێبوو دوا ی ئه وه گه یشته ئه وان سلاوی لێیان كرد و ئه وانیش وه لامی سلاوه كه یان داوه و تیان: فه رموو دانیشه، ئه ویش چوو له دوری ئه وان دانیشته ئه وانیش و تیان كابرأ بۆ نایه ی لای ئیمه دانیشی؟ كابرأی هه ژار گوتی: باره كه ی ئیوه قوماشه له به ر ئه وه نایه م لای ئیوه دابنیشم ئه وانیش گوتیان: ئه ی باری توو چیه؟ پیاوه هه ژاره كه گوتی: باری من پوچ توتیای تیدایه، له به ر ئه وه ناویم له لاتان دانیشم ئه وانیش هه ستان به دانانی پلانێك و تیان با فیلێك له م كابرأیه بكه ین ئه م پاره ی لێ سه نین و بیهین

پاشان پیاوه هه ژاره که زانی فێلی لێ ده کهن خۆی له خهوی خست هه تا نهوان
فێله کهی خۆیان نه نجام بدهن (سێ بازگانه که) نیوهی شه وهستان بهی
نه وهی سهیری باری پیاوه هه ژاره که بکهن قوماشهکانی خۆیان به جی هیشته و
توره گی پیاوه هه ژاره که یان پفاند و رایان کرد. کاتی که نهوان بزد بوون
پیاوه که قوماشی بازگانهکانی هه موو کو کرده وه به پێچه وانهی ئاراسته ی
نهوان که وه پێ و پویشته بو ماوه یه کی دوور و درێژ تا به ته وای له مه ترسی
بازگانهکان دوور که وه لای دایه جیگایه که نه وهی به سه ر برد، که به یان
بووه و به ره و شار که وه پێ که گه یشته شار قوماشهکانی هه موو فروشت به
پاره یه کی باش، ده ستی جلی جوانی کړی و به ره و گونده کهی خۆی گه پاره وه
که گه یشته وه گونده که خه لکه که سه ریان سوپما گوتیان: نه و جل و به رگه
جوانه ت له کی پهیدا کردیه خو نه تو هه چت نه بوو؟ پیاوه هه ژاره که گوتی: ئیوه
چێله که تان به من سه ر بړی فێلتان له من کرد منیش پێسته که م به شانم داداو
چوومه شار پێسته که م فروشت و نه و جلانه م پێچ کړی و کو مه له پاره یه کم بو
مایه وه پاره کهی ده ره مینا و پێشانی خه لکه کهی دا. خه لکه کهش به وایان پێ
کرد هه موو چوونه ماله وه چێله کهانی خۆیان سه ر بړی بو به یانی پێسته کانیان
له ناو توره گی کرد و به ره و شار چوون، له ناو شار گه پان و سوپان هاریان کرد
یه للا پێسته، یه للا پێسته کهس ناو پێ لێیان نه دایه وه. دوا ی نه وهی نذر هیلاک
بوون له گه پان و سوپانه وه به دلێکی تووند به رق و کینه یه کی نذر وه به ره و
گونده که یان گه رانه وه، پیاوه هه ژاره کهش له گونده ی ده یزانی هه موویان هۆرته
هۆرته ده گه رینه وه خۆی ناماده کرد بوو له بق هه لاتن خه لکه که که چاویان
پێکه وت په لاماریان دا نه ویش زوو هه لات و خۆی له چنگیان رزگار کرد پویشته
هه تا گه یشته گوندیک له و گونده تووشی مه لایه که بوو پاش نه وهی چاک و چۆنی
له گه ل مه لا کرد، باسی ژبانی خۆی کرد بو مه لا، مه لاش گوتی: بړق ماله وه
فهرده گه نمیک ببه. دوا ی نه وهی چووه مالی مه لا دینی مه لاژن له گه ل پیاوێک
ده ستی تیکه لاو کردووه. نه ویش به توندی له ده رگای مالی مه لای دا مه لاژن
به خێرای پیاوه کهی شارده وه نه وجا هات ده رگای کرده وه به خێره اتنی پیاوه
هه ژاره کهی کرد، نه ویش گوتیه: مه لاژن مه لا گوتوویه تی: هه ندیک گه نمم بده یی
نه ویش به خێرای گه نمه کهی بو تیکرد بو نه وهی زوو به پێ بکه ویت پێش
نه وهی مه لا بیته وه، پیاوه هه ژاره که فێلی کرد نه ویش به پژاندنی فهرده
که نمه که له ناو حه وشه ی مالی مه لادا پاشان که وه خپرکرنه وهی مه لا ژنیش

گوتی: واز له وگنمهی بینه گنمی دیکهت بۆ تیده کم ئه ویش گوتی: من گنمی خۆم خپ ده که مه وه هه تا ئه و هیڤ و مینه ی کرد مه لاش هاته وه پتکه وه دانیشتن پیاوه هه ژاره که که ریکی پی بوو به قهست ئالیک و ئاوی نه دایی له بهر هه ندی که ره که دهستی به زه په زه پ کرد ئه ویش چوو له لای که ره که و دایه بهر داران گوتی خۆ مائی خۆمان نییه شتم لی ئاشکراکه ی، هاته وه دانیشتن دیسان که ره که به هه مان جاری پتشیوو دهستی به زه په زه پ کرده وه، ئه و جاره پیاوه که چوو هه ندی قسه ی له گه ل که ره که ی کرد مه لاش گوتی ده بیئت پیم بلتی ئه و که ره باس له چ ده کات؟ ئه ویش گوتی ئه و که ره م ده لی مه نجه ریگ ئاو بکوئین و به سه ر ئه و قه سه له ی دابکه ن، قه سه له که ش دۆستی مه لازنی له بن بوو، پاشان مه لا گوتیه مه لازن برۆ مه نجه لیگ ئاو گهرم بکه مه لازنیش نۆد په جایی له مه لا کرد و گوتی پیاوه که به گوتی ئه و پیاوه مه که که ره که ی قسه ده کات؟ مه لاش سوور بوو له سه ر کاره که ی بۆیه مه لازن به ناچاری ئاوه که ی کولاند و به سه ر قه سه له که ی دا کرد و کا براش له بن قه سه له که ی سووتا و مرد. پاشی مه لا چوو سه ر کاره که ی کا برای هه ژار له مال مایه وه خۆی ئاماده ده کرد برۆ. مه لازن گوتی: چۆن ئه م که تنه ت پی کردمو ئه وه اش ده پی لاشه که شیم له گه ل فری بده ی پیاوه هه ژاره که هه ستا که ره که ی خۆی هیڤا و له سه ر پشتی که ره که لاشه که ی بار کرد و به جۆریگ داینا و به ستایه وه هه روه ک پیاوه ک سواری که ری بویه و بوو پاش ئه وه ی له گوندی چوو ده ری پۆشت تا گه یشته گوندیکی تر له نزیک گونده که که ره که ی به ره لای سه ر جۆخینان کرد به خۆشی خۆی شارده وه پاشان که ره که گه یشته سه ر جۆخینی جۆیه که و دهستی به خواردنی جۆ کرد خه لکی گونه که ش گازی کا بریان کردو کا برا ئه وه چاوت نابینی ئه و که ره ت به ردایته ئاو جۆخینان چه ندی هاواریان کرد کا برا که مردوو و گوتی لی نییه ئه وانیشت غاریان دایی و وه رگه پانی به خا که ناس کا برا بهر بوو وه سه ر زه وی پاشان پیاوه که که خۆی له په نا شار د بۆوه هاته ده ره وه به غار چوو هاواری کرد ئه ی هاوار له سه ر مسته ک جۆ برا که میان کوشت پاشان خه لکه که گوتیان بابه برا که ت دیاره ئه جله ی هاتوو ئه گه ر نا به و خا که ناسه چۆن ده مرد؟ وه ره با سو لحت له گه ل بکه یڤ پاره و گنمه کی باشیان دایی و چوو وه گوندی که دیتیان خه لکه که به دوا ی که وتن هه تا گه یشته ده شتاییه ک له وی تووشی شوانیک بوو شوانه که پیی گوت بۆ و پاده که یه ت ئه ویش گوتی: ئه خه لکه وازم لی ناهینن ده لپن ده بی بی به کوئخای گوند شوانه که ش ده لی

باشه من ئەم كارە لە جياتى تۆ دەكەم. جلوبەرگى يەكترى دەگۆرپنەوێ كەابرا
 ھەژارەكە دەچیتە لای مەرەكان كەابراى شوانە بەپىر خەلكەكەوێ دەچیت و
 دەلێت ئەم دەيكەم دەبم بەكوێخا پاشان ديارە ئاویك لەو ناوچەيە نزیکە
 ئەوانیش يەكسەر شوانەكە دەخەنە ناو ئاوەكەوێ شوانەكە دەخنكیت دواى
 تێپەرپوونی چەند پۆژێك كەابرا ھەژارەكە بەخۆى و مێگەلە مەركە دەیتەوێ
 گوندیز خەلكەكە كە چاویان پى دەكەوێت دەلێن كۆپە ئێمە ئەتۆمان نەخنكاند
 تۆ لەكوێ پەیدا بوویەو؟ پیاو ھەژارەكە ووتى چەندم گازى ئێوێ كرد و
 ھاوارم دەكرد كەس وەلامى نەدامەوێ بن ئاوەكە گەلێكى مەر لێبوو ھەر
 ئەوئەندەم پێھات بەشى خۆم ھێنا خەلكەكەش باوەرپیان پێكرد پوویان كردە
 ئاوەكە و گوتیان چۆن بزانی مەركە لێیە یان نا؟ ئەویش گۆتى يەكتان بچنە ناو
 ئاوەكەوێ ئەگەر ئاوەكە دوو سى بێقە بێقى كرد ئەوێ بزانی گازتان دەكات،
 يەكێكیان خۆى فرێدايە ناو ئاوەكەوێ ئاوەكە دوو سى بێقى كرد و كەوتە سەر
 ئاوەكە دەخنكى، پیاو ھەژارەكە دەلێت ئەوێ گازتان دەكات ديارە زۆرى لێیە
 پاشان خەلكەكە ھەموویان خۆیان دەخەنە ناو ئاوەكەوێ ھەموویان يەك لەدواى
 يەك دەخنكێن. پاشان پیاو ھەژارەكە گەرايەوێ بۆ گوندەكەى خۆى بەخۆشى
 و شادی ژيانى بەسەر دەبرد.

- ئەم چیرۆكە دەری دەخات كە كۆمەلگا چەند دەوری ھەيە لەوێ كە تاك
 ھاندا بۆ تاوان. كەابراى ھەژار كە خەلكى گوندی ھەمووی فێلى لى دەكەن
 ئەویش بۆ تۆلە كردنەوێ بە جارێك و دوو واز ناھێنى.

سەرچاوە:

- چیرۆكى يەكەم (سى كۆپرەكەى پاشا) م لەزارى مام (عزالدين مولود اسماعيل)
 لەساڵى ١٩٥٦ لە گوندی (مۆریلان) لەدايك بوو و ھەرم گرتوو.
- چیرۆكى دووھەم (پیاویكى ھەژار) م لەزارى (م. عوسمان محمد ئەمین)
 وەرگرتوو و نووسینە لە یالى ١٩٧١ لەدايك بوو لە ھەولێر.
- بەبێ گۆرانی زمانەوانى وەكو خۆى نووسىووەتەو.

هه مزه پالەوان

کۆکردنەوهی: دلخواز هه یاس هه سه ن

گێڕانهوهی: دایکی سارا

ده گێڕنهوه ده رێن پیاویک هه بوو ناوی (هه مزه پالەوان) بوو، ئه و پیاوه پیاویکی نازا و چاونه ترس بوو. هه مزه پالەوان ژنی و دوو منداری هه بوو، ژنه که ی هه مزه پالەوان هه زی له دیوێک ده کرد لۆیه هه ر له فکری ئه وه دا بوو که هه مزه پالەوان له ناو بیات و دیوه که بکات به هاوسه ری خۆی. پۆژه کیان ژنی هه مزه پالەوان پرسیا ری لێکردو پێی گۆت: ئه تو ئه وه نده نازای به چی په ل به ست ده بی؟ ئه ویش پێی گۆت: لۆ ئه و پرسیا ره م لێ ده که ی؟ ژنه که گۆتی: هه ر هه زم لێیه بیزانم. هه مزه پالەوانیش پێی گۆت: به مووی پرچی توو. ژنه که ی هه مزه پالەوان له گه ر دیوه که فکریان له وه کرده وه که چۆن هه مزه پالەوان له ناو به بن. پۆژه کیان دیوه که له گه ر ژنه که ی هه مزه پالەوان پێک که و تن لۆ ئه وه ی هه مزه پالەوان بکوژن. ژنه که دیوه که ی له ماری خۆیاندا شارده وه لۆ ئه وه ی به فێره ک هه مزه پالەوان له ناو به بن. ژنی هه مزه پالەوان به میرده که ی خۆی گۆت: وه ره با تا قیت بکه مه وه بزانم ئه تو په ل به ست ده بی یان نا ژنه که که زی خۆی بری و هه ردوو ده سستی هه مزه پالەوانی پێی به سته وه و دوا یه بانگی دیوه که ی کردو به هه ردووکیان هه مزه پالەوانیان خسته ناو پیستیکه وه به سیرمه دووریان و بر دیان له سه ر پوو یاریک کردیان به پرد لۆ په رینه وه. ئه و جا ژنه که دیوه که ی هیتایه سه ر ماری و لۆ ما وه کی پێکه وه ژیان له گه ر دیوه که و کچ و کۆپه که ی خۆی. پۆژه کیان ژنی هه مزه پالەوان چوو بۆ سه ر پوو یار لۆ ئه وه ی جل و به رگی مندا ره کان بشوات به سه ر پر ده که دا ها توو چۆیان ده کرد هه مزه پالەوانیش له ناو پیسته که دا به زیندوویی ما بوو. ژنه که فافۆنی ئاوی له بیر کردبوو به مندا ره کان ده ری برۆن فافۆنم له ماری لۆ بینن ئه وانیش ده چن کچه که به سه ر پشتی بابی ده که و ئی به س کۆپه که به سه ر پر ده که دا نا په رێته وه به ناو ئاودا ده پوات له کاتی ها تنه وه یان کچه که ده چێته لای دایکی و کۆپه که ش له لیواری پوو یاره که مایه وه هه مزه پالەوانیش بانگی کۆپه که ی ده کات و پێی ده ری کۆپم برۆ ماری شیر ه که م لۆ بینه له سه قفی خانییه که م هه رواسیی ه کۆپه که ش گۆتی برنده ده ستم نا گاتی بابیشی پێی گۆت برۆ سه ر شته کی بیهینه خواری و لۆم بینه کۆپه که ش به گیتی بابی کرد و چوو ماری و شیر ه که ی لۆ بابی هینا و بابیشی پێی گۆت شیر ه که له کالانه که بینه ده ری کۆپه که ش گۆتی ناتوانم ئه و کاره بکه م هه مزه پالەوانیش پێی گۆت ده سکی شیر ه که بخه ناو ده می من و ئه توش کالانه که لۆخۆت رشاکێشه

کاره‌ک‌ی کرد و بابی پئی گوت به‌دمکی شیره‌که پیسته‌که بدرینه کورشه‌کهش پیسته‌ک‌ی دراند و بابی هینایه دهرئ، هه‌مزه پال‌ه‌وان له‌ناو پیسته‌که هاته دهرئ و پرده‌ک‌ی وه‌کی خۆی چاکرده‌وه لۆ ئه‌وه‌ی ژنه‌ک‌ی هه‌ستی پئی نه‌کات، پاشان کورپه‌که چوه‌وه لای دایکی. هه‌مزه پال‌ه‌وانیش چوه ماری خۆی و خۆی شارده‌وه لۆ ئه‌وه‌ی دتیه‌که بیت‌ه‌وه و بیکوژی. کاته‌ک دتیه‌که دتیه‌وه ماری له‌گه‌ر ژنه‌که داده‌نیشن ده‌ست ده‌که‌ن به‌قسه‌کردن له‌ناکا و هه‌مزه پال‌ه‌وان به‌دیار ده‌که‌وی و شیره‌ک‌ی دهرده‌هینی یه‌که‌م جار ده‌چینه لای دتیه‌که و سه‌ری په‌ل ده‌دات پاشان ژنه‌ک‌ی خۆشی ده‌کوژی و پوو ده‌کاته کچه‌که و کچه‌که‌ش ده‌کوژی، کورپه‌که به‌ته‌نیا مایه‌وه و ترسا گوتی: باب‌ه ئه‌منیش ده‌کوژی ئه‌ویش پئی گوت: کورم ئه‌تو ئه‌منت پزگار کرد نات کوژم.

= ئه‌م چیرۆکه به‌شێوه‌ی تر ده‌گێڕد‌رێته‌وه، هه‌ندئ جار پال‌ه‌وان ئیعامی عه‌لییه و هه‌ندئ جار ئیعامی هه‌مزه. ره‌گه‌زی ئه‌فسانه‌یی ته‌نیا بوونی (نێه).ه.

مریشک و پتوی

هه‌بوو نه‌بوو ماریکی په‌وه‌ند هه‌بوو کوستان و گه‌رمیانان ده‌کرد، ئه‌و ماره له ئاقاری نزیک گونده‌ک ده‌ژان له گه‌رمیان کۆمه‌ره‌ک مه‌پ و مارات و مریشک و ئازله‌لی تریان به‌خێو ده‌کرد، کاتی ئه‌وه هاتبو ئه‌و ماره به‌ره‌و کوستان بچن لۆ به‌خێوکردنی ئازله‌کانیان ئه‌و ماره له‌کاتی پۆیشتنیان یه‌که‌ک له مریشکه‌کانی خۆیان لۆ له‌وه‌پ ئه‌وانیش له‌بیران کرد له‌گه‌ر خۆیاندا بییه‌ن، کاته‌ک مریشکه‌که گه‌راوه ماری دیتی ماره‌که پۆیشتییه و ئه‌ویان به‌ته‌نئ به‌جئ هیشتوه، پاش ماوه‌یه‌ک ئه‌و مریشکه هیلکه‌ی ده‌کات و له‌سه‌ر هیلکه‌کان کورک ده‌بئ و دای ماوه‌یه‌ک جووچه‌کی هه‌ره‌ینا.

پۆژه‌ک پتویه‌کی فێریاز چاوی به‌و مریشک و جووگانه ده‌که‌وئ فکر له‌وه ده‌کاته‌وه که بیانکات به‌ پارویه‌کی چه‌ور، به‌لام دهرئ جارئ ئه‌وانه به‌که‌لکی خواردن نایه‌ن لۆیه دهرئ با گه‌وره بن ئه‌وجا ده‌یان خۆم. ماوه‌یه‌کی پێچوو پتویه‌که هاته‌وه دیتی که جووچه‌کان گه‌وره بوون کاتی ئه‌وه‌یه که بیان خوات پۆژه‌ک هاته لای مریشک و پئی گوت هاتیمه لۆ ئه‌وه‌ی ئه‌توو جووچه‌کان بخۆم مریشکه‌که‌ش که‌سی نه‌بوو یارمه‌تی بدات پئی گوت: کو ده‌بی ئه‌وها و ئاخ‌ره‌بی سه‌برت هه‌بی، پاشان پتویه‌که پتویی و مریشکه‌که فکری کرد‌ه‌وه که کو خۆیی و جووچه‌کان پزگار بکات له‌ده‌ستی ئه‌و پتویه فێریازه.

گوندیک هه بوو له نزيك ماري مريشكه كه له و گونده كابرايهك هه بوو پاوچى بوو به كارى پاوچييه وه خهريك بوو، نه و پياوه ناوى (مام حهيدهر) بووو مريشكه كه فكرى كرده وه كه بچيته لاي نه و پياوه تاكو يارمه تى بدات، له بهر نه وه مريشكه كه چووه لاي مام حهيدهر و پيى گۆت هاتيمه لۆ نه وهى يارمه تيم بدهى لۆ نه وهى پزگاريم له ده سستى نه و پتويه كه دهيه وي خۆم و جووچكه كانم بخوات. مام حهيدهر يش گۆتى: باشه مريشك و مام حهيدهر پيك هاتن له سه ر نه وهى كه مريشك له باتى نه و يارمه تى دانه هه ندئى له جووچكه كانى خۆى بدات به مام حهيدهر. مريشك و مام حهيدهر پلاننه كيان دانا لۆ له ناو بريدنى پتويه كه مام حهيدهر هه سستا قۆرتكه كى گه وړه ي هه لكه ند و خۆى و تاژى و توله كانى هاوئيشته ناو قۆرتكه و پووش و په راشى به سه ردا داو لۆ نه وهى پتوى هه سستى پى نه كات.

لۆ سه به ينى پتوى هاته لاي مريشك و پيى گۆت هاتووم لۆ نه وهى بتان خۆم مريشكه كه ش پيى گۆت پاوه سته مادام هه ر ده مان خۆى با لۆخۆمان تۆزه ك شايبى بكه ين نه و جا به مانخۆ پتويه كه ش گۆتى ده ي باشه كوى ده رتسى باوايى ((نه م گفتوگويه هه ر له وشوينه بوو كه قۆرتكه يان ليدابوو مريشك و مام حهيدهر)) نه و جا مريشك و پتوى ده سستى به كيان گرت مريشك به پتوى گۆت نه تو گۆرانى برى پتويش گۆتى نا نه تو برى له سه ر نه وه پيكهاتن كه پتوى گۆرانى برى. پتوى گۆتى

مريشكه مريشكه ي لاني

سينگت خۆم سيقلدانى

جووچه له ت بيته سه يرانى

پتويه كه گۆتى نه من گۆرانى خۆم گۆت تۆره ي تويه مريشكه كه ش گۆتى:

مام حهيدهرى شاوورى

جووچه له ت له بهر مرى

بگره پتوى غازى

له گه ر گۆتنى نه م گۆرانى به ي مريشك مام حهيدهر خۆى و تاژى و توله كانى له ناو قۆرتكه هاتنه ده ره وه و پتويه كه يان كوشت پارچه پارچه يان كرد مريشكه كه پزگارى بوو له ده سستى پتويه كه، له كۆتايدا مريشكه كه سوپاسى مام حهيدهرى كرد بۆ نه م هاوكارى كردنه.

= نه مه چيرۆكى گياندرانه له گه ل مرقه.

زەمانىك واى لى دىت!!

كۆكردنەۋەي: نىان كىخسرە اللە ئەكرەم

گېرمانەۋەي: كىخسرە اللە ئەكرەم

دانىشتۇۋى: سلىمانى تەمەن: ۱۹۲۸

دەگېرنەۋە دەلېن لە زەماي قەدىم كابرايەك رېبوار دەبىت لادى بەلادى دەگەپا، پۆزىك لە پىدا پۆيى دىتى كۆترىك لەسەر دار ھەنارىكە، دوو ھەنارى پىتوھىيە يەكيان بۆگەنە و يەكيان ساغە، دىتى كۆترەك ھەنارە بۆگەنەكە دەخوات ساغەكە ناخوات، زۆر تەجەجۇوب دەبىت بەۋ شتە، دەروا دەروا ئەمجارەيان دىتى وا سەگىك بەرشتە بەچكەكەى ناو زگى دەدرىت، كە ھىشتا ناو زگىەتپو واى وپ ئەمىنى، دەلېت خوايە دەبىت چى بىت، ئەم دەروا دەروا دىتى ھەزىايەك زىيەك بەگەۋرەيى خۆى دەچىتە ناو دەمى ئەۋ ھەزىايە كە پشت كلك ھەزىايەكە وشكە و ھىچ ئاۋى لى نىيە، ئەمانە ئەبىنى سەرى سوپ دەمىنى، بۆيە قەرار ئەدات بگەپىت بە دواى يەككى زانا ئەم شتانەى بۆ شى بكاۋە، دەگەپى شار بەشار، لادى بەلادى ھەتا ئاۋبەنگى شىخى گەۋرە دەبىستى كە چەند مورىدى ھەبۋە، دەرواۋە لاي شىخ، بۆ نىۋەپۆ نان و مان لەگەل شىخ دەخۆن و دواى نان خواردن شىخەكە دەلېت: تۆ بۆ شتىك ھاتوۋى؟ كابراى رېبوار دەلېت ئەرى ۋەللا من سى شتى زۆر عەجاىبم بىنبۋە چەنكە دەگەپىم بۆ ئەۋەي مەعناكەى بزانم، شىخە دەلېت: ئەمرەكە، كابراى رېبوار دەلېت: يەكەم شت دىتم. كۆترىك لەسەر دار ھەنارىكە بوو، دوو ھونارى پىتوھىيەككىيان بۆگەنى بوو يەككىيان ساغ بوو، كۆترەكە ساغەكەى نەدەخوارد بۆگەنەكەى دەخوارد. شىخىش دەلېت: ئەۋە زەمانىك دادىت خەلگ بەشكلى جوانن، بەس ناخيان بۆگەنە، ئەۋكەسانە خۆشەۋىست دەبن لاي خەلگ كەس ئاۋر لەكەس باشكە ناداتەۋە. شىخەش دەلېت ھى دوۋەم چى بوو؟ كابرا دەلېت: سەگىك بەچكەكەى ناو زگى دەۋەپى كە ھىشتا لەدايك نەببوو، شىخە دەلېت: ئەۋە زەمانىك دىت گەۋرە و گچكايەتى نامىنى كەس حىساب بۆ دايك و باۋك ناكات. كابراى رېبوار دەلېت: شىيەمىش ئەۋە بوۋكە ھەزىايەك زىيەك ئاۋ دەچۋە ناو دەمى پاشەۋەي وشك بوو، شىخەكە دەلېت: ئەۋە زەمانىك دىت كەس بەبەش خۆى پازى نابىت و بەھىچ شتىك تىر نابىت، ھەرچى بكات ھەر دەلى كەمە. كابراى رېبوار دەلېت: بەراسىتى ئەمە زۆر مھىمە، زۆر مەمنون مامە شىخ ئىستاتىگە يىشتم. كابراى رېبوار خودا ھافىزى كرد و پۆيشت منىش كلاشم دپاۋ ھىچم پى نەبپايەۋە.

- چىرۆككى پىر حىكەت و پەرۋەردەبىيە، مرقۇھان دەدات بگەپىنەۋە لاي پراسىتى و پاكى.

دەنگە ھەنارە و ھەوت براکەى

دەببىت نابىت شاھە كەدەببىت لە مەملەكەتەك، كچىكى دەببىت، بەس دايكى كچەكە دەمرىت، زېدايكى دەببىت زېدايكەكە زۆر پقى لە كچەكە ئەببىتە، چونكە كچەكە لەگەل مانگا شەپى دەكرد، پۆژىك چوو بەر ئاوتە گوتى: من چەند جوانم كەس نىيە وەك من جوان بىت. ئاوتەكە دىتە قسە و دەللىت: نا تۆ جوان نىت، دەنگە ھەنارە جوانە، ژنەكە پقى ئەببىتە و بۆ كچەكە ھەل ئەبەستى و باوك و كچەكە دوو لە پاسەوانەكانى دەنئىرى كەكچەكەى بكۆژن لەدەشت، پاسەوانەكانى دەببەن، دەنگە ھەنارە ھەموو شتىكيان بۆ دەگىزىتە، پاسەوانەكان دەچنەو دەللىن: پاشا كوشتمان. بەس نەيان كوشت بەزەببىان پىتا ھاتەو. دەنگە ھەنارە دەپوا دەپوا دەببىن و خانىيەك لەدوورەو دەپارە، دەپوا ھەتا ئەگاتە خانىيەكە. دەببىن خانىيەكى ئەوئەندە پىس و ناخۆش، ئەوئەندە دەچىت ھەموو پاك ئەكاتەو ئاشيان بۆ لى ئەنى و خۆى ئەشارىتەو، كاتى بىنى ھەوت برا ھاتەو، ھەوت براكە دىتيان مال پاك كراوئەو ئاشيان لىناو، گوتيان دەببىت كى بىت؟ وەختى بەيانىش ھاتەو عەينەن ئەو ھابو، بۆيە تەكبىريان كەرد برا گەورە لەمال بىنى بزانى كىيە، كاتى برا گەورە خەوى لىكەوت ئاگای لىنەما، دەنگە ھەنارە ھات و ئىش و كارەكانى كەرد و خۆى شارەو، ھەتا ھەوتەمىن برا ھەرخەويان لىدەكەوت ھەوتەمىن برا كە لە ھەموويان جوانتر بوو، لەوى ماہەو و ھەستا پەنجەى خۆى بىرى خۆى پىدا كەرد بۆ ئەوئەندە خەوى لىنەكەوئەت لەپەنايەك خۆى شارەو ھەتا دەنگە ھەنارە ھات، يەكسەر دەنگە ھەنارەى گرت و گوتى تۆ چىتە؟ گوتى من دەنگە ھەنارەم، حال و مەسەلەى من ئەوھايە. كاتى ئىوارە براكان ھاتەو دەنگە ھەنارەيان بىنى، ئىتر ھەموو پۆژى ئەوان دەچوونە پاو دەنگە ھەنارە ئىش و كارى بۆيان دەكرد. پۆژىك گورگىك ھاتە لای دەنگە ھەنارە گوتى: يان دەتخۆم يان دەببىت پەنجە تووتە بىزم، ئىتر ھەتا عەياتى ئەو گورگە پەنجە تووتەى دەمژى، ھەتا دەنگە ھەنارە وای لىنەت لاواز بوو، ھەوت براكە ھەستىان پى كەرد گىزپاەو، ئەوانىش بىرىكيان لىدا و دووشەكيان كەردە بانى و گوتيان ئەگەر ھات پى بلى وەرە سەر ئەو دۆشەكە دانىشە. بۆ بەيانى گورگە ھات و دەنگە ھەنارە گوتى: بىر سەر ئەو دۆشەكە دانىشە، كاتى گورگەكە چوو سەر دۆشەكەكە يەكسەر بەربۆو ئاوبىرەكە، گورگەكە ھاوارى كەرد و گوتى دەنگە ھەنارە دواى چەند سالى تر ئەم بىرەتان پى كەردەو پىياز شىن ئەببىت ئاگادار بن نەبخۆن دواى دەبن بە نىوئەى مەپ و نىوئە بەشەر. ئىوارە براكان ھاتەو و بىرەكەيان پى كەردەو دواى چەند سالى تەپەپىازى جوان شىن بوو، براكان گوتيان دە

هه‌ندی له‌و ته‌ره‌پيازه جوان شين بووه، با بيخوين، ده‌نكه هه‌ناره‌ش هه‌لا له‌بيري نه‌ما بوو، كاتى ته‌ره‌ پيازه‌كه‌ى بويان هيتا و خوارديان هه‌ر حه‌وت براكه بوونه‌نيوه مه‌ر و نيوه به‌شه‌ر، هه‌موو پوژى ده‌نكه هه‌ناره ده‌يبردن و ده‌ى له‌وه‌پاندن، پوژى چوه‌ه سه‌ر دارى ده‌ستى كرده گريان و مه‌لايه‌ك له‌بنداره‌كه قورشانى ده‌خويند ديت فرميسك به‌ربووه بان قورنانه‌كه، سه‌رى بلند كرد ديتى وا كچيك له‌سه‌ر داره‌كه ده‌گرى، بانگيكرد و هاته‌ خواره‌وه، گوتى ناوت چيه‌؟ گوتى: ناوم ده‌نكه هه‌ناره‌يه، گوتى: ئه‌ى لۆ ده‌گرييه‌ى؟ ده‌نكه هه‌ناره‌ش حال و مه‌سه‌له‌ى بۆ مه‌لا گيرايه‌وه، مه‌لاش گوتى باشه ئه‌م داره بگه‌ر هه‌ر يه‌كه‌و حه‌وت داريان ليده به‌س زگت پييان نه‌سوتى و بليى ئوفو دوايى هه‌ر ده‌بنه مه‌ر به‌ته‌واوى. ده‌نكه هه‌ناره‌ش داره‌كه‌ى برد و ليتيانى دا هه‌مووى چاك بوونه‌وه، به‌س چونكه برا گچكه‌كه‌يان له هه‌موويان جوانتر بوو گوتى ئوف، يه‌كسه‌ر بوو به‌به‌رخيكى ته‌لوو، نيتير براكانى چاك بوونه‌وه و ده‌پويشتن بۆ پاو، ده‌نكه هه‌ناره‌ش له‌گه‌ل به‌رخه‌كه ده‌مانه‌وه و ده‌يبرده ده‌شت، پوژى براكان گوتيان لۆ ئه‌و به‌رخه سه‌ر نه‌برين و بيخوين، كاتى ده‌نكه هه‌ناره به‌مه‌ى زانى زورى پييان گوت فايده‌ى نه‌دا. ده‌نكه هه‌ناره پاى كرده ده‌شت ده‌گريا كاتى مه‌لا له‌بن دار قورشانى ده‌خويند گوتى له ده‌نگى گريان بوو كاتى ديتى ده‌نكه هه‌ناره‌يه، چوه‌ه لاي و گوتى چى بوو، ئه‌مجاره‌يان ئه‌ويش هه‌مووى بۆ گيرايه‌وه و به‌جوانى، گوتى برۆ خوينب به‌رخه‌كه بكه به‌شوئين گورگه‌كه چاكه‌بته‌وه، ده‌نكه هه‌ناره به‌دلخوشى پاىكرد و پويشتن و خوينه‌كه‌ى كرده سه‌ر جينى گورگه‌كه. يه‌كسه‌ر را گچكه‌كه چاكبووه‌وه. براكانى دلپان خوش به‌ه به‌چاكبوونى براكه‌يان بويه به‌ده‌نكه هه‌ناره‌يان گوت له هه‌موومان گچكه ترى و هه‌ندى برا گچكه‌كه‌ى بۆ شوى پى ناكه‌ى؟ گوتى: باشه شوى پى ده‌كه‌م، ده‌نكه هه‌ناره شوى به‌برا گچكه‌كه كرد و هه‌موويان پيكه‌وه ده‌زيان و پايان ده‌بوارد به‌خوشى، منيش كلاشم درآ و هيچم پى نه‌مايه‌وه.

- ئه‌م نه‌فسانه‌يه دوو نه‌فسانه‌يه تيكه‌ل بووه و شيوه گيرپانه‌وه‌ى ترى هه‌يه، به‌گشتى باس له زه‌مانيك ده‌كات، كه مړوځ و ناژه‌ل زۆر به ساده‌يى و له سه‌ره‌تا پيكه‌وه له سروشت ده‌زيان.

ژنیکی به سه بر

مالیک ده بن په وند ده بن، له بهر نه وهی خه لکی به تایبه تی نه وانه ی که مه رو مالاتیان به خپو ده کرد په وند بوون، گه رمیان و کوښتانیان ده کرد، چه ند پوژنک بوو ژنیک پیاوه که ی له کاروان ده بیت، شار زور دور ده بیت لئیانه وه و پیاوه که ش وتی من نه و پوژه و فلانه پوژ دیمه وه، هه ندیکدوست و نه حباب له گه ل خوما دینم ژنه که توش کاوپی سه برپه و لیتی بنی، نه و پوژه هات ژنه که ش هه ر له به یانییه وه کاوپی سه برپی کاوپی ووردکرد و لیتی ناو خه ریکی چیش لیتان بوو بق میوانه کان، جارنا جارنک ته ماشای پتی نه کرد بزانی به دیار نه که وتن، ده مه و دم نیوه پو نان حازر بوو نان دانرا کاتی ژنه که دیستی وا کاروانی به لای په شمال و خنجه که ی نه وان نیزیک نه بنه وه. ده ی، ده ی، ده ی، نزیکیبونه وه تا گه یشته لای په شمالی ژنه که ژنه که ش ته ماشای کرد پیاووی دیار نییه، چاوی گپړا، گپړا نه بیینی کاروانه که سه لامیان کرد و دانیشتن، نه ویش پرس و وتی: کا پیاوه که م، چی لیها توه؟ کاروانه که وتیان وه لالا چیت لی بشارینه وه له پتی دیاره عومره که ی ته واو بووه ئیزائیل ناوی خوینده وه نه و درچوو، عه مری خوی به چی گه یاند نیمه ش هه ر له وی کفن و دفنمان کرد ونیشتمان ژنه که ش وتی چو ن ئینسان دیته نه م دونیایه ده بیت پوژنک هه ر به جیتی بهیلتی، چه نی پیمان خو شه له دایک بیت، ده بی ناوا پیمان خو ش بیت که ده مری نان و مانی بق میوانه کان دانا بی نه وه ی هه سستی پی بکه ن که نه مه کاره ساتی نه وها گه وره ی به سه ردا هاتوه، دوا ی نان خواردن ژنه که گوتی کامتان قورن خوینن؟ په کی که له کاروانه کان وتی من، وتی سوره تی بخویننه با دلمان فینک بیتوه، کاروانچییه که ش ده سستی کرد به قورن خویندن هه تا گه یشته نه و ثایه تی که ده فهرمو ی (ان الله مع الصابرين) ژنه که وتی: توخوا له بهر من وا نه لئ یان له قورن ناوا نوسراوه، کاروانچییه که ش وتی: چو ن من هه ر له خومه وه ده توانم شت زیاد بکه م له قورن بویه نه م سوره ته م خویند له بهر سه بر و خوږاگری ژنیکی وه ک تو، که نه و کاره ساته گه وره ی به سه را هات به پاستی ژنیکی نه وعت نییه له م دونیایه، بریا هه موو ژنیک وه ک تو بووایه، کاروانه کان فاتحه یان هه دیه کرد و خوا حافیزیان کرد و پویشتن.

تیبینی: نه مه باو کم گپړایه وه وتی: نه م پووداوه پووداویکی هه قیقییه و پاسته به س نازانم له چ ناوچه یه ک پوی داوه گرنگ نه وه یه پاستیه.

= له م کاتانه یه و له بهر امبه ر نه مجوره ژنانه یه که له کورده واری ده لئین: ((شیر له لانی بیته ده ری، نیر! می!)).

ئەژدىھايەك و جۆلا

كۆكردنەۋەي: سىلوان ئەمىن

لەكۆنەۋە دەگىرپنەۋە، كابرايەكى جۆلا ھەبۈۋە، ژىنكى جوانى ھەبۈۋە، ژنەكەي لەبەر جوانى خۆي ئەيويست مېردەكەي حاشاي لى بىكات و تەلاقى بدات، بەلام مېردەكەي ژنەكەي خۆشەۋىست و تەلاقى نەدەدا، لەۋكاتەشدا حاكىمى ئەۋشارە خەۋىكى دى بوۋ، جاپچى جاپىدا كە پاشا خەۋىنكى دىۋە بۆكەسى ناگىرپتەۋە، جا ھەر كەسى بىت و بىت پاشا تۆ ئەۋخەۋەت دىۋە و تەعبىرىشى بۆلىك بداتەۋە، ئەۋا پاشا خەلاقى دەكا، كاتىك ژنەكە ئەمەي بىست بەھەلى زانى، لە دلى خۆيدا وتى خەبەرى لى ئەدەم كە لەخەۋە ئەزانى ھىچىشى لى نازانى سەرەنجام پاشا مېردەكەي ئەكۆۋى. چۈۋە لاي پاشا وتى: پاشام خۆشې مېردەكەي مەن زۆر باش لەخەۋە ئەزانى، خەلكى لە ولتەنى تر سەردانى ئەكەن، بەلام تىكايە كارىكى ۋا مەكە كە ئەۋ بزانى مەن خەبەرم لى داۋە.

پاشا دەست بەجى بەدۋاي جۆلاي نارد وتى: جۆلا خەۋم دىۋە خىرا پىم بلى چىم دىۋە؟ تەعبىرىشى چىيە؟ كابرا وتى: قورىان ئەمە ئىشى مەن نىيە ئىشى عالم و مشايخانە. ھەرچەند جۆلا ھەۋلى دا سودى نەبوۋ، ئاخىرى پاشا ئەمرى كەرد جۆلايان داركارى كەرد ھەتا لە زمان كەۋت پاشان كە بە زمان ھاتەۋە وتى: پاشا پۆۋىك مۆلەت بدە ئەگەر نەمزانى بىكۆۋە، پاشا پازى بوۋ، جۆلا چۈۋە بەردەم ئەشكەۋىك دەستى بەگريان كەرد، پاشماۋەك ئەژدىھايەك لە ئەشكەۋەكە ھاتە دەر وتى: بۆچى دەگىرى؟ جۆلا بەسەرھاتى خۆي بۆگىپايەۋە! ئەژدىھايە وتى: خەمت نەبىت مەن پىت ئەلەيم، بەلام لەۋ سامانەي كە ۋەرى ئەگىرى نىۋەي بدە بەمەن. جۆلا وتى بەسەر چاۋ. ئەژدىھايە وتى: دەھەستە بۆۋ بە پاشا بلى. لە خەۋتا لەجياتى باران مەيەن ئەبارى ۋە ھەشەكەي مەلەكەت پىر ئەبى لە مەيەن. ۋە مانا كەشى بەۋە بۆلىك بدەۋە ئەمسال خىر و بەرەكەت زۆر ئەبى ۋە خەزىنەت پىر ئەبىت لە پارە.

جۆلاش چۈۋە بەپاشاي وت، پاشاش خەلاقى كەرد، جۆلا پىرى كەردەۋە ئەگەر مارەكە بىكۆۋىت ئەۋا ھەموو سامانەكەي بۆخۆيەتى. پۆۋىشت دەستى دايە تىرۋەكەۋانېك و چۈۋە بەردەم ئەشكەۋەت تىرىكى گرتە ئەژدىھايە. بەرى نەكەۋەت. ئەژدىھايە چۈۋە ژوۋرەۋە. پاشان دۋاي دۋو مانگى تر پاشا دىسان خەۋنى دىت. بەدۋاي كابراي نارد. كابرا وتى: پاشا بەخۋا نازانم، پاشا وتى: مەن ئەمانە نازانم ئەتكۆۋم. بەكۆرتى دىسان مۆلەتى ۋەرگرت چۈۋە بەردەم ئەشكەۋەكە گىيا ۋە پاراپايەۋە وتى: ئەژدىھايە مەن كەردم تۆ مەيكە ئەمجارەش فرىام كەۋە. ئەژدىھايە وتى: تۆ پىياۋىكى خراپى بەشم نادەي ئەتەۋى بىكۆۋى. جۆلا وتى: ناماقولەيم كەرد

بمبەخشە. ئەژدىھا وتى: بە پاشا بلىٰ لەخەوتا دووربىنت بەدەستەوہ بوو تەماشای دۇنيات دەکرد، تەعبىرىشى ئەوہىيە كە چەند ولاتىك ئەگرى و ئەيخەيتە ژىر دەسلەلتى خۆتەوہ، پاش گىرپانەوہى ديسان پاشا خەلاتى كرد لەدلى خۆيدا وتى بۆچى بەشى ئەژدىھا بدەم بەخوا نايدەم!

بۆ جارى سىيەم پاشا خەونى دىت بەدواى جۆلاى نارد. جۆلا مۆلەتى وەرگرت چوہ بەردەم ئەشكەوت ئەژدىھا سەرى دەرھىنا و وتى: جۆلا ئەمجارە چىت ئەوئ؟ جۆلا بۆى گىرپايەوہ ئەژدىھا وتى: بۆ بەپەشا بلىٰ لەخەوتا سواری گوى درىژ بووى گورىست بەدەستەوہ بوو.. تەعبىرەكەشى ئەوہىيە حوكمەكەت زۆر بەھىز ئەبىت. جۆلا بەپاشاى وت. ديسان پاشا لەھەردوو جارەكەى تر زياتر خەلاتى كرد، جۆلا گەراپەوہ لەدلى خۆيدا وتى من زۆر بىئەفام چوہ لای ئەشكەوتەكە و ھەموو ئالتوونەكانى جارى سىيەمى بۆ ئەژدىھا برد، ئەژدىھا وتى: من ئەژدىھام ئالتوونم بۆچىيە؟ ھەر ھىچىشت لىئوہرناگرم چونكە پۆژگار واپە جارىك زەمان وابوو چاكەت لەگەل ھەركەسى بگردايە بەخرابە وەلامى دەدايتەوہ جارى دووہم زەمان وابوو چاكەت لەگەل ھەركەسىك بگردايە نە بەخرابە نە بەچاكە وەلامى دەدايتەوہ. جارى سىيەم زەمان وابوو چاكەت لەگەل ھەركەسى بگردايە بەچاكە وەلامى دەدايتەوہ.

ئەنجام

لەكاتى گىرپانەوہى ئەم بەسەرھاتەدا گەيشتمە چەند ئەنجامىك:

١- ئەم گىرپانەوہىيە زياتر بۆ مەبەستى پەند وەرگرتن و ئامۆژگارىيە ئەمەش بەسود وەرگرتن لە ئەفسانەى ئەژدىھايەك.

٢- لەم چىرۆكە سى جۆر خەلك دەبىنرئ كە لەكۆنەوہ تا ئىستا ئەو جۆرە كەسانە ھەر ھەن لەوانە:

كەسانىك ئەگەر چاكەت لەگەل كردن بەخرابە وەلامت دەدەنەوہ كەسانىكىش ئەگەر چاكەت لەگەل كردن نە بەچاك نە بەخراب وەلامت نادەنەوہ جۆرى سىيەمىش كەسانىك ئەگەر چاكەت لەگەل كردن ھەول دەدەن بەچاكە وەلامت بدەنەوہ.

= لەم ئەفسانەيە ژنە دەپەوئ مێردەكەى بىفەوتىنى، پاشا خەون دەبىنى، ھەركەسى خەونەكەى بزانی، خەلاتى دەكا و ھەركەسى نەبزانى لەسەرى دەدات. خەون و مانای خەونىش لای ئەژدىھايە، لە بوو بواردا، كە مۆژ تىيدا كارايە، جۆلا دەخەنە بەردەم لەنتو چوون، بەلام، ئەژدىھا ھەم يارمەتى دەدات، خەونى پى دەلى و بۆشى لىك دەداتەوہ و لە ھەلەكانىشى خۆش دەبى و لە بەشە حەقى خۆشى خۆش دەبى.

تتيله و ببيله

ئاماده كوردنى: ئاشنا عزيز عەباس

ئەم چىرۆكەم لە داپىرى خۆشەويستم وەرگرتووە

ئاو: حەمدىە حەمىد محەمەد

تەمەن: ۸۵ سالە. شوئىنى نىشتەجى بوون: كەلار

ئەوئى و ناوئى ئەيگىرتۆ مەپ و بزنك ئەوئى، ھەر لەتەك يەكتەر گوزەران ئەكەن، پۆژىك بزنەكە وە مەپەكە ئىژئى با خانىيەك دروست كەين بچىنە ناوى، مەپەكە پازى ناوئى ئىژئى مەن خورىم زۆرە نەيگەرەك خانى بەكەم، ئىتەر بۆخۆى بزنەكە ئەو پۆژە ھەر خەرىك خانى ئەوئى تا تەواوى ئەكا ئىتەر ئەچىتە ناو خانىيەكە، خانىيەكەى بەس وەقەدەر خۆى كردىتتى تەنيا جىئى خۆى تيا ئەوئىتۆ، ئەوتى باو بارانىكە چاۋ چاۋ ناوئىنى ئىتەر مەپەكە تى بۆ لای بزنەكە لە بزنەكە ئەپارپىتۆ جىئى بكاتۆ! بزنەكەش پىئى ئىژئى مەن ئەوئەنە و تەم پىت با خانىيە بۆ ھەردووكەمان دروست كەين تۆ وتت مەن خورىم زۆرە سەرام ناوئى. ئىيە ھاتىيە بۆ لای مەن جىت بەكەمۇ باشە مەن خانىيەكەم وەقەدەر خۆم دروسم كەردە، تەنيا جىئى سەرت ئەتوانم بەكەمۇ ئىتەر مەپەكە لەبەر گيان خۆى پازى ئەوئى بۆ ئەوئەى ھەر ئەوئى سەرىشى گەرم بىت باشتەرە.

ئىتەر تا درەنگى شەو دەمەتەقى ئەكەن خەويان لى ئەكەوئى تا بەيانى، بەيانى بزنەكە تىتە خەوەر ھەرچەن بانگ مەپەكە ئەكا نلىتە خەوەر ھەر بانگى ئەكا ھۆ مەپ ھەلسە تىر خەو نەبوتە، ئىتەر بزنەكە ئىژئى ئەو تىر خەو ناوئى با مەن بچەم بۆ دەشت ئەو گىزۇگىيە نە تۆزئى بۆم وەختى بزنەكە تىتە دەشت سەير ئەكا مەپ چى؟! مەپ كاشەى خورىاوە و تەنيا سەرى ماوە ئىتەر بزنەكە زۆر خەفەت ئەخواو ئىژئى خۆزگە جىم بگردايەتۆ تاواى لى نەھاتايە، بزنەكە بىر ئەكاتۆ ئىژئەوئى مەن خانىيەكە باشتەر چاكتەر بەكەم بۆ ئەوئەى نەوئەك ھەيوانە دىندەكان بمخۆن ئەچى ھەر چوار پای مەپەكە ئەكوتى و لەتەك خورىيەكەى ئەيداتە بانى و گىزۇگىيە ئەو ناوچە كۆ ئەكاتۆ خانىيەكى چاك و جوانى لى دروست ئەكاو ئىتەر پۆژ تىپۆپۆژ ئەپوا بزنەكە ھەر وەتەنيا لەو خانىيەيە بزنەكە ئەئاوسى و سكى ئەوئىت ئىتەر پۆژ وەپۆژ مانگ وەمانگ بزن ھەر خەرىك

چاگردنی خانیه که یه تی بۆ ئه وهی چاکی کا تا به یانی دوو به یانی به چکهی
ئه وی تا که س نه یخوا به کۆ له حه یوانه کان ئیتر تا ئه و کات بزن دوو به چکهی
ئه وی دوو به چکه ناویان ئه نی تتیله و ببیله.

تتیله و ببیله پۆژه پۆژ دایکیان وه ختیوان ئه کا و شیریان ئه داتیو گه وره یان
ئه کا پۆژیک گورگیك له و شوینه ئه پوا سه یر ئه کا ده نگ و بۆی خوش تیکۆ
ئه گری سه یر ئه کا ئه مه بزنیکه و دوو به چکهی هه یه، له و پۆژه وه گورگ هه ر
خه ریک چاویان لی ئه کا بۆ ئه وهی بیان خوات، گورگ ده رچون بزنه که ئه زانی
هه موو پۆژی بزنه که ئه چی له و ده شت و ده ره گیای زۆر ئه خواو گیا تیریتۆ بۆ
به چکه کانی گیای زۆر ئه خوا بۆ ئه وهی شیر ی زۆر بی، بزنه که به دوو به چکه که
ئیزئی تتیله و ببیله قاپی له که س نه که نو هه تا من له قاپیم دا ئیوه ش ئیزن
ئه وه کتیه منیش ئیزم تتیله و ببیله قاپیم بۆ بکه نو گوانم ته قی ئه وه یزانن منم
گورگیش هه موو پۆژی گویان لی نه گری تاوه فیل ئه زانی، پۆژی بزنه که ئه پوا
بۆ خۆی له و شوینه کاتی گیای لی ئه خوا تۆژی گیای ئه مینی گیاکه ئه خوا
ئه چی بۆ شوین ترو له و شوینه بۆخۆی گورگ ئه زانی بزنه که دواکه وت و ئه پوا
ئه دا له قاپی و تتیله و ببیله ئیزن کتیه ئه وه گورگیش وه ده نگی ناخۆش
ونا ساز ئیزئی تتیله و ببیله گوانم ته قی قاپیم بۆ بکه نو تتیله و ببیله دایه ئه وه
بۆچی ده نگت گۆریاوه ئیزن گورگیش وه ده نگه ناخۆشه که ی ئیزئی تتیله و ببیله
دایکتان کویر بیت ئه وه نه گریام بۆ گیا بۆتان زۆر سه رمام بوو ئیتر قوریم ژان
ئه کات ناتوانم ده نگم وه کو خۆی لی بکه مۆی، بۆخۆی گورگ وه و فیله ی خۆی
تتیله و ببیله ئه خه لئینی تتیله و ببیله پائه که ن ئیزن دایه دایکم هاتو قاپی
ئه که نو سه یر ئه که ن شتی ناشرین له به رده م قاپیه که یان ویساوه ئیزن تۆ کتیی؟
تۆ دایکمان نیت. گورگه که ش وه ده نگه ناخۆشه که ی ئیزئی هاها من دایکتان
نیم ئیسه.

سوپاس و پێزانین: زۆر سوپاسی داپیره ی خوشه ویستم ئه که م (حه مدیه حه مید
حه مه د).

=له وه ده چی ئه م چیرۆکه ته واو نه بوو بی!

زېږد اک!

کړکړندنه وهی: نیغان عهلی ره سول.

هه بوو نه بوو کچیک هه بوو داکي مرد بوو بابی ژنی هینا بڼوه، نه و کچه له بن دهستی زېږد اکي مات و مه لوړ و پووت و قوت و برسی بوو مندارانی گه پړه گه مه یان پی ده کړد. پږه کیان زېږد اکه کي په وانه ی بهر چیرانی دهکا و ته سی دایه دهستی تا بیر پیسی، به نیراده ی خوا بایه ک هات و بووه گه رده لوول و توژ و بایه ک چاو چاو ی نه ده دیت کچه له و وخته ی ته شی له دهست دهپوا و نه ویش له ترسی زېږد اکي هر له دوو ته شیبیه کي غار ددها و دهپوا و له کاته کي کونه نه شکفته کي دیت کچه که چوو دیتی دیوه ک هنده ی که رته چیا یه کي زلی گه وره ی پیری بون پیسی لیته دیوه له کچه کي چوو پیش و پتی گوت وهره بزانه: نه وهی پیت دریم ده بی بیکه ی کیژه گوتی باش خاره. دیوه گوتی: سهرم بنوپه جوان نه گهر نه شی نوپی ده تکزوم.

کچه گوتی: بهر ی خاره گیان وا دیم سهرت ده نوپم. کچه سهری دیوه کي نوپی دیتی سهری دیوه پړه له حه زیا و مار و دوپشک و جوره ها زینده وهر. دیوه پرسى: کیژ ی سهرم کوه؟ کیژ هه ده ر ی: سهرت وه ک ناوی کانی و پوویار پوون و پاکه له وهش دیار بووه که کیژ هه ناقر و پیکوپیک بووه. دیوه گوتی: کیژ ی باشه بهران نه وهی پیت دریم به گویم بکه. کیژ هه کوش گوتی: بهر ی باش.

دیوه گوتی: نه گهر ناوه کي پړه هات گازم مه که بهران نه گهر ناوه کي سپی هات گازم بکه. ناوه سپیه که هات کیژ هه دهستی کرده گازه گاز و گوتی خاره ههسته ناوه سپیه که هات دیوه به ناگا هات و کیژ هه خسته ناو ناوه سپیه که کچه سهر پای به ژن و بارای بوو به ژپ و چوو ماری. کات ی زېږد اکه کي دیتی نه و نه ونده جوان و بی وینه بووه گوتی کو و هها جوان بووی ده بی کیژ ی منیش بیهی هه مان هه مان نه و جیهی به خوت چووی نه گهر نه شی بهی نه وه ده تکزوم.

کیزهش له ترسان به سهرهاتی خوئی لو زپ داکه کئی گتیرایه وه و پتیی گوت. زپ داکي به دکار هه مان شیوه کیژی خوئی په وانای جییه کئی کرده وه و دیسان به ئیراده ی خوا بایه کی توند هات و ته شی زپ خوشکه کئی برد کچه به دواي ته شیییه که غاریدا تا گه یشته نه شکفته که دیتی دیوه کی به قه د که رته چیا یه کی گه وره ی لی بوو. دیوه هه مان قسه کانی خوشکه کئی دووباره کرده وه و کچی زپ داکه که هه رده سستی ته ماشای سهری دیوه ده کات و ده ری خاره نه وه چیییه سهرت پر له هه زیا و مار و دوویشک و نه سپی و پیسییه. دیوه ده ری باشه به س هه ر قسه یه کی دیم کرد به گیم بکه نه ویش ده ری باش دیوه ده ری ناوه کی سپی هات گازم مه که به ران نه گه ر ناوه کی رهش هات گازم که. که کچه له سهر قسه ی دیوه ی ناوه کی سپی هات گازی نه کرد ناوه کی رهش هات گازی کرد دیوهش کیژی زپ داکه کئی تی هه ر دایه ناو ناوه په شه که و کچه سه راپای له شی بوو به گو ناشیرینییه کی وای به سهر هات که بچووبایه هه رشوینیک خه رک گالتی پی ده کرد و بیژی خوئی لی ده کرده وه کیژ به گریان چووه ماری و هخته کی داکي دیتی کچه کئی وای به سهر هاتووه بوی ده رکه وت په نجه ی په شیمانی گه ست و زانی که نه وه ی وای به سهر کچه کئی نه ودا هیناوه هه سوودی و دلپه قی و خراپی نه وه لژی به له قه دیمه وه ده رین چ بچینی نه وه ده دورییه وه.

- تۆله کردنه وه ی مندالی هه تیو له زپ دایک و کچه کئی له نپو هه کایه ت زۆر به رچاوه له م نه فسانه.

به سهرهاتی کچیک

هه بوو نه بوو کیژ هه ده بی له بن ده سستی مام و مؤژنی ده بی، پۆژه کی مامؤژنی نیوه شه و ده بی سینیییه کی لو پر گوشت ده کا و ده ری ده بی بییه سه ر زئ و بیشوییه وه ده نا ده تکوژم کیژ زۆر له مامؤژنه کئی ده پاریتنه وه و داوای تۆزیک په حم و به زه یی لی ده کا به لام بو دلی په ق هیچ سوودیک نییه ! کیژ ناچار به ری که وت و به چاوی پر گریان و به په نگی زه ردی هه تیوی به م شه وه تاریکه به ری که وت و هه ر بۆیی هه ر بۆیی له نا کاو گه یشته سه حرا یه کی که سی تیدا نه بوو جگه له خوئی نه بی دیتی قه سرنکی گه وره ی سپی جوان که له ژیا نی خویدا نهیدی بوو له ده رگای قه سه ره کهیدا و دیتی به ته نیا تا که کوپه کی قۆزی ریک و

پێك و خانه دان له قهسرهكهی بوو و ده‌رگای لێ كرده‌وه و كوپه‌ش به‌گه‌رمی پێش‌ه‌وایی لێ كرد و گۆتی فه‌رموو و هه‌ره ژۆری دانیشه‌، كیژه له‌سه‌ر قسه‌ی كوپه‌ی ده‌چی و كوپه‌ پرسیا‌ری لێ ده‌كا و ده‌ری ده‌ی با بزانم لۆ له‌ ده‌رگات دا و تۆ چی و له‌كێ هاتی؟ كیژه به‌ووردی به‌سه‌رهاتی ژیا‌نی خۆی لۆ كوپه‌ی ده‌گێریته‌وه كوپه‌ش به‌سه‌رهاتی خۆی لۆ ده‌گێریته‌وه و پێی ده‌ری تازه ئه‌من برا ئه‌تو خوشك و هه‌ره با پێكه‌وه له‌و قه‌سه‌ری بژین به‌و نه‌وعه‌ی هه‌فت سار كیژه و كوپه‌ پێكه‌وه بوون پاشان كوپه‌ پۆژه‌کیان ده‌ری كیژی ئه‌وه سونه‌تی خوا و پێغه‌مبه‌رانه كه ده‌بی هه‌موو كیژه‌ك می‌ردی بكا و هه‌موو كوپه‌كیش ژنی بی‌نی ئه‌وجا لۆ نایێ می‌ردم پێ بکه‌ی كیژه‌ش چا‌كه‌ی كوپه‌ی له‌پێش چاو ده‌بی و پا‌زی ده‌بی كوپه‌ش زی‌ر و ما‌ره‌کی باشی لۆ ده‌كا و به‌و نه‌وعه‌ی ژیا‌نه‌کی خۆش ده‌گوزه‌ری‌نن پێكه‌وه. پۆژه‌کیان كوپه‌كه گۆتی ژنی ئه‌من ده‌پۆم ئه‌تووش ده‌رکه‌ی له‌كه‌س مه‌كه‌وه ژنه گۆتی باش. پۆژه‌کیان یه‌كێك له‌ ده‌رگای داو ژنه له‌ كونی ده‌رکه‌ی ته‌ماشای ده‌كا و ده‌بی‌نی ژنه دۆمێكه له‌ ده‌رگای ده‌دا و نه‌ویش قسه‌ی می‌رده‌كه‌ی به‌بیر دێته‌وه و یه‌كه‌م جار ده‌رکه‌ی نا‌کاته‌وه پێی ده‌ری (چیت ده‌وی له‌ دونه‌یا ده‌تده‌مێ دۆمێ به‌ران به‌شه‌رته‌کی ده‌رکه‌ت لێ نا‌که‌مه‌وه) پاشان به‌هه‌ر حاره‌کی ژنه دۆمه‌كه ژنی كا‌برای پا‌زی كرد ده‌رکه‌ی پێ كرده‌و. ژنه دۆمه‌كه گۆتی بی‌نه قیچی ئه‌و زی‌رانه‌ی تۆ له‌به‌ر ده‌كه‌م دوا‌بی گۆتی شه‌كه‌كانی‌شتم بدێ با له‌به‌رکه‌م ئه‌وجا ژنه دۆم لێی به‌خۆ كه‌وت پێی گۆت یه‌للآ ئه‌و جل‌كه خزمه‌ت‌كاریانه له‌به‌رکه و تۆ بووی به‌ خزمه‌ت‌كار و من بووم به‌ خاوه‌ن ما‌ر.

گۆتی پیا‌وه‌كه‌ی هاته‌وه دینی ژنه‌كه‌ی زۆر نا‌شرین بووه پێی گۆت ژنی لۆ لچت ئه‌وه‌نده ئه‌ستوور بووه لۆ هه‌ا نا‌شرین بووی ژنه ده‌ری چ بکه‌م پیا‌وه‌كه له‌غه‌می دووری تۆ هه‌ر گریا‌وم غه‌م خواردووه لۆیه نا‌شرین بوویمه. ژنه‌ی غه‌ربیش هه‌ر ده‌گریا و له‌ ته‌نیا‌یی و بێ‌كه‌سی و له‌ترسی ژنه دۆمه‌كه‌ی پۆژه‌کیان پیا‌وه‌كه دووباره ده‌ری ژنی ده‌پۆم ژنه دۆمه‌كه‌ش ده‌ری باشه پیا‌وه‌كه ده‌ری بابچم لۆ كن خزمه‌ت‌كاره‌كه‌ی ژنه‌کی گه‌له فه‌قیر و باش پێ ده‌چی وه‌للآ پیا‌وه ده‌چی و ده‌ری خوشك ئه‌من ده‌پۆمه شه‌اره‌کی دی ئه‌گه‌ر هاته‌وه چت لۆ بی‌نم ژنه جوا‌نه‌كه كه ژنی خۆی بوو پێی ده‌ری: نا‌وی خۆت

له بیر مه که بووکه جیچیکم لۆ بینه. پیاوه ده چیه شاری پێشی هه موو شته کی ده چی بووکه کی بکری له و جیهی که دهیه وی بووکه کی لۆ بکری پێی ده رین کاکه حیکمه ته که له کرینی نه و بووکه دایه نه مه نیشانه ی سه رسوپانه کاتی نه گه ر بووکه که ت لۆ برده وه له شوینیکی به دزی ته ماشای بکه بزانه نه و ژنه چ ده ری، نه گه ر نه و بووکه له ناوه ندی که رت بوو نه و ا قسه ی ژنه که پاسته نه گه ر که رتیش نه بوو نه و ا ژنه که درۆی ده کا. ژنه ش ده چی به سه رهاتی ژبانی خۆی لۆ بووکه جیچه که ی ده گێرته وه به ران به چاوی پر له گریان و دره کی به غه م و به داخ و که سه ره کی نۆر بووکه که له ناوه ندی که رت ده بی و پیاوه که لێی ده چیه ژووی و هه ردوکیان له خۆشیان تیر تیر پیده که نن سه ر به یه که وه ده نین. کابرا لۆی ده رکه ت نه وه ژنه دۆمه و به دکاره و لۆیه پریار ده دا دوو هیستر بکری پاش کرینی هیستره کان به کیکیان سی پۆژ ناوی نه دایی نه وی دی سی پۆژ جۆی نه دایی هه ستا هه ر لینگه کی ژنه دۆمه که ی له هیستره کی به سه ته وه پاست هیستره کان به کیان لۆ لای ناوه که چوو نه وی تریان لۆ لای جۆیه که ی به مجۆره ژنه دۆمه که له ناو ده چی و نه مه ش نه نجامی مرقۆی به دکار. خلاسو براو هیچم پی نه براوه.

= نه م حیکایه ته گۆپانی به سه ردا هاتوه، شیوه ی گێرانه وه ی دروستی خۆی هه یه، نه ویش سه ره تا، مام ده رویش نێوچه وانی کچه ده خوینیته وه و ده لی: تو که وت سال سه ری مردوویه کی له سه ر پانی خۆت داده نیتی، هه کایه ت لێره ده ست پی ده کات و کۆتاییه که ی وه ک ئێره یه، هه رچه نه ده سزای دۆمه به م شیوه یه ش نه بی.

جوگه ی عاشقان

کۆکردنه وهی: نیهایت یوسف نهحمه د

گێڕانه وهی: علی عومه رحمه د

تهمه ن : ۷۰ سال

ده گێڕنه وه له زه مانی پاشا (سه نحاریب) دا. ئه و پاشایه خه لکی هه ولێژ بوو کچێکی زۆر جوانی هه بوو ئه و پاشایه شه رتێکی کرد که ئه وه ی ئاوم له زۆی بادینان بۆ بگه یه نێته هه ولێژ ئه و کچه که ی خۆمی پیشکesh ده که م ئینجا دوو پالنه وان هاتن یه کیان موسلمان بوو ئه و ی تریان مه سیحی بوو هه ستان به ئه نجامدانی ئه و کاره هه ر یه که یان له لایه که وه دهستی پێکرد. به لام هه ربووکیان دژایه تی یه کتریان ده کرد بۆ ئه وه ی زووتر کاره که یان ته و او بکه ن. موسلمانه که له (قولیلان) له نزیک به ستۆره ئاوی به ژێر زه ویدا هێنا تا گه یاندیه نزیک هه ولێژ. به لام ئه و ی تریان له زۆی بادینانه وه دهستی پێکرد به لام که زانی پیاوه موسلمانه که زۆری نه ماوه کاره که ته و او بکا پیاوه مه سیحیه که هه ستا به ئه نجامدانی فێلێک بۆ ئه مه ش پیاوێکیان له نێوان بوو تا بزانی کامه یان زووتر کاره که یان ته و او ده که ن پیاوه مه سیحیه که هه ندێ پارچه قوماشی تولى هێنا هه ر له زۆی بادینانه وه پایخست تا به ده ورى قه لای سوپانده وه، ئینجا هه ندیک پاره و زێڤی دا به پیاوه که ی نێوانیان تا بچێت به پیاوه موسلمانه که پابگه یه نی که پیاوه مه سیحیه که ئاوی گه یاندۆته قه لا. ئینجا پیاوه که چووه لای و پێی گوت، که پیاوه موسلمانه که ئه مه ی بیست هاته ده ره وه ته ماشای کرد که و توله که سپی ده چۆوه وایزانی که ئاوه بۆیه یه کسه ر قازمه که ی که جوگه ی پێ هه لده که ند له سه ری خۆیدا و خۆی کوشت. تا نێستاش شوینه واری ئه م پوداوه ماوه له ئاقاری به حرکه یه .

= سه بیرکه، مێژووی راسته قینه چۆن بووه ته ئه فسانه و هه کایه ت. هه ولێژ و ئا و هینان و سه نحاریب راسته، به لام، کچه و وه ستای موسلمان و مه سیحی تیکه له کێشه، چونکه ئه و ده م نه مه سیحی هه بوو نه موسلمان.

جوځينی دوو برایان

هه موومان ده زانین ژبانی دیتات و گونده کان به کشتوکال و مەرداری و کاری هه ره وه زی خه لکه که ی خه ریک ده بن خه لکی گوند په یوه ندی پته ویان له گه ل یه کتری هه یه په یوه ندی خوښه ویستی و هاوکاری... هتد. نه مهش وای کردووه ژور پووداو پوو بدات له وانه له باوک و باپیرانمان ده گيرنه وه: که له زه مانی قه دیمه وه دوو برا هه بوون نه و دوو برایه پیکه وه ده ژبان فلاحه تییان به یه که وه ده کرد. برا که برا گه وره که ژنی هه بوو به لام برا بچوکه که ژنی نه بوو. هه موو سالتیک به یه که وه گه نمیان ده چاند و ده یان دووریه وه و ده یان کرد به جوځین. سالتیکان هه ره وکو پیشو گه نمیان چاند و دووریانه وه و به جه نجه پی به یه که وه شه نه بایان کرد و خاوینیان کرده وه و کردیان به دوو بهش یان دوو جوځین. ئینجا مائی خوځیان جودا کرده وه. برایه کان ژور له گه ل یه کتر ته با بوون. برا بچوکه که که شه و داده مات ده چوو به دزییه وه له به شه که ی خوځی ده یخسته سر بهشی برا گه وره ی ده یگوت برام ساحیب مال و مندا له با بۆ نه و بی. برا گه وره که ش هه ره وکو برا بچوکه که ی به دزییه وه ده چوو له بهشی خوځی ده یخسته سر بهشی برا بچوکه که ی ده یگوت برام بی ژنه و به ته نه ایه با به شه که ی منیش منیش بۆ نه و بی چونکه نه و ژنی نییه. بۆ نه و ی مالتیک دروست بکات. شه ویکیان خوا به ره که تی خسته ناو گه نمه که. له بهر نه و ی نه و دوو برایه ژور ده ست پاک و دل پاک بوون له گه ل یه کتری. ئینجا گه نمه که بوو به یه ک پارچه. که بینیان به یه که وه ده ستیان کرد به کیشانه وه ی گه نمه که بۆ مائی خوځیان. له کاتی کیشانه وه ی پیر ژنیک ی هه سوودیان بیینی و گوتی: به راستی گه نمیک ژوره، نه وه چ بوو ته واو نه بوو. کاتی دوو برایه که بینیان گه نمه که هه مووی بوو به خۆل.

نه و چیرۆکه راسته قینه یه. بۆ راستی نه م مه سه له یه شویننه واری نه م پوودلو له نزیك گوندی (قه لاموتك) هه سر به ناحیه ی (به حرکه)، که ئیستاش شویننه ولره که ی ماوه.

= دلسۆزی و پاکی له گه ل یه ک، به ره که ت و ده وله مهنیه! برایه تییه که یان ژور نمونه یی بووه!
به لام، پیره ژن نولجار تیک دلو.

لاسایی!

ده گنځپنه وه له زه مانې پېشان ناغايه كه هه بوو ناشی ناوی هه بوو. نه وکاته ناشی کاره با نه بوو. هر ناشه وانیکې ده گرت که شه و له ناش دهمایه وه بۆ به یانی ده مرد. پیاوړیکې هه ژار و لیکه و ماو هه بوو که زځر ده ست کورت بوو. خاوه ن مال و مندال بوو چوو بۆ لای ناغا ووتی: من دهموئ بېم به ناشه وان. نه گه رپازی بېی و قبولم بکه ی. ناغا گوته: منیش هه ز ده کم بچیت له ناشه که ی من کار بکه ی به لام هه ر که س ده چیت کار له ناشه بکات بۆ به یانی ده مریت.

به لام پیاوه هه ژاره که له سه ر قسه ی خۆی سوور بوو. که کار له ناشه بکات و بېیت به ناشه وان. ناغاش وتی بېق به لام هر شتیک پوو بدات له سه ر حیسایی خۆت. پیاوه هه ژاره که چوو بۆ ناشه که که شه و له ناشه که مایه وه بېنی گیانله به رتکی درنده دیت بۆ ناشه که نه ویش بیری کرده وه که هر نه و گیانله به ره درنده یه که ناشه وانه کانی پېشوی کوشتووه. نه و ناشه وانه هر کارتکی بکردایه نه و گیانله به ره لاسایی ده کرده وه که ناشه وانه که ناوی ده خواره وه نه ویش ناوی ده خواره وه که هاتوو چۆی ده کرد دووباره ی ده کرده وه. نه م شه وه تا به یانی بیری کرده وه که چۆن نه م گیانله به ره درنده یه بکوژی نه و شه وه پویششت بۆ به یانی گه رپایه وه بۆ ناش. له و زه مانه دا گۆزه هه بوو. بۆیه دوو گۆزه ی هیتا به کیانی پر کرد له ناو و نه ویتريانی پر کرد له نه وت. که شه و داهات بېنی گیانله به ره درنده که به ره و ناشه که دیت. ناشه وانه که گۆزه ناوه که ی به خۆیدا کرد گیانله به ره درنده که ش گۆزه نه وته که ی به خۆیدا کرد. نه مجاره ناشه وانه که شقارته یه کی دا له خۆی گیانله به ره درنده که ش لاسایی ناشه وانه که ی کرده وه نه ویش ده نکه شقارته یه کی دا له خۆی. به لام ناشه وانه که نه سووتا چونکه ناو بوو که چی گیانله به ره درنده که سووتا چونکه نه وت بوو. بۆیه گیانله به ره که پای کرده ده ره وه و له دووره وه ده نگیک هات و ووتیان خۆکودیان دهرمانی نییه به خۆت خۆت سوتاندیه له دواييدا ناشه وانه که ده ستی کرد به کاره کانی خۆی.

= چیرۆکی گیانله به ره و مرۆځ زځره و پووداوی سهیری تېدایه، به لام، نه م گینله به ره ده بۆ چ گیانله به رتک بووی، هینده جوان لاسایی کابرای کړیوه ته وه؟ هه رچه نده ناشه وان سه رکه وتووه له وه ی خۆی له مردن پزگار بکات! به لام، زځر دلړه قانه یه.

حەمەدۆك و ئەنگوستىلە

كۆكرىدەنە: ئەفەندى: ئەفەندى: ئەفەندى

هەبوو نەبوو كۆپىك و دايكىك هەبوو بەتەنیا ئەزىيان كۆپەكە ئىشى (قەسەرى) هەبوو پۆتى يەك دوو غانەيان پەيدا دەكرد پۆتىك لە گەرەكەيان مىندالان پشیلە يەكيان تەنگا و كۆرد بوو و ئەيانووست بىكوون، كۆپەكە پىتى وتەن: مەيكوون ها ئەو (غانە) تان بدەمى. ئىتر پشیلەكەى هەتايەو مەلەو. بەمەمان شتو پۆتىكى تر مىندالان لە گەرەك (گوجیلە) يەكيان تەنگا و كۆردبوو ديسان كۆپەكە پىتى وتەن: مەيكوون ها ئەو غانە تان بدەمى. ئىتر گوجیلەكەى هەناو مەلەو و تى ها دايە لە مەلەو و دانی كۆپەكە زۆر بە بەزەبى بوو جارىكى تر مىندالان تیرە ماریكىيان تەنگا و كۆردبوو ديسان پىتى وتەن مەيكوون ها ئەو غەنە تان بدەمى ئەویشى دووبارە هەناو مەلەو، ئەمجارە پیرەژنى دايكى توپە بوو و تى كۆپم چىيە ئەم شتە سەيرانە ئەى هەنەو؟ كۆپەكە و تى: دايە قەيناكە ماو یەك بەختیان ئەكەين. پۆتىك تیرە مەرەكە بە جواب هات و تى: مەن كىژى شای مارانم دەبى بى بەیتەو، كۆپەكە پىتى وت: باشە. پۆشەن لە پىنگا تیرە مەرەكە بە حەمەدۆكى وت: توشى ماریكى زۆر دەبەن لەبەن پىت دەخزەن مەترسە ئەوانە دەچەن خەبەرى دايك و باوكم دەدەن. ئىنجا كە مەنت گەيانە مەلەو، لە مەلەو پىت دەلەین بخاوە مالى دنیاىى تۆش پىيان بلى هېچم ناوى خۆشییەكى ئىووم دەوى بەس پىيان بلى (ئەنگوستیلە) گەروى تۆم دەوى. ئەویش كە تیرە مەرەكەى گەيانە مەلەو دايك و باوكى تیرە مەرەكە پىيان وت (حەمەدۆك) چەت دەوى؟ ئەویش و تى هېچم ناوى خۆشییەكى ئىووم دەوى، بەلام ئەنگوستیلەى گەروى تۆم دەوى ئىتر ئەنگوستیلەكەى گەروى دای و حەمەدۆك پۆشەو مەلەو لە پىنگا زۆرى برسى بوو و تى: باشە مەن ئەمەم بۆچى بوو مەن برسىمە! هەندەى پى نەچوو هەموو جۆرە خواردنیکى زۆرى بۆ ئامادە بوو. كە ئەنگوستیلەكە بۆى هەتەن ئىتر لەگەل (پشیلە) و (گوجیلە) تیرىيان خوارد و بۆ مەلەو گەپانەو ئىنجا حەمەدۆك بە دايكى وت: دەبى بچى كچى پاشام بۆ بخاوە. دايكى و تى: مەن چۆن بچم! مەرچۆنىك بوو دايكى چوو خاوەننى كچى پاشا دايكى حەمەدۆك دوو پۆز لە مالى پاشا لەناو پىلاوان دادەنىشت پاشا بە پیاوەكانى وت بزانن ئەم پیرەژنە

چى دەۋى بىدەنى. ئىتەر خورامكارەكان پىيان وت چىت دەۋى پىرەن؟
 بەترسەۋە وتى ھاتووم كچى پاشام بدەنى بۆ كۆپەكەم. ئىتەر خورامكارەكان
 بەپاشايان وت. پاشا زۆر توپە بوو وتى: بېقن بىكوئن! ئىتەر خورامكارەكان خېر
 بوونەۋە بە پاشايان وت مەيكۆژە بەس بارەكى ئەۋھا گرانى لەسەر كۆپەكەى
 دانىن ئەگەر پىتى نەكرا ئەۋا لە مىلى دەن. پاشا وتى باشە ئەگەر كۆپەكەت
 كچەكەى من بخوازى دەبى ھەوت ئاش بگەپى ھەتا سبەپنى كەلە بابىكى (زىپ)
 و يەككىكى (زىو) لەسەر ئاشەكان بقوقىنى، ئەۋە بوو دايكى ھاتەۋە بۆ مالىۋە
 ھەموو قەسەكانى بە ھەمدەكى وت. پاشان كۆپەكەى وتى: ئەمە ئاسانە
 فەرمانى بە ئەنگوستىلە سحرىيەكەدا ھەموۋى بۆى جى بەجى كرد و بەيانى
 بىنيان وا ھەوت ئاش دەگەپى و كەلە بابىكى زىپ و يەككىكى زىو لەسەر ئاشەكان
 دەخوئىن ئىنجا پاشا كچەكەى لە ھەمدەك مەرە كرد و كچى پاشاى
 خورامكارىكى پىاۋى لەگەلدا بوو ناۋى (قولى) بوو. لە قەسرئى بوون دوايى
 ھەمدەك پۆزىك دەچنە پاۋى لەۋى تەماشاي كرد ئەنگوستىلە سحرىيەكەى پى
 نىيە لە مالىۋە لەبىرى كردوۋە. بەلام ژنەكەى بە ئەنگوستىلەكەى وت لەتۆم
 دەۋى بەقەسرەۋە بچىن بۆ ئەم بەرى زىيەكە. بۆى جى بەجى كرد كە
 ھەمدەك گەراپەۋە بىنى نە ژن ماۋە نە قەسر و خانوۋەكەى. ئىتەر بە غەمبارى
 دانىشت (گوجىلە و پشىلەكەى) ھاۋپىيان پىيان وت غەم مەخۇ ھەمدەك
 ئەچىن ئەنگوستىلەكەت بۆ دىننەۋە، بەپىكەوت گوجىلە وتى ئەمەلەۋاننىكى
 باشم ۋەرە سەر پىشتى من لە زىيەكە دەپەرنەۋە ئىتەر ھەردوۋىكىان پشىلە و
 گوجىلەكە پەرنەۋە و چوئە ئەۋبەرى زىيەكە و چوونە ناۋ قەسرەكە ژنى
 ھەمدەك ھەردوۋىكىانى بىنى وتى ئاى ئەمە! گوجىلە و پشىلەكەى ھەمدەك
 چى ئەكەن لىرە! ئىتەر ژنەكەى ھەندى شىتى فرپى دايە بەردەم پشىلەكە و بە
 گوجىلەكەى وت تۆ ئاۋە گرى! (قولى) خزمەتكارى لاقىكى ھەرزپاند و
 ئەنگوستىلەكەى لەناۋ نابوۋ پىتى دوۋرى بۆۋە ۋە جىگاگەى كىمى كرد بوو
 (قولى) بەتاۋان و لەنازار پالى دابۆۋە پشىلەكە يەكسەر چوۋ زمان پىدا ھىتا تا
 (قولى) خەۋى لى كەوت. ئىنجا پشىلەكە ئەنگوستىلەكەى لە قاچى دەرھىتا لە
 پىنگا گوجىلەكە بە پشىلەكەى وت ئەگەر ئەنگوستىلەكە نەدەى بەمەن لە زىيەكە
 نات پەرتىمەۋە! پشىلەكە پىتى وت ئاخىر دوايى لە زىيەكە ماسى گەزەت لى
 دەدا تۆش بچەپى ئەنگوستىلەكەت لى دەكەۋىتە ناۋ ئاۋەكە دەبى ھەر لاي من
 بى ئەنگوستىلەكە. ناچار پشىلەكە ئەنگوستىلەكەى دايى و چوئەكە پشىلەكە

مه‌ل‌ی نه‌ده‌زانی به پڼک‌ه‌وت له پ‌رینه‌وه‌ی ناو زڼیبه‌که‌دا پوخته و نازدار ماسیبه‌کی گ‌ه‌وره گ‌ه‌زڼکی له گ‌وجیله‌که‌ی داو گ‌وجیله‌که‌ه‌پی و نه‌نگ‌وستیله‌که‌ی لی‌که‌وته ناو‌ئاوه‌که و که‌وته ناو ده‌وی ماسیبه‌کی گ‌ه‌وره . به‌لام ه‌ردوکیان بینیان ماسیبه‌که‌که‌وته ناو توږی ماسی گ‌رڼک که توږه‌که‌ی کرده‌وه پټیان وت: ئه‌و ماسیبه‌ پیسه نه‌ته‌وئ‌ی نیت‌ر ماسی گ‌ره‌که ماسیبه‌که‌ی فرېداو په‌ک‌س‌ر ه‌ردوکیان ماسیبه‌که‌یان ه‌لگ‌رت‌ه‌وه و نه‌نگ‌وستیله‌که‌یان له‌ناو ده‌وی ده‌ره‌یت‌نا و ه‌اتنه‌وه ب‌و‌ل‌ای ه‌مه‌د‌ؤک که بینیان ز‌ؤر غ‌ه‌م‌باره و دانیش‌ت‌وهه بی‌نی و نه‌نگ‌وستیله‌که‌یان ب‌و‌ل‌ای ه‌یت‌اوه‌ته‌وه ز‌ؤر پ‌ټی خو‌ش بو‌و. ه‌مه‌د‌ؤک ف‌ه‌رمانی به نه‌نگ‌وستیله‌ی س‌ح‌ریدا پ‌ټی وت له‌ت‌ؤم ده‌وئ‌ی (ف‌ات‌م و قولئ‌) خ‌ه‌ویان لی‌که‌وئ‌ی و ق‌ه‌س‌ره‌که‌شم ب‌ټ‌ته‌وه ج‌یگ‌ه‌ی خ‌وئ‌ی ئ‌ینجا باره دار‌ی‌کیان ه‌یت‌نا و ئ‌اگ‌ریان له ف‌ات‌م و قولئ‌ به‌رداو ئ‌اگ‌ریان تی‌به‌ریو ه‌ردوکیان سووتان. به‌م ش‌ی‌وه‌یه ه‌مه‌د‌ؤک به ئ‌اواتی د‌ل‌ی خ‌وئ‌ی گ‌ه‌یش‌ت نیت‌ر منیش ک‌راس‌م د‌پ‌ا و ه‌یچم پ‌ټ‌ی نه‌ب‌را.

= له‌م نه‌فس‌انه‌یه، ئ‌ه‌وه‌مان ب‌و‌ل‌پ‌وون ده‌ب‌ټ‌ته‌وه، که ه‌ر زینده‌وه‌رڼک، ه‌ه‌تا نه‌گ‌ه‌ر ب‌چ‌وک و ب‌ئ‌ی تواناش ب‌ټ‌ت، ده‌ک‌رئ‌ی به‌ج‌ؤرڼک له ج‌ؤره‌کان سو‌د به م‌ر‌ؤ‌ف‌ ب‌گ‌ه‌ی‌نئ‌ی. ب‌ؤ‌یه و‌ا چ‌اک‌ه له ه‌یچ زینده‌وه‌ر و گ‌یا‌نله‌به‌رڼک ب‌ئ‌ی هی‌وا نه‌بین و ز‌ؤرجار کار‌ی مه‌زن له زینده‌وه‌ری ب‌چ‌وک بین‌راوه .

گورگ و ئیستر

ده‌ل‌ئ‌ین جار‌ی‌ک گورگ‌ئ‌یک وتی: ت‌ؤبه‌ی ده‌که‌م و نیت‌ر به‌سه ئ‌ه‌م د‌ر‌ه‌نده‌یه و ئ‌ازار گ‌ه‌یاندنه به‌خ‌ه‌لک، با پڼگ‌ای ه‌ج‌ ب‌گ‌رمه‌ به‌ر و پ‌اش ه‌ه‌که له گ‌ۆشه‌یه‌ک ب‌ؤخ‌ؤم دانیش‌م خ‌ه‌ریکی خ‌وا په‌رس‌تی بم تا خ‌وا ئ‌ه‌م نه‌مانات‌ه‌م لی‌ و‌ه‌رده‌گ‌ر‌ت‌ه‌وه ! لی‌یدا و‌رده و‌رده به‌پ‌ئ‌ی که‌وت و پ‌ؤیش‌ت برس‌یبه‌تی پ‌ؤ‌ز به‌پ‌ؤ‌ز ب‌ټ‌ه‌یز‌ی ده‌کرد و ده‌ینال‌اندن له برس‌یبه‌ت‌یدا. پ‌ؤ‌زڼک له دو‌وره‌وه ئ‌یستر‌ی‌کی لات‌ی به‌رچ‌او که‌وت که به‌پ‌ه‌لا ک‌راب‌وو گورگ‌ گوتی خ‌وا له و‌ه‌خت‌ی ته‌نگ و چ‌ه‌له‌مه‌دا ه‌رام‌ی خ‌ه‌ل‌ل‌ کرد‌وه‌ه من نه‌وه‌تا له برس‌ان و‌ه‌خته بم‌رم با ت‌ؤبه‌شم ک‌رد‌ب‌ئ‌ی و ب‌و‌ ح‌ه‌ج‌یش ب‌چ‌م ب‌ؤ‌م خ‌ه‌ل‌ل‌ه ب‌چ‌م نه‌و ئ‌یستره لات‌ه ب‌خ‌ؤ‌م چ‌ونکه نه‌گ‌ه‌ر نه‌ب‌خ‌ؤ‌م

ده مرم و په کی خوا پرستییه که م نه که وئ! چووه لای ئیستره که و مرخی خوی لی خوش کرد. ئیستر پیی وت: باشه مام گورگ نه وه ئوغر بیت و له م ده شته دا ورده ورده ده پیت و هاتوی به لای منه وه؟ مام گورگ وتی: ئوغرمان خیر بیت، ده مه ویت بچم بۆ چه ج به لام نۆرم برسی بوو، به شهرع بۆم چه لاله تو بخۆم، هاتووم بتخۆم وه پاشان برۆم! ئیستر وتی یاخوا به خیر بیت به راستی منیش له م زیانه بیتزار و وه پز بووم ده مه ویت پزگارم بیت، به لام مام گورگ خوت ده زانی گهلێک چه دیس و نایهت له سهر نه وه ههیه که نه گهر گیاندارێک سه ربړا ده بیت به جۆرێک سه ر بهرې که نوو گیانی ده رچې ئیستا منیش وه ختی خوی که نال کرام بزمارێک له وه ختی ناله که دا چووه به گوشته که م دا نۆر نازارم ده دات. تو له ولوه بمخویت و ئه میش له م لاوه نازارم بدات نه مه پیچه وانه ی خوا ناسییه که تو گرتووه بهر. نه گهر به زه حمه تی نازانی له پێشدا نه و بزماره ده ربینیت و پاشان به شینیه ی بمخویت خیرت ده گاتی! مام گورگ: وتی راست نه که یهت کامه یه تا بۆت ده ربینم؟ ئیستر قاچی بهر ز کرده وه و پیشانی دا. مام گورگ به وه ستایی لموزی بۆ درێژ کرد که بزماره که ده ربینیت. له و کاته دا ئیستره که له قه یه کی توندی له ده م و لموزی گورگه که داو هه موو دانه کانی خسته ناو ده مپیه وه له وئ بیهۆش که وت و ئیستره که ش لی داو پۆیی! پاشان که گورگه که هاته وه هۆش خوی و سه یری حال و بالی خوی کرد و پوهی کرده خوی و بوخوی وت (ئاخر خوا بتگری گورگ تو باوکت نالبه ند بوو، باپیرت نالبه ند بوو، تو له کوئ نالبه ندی) ده بیخۆ نه وه ده ردت بی.

= له م حیکایه تی گیانداران، نه وه به ده رده که وئ که گیانله به ره کان که به سروشتێک گه وره بووین و پاهاتوون، به ئاسانی ناتوانن نه و سروشته ی خویان بگۆن، گورگ پاش تو به کردن و له پتگای چه جیش وه ختی برسیه تی نۆدی بۆ دینی، تو به ده شکینی و مه یلی خواردنی ئیستری لات دایده گری.

خوشکی ههوت برایان

کۆکردنهوهی: کوردستان نه بی مستهفا

گێڕانهوهی: دایه گه زدهم

هه بوو نه بوو کهس له خوای گه زده تر نه بوو کهس له شهیتان درۆزنتر نه بوو، ژنیك هه بوو ههوت کوپ و کچیکی هه بوو ههوت کوپی چوونه پاری نه گه پابوونه وه. ژنه ووتی: پۆله ههسته برۆ ناو مندا لان کچه چوو ه ناو مندا لان له وهختی گه مه کردن شتیکیان لی بزر بوو، مندا له کانیان وتیان کی بردیتی کی بردیتی کهس جوابی نه داوه. هه موویان وتیان نه تو بردیته کچه دهستی به گریان کردو وتی: نه من نه مبردی ه. وتیان: بلی به سهری براکام وتی: منیش نه مزانی ناوی براکام چیه، دایکی وتی کچه کهم نه توش برۆ ناو مندا لان بری به سهری ههوت براکه م نه منیش نه بووم، ژنه وتی پۆله ههسته برۆ جله کام بشۆ کچه ههستا تهشت و سابون و شهی برد چوو ه کانی ژنان.

قهله په شیک هات سابوونی لی برد کچه وتی: بمرده وه. قهله پهش وتی: لیتره نا تا زارکی نه شکووت دینا. فاتیمه سهیری نه شکووتی کرد نه شکووتیکی خوش به لام زۆر پیس بوو پشیله یهکی له پۆخی دابوو پشیله دهستی به میاواندن کرد فاتیمه دهستی به خاوین کردنه وهی مال کرد و دهستی کرد به نان کردن و شیو لێنان له وهختی گه پانه وهی براکانی فاتیمه چوو ه پشت نوینه کان براکانی ته ماشایان کرد خانووه که یان خاوین بوو یته وه براکانی نه لێن: کی ئیتره ی خاوین کردیته وه تا خه نی بکه ین به مائی دونیا، چهند جار دووباره یان کرده وه. فاتیمه هاته ده ری ووتی: نه من خاوینم کردیته وه براکانی لێیان پرسى نه توو کی و لۆ هاتی نه ئیتره؟

فاتیمه ش دهستی کرد به گێڕانه وهی که له سهر کانی شه یان لی بردم نه منیش به دوای داها تم لۆ بردنه وهی وتی دایکت ناوی چیه؟ فاتیمه ش ناوی دایکی پی و تن و وتی ههوت برام هیه چوونه پاری نه گه پاینه وه براکانی هه موویان چه کیان داناو یه که یه که دهستیان کرد به ماچ کردن خوشکیان وتیان نه توو له لاما ن به و نان و شیومان لۆ حازر بکه خه نیت ده که ین هه وهختیکیش غه ربی دایکت کرد ده ته بینه وه لای.

وه خټه کیش فاطیمه خه ریکی دروست کړدنی نان بوو پشیلش له پڅی
 ته دندوره که دانیشت بوو که رته نانیک به ریږوه فاطیمه ش خواردی پشیلش
 دهستی کرد به نوزه نوز وتی: پاچه نانه کم بده وه پشیله ناگره کی لی
 کوژانده وه، فاطیمه ش وتی خویه ئیستا نه من نانی کو حازر بکم لو براکام
 ئیستا ده گه پښه وه! فاطیمه به ناچاری ه سټا پویشټ تا له دوره وه برسکایی
 ناگری دیت چوو لو نه وهی هندیک په نگری لی وه رگری، که چوو پیش دیتی
 دیوه کی گه وره له تهنیشت ناگره که درېژ بووه خه لک وتیان: فاطیمه مه چوو
 به لام فاطمه وتی: نه بی هر بچم تا لو براکام خواردن حازر بکم تا نه گه پښه وه
 فاطیمه به دزی دیوه که هندیک په نگری برد له وه خټی گه پښه وهی هر موش له
 داری نالا تا گه یشه جپی خوی ناو نه شکه و ته که وه خټه کی دیوه که به خه بر دیت
 ه سټ به بونیک ده کات دیوه که وتی: بون دی بونی بیگانان دی له حوز و
 میسکان دیت. بون دی بونی بیگانان دی له حوز و میسکان دی. گوتیان:
 نییه. وتی: هه یه دیو به دوی گه له هر موش دا چوو. دیو له زارکی نه شکوت
 بانگی کرد وتی: ها فاطیمه هر حوت برات بکوژم یان ده سټه قه جیلهټ بمژم؟
 فاطیمه وتی: نا براکام مه کوژه گوستی خه جیلهټ بمژه تا ماندوو ده بوو ه موو
 پڅی به رده وام ده مات براکانی ته ماشایان کرد فاطیمه ټور عاذ و سسته وتیان
 فاطیمه لو وا عاذی نه گه ر بیری دایکت ده کی ده تبه پښه وه؟ فاطیمه دهستی
 کرد به گپښه وهی به سه رهای خوی وتی ه موو به یانیا دیت. براکانی وتیان:
 باشه نه و جاره هر حوتمان چه کمان سوار ده که یڼ خومان ده شارینه وه نه گه ر
 مات نه تو وه کو جارن خوی که لی بکه حقت نه بی دیسان دیو دیته وه نه لی ها
 فاطیمه هر حوت برات بکوژم یان گوستی خه جیلهټ بمژم؟ فاطیمه نه لی: نا
 براکام مه کوژه گوستی قه جیلهټ بمژه، براکانی له دیوه که ده دن و ده یکوژن،
 دیچویان له ناو ته لیس ناو داریان کوکړده وه و سوتاندیان وتیان: فاطیمه نه وا
 کوشتان به لام نه چیه سه ری. ټور ده پواو دی فاطیمه ده چی زبل فری بدات
 ده بیڼی پیازی ټور جوان رویه فاطمه ده لی به خوی پیازی ټور جوانه با
 هندیکی لو براکام بیه مه وه، براکانی له پیازه که ده خون له پشتینی به ره و ژیر
 ده بن به دیو فاطیمه نه لی خویه ۱۱ بکم؟ دکتور و حکیم نه ما نه کم براکان
 چاک نابنه وه پیاوړیک ناوی نه حمده بوو نه لی: فاطیمه نه و برایانهټ لو چاک
 ده که مه وه به لام نه بی میردم پی بکه ی و خوشتم لی ماره بکه ی فاطیمه وتی
 باشه به س براکام چاک بکه وه.

ئەحمەد ئەللى بېرۇ شۋاپكە ھەنارم لۇ بېنە ھەوت شۋاپكە ھەنارى لۇ دىنى
 ئەحمەد بە ھەر ھەوت شۋاپكە لىيان دەدات براكانى چاك دەبنەو و
 ئەحمەد فاتىمەى لەخۇى ماره دەكات. ئەحمەد فاتىمەى برد و بەلام ژنەكى
 دىشى ھەبو ژنەكەى يەكى سوورى چاوشىن بوو فاتىمە لە قاتى سەرەو ھەبو
 ژنەكەى تر لە قاتى خوارى ژنەكەى دىكە قاپى دەشۋشت ژنەكە نۆر لەخۇى
 پازى ھەبو وتى: جا وەرە ئەمن شۆقم دايتە ئەم دنيا قاپم پى دەشۆن قاپەكان
 دەشكىتى فاتىمە لىى بەجواب ھات وتى ھا ئاگات لەخۆت بى ئەو شۆقە
 شۆقى مە ھى توو نىيە. وەختەكى ژنە سوورەكە مەگىرانی دەكا و ئەللى ھەژنە
 ھەژنە گۆشتى كۆترم لۇ دەرمانە فاتىمە وەكى كۆترى دى و دەچى فاتىمەى
 لۇى دەكوژن و پشكە خوینی فاتىمە دەپژىتە عاردى ژنە سوورى بەرە بەرە
 ئاگرى تى بەردەدات ئەو پشكە خوینە ئەبىتە كۆتر و ئەپوا.

ئەحمەد دەچىتە سەركارى خۇى و جووتىار دەبى فاتىمەش لەبەردەمى
 جووتىار ھەلدەپەپى و تەماشای ئەحمەد دەكات پاشان كۆتر وەكى جاران
 دەبىتەو ھە فاتىمە، فاتىمە دەچىتە لای پىرەژنەك بەسەرھاتى خۇى لۇ
 دەگىزىتەو ھە پىرەژنىش لەلای خۇى دايدەننى ئەحمەد بەو ھەزانی دەچىتە لای
 پىرەژن و ئەللى فاتىمەم بدەو ھە پىرەژنىش ئەللى بەو مەرچەى ھەر لىرە تا مالى
 ئىو ھە مافوورى سۆر رايخەى چونكە فاتىمە نابى بەپى بېروا ھەیفە ئەحمەدیش
 ئەللى بەسەر چاودەچى مافوور رادەخا تا مالى خۇيان دووبارە لەگەل فاتىمە
 دەبنەو ھە ھەوسەرى يەكترى.

ھىكايەتم تەواو ھىچم پى نەماو.

= ھەكايەتى فاتىمە و ھەوت براكە، دەقى نۆرى لىى بلالو گراو ھەو، ئەم
 دەقەيان لە كۆتايىكەى لە وانى تر جىايە و ھەك دەقەكانى تر نىيە! لە
 دەقەكانى تر كچە شوو بە دىو دەكات. لەم دەقە شوو بە كابرايەك - ھەكىمەك
 - دەكات. كە براكانى چاك دەكاتەو.

پړیوی کلک به زهنگول

هه بوو نه بوو کهس له خواي گوره تر نه بوو کهس له شەيتان درۆزتر نه بوو پیره ژنيک ده بی هه موو به يانپان مه په کانی ده دوشی و ماستی هه وین ده کات پړیویه که هه موو پړیوی دی ماسته که ی نیوه لی ده خواو نیوه ی ده پړیوی پیره ژن به وه زور تورپه ده بیته نه لی نه و جاره بزانه کی نه و ماسته م لی ده پړیوی. پیره ژن وه کو جاران ماست هه وین ده کات خوی ده شارپته وه و دارکی له ده ست ده گری ده بینی پړیویه که به دزییه وه لوقا بادیه ماسته که دیت پیره ژن داسیک له کلکی ده دات و کلکی ده بپری پړیوی ده چپته ناو هاوړپیکانی ده ست ده کهن به گالته پی کردن نه لاین پړیوی پړیوی قهر جو قهر جو شرمم به تو.

پړیوی زور غه مبار ده بی و ده چپته لای پیره ژن ده ست به نوزه نوز ده کات نه لی پیره ژن به قوربانته بم کلکه کهم بده وه هه رچی ده ته وی لوت جیبه جی ده کهم بهس کلکه کهم بده وه. پیره ژنیش نه لی برق سهر جوخینی هه نده که جوم لوقا بینه پړیوی هه ر به غار ده چپته سهر جوخینی پړیوی نه لی جوخین هه نديک جوم بده ری تا پیره ژن کلکم بداتی جوخین ده لی برق هه نديک ناوم لوقا بینه تا منیش جوت بده می، پړیوی ده چپته سهر کانی نه لی کانی هه نديک ناوم بده یه تا بیبه مه سهر جوخین تا جوخین جوم بداتی جوی بده مه پیره ژن پیره ژنیش کلکم بداته وه. کانیش نه لی برق هه نده که خولم لوقا بینه تا منیش ناوت بده می پړیوی نه چپته سهر چپا نه لی چپا هه نده که خولم بده یه تا بیبه م لوقا کانی تا کانی هه نده که ناوم بداتی ناویش ببه م لوقا جوخینی جوخین هه نده که گهنم بداتی گهنیش ببه م لوقا پیره ژنی تا پیره ژن کلکم بداتی. چپا هه نده که خولی ده داتی نه ویش خولی ده بات لوقا کانی کانی ناوی ده داتی ناوی ده بات لوقا جوخینی جوخینیش هه نده که جوی ده داتی نه ویش جوی ده بات لوقا پیره ژنی پیره ژنیش کلکی ده داته وه پړیوی به لام زهنگوله کی لوی پړیوه ده کات له کاتی پړیوی ده نگی زور خوشی لپوه دیت. پړیوی نه و جاره به خوق به زل زانینه وه و له خوق بای بوونه وه ده چپته ناو هاوړپیکانی پړیویه کانی تر بانگی ده کهن پړیوی پړیوی قهر جو قهر جو شرمم به تو نه و زهنگولت له کی بوو؟ پړیوی بیر ده کاته وه له بیر خویدا ده لی کاتی نه وه هاتووه توله ی خویان لی بکه مه وه نه لی نه و پووباره تان دیتی نه و انیش نه لاین به لی نه لی: خوتان فریده نه ناوی وه کو منتان لی دیت.

سەرکردەى پۆيىيەكان ئەللى من لە پيشدا دەچم. سەرکردەى پۆيىيەكان خۆى
 فرى ئەداتە ناو پووبارەكەو بەلقە بلقى لىو ەلەدەستى ئەوانىش ئەللىن پۆيى
 ئەو دەنگە چىيە ئەویش ئەللى ئەو دەنگى زەنگولەيە ئەوانىش ەر ەموويان
 خۆيان فرى دەدەنە ناو پووبارەكەى ەر ەموويان دەخنىن پۆيىش سەريان
 دەكات و زۆر دلى خوش دەبى ئەللى ئەوا حەقى خۆم لىيان كەدەو.
 حەكايەتم تەواو منىش گەرامەو.

= ئەم حىكايەتە حىكايەتى گياندارانە، ئەو ەى جىگەى سەردجە، لەم دەقە
 زنجىرەى داواكارىەكان گۆپاون و ەك دەقەكانى تر نىيە ! كە پىرەژن داواى
 شىر دەكات و پۆيى پوو لە بزن دەنى و بزن داواى گيا دەكات و تا كۆتايى،
 كەچى لىرە، پىرەژن سەرەتا داواى جۆ دەكات. ئەم حىكايەتەش بە ەموو
 گۆپانەو ەكانى پىشەيەكى كۆنى ەيە و لەو ەچى لەسەرەتاي دروست كردنى
 كۆندەو سەرى ەلەبى.

نەمدى نەمخوارد نەمپىشت

ەبوو نەبوو خوشكىك و براپەك ەبوو ئەو كچ و كوپە زپداكيان ەبوو ەموو
 پۆڭى دەبايە ئەكچ و ئەو كوپە چوبانە پۆاسى پۆڭىك تورەگەى كچەكە كون
 دەبى تا دەگەنەو ەمالى دەبىنى ەچى تىدا نەماو ەوانىش كە دەبىنن زۆر
 دەگرىن و دەچنەو ەمالى زپدايكى دەللى ەا لۆ ەچت نەمىناو ەویش
 بەسەرەتاي خۆى لۆ دەگۆپىتەو بەلام ەچ سودى نىيە ەلەدەستى بەداران
 لىيان دەدات ئەوانىش زۆر دەگرىن دەپۆن لەپىگادا دەبنە كۆتر و ەموو
 كاتىك ئەم دوو كۆترە دەيان ووتەو ەكوو ەكوو نەمدى نەمخوارد نەمپىشت
 ەكوو ەكوو نەمدى نەمخوارد نەمپىشت.

حىكايەتم تەواو منىش گەرامەو

گۆپینه وه!

مه بوو نه بوو پیره ژنیک ده بئی له گه ل مندالیک، پیره ژن نه لیتته کوپه که ی کوپم
برق هه ندیک ناوم لقو بینه کوپه که ش له کاتی گه رانه وه ی دپکی له پئی راده چی نقد
ده گری پیره ژن نه لئی کوپم لقو نه گریه ی نه ویش نه لئی دپکه کم له پیدایه نه ویش
نه لئی بینه لقو ده ربهنم پیره ژن دپکه که ی لقو ده ردینی ده یخاته ناو ته ندووری
کوپه که ش نه لئی هی...هی... نوزه نوز ده کات نه لئی یان دپکی خۆم ده ویت یان
ناسکه کم نه وئی پیره ژنیش نه لئی کوپم دپکه که سوتا لۆچته به لام نه و نه لئی یان
دپک یان ناسک.

پیره ژنیش ناسکه کی ده داتئی کوپه ده پوا تا ده بیینی شوانیک له دووره وه
دانیشتووه له دیار مه په کانی نه لئی شوانه وهره نه من ناسکم پییه با به یه که وه
بیخۆین شوانه که ش نه لئی باشه کاته کی نانه که ی خوارد و ته و او بوو کوپه
منداله که ده ست ده کات به نوزه نوز ده لئی یان ناسکه کم ده وئی یان مه پ
شوانه که نه لئی نه تو به خۆت بانگت کردم منداله که نه لئی نا یان ناسک یان مه پ.

شوانه که به ناچار ی مه پی ده داتئی کوپه منداله که ده پوا ده پوا تا ده گاته
شوینیکی ده بیینی بووکه نه ویش نه لئی ها نه و مه په ی سه ربین کاتیک
مه په که یان سه ربپی خواردیان منداله که ده ست ده کاته وه به نوزه نوز نه لئی
یان مه پ یان بووکه نه وانیش نه لئین ناخر نابی چۆن نه بئی نه لئی نا ئیلا یان مه پ
یان بووکه نه وانیش به ناچار ی بووکی ده ده نی منداله که ده لئی نه ستیرم دا
به ناسک ناسکم دا به مه پ مه پشیم دا به بووکه.

حیکایه تم ته و او بوو

- نه م حیکایه ته که ئاوا ته ماشای ده که ی ساده و بئی مانادیت بهر چاو،
به لام، له راستیدا به شیوه یه کی گاته جاپی باس له و ئالوگۆپیه نقد و ئالۆزه
ده کات که مرقۆ له ژیانیدا ده یکات، تا ده گاته نه و مه به ست و نه و شته ی که
ده یه وئی.

کیرته پاشایهك

کۆکردنه وهی: رهنگین وهلی عومه ر

گێڕانه وهی: حاجی کریم

ته مه ن: ۶۰-۷۰ سال

خوینده واری نییه

جاره کی پاشایهك هه بوو كچهك و كوچه کی هه بوو، پاشا مه لایه کی لۆ ئه و كچه ی خۆی گرت بوو ده رسی پێ ئه گۆت وه ختی هه ج داهات پاشا گۆتی: ئه چمه هه جی، به خۆو ژنی و كوپی كوپی ئه به م لۆ ئه وه ی خزمه تن بکات به رام نزانم كچی له كن كی به جی بیرم! مه لا وه یگۆ فره قی من و تو چیه ده رسی پیریم هه تا ئه توو دییۆ. ئه وان پۆیشتن مه لاش وه گه ریان كه ت هه تا به غدایی، له وئ مه لا گه راوه، ئه وانیش پۆیشتن لۆ هه جی مه لاش هاته وه له به غدایی، وه ی گۆته كچه كه ی ده بی كاری خراپم له گه ل بكه ی! كچی گۆتی: نابی ناكړی كو ده بی وام له گه ل بكه ی گوناچه و ئه تو مامۆستای منی ئه و كچه ی ناچار كرد. كچی گۆتی: ده مادام باب چم خۆم بشۆم ئه توش سه ری خۆت بشۆ ئه و جا كاره كه ده كه ين كیر چوو كورخانی مه نجه ری ئاوی كوراند و بانگی مه لای كرد وه یگۆ وه ره سه رت بشۆم هه ندی ئاوی سارد و گه رم كرد هه نده کی به سه ری مه لای داكرد و گۆتی: ئه و ئاوه زۆر باشه هه نده ك سابوونی ده ده موچاوی مدلايدا ده م و چاوی مه لای پر كه ف سابوون كرد مه لا گۆتی: هه نده ك ئاوم لۆ پێداكه كۆره بووم كچه ش مه نجه ری ئاوی كوری پر به سه ری مه لای داكرد پێله قه کی له كورسی داو وه ری گێپا لاقی مه لای گرت و برديه سه ر گوفه کی فره يدا پاشا هه نگینی جلی مه لای برد و به سه ری دادا پاشانیش هاته وه ماری ده ركه ی قه یم كرد و به خشتان توند قایمی كرد، تا وای لیهات هه جاج هاتنه وه له هه جی گه یشتنه به غدایی مه لاش له خسته خانی بوو چابوو وه مه لا گۆتی: با بچمه به غدایی خۆم بگه یه نمه پاشای تا ئه و كچه به كوشتنی نه دایمه مه لا چوو ه لای پاشا و زیاره تی كرد و پاشا گۆتی: كچه كه م كا مه لا گۆتی: كیرت خوپی ده رهاتیه وه گه ر توپییان كه تیه شه وئ ئه چیه ته ده ری پاشا گۆتیه كوچه كه ی گۆتی: كویم برۆ خوشكتم لۆ بكۆزه و جلکل به خوینم لۆ بینه وه شه رمی كه م بیمه وه عیبه كو وابی برا هاته وه له به غدایی هه ر چاره ده وری خانی نوپی ده رگاكانی هه موو قه یم كرده بوو گۆتی خوشك خوشك بانگی كرد تا جوابی

داوه گۆتى: نه تو كىنى گۆتى: نه من برأى تومه كچه دهركه لى كرده وه برا
چووه ژوورى كن خوشكى گۆتى: برا نۆر به خىر بىيه وه. نه دى لۆ باب و داكم
نه هاتينه وه برا گۆتى: نه من هاتيمه وه لۆ نه وه لى نه تو بكوژم جلكى به خوئين
ببم لۆ بابى گۆتى: برام نه من بكوژه گه رده نت ئازابى مادام بابم نىته وه له بهر
من به لام نه من له ئاوى حه ياتى خاوين ترم برايه كه لى كه گۆتى له قسه لى
خوشكى خۆ بوو زكى به خوشكى خۆ سووتا و گۆتى: خوشكم ناننى پانوشته
ئه چم له دوورى شارت نه كوژم خوشك و برايه كه ههستان و نانه كه يان برد و
توله كيان هه بوو بردى له گهره خۆ ههستان پۆيشتن چوونه سه ر حدود له وى
ئاوه كى لى بوو هه مووى درى و دار بوو بنه تووه ك له سه ر ئاوه كه بوو برايه كه
گوتى خوشكم جلكان له بهر كه جلكى له بهر كردن و توله كه لى كوشت و جلكى
خوشكى به خوئين كرد و دوو سى خه نجه رى له جلكى خوشكى داو دواى
گه راوه كيژه كه به پووتى ماوه كيژه كه دواى پرچى خۆى كرده وه و به سه ر
قالبى خۆى داهينا و چووه بن دريه كه لى و شه ويش نه چووه سه ر بنه تووه كه لى
كچه كه دوو سى پۆژان له وى ماوه، هه سەن ئاغيه ك هه بوو له وى ئاغا بوو
پۆژه ك گۆتیه پياوانى خۆى وراغان زين بكن و با بچينه پاوى هه سەن ئاغا به
خۆى و پياوانى خۆى چوونه پاوى له وى پاويان براو كرد و هه سەن ئاغا كه ته
لاى كانبيه كه تازيه كانى هه سەن ئاغي هجوومى دريه كه لى كرد هه سەن ئاغا
غاريدا كن دريه كه لى واى زانى ده عبايه ك له بن دريه كه لى تازيه كان ناوين بچنه
پيش هه سەن ئاغا هاته خوارى له نه سپى تا چاو له بن دريه كه بكات. كيژه كه
گۆتى: برام چاو لى مه كه من حورمه مه به ته نيمه هه سەن ئاغا كه زانى
حورمه به عباى خۆى له بهر كرد دايه كيژه كه لى به خۆى دادا. كيژه كه هاته
ده رى و هه سەن ئاغي گۆتى: وهره پاش پشتم سوار به نه و كيژه له پاش
پشتى هه سەن ئاغا سوار بوو، هه سەن ئاغا بانگى كرد گۆتى: پاو به تاره
كيژه كه لى برده وه ماري گۆتى: نه وه لى ببه نه هه مامى خاوين بشۆن ده سته
جلكه كى خاوينى پوخته لى له بهر كەن نه و كيژه دوو ساران له وى ماوه هه نگی
هه سەن ئاغي گۆتى: چ مراژيكت هه يه لۆت به دوودا بچم كيژه ش گۆتى: وه لالا
هه سەن ئاغا نه من ته مام به كه س نه بووه گفتم به كه س نه دايه وه چ مرازم نيه
هه سەن ئاغا گۆتى: دايه با يه كيك هه لبرۆرى به درى خۆى كيژه ش گۆتى: وه لالا
هه سەن ئاغا ميتردى دنيايه له من حرام بى نه گه ر نه تو ماره م كه لى چاوت وه من
كه تيه هه سەن ئاغا هه سته ماره لى كرد. هه سته جلك و خشر و زيرو هه موو

شتی لۆ کرد ههنگی ههستا لهشکری خر کردهوه ژنهکەیی له شاری برده دهري
 و دواي هينايهوه ماري خۆ نهو ژنه بهخۆ و حهسەن ئاغای نهچۆ پايۆ دواي
 دههاتهوه ماري نانی حازر نهکرد و دواي دهستشۆري نهبرد لۆ کن نهو پياوه
 دهستی نهشوشت و دوايي وراغي نهبهستهوه و دوايي نانی نهدا حهسەن ئاغای.
 نهو ژمه نهگەر سارهك يان دوو سار له لای حهسەن ئاغای دوو کوپي له حهسەن
 ئاغای بوو پۆژهکی مندارهکانی سهري وهسەر پانی داکهکەیی کرد بوو ههستا
 فرميسکی بهردانهوه حهسەن ئاغای وهبیر نه مابوو که دیتهوه له پايۆ حهسەن
 ئاغای هاتهوه و سهركهوتنهوه که دیتی فرميسکی بهرنه دانهوه، حهسەن ئاغای
 گۆتی: نهمن نهتوم بهتۆبزی ماره کردیه گۆتی: ناوه لالا نهمن تا مردنی
 مهمنوونی توومه وه ژنه گۆتی: ته مام بهکەس نهبووه وه هتا مردنی له لای
 توومه وه حهسەن ئاغای گۆتی: نه دی چ مراژکت ههبووه و ژنه گۆتی: نهمنیش
 داک و بابی خۆم ههبووه وه فکرم هاتنهوه نهتووم له فکر چووه حهسەن ئاغای
 گۆتی: پیت خۆشه نهمن نهتوو بگهیهنمهوه کن داک و بابان. گۆتی: نهري وه لالا
 پیم خۆشه حهسەن ئاغای ههستا پهنا سواری پیکخست و قولیش له بهنی
 ئاده مه به پارهی گرتبوو وه گهري هیکست نهو شوی وه پي کهوتن و چوون لۆ
 ماره بابی کچی شهو بهسهردا هات و که ژاوه يان داو له دهري خيمه يان ههرداو
 قولیش له گه ل نهو ژنه ی دابوو قولي شهوي دهسەر نهو ژنه ی کرد گۆتی: کاری
 خراپم له گه ل بکە ی نهو ژنه ههندی له گه ل کرد قولي ئیقناع نهبوو. گۆتی: گەر
 کاری خراپم له گه ل نهکە ی کوپي گه ورت نه کوژمه وه ههستا قولي کوپه
 گه وری کوش و قۆرتی لیداو دهناوی نا. پۆژ داها ت باریان کرد ژنه که هیچ
 دهنگی نهکرد و شهو دیسان بهسهردا هات و قولي دیسان گۆتیه ژنهکە ی دهبی
 کاری خراپم له گه ر بکە ی نهگەر وانهکە ی کوپه گچکه کهشت نه کوژم. قولي
 ههستا کوپه گچکه کهشی کوش و له بن خۆری ناو ههستان باریان کردهوه پۆژ
 بهسهرداها ت هیچ قسە ی نهکرد ژنهکە ی جارهکی دی شهويان بهسهردا هاتهوه
 دیسان قولي گۆتی: کاری خراپم دهگەر بکە. ژنهکە ش پازی نهبوو. دواي
 ژنهکە ش گۆتی: نهچم دهست نویژی نهشۆم نهوجا پاش ههنگینی کاری خراپم
 له گه ر بکە. قولیش کندپهکی هینا له دهستی ژنهکە ی کرد نهجا نهو ژنه پۆی
 چووه دهري پۆی هتا کندپ خهلاس بوو ههنگینی نهو ژنه دانیششت کندپ له
 دهستی خۆی کردهوه و له مهسینه ی هیکست بهردهکەشی لهسەر مهسینهکە ی
 دانا نهو ژنه ههرا ت بهو شهوه قولي له هیکه وه کندپ هه رته کاند و بووه

ته قه ته قی مه سینہ ی ئو له شکره هه موو له خه وی هه ستا له گهر ته قه ته قی مه سینہ ی زور به توندی پاکیشا له شکر گۆتیان: ئو قولی چ بووه؟ قولی گۆتی: ئه و ژنه به خۆ و منداره وه بزبسووه. دواپی قولی و له شکره گه رانه وه لای هه سه ن ئاغا ژنه کهش پۆیی و هه رات بو ده شتی له وی گه یشته شوانه کی و شوانی ئاگری هه رکرد بوو. ژنه کهش سه لامی کرد و ئه ویش سه لامی جواب داوه و ژنه که گۆتی: ئه ری کاکی شوان لۆ نایه ی جلکان بگۆرینۆ شوانه کهش گۆتی: ئاغاژن فه قیر و ده وره مه ند هه ر هه بووه گه مانم پی مه که ژنه کهش گۆتی: ولاهی گه مانم پی ناکه م ئه توو جلکی خۆ بده من ئه منیش ئه ده مه توو، شوانه کهش گۆتی: ئه جا کو جلکان بگۆرینۆ ژنه گۆتی: ئه توو هه پوه ئه و کهنده ی جلکان بگۆرپه و له وی داینی خۆ به خۆت برۆ لایه کی شوان جلکی خۆی له وی دانا و شوان وه دوور کهت ژنه کهش له وی هه ستا جلکی شوانی له بهر کرد و به خۆ هاته وه بهر ئاگری شوانه کهش جلکی ژنه که ی ده به کرد و شوانه کهش هاتو بهر ئاگری، ژنه که گۆتی: شوان لۆ پیره مه پێکی کپه خراپه لۆم بکوژه وه هه رچی زیر و خشری خۆشم هه مووت ئه ده می شوانی پیره مه په که ی هینا لوی کوشته وه و ژنه که گۆتی: گۆشته کهت هه موو لۆخۆ بهس هه نده ک هورگی مه په که ی لۆ سه ری خۆ پرچی خۆی ده ناوناو دوا ی هورگی مه په که ی هینا و شوشته وه کردیه کراو له گه ر جه مه دانی شوانی له سه ری ناو وه کی که چه رانی لی هات. دواپی ژنه که پۆیشته و چووه لای ماری بابی خۆ، له وی نزیک بووه وه گۆتی: له ئیشه ک ئه گه پیم بکه م به نان و زگ بهس نانم بده نی ماری بابیشی قازه وانیان پۆیی بوو گۆتی: کوپم قازه وانیت پی ئه کری گۆتی: ئه ری وه لا. چۆ کن قازان. هه ندی خزمهت ئه کردن هه ر قازه ک هه نده ی دوو قازانی لی هات هه نده ی جوان خزمهت ئه کردن. دواپی هه سه ن ئاغا گۆتی: عاله می گیسکه ک لی بز نه بی ئه من دوو کوپم بز بووینه به دوودا ئه چم هه سه ن ئاغا به خۆ و سه د سواری هاتن له دامه نی ماری پاشا په شماریان هه ردا قازه وان وه کی چاوی به هه سه ن ئاغا کهوت ناسیه وه پاشای گۆتیه هه سه ن ئاغای ده بی ئه وپۆ ده عوه تی من بن به خۆ به له شگری پاشا گۆتی: وه برینه قازه وانی دوو قازان بینیتۆ قازه وانی دوو قازی بردنۆ کپه قاز گه وره بوو هه ربیژارد. ئیواره داهات نانیا ن خوارد و مه لا له کن پاشای بوو قولیش له کن هه سه ن ئاغای بوو شه و داهات و گۆتیان کی مه سه له کی ئه زانی بیگی رپته وه؟ قازه وان گۆتی: ئه من نه زانم. به رام ده رکه ی گاراده م هه رچی ئیشی هه یه با ئیستا بچی بکا دواپی

دهرکەى گارا دهکەم لىناگەرېم کەس بچيته دهړئ. گوتيان: قازەوان برى قازەوان دەرکەى گاردا وکللی هاویشته باغەرى خو دەستى پى کرد و به سەر هاته کەى خوئى و مەلای گىرايو دوايى مە لا گوتى: خەوما دى ئەو چيه ئەو کەچەرە دەستى پى کردیە ئەمن ئە پۆم لىيان نەگەر پرا دواى قازەوان به سەر هاتى خوئى لەگەر قولى دەست پى کرد و هەمووى گىراوه قازەوان دوايى گوتى: ئەو کىژەى هېچ عەببى هەبووه. هەموو گوتيان: هېچ عەببى نەبووه. قازەوان گوتى: دەنا ئەمن ئەو کىژە مە و کىژى ئەو پاشايە مە و ژنى حەسەن ئاغای مە چ عەببى نەبووه. پاشاش گوتیە حەسەن ئاغای مادام ئەتوو ئەو پیاوەتییەت لەگەرە من کردیە کىژى خۆت لى ناسینىۆ بەرام دەبى قولى و مەلای بکوژن پاش ئەو قولى و مەلایان کوشت و ژنە کە دەگەر حەسەن ئاغای دابوو دوايى حەفت شەو حەفت پۆژان شایيان لۆ کردن لە ماری پاشای، دوايى پاشا سەد سواری خوئى وەگەر ناو ژنە کەو حەسەن ئاغای چوونەو ماری حەسەن ئاغای ماری خویان.

ئەمنیش لەوسەرى هاتەوێ کارەکم دپا و چشم پى نەبرا.

= ئەم حىکایەتەش بە چەند شىوێهێکی تر گىراوە تەوێ و چاپ کراوێ، ئەوێ لەم حىکایەتە دىتە دەست ئەوێهێ کە، بە کچىتى و بە ژنىتى کەسایەتى خوئى دە پارىزی و لە بەرامبەر (مەلا) کە خیانت لە ئەمانەت دەکات و پىزى مەلایەتییە کەى خوئى ناگرى و (قول) یش خیانت لە ماله گەورەى دەکات و لەوێش زیاتر مندالە بى گوناخەکان دەکوژى! کەچى ژنە هیشتا هەر خو دەگرى و خو ناداتە دەست، بەلام، حەکایەت لىناگەرې تاوانباران بۆى دەبرچن! بە سزای خویان دەگەن و ژنەش کەسایەتى پاستە قینەى خوئى بە دەردەخات و سەر بەرز لە بەرامبەر باوک و برا مێردى پوو سوورى خوئى دەسەلمىنى.

پاشا و شوان

کۆکردنه‌وه‌ی: پشتیوان محهمه‌د شوانی

گۆپانه‌وه‌ی: فازل نه‌جم

له‌دايك بووی: ۱۹۳۷

دانیشتیوی: داره‌توو

ده‌گۆپنه‌وه ده‌لێن سالتیک قات و قیری و گرانی پووی کرده ولاتیک پاشا
هه‌رچه‌نیک سه‌ری ده‌هینا و ده‌برد عیلاجی بۆ نه‌ده‌دۆزیابه‌وه، ده‌لی پۆزیک
ده‌چیته‌ ده‌شت بۆ پیاسه‌ کردن ده‌بینی شوانیک میگه‌له‌ مه‌په‌که‌ی خه‌واندوه و
سه‌گیکێ له‌ قه‌ناره‌ داوه به‌ داریکه‌وه، پاشا لێی ده‌چیته‌ پێشه‌وه‌ و سه‌لامی
لێده‌کات و داده‌نیشی، شوانه‌که‌ هه‌ندێ شیری له‌سه‌ر ئاگر بۆ ده‌کوئینی و
ده‌یداتی، پاشا شیره‌که‌ی خواردوه‌ و پرسى ئه‌م سه‌گه‌ له‌ قه‌ناره‌ داوه به‌م
داره‌وه؟ شوانه‌که‌ش ده‌لێت هه‌تا مرازم حاسل نه‌بیته‌ من پیت نالیم! پاشا
ده‌لێت من پاشام دواى ئیعدام ده‌که‌م ها، شوانه‌که‌ش ده‌لێت ئیعدام بکه‌ی
و نه‌که‌یت هه‌تا مرازم حاسل نه‌بیته‌ پیت نالیم، پاشا ده‌پواته‌وه بۆ کۆشکی
خۆی و چ وه‌زیر و گزیریک هه‌یه‌ هه‌موویان خپ ده‌کاته‌وه، بانگی عه‌له‌ی شوان
ده‌کا و ده‌لێت: ده‌بیته‌ ئه‌و سه‌په‌ی خۆت بلێی عه‌له‌ی شوانیش ده‌لێت: قه‌د پیت
نالیم، پاشا ده‌لێت به‌پاستی ئه‌مجاره‌یان ئیعدام ده‌که‌م، وه‌زیریک له‌
وه‌زیره‌کان ئاقل ده‌بیته‌ و ده‌لێت: ئیعه‌ ئه‌م کابرایه‌مان ئیعدام کرد به‌لام پاشا
ئه‌و مه‌راقه‌ت له‌ دلا هه‌ر ئه‌مینی، بۆیه‌ لێی گه‌پان شوانه‌که‌ پۆیشت و گه‌یشته‌وه
مال و هه‌ختی وه‌زیره‌کان ده‌لێن پاشا که‌که‌ی خۆتی لێ ماره‌ بکه‌ به‌س یه‌که‌م
شه‌و خۆی ته‌سلیم نه‌کات هه‌تا سه‌په‌که‌ی پێ ده‌لێت پاشا که‌که‌ی خۆی لێ
ماره‌ ده‌کا و یه‌که‌م شه‌و که‌که‌ ده‌لێت: هه‌تا پیم نه‌لێی ئه‌و سه‌گه‌ت بۆ له‌
قه‌ناره‌ داوه من خۆم ته‌سلیم ناکه‌م، عه‌لۆکه‌ی شوان ده‌لێت که‌واته‌ بپه‌ره‌وه
مالی پاشای باوکت، چونکه‌ من قه‌ت پیت نالیم، که‌که‌ ده‌پواته‌وه مال پاشا
مه‌سه‌له‌که‌یان بۆ ده‌گۆپته‌وه، پاشا سه‌ر دینی و سه‌ر ده‌با نازانی چی بکات
دیسان ده‌نیریتته‌ دواى عه‌له‌ی شوان به‌ عه‌له‌ی شوان ده‌لێت: بزانم چیت ده‌وی
من ده‌یده‌م و بۆت ده‌که‌م به‌س ئه‌و سه‌په‌ی خۆت پێ بلێ، عه‌له‌ی شوان ده‌لێت:

هیچم ناوێت بەس یەك هەفتە پاشایەتی خۆتم بەدەیه بە شەرتی دەبی ئەو
 هەفتە دەسەلاتم بەدەیتی چی دەکەم و چی ناکەم، پاشا سەر دینێ و دەبا
 وەلحاسل پازی دەبێت. عەلە ی شوان بۆ ماوەی ئەو هەفتە چ وەزیر و دەست
 و پێوەندی پاشا هەیه هەمووی ئیعدام دەکات، وەختی پاشا ئاگادار دەکەنەو
 کە عەلۆکە وای کردووە و وا دەکات، پاشا دەپواتە لای عەلە ی شوان دەلێت
 ئەو بۆ وا دەکە ی؟ عەلە دەلێت سەگەکی من گورگەمیش ببوو مەپی دەبرد
 بۆ گورگ بۆیه منیش لە قەنارەم دابوو چونکە خائین بوو، وەزیرەکانی تۆش
 هەموویان دز بوون، ئەگەر تۆ بمردیتایە دەهاتنە شوینت ئیستا چۆن قات و
 قەپی و گرانییه ئەوکاتە خراپتر دەبوو ها پاشا ها ئەو کۆشک و کورسی و جل و
 بەرگە کەت.

= لێره دایە گرنگی هەکایەتی فۆلکلۆر، ئەم هەکایەتە هەر دەلێی بۆ پۆزی
 ئەمپۆی ولاتی ئێمە نوسراوە و پێکخراوە. کە بەلایە ک پوو لە ولات دەکات دەبی
 دلسۆزانی ئەم ولاتە بەدوای چارەسەری پاستەقینەدا بگەڕێن. بەلام، تۆ بلێی
 کەسانی هەبن سود لە پەند و هەکایەت وەرگیرن.

لهیل و مهجنون

کوکردنه وهی: پشتیوان محهمه دشوانی

گڼرانه وهی: عوسمان علی خدر

له دایک بووی: ۱۹۵۵

دانیشتووی: دارهتو

لهیل و مهجنون دوو شاموڅا بوون، مائی بابی لهیل مهردار بوون، دهچن بۆ کویتستان مهجنونیش له پیتناو دیتنی خوښه ویسته که ی ده پوا له سهر پښی خیللی لهیل داده نیشی و پاشان خهوی لی ده که ویت، تا نه وکاته ی خیلکه که به ویدا تیپه پ ده بیټ، به لام مهجنون هه له خه ودا به ناگا نایه ته وه، کاتیک به ناگا دیته وه ده زانی که مائی لهیل پوښتوون و نه ویش له خه ودا بووه، بویه زوری پی ناخوش ده بیټ، چونکه لهیل و مهجنون دوو خوښه ویستی راسته قینه ی یه کتری بوون، هیچ کاریکی نا په سهند و نا شهرعیان له گهل یه کتر نه کرد بوو، نۆر به پاکی یه کتریان خوښه ویست، بویه مهجنون داوا له باوکی دهکات که بچنه دخوانی لهیل بۆی، به حوکمی نه وهش که تاقانه ی باوکی بوو نۆر زوری خوښو ویستوه دلی نه شکاند، بویه به کاروانیک که به ره و کویتستان به پی ده که وت جواب بۆ براکه ی خوی واته باوکی لهیل ده نیږی، که کچه که ی بداته کوپه که ی، به لام باوکی لهیل پازی نابیت و لهیل به مهجنون نادات، نه مهش نه و نامه یه که باوکی مهجنون بۆ باوکی لهیل ده نیږی که له سهر زاری قاسیده که وه گڼر دراوه ته وه کاتیک به وهی زانیوه که مهجنون داوی لهیل دهکات به لام باوکی لهیل پازی نییه بیداتی.

نه مهش نامه که یه

نه و لهیل و مهجنونه ی بابیان برایه

زیده له برایان گهلک ته بایه

باوکی مهجنون جوابان ده نیږی

نه و سوږه گوله ی بۆ کوپم بنیږی

باوکی لهیل

نه وه نه من دام نه لا نه ينووسی
 چەند مەرم دەوی کەرە ی کوی سار
 چەند گورگم دەوی پووتە ی کلک خوار
 پێکەوه بکەن شەوین و شەو خوار
 نه وه نه من دام نه لا نه ينووسی
 چەند حوشتەرم دەوی حوشتەری چەموشی
 لەسەر منارە چۆپی بکیشی
 بەریش بێتەوه هیچ جێی نە یەشی
 نه وه نه من دام نه لا نه ينووسی
 چەند کچم دویت کچی چوار دە سال
 چەند کورم دەوی کورپی خەنجەر دار
 شەو تا بە یانی پتەوه بنون
 مە لا شایەت بێت نە یین زەرەردار
 نه وه نه من دام نه لا نه ينووسی

تێبینی / زۆر سوپاسی (دەشتی عوسمان) دەکەم کە یارمەتی دام بو
 کۆکردنەوه ی ئەم بابەتە.

= لەم دەقە فۆلکلۆریە کە باسی لەیل و مەجنون دەکات، دەقە وای پیشان
 دەدات کە لەیل و مەجنون لە کوردستان ژیاون و کوێستان و گەرمێنیان
 کردووه، ئەمەش بەکێکە لە تاییبەتەندییەکانی فۆلکلۆر کە شوێن و کات و
 شوناسی پەوداو دەگۆڕێ.

مەلای مەشهور و پاشا

كۆكردنەۋەي: پشتيوان محەمەد شۋانى

گېئوپانەۋەي: حاتم عەبدولپەرھمان

لەدايك بويى: ۱۹۵۱

شۋىنى دانىشتن: دارەتور

پۆژەك پاشا لە گەنجانی مەملەكەتى خۆى كۆ دەكاتەۋە و داوايان لى دەكات دەرىت من سى پرسىارتان لى دەكەم ئەگەر نەيزانى لە ملتان دەدەم، پۆژەك گەنجەك لە گەنجەكەتان لە ئاقار دەبىت و بىر دەكاتەۋە و دەرىت: ئەۋە ئەمە نەمانزانی خۆ پاشا لە ملمان دەدات، لە و كاتەدا مەلای مەشهور لەسەر كەرى دەبىت و دىت لۆ ئەو گوندە لە پىگا لادەدات لۆ كن گەنجەكە پىى دەرىتن: لۆوا خەمبارى؟ گەنجەكەش دەرىت: چت لى بشارمەۋە مامە پاشايى مە سى پرسىارى ھەنە ئەۋەي نەيزانى لە مى دەدات، مەلای مەشهور دەرى: ۋەرە با ھۆردووكمان بچىنە كنى. دەچنە كن پاشا و پاشاش بەخىراتنى ھۆردووكان دەكات و مەلای مەشهور و كۆپەكە دادەنىشن و مەلای مەشهور دەرىت: ئەتو سى پرسىارت ھەيە ئەۋەي نەيزانى لە مى دەدەيت؟ گۆتى بەرى، گۆتى ئەمن ئامادەم لە مى بکەيت، پاشا دەرىت نەيزانى لە ملت دەدەم، مەلای مەشهور دەرىت: قەيدى ناكات، پاشا دەرىت: باشە ناۋەندى عەردى لە كىيە؟ دەرىت: شۋىن پىى من، لە كى، ۋەرە ئىرە، پاشا دەرىت كو دەزانى؟ دەرىت: دەتوانى بىپىۋى، دەرىت باشە ئەۋە يەكيات زانى، دەرىت چەند ئەستىرە ھەنە لە عاسمان؟ دەرىت چەند موو بە كلكى كەرەكە مەۋەيە ئەۋەندە، دەرىت كو دەزانى؟ دەرىت دەتوانى بىژمىرى، دەرىت: باشە ئەۋەشت زانى، دەرىت باشە پرسىارى سىيەم ئاخىر خۋاى تەعالا كە ئادەم و ھەۋاى دروست كرد لە قور كاي تىكرد؟ گۆتى نا، پاشا گۆتى كو دەزانى ئەۋىش گۆتى ئەگەر كاي تىكردبايە ناوگەل تو قلىش نەدەبوو، دەرکەوت كە پاشا ژنە. پاشا زىرو گەۋمەرىكى ئۆرى دا بە مەلای مەشهور و مەلای مەشهور كرديە نيۋە لەگەل كۆپەكە، چۈنە دەرى كۆپەكە گۆتى نامەۋى مەلای مەشهور گۆتى ئەگەر ئەتو نەباي ئەۋەم بە نسيب نەدەبوو.

= مەلای مەشھور يەككىگە لەو كەسايەتپانەى كە زۆر چىرۆك و بەسەرھاتى دەدرىتە پال، لە راستیدا بوو بە ھىمايەك كە خەلگ خواستەكانى خۆى لە پەناى ئەو كەسايەتپە دەردەبېئى. مەلای مەشھور ئىستا بوو بە كەسايەتپەكى جىھانى و ھەموو مەيلەتان بەھى خۇيان دەزانن و لە ھەموو ولات و لە ھەموو زەمەنىك پەناى بۆ دەبەن.

ئەفسانەى ھەسەنە پاوكەر و مارەكە

كۆكردنەوہى: پشتیوان محەمەد شوانى

گۆپرانەوہى: عوسمان عەلى خدر

تەمەن: ۱۹۵۵

شۆيىنى دانىشتن: دارەتوو

لە سەر دەمىكى زووه وە كابرايەك ھەبوو ناوى (ھەسەن پاوكەر) بوو كار و پيشەى ئەو كابرايە تەنھا پاوكردن بوو، پۆتێك كە بۆ پاو چوو شەوئى بەسەردا ھات، شەو لە چيا ماو، وە بەيانى كەى چووھ سەر كانىيە ناوھكانى كە نيچىرىكى ھەست بگەوێت و پاوى بكات، كاتێك چووھ سەر كانىيەكە تەماشای كرد ماریكى بۆرى چلكنى پيس لە گەردنى ماریكى سې و خاوين ئالا بوو، ھەسەن پاوكەر زۆرى پى ناخۆش بوو كە دىتى ئەو مارە پيس و چلكنە لەو مارە سېيە جوانە ئالۆھ، كەوانەكەى بەدەستەوھ گرت و تىرىكى لە پشتى دەرھىنا و خستى سەر كەوانەكەى و وىستى مارە بۆرە چلكنەكە بەاويت و بە مارە سېيەكە كەوت و كوشتى، ھەسەن پاوكەر زۆرى پى ناخۆش بوو، بەس كار لەكار تارا بوو، مارە سېيەكە كچى شای ماران بوو، خەبەر دراىە شای ماران كە ھەسەن پاوكەر كچەكەتى كوشتوو، كاتێك شای ماران ئەمەى بىست برىارى داو گوتى: ھەسەن پاوكەر لەبن گلىش بىت بپھینن بۆ ئىرە، پاش كە پانىكى زۆرى مارەكان بەدواى ھەسەن پاوكەردا لە كۆتايیدا ھەسەن پاوكەريان دۆزىيەوھ و بردیانە بەردەم پاشای ماران، شای ماران پرسىارى كرد بۆچى ئەو تىرەت لە كچەكەم داو كوشتت؟ ھەسەن پاوكەرىش بە شای مارانى گوت: بەيانى بوو چووم بۆ سەر كانى و بىنيم كە ماریكى پيس و چلكن لە ماریكى سې و جوان و خاوين ئالۆھ منش زۆرم پى ناخۆش بوو دەستم كردە تىر و كەوانەكەم و وىستم كە مارە پيس و چلكنەكە بكۆژم بەلام بەو مارە سېيە كەوت و نەمزانى كە كچى توە.

شای ماران بە ھەسەن پاوكەرى گوت: ئەگەر ئىستا ئەو مارە بدینی دەیناسیەوھ؟ ھەسەن پاوكەرىش وتى بەلى دەیناسمەوھ، شای ماران برىارى دا كە ھەموو مارەكان كۆ ببنەوھ و لىرە حازر بن، پاشان چەند ماوھىەكى

کورټ ماره‌کان له هه‌موو شویننیک هاتن و کۆ بوونه‌وه هه‌موو که‌له‌که بپوون له‌سه‌ر یه‌ک شای ماران به‌هه‌سه‌ن پاوکه‌ری گوت: بگه‌پێ ته‌ماشاکه بزانه کام مار بوو که له‌کچه‌که‌ی من ئالا‌بوو؟ هه‌سه‌ن پاوکه‌ر گوتی: ئه‌ی شای ماران من ناوێرم نزیك ئه‌و مارانه بکه‌ومه‌وه، پاشای ماران به‌هه‌سه‌ن پاوکه‌ری گوت: بگه‌پێ و مه‌ترسه به‌بێ ئیزنی من ناتوانم هیچ کارنیک بکه‌ن و پتیه‌وت بده‌ن، کاتنیک هه‌سه‌ن پاوکه‌ر دانیایا بپو ده‌ستی کرد به‌گه‌پان له‌ناو ماره‌کان بۆ دۆزینه‌وه‌ی ماره‌ چلکنه‌که، پاش گه‌پاننیک زۆر به‌شای مارانی گون: ئه‌ی شای ماران ئه‌و ماره‌ لی‌ره نییه هیچ کامنیک له‌مانه هه‌و نییه شای ماره‌کان ئه‌مری به‌ماره‌کان کرد که بپۆن ئه‌و ماره‌ له‌هه‌ر شویننیکه بپه‌ینن، کاتنیک له‌ناو زه‌لکاوتنیک له‌بن به‌ردنیک خۆی هه‌شار دا‌بوو، ماره‌کان چوون گرتیان و هینایان بۆ لای شای ماران، شای ماران به‌هه‌سه‌ن پاوکه‌ری گوت: ئه‌م ماره‌ هه‌وه؟ گوتی به‌ئێ، ئه‌ی شای ماران ئه‌وه ئه‌و ماره‌ بوو که له‌گه‌ردنی کچه‌که‌ت ئالا‌بوو، شای ماران بریاری دا که له‌به‌ر چاوی من و هه‌سه‌ن پاوکه‌ر ئه‌و ماره‌ چلکن و پپسه که‌رت و پارچه‌که‌ن، کاتنیک که‌ ماره‌که‌یان کوشت، شای ماران به‌هه‌سه‌ن پاوکه‌ری گوت: هه‌رچی تۆ له‌ دنیا ده‌ته‌وی بخوازه تا بۆتی جی به‌جی بکه‌م؟ هه‌سه‌ن پاوکه‌ر به‌شای مارانی گوت: هه‌یچم له‌ دنیا ناوی ته‌نها ئه‌وه نه‌بێ که بتوانم له‌ زمانی هه‌موو هه‌یواناننیک بگه‌م؟ شای ماران گوتی: برۆ من تی‌گه‌یشتنی هه‌موو زمانی هه‌موو گیاندارنیک پێ به‌خشی.

هه‌سه‌ن پاوکه‌ر پۆیشت، دوا‌ی چهند مانگنیک هه‌روه‌کو پپشه‌ی خۆی بۆ پاوکردن به‌ره‌و گێو له‌عه‌سراننیک دره‌نگ که‌وته پێ شه‌وی به‌سه‌ردا هات و شه‌و له‌چیا مایه‌وه، له‌گه‌ل شوواننیک که‌ له‌ دیار مه‌په‌کانییه‌وه شه‌و به‌کیوی گرتبوو شه‌و بوو به‌به‌فر و باران مه‌پێ شووانه‌که شه‌و پای داو پۆیی به‌لام هیچ پێ نه‌زانی، چونکه‌ هه‌سه‌ن پاوکه‌ر و شووانه‌که له‌خه‌ودا بوون، شووانه‌که خه‌به‌ری بۆوه ته‌نها ئه‌و مه‌په‌ مابوو که‌ به‌ده‌ستی خۆیه‌وه به‌ستبوویه‌وه، شووانه‌که هه‌سه‌ن پاوکه‌ری به‌خه‌به‌ر هینا و هه‌سه‌ن پاوکه‌ر پرسسی ها‌چییه و چت لی‌قه‌وماوه ئه‌ی شووان؟ شووانه‌که‌ش گوتی: ده‌بینی که‌وا ئه‌مشه‌و به‌فره و مه‌په‌کانیشم هه‌یچی دیار نه‌ماون ته‌نها ئه‌وه نه‌بێ له‌ده‌ستم به‌ستبووه، هه‌سه‌ن پاوکه‌ر به‌شووانه‌که‌ی گوت: ئه‌گه‌ر من مه‌په‌کانت بۆ بدۆزمه‌وه ئه‌م مه‌په‌ی ده‌ست خۆتم

ددهی بۆ خۆم؟ شوانه کهش به لێنی به ههسهن پاوکه ر داو گوتی شه رتی
 پیاوان بی، نه گه ر نه تو مه په کانم بۆ بدۆزینه وه نه م مه په ت بده می، شوانه و
 ههسهن پاوکه ر کهوتنه گه پان بۆ دۆزینه وه ی مه په کان له گه ل مه په که ی که
 مابۆوه له گه لپان، ههسهن پاوکه ر کهوتنه گه پان بۆ دۆزینه وه ی مه په کان له گه ل
 مه په که ی که مابۆوه، ههسهن پاوکه ر به دوای مه په که دا کهوت و بۆ هه ر
 شویتیک بچوبایه ههسهن پاوکه ر به دوای نه و مه په ده کهوت، تاوه کو مه په که
 گه یشته نزیک نه شکویتی، که ههسهن پاوکه ر و کاکه ی شوان نزیک نه شکوته که
 بوونه وه بینیان سه گه که ی شوانه که له گه ل مه په کان پۆیشتوو و له به رده م
 نه شکوته که دا پزی به سی گورگ گرتوو و ده وه پزی، شوانه که به م دیمه نه زۆر
 سه ری سوپما! له ههسهنی پاوکه ری پرسى نه وه چیه نه م سه گه بۆ وا
 ده کات؟ ههسهن پاوکه ر گوتی نه و گورگانه به سه گه که ده لپان پنگامان بده با
 برۆین بۆ ناو نه شکوته که و مه په کان بخۆین تۆش له گه لمان شه ریک به و تیر
 گوشت بخۆ، سه گه کهش ده لی من پنگاتان پی ناده م ئاگام له مه په کان ده بیته
 ده یان پاریزم، چونکه خاوه نی نه م مه پانه زۆر به وه فا بوو له گه لمان نانی باشی
 پیداو منیش له پاداشتی نه وه پنگه تان پی ناده م، ههسهن پاوکه ر و کاکه
 شوان گورگه کانپان پاونا و مه په کانپان هتیا به وه کاکه شوانیش نه و به لپنه ی به
 ههسهن پاوکه ری دابوو هتیا به جی و مه په که ی دایه، به لام ههسهن پاوکه ر
 گوتی: من نیستا ته نیام مه پیک نیستا بۆ کو ی به رم؟ لیبگه پی با له لات بی تا کو
 به یه ک دوو سالی تر له گه ل نه وانه ی خۆت به خپوی بکه، شوانه کهش پازی بوو
 پاشان ههسهن پاوکه ر شوانه که ی به جی هیشت و شوانه ش سوپاسی ههسهن
 پاوکه ری کرد. پۆ هات و پۆی تا کو دوو سال ته واو بوو مه په که ی ههسهن
 پاوکه ر زاووزتی کرد بووه نزیک زیاتر له (۱۵) سه ر مه په ده بوو، ههسهن پاوکه ر
 چو بۆ لای شوانه که پاش سلا و چۆنی و چاکی گه رم، ههسهن پاوکه ر به
 شوانه ی گوت: هاتووم مه په کانم ببه مه وه، شوانه کهش زۆر به خوشحالی به وه
 پیشوازی لی کردو فرموی نه وه تانی ته نیا سی مه رپان می تووه، ههسهن
 پاوکه ر گوتی خیا نه م لی مه که چۆن که سالانیکی دوو من مه په کم جیهیشتوو
 ته نیا سی سه ر مه په می منه؟ شوانه کهش هه ر سوور بوو له سه ر قسه که ی خۆی،
 تا کو بووه مشت و مریان، پاشان ههسهن پاوکه ر به وه ی زیره کی و لیهاتووی
 خۆی به شوانه ی گوت وه ره با شتیکی تر بکه یین، شوانه که گوتی شتی تو

چییه؟ حهسەن پاوکەر گوتی: من تۆرەگە خۆیەك له ملی خۆم دەكەم و تۆش
 ھەروەھا پاشان بە لایەدا دەپوین تۆ بەلای دەستە راست و منیش بەلای
 دەستە چەپدا لەسەر بەردێك كەمێك خۆی پوو بکە منیش لەسەر بەردێك كەمێك
 خۆی پوو دەكەم، ئەو مەپەڕە هاتە لای تو خۆی خوارد ئەو مەپەڕە تۆو و
 ئەوانە هاتنە لای من خۆیان خوارد ئەو مەپەڕە من، شوانەكەش لەسەر ئەم
 پاو و تەكبیرە هەسەن پاوکەر پازی بوو، دەستیان کرد بە جی بەجی کردنی
 پاو و تەكبیرە کەیان، ھەندێك مەپ بەلای شوانەكەدا دەپۆیشن و ھەندێك مەپ
 بەلای حەسەن پاوکەر دەپۆیشن، تا وای لێهات (١٥) سەر مەپێك چوونە لای
 حەسەن و ئەوانی تریش چوون بەلای شوانەكە، بەلام تەنھا مەپێکیان لەو
 ناوەندە مایەو، مەپەكە دەبیاعاند و جارێك دەپۆیشن بۆ لای حەسەن،
 شوانەكە لە حەسەنی پاوکەری دەپرسی ئەم مەپە بۆ وا دەكات، حەسەن
 پاوکەریش گوتی: ئەو مەپە دەلی من دایکم لە مەپە حەسەن پاوکەرە و شیرێ
 مەپە شوانەكەم خواردووە، نازانم ھی کامتانم؟ شوانەكەش گوتی ئەی چی لی
 بکەین؟ حەسەن پاوکەریش بە شوانەكە ی گوت: با ئەمەش بۆخۆت بی ئینجا
 مەپەكە چوو بۆ لای مەپەکانی شوانەكە و کلاشم دپاو هیچم پی نەبرایەو.

تێبینی/ زۆر سوپاسی بە پێز (دەشتی عوسمان) دەكەم كە یارمەتی دام بۆ
 كۆکردنەوەی ئەم بابەتە.

= ئەو دەقە لەو دەقە دەچێ كە وەختی خۆی (قەناتی كوردی) لە ناوەپاستی
 سەدە ی پابردوو لەسەر زاری كوردەکانی ئەو کاتی سۆفیەت کۆی کردۆتەو،
 بەشیۆە ی کرمانجی سەر، بەلام، کۆتایی ئەم ئەفسانە یە جیا یە لەگەڵ
 کۆتاییە کە ی قەناتی كوردی ئەو ی لەم ئەفسانە یە دێتە دەست ئەو یە،
 ئەگەر چاکە لەگەڵ ئاژەڵ و زیندەو وەریش بکەیت ئەویش پۆژی دێ چاکەت
 دەداتەو. ھەروەھا دەیسەلمێنی كە گیانلە بەرانیش زمان و ھەستیان ھە یە و
 لە نیوان خۆیان پێی دەدوین ھەلبەت بەشیۆە ی خۆیان و لە زۆر پوودا و
 بەسەرھات وەفا و ئەمانەتی گیانلە بەران بەرامبەر بە مۆڵ دەركەوتوو.

گواره

کۆکردنه وهی: پشتیوان محهمه د شوانی

گێڕانه وهی: محهمه د ئه محهمه د محهمه د

له دایک بووی: ۱۹۵۰

شوێنی دانیشتن: داره تنو

ئێوارانیك كابراییك له ئیش دهگهڕێتهوه مال، ژنهكهی له جیاتی ئه وهی به خێرهاتنی بکات و ئاوی بۆ گهرم بکات و ههتا دهست و دههه و چاوی بشوات دهلی: من گوارهم دهوێ و گوارهم دهوێ، پیاوهكش دهلی ژنهك سهبر بگره ئارامت هه بیته ههتا به یانی خو بهم شهوه و بهم هیلای و ماندییه به چی بپۆم بۆ شار، ژنهكهی دهلی وه لا نه گهر به یانی بۆمی نه کپی ده پۆمه وه مالی باوكم و ئه م مال و مندالهت بۆ به جی دێلم، به یانی پیاوهكهی ملی پێ دهگری و خوی له ئیش و کار دهکات و دهچێته شار، وهختی دهکاته لای زێڕینگر دهلیته: گوارهیهکم بۆ دانسی به سهریکی مناسب، هه موو سه رهبردهی شهوی بۆ ده گێڕێته وه، زێڕینگره که دهلیته: من کچی کهیره م ههیه بۆ نایه ی لیتی ماره بکه م، له و ژنه پزگارت بیته، پیاوه که دهلیته: ئه ی چی به و ژنه غه زه به م بلێم، زێڕینگره که وتی ئاسانه پۆشیته وه مال بلی پۆژی پێنج شه م حازر ده بیته، پیاوه که له خوشیان نه یزانی چی بلێته هه ر نه و پۆژه کچی زێڕینگری ماره کرد و شیرنی و شت خورایه وه و ئێواره گه پایه وه مال، ژنه که ی گوتی: کوا گواره؟ گوتی: ئه و گواره یه ی تو ده گمه نه بۆیه ههتا پێنج شه م حازر نابیت، پێنج شه م بۆتی دێنن بۆ ماله وه، پۆژی پێنج شه م به ره به ره نزیك ده بپۆه، پیاوه که گوتی ئافرهت من قه رارم داوه خێر بکه م ئه مپۆ پۆژی پێنج شه مه مه پێك سه ر ده بپین و خه لك ده عوهت ده که م و ده یکه یین به مه ولود، ژنه که دهلیته: ئی وه لا باشه هه ر ئه مپۆش گواره که ی من دێته وه، پیاوه که دهلیته: ئه ی چۆن هه ر ئه وه یه، کابرا مه پێکی دابه سستی و قه له وی له عه ردداو سه ریان بپی و که ولیان کرد و لێیان ناو خه لگیان ده عوهت کرد، وهختی به ره به ری نیوه پۆ ده بیته، ژنه که ته ماشا دهکات له شکرێک له دووره وه دیاره، بانگ پیاوه که ی دهکا و دهلی ئه ها ئه و له شکرهت بینیه له سه ئه سپ وادیین؟ پیاوه که دهلیته ئی ئه وه له شکر

بووکه هی ئاوايیه کانی ده وروبهری ئاوايیه که مانه، وهختی له شکرههه نزیک ده بیته وه له مائی کابرا هه تا ده گاته بهردهم مائی کابرا، ژنه که ده لئیت نه وه چیه؟ پیاوه که ده لئیت: توهه ده عوای گوارهت ده کرد نه وه گواره و بیکه گویت. ئیتر ژنه که بیر ده کاته وه و ده لئیت بزانه من چیم به خۆم کرد گواره چون سه رمی به قوردا کرد.

= له م حیکایه ته ژنه که له وهختیکی ناوهخت و به شتیه یه کی ناپیکداوای گواره ده کات، کابرای میزدیشی به شتیه یه کی ناپیکتر وه لامی ده داته وه و ژنی به سه ر دینی، نه مه ش نمونه یه کی پووداو و به سه رهاتی خه لکه .

کوردهکه و شیخهکه

کۆکردنهوهی: پشتیوان محهمه د شوانی

گیژپانهوهی: مهحمو ■ نهحمه د محهمه د

له دایک بووی: ۱۹۵۵

شوینی دانیشتن: کهرکوک

پۆژیک کورپکی گه نچ ده چیت بۆ لای شیخیک به ناویانگ ده بیئت، خه لکی زۆر به باشه باسی ئه و شیخه یان ده کرد، کوردهکه ده چیتته لای شیخهکه و ده لیت: مامه شیخ من هه ز ده کهم یه که هه فته خودایه تی بکه م، بزانه چۆن من ئه م خه لک و گیانله به رانه ده به م به پتوه؟ شیخهکه ده لیت: کورپی شیرینم خودایه تی ته نیا له خودا خۆی ده وه شیتته وه به تو نا کریت، کورپه مسر ده بیئت له سهر قسه ی خۆی، شیخهکه ده لیت: باشه برۆ جامیک ئاوم بۆ بیته، کوردهکه ده چیت جامیک ئا و دینێ و پیتی ده لیت: ئیستا تو خودای ده ته ماشای نا و ئه و جامه ئاوه بکه دونیات دیته به رده ست، کورپه که ش ته ماشای نا و جامه ئاوه که ده کا و ده بیینی وا شوانیک لای پانه که ی بلوێز لیده دات له و هه خته دا کچیک دیت بۆ بیژکردن، شوانه که ته ماشای کچه که ده کات دلی ده چیتته سهر کچه که په لاماری کچه که ده دات، کورپه که ش له و کاته دا یه کسه ر داریک هه لده گریت له شوانه که بدات له نا و جامه که، شیخهکه جامه ئاوه که له بهر ده می لاده دا ده لیت: کورپی خۆم تو بۆ یه که سعات خودایه تیت پی نه کرا چ جای هه فته یه که، خودا به و گه وره یه ی خۆیه وه که خودای هه موو عاله مه به سه دان کاری له وه خراپتر ده بیینی، به س ئه و زۆر به پرهمه تو له ی لی ناکاته وه تا کو مردن، به لام تو کورپه کهم یه که شتت بیینی هه لچوی ئینجا نه گه ر ئه و هه موو کاره خراپه بیینی، کورپه که ده لیت: مامه شیخ من غه لت بوم خودایه تی ته نیا بۆ (رب العالمین) ه بۆ که سی تر نییه ته نیا خۆی ده توانی عاله م به پتوه بیات.

= هه کایه ته فۆلکلۆرییه کان ته نیا باسی شتی ساده و کاری پۆژانه ناکه ن، به لکه زۆر هه کایه ت ده چیتته نا و بابه تی گرنگ و په نا بۆ وه لامدانه وه ی پرسیاره نه زه لیه کان ده بات. (خودا) له وه ته ی مروؤ چاو و میشکی کراوه ته وه. مروؤی به خۆیه وه خه ریک کردووه، ئه م هه کایه ته ش ده رپهری قۆناغیکی گه پانی مروؤ به دوای (خودا) دا.

ژنيکي ژير

کوکړدنه وهی: پشتیوان محمه د شوانی

گټپړانه وهی: مام عمر داره تویی

له دایک پووی: ۱۹۴۹

شوینی دانیشتن: داره تنو

پټیواریک ئیوارانیک درهنگی به سهردا دیت بچیته وه گوندی خویان، پزی ده که وته گوندیکی له بهر ده عبا و دره نده نه وه که شه و توشیان بیت، که ده چته نه و گونده که س پټی نارئ مارت له کیته؟ هر ده پوا هر ده پوا ده بینی ژنه کی زور جوان و جاحیل ده بی وا له بهر ده رکه ی دانیشته، نه ویش سلاوه کی لی ده کات و ده ریت: ده تانم نه و شه و له مارت بمینیمه وه پټم دووره ناتانم بگه پټمه وه گوندی خوم؟ ژنه که ش ده ریت: چ قه بیده، به خیره اتنه کی گهرمی ده کا و ده ریت میوان خوشه ویسته، لؤ ئیوارئ شله ساوارة کی لؤ لیده نی و نان و مانی ده خون و کابرای پټیوار له دری خویدا ده ریت: باشه نه وه لؤ میردی دیار نییه؟ خو وا شه وه، نه گهر له ئیشی بیت هتا نه لعان هر دیته وه، وا منداره کانیشی خواند، ده با لی بی پرسم چی تیدایه، ده رئ کابرا پووی کرده ژنه که و گوتی نه رئ خوشکی خوم نه وه نوژی عیشایه ش تپه پی نه دی میردت لؤ دیار نییه؟ ژنه که ش ده ریت میرده که م ماوه ی ساره که ده بی نه مری خوی به جی هینایه و نه و سی منداره ی له پاش به جی مایه، کابرای پټیوار راست نیازی خراپ ده بیت و زهوقی ده چیته سهر ژنه که و ده ریت ده زانی زستانه و سه رمایه پیاو به ته نی ناتوانی بنوی؟ ژنه که زور ناقر ده بیت تیده گا، ده ریت وه لا راست ده که ی، به رام جاری نه تو برق کوره ی بکه، وا ده چم ناوت لؤ گهرم ده که م و له حه مامی کابرا له خوشیان وه خت بوو بار بگری، ژنه که ده چته ده رئ و برنوی میردی پحه تی ده بینی و حازری ده کا، دواپی دیته ژورئ ده رئ ناوه که وا له سهر ئاگره له حه مامی وهره برق حه مامی، به رام ده بیت له پیشدان هه موو جل و بهرگت لیتره دانیتی و به پووتی برق حه مام. کابراش خوی پووت ده کاته وه و ده چیته ده رئ هتا بچته حه مامی، وه خته که ده بینی حه مام سارد و سپه، دیته ده رئ ده بینی ژنه که برنوی لی راست کردته وه ده ریته پیاو ده که ی:

يالاً بهم شهوه برځو دهرئ دهی، دهبی به پووتی برځوی، بهرکی حیات دهچی،
 خه رکی نه گهر بټبټینی، پیاوه که ناچار ملی پځی دهگری و بهو سه رمایه ده پوا
 ناتانی هیچ بکات، پووت و قوته ناتانی له دهرکه ی هیچ ماره کی بدات، شهقی
 ددانی پڅه پټیه که ده پځی، ده پوات ده پوات به ناچار دا دیتی و پووناکییه که له
 دووره وه دیاره، پځی پځی هه تا گه یشته پووناکییه که، دیتی گونده کی بچوکه،
 راست مل دهنټه ناو ماره کی ده چته ناو حه یوانان خوی ده خاته ناو کوځی
 حه یوانان، وه خته که سبهینی صاحب مار دیتن کا و جوځی ده داته حه یوانان،
 ده بیینی تشته کی پووت و له ناو کوځی دایه، لټی پاکش او ده ریټ نه ری کابرا
 هه سته نه تو ټینسانی جنوکه ی نه تو چی؟ له سه رمان چی پی ناگو تری، کابراش
 گاسی ژنی خوی ده کا و دهرئ: برځو جټیه کی لو حازر که سو به ی داری پټیه،
 ژنه که ش ده چیت چی میړده که ی پی دهرئ واده کا، کابرای ده به نه ناو جی و
 تا پڅو هه ری، کابرا به ته وای گهرم ده به وه، کابرای صاحب مار ده چیت یه که
 قرمه ی دهینی و دهریټ ده بی به سه رهاتی خوټ بگټیپه وه دنا دواپی ده تکوژم
 ها، کابراش چی به سه ر هات بوو هه مووی لو ده گټیپه وه، صاحب مار دهرئ
 وه لاهی نه و خوشکی منه هه ټیستا ده چمه کنی نه گهر یه که ټیشی خراپت
 کردبی شهرت بی بتکوژم، کابرای له گهره خوی ده با بو مالی خوشکی، پی
 دهرئ خوشکی خوّم وهره بزانه نه م کابرایه چ ټیشی خراپی له گهر کردی؟
 نه گهر کردیتی با بقوربانی یه که قرمه ی که م، ژنه که ش دهریټ وه لاهی هیچی
 نه کردیه به س نه وه نده نه بیټ که وه یگوټ نه منیش نه وهام به سه رهینا،
 کابرایه که دهریټ زه لام ژنت هینایه. دهریټ ناوه لا دهریټ ده مادامه کی وه یه
 خوشکم نه تو پازی میړد به م کابرایه ی بکه ی؟ ژنه که ش دهریټ به ری نه من پازی
 مه. به کابر دهریټ: نه تو پازی خوشکی من له خو ماره بکه ی؟ کابراش دهریټ که
 به ری بهو سبهینه زوهه مه لا دهینن و ژن و پیاوه که ی له یه کدی ماره ده که ن
 کابرا بی که س و غریب گوند به گوند ده سوپاوه په بهن بوو له پر بووه
 ساحیتی ژن و سی مندار و مار و حار.

= له پووداوه سهیر و نه وازه کانی ژیان نقد پوودای سهیر پوو ددهن که له م
 پووداوانه پیاو ژنی مهرد و لټهاتوو به دهر ده که ون و پیاوی فرسه ت خواردوو

نان به حه رامیش دهرده که وی، نه م به سه رها ته دهق و گتیرانه وهی تریشی
 هیه، نه وهی لیره نوییه، نه وهیه که دواچار نه و پیاوه نازایه خوشکه
 نازایه که ی خری له م = پیاوه = نه که به حه رهامه ماره دهکات و ژنهش رازی
 ده بی، به لام، نه م کاره هویه کی کومه لایه تی و دهروونی هیه، هویه
 کومه لایه تییه که نه وهیه که کابرا ده زانی خوشکه که ی گه نج و شوه که ی
 مردووه و واباشه شو بکاته وه، ژنهش شو کردنه وه به پاست ده زانی. هویه
 دهروونییه که ش نه وهیه ژنهش غه ریزه و ناره زووی هه بووه و به لام وای لا
 چاک بووه که له پتگایه کی دروست، نه م ناره زوو و غه ریزه به ده ست بیینی،
 کابرای بی که س غه رییش له مه ی چاکتر ده ست ناکه وی.

عهلهكه

كۆكر دهنه وهى: پشتيوان محمەد شوانى

گىپراڤه وهى: محمەد ئەحمەد محمەد

له دايك بووى: ۱۹۵۰

شويىنى دانىشتن: داره توو

مالى به كرتانيا مال بوون له دىكه مان هه بوون بوون، زه مانى قات و قىرى و گرانى
پۆمه كان، چوون هيستر و مه و مالا تيان هه بوو، به ريه رى نيوه پۆ بوو، به كر
مه په كانى به ره و قولايى دهشت ده برد، ديتى زه لاميك له سه ر پشت لى پاكشاوه،
به كر وايزانى مردووه، نه ختى چووه پيش لى ديتى كه عهله كهى خه لگى ئاوايى
خويانه، وتى: عهله كه خيره ليره لى كه وتوى؟ گوتى: ئه وه ندهم برسپيه نان
نه بوو له مال بىخۆم له بهر برسپيه تى قسه شى بۆ نه ده كرا، به كر شى چوو يه ك دوو
مه رى بۆ دوشى، گوتى عهله كه نانم پتیه به س ئىستا بته مى شه و تلگت نابى،
هه تا ئه وشيره بخۆوه، وه ختى عهله كه شيره كهى خواره وه و هاته وه هۆش خۆى
و نانه كه م دايى و خواردى ده ستى به سه ر زگيا هينا و گوتى: عهله كه خۆ
ئه مجاره ش نه مردى مايى و شۆپۆوه ناو ئاوايى زه مانى قات و قىرى خه لاس بوو،
كۆتايى پتهات، به كر په رپوت بوو باوكى له سه ر جىگا كه وت فلسى نه بوو، به كر
باوكى پى ببات بۆ شار چاره سه رى بكات، عهله كه ئه وكاته خوا پىداو بوو
ده و له مه ندىكى ئاوايى بوو، به س خزمه تكارى ديوه خانى سى خزمه تكار بوو،
به كر شى ده لى بابچم و بزنام پۆژه كهى له بير ماوه و هه ندىك يارمه تيم بدات باوكمى
پى ببه م بۆ شار، بۆ شه و به كر ده چپته ديوه خانى عهله كه و ديوه خانى عهله كه رۆر
قه ره بالغ بوو، ده لى: له پووم نه هات پى بلتيم، چاوپنم كرد هه تا ديوه خان چۆل
بوو، چووم بۆ لاي عهله كه و داواى دىنارىكم لى كرد كه به قه رز بىمداى به شك
باوكمى پى ئه به م بۆ شار نه خۆشه و هاوين تۆيه كه م نورييه وه دت ده تده مه وه،
يان بايى دىناره كه گه نى ده ده مى، ده مى پچرى و گوتى له كويم بوو ها؟ كوپو
خۆ خه زينه م نه دۆزیه ته وه، وتم ده مده يتى يان نا؟ گوتى: به خوا كوړم شك نابم،
ده لى هه ستم پزىشتم و له پنگا ده ستم كرده گريان له دلى خۆم ده مگوت باوه
خوا گه وره يه خوا شفا ده دات، خوا قاپپيه ك ده كاته وه، چوومه وه مال باوكم گوتى:
ها كوړم به كر چيت كرد؟ به كر شى گوتى وه لا باوه گيان هيچ دوعا بكه و شوكرى

خوا بکه، باوکم دهستی به گریان کرد و گوتی کوپم عهله که خوی به بیر نایهت چون
 نه ژیا له برسا خه ریک بوو بمری، شه ولیتی خه وتین و بۆ به یانی که ره کهم کورتان
 کرد و چوم بۆ دار بۆ ناو تهن دوور و سۆبه، هتا نیوه پۆ دارم بری و خرم کرده وه،
 له سه ر پشت که ره کهم ناو هاتمه وه مال له پئی له سه ر کانیه که ی دی لامدا و هندی
 ده ست و دهم و چاوم شوشه و گه پامه وه و ملی که رم پاکیشا، دیتم وا دیناری با
 لیتی نه دات، منیش دیناره کهم هه لگرتنه وه و گوتم باوه خوا ناردی چوممه وه مال و
 گوتم باوه له نیسته وه خۆت حازر که بۆ به یانی بچین بۆ شار، باوکم گوتی کوپم
 به کرچی بووه؟ گوتم باوه خوا ناردی خوا که سی بی که سانه به یانی چووینه شار و
 عیلاجی باوکم کرد و هندی نه شیا مان کپی و هیشتا هه ندیکی هه ر مایه وه و
 هاتینه وه مال.

ئه م سه ربرده یه سه ربرده کی پاسته قینه یه به لام به شیوه ی فۆلکلۆری باوکم
 گێڕایه وه و منیش به شیوازی فۆلکلۆری نوسیمه وه و ئاره زوی بلالو کردنه وه یم
 کرد. باوکم له ژياندا ماوه و نه مه ی بۆ گێڕامه وه.

تیبینی/ ئه م به سه رهاته پاستیه و زه مانی داگیرکاری عوسمانیه کان پوویداوه
 بۆیه باپیرم بۆ باوکی گێڕاوه ته وه و باوکم بۆ منی گێڕایه وه.

- هێزی گه پ و کوپی ژیان ته نیا مرقفه کان نین که به عه قل و به مه به ست
 کاره کان ده که ن، به لکه قه ده ر هێزێکی تری کاریگه ری کاره کانی ژیا نی
 خه لکه، عه ره ب ده لێن: له وانه یه پێکه وتێک له هه زار گه ف و ژوان چاکتر بی.

قەسابەكە

كۆكردنەۋەي: پىشتىۋان محەمەد شۋانى

گىرپانەۋەي: محەمەد ئەحمەد محەمەد

لەدايك بوۋى: ۱۹۵۰

شۋىنى دانىشتن: دارەتوۋ

دەگىرپنەۋە دەلېن زەمانى زوۋ كابرايەك دەچىتە بازارپ بۆ گۆشت كىرىن، ۋەختى دەچىتە لاي قەسابەكە دەبىنى پىياۋىكى پىش سىپى ۋە سەر سىپى بە پىياۋىكى پىش سەر ۋە پىش سىپى دەلېت باۋە، پىاۋەكە سەرى سور دەمىنى لەۋ تىشتەي دەبىنى، دەچىتە پىشەۋە ۋە دەلېت: دەبىت بزانم ئەۋ سەرى ئىۋە چىيە؟ بۆ بەۋ سەر ۋە پىش سىپىيە دەلېت باۋە، كابراي سەر ۋە پىش سىپى دەلېت حىكايەتى مەن دور ۋە درىژە، كابرايەكەش دەلېت دەبىت ئەۋ سەر ۋە پىش سىپى بەلېت، باشە ۋە پىشەۋە با بۆتى بگىرپەۋە چى بوۋە چى نەبوۋە، گوتى پۆڭك لاي مەپ بوۋم بەھار بوۋ دەشت ۋە دەر خۆش بوۋ پالم دايەۋە لىي خەۋتم، ۋەختىك بەخەبەر ماتم دىتم مەپەكان پۆشتوۋن چوۋم بەدۋاي مەپەكان گەرام ۋە سورام نەمدىتەۋە، ۋەختى لەناكاۋكەۋتمە ناۋ بىرئەگەۋە، ھەتا ماۋەيەك بەرچاۋم تارىك بوۋ، ناۋ بىرەكە ۋەختى تۆڭك بەرچاۋم پۆشنىۋە دىتم ماريك چەند قەف لەسەر يەك كەپكەي كىردۈۋە، مەش لە ناۋەپاستى مارەكەم لەدلى خۆم دەمگوت ئىستا نا ئىستا دەمخوات، ئىتر ماۋەيەكى پىچۋو ھىچ دەنگ نەبوۋ، ۋەختى بوۋە ئىۋارە خۆر بەرەۋ ناۋابوۋن دەچوۋ، دىتم شىتى سىپى ۋەك پەنر ۋابوۋ ھاتە خوارەۋە، ۋەلا مارەكە كەۋتە خواردنى، خواردى خواردى ھەتا نىۋەي خوارد نىۋەكەي تىرى فېدا بۆم، مەش گوتم بىخۆم نەيخۆم ئەۋە پىسە، لە برسە ھىچم پى نەكرا ۋەلا پەلامارمدايە ۋەكەۋتمە خواردنى، كە خواردم لە ژيانما شىتى ۋە تامم نەخواردۈۋە ماۋەيەكى زۆر لەگەل ئەۋ مارە بەۋ تىشتە سىپى دەژيان بى ئەۋەي پىسايمان ھەبىت يان تىنيمان بىت، بى خەم بوۋم لە مارەكە ترسم لىي شكا، بلىي كەي بەلاي ئەۋ بىرەيا بى يان بىۋات كەس نەبوۋ فرىام بىكەۋىت دەرم كات، پۆڭك زنجىرەك ھاتە خوارەۋە مارەكە خۆي سەرخۆي لى ئالاند ۋە زنجىرەكە سەرى خستە سەرەۋە، مەش گوتم ئەي

هاوار هه‌یش پزقم له‌سه‌ر ئه‌و ماره‌ بوو ئه‌ویش پۆیشت، وه‌تی لای کلکی هه‌نبدیکی مابوو له‌ناو قه‌دمی ئالاند و منیشی سه‌رخست هه‌تا له‌بیره‌که‌ ده‌رچووم، منی فریڤدایه‌ لایه‌که‌وه‌، ئیتر نه‌مزانی ماره‌که‌ چی لیڤهات، من له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ماوه‌یه‌ک پووناکیم نه‌بینی بوو ماوه‌یه‌کی زۆر چاویم نه‌یدی، وه‌ختی هاتمه‌وه‌ هۆش خۆم، هه‌ستام پۆیشتم وه‌ختی چوومه‌وه‌ ماله‌وه‌ منیان نه‌ناسییه‌وه‌ سه‌ر و پېشم هه‌مووی سپی ببو، ته‌عزیکه‌شم هه‌مووی ته‌واو ببوو، منیش پرسیم کورپیکتان به‌و حاله‌ بزر بوو له‌ ده‌شت گوتیان ئه‌ری وه‌لا ئه‌وه‌ عه‌یامیکی زۆره‌ ته‌عزیکه‌شی ته‌واو بووه‌ نازانین گورگ خواری یان درنده‌ بردی نازانین چی به‌سه‌ر هات منیش به‌سه‌رهاته‌که‌م هه‌موو بۆیان گێپرایه‌وه‌ و کردیانه‌ شایي به‌و حاله‌ سه‌ر و پېشم سپی بوو.

تییینی/ وه‌کو باوكم گوتی: ئه‌مه‌ وابزانم فەرمووده‌یه‌کی پیغه‌مبه‌ر (د.خ)، چونکی مه‌لایه‌ک بق منی گێپراوه‌ته‌وه‌.

= له‌م هه‌کایه‌ته‌دا که‌ زۆر ده‌قی تریشی هه‌یه‌، ده‌بی بیخه‌ینه‌ که‌ل ئه‌و به‌سه‌رهات و پووداوانه‌ی که‌ ده‌چنه‌ نێو نه‌ینییه‌کانی ژبان و گیانداران، ئه‌و نه‌ینییه‌کانه‌ی که‌ هه‌شتا زانست په‌ی پی نه‌بردوون و هه‌ر نه‌ینین.

پېښور هکه و پاشا

کړکړدنه وهی: پشتیوان محمده شوانی

گټپړانه وهی: محمده نه حمده محمده

له دایک بووی: ۱۹۵۰

شویڼی دانیشتن: داره تورو

هه بوو نه بوو که س له خوی گه وره تر نه بوو که س له عه بد پوو پهره شتر نه بوو
کابرایه کی پېښور پتی ده که ویتته شاریک به ناو شاردا ده که پیت ده که پیت له ناو
قه له بالغیبه کی زور ده بینن پیاوړیک سی کومه له خولی داناو ده کی گه وره و
یه کی ناوه نجی و قلیکیان گچکه پېښور هکه لیتی ده پواته پیتشه وه ده لی خاله
نهم کومه له خوله چیه؟ ده لیت هه ریه که یان به نرخیکه کومه له گه وره که به
سی لیره کومه له ناوه نجیبه که به دوو لیره یه کومه له گچکه که به یه ک لیره
کابرای پېښور ده لیت باشه کومه له گچکه که ده ویت ها نه وه لیره یه ک
کابراکه ش ده لیت کوپی خوم هه تا پرسپاریان لی نه کردی جواب مه ده وه گوئی
باشه ناوه نجیبه که ده لیت نه گهر چویه دیوه خان شویڼی خوت بناسه ده ریت
نی سیتی م ده ریت چویه هه ر جیبه که دوسته کی لوخت پیدایه که ده لیت مامه
نه وه پاره کانی خوله که گوتم ده بیت چی بیت کابرای پېښور شوی به سرده دی
ولاده داته مالی پاشا له وی نان ده خوات کاتی ده چنه دیوه خان ده پواته
سهره وهی دیوه خان لیتی داده نیشی کاتی کاله دینن بؤ پاشا و ده کات
چه قوی لی نیبه یه کسر کابرای پېښور ده لیت ها فهرموو پاشای گه وره ده ختی
پاشا ته ماشای چه قو ده کات چه قو چه قوی خویته دی ده لی نهم چه قویته له
کوئی بوو ده لیت پاشا هی خومه حه ز ده کی با بیته هه دیه بؤ توی خاوه
شکو پاشا ده لیت نهم چه قویه هی منه له کوئی دوزیوته وه لاسل پاشا ده لیت
هه تا به یانی هه تا راستیه که نه لیت ده تکورم وه ختی مامه پیره له وی ده بیت
پاشا به مامه پیره که ده لیت دوو پاسه وانه له گه ل ده نیرم و نهم پیاوه بیه وه
له گه ل خوت به س هه ر ناییت قسه ی له گه لا بکه ییت کابرا له گه ل مامه پیره
زاناکه ده پواته وه مال له گه ل دوو پاسه وانه که ده بیت نیوه شو ده لیت نهم
کابرایه به یانی ده یکورن نه تدیبه به گویمی نه کرد مامه پیره که له سر جی
هه لده ستیته وه و کلاوه کی سهری داده کنی و ده لیت کلاو هؤ کلاو خه وتووی

يان به خبهري ناگات ليمه يان نا به ياني ده چيته لاي پاشا ده لئيت من هم
 چه قويه له سر جه نازه ي باوكم هه لگرتوته وه پيش هوت سال كلاو
 به خبهري يان نا كايبراي پيوار ده زاني له گهل نه ويه تي بو به ياني له گهل مامه
 پيره ده چنه ديواني پاشا و ده لئيت پاشا من هم چه قويه هوت سال پيش
 ئيستا له سر جه نازه ي باوكم هه لگرتوته وه نه وه هوت ساله هه گه ريم بزانه
 هم چه قويه هي كتيه بكوزي باوكم بدوزمه وه پاشا جه نابتان ده لئيت هم
 چه قويه هي من پاشا ده لئيت مامه پيره نه مشه و قست له گهل كردوه مامه
 پيره ش ده لئيت به پاسه وانه كان بلي بزانه من قسم له گهل هم كايبرايه كردوه
 پاسه وانه كان ده لين نه خير پاشا. پاشا ده لئيت باشه خويني باوكي بدهن كايرا
 زير و گوه ريكي زور و درده گرئت و له گهل مامه پيره ده پون له دره وه مامه
 پيره ده لئيت بزانه كوپي من به قسه ي منت نه كرد نه مگوت نه گه ر چويه
 ديوه خان شويني خوت بناسه نه گه ر كه س پرسياياري لي نه كردي وه لام
 نه ده يته وه نه گه ر من ليره له م ولاته غه ريبه دوست نه بومايه پاشا له ملتي
 ددها پيواره كه ده لئيت مامه گيان با به شي بكه ين مامه پيره ش ده لئيت نا
 پيروزي خوت بيت به س ناموزگاريه كاني من بيته درس بو جاري تريت.

نيو خه لك بوخوي قوتا بخانه يه كي گرنگه بو دهرز داداني تاكه كاني كومه ل هم
 گومه ته خولانه له هه ندي حه كايه ت هه ياس ده يان كپي و پاشاش گالته ي به
 عه قلي هه ياس ديت!

مه لا و چل دن

کۆکردنه وهی: پشتیوان محهمه د شوانی

گنځپانه وهی: خاتون نه حمه د محهمه د

له دایک بووی: ۱۹۵۲

شوینی دانیشتن: بنه سلاوه

هه بوو نه بوو کهس له خواي عالم تر و گه وره تر نه بوو ژن و پیاویک له مه مله که تی
خویان بوون هیچ مندالیان نه بوو پیاوه هیچ سه نعاتیکی نه ده زانی سه ری هینا و
برد هیچی پی نه کرا ژنه گی ناوی گولئ بوو شه ویك له گه ل گولئ دانیشتن قسه
نه کن گولئش ده لئ پیاوه بو لیسه نه پوین تو خوت بکه مه لاو ده چینه
مه مله که تیکی تر ق به یانی کابرا جبه و عه مامه یه ک له بهر ده کا و له گه ل گولئ
ده پوین بو مه مله که تیکی تر له وی خوی ده ناسینئ به خه لکه که و ده لئیت من مه لام
خه لکه که ش زوریان پی خوش ده بیئت و ده یکه نه مه لای خویان کاتیک پوژی جومعه
ده ست ده کاته خوتبه ده بیئت مزگوته که نه ونده کونه و له پمانیه یه کسه ر هاوار
ده کا و ده لئیت موسلمانیه برؤنه ده ره وه را که ن مزگوت ده پوخی خه لکه که ش
هه موویان به را کردن خویان پزگار ده که ن کاتیک که میکی پی ده چی مزگوته که
رما خه لکه که ده لئین به خوا مه لایه کی باشه و ئه م مه لایه غه ییی پییه له و پوژه
خه لکه که زقر مه لایان خزمه ت ده کرد به ره به ره مه لا ده وله مه ند بوو پوژیکیان
کابرایه ک ده چیت کولله یه ک ده گریت ده یکاته ناو په پوژیه ک و دیت بو لای مه لا به
مه لا ده لئیت نه گه ر نه تو بزانی نه مه چی تیا به من ئیعترافت پی نه که م که تو
مه لایه کی باشی و غه بیئت لایه مه لا هه رچه نیک ده کات نازانی چی بکات له داخا
له جیاتی بلئ ئاخ گولئ چیت به من کرد لئی غه لت ده بی و ده لئیت ئاخ کوله به کسه ر
کابرا ده لئیت به لئ راست کرد مه لا کوله ی تیا به به م کاره ی مه لا ناویانگ په یدا
ده کات پوژی مائی ده وله مه ند دزییه کی زوریان لی ده کری چی پاره و پول و لیسه و
زیر هیه ده یدزن هانا دینن بو مه لا ده لئین مه لا فریامان که وه دزییه کی زورمان لی
کراوه و بۆمانی بدوژه وه به س دزییه که زقره بۆیه هه تا چل پوژی تر بزانه بۆمانی
نادوژیه وه مه لاش بو شه وه لده ستئ چل به رد ده کاته ناو کوپه یه ک بو ئه وی
شه وه کانی پی حیساب بکات پیش ئه وه ی بگاته چل پوژه که رابکات له و
مه مله که ته نه میتئ مه لا به گولئ ده لی بزانه چیت پی کردم ئیستا چی بکه م ها؟

گولتیش ده لئی خوا گوره یه قاپییه ک ده کاته وه دزه کان ده زانن خاوه ن ماله که مه لای ناگدار کر دتته وه نیتر شه و یه کیان دیت بۆ لای مائی مه لا مه لاش له و کاته یا به ردیککی ناو کوپه که دهرده کا و ده لیت ته وه له چلان یه ک دزه که ش واده زانی ته وی بینوه پا نه کاته لای سه رۆکه که یان ده لیت مه لا ده زانی ئیمه دزیومانه چونکه گوتی ته وه له چلان یه ک سه رۆکی دزه کان ده لیت درۆ ده که ی بۆ به یانی شه و دیت سه رۆکی دزه کان یه کیکی تر ده نیتری مه لاش دیتته دهره وه به ردیک فری ده دات و ده لیت ته وه له چلان دوو دزه که پاده کا و ده لیت به خوا مه لا ده زانی ئیمه چل که سین چونکه منی بینی گوتی ته وه له چلان دوو بۆ شه وی سییه م سه رۆکی دزه کان دیسان یه کیکی تر ده نیتری دیسان مه لا به ردیک فری ته دات و ده لیت ته وه له چلان سی دزه که ش پاده کا و ده پوا و ده لیت به خوا مه لا زانیوتی چلین چونکه گوتی ته وه له چلان سی بۆ شه وی چواره م سه رۆکی دزه کان دیت دیسان مه لا به ردیک فری ته دات ده لئی به خوا نه مه یان له هه موویان گه وره تره ته وه له چلان چوار مه لئی مه غسه دی به رده که بوو که له هه موو به رده کان گه وره تر بوو سه رۆکی دزه کان ده لیت با برۆین بۆ لای شوینی پاره و زپره کانی پی ده لیتین به و شه وه له قاپی مائی مه لا نه دن مه لا قاپی نه کاته وه و سه رۆکی دزه کان ده لیت مه لا ئیمه دزه کانین هه تا ئیستا چوارمانت که شف کردووه بۆیه به که س مه لئی ئیمه دزیومانه برۆ پاره و زپره کان و له فلانه شوینه ئیمه ده پۆین هه ر له م مه مله که ته نامینین بۆ به یانی مه لا بانگ خاوه ن ماله که ده کا و ده لیت با برۆین و له فلانه شوین شار دیوانه ته وه ده پۆن شوینه که هه له قه نن زپر و لیره و پاره کان هه مووی له وی شار دراونه ته وه خاوه ن ماله که به مه لا نه لیت مادام بۆ منت دۆزه وه ها چاره گی ماله که بۆ تو بیت مه لاش وه ری ده گری و ده پواته وه به گولئی ده لیت با برۆین بۆ مه مله که تی خۆمان هه ر نه مشه و به سه با که شف نه بین بۆ خۆمان بوینه خاوه ن پاره و سامان بۆ شه و له گه ل گولئی ته و مه مله که ته به جی دیلن و ده پۆنه وه مه مله که تی خۆیان بۆ به یانی خه لکی دین ته ماشا ده که ن مه لا پۆیشتوو و نه ماوه نیتر منیش کلاشم دپا و هیچم پی نه پرا.

= مه لا که سایه تییه کی خۆشه ویسته و ژبانی له سه ر خه لکه، زۆر که س هه زیان کر بووه ببنه مه لا و زۆر ژنیش خۆزگه یان به مه لائن خواستوو، نه م به سه رهاته ش زۆر جار گیراوه ته وه. نه مه ش ده چیتته نیو سوخریه ته کانی قه ده ر.

نه‌وه ده‌ول ژهن

کۆکردنه‌وه‌ی: پشتیوان محهمه‌د شوانی.

گێڕانه‌وه‌ی: کاکل ئاغا محهمه‌د.

شوێنی دانیشتن: داره‌توو.

وه‌ختی خۆی زوو له‌ گوند بووین، پشیلە‌یه‌کم مانی کرد بوو ناوم لێنا (نه‌وه ده‌ول ژهن). پشیلە‌که ده‌هاته سه‌ر جیگام، یاری به‌ ته‌سبیحه‌که‌م ده‌کرد، زیاتر بۆ مشک پاو کردن به‌ خێوم ده‌کرد. به‌س وه‌کو من دیقه‌تم ده‌دا شه‌وانه ده‌چوو ده‌ره‌وه ئیتر نازانم چی به‌سه‌ره‌هات، هیچ گویم پێ نه‌ه‌دا، به‌ش پۆژی بیرم کردوه‌وه گوتم وه‌ختی ده‌یانگوت پشیلە هه‌ندیکیان جنۆکه‌ن، بۆیه ئه‌و پۆژه گوتم ده‌بێت ئاگادری ب‌م بزانم ئه‌مه بۆ کوێ ده‌پوات و چیه‌کاو چی ناکا. وه‌لا هه‌روه‌کو هه‌موو پۆژان هات هه‌ندی یاری له‌گه‌ڵ ته‌سبیحه‌که‌م کرد. وه‌لا ئیواره‌ دوای نان خواردن دیقه‌تم دا وا خه‌ریکه‌ بروات، منیش به‌ ئاسپایی که‌وتمه‌ دوای پۆیشتم، پۆیشتم به‌س نه‌مه‌یشته‌ ئاگای له‌ من بێت، به‌س جار جار ئاوپ دواوه‌ی ئه‌دایه‌وه، پۆیشته‌ هه‌تا گه‌یهه ئه‌ودیه‌ ئاوابیه‌که‌ که‌ شوێنی چۆل بوو، ئه‌ها هه‌ندی دار و بار هه‌بوو، دیتم کاکای پشیلە چوووه‌ ناو قه‌ره‌بالییه‌وه هه‌ر یه‌کسه‌ر بوو به‌ شه‌پ، خه‌ش له‌ په‌نا‌ی دارێک خۆم شارده‌وه، ته‌ماشای ئه‌وانه‌کرد، وه‌لا کاتی یه‌کێکیان گوته‌ی ده‌ی (نه‌وه ده‌ول ژهن) ده‌ست پێکه‌، ئه‌ویش ده‌ولێکی هێنا و که‌وته‌ کوته‌ی، جار جاره‌ش ده‌یانگوت (نه‌وزاد) چاکای لێده‌، (نه‌وه ده‌ول ژهن) چاکای لێده‌، منیش به‌ ئاسپایی گه‌پامه‌وه‌ مال، چوومه‌ سه‌ر جیگام و لێی پال که‌وتم، وه‌لا به‌یانی هه‌ستام ده‌ست نوێژم هه‌لگرت و نوێژم کرد و، کاتی له‌ نوێژه‌که‌م بوومه‌وه دیتم وا به‌سه‌ر دیواره‌ ئاودیه‌ بێت دێته‌ هه‌وشه‌وه، وه‌لا منیش ته‌سبیحه‌که‌م گرته‌ ده‌ست و ته‌سبیحاتم ئه‌کرد، ئه‌ویش هات بۆ سه‌ر به‌رماله‌که‌م، هه‌ندیک یاری له‌گه‌ڵ ته‌سبیحه‌که‌م کرد، منیش گوتم ها (نه‌وه ده‌ول ژهن) به‌خێر بێیه‌وه، که‌ گوتم (نه‌وه ده‌ول ژهن)، پای کرد پۆیشته‌، چۆن پۆیشته‌ هه‌تا ئیستا چاوم به‌ چاره‌ی نه‌که‌وته‌وه.

تیبینی/ ئەم بەسەرھاتە پاستەقینە و پوویداو، کاکل ئاغا محمد لە سالی (۱۹۲۶) لە گوندی کۆماری سەر بە ناحیەى شوان لە دایک بوو، ئیستا تەمەنى (۸۱) سالە و لە قەزای پانیە دادەنیشی. لە دوایدا گوتی لەوکاتەوێ زۆر لە پشیلە دەترسم.

= گومان کردن لە پشیلە و پشیلە بە جنۆکە زانین، باوە پێکی ناو خەلکە، جنۆکەش میژووێکی دوور و درێژی هەیە و هەموو ئاینەکانیش پشتگیری لە هەبوونی دەکەن. مەسافەیک هەیە بۆ زانین، کە ئەو مەسافەیک پێی دەگوترێ (عالمی غەیب) زۆر زانیاری و پرسباری مەرۆڤ و وەلامەکانی لە نێو ئەم مەسافەیدا گیرى خواردوو، لە هەندێ ئەفسانەى کوردی باس لە (هەیکە و نییە؟) دەکات، بەرێستى جنۆکەش هەیکە و نییە؟ ئەگەر نییە؟ بۆچی هێندە باسی دەکری و چیرۆکی لە بارە دەگێردێتەو؟ کەواتە هەیکە! باشە! ئەگەر هەیکە کوانی؟! لە کوێیە؟ گرتەکە لەو دایە ئیمەى مەرۆڤ بۆ سەلماندنی هەموو شتێک تەنیا پەنا بۆ چاوە دەست دەبەین، تا بە چاوە ببینین و بە دەست بگیرین. بەلام: ژيان پیمان دەلی: بۆ زانینی هەموو نەتییەکان پێویستیمان بە زۆر هەستی تر هەیکە، کە لە سەرۆکی ئەو پێنج هەستەن کە تا ئیستا ناسراون.

نه گبه تی

کۆکردنه وهی: پشتیوان محهمه د شوانی

گێڕانه وهی: محهمه د ئهحمه د محهمه د

له دایک بووی: ۱۹۵۰

شوێنی دانیشتن: دارهتوو

کابرایه ک زۆر دهوله مه ند ده بیته، له شار جێی نابێته وه بارگهی خۆی تیک ده نی و ده پواته ده ره وهی شار، له چۆلایی شار خێمه یه که هه له داو مه پ و مالاتی و مائی ده باته ئه وی، پۆژی له به یانییه وه تا کو ئیواره به فر دایده کات، شه وی پال ده ده نه وه و ده خه ون، به یانی کابرا هه لده ستیت ته ماشا ده کات شوین پا به ده وری خێمه که دیاره سوپاوه ته وه و پۆیشته وه، ئه ویش ده بیته شتیک هه بیته، هه لده ستیت به شوین پایه که ده روات، ده پوات، تا ده گاته به رده می ئه شکه وتی، ده بینی و اه لامیکی گه وه و اه ناو ئه شکه وته که دانیشته وه. پرسپاری کرد و گوئی: وه لا کابرا ئه وی راستی بی ئه مشه و شوین پات له ده وری خێمه که ی منا دیار بوو، ئه وه شوینی پایه که هاتۆته پیش ئه شکه وته که ئایا جه نابتی؟ ده لئی به لئی خۆم، من هاتم به ده وری خێمه که تا. باشه پیم بلئی سه به بی چیه؟ بۆ هاتی؟ گوئی: کاکه من نه گبه تم، پوو له هه ر شوینی بکه م وێرانی ده که م، کابرای خاوه ن مال گوئی: کاکه وه ره چیت ده وی وه ره چه ند سه ره پت ده وی ده تده می، ده لئی کاکه هه چم ناوی به س برۆ پاوێژ به مال و مندالت بکه بزانه ئه وان چیه لێن؟ ئه نجا وه ره ته کبیریکی بۆ ئه که ین، کابرا ده پواته وه مال و مال و منداله که ی خه کاته وه و نو کوپی ده بی، پاوێژیان پی ئه کا، کوپیکی ده لئی مالمان ناوی با مه پ و مالات به ری، کوپیک ده لئی به فیل ده چین ده یکوژین، له ئاخیرا بوکی بچوکی کابرا ده لیت: هه چی ناوی، با ئیمه ته با بین و تفاق بین که س و نه گبه ت ناتوانی زه فه رمان پی بیات، کابرا ده پواته وه ئه شکه وت و له گه ل نه گبه ت قسه ئه کات، نه گبه ت ده لئی: ها چیت کرد؟ ده لئی کاکه چی وسته ببیه، به س ئیمه ته با بین ناتوانیت زه فه رمان پی به یته، نه گبه ت ده لئی: عافه رین بۆ ئه و که سه ی که ته کبیری بۆ کردی، ده لئی وه لا بوکه گچه که م ته کبیری بۆ کردم، ده لیت بزانه مه م ئه وه نییه، بچوک بیته یان گه وه، ئافه رت بیته یان پیاو، مه م ئه وه یه عه قلی هه بیته و ته کبیری خه لگی پی بکات. ده برۆ برۆ سه ره که وتی به سه رما.

- ئه م هه کایه ته گرنگی به ته بایی ده دات، ته بایی نیو مال نیو ولات.

حه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی

کۆکردنه‌وه‌ی: پشتیوان محهمه‌د شوانی

گێڕانه‌وه‌ی: به‌هائەدین عەزیز

له‌دايك بووی: ١٩٤٥

شوێنی دانیشتن: داره‌توو

ده‌گێڕنه‌وه ده‌لێن ئوو ده‌رویش هاتن له زه‌مانی قه‌دیم، چون بۆ لای هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی، هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی نه‌وه‌نده ده‌وله‌مه‌ند بوو له دونه‌ ده‌نگی دابۆوه، ده‌لی ئوو ده‌رویشه‌که سه‌ریان کرد دوو گێژ^(١) گه‌نم گه‌نم وا له‌وتیه، ده‌لێت نه‌وه‌تا هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی، لای دوو گێژه گه‌نمه‌که‌یه، ئوو ده‌رویشه‌که له‌قه‌یری گریان ده‌خوارد، ده‌لی دیتیان هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی قله‌ گه‌نم له‌هۆی کۆتبوو هه‌لی نه‌گرته‌وه و نه‌یکرده‌وه سه‌ر گێژه گه‌نمه‌که، ده‌لێن باشه‌ نه‌مه‌وه‌نده پزێل بیت چون خێر به‌ ئێمه‌ نه‌کات؟! وه‌نیه، ده‌لێن سه‌لام و عه‌له‌یکوم، هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندیش ده‌لێت عه‌له‌یکوم سه‌لام، ده‌لێن ئێمه‌ ناویانگی تۆمان بیستوه، به‌س ده‌بینین قلی گه‌نم له‌هۆوه‌ که‌وتوه‌ تۆ هه‌لی نه‌گرته‌وه ده‌یکه‌یه سه‌ر گێژه گه‌نمه‌که، نایه‌لی کێشکه‌ش بیخوات، کێشکه‌ش خێر له‌ تۆ نابینی، چون ئێمه‌ خێر له‌ تۆ ده‌بینین؟ ده‌لێت نه‌زانی چیه‌؟ خۆ له‌به‌ر قله‌ گه‌نمه‌که‌م نیه، ده‌لێن نه‌ی له‌به‌ر چیه‌؟ گوتی: بۆیه هه‌لی نه‌گرته‌وه به‌شکو به‌ره‌که‌ته‌که له‌ و قله‌ گه‌نمه‌یا بیت، خوا نه‌بی که‌س نازانی من له‌به‌ر به‌ره‌که‌ته‌که‌مه، هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی گوتی من سه‌خیم، ناوم له‌ دونه‌ ده‌نگی داوه‌ته‌وه، که‌س نیه له‌ من سه‌خی تر ده‌رویشه‌کان گوتیان: به‌ره‌وه‌ لایه‌کی تر هه‌یه له‌ تۆ سه‌خی تره‌ گوتی کێیه؟ گوتیان نه‌وه نه‌میرولموئمینینه، له‌ فلانه‌ شاره‌ له‌ تۆ سه‌خی تره، ئی گوتی: باشه‌ نه‌گه‌ر وانه‌بوو نه‌وا هه‌ر دووکتان ئیعدام ده‌که‌م، به‌س نه‌گه‌ر وابوو نه‌وا چی به‌خشیه ده‌تان ده‌می، گوتیان به‌سه‌ر چاو، ده‌لی هه‌سه‌ن مه‌مه‌ندی چوو بۆ لای نه‌میرولموئمینین، سه‌یری کرد خانیی خراپ، خراپ وه‌که‌ پر وایه‌ ئوو داریان چه‌قاندوه، گوتیان نه‌وه مالی نه‌میرولموئمینینه، گوتی باشه‌ نه‌مه‌ نه‌میری نه‌م شاره‌یه، باشه‌ چون بی‌هه‌ره‌س و پاسه‌وانه، به‌س باب نیزام^(٢) له‌وتیه، چوو له‌ لای باب و نیزام باجیکی

^١ گێژ - خه‌رمانی گه‌نم و جۆ.

^٢ باب نیزام - ده‌رگه‌وان.

له به قه ی دا چوو هه مه تعه م و چایخانه یه ک که س پاره ی لی وهر نه گرت، له به ر
نه و باجه ی قه دی، گوتی کاکی مه ته مچی بۆ پاره م لی وهر ناگرت؟ گوتی: کاکه
گیان نه وه ی میوان بیټ غه ریب بیټ عایدی نه میرولموئینینه، پاره ی خواردنی
خه وی ئوتیلی، پاره دان نییه، نه مه نه وهایه ئیشی، هه تا هه وت هه وت پۆژه، لیټی
نه پرسن: ئیش و کار چیه؟ ئیشی نه بیټ ده لیت بپۆ کاک بۆ خۆت ده لیت چوو
لای نه میرولموئینین، گوتی تۆ پاشای نه م شاره گه وره یه ی چۆنه نه هه ر هه ست نه
پاسه وانت نییه؟ گوتی: نه وه نده م چاکه م له گه لّ عالم کردوه بچم له وه مه دانه
بخه وم که س هه قی نییه به سه ره وه، له به ر نه وه ی پاشایه کی نه وه نده چاکم
که سی تری وه کو ميان ده ست نا که ویت، گوتی به خیر بیټی هه سن مه مهن دی، هه ر
ئیشیکت هه یه بلّی، مادام ده زانی ناوم هه سن مه مهن دیه ده شزانی بۆچی هاتووم،
ده لیت به لّی ده زانم، به س گران له سه رت ده وه سنی؟ گوتی: به لّی گرانی ش بوو بلّی،
وايزانی به پاره یه، گوتی بۆ داخواری من هاتوویت، داخواری منیش به پاره نییه،
به عه قلّه، به کئی عه قلدار بۆ ته جره به ی به که م بۆ پاره ش شوی پی ده که م، گوتی:
من سی شه رتم هه یه، به ک له به غدا یه، به ک له به سرا یه، به ک له کرکوک، نه گه ر
عه قلّ داری نه و شتانه م بۆ بکه من شوت پی نه که م، به س نه وه نده ی گوت،
هه سن مه مهن دی گوتی ئای چیم به سه ر خۆمدا هینا، قسه که م بریا نه کردایه. به
هه سن مه مهن دی گوت: نه و دو ده رویتشه بپوات هه تا من دیم، نه گه ر ده سالی
پنچوو خزمه تیان بکه ی چیان ویست بۆیان بکه ی. هه سن مه مهن دی پۆیشت.
به که م جار چوو بۆ به سرا، کابرایه کی ناشاره زا، به س به ک جاغ⁽³⁾ لیره ی پی بوو،
له و شاره گه را سوپا گوتی: ئیلاهی چی بکه م باشه، چۆن بزانه م نه م ئیشه ی نه م
نه میره چیه؟ هه فته یه ک مایه وه، سه یری کرد له ناو مزگه وتی کابرایه ک حافزه⁽⁴⁾
ته شتی ناوی لایه، هه رکه سی ناوی لی بخواته وه لیره یه کی نه داتی، نه و که سه ی
ئاوه که ده خوارد وه زله یه کی له کابرای حافزه دا، گوتی: من شتی وام قه ت قه ت
نه دیوه، غه ریه. گوتی نه مه بۆ سپر نییه؟ گوتی ده بیټ نه مه بزانه م، ماله که ی
دیه وه و بۆ ئیواره له ناوه یه وه پۆیشت چوو مالتیان گوتی: من میوانی توم،
کابرای حافزه گوتی: به خیر بیټی سه ره ره دوو چاوم، نان و مانیان دروست کرد و
ده سستیان به نعان خواردن کرد له گه لّ مالّ و مندالّ و ژنه که ی حافزه، هه سن
مه مهن دی گوتی: من نان ناخۆم، گوتیان پیاوی چاک به بۆ نان ناخۆی؟ گوتی:

³ جاغ – توره گه، بوخچه.

⁴ حافزه – کویر.

شەرتىڭم ھەيە ھەتا ئەتە ئوسىرەي خۆت بۆم نەگىزىتەو ھە نان ناخۆم، ئەو ھى لەناو مزگەوت دەتكرد، كابرالى حافز گوتى: ئۆتۆ خەسەن مەمەندى، ئەو ھى چەندى چەند سالا چاۋەپوانى توومە، ئەو ھى مەن ئەو دەلىل ۋە ئەسبابەت بۆ دەگىزىمەو، ۋە خەۋىم دىۋە بۆت دەگىزىمەو، بەيالى دەمرم مادام گەيشتەم بە تو، بەيالى دەمرم، پۆزىڭ دەچووم بۆ ناو چۆم دار ۋ شتەم دەھىنا ھىچم نەبو ئىدارەم پى دەكرد، دىتەم لە ژىر دارىڭ مەلۇتكەيەك تازە لە دايك بوو بوو كەتتەو، مەنىش ۋە جاغ كۆيەر بووم گوتەم بۆ مەن باشە بەختىۋى دەكەم بەختىۋىم كىرە تا گەۋرە بوو، كە دەۋلەتەندە بووم جى ئەما پارەي تىكەم پۆزىڭ ۋا بە خەيلىما ھات كە ئەو مەندالە گەۋرە بوو مەنىش ئىختىيار بووم بىرم دەيىتە مەرتىگى سەرۋەت ۋ سامانەكەم، پۆزىڭ بىرمە چۆم^(۵) لە ژىر دارىڭ چەقۇيەك لىداۋ مەندالەكە پىتەش ئەو ھى بىرەيت گوتى: بابە گەردەنت ئازا نەيىت، خۆشى لە خۆت نەيىنى ھەردىۋ چاۋت كۆيەر بىن.

مەنىش پاش ماۋەيەكى كەم ھەردىۋ چاۋەكانەم كۆيەر بوون، ئەو سەرۋەت ۋ سامانە ھەموۋى بۆ خۆم مايەو، بۆ ئەو ھى لەۋ گوناخە پىزگارەم بىت ئاۋ دەدەمە خەلگى ۋ لىرەيەكى دەدەمە ۋەكو خىر، خەسەن مەمەندى گوتى: ۋايە نوسى ۋ پۆيشتە. پۆيشتە بۆ كەركوك، دىتە ۋا كابرەك زىنى ماين دروست دەكا ۋ ئىۋاران دەيداتە بەر شەمىر، گوتى: ھەجايەب ئەم زىنە جوانە بۆ ۋا لىدەكات؟ بوۋە مەۋانى نان ھات ۋ گوتى: نان ناخۆم كۆپە پىۋاۋى چاك نانەكەت بۆ، دەلەيت ئەو سەرەم بۆ نەگىزىمەو نان ناخۆم دەلەيت باشە، دەلەيت مەندال بووم دايك ۋ باۋىك ئەما بوو، خۆيىندەم تەۋا كىرەبو پۆزىڭ ھاتەو مەل دىتەم مەل گىسك دراۋە ۋ ئاش لىنراۋە ۋ جىش پاخراۋە، دەلەيت: باشە كىلىل لاي خۆمە باشە كى كىرەتەيەو؟ دىيە جىرانەكانە بۆ پۆزى دواتر ھاتەو ھەيىنە تاس ھەيىنە ھەمەم، گوتەم بەخۇا شىتەك ھەيە، ئەو پۆزە نەچوومە دەرەۋە ۋ خۆم مات كىرە، دىتەم ئاۋا دەرۋەزە چىشتەنگاۋ كۆتەرىك ھاتەو مەلەو، كۆتەردەتگوت بەيداخە^(۶) دەسوتى، ئەمەندە جوان بوو ئاشى كىرە ۋاۋ مەللى گىسك داۋ ھات بىرۋات، بەس بەرگى كۆتەركەي داكەندىۋەيەكسەر بالىم گرت گوتەم بەخۇا ناپۆي كۆپە دانىشە پىۋاۋى چاك بە با بىرۆم ئەو ھى تىيە نىيە نەبى بىرۆي، گوتەم پەرى كەك بەشەرى نىيە پىۋاۋى چا بە، ئەو ھى تىيە نىيە، دەلەيت باشە بەشەرتى مەن چىم كىرە نەبى تۈرە بى، دىۋاۋى تۈرە

⁵ چۆم - چەم.

⁶ بەيداخ - جوان ۋ شۆخ ۋ شەنگ، شەۋقى زىي، زىاتەر بۆ ئاگرەكار دەمەنرى.

بیت خراپ ده قهومی، گوتی نوو کوپمان بوو هه ربووکیان گورگ خواردی، گوتی: سه ر سییه م ویستم توپه بم په ریه که گوتی قه ولت داوه نابیت توپه بیت سه ر سیی گورگه که هات خواردی، گوتم به خواجه ده که ومه دواي له مال ده رچووم کوتره سپی به رگه که ی له بهر کرد و دای له بال و پویششت. تاقی به یانیاں ده یکم تاقی نیوپوژیاں دیمه وه دپته بیرم نیواره ش نه وه ای لی ده که م له وزینه، گوتی: به لی هی توش زور ته واره گوتی به لی، به شکم پوژیک بگه پتیه وه لام. هه سه ن مه مهندي نه مەشی به جی گه یاند و چوو بۆ به غدا (به س من له بهر زوری پیر بوومه تاقه تم نه ماهه بیگپته وه) هاته وه لای نه میرولمونمین گوتی: له به سرا نه وه یه و له که رکوکیش نه وه یه و له به غداش نه وه یه، نه میرولمونمین به لی من سپی نه وانه م نه نه زانی بۆ نه وه م بوو بیزانم، گوتی برۆ مه لا بیتنه ماره م بکه، دوو کچیشی له گه لدا بوو، گوتی نه مانه له دوو ده رویشته که ماره بکه، نه مه نیشی ده رویشته کانه نیشی تو نییه، خوئی له هه سه ن مه مهندي ماره کرد و دوو کچه که شی له دوو ده رویشته که ماره کرد، لییاں داو بوونه پاشای نه و شاره. منیش هاته وه و لوقمیکیان نه دامی.

تییینی/ کاک به هانه دین له بهر نه ساغی گیانی و له هه مان کاتدا پاسه وانی پارکی (داره تو) بوو، نه یوانی به ته وای بیگپته وه، له وانه یه له ناو هه قایه ته که پووداوه کان یه کتری نه گرنه وه، چونکه جار جار به جیی ده هیششت و مندالی پاس ده کرد له پارکه که، تا ده هاته وه بیری زور زه حه متیم له گه ل کیشا له گه ل هاوپئی به پیزم (ده شتی کویی).

پشتیوان محهمه د شوانی

- هه سه ن مه مهندي له هه ندی حیکایه ت وه ک باوکی هه یاس دپته ناسین، له م حیکایه ته پوژیککی تری دراوه تی.

له گپزانه وه دا پچرانی که هه یه که وه ک برای کۆکه ره وه (پشتیوان محهمه د شوانی) نویسیویه تی مام به هانه دین عه زیز پیرۆ نه ساغ بووه، بۆیه نه یوانیه وه حه کایه ته که به چاکی بگپته وه: نه مه ش زه نگیکه بۆ زوو کۆکردنه وه ی فۆلکلۆر و په له کردن، چونکه نه وه ی فۆلکلۆزان نه وای پیر ده بی و له بیری ده چپته وه.

گه‌نج سالج

کۆکردنه‌وه‌ی: گولستان حیدر محمد

نارمیش ره‌شید حسن

ل سه‌رده‌مه‌کی ل ولاته‌کی کابرایه‌کی فه‌قیر هه‌بوو، دگه‌ل خێزانا خودا ژيانه‌کا ئاسایی و هه‌ژاری دبرده‌سه‌ر، نه‌و کابرایه‌ ره‌ژانه‌ شو‌لاوی نه‌و بوو داچیته‌ دارستانی و دارا کۆکه‌ته‌وه‌ و بژێوا خۆ ب وێ رێکی په‌یدا دکر. ره‌ژه‌کی ل ره‌ژان چوو بۆ دار کۆکردنه‌وه‌ی خه‌ریکی بڕین ب‌نه‌ داره‌کا نه‌ستور بوو کۆل نا‌کاو ل ناو وێ ب‌نه‌ دارێ دا خه‌ژنه‌کا گه‌له‌ک زۆر دیته‌وه‌ نه‌زانی چ لێ ب‌که‌ت. هه‌ستا باره‌ک ل وێ خه‌ژنێ هه‌لگرت و هاته‌وه‌ بۆ مائی. کابرای هه‌ژار که‌وته‌ ب‌یرک‌دنه‌ وێ ل وێ گه‌نجی دگه‌ل خۆ دگوت نه‌ز نزانم ب تنی چ ل وێ گه‌نجی ب‌که‌م ب هه‌ر شێوه‌یه‌کی بیت دێ ل من نا‌شکرا بیت یا باش نه‌وه‌ نه‌ز ب‌چم خۆ دگه‌ل وه‌زیری ب‌که‌مه‌ شریک و بۆ من و وی بنیوه‌ بیت. شه‌وێ کابرای هه‌ژار چوو دیوانا وه‌زیری هه‌تا دره‌نگ شه‌و هه‌ر هه‌لنه‌ستا. دیوان ب یه‌کجاری چۆل نه‌بووی هه‌لنه‌ستا وه‌زیری پرسیار لێ کر. نه‌ورێ تو ناچیه‌وه‌ وه‌ختی نو‌ستیه‌؟ کابرای گوتی وه‌زیری خۆش بن من شوله‌کا هه‌ی نه‌زێ هاتی بژمه‌ ته‌ من گه‌نجه‌کا دیتیه‌وه‌ و من دو‌یت بۆ من و ته‌ ب نیوه‌ بیت وه‌زیریش دگه‌ل وی ب رێک که‌وتن و بریاردا سه‌پتدێ پێکوه‌ ب‌چن وێ گه‌نجی بۆ خۆ ب‌یننه‌وه‌ وه‌کی بووه‌ سه‌پتده‌ و وه‌زیر و کابرای فه‌قیر پێکوه‌ رێک که‌وتن و چون بۆ ئینانه‌ وا گه‌نجی نه‌و گه‌نجه‌ نزیکێ حه‌فت بار و نیوا بوو وه‌زیر زۆری ته‌ماع بوو گوته‌ کابرای هه‌ژار با پێنج بار بۆ من بی چونکه‌ من زۆر میوان بی ته‌یو دیوانا من زۆریا قه‌له‌بالفه‌ به‌لێ بۆته‌ نه‌و هه‌نده‌ی مایی لێرا نه‌وی چرکیته‌ ته‌ژی هه‌نه‌ ماتو دێ چ لێ که‌ی کابرای هه‌ژار رازی بوو هه‌نده‌ک به‌رێ که‌وتن جاره‌کا دی وه‌زیری ته‌ماع گوتی: نه‌ی فه‌قیر ماتو دێ چ ل وان هنده‌ زێرا دکه‌ی بلا باره‌ک و نیو بۆ ته‌بی و نه‌وێ دی بۆ من بی چونکه‌ من زۆر پێویستیا پی هه‌ی به‌لێ ماتو دێ ۶ لێ که‌ی تیراته‌ هه‌نه‌ هه‌تا تو‌یی مایی دیسا کابرای هه‌ژار رازی بووه‌ و هنده‌کی دی چونه‌ پێش دیسا وه‌زیرگوتی با باره‌ک تنی بۆته‌ بیت و تیراته‌ هه‌یه‌ هه‌تا هه‌تا دیسا کابرای هه‌ژار رازی بووه‌. ئیدی وه‌زیر چوووه‌ ب ۶ بارو نیو‌یت خزینی وه‌و کابراش ب نیوه‌ بارێ گه‌نجیوه‌ چوووه‌ مال کو کابرا گه‌یشه‌ مال

ژناوی لى پرسى کا خرتنا ته تو بوچی دهست به تال هاتيه وه کابراش ل سهرى وه هتا خارى بۆ گيراوه گوتى: وزيرى شهوا دى هميا برى، ژنا کابراى زۆر توره بۆوه گوتى: هه رتازه دى چى و به شى خۆ همى دى ئينيه وه هتا نه ئينيه وه ناهيتيه وه مال. کابراش ههستا جاره کا دى چووه ديوانا وه وزيرى وه هتا ديوان چول نه بووى نه ههستا وه وزيرى لى پرسىيه وه شهري کابرا لى ناچيه وه وهختى نوستننیه، کابراش گوتى: وه وزيرى خوش بيت شهري چوومه مال ژنا من زۆر توره بوو گوته من ده بيا بچى به شى خۆ همى بينينه وه ئينجا شهري هاتى و دا به شى من بدهيه وه. وه وزير زۆر توپره بوو شهري خۆ دهرئينا سهرى کابرايى هه ژار برى و سهرى وى برده ژير زه مينى ل بن تهختى خۆدا جى کرو دانا ناودا تهختى خۆ داناو سهر....

روژ بورين ژنا کابرايى هه ژار يا ب ههمل بۆ وهختى کاتى وى شهواو بووى خودى کوره کا ديه ناوى وى دانا گهنج سالح شهو کوره وه هه بچوکه کى ناسايى نه بوو زۆرى ب هيز و خودان شان و تيگه شتى بوو. کۆ تهمنى کورى گه يشته ههفت ههشت سالا ههستا همى بچوکی ناويى ل خۆ خرکرنه وه رۆژانه دا ته مرينا پى کهت و دهرامبه ردا ههريه کى بره پاره کى يان زيره کى يا ههه تشته کى بيت دا دهنى ههتا وه لى هات همى بچوک بونه هۆگرين وى ههتا کورى وه زير و پاشا ژى بونه لايهنگريت وى رۆژ هات و رۆژ چون شهول سهر وه کارى به رده وام بوون شهو سهردهم سهردهمى شهسپ سواری و شه مشير بازى و راو و نيچير و هيز و توانايى بوو، وکى وه زير ما بهري خۆ دايى شهو بچوکانه همى ببونه هۆگرين وى کورى پيت گۆ وه باوى وى کوشتى بيرکروه وه گۆت هيتشتا نه بويه درهنگدا شهو شولوکى بکهم نه وه ک شهو کوره پاشى بزانتيت کو من بابى وى کوشتى و پاشى تۆلا خۆ ل من بکهته وه. ههستا چوه لاي پاشايى و گوتى، با پاشاي عهزیز نزاته بهري خودايى يانه گهنج سالحى همى بچوکتين مه يى ل مه کرى و هيچ ل وان پى گۆهى ناده نه وه ههل سپيدى وه دى چن و ئيوارى درهنگ دى هيتنه وه. يهک ل مال نيه بهردانه کى ناويژى بۆ مه بينن يان خزمه ته کى بکهت ياباش شهو نه هيلين کۆ چى دى ل مال بچنه دهرى. پاشا گوتى تو راست دبىژى پاشاي برياردا گوته خولاما ههري بيزنه دايک و بابيت همى بچوکا نه هيلن ل سبهى را يهک بچوکی وان بچيت و بگه هيتنه گهنج سالحى شهو بچيت دى سهرى وى برين ههتا کورى منيش بيت. بۆ سپيده يا رۆژ پاشتر پاشا ههستاوه بهري خۆ دايى کۆ کورى وى يى خۆ ناکاده دکهت دا بچيته وه

لایښ گهڼج سالحي و ته مړينيت خو بکه نه وه، پاشاي گوتی کورئ من چ دکي
 و هره زيره کي بده ته نه ز دئ روژانه سهد زير ده مه ته هر چيپه کي ته بویت نه ز
 دئ ده مه ته ما نه و مالی من ه می بوته نه بیت مادی بو کی بیت به س تو نه چه
 ول مال به. کورئ پاشاي گوتی یا بابی خوشه ویست نه و بریاره که و من یادا
 نه ز دئ چم و من دویت نه ز ب نارها ناوچاویت خو بژیم ول سهر ده ست و
 پیټ خو بی بیمه که سه کی خودان شان. هندی پاشا هاتی کورئ وی رازی
 نه بو هر چو. نیدی پاشا چ ل ده ستی نه هات وه کی بچوکیت وی دیت کورئ
 پاشاي چو که یشته گهڼج سالحي نه و ژي ه می هاتن و چونه وه سهر ته مړينيت
 خو ه میان ل ژیر فرمانیت گهڼج سالحي دابوون هر چیه کی گهڼج سالحي
 کوټبنی نه دگوتن نه، نه و بچوکانه ل سهر ته مړينيت خو به رده وام بوون هه تا
 که یشنه ته مهنی که نجی و هریه ک ل وان وه ک په هله وانه کی لی هاتبوو ه می
 ژي ل ژیر فرمانین گهڼج سالحي دابوون روژه کی ل روژان پاشا خه ونه ک دیسو
 ه می خه لک ب وه زیر و خولام و خه لکی ناوایی مهن و ریش سپیبه وه خړیوونه وه
 و گوتی نه ی خه لکینه من خه ونه کا دیتی و من دویت بو من بیژن من چ خه ونه که
 دیتی و ته عبیرا وی ژي چیه؟ هندی خه لک هاتن و چون که سی نزانای پاشاي چ
 خه ونه دیتی. یه کی ل وان که سیټ ټیری گوتی یا پاشایی خوش بیت گهڼج سالح
 نه زانیت نه واکه که سه کی دی نزانیت کاته چ خه ونه دیتی پاشاي نه مړ کرده دوو
 خولامان گوتی هرن زوی بو من گهڼج سالحي بینه ټیره نه و دوو خولام چوون ل
 سهر ریکی گه یشته دوو حه ره سیټ گهڼج سالحي گوتنی نه ری گهڼج سالح لیږه یه
 بلا زوی بیت دا بچین پاشاي شولا پی، نه و دوو حه ره سی چونه لایښ گهڼج سالحي
 و گوتنی کو پاشاي شولا ب ته ه ی گهڼج سالحي گوتی هرن ټیرا ل وان خولامان
 بده ن ب هیږنه وه لای پاشاي ه می نه و که سیټ ژیر فرمانی وی داچوون ټیر ل
 دان دوو خولاما دان و گيږانه وه بو لای پاشاي پاشاي گوتی نه وه چیه بو گهڼج
 سالح هه نگو نه ټینا نه و که سیټ لویږی گوتی یا پاشایی خوش بیت خو گهڼج سالح
 که سه کی نییه تو وه تو بهیږنه دواوښ ویش پیټ ده بیا ب ریږ و حورمه ته کا زور وه
 بهیږنه دوو دا بیتن پاشاي ژي دوو خولامیت دی هنارتنه بدوودا ب شیبوازه کی
 زور بریزه وه گو گهڼج سالح هاته دوان پاشاي پاشاي ریزه کا زور لی گوت و ه می
 هره سیټ ژي ده وره له دیوانی دابو دواو کو هیچ که سه ک زانی نه که هینیته گهڼج
 سالحي پاشاي گوتی من بی هنار تیه دوو ته دا دا بیږنه من کامن شوی دی چ
 خه ونه که دیتی و ته عبیرا وی ژي بو من بیږی گهڼج سالح ماو به ری خوډا پاشاي

گوتی پاشای خوش بیت شوئی دی ته ل خه ویدا دیتی هه وزه کا ناوئی کو ماسیه کی
تیدا سه ری خویی ئینانه ده ری یا بو خو ب ته که ش پاشای گوتی ته راست گوت
من نه و خه ونا دیتی به لی ته عبیر وی چییه ؟ گوتی ته عبیرا وی نه ویه کو ژنا ته ل
ته یا خائینه و رۆژا کوته دگه ل ئینا وی دوو کافرین دگه ل خو ئینای و هه می رۆژی
چینه ک وان دوو کافر خیانه تی ل ته دکه ت نه گهر باورنا که ی هه سته دا بچین
نیشانته بده م. پاشا دگه ل گهنج سالحی چوول ناو قه سری دا ژتر زه مینه ک هه بوو
نه و دوو کافر ل وی ژتر زه مینیدا بوون کو پاشای نه و دوو کافره دیتن بریاردا
سه ری هه ر دوو کافر و ژنا خوژی بپریت. گهنج سالح گوتی پاشای خوش بیت، نه
به نه ز دی بۆته ژنه کا نۆر باشدی بینمه وه. به س تو چه ک و شه مشیر و نه سپ بده
من و له شکری من نه ز دی چم بۆته ژنه کا باش بینمه وه. پاشای ژي هه رچه کی
وی خاستی دایت گهنج سالح ب له شکری خوه ریک که و تن چون ماوه کی نۆر ل
سه رچوون خو به رده وام بوو هه تا ل دووره وه هه نده ک خیه و ت کا دیتن وه کی لی
پرسین بو وان ده رکه و ت کو له شکری (قهرالی کوفری) یه .

گهنج سالح جواب بو وان هه نارد نه گهر هه تا سبه ی نه بنه موسلمان نه و دی
هیرشی دکه ته سه روان و له شکری وان. قهرالی کوفری جابی وی داوه گوتی نه م ب
هیچ شیوه به کی نابینه موسلمان سپیدی زووی گهنج سالح ب له شکری خووه
هیرش کرده سه ر له شکری قهرالی کوفری و هه می ل ناو برن قهرالی کوفری ژنه کا
نۆر جوان و که چه کا نۆر جوان هه بوون نه و ژن و که چه موسلمان بوون و گهنج سالحی
ل گه ل خودا ئینانه وه بو ولاتی خو. گوته پاشای پاشای خوش بیت نه وه ژنه کا
نۆر باش بۆته ئینا نه ز بیژم ل وی دونیا به دا که س ل وی باشتر نییه . پاشای گوتی
هه تا گهنج سالح ژنی نه ئینیت نه ز ژنی نا ئینیم گهنج سالح گوتی یا پاشا تو
وه نه بیژه من هیشتا نۆر شول یت مای کو نه ز بکه م پاشا دی بیژی ته چ شول
هه نه بو من بیژه نه و دی بیژی تی یا پاشا من دویت بیژم به لی نه ز هه ز دکه م
بئاماده بونا هه می نه وانه نه ز بیژم و هه تا باسی من ته وایش نه بیت که س ل دیوانی
نه چیه ته ده ر ئینجا نه گهر یه کی شوله ک هه یه با نوکه بچیت شولا خو بکه ت هه ر
که سی شوله ک هه ی چو شولا خو کرو هه تا هه می ب یه کجاری ئاماده بوون ددیوانی
داو پاشای ده ر گرتن و گوت نابیت که س لیژه بچیه ته ده ری گهنج سالحی ده سستی
پی کر ب گیرانه وه و گوت چه ند سال پیش نوکه کابرایه کی فقهیر هه بوو شولا وی
دار کوکرده وه فروتننا دارا بووه کو وه زیری زانی دی به حسی بابی خو دکه ت وه زیر
ته نگاو بوو ده ست کرده کوخه کوخی و گوته پاشای ئیجازه م هه یه بچه م ده ری

پاشای گوتی نه خیر بۆچی هه تازە ته نه دگوت هه تا گهنج سالج هه می ناخوینیت
 خۆ ته وانه کهت کهس لیره ناچیتە دەری. گۆته گهنج سالجی بهردهوام به گهنج
 سالحیش سه رتا پای ب سه رهاتا بابی خۆ گیراوه و گوتی کو وه زیریبابی منی
 کوشتی نه گه ر باوه ریش نا کهن هه ر یه که به ری خۆ به دن بن ته ختی وه زیری
 ئیسکیت بابی من پیت لیری وه زیری گوت یا پاشا تۆ بۆ چ گو می خۆ ده ده یه وی
 کوره ی هیچ وه تو نییه نه و درود کهت و پتویست نا کهت به ری خۆ به دن نه بن ته ختی
 من من نا که له خۆ نه چ دبیریت، پاشای گوتی تۆ بۆچی خۆ ته نگاو دکه یما دی
 بچین به ری خۆ ده ینی نه گه ر ئیسک ل ویری بون نه وه گهنج سالج راست دبیریت
 نه گه ریش لویری نه بوون نه وه راست نابیریت.

پاشا و نه وه می چوون به ری خۆ ب ده نه بن ته ختی وه زیر کو ئیسکیت بابی
 گهنج سالجی ل ویری دیتن پاشای زانی کو راست دبیریت و سه ری وه زیریش بری و
 تولا بابی گهنج سالجی لی کره وه ئیدی ده س کره ئاههنگ و ده واتی هه تا ههفت
 شه و ههفت رۆژا پاشای گوت پشنتی مرنا منیش ده بیا گهنج سالج بیتته جیگری
 من.

له م حیکایه ته دا زۆر مه به ست هه یه و هه ر یه که ی بۆخۆی گرنکه، چا و برسیه تی
 وه زیر و ساده یی دار که ر و عاقلی و پاله وانیه تی گهنج سالج و پاهینانی کوپه
 پاشا و کوپه وه زیر. له وه ش گرن گتر کوپه پاشا ده لی: من ده مه وی به نانی
 دهستی خۆم بزیم و له سه ر پتی خۆم پاوه ستم، دوا جار گهنج سالج وه که کپژه
 پاشای له دیوه خانی ده رگای داده خا و چیرۆکی تالی ژیا نی خۆی
 ده گپرتیه وه و لیره ش تاوانبار ده گاته سزای خۆی. که نه م به سزا
 گه یشتنه ی خراپه کاران له حیکایه تان. بهردهوام دلگه شی به رچاو پوونی
 هیوا یه که ده داته گو یگر و خوینەر، که له پاستیشدا نه مه ش نه رکی (نه ده به)
 دیاره فۆلکلۆر به گشتی و حه کایهت و نه فسانه ش هه ر نه ده به، نه ده بی
 خه لک.

مه لای مه شهوړ

کوکړدنه وهی: خه رمان مه غدید یوسف

گټپانه وهی: به هیه خالد نیسماعیل

له دایک بووی: ۱۹۵۰ نه خوینده واره

مه بوو نه بوو کهس له خوای گه وره تر نه بوو. به ره به یانه و مه لای مه شوری گوته ژنې خو، حورمې نه ویو نه چمه داران باره داره کیه کهم. هه ستا به خو به که ری چووه داران. که ره که ی له چپای له کن خو به سته وه و به خوش چووه سه داری. داره کی گه وره له سه نه وی داری بوو نه شی بری به خوش له سه داری بوو. ریواره که به وندا تټپه بری چاوی وه کابرای دار بر که ت و سه ری لی سوړما بوو (مه لای مه شوری) گوتی: نه ری کاکه نه تو نه و داره ی بری به رنایه وه؟ مه لای مه شور: لو به ره به وه؟!

کابرای پیوار وازی لی هینا و پوښت. مه لای مه شور بری کرده وه هه داریشی نه بری گوتی: مادام کابرا نه زانی نه من به ره به وه نه گه نه و داره ی بریم دیاره نه زانی عومری من چندی مایه! هاته خورای و به غار که ته دو کابرای پیوار، هو کابرا هو کاکه به هاوار هاوار گه پشته کابرای پیوار دوور و نيزک به بانگه بانگ... هتد.

کابرای پیوار: نه ری نه و شیت چاری بری نه من چیش به سه ردابو نا عیلاج پاره ستا، مه لای مه شور دی و ده ری: ماده م نه تو نه زانی نه من نه و داره ی بریم وه به ره به وه دیاره نه زانی عومری منیش چند مایه، کابرای پیوار نه من چسوانم عومری تو چند مایه (دوور له پووی هه موان) عومری تو دوو تر و نیوی که ری مایه. له کوړه خوی کرده وه. مه لای مه شهوړ نه و قسه ی که ت میشکی و له کابرای گه پا. کابرا به ری خودا گه پاره مه لای مه شوریش به هه ناسه ساردی نای هی: عومری من هه ژونده مایه له سه دنیا ی.

مه لا مه شور گه پاره دوو که ری له دار کردنی گه پا سواری که ری بی پاش ماوه به کی گوتی به خوای نه و عومری منیش پوی نای هی. ناوه ناوه نه و قسه ی دوپاره کرده وه. هه تا به یه کی و له مه لا مه شور له سه که ری هاته خورای و له سه ری خوی له گه زداو له وی دريژ بوو له سه ری. نه زندگی و نه مردی خوی به عاردی دادا

بوو نيواره داهات مه لا خۆى نه بزافت (نه جولاند) شهو داهات و تاريك بوو دنيا له و
چيايهى به تاقى تهنى كه ريش له ديار پاوه ستايه گورگ هاتن ده كه رى به ربوون
خوارديان. له پيش چاوى مه لاي مه شورى. مه لاش ناوه ناوه نهى گۆت: نه گهر
چاوى مه لاي له سهر دنياى مابانه كهر نا خوارد قهيديناكه. مه لاژنيش له ماري
مشاوهش ههر نه هاته ده رى و نه چۆوه ئۆرى نيويان داهات مه لا ههر نه هاته وه.
هيواره داهات مه لا ههر نه هاته وه ههر چاوه رى بوو. نا عيلاج و ناچاره. چوو ماري
جيرانان و لى پرسین ئه رى مه لاو نه ديتيه له وه تى سبهينى چويته داران
نه گه پايته وه؟ قه ومى گوندى سهر يان سوپما بوو ئه رى مه لاژن لۆ زوت وه ناگو
ئه لعان ئه مه كينده رى له دوو مه لا بگه رپين بهو تاريك و سه لاتهى ههى مارت
به قووى نه گيرى ده به پووناكيت وه گوتبا تازه وارنى!

وه لا نا عيلاج وه جبهه پياوهك خر بوونه وه خويان قايش پيچ كرد و به هه سپى
خويان حازر كرد وه جبهه پياوهكى گورج و توند وه چياى كه تن لۆ دوو مه لاي
مه شورى پيشى بگه نه چياى نه شته كا له سهر پى كه تيه په شاييه كه هه تا نيزيك
ئه بنه وه وهكى ليتنۆن مه لا له وى كه تيه گۆپى و كه ريش گورگانا خوارديه كه لاكى
له وى كه تيه. وه لا مه لايان هيناوه ماريه عاجزى گه پانه وه ئۆوه يش مه لا مريه
مه لاژن ئه توش گه ردهنى ئازانكه مه لايان له ناو به تانيه كى وه ريپچا كفن و دفنى لۆ
مه لاي حازر كه ن قه ومى گوندى يارمه تى ماري مه لايان دا ژن هه ركه سه و له ماري
خۆ قاپه شيوى له گهر خۆ دينن ده مه كى دانيشتن هه تا هه موو خرينه وه مه لا
مه شورى كچه كى گچكهى هه بوو تى وه پامايه. مه لاش نه مريه له برسانيشا مري نه
نانى نيوه پۆتى نه نانى هيوارنى نه خوارديه. قاپى شيويش له وى بوون. مه لاش
به تانى له سه رخۆ لاده با و پر داته ئا پراغه كى ئه چيته وه بن به تانيى كچيشى چاوى
لييه دواى ديسان يه كى دى نه با و له بن به تانى ئه خوا سيبارا كاته وه كچه كه شى
وارته داكى خۆ ئۆده! ئۆده: باوى من ئۆ سى ئا پراغان بخوا!! وارى وس به كچى
باوتا مريه قه وميش وارن ئۆوه ش چ نزانى چه غه ريبه پۆره تازه باوتا مريه. له و
قسانه دا بون لۆ مه لا سه رى هينا ده رى گۆتى: ههى له برسان بمرن له سى ئا پراغان
زيترم نه خوارديه ههر ئه وه ده مائ مه لا خۆ ئه مريته وه وهكى جاران نه هه ست و ته
خوست نه زندى نه مردى!! ئه وشه وى هه تا به يان به ره به رى به يانى له ديار
مه لاي بوون هه تا دنيا پووناك داهات گوتيانه مه لاژنى ئه رى مه لاژن ئه مه چ بكه ين
وه يشيرين نه يشارينه وه ئه تو چارنى ئه مه پاوه ستايه. مه لاژن: وه لا! برنم نه نگو
به خيرا خۆ وهى شيرن و كولاو كه كى (ده لاقه) به قه ده ر سه رى مه لاي ده قه برى

بيزنه وه. مه لاش نه مردیه ه به رای لی نییه به حسابی خوی عومری ته و او بووه و مردیه به قسه ی کابرای پنبوار. قومه کesh به ناچاری و ناعیلاجی چون شاردیان وه به قسه ی مه لائنی کولاه یان ده قبری دا هیشت وه و گه پانه وه ماری.

شه و داهات مه لاش سه ری له کولاه کی هینا بووه ده ری به سه سه ری داته ده ری و قالبیشی له ناو قه بریدا مابوو. کاروانی (قه هار و نه هار) تپه پن به ویدا قه هار و نه هاری کویان نه پره ونه وه و مه لای ده ری نن له قه بری و هندی پیدادهن هتا نه پسین مه لاش هه ردهن و ده رین: نه تو دزی و پنگری به ته مای چ بووی نه مه ته ترساند هندی که ره کیان مه لا دابه ری و به جیان هیشت.

مه لاش به حاری سه ی نه گه پتته وه ماری و هه موو قالبیان شکانیه به سه ده رده سه ری هتا نه گاته وه ماری و ده رکی نه داته به ری. مه لائن! مه لائن! ده رکیم لی وه که. مه لائن به ترس و له رزه وه نه تو کتی؟ نه دی نه مردی مه لا مه شور کچی حورمی ده رکیم لی وه که! مه لائن به ناچاری ده رکی کاته وه مه لا مه شورا له پشت ده رکی که تی چرینگ چرینگ ناله رزی و جیه کی ساغی نه مایه به خ و به جلکی سپی هه موو قالبی یاده خوینی و هرچوه هه موو قالبی تو و خور و خوینه. مه لائن ده ست پرسیارانه کاو ده ری: نه ری مه لا نه تو نه مردبووی کو هاتیه وه؟! مه لا مه شور ده ری: هه ر لیم گه پی حورمی (قه هار و نه هاری) کویان نه منیان هینایه ده ری و تیریان لیدام مه لائیش هه نده که ونه جلکان نه بینیه وه له ماری مه لا جلکی سپی فرادا (کفن) پوژ دادی قسه براو نه بیته وه له گوندی مه لا له بنی دنیای جلی هاتیه وه با سه ردانی مه لا بکه ی چ له بن دنیای دیتیه وه چی دیتیه و چ چاکه و چ خراپه نه زانی. با بچینه سه ردانی مه لای هه نده که پیای پدین سپی خره بنه وه نه چنه ماری مه لای پاش به خیره یانی مه لای. ده رین مه لا: له بنی دنیای چ باسه چت دیتیه و چی چاکه و چی خراپه با نه مهش بزانی؟!

مه لا مه شور ده ری: نه من چم له بنی دنیای نه دیتیه به ران نه وه ی کولاه کی له قه بری لو بیزنه وه قه هار و نه هاری کویان ده ری دین و هه نده ی لیده دن نه گه سه ری هینایه ده ری و په واندیه وه نه گه پتته وه هتا نه پسین نه یدنه به ری. ده نا چ له بنی دنیای نییه. نیدی مه لا مه شور دوو سی پوژان له ماری نه که وی هه هاوار و ناره ی دی هه ندیان پیدادایه (قه هار و نه هاران) هتا به چاکی دیتیه وه سه ره خو قیتیه به وه له بن جی چاتر ده بی و ده ریته مه لائنی: مه لائن نه من نه وپو ناچمه چیای تو ری له گورگان نه ستینه وه که ریان لی خواردم مه لائیش: کوره

مه لاهيه توره لى گورگان نهستينه وه چ له گورگانه كه لى پييان ناويري، لو خو شيتنه كه لى له گورگان گهري. قهومت ديتنه كنئ و سهردانيتنه كن نه تو له بنى دنياي هاتيه وه! مه لاهه شور: نه تو چسوانى مه لائن نه منا چم به قسى مه لائى ناكاه. مه لاهه چيته نه و چيه لى گورگان كه رلى خوارديو خو له بن تهراشه كه نه شاريتيه وه چاوه پوانى گورگيا نه كا! وه لاهه ندهك قه ل و دارهش دين ده كه لاهى كه رى وه دين مه لاش ناكاته نامهردى و پوهه بيته (پر ده داته) قه له كه لى وه باغهرى خو نه نى وارى: نه وه ولى كه م خو تورهم له گورگان ستانده وه خو به شاي نادا نه گه پتیه وه ماري. واري مه لائن خو تورهم له گورگان ستانده وه. هه روه تگو مه چوو مه چوو. مه لائن چت كردى؟ مه لا كو توره له گورگانه ستيندرتیه وه مه لا مه شور قه لى له باغهرى ديتنه ده رى توتنه توره ما لستاندينه لو پروا ناكاهى مه لائى مه لائن: كوپه مه لا نه وه قه له به ريده گوناچه قه لت لو چيه. مه لا مه شور: نه تو سوانى مه لائن نه منه زانم چاكاهم. نه وى شه وى له خوشيان مه لا خه وى نه چوه چاوان پوزدائى مه لا مه شور ده رى: مه لائن نه منا چمه شارى (بازان) نه وى نايته وه نه چم نه وه لى به كه ره كييه ده م مه لائن: كوپه مه لا نه وه قه لى به هه ر ده خه ره كه قه ل لچيه مه لا مه شور: نه تو سوانى مه لائن. هه رچى گوتنه من وه روه ماري من ميوانى من به ناچمه وه ماري و هه رچى خوى تينه گه ياندم نه چمه ماري نه كه سى.

مه لاهى مه شهور چوه شارى و قه ليشيا له ناو باغهرى دايه هه رچى نه يناسى وه يگوتنه مه لاهى مه شورى وه ره هتوارى ميوانى من به با بچينه وه ماري مه لاهى مه شور: به زايد بيز پياوه كه يش بن ديوار و بن ديوار نه پوي و خوى له مه لاهى نه گه ياند. ئيدى مه لاهى مه شور وه دو نه و كابرايه يكهت و كابراش ناوړى له مه لاهى نه داوه له ده ركه لى ماري خويده و مه لا له دو كابراي چوه ژور و سه لام و عه له يك كابراش له شه رمان جوابى مه لاهى داوه و چوونه ژور ژور مې لاش خوى تى نه گه ياندن. كابرا ها حورمى: چت ليتايه بابيخوين ژنيش: نه و كابرايه ت لو چ دايته دو خو؟ كابرا: نه من هايم لى نه بووه له بازاي پا وه دو من كه تيه.

نه وه لى خوا داينايى لو مه لاهى مه شورى ميوان دينى. مه لاهى مه شور كه خواردنه كه لى ته واو كرد به خو كابرا تير نه بوون. ده ستنى لو باغهرى برد قه لى پاكوشى قه ليش له تاوان نه قيرژينى. كابرا: ماموستا نه وه چيه و چاري؟! مه لا مه شور: كاكه نه وه ده رى قاپه برنجه كا ليراهى له بن ته شتى دايه. ژنيش گوتى: نه وه لى نه وه لى دونه

نیورانی بوو له بیرم چو گهرم که مه وه. لوی گهرم کړدنه وه و خوارديان. نه و جاره ش
 هه تا تاقه تی هه بوو قه لی پاکوڅی، کابرا: مه لا نه وه چاری؟ مه لا مه شور ده ری:
 قاپه کولیچه کا لیراه ی هیه له کن نه و ده لاقه. ژنه ش گوتی له بیرم چوو و گهرم
 که مه وه نه وه ئی پیری هتواری بوو کابراش نه و خواردانان هی تام نه کړدیه ئی دونی
 و ئی پیری. تیریان خوارد و نوشتن هه تا سبه ینی. لو نانی سبه ینیش مه لا مه شور
 دووباره قه لی پاکوڅی قاپه ماسته ک لیرا هییه. کابراش به خیرا مه لا تیری خوارد و
 مه لا مه شوریش وه ختی پوښتنی بوو کابرا ده ری: ئه ری مامه ستا نه و قیزه قیزه ی
 به چه ندیه فروڅی؟ مه لا مه شور: نه وه ی به که ره ک دده دم. ژنی کابرای ده ست به
 هه راو هوریا کړد نه مه نه وه مان لو چیه کابرای گوتی نه دایه ژنی. که ره کی هه بوو
 لو مه لا مه شوری هینا و مه لا مه شوریش قه لی دایه کابرای و پیک هاتن. مه لای که ر
 برد و پوی له ماری کابرای بڼوه شه پان پیره ژنه کیش ماستیه فروڅی و نه چی
 لیکیان کاته وه سه یه کیش هه ر که لانگوچکی پیره ژنی نه لیسته وه به ئواری ماستی
 بووه، پیاو و ژن دین و لیکیان که نه وه که س به که س نییه که س لیک نابیته وه. کابر
 هه ر قه لی پاکوڅی نه قیزتني و هیچ تیناگا ناچاره دو مه لای مه شوری نه که وی.
 مه لای مه شوریش نه چی هه نده ک گوی و کلکی که ری نه پری و با کابرا پشیمان
 نه بیته وه. کابر هه ر وه دوی مه لا مه شوری نه که وی و هو ماموستا هو مامه ستا مه لا
 مه شور چیشته به منه که ریم لی ستینیه وه پشیمان بوویه وه کابرا ده ری که ریت لی
 ناستینمه وه به ران له ماری مه بویته شه پ کوپان لیک وه که م. مه لا مه شور ده ری
 داره کی هه رگره و یه کی داره کی هه مان ده لمیکه ینه وه و نه پون و ژنیشته
 نه مینیه وه و له گهرت چاکه بی. کابرا قسه ی مه لای به جی دینی و هه موو نه پون
 ژنیش شافره بی و له گهری باشه بی. مه لادیته وه ماری واریته ژنی حورمی توت به
 که ره کم دا مه لادینیش: نه دی لو کلک و گوتی پراپنه مه لا مه شور نه وه نیشی منه
 نه تو توسوانی. مه لا مه شور هه تا حفتیه کی کاو جوی نه داته که ری که ره چاک
 نه بیته وه له جارن باشته بی. خه رجه ستین داتنه نه و گونده ی و نه وینده ریان تاران
 نه کړد به گه م و به جی به هیوان هه موو شتیان به زلم له قهومی نه و گونده یه
 ستاند ساری نوو جار سی جار نه هاتن پاره با توتن با گه م... هتد. قهوم مشاوه ش
 بوو نه ی نه و خه رجه ستین هه تا مه لاش گوتی نه نگو هه پوونه وه ماری ده رکان
 گاردن هاق و نه بی ته نه که کایه ک و جوی لو که ری بینن چیش و به سه ردا نه بی
 هه پوونه وه ژوروی قه و میش به قسه ی مه لای چوونه وه ژوروی. مه لاش که ر به لا کړد
 و تیی به ردان و هه مووی پاونان ئیکی به ساغی نه هیشت هه مووی له سواران

هېڅست که تېو دويان. خه رجه ستين ناچار گه پانه وه کن پاشاي به شه له شهل پاشا وه کی چاوی ویکه تن هنده دی دی توپه بوو نه نگو ترسنوکن چو پیتناکری. سبهیني وه جبه کی کانیرم. سبهینه داهات پاشای ناردن. قهومی گوندی هه مووه له رزین ها مه لا نه وه ت پېخوش بی نه و جاره نه مه شه کوژن مه لا گوتی نه نگو هه پوونه وه ژورئ هاق و نه بی. مه لا دويوباره کړی تېه رده وه نه و جاره له جاران خه راتر کړ به چ باران له کوربان نابووه هه مووی تېه رده وه هه مووی کوتان نه و انیش به چ جاره جاره گه یشته وه کن پاشای پاشام خوش بی نه وانه درويان نه کړد بوو وازی لیتناينان له دن نابووه. پاشا هنده دی دی سوژ بڼوه و توپه بوو وه یگو نه من سبهیني به خو چم ترسنوکیه. سبهیني پاشا به خو و به له شکره کی دی چووه سهر نه و گونده دی قه و میش هه موو وه خت بوو بېستين له ترسی پاشاي نه ی مه لا ماری نه مه ت کو کوژکرده وه ماری خوشت کوژکرده وه پاشا نه و جاره به خو هاتیه خو هه مانن نه کوژن مه لا مه شور تیری گه نم و جو دابووه کړی دیسان وه یگو هه پوونه وه ژورئ و هاق و نه بی. کړی له وی به پللا کړد کړیش پیش وه خت به پاشای وه نووسا به چ باران له پاشای نه بڼوه هنده دی به شه ره پیتان تېه رده و نه و جاره هه مووی کوتان هه تا نه و گونده دی پاشای وه دوی که تن. پاشا نه خوش بوو هه تا ماوه کی باش که ته بن جی جاره کی دیش نه ویزا باسی نه و گونده دی بکا و خه رجه بستی له سهر نه و گونده دی هه رگرت قهومی گوندی به کا و جو و باراشه گه نم و هه موو نه شیای ماری لو ماری مه لا مه شوری برد و مه لا مه شور بڼوه مه لای ناوایی و دوه رده مند بوون و ناویان له کړی نا نه پنه شیر کړ بووه نه پ شیر.

= هه کایه تی که م له باره دی مه لای مه شه ور نه خویندوه ته وه، به لام، نه مه یه کم جاره که نه م جوړه هه کایه ته ده خویندوه و (مه لای مه شه ور) یش پاله وانیه تی. نه وه ی جیگی سهرجه، نه م هه کایه ته ټیکه لکیشراوی چه ند هه کایه ټیکه، که یه که میان هه کایه تی مه لا خویه تی. به لام، نه وانی تر هه کایه تی ترن و لیکدراون، نه مه ش له فولکلوردا ئاساییه، که هه ر هه کایه ټیک ژور ده ق و گتپانه وه ی هه یه و ژور جاریش پاله وان ده گوړین و که سانی ناسراو دهن به پاله وان، به لام، ده بی که ناسراوه که له گه ل جوړی هه کایه ته که بگونجی، نه وه ی مه لای مه شه ور پیی ناسراوه، حیکمه ت و په نده به شیوه ی گالته و جه فنگ، واتا به شیوه ی کومیدی.

ئەتۇ نا مزگەفت

كۆكردەنەۋى: فرىساد زىساد

دارا خلیل حامد

بەسەرھاتىكى كۆنە ئەۋبەسەرھاتە لە زەمانى خۇيدا ھەبوۋە دەگىرنەۋە فەقىيەك
لە شار بەرەۋ گوندېك دەكەۋىتە پى بۆ خۇيىندىن لە مزگەفتى ئەۋگوندە لە رىگادا
دەگاتە پىۋىكى پىرى ئەۋگوندە لەگەل ئەۋپىاۋە پىرە بەپى دەكەۋىت بۆ ئەۋ
گوندە. لە رىگادا لە شار دۈۋر دەكەۋنەۋە دەكەۋنە ئاقارىكى گەۋرە لەۋ ئاقارەدا
پارچە دەغلىكى باش دەيىنىن؟

پىاۋە پىرەكە دەلى: ئەۋ دەغە دەغلىكى باشە يارەبى بەقسەتى ساحىبى بى.

فەقىيەكەش دەلى: مامە گىيان ئەگەر بەشىنى نەخورا بى.

پىاۋە پىرەكەش دەلى: ئانا بەشىنى نەخورايە لەۋى پەت دەبن دەگەنە پوۋبارىكى
گەۋرە!

پىاۋە پىرەكەش گوتى: ئەۋجا كۈلەۋ روۋبارە گەۋرەيە دەپەرىنەۋە؟

فەقىيەكەش گوتى: مامە گىيان ۋەرە با پردېك دروست بگەين.

پىاۋە پىرەكەش گوتى: لەۋ دەمەي كۈ پرد دروست دەكرىت كورم؟

فەقىيەكەش گوتى: مامە گىيان ئەگەر پردېكى نەكەين نيۋەي پردېك بگەين.

ۋەللا لەۋىش پەت دەبن دەگەنە چىايەكى گەۋرە ۋ بەرز.

پىاۋە پىرەكە گوتى: ئەۋە كۈ بەسەر ئەۋ چىايە پكەي كەۋىن كورم؟

فەقىيەكەش گوتى: مامە گىيان بەسەر دەكەۋىن بەيارمەتى خوداى گەۋرە.

پىاۋە پىرەكەش گوتى: بالىزە دانىشىن ئىسراھەتېك دەكەين ئىنجا دەۋىن.

فەقىيەكەش گوتى: ئىمە دوۋكەسىن ھەتا نەبىنە چۈر كەس نارۋىن لە چىايەكەي

دېتە خوارەۋە، لە خوار چىايەكە گوندېكى بچكولانە ھەبو ئەۋجا پىش بگەنە ئەۋ
گوندەي دەيىن مەيتېك دەشارنەۋە خەلكى ئەۋگوندە.

پىاۋە پىرەكەش گوتى: كورم ئەۋ ئەۋ مەيتەي دەشارنەۋە، كە مريدە؟

فەقىيەكەش گوتى: ئىنشائەللا نەمريدە.

لەمەيتەكە پەت دەبن ۋ دەگەنە گوندەكەي خۇيان.

پیاوه پیره که گوتی: کورم نه تو میوانی کی؟

فه قییه که ش گوتی: وه لالا نه تو نا مزگه فت؟

پیاوه پیره که ده چیتته وه مائی خویمان و فه قییه که ش ده چته مزگه فتی نه و گونده بو خوتندن.

پیاوه پیره که کچنکی جاحیل و جوان و ناقلی مه بوو.

کچه که به باوکی ده لیت باب به نه و کوپه جاحیل کی بو له گه لتدا بوو؟

باوکی گیزه که ش گوتی: گیزم کورنکی زور له سه رخو نه بوو کورنکی بی نه قل بوو هاتووه بو لای مه لا له حوجره بخوینیت.

کیزه که به باوکی ده لیت باب به نه من نیستا نانی بو ده نیرم مه پوو پی بلی نانی نه خوات.

گیزه که چوو (سی) نان و (دووازده) هیلکه ی بو داده نیت.

براکه ی بانگ ده کات پی پی ده لی نه و نانه ی بو نه و کوپه ببه. به لام کیزه که ده لیت به براکه ی چ نه خوی له ریگادا باشه؟

براکه شی گوتی: باشه خوشکم.

به لام براکه ی له ریگادا نانیک و هیلکه یه ک ده خوات له ریگادا.

نانه که ی ده بات بو لای فه قییه که.

فه قییه که ش گوتی: نه وه ه بی و نه بی سپرنکی تیدایه؟ فه قییه که بیر ده کاته وه

وه لالا بانگی برای ده کات گوتی نه وه کی نه و نانه ی بو من په وانه کردووه؟

کوپه که ش ده لیت: نه وه خوشکم بو تو پی په وانه کردیه.

فه قییه که بانگی برای کیزه که ی ده کات و ده لی: مه پوو به خوشکت بلی دیاره له کنه نگر مانگ ۲۹ روزه و سالیش ۱۱ مانگه.

کیزه که ش ده چیتته لای باوکی گوتی باب به نه و فه قییه له ریگادا هیچ قسه ی نه کرد؟

باوکی گوتی: کیزم قسه کانی مه موو بی مانا بووه نازانم باسی چی ده کرد.

کیزه که ش گوتی: باب به چبوو قسه کان؟

باوکی گوتی: کیزم له ریگادا گه یشتینه ده غرنکی زورباش گوتم نه و ده غره به

قسه متی ساحیتی بیت ده غرنکی زورباشه فه قییه که گوتی نه گه ره بشینی نه خورا بی، نه و جاره گه یشتینه پووبارنکی گه وره گوتم کوو په پینه وه له و پوویاره ی

گوټی با پردیکی دروست کهین نه و جاره گیشتنه چیاپه کی رک و بهرز گوټم نه دی
کو له و چیاپه به رزه سهرکه وین گوټی دووکه سین هه تا نه یین به چوارکه س ناروین.
نه و جاره گیشتنه گوندیک له و گونده دا مه ییتیکیان دهشارده وه نه من گوټم نه و
مردیه و ئینشانه لالا خودا لی خوش ده بیټ گوټی نه وه نه مردیه نه و جا هاتین
گیشتنه گونده که ی خوټمان لیم پرسى نه توو میوانی کی گوټی نه تو نا مزگه فت.
کیژه کهش به باوکی گوټ: باب به ده زانی نه مانه مانایان چیه؟
گوټی: نا کیژم.

کیژه که گوټی: باب به نه و کوپه زور به زیره کانه پرسیاره کانی تو ی وه لام داوه ته وه.
که ده لی نه گهر به شینی نه خورابی مه به سستی نه وه یه نه گهر نه و کابرایه قهرزدار
نه بی پروباره کهش مه به سستی نه وه یه باب به فقییه که تو ی له پشتی کرد؟
به لی کیژم باب به نه وه نیوه ی پردیکی بو دروست کردی. باب به مانای چیاپه که نه وه یه
کاتی پوژئاوا بوو سی به ری هه ردوکتان دریز ده بیټ ده بن به چوار باب به مانای
مه یته کهش نه وه یه ده لی نانه مردووه مه به سستی نه وه یه که نه و کابرایه کوپی
چاکی له دووای خو ی به جی هیش بیټ و خیر و سه ده قه ی بو بکات. باب به که تو
پیټ گوټ تو میوانی کی گوټی تو نا مزگه فت مه به سستی نه وه یه میوانی تو ده بیټ
یانیش میوانی مزگه فت ده بیټ.
نه و جاره کیژه که ده لی باب به نه و کوپه کوپکی ناقل و زیره ک و لیها تووه من شو ی
پی ده که م نه گهر تو پازی بی.
بابی ده لی کیژم بو نا، بانگی کوپه که ی ده کات کیژه که ی لی ماره ده کات. ژیانیکی
خوش ده به نه سهر.

= نه م حه کایه ته ش شیوه ی گپانه وه ی زوره و هه ندی جار ده دریتته پال (هه یاسی
دوپناس) و هه رچوئی بی، لیتره زیره کی کوپه و کچه ده یانکا به ژن و میترد. له
کورد هواری ده لئین: (له ئاسمانان بانگ ده کهن هاوکوف.. هاوکوف).

حیکایه تی ئەحمەد وە ی خەر

کۆکردنە وە ی: ئاواز عبدالله محمد

پیریژنیک هه‌بوو ئه‌و پیریژنه له‌شوینیک ده‌ژیا وه‌کو گوندیک وابوو ئه‌و پیریژنه یه‌ک کۆپی هه‌بوو کۆپه‌که‌ی ناوی ئەحمەد بوو، ئەحمەد له‌گه‌ڵ دایکی ده‌ژیان ئەحمەد ماینیک و دوو تاژی هه‌بوو. هه‌موو سه‌به‌یان زوو له‌ مال ده‌چوو ده‌ره‌وه ده‌چوو بو‌ پاو هه‌رچی پاوی بگرابیه‌ ده‌ی هه‌تایه‌وه مال له‌گه‌ڵ دایکی به‌مجۆره‌ خواردنه‌ ده‌ژیان هه‌رکاتیک که ئەحمەد ده‌چوو بو‌ ده‌ره‌وه به‌ ته‌نیا له‌ مال ده‌مایه‌وه دیوێک له‌م شوینه بوو که‌ئوانی تیدا ده‌ژیان ئەم دیوه به‌ دایکی ئەحمەد فی‌ر بیه‌و هه‌موو پۆژیک ده‌هاته لای دایکی ئەحمەد واته‌ پیریژنه‌که ئەم دیوه وازی له‌و پیریژنه نه‌ده‌هه‌تتا تاوا‌ی لی‌هات که دایکی ئەحمەد مندالیک له‌و دیوه‌ی بوو منداله‌که کور بوو و سه‌پی و خه‌پن و جوان بوو، دایکی ئەحمەد گوتی دیوه چ له‌و منداله‌ی بکه‌م ئەحمەد بیه‌وه سه‌رم ده‌به‌ری زۆری پی‌ ناخۆش ده‌بی دیوه که‌میک داما له‌ دوا‌ی بی‌ری له‌وه کرده‌وه که ئه‌و منداله به‌نه سه‌ر ینگای ئەحمەد ئەحمەد له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌ی تووشی ده‌بی و هه‌لی ده‌گرته‌وه چونکه ئەحمەد مندالی زۆر خۆش ده‌وی که ئەحمەد ده‌گه‌رته‌وه دوو تاژییه‌که‌ی پی‌ش ئەحمه‌دی ده‌گه‌نه لای منداله‌که ده‌که‌نه دوکه‌ دوک ئەحمەد له‌ دوا‌ی ئه‌وان غارده‌دا وه‌کی ده‌گاته ئه‌وه‌ی کۆپه‌کی جوان له‌وی فری‌ دراوه جه‌مادانیه‌که‌ی له‌سه‌ر ده‌کاته‌وه تی‌ی ل‌وول ده‌دا له‌پیشی خۆی داده‌نی‌ له‌سه‌ر ماینه‌که که ده‌گه‌رته‌وه بو‌مال له‌ دووره‌وه هاوار ده‌کا به‌ دایکی ده‌لی وه‌ره کوره‌کم هه‌تایه‌ ده‌بی بو‌م به‌خیو بکه‌ی دایکی ده‌لی کۆپم نه‌من هه‌چم به‌به‌ر نه‌ماوه مه‌مکم شه‌یری تیدا نه‌ماوه چو‌ن به‌خیوی بکه‌م به‌لام ئەحمەد زۆری له‌ دایکی ده‌کات که ئه‌و منداله‌ی بو‌ به‌خیو بکات دایکی ده‌لی به‌پۆ سه‌ربانی بل‌ی خوا‌یه دایکم شه‌یری بیه‌ته گوانی ئەحمەدش ده‌چیت ئەم کاره ده‌کات دایکی هاوار ده‌کات ده‌لی وه‌ره خوارئ مه‌مکم په‌ر شه‌ر بوو کوره‌که‌ی گه‌وره بوو ناوی لی‌تا (وه‌ی خر) وه‌ی خر به‌ ئەحمه‌دی ده‌گوت خاله‌ (وه‌ی خر) دیوه‌که‌ی بی‌نی بوو که هه‌موو پۆژی ده‌هاته لای دایکی پۆژیک به‌ ئەحمه‌دی گوت: هه‌موو پۆژی دیوێک دیته‌ لای دایکم ئەحمەدش به‌ وه‌ی خری

پاسپارد كه ديوه له كوڼى دانيشت چالەك له ويى لى بدات وړاږه خه كى له سر
 دابنى منيش ښاگر ت بو ناماده ده كم هر كه و ته ناو چالكي له گه ل دايكم
 نه توش داره كى بيه و ناگريان تيره رده نه و داره كى كه ښاگرى پيوه دى دى مرن
 ښجا ماوه يه ك نه حمده و وهى خربه ته نيا له وهى دى مينينه وه ښان بويان
 زورر سهخت ده بى به هر دووكيان ده ست ده گرن و ده پون ناوړه و ده ربه دهر
 دى بن ده چنه گوندك كه نه و گونده كه سيكي لى ده بى به ناوى سوړه كى چاو
 شين نه حمده ده چى بولاي تا نيشى بولكات نه حمده و سوړه كى چاوشين پيك
 ده كون له سر جوتى بو سوړه كى چاوشين بكات به زوړه چرم له گه ل
 نه حمده كى ريك ده كه ويى به نه حمده كى ده لى گوجيله كم هيه نه و گوجيله يه له
 كوڼى وهركه كى تو ده بى له ويى جوتم بولكي نه حمده له گه ل گوجيله كى ده چن بو
 نيش گوجيله هر ده پوا تا ده گاته ناو چياو چول و ه لديره كى له ويى
 وه ده رده كه ويى كاتيك نه حمده ده ست ده كات به جوته كى خوځى نه و ه موو
 شته كانى ناميره كى ده شكى و ناتوانى له كاره كى خوځى دا سر كه و تن به
 ده ست بيتى له بهر نه وهى كه ښوړه كى دادى به بيزارى و به دل ناخوشى
 ده گه پيټه وه. سوړه كى چاوشين به چوقو زوړه چرمى ده كات واته له پشتى
 مى تا خواره وهى پشتى به چه قو ه لده پى نه حمده به و نه خوشييه وه
 ده نالينى تا له ماوه يه كى كه مدا ده مري له دواى نه حمده كى وهى خر ده بيته
 جوت كه رى سوړه كى چاوشين نه و مامه لى له گه ل ده كات كه له و پيش له گه ل
 نه حمده كى كړدېووى، به لام وهى خر زوړ زيرك ده بى وهك نه حمده كى خالى نابى
 كاتيك ده چيټ بو نيش به رديكى گوره ه لده گريته وه له گوجيله كى ده دا
 ده كى توپيټى له كاره كى خوځى سر كه و توو ده بى كاتى كه ښوړه
 ده گه ريتو وه مال به دليكى زورر خوش ده گه پيټه وه، چونكه له ښه كى سر
 كه و توو بوو هيچ ترسيكى له دلدا نه ماوه پوژيك سوړه كى چاوشين به وهى خرى
 ده لى نيمه ده چين بو ميواندارى حوت چيلمان هيه ده بى هر حوتيان ناليك
 بده كى نه و يش ده لى باشه كه نه و ان ده گه پيټه وه بو مال ته ماشا ده كى وهى
 خر هر حوت چيله كى كوشتووه ماوه يه كى پى ده چى سوړه كى چاوشين
 له گه ل ښه كى خوځى ده چن بو ميواندارى حوت منداليان هيه به وهى خر
 ده لى كه تا ده گه ريتو وه بو مال هر حوت مندال به جوانى په روه رده بكات.
 نه و يش پيان ده لى چوڼى ده لى و ده كم تا نه و ان ده گه ريتو وه بو مال وهى

خر هر حوت منداله که ده کوژئ و له نوښيان داده نئ ژنه که ی سوره ی چاوشين ده لی به خوا وهی خر تولی خالی لی کردینه وه به سوره ی چاوشين ده لی وا چاکه لیتره بپوین خومان له ده ست وهی خر پزگار بکه ين نه گره نا نیمه ش له ناو ده بات وه ده مانکوژی سوره ی چاوشين بیرده کاته وه زور زه حمه ته که شوینی خوئی به جی بیلی، به لام ناچار ده بن که له بهر پوخی خوین پزگار بکه ين نه و جا به ژنه که ی خوئی ده لی که هر شتی که مان پیوست بوو ناماده ی بکات و بیکاته تیپکه ی که ریکیان هه بوو تیپکه که بخه سر پشٹی که ره که ی ژنه که ی هه موو شتی که ناماده ده کات له گه ل سوره ی چاوشين به پئی ده کون و زور شوین ده کون به لام له دوايیدا پو له شوینیک ده کون له م شوینه سه گیکي لی ده بی نه م سه گه واز له سوره ی چاوشين و ژنه که ی ناهینئ له بهر نه وه ژنه که ی ده لی نیستا وهی خر لیتره بوايه له م سه گه قوتاری ده کردین له وکاته وهی خر له ناو تیپکه که خوئی فپی ده داته ده ری سه گه که ی هه له ته ده کات و وازيان لی دینی ئینجا ژنه که ی سوره ی چاوشين ده لی وهی خر چاره مان چیه پو له کوئی بکه ين نه ویش ده لی وا چاکه بچه سه رقه بری علی له سه رگرده کی بلنده نه وگرده بنی زیه که س ناتوانی بیته نه وی کاتیک ده چنه سه رگرده که سوره ی چاوشين به ژنه که ی ده لی شه وهی خر له نیوان خومان ده نوینن نه من ده لیم هم نه توش بلی هم به هه ردو که مان تی هی هه لدهینه ناو زیه که و ده مری، به لام وهی خر گوئی له و قسانه ده بی شه و سوره ی چاوشين ده هینیتنه شوینکه ی خوئی و تی هی هه لدهینه ناو زیه که که سبه یی ژنه که هه لده ستی ده بیی که میرده که ی مردووه ئینجا وهی خر ژنه که ی سوره ی چاوشين له خوئی ماره ده کات پیکه وه ده ژین و ژیانیکي خوش به سه ر ده بن.

= له جورده هه کایه تانه، که دیو و ژن ده ست تیکه ل ده کون، منداله گان زور تیکه لی وانا له دیو له مروژ ده چن. به لام لیتره منداله که (سپی و خرین و جوان بوو) لیتره ده توانین، نه وه به پاست بزانی که نه فسانه زور جار که سیک ده کات به دیو که کرده وهی خراپ و ناشین ده کات، لیتره ش کابرا که ده ست له گه ل ژنه تیکه ل ده کات. به دیو ده چوینری، ده نا نه گره له منداله (سپی و خرین و جوان) هکه وه سه یری بکه ين ده بی، کابرا که سیکي ئاسایی بووی و (دیو) نه بی، چونکه کرده وهی خراپ خاوه نی ناشیرین ده کات.

شاماری پهریا

کۆکردنه وهی: گیابه ند ئیبراهیم حاجی

شیوه زار: رواندز

گۆرانه وهی: عاتشه عهباس قادر

تهمن: ۷۵ ساله و نه خوینده واره

له گوندی ئاکۆیان له دایک بووه ئیستاش دانیشتویی شاری رواندزه له گه په کی شۆرش به گوتی خۆی ئه م چیرۆکه ی له باوکی به پێزیانه وه گوی ئیبهووه بۆی ماوه ته وه .

هه بوو نه بوو کەس له خوای گه وره تر نه بوو. (حه سه ن - حسی ن - ئه حمە د) برا بوون، چونه کن باوکی خۆیان باویان پاشا بوو، براهه کان وه یان گۆته یه ک بالق ولاته کی دی برۆین هه ر یه ک له مه مه مله که ته کیو ده بینه پاشا به باویان گۆ ئه مارۆین حسی ن و حه سه ن و ئه حمە د مارلێنا پۆیشتن شه ویان به سه ر داهات له شکه وته کی چونه ژۆری مافووره ک راخسترا بوو سه ماوه ر هه رکرا بوو پرا و برنج لێندرا بوو هه نده گۆشته ی له سه ر بوو مندارا وه گۆته باوینه خۆ ئه و ئه شکه وته ی سه حیب لێ نییه چه ندی با بکه ی ن کەس جواب ناداتۆ باوی وه گۆ هه بی له غه یبی ئه و شته لۆمه حازر کرایه چه ند جمعه بوو هیچ ساحیب دیار نه بوو باوی وه گۆ خوای ئه و نیعمه ته دایه لۆمه ئیشی ئه و براهانه هیچ نه بوو، پۆژی هه تا ئیوارێ ئه چونه پاوێ هیواراش ده هاتنۆ لۆ ئه شکه وتی له کن منداراینه خۆ ئه بوون ژنی ئه حمە دی و حه سه ن و حسی نی خوشک بوون دیار بوو وه کی ئه حمە د چا و له ژنی خۆ کرد هه ره نگی زه رده بوو ئیدی ئینه ویش هه وه کی خۆ بوون و قه ره وه بوون ئه حمە د وه گۆته ژنی خۆ ئه تو لۆ هه ره نگت زه رده بی ژنی ئه حمە دی هیچ قسه نه کردن گۆتی ئه من هیچ قساناکه م له ترسی خودای گه وره هه وێۆ وه کی چوونه راوی له نیوه ی پێی ئه تو زگی خۆ بیشین هه بکه پێۆ خۆت له تیه که ی شکه وتی بگه ره ئه من هیچ قساناکه م وه لا ئه حمە دیش به قسی ژنی خۆی کرد له پێ گه پاوۆ له تیه که ی شکه وتی پاوه ستا وه کی چاوی لێکرد هیچ زه یینی نه ما دینی پیاوه ک ده گه ژنی براهینه وی دابوو وه یگۆ ئه گه من هه ردووکا بکوژم ژنی خۆ نه کوژم پێم باوه ر ناکه ن براهه کانی واری ن کو ژنی تو

وه نه كړدیه نیمه وه كړدیه به لام خوا قبول ناكه نه من خیزانی خو بكوژم له سره
 هیچ و خوړایی، وه لا نه حمده پوښت خوئی ده كه س نه گه ياند هه مووی به جی
 هیشتن پوښت چووه كن پاشایه ك ساره ك بوو له وی بوو نه و پیاوهی كه به ژنی
 حه س نه و حوسینی فیر بوو زانی كه نه حمده له وییه خوئی كرده ده رویش
 پوښت چووه كن پاشای دهی گؤ پاشام خوڅ بی نه تو كوا نه حمدهی له
 دیوه خانی دانایه نابی نه وه پیوی هندی نییه وه لا پاشاش به گوئی ده رویشی
 كرده عایدی وه راغا کلیلی چل هؤدا وه راغا ویدا نیی یه ك هؤدهی نه بی وه لا
 نه حمده رازی بوو وهیگؤ باشه خو پاشای ناگای لی نیه با هؤدهی بكه مق وه لا
 پله کی وه بن هردا كړدیو وه کی كړدیو هه سپه کی په شی تیدا بوو مه نجه رهی
 هتسكای له پش بوو وه لا هه موو پوژئی نالیکي ده هینه لق وه راغا له هه مای
 مسته ك ده گتپراوؤ لق هه سپی په شی داده نا وه لا به قه ده رای مانگه کی هه سپه كه
 قه ره و بوو له قه ره ویان پشتی پؤن بوو دیسان كابایه كه خوئی كرده ده رویش
 هات و سه لامی كرد وهی گؤ پاشام خوڅ بی زؤر حه یف و مه خا بن نه
 قه راته تان بن داناییه سه ره وه شت كړدبا پاشا گؤتی ده رویشم خوڅ بی نه و
 قه راته به کی پڼكه كه وی وهی گؤ به نه حمدهی خورامی تو پاشا بانگی
 نه حمدهی كرد وهی گؤتی نه تو نه بییه وه ستا ق نه و قه راته ی نه حمدهیش پازی
 بوو لق مانگه کی قه راتی ته واو كرد له دونیایی خه لك ده هاته دیار قه راتی زؤر
 برند بوو ښجا پاشا له خوڅیا کیژ و كوپه كانی خپ كړدق شایه کی پڼكخست نی
 کیژ و كاران به جودا نی كوپ و كاران به جودا هه نگی دیسا ده رویش هات و
 سه لامی كرد وهی گؤ پاشام خوڅ بی نه و قه راته پیرؤز بی نیستا نه و قه راته
 داری خوڅ ناوازی پیوی نه و قه راته نیوهه نابی پاشای وه گؤ به کی په یابی
 گؤتی به نه حمدهی خورامی تو (نه حمده) هاتق گؤتی نه حمده له توم نه وی نه و
 قه راته دروست كرد نیستاش داری خوڅ ناوازم ده وی ښجا نه حمده وه گؤ
 داری خوڅ ناواز له کی په یا بی وه لامی ناویشانم نه زانینه پاشای نه حمده
 سهرت نیشینم ده رویشی وه گو چار ده وری قه راتی داری خوڅ ناوازی پیوی
 تیسی بگیری نه حمده چووه كن هه سپی په ش ناوی دایی نالیکي له بهر دانا
 هه سپه كه به نه مری خوی وه جواب هات گؤتی نه حمده چاوی من چت به سره
 هاتیه نیوهه غه مباری نه حمده وه گؤ چت لی بشارمق نیشه كه ی پی گؤ هه سپ
 وهی گؤ خه مت نه بی چاكایه تی وه ده گه من كړدیه هه رچی بریسی جی به جی

نه کهم ئینجا دروست هینایانه ده‌ری ئاوت له که‌فه‌دا کردبا ده‌هاته ده‌ری ئینجا
 پایکش ده‌ری زینی لی کرد لغاوینه زیری به‌سه ده‌وی وه‌کردن ئینجا پویشتن
 له پئی هه‌سپه‌که وه‌ی گۆته نه‌حمه‌د چاوی من باغه‌ک دیاره چاوت له‌خۆ بی
 نه‌من نه‌گه‌مه ناو نه‌و باغه‌ی لیته بیته‌تاریک و تارستانه‌ک به‌رده‌کی پانی لیته
 کوپه وه‌کی ده‌ستم له تاتی دا بۆ ره‌نگه ژن داری خۆش ئاوازت دیته ده‌ستی
 شوارکه‌کی له من ده ئینجا گه‌رانۆکن پاشا وه‌لا به‌سه‌ری تو که مه‌داری خۆش
 ئاوازیان هینا هاتینۆ ئینجا وه‌ستا و کاریان هینایه سه‌رده‌قهراتیان گرتن به‌را
 به‌که‌س وه‌ده‌نگ نه‌هاتن سه‌ر له‌نو ده‌رویش هاتۆ کن پاشای گۆتی پاشام
 خۆش بی پیرۆزت بی به‌رائو لۆ ده‌نگیان نیه پاشا گۆتی نزانم ده‌رویشی وه‌گۆ
 ده‌بی ئاماره‌تینه وه‌ستا خدری هه‌بن ده‌گه داری نه خۆش ئاواز ده دیواری
 قهراتی بگیری ئاماره‌تیش له کن پیره‌ژنی چنگ ئاسن په‌یابن پاشای وه‌ی گۆ
 ئینجا ئاماره‌تینه وه‌ستا خدری یه‌کی دین ده‌رویشی وه‌ی گۆ به نه‌حمه‌د
 خورامی تو پاشای بانگی نه‌حمه‌دی کرد وه‌یگۆ ده‌بی ئاماره‌تینه وه‌ستا خدرم
 لۆ په‌یدا بکه‌ی نه‌حمه‌دی دیسا به حیدزی چووه کن هه‌سپۆ پشه هه‌سپۆ
 وه‌گۆ نه‌حمه‌د چاوی من دیسا لۆ به خه‌می نه‌حمه‌دیش لۆ باس کرد هه‌سپۆ
 وه‌گۆ خه‌مت نه‌بی هه‌رچی بری لۆت دینم وه‌لا هه‌نگی نه‌حمه‌دی هه‌سپ حازر
 کرد پویشتن چوون ئاماره‌تینه وه‌ستا خدری بینن هه‌سپۆ وه‌گۆ نه‌حمه‌د چاوی
 من ئاگات له‌خۆ بی ئاماره‌ت له‌کن پیره‌ژنی چنگ ئاسن له بیری ده‌نا و
 جانتای دانه به هاوا وه‌کرینه ده‌بی نه‌تو له دوور بابکه‌ی وه‌بریی هۆ پیره‌داک
 به‌خۆت جوابی نه‌داتۆ وه‌بریی نه‌من توجاری ئیرانی مه‌ نه‌گه‌ر جیت هه‌بی نه‌من
 له کنه تو میوانم شه‌وم به‌سه‌ردا هاتیه پویشتن لۆ کنه پیره‌ژنی چنگ ئاسن
 هه‌سپۆ پشه چی گۆ هه‌مووی جی به‌جی کرد هه‌سپۆ پشه له‌ناو باغی به‌ستۆ
 سی جایی باکرده پیره‌ژنی چنگ ئاسن پیره‌ژنی وه‌گۆ دی کا قافرت گۆتی
 له‌پشت قهراتیم به‌جی هیشینه گۆتی نه‌حمه‌د کوپی من وه‌ره دانیشه گۆتی
 دره‌نگیتم توخوا جیت هه‌یه هه‌ر هۆده‌ی پێشان دا ئاوری نه‌داوه نه‌حمه‌د سه‌ر
 بردنکرد ئاماره‌تینه‌ی وه‌ستا خدری به هه‌واوه بون نه‌حمه‌دی ئاماره‌تینه‌ی
 وه‌ستا خدری هینان سواری هه‌سپۆ پشه بوو پویشتن پیره‌ژنیش وه‌کی ئاوپی
 داوه که‌سی له دوو نه‌بوو هه‌ند غه‌مبار بوو وه‌کی چاوی لیکرد جانتا نه‌مایه
 له‌په‌کی له‌خۆدا تیره‌گۆشتی له‌خۆ هینانه خواری هه‌نگی نه‌حمه‌د گه‌یشتۆ جی

وهستاو کاریان هیئانه سهر ئاماره تینه وهستا خدریان تیگرتن دهگه داری خوش
 ئاواز ئه وی جادی دهنگیان لیوه هات مهمله که تی ئه و پاشایه چند شه و پوژا
 له خوشیا نه نوستن ههر گوئیان له و ئاوازانه دهگرت به سهری تو که مه دیسان
 دهرویشی له داکا خودا مهیتی به ویتندهردا شوپ کردو خوارئ ئه وهندهت به من
 گو ئه حمه دیش نه فهوتا دهرویشی دهگو داکا خو به پیتی به به سه نه می به داکا
 هه سناغه ی ده بی ئه و جاره ی نه حمه د بفهوتی داکا وهگو ئه ی نیرمه جینه وه
 به روح نیتو سه له ند خوی کردو دهرویش هاتو کن پاشای گوئی پاشام خوش بی
 ئه و قه راته ت ئی هه دنییه شاماری پهریا تیدا بی خیزانی تو بی پاشا وه ی گو
 به رای تو شاماری پهریا به کی دی دهرویشی وه ی گو حهفت ساره شاماری
 پهریام هه پس کردیه به من نایی دهرویشی وه گو به نه حمه دی خورامی تو دی
 وه لا نه حمه دیان راسپارد نه حمه د چووه کن هه سپی پرهش حیدز بووه هه سپی
 وهگو نه حمه د چاوه که م چ بووه بو و حیدزی نه حمه دی وهگو پاشای وهگو
 شاماری پهریام لو بینه هه سپی وهگو نه حمه د خه مت نه بی ریشتن نه حمه دی
 ناوی خواو پیغه مبه را هینا لئی سوار بووه هه سپی وهگو نه حمه د وهکی
 گه یشتینه ئه وی نه من حهفت ساره بزر بویه مزگینی نه دهنه شاماری پهریا که
 هه سپ هاتیتو ئینجا ئه تو قورکه کی لیدا که رهنگری بیتنه سه ره خو نه میش
 له باغی شاماری به رده ئه وان نه من نه ناسن سه به یی خورامی شاماری پیتی
 هه ما هه ستا وهکی دیتی هه سپ هاتیتو بانگی شاماری کرد وهیگو هه سپ
 هاتیتو نه ویش وهیگو برۆن بیگرن ئیستا دیم هه سپی لوشک هاویشته هه مووی
 فره دان هه تا سامار بیتنه خوار هه سپی وهگو نه حمه دی خو له وی دابنوسینه
 هه تا شامار دی شامار هات وهیگو چاوت کۆره بن حهفت ساره خوت بزر کردیه
 پشتت له جاران پانتر بووه له و ده مه دا نه حمه دی شامار برد سواری هه سپی
 کرد پویشتن شه ویان لی داهات چوونه ماری شیخی عه ره با له وی میوانه بن
 شیخی نه زانی چاوی له کیه ی بکا هه موو له یه ک جوانتر بوون نه حمه دی وهگو
 نه وه ژنی منه شیخی وهگو برۆن ئالیکی بده نه هه سپی نه حمه دی وهگو نه من
 به خۆچم هه سپی من به ده سستی من نه خوا هه سپی ئالیک خوارد و وهیگو نه حمه د
 هه وشو شیخت سهر ترنجانی دهگا کا گوئی شیخی عاره با خوکاته مشک نه چپته
 ناو فره دی خوریا گوئی نه توش وه ره ناو ددانی من کلۆره شه وی دره هه نگ
 داهات گه وره و وه زیر خپونو له خه نی و خوشیا نه حمه د و شاماری پهریا

شەوئى لەبە شەوقى شامارى دانىشتن شىخى وەگۆ ئەرئى برا ئەمن خەيدز بويە
 با سەرتەنجانەكى بکەين دەگە ئەحمەدى لەسەر شامارى پەريا ئەحمەدیش
 وەگۆ لەسەر سفروکەى تەعام و شەعامە گەمە دانرا شىخى خۆ کردە مشک
 چووە ناو خورىئى ئەحمەدى ھەموو جى پۆنين پاشان وەيگۆ وەرن فەردەينە
 خوريا بينە خوارى شىخى ديتۆ ئەو جارەى ئەحمەد چووە ناو درانى ھەسپى
 خۆ شاردۆ شىخى زۆر با کردى وەيگۆ ئەحمەد وەرە گرۆت بردۆ تا سى جار
 بات ئەکەمى وەرە دەر ھەسپى وەگۆتە ئەحمەدى ئەگەر شىخى وەگۆ لەكى
 بوى مەيرى لەبەمى ھىز بووم دەيگۆ درانم بەحرە ھىزبىشم ديارە ئەحمە ھاتە
 دەر شىخى وەگۆ لەكى بوى جى ئەما نە پۆنم گۆتى لەبەحرى ھىز بوم ئەحمەدى
 خۆ حازر کرد سفروکەى تەعام و شەعامى ھەرگرت بەتەما بو بېروا شىخى
 باکردى وەيگۆ ئەچىۆ کى پاشاى وەيگۆ بەرى گۆتى کوپە خۆ تو کەسەك ھەيە
 يان شکەوتەك ھەيە ئەچىۆ کى پاشاى چەکەى ئەحمەد پۆيشت ناوى خواو
 پىغەمبەرانى ھىنا پۆيشت لۆ کى براو ئەوينە خۆى وەلا پۆيشت لە تىلەكى
 شکەوتى دىتى ئەو پياوھى دەگەر ژنى براينە وى دايە ژنى منيش لە جارا
 لاوازترە بوو رەنگى زەرد بوو وەلا سفەرەيان دانا نان خورا ھەموو بە سفەرى
 وەنوسان ئەحمەد مەسەلەكە لۆ براينە خۆ گىراو وەيگۆ حار و مەسەلەكى
 ئيوھە ھەيە ئەويش وەيانگۆ ئەدى لۆ ژنى خۆ نارىئى ئەويش وەگۆ ژنى من
 وەناکا وەيانگۆ کو باوھە بکەين ئەوينە وەيگۆ ئىستا وارىمە ئەو سفەرى
 ھەرچى حەقا با پىوھ بى ھەرچى ناحەقا بالى وەبىتۆ وەلا شامارى پەريا و
 ژنى ئەحمەدى لى بونۆ ئينە ديش پىوھ نوسان وەلا ئەحمەدى مار تىک نا
 رۆيشت لۆ کى باوى خۆ.

= ئەم ئەفسانەيەش دەق و شىوھ گىرپانەوھى تىرى ھەيە. ھەرچەندە ئەمجۆرە
 حەکايات و ئەفسانانە دواجار يەك مەبەست و يەك حىکمەتيان ھەيە، بەلام،
 زۆرجار نامراز و قوناغ و کەسايەتپەکان دەگۆرپن.

دنکه هه ناره

کۆکردنه وهی: به یان عالی عه بدولکه ریم

گێڕانه وهی: عالی فه ره ج عه بدوللا

ته مه ن: ٧٠ سال

دانیشتیوی: سه ید سادق

هه بوو نه بوو له پۆژگارێکی پابردوودا، مالتیک هه بووه که ژنه که ی به سه ر
کچه که یه وه گیان له ده ست نه دا. مابوونه وه باوک و کچ، باوکی بۆ ئاسووده
کردنی ژبانی کچه که ی و خۆی ژنیک دینیت، له ژنه که ی کچیکی تری ده بیست که
دوو سال له کچی یه که می بچوکتز ده بیست کچی یه که م (دنکه هه ناره) ی ناو
ده بیست و کچی دووه م (مینا) ی ناو ده بیست، جیاوازیه کی زۆر له نێوان ئه م دوو
کچه دا هه یه و په یدا ده بیست که زۆر شت ده گۆریت، دنکه هه ناره زۆر جوان و
ئاقلا و له سه ره خۆ و قسه خۆش ده بیست، به لام مینا زۆر ناشرین و بایه خ پیدراو
نازه لگیراو ده بیست به هۆی بوونی دایکی له مالددا، دنکه هه ناره ده کریت
به شوانی مه پ و مالات و هه میشه له ده شت و ده ر ژبان به سه ر ده باتو که
گه یشته ماله وه ش ده بیست خزمه تی باوه ژن و زپ خوشکه که ی بکات سه ره پای
ئه و هه موو نیش و کاره ی له مالددا ئه کات ده بیست نازی خوشکه که ی هه لگرت،
پاشان که ده چیت بۆ ده شت مه پ و مالات ده بیست خه ریکی پستن و چنن و
ده ست ره نگین ده بیست، پۆژیک دنکه هه ناره ده چیت بۆ ده شت هه ندیک خوری
له گه ل خۆیدا ده بات تاکو له و ده شته ده ست به تال دانه ده نیشته، و کاریک
بکات، له ناکاو بایه کی توند دیت و هه موو خوریه که ی له ده ست ده فرینیت و
ده بیات بۆ لای پیریزن^(١) و پیریزن که ده بینیت زۆری پیی ده لیت و هه
ژووره وه به لام دنکه هه ناره ره تی ده کاته وه ده لیت: مه ره کانم به ته نهان و
گورگ ده یان خوات به لام پیریزن زۆری لیده کات و ده بیاته ژووری، دوا ی
دانیشتن پیریزن ده لیت لیتره وه ئاوێک دیت ره نگه کانی تیدایه، که ئاوی زهرد
هات و خه وم لی که وتبوو خه به رم بکه ره وه با ئاگادارم، پاشان ئاوێکی ره ش
دیت و ده پوات ئاوێکی سه وز دیت و ده پوات..... هه تا نۆره ی ئاوی زهرد دیت

^١ دیوێک که ناویان لیتاوه پیره ژن. ئه فسانه یه که زۆر جار به کار ده مینریت له داستاندا.

هر که ناوه که هات به په له پيريزن خبر نه کاته وه که خبری کرده وه
 د هسی دنکه هه ناره ده گريټ و له ناوه که ی نه خات و دهری نه هينټه وه هه موو
 گیانی دنکه هه ناره ده بیټ به مانگ نه ونده جوان و دره وشاوه نه بیټ، پاشان
 خوریبه که ی نه داته وه و نه گه پټه وه هه موو مه پ و مالته که ی وه ک خوی ماون
 ده چټه ماله وه دایکی (باوه ښه که ی) زوری لی توپه بوو ده لیټ شتیکت
 کردوه و نه ونده جوان بوی و خوریبه که شت هه مووی پستراوه و مه پو
 مالات هه مووی به سه لامه تی گه پاونه ته وه پاش چهند جار به م شیوه یه ئیتر
 دایکی کچ هار ده بیټ ده لیټ نه م جار ه کچه که ی خوم ده نیترم با نه ویش بیټ،
 توژیک خوری نه داتی و مه پ و مالته که ی له گه ل ده بات تا جیکه ی له وه پ، پاشان
 به و په پی نازه وه به جی دلیټ، کاتیک به جی دلیټ بایه کی زور توند هه لده کات
 و خوریبه که ی هه موو ده بات، پاشان (مینا) به دوی ده که ویت به قسه کردن به
 باکه و زور جنیو ده دات کاتیک ده گاته لای پره ښ زور قسه ی پی ده کات و
 ده لی خوریبه که م بده وه، پاشان پیریزن بانگی ده کاته ژووری هه ر چون بیټ
 داده نیشیت، هه ر له و کاته دا مه پره کانی هه مووی گورگ ده یخوات، لای
 پیریزنیش خوریبه که ی بزر ده بیټ، پاشان پیریزن ده لیټ: ئیستا چهند ره نگ ناو
 له م جیگایه دیت هه ر ره نگیک تایبه ته ندیه کی هیه به لام تو ده بیټ کاتی من
 نوستم هه ر چهند ناو هات هه لم مه ستینه ته نها له ره نگي پشه خبرم
 بکه ره وه، نه ویش که ناوی پره نگي پشه هات به خبری دینیت پاشان پیریزن
 نه یخاته ناو ناوه که وه دهری ده هینټه وه هه موو دم و چاوی ده بیټ به چهند
 (گونکیک)^(۱) که پووخساری زور ناشرین ده کات پاشان هه موو له شی
 به شیوه یه ک ناشرین ده بیټ که زور که س ناینا سیته وه، پاشان به ده سستی به تال
 بو لای دایکی ده گه پټه وه ئیواره یه کی زور دره نگ که دایکی ده بینیت. زو
 ناره حهت ده بیټ بویه نه ونده ی تر له دنکه هه ناره توپه ده بیټ نیشه کانی
 زیاتر قورستر ده کات. پوژیک کوپی پاشا دنکه هه ناره ده بینیت شه یدای ده بیټ
 بویه دیته خوازبینی دایکی (باوه ښه که ی) نه چیت دنکه هه ناره ده شاریته وه و
 کچه که ی خوی که (مینا) به ئیستا (گونکه توپله) ی پیده لاین له کوپی پاشای
 ماره ده که ن، بویه دنکه هه ناره داوا له خوا ده کات که بیکات به ماینیک و دوی

^۱ جوره بالوکه یه که که زور گه وره یه و روخساری زور ناشرین کردوه

لهشكرى زه ماوه ندى كوپى پاشا بكه ویت، خوائ گه وره داواكه ی قبول نه كات ده بیټ به (توما)^(۱) ماینكى زور جوان و دواى سواری كوپى پاشا ده كه ویت گونكه تویله كه توما ده بیټیت ده لى ده بی سواری نه و ماینه بن كه سواری ماینه كه ی نه كن ماینه كه هیچ ناوه ستی چه ندین جار گونكه تویله نه دا به زه ویدا به لام كه كوپى پاشا سواری نه بیټ هیدى هیدى ده پوات كه ده گه نه مالى پاشا گونكه تویله نه لى نه بی نه و توما به سهر بن نه گینا نه پومه وه یو مالى باوكم، كوپى پاشاش به قسه ی نه كات و توماكه سهر نه بری هه رچه نده زوری پی ناخوش ده بیټ كه توماكه سهر بریټ به لام داواكه ی مینا جی به جی نه كات و توماكه دواى سهر برینی نه خه نه چالیکه وه ته نها دوو دلۆپ خوینی له م به رو نه و به ری چاله كه نه كه ویت نه و دوو دلۆپه خوینه نه بیټ به دوو دارى زور بون خوش و سیټه ريكی خوش دروس نه كات پاشان مالى پاشا كه له شیركیان نه بیټ هه موو به یانییه كه كه ده خوینیټ ده لیت: قوو، قوو، قوو گونكه تویله یان دابه شو دنگه هه نارهیان نابه پیچ كه نو، پاشان كه مینا نه م دهنگی كه له شیره نه بیستیت ده لیت هه ر ده بیټ نه و كه له شیر سهر بن پاشان كوپى پاشا چاری نییه داواكه ی جی به جی ده كات و سهری ده بریټ و گۆشته كه ی ده خۆن به لام گۆشته كه ی بۆگونكه تویله تال ده بیټ بۆیه گونكه تویله گۆشته كه ی ناخوات و نانش ناخوات هه مووی كوپى پاشا نه یخوات پاش ماوه یه ك مینا حه مل ده بیټ و مندالیکى ده بیټ ده لیت ده بی لۆ بیشكه ته نها نه و دوو دتره برینه وه و نه گینا ناخه مه بیشكه، نه وانش ناچار ده بن داره كان برینه وه و بیشكه ی لى دروست نه كن، پاشان كوپه نه خه نه ناو لانكه وه و كاتیک كوپه پاشا ده ست بنیت به لانكه وه بۆ پاژاندن و زیر كردنى منداله كه مندال به خوشی و نارامی نه خه ویت و ئیسراحت ده كات به لام كه گونكه تویله ده ست ده دات به لانكه كه وه منداله كه نه گری و نه قیرټنیت بۆ ساتیک نارام ناگرى. بۆیه ناچار نه و لانكه یه ش نه شكینن و له ناوی نه بن، مینا خوی نه یشكینیت و نه یسوتینیت ته نها یه ك له ت له داره كه به وشكى و سوتاوی ده میتینه وه. پاشان نه بری

¹ ماینك كه زور جوان و له هه ر هتى لاویدا له جوانیدا پیتی ده لاین توما.

له سه روی کولاندا له شوینی فریدانی خول و خاشاکی پیس نه که ویت. پیریژنیک که هیچ که سی نابیت نیشی بۆ بکات هر خوی به تنهها نه ئی بۆ دار نه گه پری بۆ سوتاندن به کاری بینیت له کاتی گه پاندا چاوی به له ته داره که نه که ویت هه لی ده گریت و دهی باته وه بۆ ماله وه بۆ سوتاندن له ناگردانه که دا که شوینی کردنه وهی ناگر یان لیتانی چیشیت و خوارده مه نی دا فریسی ده دات و ده پوات بۆ ده ره وه بۆ کرینی شت، به لام که ده پواته وه لقه داره که ده بیته وه به دنکه هه نار ه که ی جاران، وه زۆر جوانتر له جاران به کولیک زێر و پرچیکی زێرین و چاویکی شین و روخسارنکی سور و سپی دره وشاوه، خوی له پیریژن ده شاریته وه بۆ نه وهی ههستی پی نه کات ده چیته ناگردانه که وه و دم و چاوی پهش ده کات و جلنکی شر له بهر ده کات بۆ ماوهی چهند پۆژنیک له وشوینه دا ده میتیته وه به بی نه وهی پیریژن ناگای له بونی هه بیت له مالد، به لام هه موو پۆژنیک نیشه کانی ناو مالی پیریژن ده کات و گسکی بۆ ده دات و جل ه کانی بۆ ده شوات و چیشتی بۆ لی ده نیت، که پیریژن گه پایه وه به په له خوی ده شاریته وه و ده چیته وه جیگه که ی خوی، پیریژن هه ست ده کات که که سیک له ماله گه دا هه به به لام نازانی چیه و کییه بۆیه پۆژنیک خوی ده کات به نه خوش بۆ نه وهی له نهی نی نه و شته بزانییت، ده چیته زێر جیگه وه که نه خوش زۆر داوای ئاو ده کات ده لیت: تخوا ئاو به کیک توژنیک ئاوم بداتی زۆر نه خوشم ناتوانم هه ستم بۆیه دنکه هه نار ه چی دی خوی پی پاناگرییت و دلی زۆر نه رم و میهره بانه و نیستاش که سیک داوای یارمه تی لی ده کات چۆن ده بیت یارمه تی نه دات دیته ده ری و په رداخیک ئاوی بۆ دینی به ئاسپای دای ده نیت پیریژن هه ست ده کات که نه و که سه هاتۆته ده ری پووده کاته وه له دواوه جل ه کانی و دنکه هه نار ه ده گریت پیی ده لی: تو کینیت؟ بۆچی هاتوویته مالی من؟ دنکه هه نار ه پنگه چاره ی نابیت بۆ ده رباز بوون له دهستی پیریژن بۆیه داده نیشت و هه موو راستیه کانی پی ده لیت وه به و مه رج ه ی نهی نی لای که س نه درکی نیت. وه پیریژن به لینی پی ده دات که به که س نالیت. بۆ ماوه ی سالتیک زیاتر له مالی پیریژن به خوشی و به په نهانی به سه ر ده بات پۆژنیک له سه ربان خانووی پیریژن چهند کوپ یاری ده که ن به توپ، به کیک له وانه کوپی پاشا ده بیت، له کاتی یاری کردن دا توپه که یان ده که ویته مالی پیریژن وه پیریژن له مال نابیت، بۆیه ده نکه هه نار ه ناچار ده بیت خوی توپه که ی بداته وه به کوپه کان به دوو په نجه توپه که یان بۆ فری ده داته ده ری،

كوپى پاشا كه سەيرى خوارەو دەكات چاوى بە يەككە دەكەيت كه زۆر جوان دەبيت و غەريب نيبە لەبەر چاوى، دووهم جار بە دەستى خۆى تۆپەكه فرى دەداتە خوارى و ئەوەى بزائى ئەوە كئيبە لە مالى پيرىژن دا، خۆ پيرىژن كەسى نيبە ئىستا كەسك لەوئيبە گومان دەبات خۆ پيرىژن دەلى كەسم نيبە، دووهم جار كه تۆپەكه هەلدەداتەو بە تەواوى كوپى پاشا لەسەرەو دەبينيت و دلتيا دەبيت كه كسيكى نامۆ لەوئيبە كه تا ئىستا كەس نەبينووە لە شارداد، بۆيە هەر بۆ ئەو مەبەستە پۆژيكت ديارى دەكات و پستن و چنين كه بريار وايە هەموو كچانى شار بچن بۆ ئەو گەل⁽¹⁾ هەموو كەسك بەشدارە بەبى بەرامبەر، وە ئەمجارە مەرقى دەبيت لەگەل جارەكەى تر و سالانى تر ئەمجارە كوپى بەس بۆ بينينى كچى پيرىژن خوشى ئامادەى ئەم پستن و چينە دەبيت پۆژى ديارىگراو نزيك دەبيتەو هەموو كچانى شار كۆ دەبنەو بە جلى جوان و پازاو پوو لە مالى پاشا دەكەن، كوپى پاشا سەير دەكات ئەو كەسەى كه ئەو پۆژە بينويەتى لە مالى پيرىژن نەهاتوو، بۆيە بەپەلە بريار دەدات كه پيرىژن بەينن بۆ لای كه پيرىژن دەكات دەلى بۆچى كچەكەت نەناردوو بۆ پستن و چنين؟ پيرىژن دەليت كوا من كچم هەيە گەورەم، من بەتەنها زيان دەكەم تا ئىستا كەسم نەبوو ئيتەر كچى پاشا چى هەر لە خۆتەو كچيكت بۆم دۆزبوو تەو، كوپى پاشا زۆرى لى دەپايتەو بەلام پيرىژن هەر پەتى دەكاتەو كه كچى هەبيت. پاشان پيرىژن مەرجى ئەبيت بۆ ئەوەى كچەكەى بەينيت مەرجەكەش ئەوەيە كه دەبيت سەرەتا بچيتەو بۆ مال و مۆلت لە كچەكە وەرگيرت پاشان خوشى مەرجى ئەوەيە كه دەبيت زير و زيوئى زۆم پى بدرت، كوپى پاشا پازى دەبيت بەهەر مەرجىكى بەلام كچەكەى بەينيت وە پاشان پيرىژنە دەچيتەو بۆ مال و بە دنكە هەنارە دەليت دەنكە هەنارە پازى دەبيت و دەچيت بۆ مالى پاشا، كه دنكە هەنارە دەچيتە ژوروى هەموو لە جوانى و شوخ و شەنگى سەرسام دەبن و بە سەرساميبەو سەيرى دەكەن، كوپى پاشا زۆر بە گەرمى بەخيراتانى دەكات و پيرىژن لە باشترين شوين دادەنن و دنكە هەنارە دەبنە لای كوپى پاشا، بەلام دنكە هەنارە پەتى دەكاتەو دەليت منيش وەك كچانى تر دەچم بۆ چنين كوپى پاشا داواكەى

¹ كۆمەلەك كۆدەبنەو و دەستەيك پێك دێنن يەككە پيشرويان دەكات كه كار پێكەو دەكەن.

جی به جی ده کات، وه ده لیت هرچی ویستی بیده نی خوشی له لای داده نیشیت، یه کهم شته دنکه هه ناره داوا ده کات ده لیت قاپیکی گه وره م بۆ بهینن له گه ل هه ندیک گه م ده بیئت خوشم بیکولینم گونکه توئل (مینا) که داواکه ی ده بیستیت پاشان که سهیر ده کات کوپی پاشا له لای دانیشتوه داوا ده کات له کوپی پاشا ده بیئت ده ری بکات و گوئی بۆ داواکارییه کانی نه گریت وه له یه کهم بینینه وه گونکه توئل (مینا) دنکه هه ناره ی خوشکی ناسیوه ته وه و ده زانیئت هه مان خوشکه که ی خویه تی. بۆیه زۆر نیگه ران ده بیئت پاشان کوپی پاشا داوا ی پرت ده کاته وه و ده لیت نابیئت ده رگریت و لای داده نیشیت و گوئی بۆ قسه کانی ده گریت هه ر ده نگه هه ناره ناگر داده گیرسیئیت له گه ل خوش کردنی هه ر جاریکی ناگره که و کولانی گه نه که دا سه رگوزشته ی خوی له سه ره تاوه ده گریته وه، هه ر له سه ره تای که دایکی ده مریت تا مالی پیریژن و هاتنی بۆ مالی پاشا و نهیئی هه موو داواکارییه کانی هه مووی له گه ل کولانی گه نه که دا ته واو ده بیئت له سه رگوزشته که. کوپی پاشا هه موو شتیکی بۆ ناشکرا ده بیئت، وه فرمان ده دات کد ده بیئت (مینا) به سزای خوی بگات و دوور بخریته وه له مالی پاشا و چه ند ئه سب سوار ده هیئن (مینا) ده به ستن به دوا ی ئه سبه کانه وه و ئه سبه کان ده بییئت غار بدن تا مینا ده مریت، وه پاشان ده بیئت لاشه که ی له سه حرایه ک به جی به لآن با دپنده بیخوات.

کوپی پاشاش دنکه هه ناره ماره ده کات و پیریژن وه ک دایکی دنکه هه ناره و که سیکی به پیری بنه کاله ی پاشا له قه لم ده دریت و له مالی پاشا خزمهت ده گریت وه ئاهه نگیکی زۆر خوش بۆ دنکه هه ناره پیک ده خه ن. منیش و ئیوه ش له و ئاهه نگه به شداریمان کرد و ئه وه نده هه لپه پین تا که وشه کانم هه مووی دپا و ده ممان شیرین کرد و ده خیر هاتینه وه.

= ئه م ئه فسانه یه ش به وۆر شیوه ی تر گنیدراوه ته وه، به لام له هه مووان زپدایک و خراپی زپدایک له گه ل کچه بی دایک و جوانه که: ئه مه ش پاش کیشه یه کی زۆر کچه ده گاته ئامانجی خوی و جوانی و پاکیه که ی دوا پۆژه که ی دیار ده که وئی و ده گاته ئه و خوشیه ی که له ئه فسانان پاله وانه پاست و پاک و ئازاکان هیوا ی ده خوانن.

زېږداکيکي زالم

کړکړدنه وی: مه نار عبدالکریم

گټپانه وهی: پوره فهیمه

له دایک بووی: ۱۹۵۰خه لکی: که رکوک

پله ی خوینده واری: نییه

کچیک هه بوو ناوی (سهران) بوو له گوندی له گهل دایک و باوکی ده ژیا، نه م کچه
نور گوناح بوو نه م کچه یه له مایکی نور دلخوش و کراوه بیون ژیا نی و ماله
نور به جوانی به پړوه ده چوو، سبه یان نه م کیژوله له گهل باوکی ده چوو و
دهشت و دولی نه م گونده، چونکه باوکی شوان بوو پوریک له پوزان دایکی
سهران نور نه خوش بوو که نیواره کی گپانه وه ماله وه ده بینیت دایکی نور
نه خوش و هیلاکه که کچه که چوو ژوره وه گوتی دایه گیان نه وه چیه بوات
لیهاتیه؟! له وکاته کچه که ته مهنی (۷) سال بوو نه وکاته ش بکتور نور که م بوو،
دوو پوزی پیچوو یه کسه دایکی گیانی له ده ستداو مرد، که مردیش که س نه یزانی
که نه م ژنه چ نه خوشیبه کی لیسو یان به نیراده ی خوی گوره مرد یان یاخود به
نه م ژنه و ماوه ی دوو پوز نه خوش که وت و مردیش، به لام له وکاته سهران نور
گریا و ده یزانی که نه ندامانی ماله که یه کیکی لی که م بووه وه، وه ده یزانی که
دایکی وه فاتی کردیه بوات ماوه ی چوار مانگ باوکی و سهران ژیا نی خویان به سهر
ده برد وه کو هه موو پوریک به لام دایکی سهران له گهل یان به شدار نه بوو نه مجاره،
نویسی عالم به باوکی سهرانیان گوت بوات بخوت ژنیک ناهیتی تاکو سهرانیان
به جوانی پهره ورده بکات، به لام باوکی سهران یه که مجار گوتی نا، نه وه که له گهل
سهرانی خراب بیت، به لام نویسی ژنی هینا له بهر قسه ی عالمی، نه م ژنه ی که
هینای که دل په قه و نور خراب بوو له گهل نه م کچه ناسکوله دا، وه سهران کچیک
نور جوان بوو ناسک و نیسک سووک بوو، به لام نه م زېږدایکه نور خراب بوو که نه م
کچه ته مهنی نور بچوک بوو هه موو نیسیکی پی ده کرد و سهره پای نه وه ش که
کاری نوری پی ده کرد نوریش لیسی ده دا، که نیواره کی باوکی ده گه پاره ده یگوت
نه گه به باوکت بلتی سبه یی نانی ناخویت، نه م کچه به سته زمانه نه ییده ژانی چ
بکات نه ییده ژانی هیچ قسه یه که بکات که نه م کچه هه رچه ندی گه ورده تر ده بوو
جوانتر و ناسکتر ده بوو پاشان زېږدایکه کی کچیک نور ناشرینی بوو که نور پقی له
سهران ده بووه وه له نویسی (۱۵) سال ته مهنی سهران بووه (۲۲) سال بیوه

گەنجىكى ئۆز جوان و ناسك، بەلام زې خوشكەكەى ئۆز ناشرىن بوو كەس كەيفى
پى نەدەهات.

ئەم دايكە ئۆز زالم و كافرو دېندانە دەجوللۇه لەگەل ئەم كچە بەستە زمانە ھەموو
ئىشى ناو مالى پى دەكرد گۆتى دەبىت بچىتە بەر چىران و مەر و مالاتى ئەو
گونەدەش بەرپۆھ بىات كچە ئۆز گرىا گۆتپە باوكى باوكە من ناتوانم بەتەنيا بېرۆم
تۆش لەگەل وەرە باوكى دەسلالتى نەبوو لەبەر ژنەكەى واتە زېدايكى ناچار بوو
ئەم كچە دەچوۋە دەشتى تاكو ئىواران دەھاتەۋە ئىشى ناو مالى ھەموو بۆ جى
بەجى دەكرد، زې خوشكەكەشى ھېچى نەدەكرد، ھەر تەنيا دەيخوارد دەنوست و
دەھات و دەچوۋ، ۋە ھېچ ئىش و كارى نەدەكرد ئۆز ناشرىن بوو. پۇژىك سەيران
چوۋ بۆ دەشتى لەۋپۆھ زې دايكى بە باوكى سەيرانى گۆت نابى ئەم كچە لەم مالى
بمىنىت دەبىت لىرە بېرات ئىنجا باوكى ئۆز لىتى پاراۋە و پىتى گۆت نابى ئەم كچە
دەترسى و شوپىنى نىيە بۆ كۆى بچىت. بەلام زېداكەكەى گۆتى من ھەق نىيە
دەبى لىرە نەمىنى ئەم كچە ئىنجا باوكى ھەستا لەگەل خۆى بىردى بۆ دەشتى
گۆتى بابەگيان من كچى تۆم چۆن دلت دى وام لىكەى دايكەت بەبىر دى من ئۆز
گوناه بووم باوكى گۆتى من ناتوانم لەبەر زېدايكەت دەبى بېرۆم باوكى پۇشست و ئەم
كچە بەستە زمانە لەم دەشتە ماۋە ھەر بەرەۋرى پۇشست تاكو گەشتە باژىرتكى
گەرە ئەم كچە ئۆز تىنى بوو كە پۇشست پوۋبارىكى بچوكى دىت بەرەۋ ئەم
پوۋبارە پۇشست ئۆزى ئاۋ خواردەۋە، ئىنجا لەسەر ئەم پوۋبارە سەرى خۆ شوشست
كە تەۋاۋ بو ئەم كچە خاۋىن و ئۆز جوان بوو كوپى پاشاش ئەم كچە جوانەى دى
پىتى گۆت بۆ كۆى دەپۇيت؟ كچە ئۆز ترسا گۆتى: ئەپۆم بەرەۋ ئەم مالى گەرەپە
تاكو ۋەكو خزمەتكار كار كەم لەلەين ئەگەر پىم پىبەدەن ئەۋىش كە دىتى ئۆز
كەۋتە دلى ئەم كوپە ۋە پىتى گۆت لەگەل وەرە من ئىشىكت بۆ دەۋزىمەۋە.
ئەۋىش ئۆز خۆش حال بوو گۆتى: ئەگەر وام بۆ بكەى تاكو مردن ئەم چاكەپەت
لەبىر ناكەم بەلام ئەم كوپە مەرجىكى ھەبوو ئەۋىش ئەۋە بوو كە پىتى بلىن كە
بۆچى و لەبەر چى لەۋپۆ چۆن ھاتتە ئەم جىگاپە كچەش بە گرىانەۋە چىرۆكى
خۆى ھەموو بۆ كوپە باس كىرد كچەكە نەيدەزانى كە ئەم كوپە كوپى پاشايە كە
چىرۆكەكەى بۆ گوت پىكەۋە بەرەۋ مالى پاشا پۇشست بەلام كوپە بە
خزمەتكارەكانى گۆت پىتى مەللىن كە ئەۋ كوپى پاشايە! ئەۋانىش لە دوايىدا پازى
بوون.

لەم كاتە كە ئەم كچە كارى ئۆز جوانى دەكرد ۋاى لىھات كە كوپى پاشا تەنھا لە
دەستى ۋە ياخوت ئەۋ نان بخوات. تاكو پۇژىك دايك و باوكى ئەم كوپە واتا پاشا و
ژنى پاشا گۆتيان كە كوپىان گەرە بوو بۆيە دەبى ئەمە بەدۋاى ژنىكدا بگەرپىن بە

مه رجيك ژنه كه له ماله كي به ناوربانگ بيت له دواييدا سه يرانيش كوپه كه ي خوڅ
 ده ويست كه پاشا زاني كوپي پاشايه زور خه مي خوارد و گوتي ده بي له بيري كه م
 نينجا كوپه پازي بوو گوتي ده بي كچاني باژيرمان و گونده كاني ده ورو به رمان
 هه موو به ينن تاكو منيش كچيك هه لير ژيرم و له گه ل هه موو خزمه تكاره كاني هه موو
 جينگايه ك نه وانيش له يه كه مه وه پازي نه بوون، به لام كوپه پاشا خوڅ نه خوڅ كرد
 له دواييدا پازي بوون كه نه م هه واله به زپدايكي سه يران گيشت گوتي ده بي نه م
 برؤم و نه وه ي تاكو كچي من بيتته خيزاني كوپي پاشا تاكو نه م سه روه ت و ماله بؤ
 كچي من به ينن ته وه تاكو نيتمه ش ده وله مه ند بين هه لسا چوو بؤ بازار گرانتيرين
 كراس و جوانترين كراسي و كچه ناشيرينه كه ي كړي نه م له م كاته دا سه يران گوتي
 من ناتوانم برؤم چونكه من هيچ كراسه كي ديكه م نيبه له به ري كه م، به لام سه رو كي
 خزمه تكاره كاني مالي پاشا گوتي من كراسه كم هه يه هي كاتي كچينيمه نه گه ر
 بتواني بوخوت ده ستي تيوره ده ي چاكي كه ي من ده تده مي نه ويش زور خوڅ حال
 بوو گوتي به لي به لي من ده توانم چاكي بكه مه وه، نينجا هه لسا سه يران كراسه كه ي
 جوان كرد و له به ري كرد جوانتري ليد هه هات له كاتي هاتنه ده ره وه ي نه وه هه موو
 خه لگه ته ماشاي سه يرانيان ده كرد و ته ماشاي جواني نه م شوخه جوانه يان ده كرد
 نه ويش زور شه رمي ده كرد كه گيشته به ر ده رگاي پاشا پيش برؤن بؤ ژوروي هه ر
 له هه مان كاته دا كوپي پاشا به ته ماي سه يران وه ستا بوو، نينجا له و كاته دا زپدايكي
 له پيش ده رگا سه يراني دي و پي گوت توكي نه ويش ديست زاني كه نه مه
 زپدايكي يتي گوتي توكي زپدايكي هات هه لئيت نه ويش هات له به رده مي سه يران گريا و
 گوتي من زور په شيمانم من ناتوانم له خوم خوڅ بم نينجا چؤن توكي له من خوڅ
 ده بي نه ويش به هه موو ساده يي و ساكاري خوڅ گوتي هه ر چؤننك بي توكي دايكي
 مني و كچت خوشكمه و پياووه كت باوكه نينجا من له هه مووتان خوڅ ده بم
 نه ويش به فيروه گوتي ده تواني نيستا برؤن بؤ ماله وه تاكو كراسه جوانه كه ي
 له به ركه ي نه ويش گوتي نا سوپاس كراسه كه م هيچ عه يبي نيه. نه ويش گوتي نا
 چؤن ده بي له گه ل كراسي خوشكتم كړي گؤتم ده بي بؤ سه يرانيش بكرم نه گه ر چي
 ليره بيت ياخوت ليره نه بيت نه م كچه به سته زمانه زور خوڅ باوه پ بوو هه لسا
 به زم و په زمي مالي پاشاي به جي هيشت و به نو زپداكه كه ي كه وت و تاكو
 گيشته وه ماله وه كه گيشته پيش ده رگاي ماله وه زپداكه كه ي رقي خوڅ لي
 ده ره يناوه پي گوت برؤ ژوروي تاكو كچم بده م به شوو بؤ كوپي پاشا تاكو نيتمه
 پاره مان هه بي وه با بيت بلنم باوكيشت مردووه له و كاته وه ي كه نه توي له ده شتي
 به جي هيشت، نينجا نه م كچه به سته زمانه ته حه مولي نه وه هه موو شته ي نه كرد
 يه كسه ر دلي له خو بؤوه، له خو چوو له و كاته دا كوپي پاشا به ته ماي سه يرانه نه و

هه موو به زم و هه رایه ی کرد له بهر خاتری چاوی سه یران ئینجا که کهه کانی باژێر و گونده کان کۆبوونه وه زردا کهه شێ کهه ناشیرینه که ی برد له گه ل کراسی سه یران، وه که پۆیشتن به ره و مائی پاشا کوپه پاشا هه روا چاوی خۆی ده گێپێ به دوای سه یران که چس دیار نه بوو به لام خۆی پی نه گهرا و به ره و ژووری خزمه تکاره کان پۆیشتن و به سه روکی خزمه تکاره کانی گۆت کوا سه یران؟ من به ته مای ئه و وه ستایمه ئه ویش پی گۆت له میژه سه یران هاتۆته ده ره وه به ره و ئاهه نگه کهه کوپه ش زۆر سه ری سوپما وه گۆتی من ده پۆم به دوای ده گه پیم که پۆیشتن بۆ ناو ئاهه نگه کهه وه کو شیت له م کهه یه ده گه را وه نازانی کهه خۆشه و یسته که ی وا ده ستگیر کرایه له لایه ن زردا کهه ی که پۆیشتن بۆ ئاهه نگه کهه که ئه م ئاهه نگه ده ستن پی کرد کوپی پاشا زۆر دلی ته نگ و ناخۆش بوو وه گوته دایک و باوکی ئه و ی ئه م ده مه ی نه هاتوو من که س هه لئابژێرم تا کو خۆشه و یسته که م نه بی، ئه و ه ئه و ی هه لئه بژێرم ئینجا دایک و باوکی پازی نه بوون وه گۆتیان ده بی هه ر که چیک بۆخۆت هه لئابژێری چونکه نابیت بنه ماله که مان په یان نزم بێته وه به ره و پاشایه کانی باژێره کانی تر.

ئه ویش گۆتی من که س هه لئابژێرم تا کو سه یران نه بیت له م کاته دا ده بینیت کهه په شه که ی خوشکی سه یران و زردایکی هاتوو نه لای پاشا به چاوی پر له فرمیسکی به درۆوه گۆتی کوپه پاشا من هاتوو مه بۆ لای سه یران مردیه وه گۆتی ئه گه ر به راستی ئه منی خۆش ده و ی ده بی خوشکی من به بینیت له جیات من تا کو ژیا نی خوشکم وه کو منیلێ نه بیت کوپی پاشا پی باوه ر نه کرد چونکه ئه و هه موو راستیه کانی ده زانی گۆتی من پیت باوه ر نا که م به لته چیه به رامبه ر ئه م قسه یه ی که ده یکه ی؟ گۆتی ئه م کراسیه گۆتی من وا ده مر م به لام به م کراسیه باوه رت پی ده کات که سه روکی خزمه کاره کان کراسه که ی دیت گۆتی به لێ راسته ئه م کراسیه هی منه که دابووم به سه یران به لام پیم بلی چۆن مرد؟ گۆتی که ئه منی دی له گه ل خوشکه که ی به کسه ر دلی له خۆ چوو دوا یی ئه م قسانه ی کرد و مرد، به لام کوپه پاشا هه ر باوه ری پی نه کرد. یه لام ئه و وایزانی له ترسان خۆشه و یسته که ی مردیه هه لسا زردا کهه ی له گه ل کهه که ی ده رکرد وه یه کسه ر کوپی پاشا دلی له خۆ چوو ئه م کوپه بۆ ماوه ی یه ک مانگ هه ر نه خۆش بوو، به لا زۆر بیر ی له سه یرانی ده کرد وه که چۆن بی نی و چۆن خۆش یویست چۆن لیک جیا بوونه وه به لام ئه و هه ر له و باوه ره ی دابوو که مردنی هزی ترسانه که ی بووه له زردا کهه ی ئینجا زردا کهه ی وه پیشانی سه یرانی به سته زمان هه موو ئیشی ناو مائی بۆ ده کرد. وه هه موو پۆژیک تیری له م کهه به سته زمانه ی ده دا، وه پۆیشتن بۆ جیگایه کی زۆر دوور تا کو کوپی پاشا پی

نەزانىت زۆرچار سەيران دەويست ھەللى بەلام نەيتوانى گۆتى پۇژىك سەيران بە زىداكەكەى گۆت من ئەپۇم بۇ ئەم باژىرە شت دەكپم لەجياتى تو ئەويش سەيرى كرد و گۆتى باش بەلام ئەگەر ھەللى ئەوجارەى بەپاستى دەتكوژم ئەويش گۆتى من بۇ ھەلدىم ئەوكەسەى خۆشمەدەويست لەدەستم چوو ئىستا بۇ خۆى ژىنكى تىرى ھىتاو ھىوادارم دللى خۆش بىى وە ژيانى سەركەوتووبىى. بەلئىنت پىى دەدەم ھەلئايەم چونكە نە دايكم و نە باوكم ماو ھەتو زياتر بۇ كوئى بچم؟ پاشان زىداكەكەى پىى گۆت باشە زۆرى ھەللى بپۇ بۇ بازار. بەلام پىش نىو ھەللى مالى بيت. ئەويش گۆتى باشە كە پۇيشت بۇ بازار دەپىنى زۆر قەلەبالغە خەلك زۆر ھاتوچوو دەكەن ئەويش پرسى ئەمە چىيە؟ گۆتيان ئەو ھەللى پاشاى فلان باژىر ھاتىبە بە ميوانداری وە دەلئىن زۆر كوپىكى قۇز و جوانە ئەويش بىرى لە خۆشەويستەكەى كرد كە لەم كچەى تىپەپى كوپە شىتىكى وەبەر چاوى كەوت گۆتە خزمەتكارەكانى ئەسپەكە پاگرن ھەندى ئىشم ھەللى لىرە كە ھاتە خوارەو ھەكسەر سەيرانى دىت يەسەر كچەكە لەخۆشيان دللى لەخۆ بۆو ھەللى خۆى چوو كوپە پاشاش ديار بوو ھىچ كەسى ھەللىبازاردبوو بىكاتە ھاوسەرى خۆى يەكسەر سەيرانى لەگەل خۆى بردەو ھەللى مالى ئەو پاشايەى كە سەيران لەو باژىرەيە برديانە زۆرەو ھەللى پاشا گۆتە خۆشەويستى سەيران ئەم كچە پىس و پەلۇخە كىيە پىتە؟ ئەويش بە تووپەيى پىى گۆت تۆ دەزانى كچىكى چۆنە بۇ ئەو ھەللى دەللى لەناخى ویدا دەللى تاكو بزانى ئەم كچە باشە يان نا باش بزانی ئەم كچە بە لە من و تۆش خاوتىرە! ئىنجا كچە ھەللى ھەللى ھاتەو سەرەخۆى كە ھەستاو ھەللى پاشاى لەكە گۆتى تۆى لىرە وامزانى خەونە پىى گۆت نا نازىزەكەم خەون نىيە پاستىيە وە ھەللى پىكەو ھەللى دەللى يەكسەر چوون زىداكەكەيان ھەللى لەگەل خوشكەكەى بە سەيرانيان گۆت چىيان لى كەين؟ گۆتى ھىچ من لەناخى دلمەو ھەللى لىيان دەبوورم زىداكەكەى ئەمجارە بەپاستى بەسەيرانى گۆت كچە لە دايك و خوشكى بەرەو گوندى خۆيان پۇيشتن سەيران و كوپى پاشاش بەرەو باژىرى خۆيان پۇيشتن وە گەيشتن بەشتىك و ژيانەكى خۆش بەسەريان برد لەگەل يەكتر.

- لە ھەكايەتى كوردەوارى، زۆر چىرۆكى گرنگ و ئەفسانەيى بۇ كچە جوان و بىى دايكەكە و كچە ناشرىن و زىداكەكە داپىژراو ھەللى جۆرە ھەكايەت و ئەفسانە پاش بگرە و بەردەيەكى زۆر كچە بىى دايك و حوان و ھەللى كە بەمرانى خۆى دەگات، ئەو ھەللى ئەم ھەكايەتە لە زۆر ھەكايەتى تىرى ئاوا جيا دەكاتەو دلساى و لىبوردەيى (سەيران)، سەيرانىش ناوئىكى تازەيە و لە كچە جوانەكە نراو ھەللى.

کیژی پاشای

کۆکردنه وهی: ئاشنا جه مال سلیمان

شلێر عبدالله مه غدید

گێڕانه وهی: نساڕ توفیق غریب

هه بوو نه بوو داکه ک و کوپه کی فه قیر هه بوون له گونده کی، نه و کوپه پۆزی به
سی دره مان چووینه ئیشی پۆزه کی ده چیه ئیشی له سه ر پزی ده بین سی
که س دانیشینه خه ریکی گه مه کردنن له سه ر کو دییه کی. به کنیان داده چی و
سه لامیان لی ده کا و لییان ده پرس سی ده ری نه نگۆ چ ده کن؟ نه وانیش ده ری
نه مه گه مه کی ده که یه له سه ر نه و کو دییه ی هه ر که س بیاته وه ده بیته هی
خوی. نه ویش نه گه ر نه منیش بێم بکه م و برده وه ده دهنه منیش. نه وانیش
ده ری نا. نه ویش ده گه وان داده نیشی هه تا مه لا بانگ ده دا که مه لا بانگ ده دا
هه رده سستی ده ست نوێژی ده شوا و نوێژی ده کات و دیته وه سه ر گه مه که ی
هه تا ده بیاته وه هه رناسستی دوا یی ده بیاته وه کو دییه که ی ده دهنی. ده چیه وه
مارێ داکێ ده ری کور شه پارم بدی به شه کر و ده رمان بده م نه ن مایه.
نه ویش ده ری نه و پۆکه نه چویمه ئیشی ئیشم پی نه کرایه نه خۆش بویمه. لۆ
سبه یی نه و چیه ئیشی له سه ر پزی ئیشی به کن مارێ پاشای داده چی کیژی
پاشای له سه ر بانی ده بین، دیته وه ده ریته داکێ ده بی بچه داخواری کیژی
پاشای، داکیشی سی پۆزان له سه ر یه ک ده چیه مارێ پاشای و دیته وه ناویری
له بهر مارێ پاشای وه بی کوپه که ده ریته داکێ نه چووی؟ داکێ ده ری چویمه
به س نه ویرایمه وه بریم. جاره کی دی ده چیه وه نه و جاره ژنی پاشای ده ری
دا پیره لۆ هاتی چ ئیشت هه یه؟ نه ویش ده ری یه ک تاقه کوپم هه یه دیاره
عه جه لی به ده سستی پاشای هاتی ده وای کیژه که و ده کاتن. نه ویش ده ری چ
قه ی دیه نه گه ر قسمت بی هه رده بی دوا یی ژنی پاشای ده چی واریته پاشای
ده ری نه و ماره فه قیره هاتینه بۆ کیژی مه داوای کیژی مه یان کردیه. پاشاش
توپه ده بی ده ری کو ده بی نه و فه قیره داوای کیژی من بکاتن دوو خورامان
ده نیری له دو کوپه فه قیره که نه وانیش ده چن لۆی ده یزن و پاشاش ده ری:
نه توو چی داوای کیژی من ده که ی پاشا زۆر پی سی سه یره که نه و فه قیره داوای

کیرئی وی بکا. کورپه کەش دەرئ: پاشام خۆش بی ئەتو هیزى خۆت هەمووی
 بینه ئەمنیش هەموو هیزى خۆم دینم ئەگەر ئەمن لە توم بردهوه ئەوه دەبی
 کیزه کەتم بدەیت. پاشاش دەرئ باشه پازى دەبی. پاشاش دەچی چەند خزم و
 کەس و خورام و هەموان خەپ دەکاتەوه هەتا لە کورپه فوگیره کە بدەن و
 بەسەریدا سەریکەون کیزه کەى نەدەنئ. کە وەختى خۆى دادئ کورپه کە دەچی
 خۆى ئاماده دەکا و کەچە ساقزیه کى لەبەر دەکا و کودیه کەى دەباغەری خۆى
 دەنئ و بە تاقي تەنئ دەچی. کە دەگاتئ دەرئ پاشام خۆش بی هەر ئەوه نەندە
 هیزەت هینایە؟ پاشا دەرئ ئا. کورپه کە دەرئ ئەوه نەندە کەمە هەندە کى دیش
 بینه. پاشاش دەچی هەندە کى دیش دینی هەمووان خەپ دەکاتەوه هەتا لە
 کورپه فوگیره کە بدەن و هەردوولا خۆیان ئاماده دەکدن و دەیانەوی بچن لە
 کورپه کەى بدەن کورپه کەش دەچی کودیه کەى لە باغەری دردینی سەری
 دەکاتەوه زەنگە زۆرەى تیدایە بە پەلایان دەکاتن بە خەرکە کە یەوه دەنوسئ
 زۆرى بە خەرکە کە و پاشای وەدەدەن و تا خەرکە کە زۆر داواى لێدەکەن کە
 ئەو زەنگە زۆرەیان لە کۆرکاتەوه ئەویش لە دیاریان پاوەستایە و تەماشایان
 دەکاتن کودیه کە لەسەر دەستییه زۆر رەجای لێدەکەن ئەویش دەرئ کودیلە
 زوو، ئەکسەر زەنگە زۆرەکان دەچنەوه ناو کودیه کە و سەرەکەى قەپات
 دەکاتەوه چۆوه مارئ خۆ خەرکە کەى هەموو کەپ و کۆر کرد. ماوێه کى پئ
 دەچی هەتا خەرکە کە و پاشا چا دەبنەوه ئەوجا پاشا لە دواى دەنیرئ دەرئ
 بابئ. کورپه کەش دەچی پاشا دەرئ با کیزه کەم بۆتوو بی کورپه فوگیره کەش
 دەرئتە پاشای خۆ ئەوها ئەمن کیرئى توم ناوئ دەبی مار و زێر و خانیشن لۆ
 بکەى ئەوجا دەم هەوئ. ئەتوو چ بخۆى ئەمنیش ئەوى دەخۆم دەبی داکیشم
 ئەوى بخوا ئەوجا پاشا کیزه کەى دەداتئ مەسرەفى لۆ دەکا و ئاها نەنگە کەش
 لەسەر پاشای دەبی ئەمنیش ها تەوه هیچم پئ نەبڕا.

= ئەگەر لە واقیعدا پاشاکان خۆین و فرمیسکی هەزاران دەپژژن و بەرەمى
 ماندوو بوون و ئارەقەیان دەخۆن، ئەوا لە حەکایەت و ئەفسانان، کورپه
 هەزار زۆرجار بە زۆر شیوه کچی پاشا دەخوازئ و هەندئ جار دەشبیتە
 پاشا.

سەر كوديله

گۆپرانه وهى: شكره مسته فا قادر

هه بوو نه بوو له گونده كى منداره ك هبوو پتيان ده گوت سەر كوديله، پۆژه كى
سەر كوديله مندارى گوندى هه مووى خپ ده كاته وه وده رى وهرن بابچينه داران،
ده چنه داران و داران ده كهن و ده خافرين. هه تا شه ويان به سهر دا دى دهنگى
سه يان دى له و لاش ته ماشا ده كهن چرايه ك پيگرايه، سەر كوديله ده ريتيه
منداره كان له دوو دهنگى سهى ناچين سه دهن خۆن با به دوو ناگریدا بچين
بزانين ئاوه دانى لتيه. ديوه كه له ژوو ريتيه كه ده بينى كۆمه ره منداره ك ده چنه
ژورى زۆر پيى خۆش ده بى فهرمووى له منداره كان ده كات و ده يانباته ژوو رى
ديوه كه ده ريتيه منداره كان بنوون، ده رى نه وشۆكه منداره كان هه موان ده خۆم.
ديوه كه ده سهريان ده سوپى ده رى: كى خه فیه؟ كى نه خه فیه؟ يه كيك له
منداره كان ده رى مامه سەر كوديله نه خه فیه. ديوه كه ده رى: سەر كوديل لق
ناخه فى؟ سەر كوديله ده رى: داکم هه موو هيواران گهنمى لق ده كرينه بريشكه
هه تا نه ن خوار دبانه نه ده نوستين نه ویش ده رى: سەر كوديله چه ندی گهنم
بهرژنیم؟ سەر كوديله ده رى: بيزژينگه ك. ديوه كه گهنمى برژاند منداره كان
خوارديان و چوونه وه بنجى. ديوه كه نه و جاره ديسان گۆتى: كى خه فیه؟ كى
نه خه فیه؟ يه كيك له منداره كان ده رى مامه سەر كوديله نه خه فیه. ديوه كه
ده رى: سەر كوديل لق ناخه فى؟ سەر كوديله ده رى: كه هيواره داده هات داکى مه
ده چوو له كانى ئاوى لۆمه به سه ره دى ده ينا. ديوه كه ده چى ئاوى بينى سى
جاران ديتيه وه ده رى سەر كوديله داکت كو ئاوى به سه ره دى دىنى؟ نه ویش
ده رى: داکى مه ده چوو سه بينى بنيشته تارى ده ينا به بنيشته تاره كى
كونه سه ره ده كانى پى قه پات ده كرد. نه و جاره ده چى به بنيشته تارى
كونه كان قه پات ده كاتن ده چته وه كانى ئاوى بينى. كه ديوه كه ده پوا سەر
كوديله ده ريتيه منداره كان با هه ريپين نه وه ديوه نه وشۆ ليره بمينيينه وه
هه موان ده خوا هه تا سه بينى نه و جا سه ركوديله منداره كان خپ ده كاته وه
ده رى دوو ده ستي يه ك بگرن. پيى بزر ده كهن ناچنه وه گوندى خۆ له شه وى
هه تا سه بينى به پييه وه ده بن خه ركه كه له خه وى هه ره ستن ده چن نويزى

بکەن دەبینن کۆمەرە مندارەك لەسەر گوندەکی دانیشتیڤە خەرکی گوندەکە ی
مندارەکان دەبەنەوێ ماری نانیان دەدەنێ دوو سواریان دەکەن بە وراغان
دەیانەنەوێ گوندەکانی خۆیان مندارەکان دەبەنەوێ کەن دایک و بابێ خۆیان و
داک و بابەکانیش زۆر کەیف خۆش دەبن و مەمنونی خەرکی گوندەکە ی دەبن و
ئەمنیش هاتەوێ هیچم پێ نەبێ.

- دێو لەگەڵ ئەوێ هێزێکی زۆری هەیە و زۆر مۆش هەن کە سودیان لێ
دەبینن، بەلام، لەگەڵ هەموو ئەمانەدا ئەفسانە و خەکایەت گێلی و
ساویکەیی دێو دەکاتە خالی لاواز و بەم خەڵە لاوازه لە بەرامبەر عەقڵی مێژو
- هەندێک لە مێژوێکان. ئەکە هەموویان - دەدۆزێن! !

پیر عهولکه

دهرین له نئیزیک گوندهکی پیر عهولکه هه بووه پیر عهولکه و دئو مرقیان خواربیه. مه غریبهکی پیر عهولکه له ده رکئی مارهکی ده دا ده ری ئه من فه قیرم ئه وشوکه پام بگرن پیم نووره. ماره کهش تازه بوکیان هینا بوو. بوکه که ده ریته خه سووی کچی ماموژن نه وه پیر عهولکه به به شهر نییه ئه وشو هه موان ده خوا. پیره ژنه کهش ده ریته بوکی خوی ئه توو دونی هاتیه ماری من به ته مای خیری له ماری من بیهیه ده ری ئه من نه وه خیره ی نه که م فه قیره ئه وشوکه لیره ده بی سبهینی ده پوا، نه وشه وه ی له وی ده مینیتته وه ماره که خیزانیکسی زور بووینه که وه ختی نوستنن دای هه موو ده نوون بوکه که ده چی خو ده شاریتته وه ده زانی پیر عهولکه به خوی له ناو کای ده شاریتته وه له ناو کای ده بی. پیر عهولکه ش ده زانی هه موو نوستینه ده چی ده رمانی دینی و به سهریان داده کا هه تا پی له خر بچن گورسیشی بیبه که ره وه اتیان پی داده کا به گورسی ده یان به ستیتته وه له دوو خویان پاده کیشی ده یان باته سه رگوفه کی پیر عهولکه ش به هه موو تاقه تی خو هاوار ده کا و ده ری هه ریمه تی هه ریمه تی نیچیر گرتیه و ویم پامه تی بانگی پیر عهولکه کانی دی ده کا ده ری وهرن نیچیرم گرتیه و ئاریم که ن، خه رکئی گونده کهش ده رین ده بی ئه وشو پیر عهولکه ماری کبی کورکربیتته وه هه موویان ده چن و ته قی لی ده که ن و پیر عهولکه که هه ردی ده چیتته وه جیی خو. خه رکه که ده چن که له شه کان ده به نه وه ماری ده یان به نه ژوری بوکه کهش له ناو کابینه که ی بیتته ده ری بوکه که ده ری ئه من ده زانم چایان بکه مه وه ده چی چاروکی خوی ده سوتینی توژی چارکه سوتایه که یان له کونی که پوویان ده کا چایان ده کاته وه. بوکه که ده ری نابی خه سووی بینه وه چاکی ناکه مه وه به قسه ی منی نه کرد هه تا نه وهان به سه ر هات. خه رکه کهش ره جای لی ده که ن که نه ویش چاک بکاته وه نه ویش له بهر خاتری خه رکه که ی چاکی ده کاته وه خه سووه کهشی وه عدی به بوکه که ی ده دا که نه و جاره له قسه ی ده رنه چی. پیر عهولکه ش زور غه مبار ده بی و ده ری جامبازه که وه ی له من کرد بوکه که وه ی له من کرد.

= له م نه فسانه به که باسی دئو و پیر عهولکه ده کات، وا دپه بهر چاو که پیر عهولکه له دئو پتر له مرق نزیک بی و واپیده چی مرقه دئو بی، به پیتی ده قه که.

برادر

گۆرپانه وەي: شكريه مسته فا قادر

دوو برادر ده بن دوو برادره كه ده رين با لو نيشي بچينه ئيراني يه كي گۆشه نانه كي ده باتن هه تا ده گه نه حاجي ئومهران ناني يه كيكيان ته واو ده بيت به ئيني به يه كتر ده دن كه خيانهت له يه كترى نه كن كه ناني برادره كه ي ته واو ده بيت برادره كه ي تر ده ريتته برادره كه ي خوي ته واو ناني من با ئي تو بخوين، برادره كه ي ده ري وه لا ئه من ناني خوت ناده مي گۆشه نانه كي له پشتي خوي هه رده دا و ده پوا ده چيته ئيراني برادره كه شي شه وي به سه ردا دي شه وي ده چيته نه شكه فته كي له ناو نه شكه فته كي دوو كوني تيدا بوو له هي ده عبا و شتي ده چوو خوي شارده وه دوايي گورگ و شيريك هاتنه ژوري گورگه كه ده ريتته شيره كه ي مام شير ئه وړوك هيچت په يا نه كرديه ؟ ده ري ناوه لا ئه و زگمه ديشي له برسان ئه و جا وه ره نانت لي بربايت بيت نه كرى خيري لي ببيني شيره كه ده ريتته گورگه كه ي نه دي نه تو مام گورگ نه ويش ده ري نه منيش هه ره كه ي تو نه وچه وه ره نه تواني خير له خه زينه ي ببيني كه سبه ينه دادى پياوه كه ده چي جي شيره كه ي هه رده داته وه يه ك تووره گه زيپي ده بينته وه كه كيژي پاشاي نه خو شيبه كي گرتيه پياوه كه ش له خه وني دا عيلاجي كيژي پاشي ده ببيني كه به خيني سه ي چاك ده بيتته وه ده گاته شوانه كي شوانه كه سه يه كي پتيه ده ري نه ري كا كه نه و سه يه ي نافرو شي نه ويش ده ري كا كه نه و سه يه ت لو چيه نه ويش ده ري بفروشي ده ليره ت ده ده مي نه ويش ده يداتي ده ري هاني نه وه (ه) ليره ي ترشت بده مي لوم بكوژه وه نه ويش ده ري باشه ده ري هاني نه وه (ه) ليره ي ديش خوينه كه م لو دناو شته كي بكه نه ويش ده ري باشه، نه و جا ده چته كن پاشاي ده ري نه من ده زانم كيژي تو چاك بكه مه وه پياوه كي غه ريب بوو پاشا فشه ي پي دي ده ري نه من نه و هه موو عيلاجه م ليكرد چا نه بووه نه تو كو دوتاني چاكي بكه يه وه دوايي پازي ده بي ده ري باشه يه س چاكي بكه يه وه هه رچي بري ده ت ده مي به س نه تو لي بگه پي نه من به خو بجه ژوري ده ري باشه پياوه كه ده چي به خويني سه ي كيژه كه ي چه ور ده كا پاشي چه ند رۆژان كيژه كه چاك ده بيتته وه پاشاش

دەريته پياوهكەي هەبو مەلای بینه و ماره‌ی كه كيژه‌كەي دەداتى و دوكانە‌كى گەوره دادەنى ماری دەداتى، پۆژه‌كى برادەرەكەي دیتەوه پيش دوكانی برادەرەكەي دەري ئەري ئەتو فران كەس نى؟ ئەويش دەري بەري وەللا برادەرەكەي لىي دەپرسى دەري باشە ئەدى ئەتو نەچوبوويه ئيرانى لىره چ دەكەي دەري بەري وەللا بەس هيچم نيشم وەدەست نەكه‌وتيه، ئەدى ئەتو بە چ ئەو ماره‌ت پەيا كرده ئەويش دەري كه لەتو جودا بوومه‌وه شەوي لە ئەشكه‌فتى مامه‌وه گورگەك و شيرەكى لىبووخەزىنەي بن پىي شيرەكەم هينا نى بن پىي گورگەكش مايە ئەويش سەبەينى زوو دەچيته‌وه ئەو جىيەي كه برادەرەكەي باسى كرد كه دەگاتە ئەو كونه ئەشكه‌فتەي كه شيرەكە و گورگەكەي لى بوو شەوي لەوي دەمينيته‌وه شەوي شيرەكە دەريته گورگەكەي ئەري بۆنەك ناكەي گورگەكەش دەري بۆنى بە بۆنى بەشەران دەچى كابرايەكى لىيه دەبينه‌وه پارچە پارچەي دەكن و دەيخۆن ئەو‌هش تەماح.

= پيشتر زۆرجار گوتوومانە، هەكايەت و ئەفسانە پاهينانى مرقە بەهۆي
 حيكەت و پەوشتەوه، لە ئەفسانان، هەميشە عەقل و پاكي و پەوشت جواني
 پاداشتي چاكەي خۆي وەردەگريته‌وه.

گۆرستان

گۆرپانەوێ: فاتیمە عەلی. ئەویش لە دەمی باوکیبەو وەری گرتووە

تەمەن: ٦٧ ساڵ خەلکی: کەلار

کۆرێک کچیکی خزمی خۆی زۆر خۆشویستوو چوونکە کچەکە تا بێتی جوان و بالا بەرز و دلەرفێن بوو و هەم لە بنەمالەییەکی ناواریش بوو. بەلام هەرچەندی چوووە داخواری ئەو کچە کە بیدەنی کەچی باوکی کچە پازی نەبوو. بۆیە کچەی خێر لەخۆ نەدیو لە داخی دلەرقی باوکی بەمەبەستی خۆکوشتن خۆی فێی دەداتە نیوگۆمە ئاوێکی قۆلەو دەخنکی و پاش مردنەکەشی لە گۆرستانی ئاویی دەینێن، لەم لاشەو کۆپەیی خۆشەویستی کچە لە حەزەتا شێت و هار دەبی. بۆیە بریار دەدات کە لە نیو شەویکی درەنگدا بەخۆی و بێل و قازمەیکەو بەجێتە سەرگۆپی کچەکە و لە گۆرەکەیی دەری بەیئێ و بۆ ئاچار سیمای جوانی خۆشەویستەکەیی بێنی بۆیە ئەوکارە دەکات و کچەکە لە گۆرەکە دەردێنی. ئا لەوکاتەدا کە دەیهوێ بۆ ئاچار ماچیکی کچەکە بکات بە ئەمری خودا کچەکە بەزمان دیت و دەلی بپۆهەیی نەفرەتت لی بیت. من شەیتان وازی لی هیناوم بۆچی تۆ وازم لی ناھیتی. دەی خێرا زوو بمخەرەو جیگای خۆم بۆ کۆرەکەش خێرا بەدەستی خۆی ئەمجارە خۆشەویستەکەیی لەگۆر دەنێتەو و خۆلەکەیی بەسەردا دەکات. ئێتر پاش ئەم پووداو کۆرەکە شێت و هار دەبی و دەمریت.

= لەم حکایەتە باس لە خۆشەویستی دەکات، بەلام، کۆرە پاش مردنی کچەکە گۆرەکەیی هەلەدەداتەو، شێت دەبی، لە ئەفسانە کچە زیندوو دەکاتەو و قسە بە کۆرە دەلی: بەلام، لە واقعیدا کۆرە هەر ئێسک و لاشەیی مردووی کچەیی دیو و ئەمەش وەک سەدەمەیک بوو بۆی و خۆی لەبەر نەگرتوو و شێت بوو، کەچی حکایەت کچە زیندوو دەکاتەو و بەقسەیی دێنی.

مەر و شوان

گفتوگۆی نیوان شوان و مەریك بەم شیوهیه ده‌بیت

ئاماده‌کردنی: کاروان صالح عوسمان

ره‌فیع شوکر مه‌حمود

- شوان له مەرکه‌ی خۆی ده‌پرسیت بۆچی وا نه‌خۆش و لاوازی هیچ شیرت تێدا نه‌مایه؟

- مەرکه‌ وه‌لامی شوانه‌که ده‌داته‌وه و پێی ده‌لی: هه‌مووی خه‌تای تۆیه نازانی مەرکه‌کانت باش ب‌ه‌وه‌پێنی. له زستانان ده‌مانبه‌یه نزاری و به‌هاوینان ده‌مانبه‌یه به‌ر پۆژی. که مەرکه‌کان له‌م وه‌رزه جیاوازه که‌ی‌فیان به‌م دوو شوینه نایه‌ت.

- شوانه‌که به‌ مەرکه‌کان ده‌لێت: نه‌ی چیتان پێ خۆشه تا بۆتانی بکه‌م؟

- مەرکه‌کان به‌ شوانه‌که ده‌لێن: به‌هاوینان به‌مانبه سه‌رکه‌وی به‌زستانان به‌مانبه جی مامز لی که‌وی.

واتا مه‌به‌ستی مەرکه‌کان نه‌وه‌یه که‌هاوین دامات پێیان خۆشه شوانه‌که‌ که‌رمین و کوێستان بکات له‌هاوین که‌ وه‌رزی که‌رما و وشک بوونی گیای پاوانه‌کانه، شوان مەرکه‌کانی له‌ که‌رمین بباته‌ کوێستانه‌کان بۆ نه‌وه‌ی له‌ کوێستانه‌کان هه‌ر گژوگیای سه‌وزی نه‌وی بخۆن و له‌ ئاوی به‌فراوی کوێستانه‌کان بخۆنه‌و. به‌لام له‌ وه‌رزی زستان شوان مەرکه‌کانی بباته‌ نه‌و شوینه‌ی که‌ پۆژی لی ده‌دات بۆ نه‌وه‌ی که‌رم ببنه‌وه. واتا ده‌بیت به‌ که‌یفی مەرکه‌کان بیت نه‌ک به‌ که‌یفی شوانه‌که.

= له‌م گفتوگۆیه بۆمان پوون ده‌بیت‌وه که‌ شوان چۆن شوانی بکات و چۆن مەر به‌خێو بکات.

چیرۆکی گورگ و پیره‌ ریوی

پۆژیک له‌ پۆژان پیره‌ ریوییه‌ک زۆری برسی ده‌بیت زۆر هه‌ول ده‌دات که‌ نێچیریک راو بکات به‌لام هه‌موو هه‌ول‌ه‌کانی بی هوده‌ ده‌بن. به‌ پێگادا ده‌پوات

له ناکاو چاوی به گورگیک ده که ویت که له و شوینه ده بیت. پتویه که بیر له
فیلک ده کاته وه بویه له گورگه که نیک ده بیت وه لئی ده پرسیت؟

- پتوی به گورگه که ده لیت نه زانی زور له غمی تودامه؟
- گورگه که وه لأم ده داته وه بۆ چی قه و ماوه؟
- پتویه که ده لیت نه وه زستان داهات نه توش نه مسال زورت سه رما ده بیت.
- گورگ به پتویه که ده لیت باشه چی بکهین؟
- پتویه که ده لیت تو پتویستیت به عه بایه کی گهرم هیه به سه ر شانی خوتی
داده ی له سه رما ده تپاریزیت.

- گورگه که ده لیت نه و عه بایه چۆن ده ست ده که ویت؟
- پتویه که وه لأم ده داته وه نه وه هر زور ناسانه. نه و عه بایه له پتستی مه پ
دروست ده بیت بویه ده بیت بچی مه پک بیتنی بۆ نه وه ی نه و عه بایه ت بۆ
دروست بکه م.
- گورگه چوو مه پکی نه سه ویری بۆ پتوی هیناو به پتویه که ی گوت نه وه ش
مه پ.

- پتویه که گوتی پاش دوو پوژی تر وه ره وه.
- پتویه که گۆشته که ی خوارد و پتسته که ی فریدا پاش تیپه پ بوونی کاته که ی
گورگه که چوو له لای پتویه که بۆ نه وه ی عه بایه که ی لی وه ربگری. به لأم پتویه که
به گورگه که ی گوت له پتستی مه پک عه با دروست نابیت ده بی بچیت یه کیکی
تر بیتنی. گورگه که هه مان کاری دووباره کرده وه. به لأم نه و جاره زوری نه مابوو
به ده ستی شوان بکوژیت. گورگه که له فیلکی پتوی تیگه بشت که پتوی نیازی
دروست کردنی عه بای نییه. بویه گورگه که بریاریدا تۆله ی خوی له پتوی
بکاته وه کاتیک گه راپیه وه لای پتوی ده بیننی وا پتوی تیتری گۆشت مه پ خواردیه
و لیتی که و تۆته خه وی. گورگه که که ده مپک بیر کرده وه که چۆن تۆله ی خوی
بکاته وه چوو ته نه که ی هیناو به په تیکه وه له کونی مائی پتوی هه لئواسی هه ر
بای لی ده دا و ده نکسی ده دایه وه پتویه که به م کاره ی گورگه که زور ترسا به م
شیوه یه مایه وه تاکو مرد.

= له م چیرۆکه نه وه په وون ده بیت وه که نه وه ی بیه وه ی به فیل بژی، دواچار
به هه ژاری و بی که سی ده مریت.

چېرۆكى ئەستېرەي كاروان كوژ

لەسەردەمى كۆن كۆمەلگەي كوردى بە كارى جۆراوجۆر توانىويانە بژئوى
ژيانى خۆيان و خىزانىيان دابىن بكن و بەردەوامى بە ژيانى ئاسايى خۆيان
بدەن.

كارەكانى ژيانى ئەوكات وەك كشتوكال كىردن و مەپدارى و پاوشكارى و
بازرگانى بوو جا لەو كار و پيشانە هەندىك پوودا و هەن كە دەشى بە پاستى
پوويان دابى بەشئۆەي جىاواز لەسەر زارى خەك گوتراپنەو. يەككە لەو
چېرۆكانە ئەستېرەي كاروان كوژە كە پووداويكە بەسەر كۆمەلەك كاروانچىدا
دەت لە وەرزى زستان پوويداوە.

پۆژىك ئاسمان سامالە و هيچ پەلە هەورى لەبەر نىيە كاروانچىيەكان وەكو
پيشەي پۆژانەي خۆيان ئەو كەلوپەلانەي كە بازرگانى پى دەكەن لە
ولاغەكانىيان باردەكەن و پزگاي سەختى شاخاوى دەگرەن بەر دواي برىنى
پزگايەكى نۆر ئىوارى كە نرىك مەغرىب دادەت دەگەنە گوندىك كە لەو شوپنەيە
وا پزك دەكەون كە هەموويان ئەوشەو لەو گوندە پشو بدەن و بەسپنەو كە
بەيانى داھات كاروانەكەيان بگەيەننە جى. شەوى بارەكانىيان لە ولاغەكانىيان
دادەگرن و ولاغەكان بۆ شوپنى تايبەت دەبەن.

دواي نان خواردن و نوپى شىوان هەموويان لى دەخەون شەوى زستانان
درىژە مرقە ئەگەر زوو بخەوئە ئەوا نىوہى شەو تىر خەو دەبەت يەككە لەو
كەسانە نىوہى شەوى دىتە دەرەو تەماشاي لاي پۆژەلات دەكات دەبىنى وا
ئەستېرەيەكى گەش ديارە و ئەويش وا دەزانى ئەوا ئەستېرەي بەرەبەيانە
«دەچىتە ژوورەو و هەموو ھارپزىكانى خۆي خەبەر دەكاتەو دەلەت وا
بەيانىدا. ئەوكات وەكو ئىستا سەعات و ئامپىرى سەردەم نەبوو تاكو بزانن
بەرەبەيانە يان ھەر شەو، كاروانچىيەكان بەھوى سروشتى كارگردنيانەو
ئاشنايەتيان لەگەل ئەستېرەكاندا ھەيە بۆ نيشانەگردنى پزگا بەكارىيان ھىتاو
بەلام ئەمجارە ھەلە دەكەن ئەستېرەي نىوہ شەو بە ئەستېرەي بەرەبەيان
تيدەگەن بۆيە وادەزانن بەيانە بۆيە ھەر بەپەلە بارەكانىيان پزك دەخەن و ھەر
بەو نىوہ شەو بەپى دەكەون. بەردەوام دەبن لە پۆيشتن چونكە ھىشتا
كاتىكى نۆرى ماوہ بۆ بەيانى بەم تاريكە شەو پزگايان لى بزد دەبى بەرەو
شوپنىكى ناديار دەچن لەوكاتەش وردە وردە ھەر بەرى ئاسمان دەگرى و
تاريكايى ئەو ناوہ دەگرىتەو تا دەت سەرما زياتر دەبەت و لەناكو بەفر بارىن

دهست پى دهكات و به فرىكى نځرى لى ديت كاروانچيپهكان و نه ولاغانه ي كه پيانه له به فرنقوم دهن و به له ناوچوونى هه موويان كوتاي به چيروكه كه ديت دواكس ده لىت نه ستيره ي به ره به يان ليمان بوى به نه ستيره ي كاروان كوژ.
- راسته ناوى نه ستيره كان به پووداوه كانه وه بهنده.

چيروكى ميره م و ئوغه ن

پاله وانى نه م چيروكه پيك ديت له ژن و ميړديك به ناوى ميره م كه ژنه كه يه و ئوغه ن كه پياوه كه يه. دانيشتووى گونديكن له نزيك پووباريك گونده كه ده كه وىته ناوچه يه كى شاخاوى سهخت وه رزه كه زستانه و له مانگى به فرانبارى دايه.

پياوه كه به يانى له مال دهرده چييت بو جى به جى كردنى كارى خوى. داسه كه ي دهست ده داتى و خوى و گوى دريژه كه ي به ره وشاخ به پيونه بو نه وه ي باره دارك ناماده بكن و كه ئيتواره داديت ده گهرته وه بو مال. كاتيك پياوه كه ده گاته مال ده بينى كه ژنه كه ي له مال نيه ژنه كه ي بو شوشتنى كه رهسته كانى مال پوو ده كاته پووباره كه. ژنه كه هه ر خه ريكى جى به جى كردنى كاره كانى خوى ده بى و كه ش و هه وا پوو له ساردى دهكات ورده ورده به فر ده بارى تا ديت به فره كه زياد دهكات تاواى لى ديت به فرىكى نځرى لى ديت. ژنه كه ده يه وىت بگهرته وه مال به لام له پنگا نځر ماندوو ده بيت له پنگا ده كه وىت سهركا و ماندوو بوون هينى لى ده بين له ناو به فر په ق ده بيت وه. دواى وه ستانى به فر بارينه كه پياوه كه مال به جى دىلى به دواى ده گه پى دواى ماندوو بوونيكى نځر ده يدوزنه وه به لام گيانى ده رچوو. بويه له كورده وارى ده لىن: ميره م ده بينى ئوغه ن ده شكيتنى.

واته ميره م كه ژنه كه يه ده بينى كه به فر ده بارى و ئوغه ن به فره كه ده شكيتنى واته به دواى ده گه پى.

- نه م پووداوه نوونى راسته قينه ي ناو ليئانى وهرزه كانه.

به سه رها تى شوانيك

مانگى نادارتيه و شوان مه په كانى ده باته بواره وارى بو نه وه ي له وى مه په كانى بله وه ريتنى. ده بينى وا چوله كه هيلانه ي دروست كرديه و چهند فره خه يه كى تديا به كه شوان چاوى به م ديمنه ده كه وىت و ده لىت نه وا بوار

داهاتیه ده چیته وه زستانه واری ده لیت ده بی به یانی بجینه بواره واری گوند و کۆز و کۆتانی زستانی به جی هیشته چیخ و ره شماری تیک وه پپچا و له گه ل مه پ و به رخه کانی چوووه چیا ی له گوندی دوور که وتوه ئاسمان ساماله و کات وه ختی ئیواره یه شوان ره شماری هه ل ده دات و مه پ و به رخه کانی له ده وری ره شماره که مۆر ده بن، به لام شوانه که نازانیت هیشته زستان مایه و کاتی به فر بارین هیشته نه گه ری بارینی به فر ماوه، شه و دادیت و به فر ده ست به بارین ده کات به فریکی زۆری لیدیت تا به یانی دادیت شوانه که ده لیت ده بی زوو ئیره به جی بیللم به لام کاتیک ته ماشا ده کات هه موو مه پ و به رخه کانی له سه رمان په ق بوونه ته وه هه چیان نه ماون بۆیه شوانه که زۆر غه مبار ده بیت به م دیمه نه له به ر خۆیه وه ده لیت با بچم سه ردانی نه و چۆله که یه بکه م بزائم چی به سه ردا هاتوه کاتیک ته ماشا ده کات و چۆله که که له سه ر فخره کانی په ق بۆته وه و هه موو فخره کانی مردوون بۆیه شوانه که به چۆله که که ده لیت: (چۆله که ی کۆیستانی مالت کۆر بیته وه له گه ل مالی شوانی کو سه رت له من و خۆت شیتواند به وئ زستانی) شوانه که خۆی و گۆپاله که ی گه رایه وه گوندی به غه مباری.

= له نه نجامی نه م پوو داوانه کورده واری توانیویه تی ئاو و هه وا بناسی:
گوتویانه: هه ره قله و له خه ساره تیک.

چیرۆکی نه فسانه یی

پۆژیک کۆمه لیک ژن چوونه چیا ی بۆ نه وه ی هه ندیک قه سوان بکه ن، زۆر له گوندی به دوور ده که ونه وه. ئیواره دادیتو ناتوانن بگه پینه وه مالی، کاتیک شه ویان به سه ردا دیت ده بینن و ناگریک له شوینیکی دوور دیاره و پوونا کایی دیاره، له شوینیکی تریش ده نکى حه په حه پی سه گ دیت، له شوینیکی تریش ده نکى که له شیر دیت. نه م کۆمه له ژنه نازانن بۆ کام لا بچن که هه رسیکیان نیشانه ی ئاوه دانیه به له و شوینه هه موویان وا بریار ده دن که بچن بۆلای ناگره که. بۆ نه وه ی نه و شه وه له وئ بمتینه وه تاکو سه به یه دادیت نه وئ به جی بیلن کاتی: له ناگره که نزیک ده بنه وه ده بینن وا دیویک له کن ناگره که لئی دانیشتییه و خه ریکی خواردنه کاتیک دیوه که چاری به م هه موو ژنه ده که ویت و زۆر دلی خۆش ده بیت و له دلی خۆی ده لیت یه کیک له و ژنانه ده که مه ژنی خۆم. دیوه که زۆر به خیره اتنیان ده کات و خویان به قوربان ده کات به لام

ژنه‌كان نۆر ده‌ترسین و هه‌ولێ خۆ بزگار كردن ده‌ده‌ن به‌لام ناتوانن. ژنه‌كان بۆ ئه‌وه‌ی خۆيان بزگار بکه‌ن ده‌بێ فێلێك بدۆزنه‌وه‌. یه‌كێك له‌ ژنه‌كان ده‌لێت من فێلێك له‌و دێوه‌ ده‌که‌م و بزگارتان ده‌که‌م ژنه‌که‌ به‌ دێوه‌که‌ ده‌لێت ئێمه‌ له‌ شوێنێکی نۆر دووره‌وه‌ هاتووین زۆرمان تێنێیه‌ ده‌بی‌ت ئاومان به‌ده‌یه‌ی دێوه‌که‌ ده‌لێت ئێوه‌ به‌ چ ئاو ده‌خۆنه‌وه‌ تاكو بۆتان بێنم؟ ژنه‌که‌ ده‌لێت: ئێمه‌ به‌ بێژنگ ئاو ده‌خۆینه‌وه‌ دێوه‌که‌ ده‌لێت: بێژنگ ئاوی تێدا پاناوه‌ستیت، چۆن ئاو به‌ بێژنگ ده‌خوړیته‌وه‌؟ ژنه‌که‌ ده‌لێت هه‌موو جارێ دایکی ئێمه‌ ده‌چوو تاره‌ بنیشتی له‌ داره‌به‌ن ده‌رده‌هێنا و کونی ئه‌و بێژنگه‌ی پێ ده‌گرت و ده‌یکرده‌ قاپی بۆ ئاو خواردنه‌وه‌، دێوه‌که‌ش به‌م قسانه‌ باوه‌ڕ ده‌کات و ده‌چیت ئه‌و کاره‌ ئه‌نجام بدات بۆ ئه‌وه‌ی ئاویان بداتێ دێوه‌که‌ له‌ شوێنه‌که‌ دوور ده‌که‌وێته‌وه‌ و هیچ له‌ ژنه‌كان له‌گه‌ڵ خۆیدا نابات کاتێک ژنه‌كان ده‌رفه‌تیان بۆ په‌یدا ده‌بی‌ت هه‌موویان پا ده‌که‌ن و ئه‌و شوێنه‌ به‌جێ دێڵن. کاتێک دێوه‌که‌ ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ ده‌بێنێ ژنه‌كان ئه‌و شوێنه‌یان به‌جێ هێشتوووه‌ بۆیه‌ دێوه‌که‌ به‌دوایان ده‌که‌وێت بۆ ئه‌وه‌ی ژنێك بۆ خۆی بگه‌ڕێته‌وه‌ به‌لام ژنه‌كان بوناو زه‌ویه‌یه‌کی پێ له‌ دێوه‌که‌ پا ده‌که‌ن کاتێک دێوه‌که‌ به‌ناو زه‌ویه‌یه‌که‌ ده‌که‌وێت و ئه‌و دێوه‌که‌ی له‌ پێی دێوه‌که‌ پاده‌چن و دێوه‌که‌ هه‌ر خه‌ریکی ده‌ره‌هێنانی دێوه‌که‌ له‌ پێی خۆی ژنه‌كان به‌رده‌وام ده‌بن له‌ پۆیشتن تاكو ده‌گه‌نه‌وه‌ گونده‌که‌ی خۆیان له‌ده‌ست دێوه‌که‌ بزگاریان ده‌بی‌ت.

= لی‌ره‌ش دێوه‌ چه‌ند له‌ گێله‌ پیاو ده‌چی. که‌ غه‌ریزه‌ی مرقفانه‌ی هه‌یه‌،
حه‌ز ده‌کات ژنی هه‌بێ، به‌لام، عه‌قلی مرقفێکی ته‌واوی نییه‌ !

گورنام

هه‌بوو نه‌بوو که‌س له‌ خواي گه‌وره‌تر نه‌بوو، که‌س له‌ به‌نده‌ی درۆزن و پوچه‌شتر نه‌بوو. پاشایه‌ك هه‌بوو ئه‌م پاشایه‌ کوپێك و کچه‌ی هه‌بوو، کوپه‌که‌ی ناوی ئه‌حمه‌د بوو، کچه‌که‌ی ناوی گورنام بوو، ئه‌م پاشایه‌ ده‌یه‌وێت به‌خۆی و خێزان و کوپه‌که‌ی بچێته‌ هه‌ج کردن. بیری له‌وه‌ کرده‌وه‌ که‌ گورنام بباته‌ لای مه‌لای گونده‌که‌ تا له‌ هه‌ج ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ فێری خوێندنی قورئانی بکات. دواي ئه‌وه‌ پاشا و خێزانه‌که‌ی و کوپه‌که‌ی به‌ره‌و سه‌فه‌ری هه‌ج به‌پێ که‌وتن کچه‌که‌ی برده‌ لای مه‌لا تا فێری قورئان خوێندنی بکات. پۆژی دواتر

گورنام چووہ لای مہ لاکہ تا بخوینیت بہ لām مہ لا نیہ تیکی خرابی مہ بوو، نہ ویش
نہوہ بوو کہ داوای لہ کچہ کہ کرد کہ خوئی تہ دوو بدات، بہ لām کچہ کہ لہ دہستی
مہ لا پای کرد و چووہ ژوورہوہ دہرکہ کانی قہ پات کرد و مہ موو نہ شیاکانی دایہ
پشت دہرکہ کہ تا مہ لا نہ توانیت دہرکہ کہی بکاتہوہ، کہ مہ لا ہاتہ پشت
دہرکہ کہی داوای لہ گورنام کرد کہ دہرکہ کہ بکاتہوہ بہ لām مہ رچی کردی و
کردی فایدہی نہ بوو مہ لا بیری لہوہ کردہوہ کہ بۆ نہوہی چاوشۆر نہ بی بۆیہ
یا بلّین بہر لہوہی کہ حاجیبہ کان بگہ نہ شاری مہ ولیرئی چووہ زیارہ تیان.
کاتیک کہ گہ یشتہ مہ ولیرئی چووہ لای پاشایہ کہ داوای پیروزیایی کرن لہ
پاشاو خانہ وادہ کہی بہ بۆنہی گہ پانہوہ یان لہ سہ فہری حہج. پاشان پاشا لہ
مہ لای پرسى نہ دی کا گورنام نہوہ بۆ لہ گہرہ خۆت نہ تہیناوه؟ مہ لا جوابی
پاشای داوہ و وتی لہوہ تی نہنگۆ چووینہ حہجی گورنام نہ بینیوہ ما نہنگۆ
نہ وزانیوہ پاشینگۆ گورنام مہ موو پۆئی مہر خہریکی کاری بی نہ خلاقى بووہ.
لہ گہ ل خہ لکی نہم گوندہ. بۆیہ پاشا توپہ دہ بی و بہ نہ حمہ دی کوپی دہ لی
برۆ نہم کچہ تیمم بۆ بکوژہ و جل و بہرگی بہ خوین بکہ و بینہ ئیرہ دہ نا
نہ من ناہیمہوہ نہو مارہی. نہ حمہ بہ پئی کہوت و ہاتۆ ماری گورنام نہوکات
مہر دہرکہ کہی نہ کرد بۆو کہ نہ حمہ لہ دہرکہ یدا گورنام دہرکہی نہ کردہوہ
بہ لām نہ حمہ بہ گورنامی گۆت من نہ حمہ دی براتم نہوچا دہرکہ کہی کردہوہ
داوای بہ خیرہاتنہوہ نہ حمہ بہ گورنامی گۆت نہوہ باوکی منی پەوانہ کردہوہ
کہ گواہ تۆ کاری بی نہ خلاقیت کردیہ کاتیک ئیمہ لہ سہ فہری حہج بووین.
گورنام گوتی نہ زانم نہوہ مہ لا بہنگۆی گۆتیہ بہ لām بہ قورٹان، براکہم من نہم
ئیشہم نہ کردیہ نہ حمہ برپوای بہ خوشکی کرد بۆیہ تبولہ تاژیہ کیان مہ بوو کہ
بہ پئی کہوتن چووہ ناو دارستانہ کی نہ حمہ گۆتیہ گورنامی نہتوہ پوہ ناو
نہو جہنگہ لہ جلہ کانی خۆت لہ بہرکہ تا لہ خوینی نہو تاژیہی وەریدہم، بۆ
نہوہی باوکم برپوام پی بکا. نہ حمہ تاژیہ کہی کوشتہوہ جلہ کانی گورنامی لہ
خوینہ کہ وەر داوایی پۆیشت چووہ لای باوکی ئینجا پاشا و خیزانی و نہ حمہ
و مہ لا گہ پانہوہ گوندہ کہی خویان. گورنام لہ ناو دارستانہ کی قہرہ بالغ خوئی
شارد بۆوہ پاشایہ ک لہ راو دہ گہ را نہم پاشایہ سہگی لہ گہ لدا بوو، سہ گہ کہ
بۆنی کرد کہ شتی لہ ناو نہم دارستانہ ہیہ، بۆیہ پاشا پاوکہرہ کہ لہ داوای
سہ گہ کہ پۆیشت تاگہ یشتہ مہ نداو گورنامی پاشا بہ گورنامی گۆت نہوہ لیرہ
چی دہ کہی؟ گورنام وتی نیتیہ پیش نہم قہ لبی گوناہکارم دیارہ بۆیہ پاشا

جل و بهرگه کانی سهره وهی خۆی دایه گورنامی، که گورنام له بهری بکات، که جلویه رگه کانی بۆ هاویشت له بهری کرد و هاته دهر له ناو بیتشه رانه که پاشا گورنامی برده ماری خۆی. پۆژ هاتو پۆی، سال هات و تپه پی هیچ کهس خۆی به خاوه نی گورنام نه زانی، دواي سێ سال پاشا به گورنامی گۆت و ابزانم کهس و کاری تۆ نه ماون بۆیه داوات لی ده کهم که من و تۆ ببین به ژن و میردی یه کتر، گورنام پازی بوو به و کاره ی که پاشا داواي لی کرد دواي سێ سال سێ کورپان پهیدا بوو. پۆژێک پاشا له پاو هاته وه ده بیینی گورنام ده گریی دوو پۆژی دواتریش به هه مان شتیه که پاشا له پاو ده که پایه وه ده بیینی که گورنام ده گریی. پاشا به گورنامی گۆت نه وه لۆ چی ده گریی؟ گورنام گۆتی بۆ کهس و کاری خۆم ده گرییم. پاشا به گورنامی گۆت نه گهر کهس و کارت بمابایه تا ئیستا لییان ده پرسیی وه. گورنام توپه بوو گۆتی لۆ خۆ من له کونی دیواری دهر نه چویمه تا کهس و کارم نه بی، پاشا گۆتی خۆ من ناریم کهس و کارت نییه به لکو من ده لیم کهس و کارت نه ماینه. پاشا گۆتی نه وها ناچیته سه ر ناچار بوو به گورنام بلێ ده ی نه واه من خورامه کی خۆم له گه ل تۆ په وان ده کهم بۆ نه وه ی خزم و کهس و کاری خۆت ببینی وه. پاشا یه کێک له خورامه کانی خۆی بانگ کرد که ناوی عبد بوو، تا له گه ل گورنام بچی. گورنام به خۆ و منداره کانی له گه ل عه بد پۆیشتن تا شه و داهات. نه وجا بینیکیان دایی، که شه و پۆی و پۆژ داهات دیسان به پێ که وتن و برۆ برۆ تا شه و داهاتو. ئینجا عه بد به گورنامی گۆت یان ده بی خۆم ده و ده ی یان مندالیکت ده کوژم؟ گورنام گۆتی بیکوژه بهس خۆت ده و ده نادهم. شه و ی داهاتوو به هه مان شتیه داواي لی کرد که یان خۆی ده و ده بدا یان مندالیکتی بکوژی گورنام گۆتی بیکوژه. شه و ی سییه هه مان شت دووباره بووه وه واته مندالی سییه میشی کوشت. شه و ی چواره م که هیچ مندالی نه مابوون بۆیه که عه بد داواي لی کرد که خۆی ده و ده بدا نه و جاره هیچ پێگای نه ما بوو که قورتار بی بۆیه بهر له وه ی خۆی بدا به ده سه ته وه گۆتی ده با ده ست نوێژ هه لگرین ئینجا نه وه ی تۆ ده ته و ی ده یکه یین. که گورنام مه سینیه ی هه لگرت که بچی ده ست نوێژ بشوا بیر ی له پێگایه ک کرده وه تا له دهستی عه بد پابکات. نه ویش نه وه بوو که عه بد په تیک ی درێژی هینا سه ریک ی له دهستی خۆی بوو سه ره که ی تریش له دهستی گورنامی به ست بوو. گورنام سه ری په ته که ی له دهستی خۆی کرده وه له دارێک قه یمی کرد ئینجا هه لات. که به یانی داهات گورنام بیینی وا

شوانتيك به ره و پووی نه و دیت. داوای له شوان کرد که جلوبه رگی خوی بداتی نه ویش جلوبه رگی خوی بداته شوان. به گورنامی گوت بۆ که مه م پی ده که ی خۆ کفر نه بوو نه تو ده وله مه ند بووی و نه من فقیر بووم. وه کو خوت ده زانی که هه موو زه مانه کی فقیر و ده وله مه ند هه ره هه بووه. گورنام گوتی به خوای که مه ت پی ناکه م به پاستیمه دواي نه وه ی که جلوبه رگی خوی دا شوانه که ی و جلوبه رگی شوانه که ی له بهر کرد، گورنام پویششت تا گیشته مائی پاشا. که چۆ نه وی داوای لی کردن که بیکه ن به قازه وان پاشاش رازی بوو که بیکاته قازه وان به لام گورنام ناوی خوی گۆپی بوو کرد بووی که چه رۆک. شه ویک له شه وه کانی زستان خه لگیکی نۆر له دیوه خانی پاشا کۆده بنه وه که مه لای گوندیش له گه ل عه بد و پاشایه که ی پاوکه ر له م کۆبونه وه په بوون جه ماعت له سه ر نه وه ریک که وتن که هه ریه که ی چیرۆکی بکا. که چه رۆکیش له کن ده رگا که دانیششت بوو. دواي نه وه ی هه ریه که و چیرۆکی خوی گوت پاشا گوتی ده با که چه رۆکیش چیرۆک بکات. که چه رۆک گوتی به و شه رته من چیرۆک ده کم که هه موو کلپه کان بده نه ده سستی من، جه ماعت گۆتیان جا که چه رۆک نه تو کلپت لۆچییه ؟ که چه رۆک گوتی نه و شه رتی منه نه گه ر رازین ده نا نه من چیرۆکی خۆم ناکه م. پاشا به خورامه کانی گوت هه موو کلپه کان بینن ته سلیمی که چه رۆکی بکه ن. کاتیک که کلپه کانیان دایه ده سستی که چه رۆکی نه و جا بریاریدا چیرۆکی خوی بکات، که چه رۆک ده سستی کرد به گێرانه وه ی به سه ره اته که ی خوی مه لا و عه بد له زه یان گرت بوو ناره قه یان چۆر چۆر به له شدا ده هاته خواره وه. داوایان له پاشا کرد که رینگایان بدات بچه ده ره وه. واته داوای نه وه یان ده کرد که ده رکه بکه نه وه، به لام که چه رۆک گوتی نه گه ر ئیوه بتانه وی بچه ده ره وه نه و نه و من چیرۆکه که ی خۆم ته و او ناکه م. پاشا گوتی هیچ که س ناچیته ده ره وه هه تا که چه رۆک چیرۆکه که ی ته و او نه کات. دواي نه وه ی که که چه رۆک چیرۆکه که ی گێرپیه وه له ناو مه درسه که هه لسا و گوتی نه وه من ناوم گورنامه و نه وه ش مه لا نه وه ش عه بد نه مه ش باوکه مه نه وه ش برامه و نه وه ش میترده که مه. بۆیه له دواي ته و او بوونی مه درسه که پاشا بریاریدا که عه بد و مه لا له سیداره بدات. پاشا به خورامه کانی گوت که په تکی قه ناره حازر بکه ن تا مه لا و عه بد له سیداره بده ن، خورامه کان په تگی قه ناره یان حازر کرد، پاشا به خورامیکی گوت که ناگاداری هه موو خه لگی نه م گونده و ده رووبه ری نه و گونده بکه ن که بۆ به یانی مه لا و عه بد له سیداره

ده دريښ. له بهر دهم خه لکي تا بين به په ند و عيبرهت بڼو هه موو خه لکي. که به يانی داهات هه موو خه لکه که له و شوینه کڅوونونه وه که مه لا و عه بدی تیدا له سیداره دده ن. ښجا پاشا بریاریدا که بانگی عبد و مه لا بکه ن تا له سیداره بدرين، که هه ردووکيان هيتان له بهر دهم خه لک له سیداره يان دان به مجوره گورنام به دايک و باوک و براهه که ی شاد بڼووه دواي دايک و باوکی گورنام داويان له گورنام کرد که بجپته وه مالن ميره که ی خوی واته بجپته وه مالن پاشای پاوکه ر گورنام چووه مالن خوی له گه ل ميره که ی به مرازی خوی که پشت نه و مرازه ی که ده بويست، چونکه گورنام غه دريکی زځی لی کرابوو. له گه ل ميره که ی ژيانيان به سر برد و له سایه ی خوی که وره دوو مندالی تریان بوو که کوپک و کچک بوون. نه منیش هاتمه وه کراشم دراو چم پی نېرا.

= نه م جیگاهه ته ش شتووه و ده فی جڅراو جڅری هه یه، پیشتړ چیروکی کچه پاشایه ک هر نه م ناوه پڅکه یه و به که میک گڅرانه وه.

سهرچاوه کان:

۱. چیروکی گفتوگوي نتيوان شوان و مه پ.
  ۲. چیروکی نه ستیره ی کاروان کوڅ.
  ۳. چیروکی ميره م و ئوغه ن.
  ۴. به سهرهاتی شوانتيک.
- نه م چیروکانه له زاری دايکی کاروان وه رگبراهه به ناوی (مریم ابراهيم ته ها).
- سالی له دايک بوون: ۱۹۴۸. شويینی دانیشتن: کڅمه لگای پيرزين.
۱. چیروکی گورگ و پيره پتوی.
  ۲. چیروکی چوار ژن و ديوتک.
  ۳. چیروکی گورنام.
- نه م چیروکانه له زاری داپیری ره فیک وه رگبراون به ناوی (حليمه رسول قادس).
- سالی له دايک بوون: ۱۹۲۲. شويینی دانیشتن: شاروچکه ی هه رير.

بەرھەمە چاپكراۋەكانى نووسەر:

۱- وريابىن خەوتان ئى نەكەۋى! كورتە چىپۆك بۇ مىرد مىندالان- بەغدا-
۱۹۸۱.

۲- خۇت لە من بىز مەكە! شىعر - بەغدا - ۱۹۸۵.

۳- قەدەغەشكىنى - لىكۆلىنەۋەي ئەفسانەي كوردى - سلىمانى دەزگاي
سەردەم - ۲۰۰۰.

۴- گەپان بە دۋاي نەمريدا، نامەي ماستەر- ھەولير- دەزگاي ئاراس
۲۰۰۲.

۵- بەرەۋىن! كورتە پۇمان - سلىمانى - ۲۰۰۳.

۶- پىرىل كىۋان- كورتە پۇمان - سلىمانى - ۲۰۰۴.

۷- ھىلكە نامى - ئەفسانەي كوردەۋارى - بەرگى يەكەم، بەشى يەكەم -
ئىنستىتۇتى كەلەپورى كوردى ، ھەولير - ۲۰۰۶

۸- ھىلكە نامى - ئەفسانەي كوردەۋارى - بەرگى يەكەم ، بەشى دوۋەم
ئىنستىتۇتى كەلەپورى كوردى - ھەولير - ۲۰۰۶

۹- پىكھاتەي ئەفسانەيى كوردى - نامەي دىكتۇرا - دەزگاي رەنج،
سلىمانى - ۲۰۰۷.

۱۰- تىرنەخۆرە، ئەفسانەي گوردەۋارى- بەرگى يەكەم بەشى سى يەم -
دەزگاي بەدرخان - ھەولير ۲۰۰۸.

۱۱- زياتر لە عەشقىك، بابەتى ھەمەجۆر، بەرگى دوۋەم، بەشى يەكەم -
دەزگاي بەدرخان - ھەولير - ۲۰۰۸.

ناوہرۆك

لاپەرە	بابەت
۱۵	۱. ئەفسانەى ((دوئیت و خرس))
۲۲	۲. ژن ھەيە و ژنۆكەش ھەيە!
۲۶	۳. دىكە ھەنارە
۳۱	۴. پاستە و خوارە
۴۰	۵. دىلاب زەنگلەك
۴۲	۶. تەعبىرى خەونى پاشا
۵۶	۷. زۆرزان ترين درۆزن
۶۲	۸. چەند بەھىزبى لە تۆ بەھىزتر ھەيە
۶۵	۹. ئەبوزىد بن ھەلاليان
۷۵	۱۰. قالۆچە و مشك
۷۸	۱۱. نۆنان نۆنان
۷۹	۱۲. للافە
۸۵	۱۳. سەر بە زىر و سەر بە زىو
۸۸	۱۴. چىرۆكى خالىد ناغا
۹۲	۱۵. سى برا
۹۴	۱۶. بەسەرھاتى ژن و پياويك
۹۶	۱۷. پياويك ھەبوو ژنەكەى زۆر خراپ بوو بوى
۹۹	۱۸. چىرۆكى ئەحمەد گاوان
۱۰۹	۱۹. باوكىك و سى كچەكەى
۱۱۴	۲۰. ھەكايەتى دەنگە ھەنارو دايكى
۱۲۰	۲۱. سى ھىكايەتى ئەفسانەيى كوردى
۱۲۵	۲۲. خەجە شل و ھەمبەنە زىر
۱۲۸	۲۳. شىتۆكە و ئاقلۆكە
۱۳۲	۲۴. مەلا ژنى نۆبەت چەقە

۱۳۴	۲۵. گەنج سالىح
۱۴۰	۲۶. ۋەسىيەتى پاشا
۱۴۸	۲۷. كۆشكە سىجراۋىيەكانى تەمەن
۱۵۵	۲۸. سولتان مەحمود
۱۵۹	۲۹. پاشا ۋ جۈلەك
۱۶۴	۳۰. پاشايەكى ئارام ۋ لەسەرخۇ
۱۶۸	۳۱. خاكمار
۱۸۳	۳۲. كۈرتە چىرۆك
۱۸۶	۳۳. نەينى كابرەي زىن دىۋو
۱۹۶	۳۴. بارە پوشكە
۲۱۰	۳۵. مەلاژن
۲۱۳	۳۶. گىيانبەخشى پالەۋان
۲۲۰	۳۷. ھەسەنى بەسىر
۲۲۴	۳۸. ژن
۲۲۸	۳۹. خەۋىك گىيانى پاشايەك لە مردن رىزگار ئەكا
۲۳۳	۴۰. ھەكايەت
۲۳۷	۴۱. بەسەرھاتى پاشايەك لەسەردەمى كۆندا
۲۴۶	۴۲. سى كۆپەكەي پاشا
۲۵۴	۴۳. پىياۋىكى ھەژار
۲۵۸	۴۴. ھەمىزە پالەۋان
۲۶۱	۴۵. زەمانىك ۋى لى دىت!!
۲۶۵	۴۶. ئەژدىھايەك ۋ جۇلا
۲۶۷	۴۷. تىتيلە ۋ بىيىلە
۲۶۹	۴۸. زېر داك!
۲۷۳	۴۹. جۈگەي عاشقان

۲۷۶	۵۰. حەمەدۆك و ئەنگوستیلە
۲۸۰	۵۱. خوشكى حەوت برايان
۲۸۶	۵۲. كىژە پاشايەك
۲۹۱	۵۳. پاشا و شوان
۲۹۳	۵۴. لەيل و مەجنون
۲۹۵	۵۵. مەلاى مەشهور و پاشا
۳۲۲	۵۶. گەنج سالىح
۳۲۷	۵۷. مەلاى مەشهور
۳۳۳	۵۸. ئەتۆ نا مزگەفت
۳۳۶	۵۹. حىكايەتى ئەحمد وەى خې
۳۳۹	۶۰. شامارى پەريا
۳۴۴	۶۱. دىنكە مەنارە
۳۵۰	۶۲. زېڭ داكىكى زانم
۳۵۵	۶۳. كىژى پاشاي
۳۶۳	۶۴. مەڭ و شوان